

Universitätsbibliothek Wuppertal

Stoicorum veterum fragmenta

Chrysippi fragmenta moralia

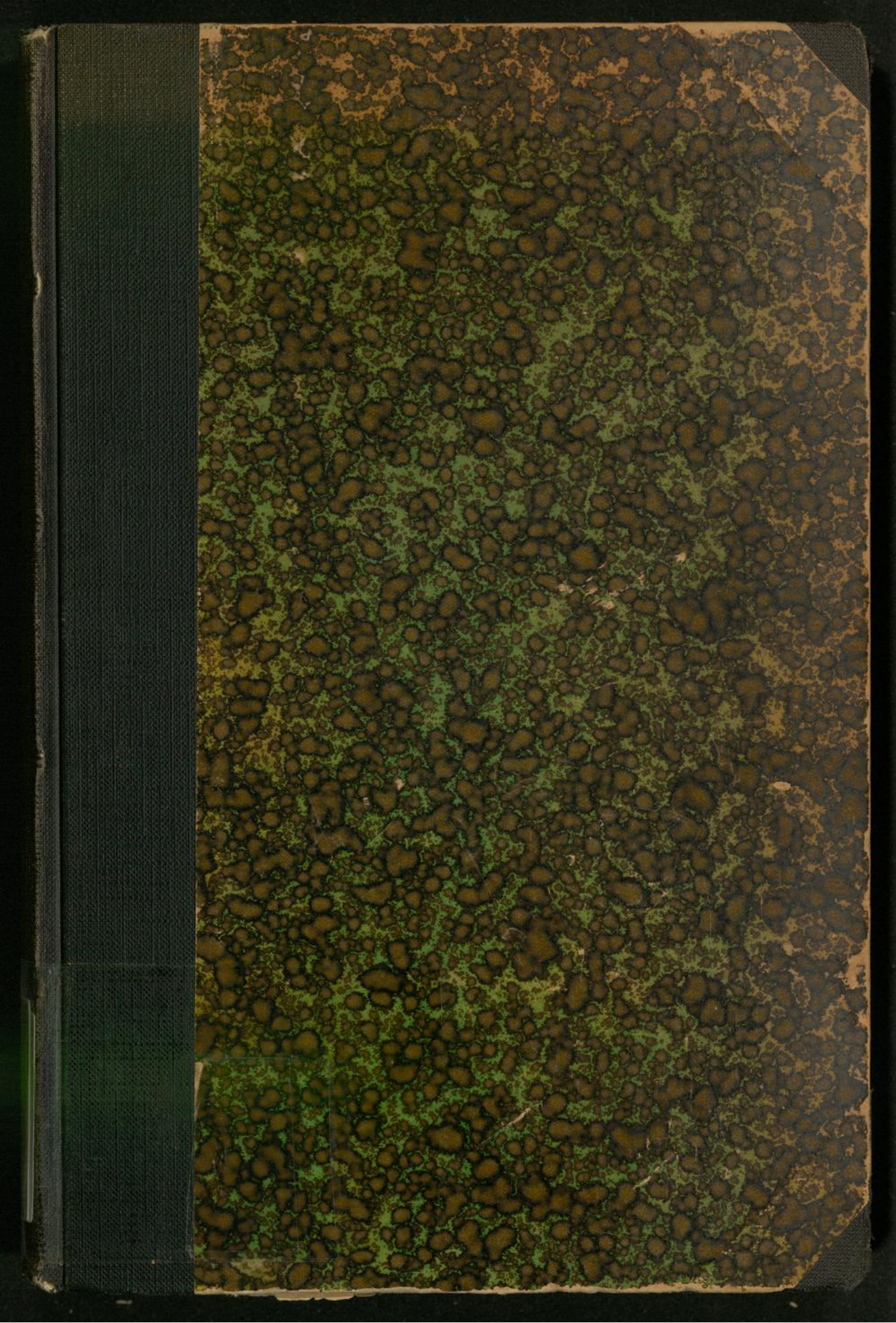
Arnim, Hans von

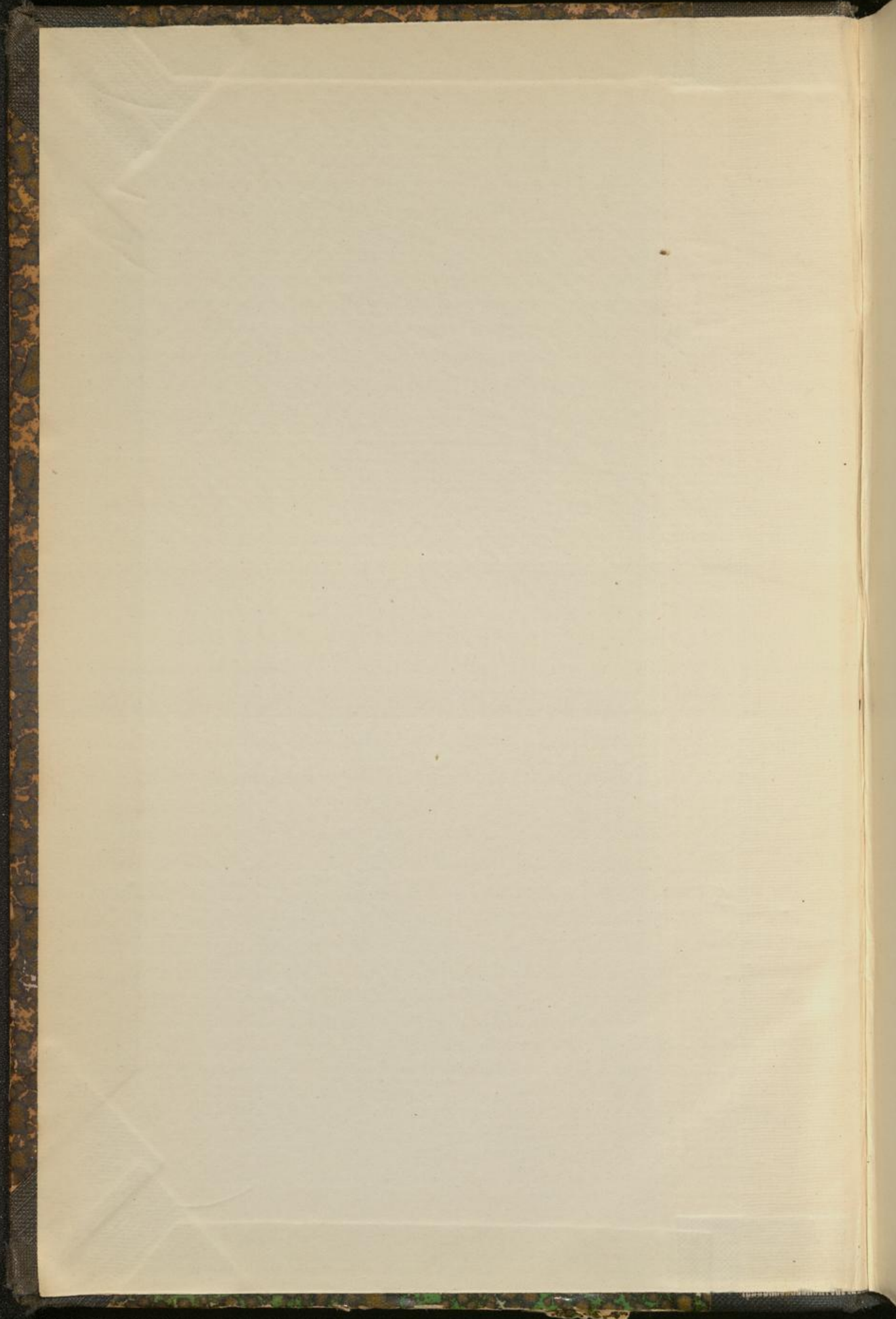
Lipsiae, 1903

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

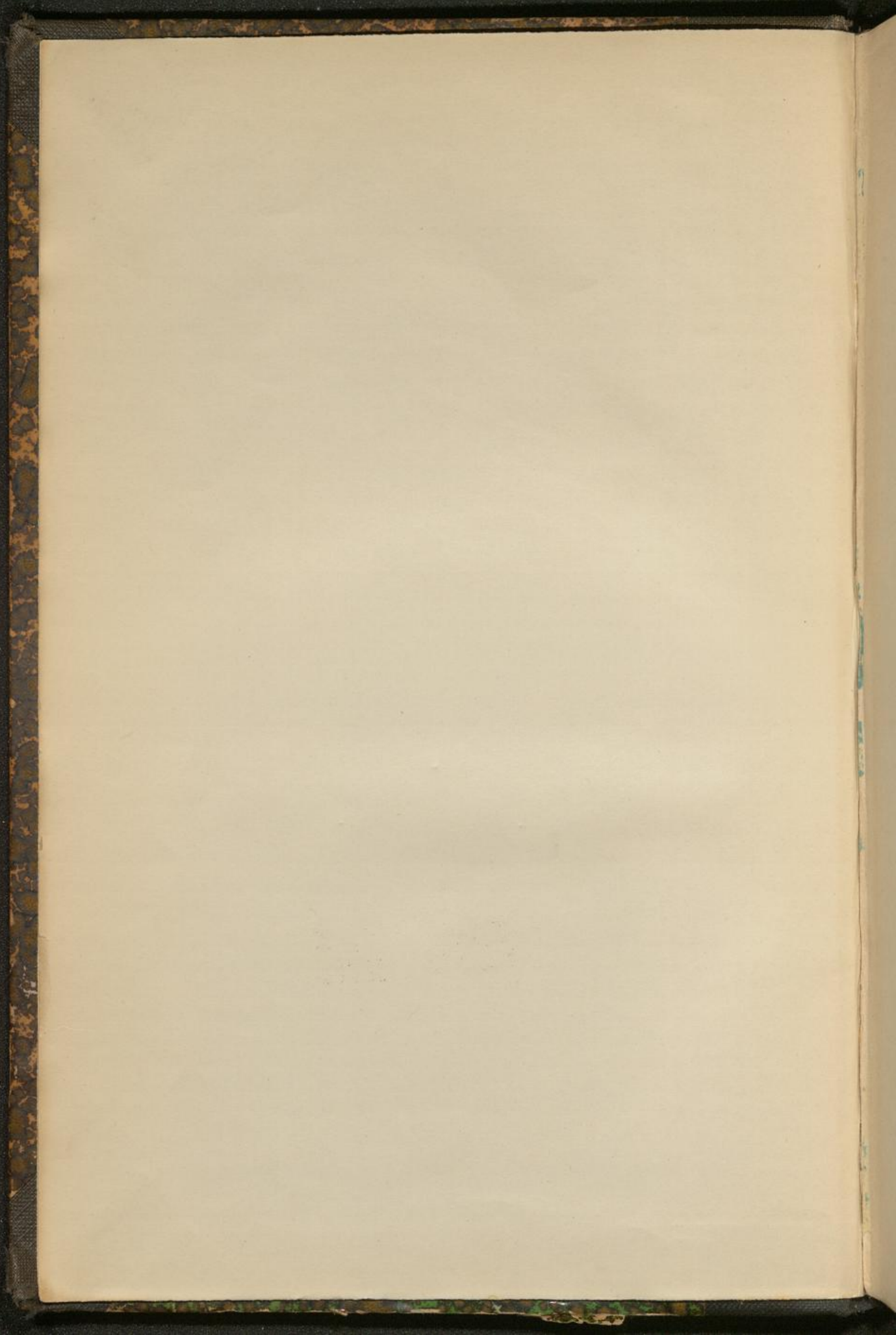
[urn:nbn:de:hbz:468-1-2776](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-2776)

SIG: 21 HJD1254-3

<D+>0491C2C9114955864ND

STOICORUM VETERUM
FRAGMENTA

COLLEGIT

IOANNES AB ARNIM

VOLUMEN III

CHRYSIPPI FRAGMENTA MORALIA
FRAGMENTA SUCCESSORUM CHRYSIPPI

Universitätsbibliothek Wuppertal

W00020528

Jachmann

1912

Dieses Buch stammt aus der
Bibliothek Günther Jachmann
Notizen und Randbemerkungen
dürfen nicht verändert oder
entfernt werden!

LIPSIAE
IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI
MCMIII

Standort: W 21
Signatur: HJ 05 254-3
Akz.-Nr.:
Id.-Nr. ZZ VM 10281-3

LIPSIÆ: TYPIS B. G. TEUBNERI

8⁴ 21 826

Conspectus capitum.

Chrysippi fragmenta moralia cum generali Stoicorum doctrina composita.

	Pagina
Cap. I. De fine bonorum.	3
§ 1. Explicatur finis bonorum secundum Stoicos n. 2—19.	3
§ 2. Contra aliorum philosophorum fines disputatur n. 20—28.	7
§ 3. Ὅτι μόνον τὸ καλὸν ἀγαθόν n. 29—37.	9
§ 4. Virtutem propter se ipsam expetendam esse n. 38—48.	11
§ 5. Virtutem sufficere ad vitam beatam n. 49—67.	13
Cap. II. De bonis et malis n. 68—71	17
§ 1. Notio boni n. 72—79.	17
§ 2. Quale sit bonum n. 80—94.	20
§ 3. Bonorum genera n. 95—116.	23
Cap. III. De indifferentibus	28
§ 1. De notione indifferentis n. 117—123.	28
§ 2. ἀξία, ἀπαξία, δόσις n. 124—126.	30
§ 3. προηγμένα καὶ ἀποπροηγμένα n. 127—139.	31
§ 4. De naturalibus et naturae contrariis n. 140—146.	34
§ 5. De singulis indifferentibus recte aestimandis n. 147—168.	35
Cap. IV. De appetitu et selectione	40
§ 1. De notione appetitus n. 169—177.	40
§ 2. De primo appetitu et primâ conciliatione n. 178—189.	43
§ 3. De selectione n. 190—196.	46
Cap. V. De virtute	48
§ 1. Qualis sit virtus n. 197—213.	48
§ 2. Quomodo virtus existat in homine n. 214—227.	51
§ 3. De perversione rationis n. 228—236.	53
§ 4. Num virtus amitti possit n. 237—244.	56
§ 5. Eadem virtus deorum et hominum, virorum et mulierum n. 245—254.	58
§ 6. Plures esse virtutes qualitate differentes n. 255—261.	59
§ 7. De singulis virtutibus n. 262—294.	63
§ 8. Mutua virtutum coniunctio n. 295—304.	72
§ 9. Virtutes esse animalia n. 305—307.	75
Cap. VI. De iure et lege	76
§ 1. Ius esse natura n. 308—313.	76
§ 2. De lege aeterna et de legibus singularum civitatum n. 314—326.	77
§ 3. De civitate n. 327—332.	80
§ 4. De coniunctione deorum et hominum n. 333—339.	81
§ 5. De coniunctione hominum n. 340—348.	83
§ 6. De nobilitate et libertate n. 349—366.	85
§ 7. Iuris communionem non pertinere ad bruta animalia n. 367—376.	89
Cap. VII. De affectibus	92
§ 1. Notio affectus et singulorum affectuum definitiones n. 377—420.	92
§ 2. De proclivitate, morbo, aegrotatione n. 421—430.	102
§ 3. De tribus constantiis n. 431—442.	105
§ 4. Affectus extirpandos esse, non temperandos n. 443—455.	108
§ 5. Chrysippi περὶ παθῶν libri IV n. 456—490.	110
Cap. VIII. De actionibus	134
§ 1. De mediis officiis n. 491—499.	134

	Pagina
§ 2. Recte facta a mediis officiis qua re differant n. 500—523	136
§ 3. Recte facta et peccata esse paria nihilque medium inter virtutem et vitium n. 524—543	140
Cap. IX. De sapiente et insipiente n. 544—547	146
§ 1. Sapiens neque fallitur neque fallit n. 548—556	146
§ 2. Sapiens omnes res bene gerit n. 557—566	148
§ 3. Sapiens malis non afficitur n. 567—581	150
§ 4. Sapiens beatus est n. 582—588	153
§ 5. Sapiens est dives, formosus, liber n. 589—603	154
§ 6. Sapiens res divinas callet n. 604—610	157
§ 7. Sapiens res politicas et oeconomicas callet n. 611—624	157
§ 8. Sapientes et sibi invicem et ceteris prosunt n. 625—636	160
§ 9. Sapiens austerus etc. n. 637—649	162
§ 10. Sapientem amatum esse n. 650—653	164
§ 11. Sapiens artes callet n. 654—656	164
§ 12. Insipientes insanos esse et impios n. 657—670	164
§ 13. Insipientes esse infelicissimos n. 671—676	168
§ 14. Insipientes agrestes esse et exules n. 677—681	169
§ 15. Insipientes non esse verae rationis studiosos n. 682—684	170
Cap. X. Vitae agenda praeepta (i. e. de singulis mediis officiis)	172
§ 1. De quaestu n. 685—689	172
§ 2. De vita aulica n. 690—693	173
§ 3. De vita civili n. 694—700	174
§ 4. De vita scholastica n. 701—704	175
§ 5. De victu simplici n. 705—715	177
§ 6. De amore n. 716—722	180
§ 7. De amicitia et gratia n. 723—726	181
§ 8. De matrimonio et familia n. 727—731	183
§ 9. De educatione puerorum et eruditione n. 732—742	183
§ 10. Cynica n. 743—756	185
§ 11. De rationali e vita excessu n. 757—768	187
Appendix I. Fragmenta Chrysippi quae ad Homerum pertinent n. 769—777	192
Appendix II. Fragmenta Chrysippi ad singulos libros relata	194

Chrysippi discipuli et successores.

I. Zeno Tarsensis n. 1—5	209
II. Diogenes Babylonius n. 1—16	210
1. Logica n. 17—26	212
2. Physica n. 27—37	215
3. Ethica n. 38—53	218
Libri <i>περὶ μουσικῆς</i> reliquiae n. 54—90	221
Libri <i>περὶ ἑητορικῆς</i> reliquiae n. 91—126	235
III. Antipater Tarsensis n. 1—15	244
1. Logica n. 16—31	246
2. Physica n. 32—50	249
3. Moralia n. 51—67	251
Sosigenes	258
Heraclides Tarsensis	258
IV. Apollodorus Seleuciensis n. 1—18	259
V. Archedemus Tarsensis n. 1—22	262
VI. Boëthus Sidonius n. 1—11	265
VII. Basilides, Endromus, Crinis	268

CHRYSIPI
FRAGMENTA MORALIA

CUM GENERALI STOICORUM DOCTRINA
COMPOSITA

MISSISSIPPI
FRAGMENTA MORITIA
DUM TERTIO IN QUODAM LIBRO
SCRIPTA

1 Diog. Laërt. VII 84. Τὸ δὲ ἠθικὸν μέρος τῆς φιλοσοφίας διαιρουῖσιν εἰς τε τὸν περὶ ὁρμῆς καὶ εἰς τὸν περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν τόπον καὶ εἰς τὸν περὶ παθῶν καὶ περὶ ἀρετῆς καὶ περὶ τέλους περὶ τε τῆς πρώτης ἀξίας καὶ τῶν πράξεων καὶ περὶ τῶν καθηκόντων προτροπῶν τε καὶ ἀποτροπῶν. καὶ οὕτω δ' 5 ὑποδιαιρουῖσιν οἱ περὶ Χρῦσιππον καὶ Ἀρχέδημον καὶ Ζήνωνα τὸν Ταρσεά καὶ Ἀπολλόδωρον καὶ Διογένην καὶ Ἀντίπατρον καὶ Ποσειδώνιον. Ὁ μὲν γὰρ Κιτιεὺς Ζήνων καὶ ὁ Κλεάνθης, ὡς ἂν ἀρχαιότεροι, ἀφελέστερον περὶ τῶν πραγμάτων διέλαβον. οὗτοι δὲ διείλον καὶ τὸν λογικὸν καὶ τὸν φυσικόν.

10

Ethica I.

De fine bonorum.

§ 1. Explicatur „finis bonorum“ secundum Stoicos.

2 Stobaeus ecl. II p. 46 W. (ex Arii Didymi epitome). λέγεται δ' 15 ὑπὸ μὲν τῶν Στωϊκῶν ὁρικῶς· „τέλος ἐστὶν οὗ ἕνεκα πάντα πράττεται καθηκόντως, αὐτὸ δὲ πράττεται οὐδενὸς ἕνεκα.“ κἀκείνως· „οὗ χάριν ἄλλα, αὐτὸ δ' οὐδενὸς ἕνεκα.“ Καὶ πάλιν· „ἐφ' ὃ πάντα τὰ ἐν τῷ βίῳ πραττόμενα καθηκόντως τὴν ἀναφορὰν λαμβάνει, αὐτὸ δ' ἐπ' οὐδέν.“ 20

3 Stobaeus ecl. II 76, 16 W. Τὸ δὲ τέλος λέγεσθαι τριχῶς ὑπὸ τῶν ἐκ τῆς αἰρέσεως ταύτης· τό τε γὰρ τελικὸν ἀγαθὸν λέγεσθαι τέλος ἐν τῇ φιλολόγῳ συνηθείᾳ, ὡς τὴν ὁμολογίαν λέγουσι τέλος εἶναι· λέγουσι δὲ καὶ τὸν σκοπὸν τέλος, οἷον τὸν ὁμολογούμενον βίον ἀναφορικῶς λέγοντες ἐπὶ τὸ παρακείμενον κατηγορημα· κατὰ δὲ τὸ τρίτον σημαινόμενον λέγουσι 25 τέλος τὸ ἔσχατον τῶν ὀρεκτῶν, ἐφ' ὃ πάντα τὰ ἄλλα ἀναφέρεσθαι.

4 Diog. Laërt. VII 87. πάλιν δ' ἴσον ἐστὶ τὸ κατ' ἀρετὴν ζῆν τῷ κατ' ἐμπειρίαν τῶν φύσει συμβαινόντων ζῆν, ὡς φησι Χρῦσιππος ἐν τῷ πρώτῳ περὶ Τελῶν. μέρη γὰρ εἰσὶν αἱ ἡμέτεροι φύσεις τῆς τοῦ ὄλου. διόπερ τέλος γίνεται τὸ ἀκολουθῶν τῇ 30

5 καὶ om. BP. 7 Διογένη B. 17 κἀκείνως Wachsm., κρατίτος FP.
20 οὐδέν Lipsius, οὐδενός libri. 26 ἐφ' ᾧ libri, corr. Heeren.

φύσει ζῆν· ὅπερ ἐστὶ κατὰ τε τὴν αὐτοῦ καὶ κατὰ τὴν τῶν ὄλων, οὐδὲν ἐνεργοῦντας ὧν ἀπαγορεύειν εἴωθεν ὁ νόμος ὁ κοινός, ὅσπερ ἐστὶν ὁ ὁρθὸς λόγος διὰ πάντων ἐρχόμενος, ὁ αὐτὸς ὧν τῷ Διῖ, καθηγεμόνι τούτῳ τῆς τῶν ὄντων διοικήσεως ὄντι. εἶναι δ' αὐτὸ τοῦτο τὴν
5 τοῦ εὐδαίμονος ἀρετὴν καὶ εὐροίαν βίον, ὅταν πάντα πράττηται κατὰ τὴν συμφωνίαν τοῦ παρ' ἐκάστῳ δαίμονος πρὸς τὴν τοῦ ὄλου διοικητοῦ βούλησιν.

ibid. 89. φύσιν δὲ Χρῦσιππος μὲν ἔξακούει, ἣ ἀκολούθως δεῖ ζῆν τὴν τε κοινὴν καὶ ἰδίως τὴν ἀνθρωπίνην.

10 5 *Commenta Lucani lib. II 380 p. 73 Us. His versibus declaravit Stoicum Catonem fuisse: cuius philosophiae finis secundum Chrysippum ille est ὁμολογουμένως τῇ φύσει ζῆν, hoc est: congruenter naturae vivere.*

6 *Clem. Al. Strom. V 14 p. 703 Pott. ἐντεῦθεν οἱ μὲν Στωϊκοὶ τὸ τέλος τῆς φιλοσοφίας τὸ ἀκολούθως τῇ φύσει ζῆν εἰρήκασι.*

7 *Philo de plantatione Noë § 49 Vol. II p. 143, 20 Wendl. Τὸ γὰρ ἀκολουθία φύσεως ἰσχύσαι ζῆν εὐδαιμονίας τέλος εἶπον οἱ πρῶτοι.*

8 *Philo de migrat. Abrah. § 128 Vol. II p. 293, 4 Wendl. Τοῦτο δὲ ἐστὶ τὸ παρὰ τοῖς ἄριστα φιλοσοφήσασιν ἀδόμητον τέλος, τὸ ἀκολούθως
20 τῇ φύσει ζῆν.*

9 *Clem. Al. Strom. II p. 482 Pott. ἐντεῦθεν καὶ οἱ Στωϊκοὶ τὸ ἀκολούθως τῇ φύσει ζῆν τέλος εἶναι ἐδογματίσαν, τὸν θεὸν εἰς φύσιν μετονομάσαντες ἀπρεπῶς· ἐπειδὴ ἡ φύσις καὶ εἰς φντὰ — — καὶ εἰς λίθους διατείνει.*

10 *Philo de Moyse lib. III Vol. II Mang. p. 158. ἐφιεμένην τῆς ἄφρας εὐδαιμονίας καὶ τοῦ τέλους, ἐφ' ὃ σπεύδειν ἀναγκαῖον καὶ τὰς πράξεις ἀπάσας ἀναφέρειν, στοχαζομένους ὅσπερ ἐν ταῖς τοξείαις σκοποῦ τοῦ περὶ βίον.*

11 *Cicero de finibus III 23. Atque ut membra nobis ita data sunt,
30 ut ad quandam rationem vivendi data esse appareat, sic appetitio animi, quae ὁρμὴ Graece vocatur, non ad quodvis genus vitae, sed ad quandam formam vivendi videtur data, itemque et ratio et perfecta ratio. 24. ut enim histrioni actio, saltatori motus non quivis, sed certus quidam est datus, sic vita agenda est certo genere quodam, non quolibet; quod genus
35 conveniens consentaneumque dicimus. Nec enim gubernationi aut medicinae similem sapientiam esse arbitramur, sed actioni illi potius, quam modo dixi, et saltationi, ut in ipsa insit, non foris petatur extremum, id est artis effectio. Et tamen est etiam alia cum his ipsis artibus sapientiae dissimilitudo, propterea quod in illis quae recte
40 facta sunt, non continent tamen omnes partes, e quibus constant; quae autem — illi appellant κατορθώματα, omnes numeros virtutis continent. Sola enim sapientia in se tota conversa est. — — 25. Sapientia enim et*

1 τς scripsi, γς libri. 2 ὅπερ BP. 3 ἐρχόμενος (sed ε in litura) P^s ||
διε B διῖ, ἱ in lit. P^s. 23 vulgo εὐπρεπῶς. 30 appareant libri, corr. Lambin.

animi magnitudinem complectitur et iustitiam et ut omnia, quae homini .
accidant, infra se esse iudicet.

12 Galen. de H. et Plat. de cr. V 6 (168) p. 450 M. οὐκ ἀρεσθεῖς
δὲ τούτοις ὁ Ποσειδώνιος ἐναργέστερόν τε καὶ σφοδρότερον καθάπτεται
τῶν περὶ τὸν Χρύσιππον, ὡς οὐκ ὀρθῶς ἐξηγουμένων τὸ τέλος. 5
ἔχει δὲ ἡ ῥῆσις ὅδε: „ἂ δὴ παρέντες ἔνοι τὸ ὁμολογουμένως ζῆν συστέλ-
λουσιν εἰς τὸ πᾶν τὸ ἐνδεχόμενον ποιεῖν ἕνεκα τῶν πρώτων κατὰ φύσιν,
ὅμοιον αὐτὸ ποιοῦντες τῷ σκοπὸν ἐπίθεσθαι τὴν ἡδονὴν ἢ τὴν ἀσχησίαν
ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον. ἔστι δὲ μάχην ἐμφαῖνον κατ' αὐτὴν τὴν ἐκφορᾶν, καλὸν
δὲ καὶ εὐδαιμονικὸν οὐδέν. παρέπεται γὰρ κατὰ τὸ ἀναγκαῖον τῷ τέλει, τέ- 10
λος δὲ οὐκ ἔστιν. Ἄλλὰ καί, τούτου διαληφθέντος ὀρθῶς, ἔξεστι μὲν αὐτῷ
χρησθαι πρὸς τὸ διακόπτειν τὰς ἀπορίας, ἃς οἱ σοφισταὶ προτείνουσι, μὴ
μέντοι γε τῷ „κατ' ἐμπειρίαν τῶν κατὰ τὴν ὅλην φύσιν συμβαινόν-
των ζῆν,“ ὅπερ ἰσοδυναμεῖ τῷ ὁμολογουμένως εἰπεῖν ζῆν, ἥνικα
μὴ τοῦτο μικροτερεπῶς συντελεῖ εἰς τὸ τῶν ἀδιαφόρων τυγχάνειν. 15

Stob Eclog. II 76, 3 W. Κλεάνθης γὰρ πρῶτος διαδεξάμενος αὐτοῦ
(sc. τοῦ Ζήνωνος) τὴν αἴρεσιν προσέθηκε „τῇ φύσει“ καὶ οὕτως ἀπέδωκε
„τέλος ἐστὶ τὸ ὁμολογουμένως τῇ φύσει ζῆν.“ Ὅπερ ὁ Χρύσιππος σα-
φέστερον βουλόμενος ποιῆσαι, ἐξήνεγκε τὸν τρόπον τοῦτον: „ζῆν
κατ' ἐμπειρίαν τῶν φύσει συμβαινόντων“ etc. 20

13 Cicero de finibus IV 14. Cum enim superiores, e quibus pla-
nissime Polemo, secundum naturam vivere summum bonum esse dixissent,
his verbis tria significari Stoici dicunt, unum eius modi „vivere adhi-
bentem scientiam earum rerum, quae natura evenirent“; hunc
ipsum Zenonis aiunt esse finem, declarantem illud, quod a te dictum est, 25
„convenienter naturae vivere“; alterum significari idem, ut si diceretur
„officia media omnia aut pleraque servantem vivere.“ 15. Hoc sic expo-
situm dissimile est superiori. Illud enim rectum est (quod κατόρθωμα
dicebas) contingitque sapienti soli, hoc autem inchoati cuiusdam officii est,
non perfecti, quod cadere in nonnullos insipientes potest. Tertium autem, 30
omnibus aut maximis rebus iis, quae secundum naturam sint, fruentem
vivere. Hoc non est positum in nostra actione; completur enim et ex eo
genere vitae, quod virtute fruitur, et ex iis rebus, quae sunt secundum
naturam neque sunt in nostra potestate. Sed hoc summum bonum, quod
tertia significatione intellegitur, eaque vita, quae ex summo bono degitur, 35
quia coniuncta ei virtus est, in sapientem solum cadit, isque finis bono-
rum, ut ab ipsis Stoicis scriptum videmus, a Xenocrate atque ab
Aristotele constitutus est.

14 Cicero de fin. II 34. His omnibus, quos dixi, consequentes sunt
fines bonorum, Aristippo simplex voluptas, Stoicis consentire naturae, 40
quod esse volunt 'e virtute' id est honeste vivere; quod ita interpretan-
tur: vivere cum intelligentia rerum earum, quae natura eveni-
rent, eligentem ea, quae essent secundum naturam, reicientemque contraria.

14 respicit hanc Chrysippi definitionem Clem. Al. Paed. II 1 p. 162 Pott.
τὴν θεωρίαν τῶν κατὰ τὸν ἐνθρονον συμβαινόντων κατὰ φύσιν. — τῷ Bake, τὸ
libri. 15 συντελεῖ Corn., συντελεῖν codd. 16 Cf. I n. 552. 21sq. Videtur
Antiochus libro Antipatri uti, qui pro Zenone et Chrysippo contra Peripateti-
cos (Academicos veteres) et Archedemum pugnaret.

35. Ita tres sunt fines expertes honestatis — una simplex, cuius Zeno auctor, posita in decore tota, id est in honestate.

15 **15** Cicero de finibus III 9, 31. relinquitur ut summum bonum sit, vivere scientiam adhibentem earum rerum, quae natura eveniant, seligentem quae secundum naturam, et, quae contra naturam sint, reicientem, id est convenienter congruenterque naturae vivere.

16 Stobaeus ecl. II 77, 16 W. Τέλος δέ φασιν εἶναι τὸ εὐδαιμονεῖν, οὗ ἕνεκα πάντα πράττεται, αὐτὸ δὲ πράττεται μὲν οὐδενὸς δὲ ἕνεκα· τοῦτο δὲ ὑπάρχειν ἐν τῷ κατ' ἀρετὴν ζῆν, ἐν τῷ ὁμολογουμένως ζῆν, ἔτι, ταύτου ὄντος, ἐν τῷ κατὰ φύσιν ζῆν. Τὴν δὲ εὐδαιμονίαν ὁ Ζήνων ὠρίσατο τὸν τρόπον τοῦτον· εὐδαιμονία δ' ἐστὶν εὐροια βίον. Κέχρηται δὲ καὶ Κλεάνθης τῷ ὄρω τούτῳ ἐν τοῖς ἑαυτοῦ συγγράμμασι καὶ ὁ Χρῆσιππος καὶ οἱ ἀπὸ τούτων πάντες, τὴν εὐδαιμονίαν εἶναι λέγοντες οὐχ ἑτέραν τοῦ εὐδαιμονος βίον, καίτοι γε λέγοντες τὴν μὲν εὐδαιμονίαν σκοπὸν ἐκκεῖσθαι, τέλος δ' εἶναι τὸ τυχεῖν τῆς εὐδαιμονίας, ὅπερ ταυτὸν εἶναι τῷ εὐδαιμονεῖν.

15 *Ἀἴλιον οὖν ἐκ τούτων, ὅτι ἰσοδυναμεῖ τὸ κατὰ φύσιν ζῆν καὶ τὸ καλῶς ζῆν καὶ τὸ εὖ ζῆν καὶ πάλιν τὸ καλὸν ἀγαθὸν καὶ ἡ ἀρετὴ καὶ τὸ μέτοχον ἀρετῆς· καὶ ὅτι πᾶν ἀγαθὸν καλόν, ὁμοίως δὲ καὶ πᾶν αἰσχρὸν κακόν· δι' ὃ καὶ τὸ Στωϊκὸν τέλος ἴσον δύνασθαι τῷ κατ' ἀρετὴν βίῳ.*

20 **17** Michaël in Eth. Nicom. (Comm. graec. Vol. XX) ed. Heylb. p. 598, 20. ὅτι κατὰ μὲν τὰς τῶν ἄλλων φιλοσόφων, Ἐπικουρείων τε καὶ τῶν ὑστερον Στωϊκῶν περὶ εὐδαιμονίας ὑπολήψεις δύναται τις εὐδαιμονίαν μεταδιδόναι καὶ τοῖς ἀλόγοις ζῴοις — — διὰ τούτων ἂν τις παραστήσειεν. — — εἰ τὸ κατὰ φύσιν διάγειν κατὰ τοὺς Στωϊκοὺς εὖ ζῆν ἐστὶ, τὸ δὲ εὖ ζῆν καὶ κατ' αὐτοὺς καὶ κατ' Ἐπικουρον εὐδαιμονεῖν ἐστὶ, τὸ κατὰ φύσιν ἄρα διάγειν εὐδαιμονεῖν ἐστίν. ἀλλὰ μὴν ὑπάρχει τοῖς ἀλόγοις ζῴοις τὸ κατὰ φύσιν διάγειν ἀπὸ γενέσεως μέχρι τῆς ἀμῆς· εὐδαιμονεῖν ἐστὶ ἄρα τὰ ἄλογα ζῶα.

p. 599, 6. πάλιν εἰ τὸ εὐδαιμονεῖν ἐστὶ κατὰ τοὺς Στωϊκοὺς τὸ ἔσχατον τῆς φυσικῆς ὀρέξεως, ἐφ' ὃ ἐλθοῦσα ἡ φύσις τὸ οὗ ἕνεκα καὶ τὸ τέλος ἔχει, οὗ τυχοῦσα πλέον οὐδὲν ἐπιποθεῖ πλὴν τοῦ κατέχειν αὐτὸ τὸ οἰκεῖον ἀγαθὸν αὐτῇ καὶ μὴ ἀπολλύναι, τοῦτο δὲ ὑπάρχει καὶ τοῖς ἀλόγοις, μετέχει ἄρα καὶ τὰ ἄλογα ζῶα εὐδαιμονίας.

18 Cicero de finibus III 22. Sed ex hoc primum error tollendus 35 est, ne quis sequi existimet, ut duo sint ultima bonorum. Ut enim, si cui propositum sit conliniare hastam aliquo aut sagittam, sicut nos ultimum in bonis dicimus, sic illi facere omnia quae possit ut conliniet, huic in eiusmodi similitudine omnia sint facienda, ut conliniet, et tamen ut omnia faciat quo propositum assequatur sit hoc quasi ultimam quale nos 40 summum in vita bonum dicimus, illud autem ut feriat quasi seligendum, non expetendum.

19 Alexander Aphrod. Qaaest. II 16 p. 61, 1 Bruns. *Εἰ τῶν στοχαστικῶν τεχνῶν τέλος εἶναι τις λέγει τὸ πάντα τὰ παρ' αὐτὰς ποιεῖν πρὸς τὸ τοῦ προκειμένου τυγχάνειν, πῶς οὐχ ὁμοίως καὶ αὐτὰ τοῦ οἰκείου τεύ-*

9 ταύτου Heeren, τοῦ libri. 10 Cf. I n. 184 (Zeno) 554 (Cleanthes).
17 πάλιν Meineke, πᾶν libri. 18 καὶ τὸ Canter, ἢ τὸ libri. 19 τῷ Heeren, τῶν libri. || βίῳ Heeren, βίον libri. 30 Cf. p. 3, 26. 36 sicut nos AB sic nos duo cod. Goerenzii. 39 sit hoc Ernesti, sed hoc libri.

ζονται τέλους ταῖς οὐ στοχαστικαῖς τῶν τεχνῶν; δοκοῦσι δὲ κατὰ τοῦτο μά-
 λιστα διαφέρειν τῶν ἄλλων αἱ στοχαστικαὶ τῶ μὴ ὁμοίως τοῦ τέλους τυγχά-
 νειν. καθ' οὗς μὲν <γὰρ> τέλος ἐστὶν αὐταῖς τὸ τυχεῖν τοῦ προκειμένου,
 διαφέρουεν ἂν ταύτῃ καθ' οὗς δὲ τὸ προειρημένον ἐστὶν αὐταῖς τέλος, εἰ
 καὶ [τὰ] τοῦ τέλους [μὴ] ὁμοίως τυγχάνουσι, διαφέρουεν <ἂν> αὐτῶν κατὰ 5
 τὸ μὴ ὅμοιον αὐταῖς τὸ τέλος ἔχειν. ἐκεῖναι μὲν γὰρ τῶ τοῖς κατὰ τὴν
 τέχνην γινομένοις ἐπεσθαι τὸ οὐ χάριν γίνονται καὶ τὴν ἀποτυχίαν αὐταῖς
 τοῦ προκειμένου κατὰ τὴν διαμαρτίαν τῶν γινομένων, οὐ τεχνικῶς γινομέ-
 νων, ἐπεσθαι, τέλος ἔχουσι τὸ τυχεῖν τοῦ προκειμένου (ἴσον γὰρ ἐν ἐκείναις
 τῶ πάντα τὰ παρ' αὐτὰς ποιῆσαι πρὸς τὸ τυχεῖν τοῦ προκειμένου τὸ καὶ 10
 τυχεῖν αὐτοῦ· ταῦτα γὰρ ποιουσῶν τὰ παρ' αὐτὰς γίνονται). ἐπὶ δὲ τῶν
 στοχαστικῶν τῶ μὴ πάντως τοῖς γινομένοις κατὰ τὴν τέχνην ἐπεσθαι τὸ οὐ
 χάριν, διὰ τὸ δεῖσθαι πρὸς τὸ τυχεῖν ἐκείνων πολλῶν, ἃ μὴ ἐστὶν ἐπὶ μόνῃ
 τῇ τέχνῃ, ἔτι δὲ καὶ αὐτὰ τὰ κατὰ τὴν τέχνην γινόμενα μὴ ὠρίσθαι μηδὲ
 τῶν αὐτῶν εἶναι ποιητικὰ τῶ μὴ πάντῃ ὁμοίως ἔχουσιν προσφέρεσθαι, διὰ 15
 <τὸ> πάντα ἢ διὰ <τὸ> τινὰ καὶ ἄλλως ἐν αὐταῖς, οὐχ ὡς προσεδόκατο,
 ἐπεσθαι, οὐ τὸ τυχεῖν τοῦ προκειμένου τέλος ἐστὶν, ἀλλὰ τὸ ἀποπληρῶσαι τὰ
 τῆς τέχνης.

§ 2. Contra aliorum philosophorum fines disputatur.

20 Cicero de finib. IV 11, 28. *Chrysippus autem exponens differ-
 rentias animantium, ait alias eorum corpore excellere, alias autem animo,
 nonnullas valere utraque re: deinde disputat, quod cuiusque generis ani-
 mantium statui deceat extremum. Cum autem hominem in eo genere
 posuisset, ut ei tribueret animi excellentiam, summum bonum id consti-
 tuit, non ut excellere animo, sed ut nihil esse praeter animum videretur.* 25

21 Cicero Acad. Pr. II 45, 138. *Testatur saepe Chrysippus, tres
 solas esse sententias quae defendi possint de finibus bonorum. Circum-
 cidit et amputat multitudinem: aut enim honestatem esse finem aut vo-
 luptatem aut utrumque; nam qui summum bonum dicant id esse, si
 vacemus omni molestia, eos invidiosum nomen voluptatis fugere, sed in 30
 vicinitate versari: quod facere eos etiam, qui illud idem cum honestate
 coniungerent; nec multo secus eos qui ad honestatem prima naturae
 commoda adiungerent: ita tres relinquit sententias, quas putat probabi-
 liter posse defendi.*

ibid. 46, 140. *Unum igitur par, quod depugnet, reliquum est, vo- 35
 luptas cum honestate. De quo Chrysippo fuit, quantum ego sentio, non
 magna contentio. Alteram si sequare, multa ruunt et maxime*

3 γὰρ addidi. 4 προειρημένον scripsi, προκειμενον libri. 5 εἰ καὶ τὰ
 τοῦ Vict., οὐ καὶ τὰ τοῦ libri; τὰ seclusi. || μὴ seclusi. || ἂν add. Spengel.
 6 τῶ τοῖς Spengel, τοῦτοις libri. 10 αὐτὰς Spengel, αὐτῶν libri. 11 ποιουσῶν
 scripsi, ποιούντων libri. || αὐτὰς Spengel, ἐαντοῖς libri. 16 τὸ addidi. || ἢ
 διὰ τὸ scripsi, ἢ διὰ Victor. ἢ δὲ libri. 17 ἐπεσθαι scripsi, ἔσεσθαι libri.
 24 animus libri.

communitas cum hominum genere, caritas, amicitia, iustitia, reliquae virtutes; quarum esse nulla potest, nisi erit gratuita. Nam quae voluptate quasi mercede aliqua ad officium impellitur, ea non est virtus, sed fallax imitatio simulatioque virtutis.

5 22 Cicero de finib. II 14, 44. *Ita ceterorum sententiis semotis relinquitur, non mihi cum Torquato, sed virtuti cum voluptate certatio. Quam quidem certationem homo et acutus et diligens, Chrysippus non contemnit; totumque discrimen summi boni in earum comparatione positum putat.*

10 23 Plut. de Stoiic. repugn. ep. 15 p. 1040c. Πάλιν ἐν τοῖς περὶ Δικαιοσύνης ὑπειπὼν ὅτι τοὺς ἀγαθὸν ἀλλὰ μὴ τέλος τιθεμένους τὴν ἡδονὴν ἐνδέχεται σφῆζειν καὶ τὴν δικαιοσύνην, θεὸς τοῦτο κατὰ λέξιν εἶρηκε· „Τάχα γὰρ ἀγαθοῦ αὐτῆς ἀπολειπομένης, τέλους δὲ μὴ, τῶν δὲ δι' αὐτὰ αἰρετῶν ὄντος καὶ τοῦ καλοῦ, σφῆζοιμεν ἂν
15 τὴν δικαιοσύνην, μείζον ἀγαθὸν ἀπολιπόντες τὸ καλὸν καὶ τὸ δίκαιον τῆς ἡδονῆς.“ Cf. ep. 13. ubi plane eadem verba exstant.

Plut. de comm. not. ep. 25 p. 1070d. *Ἐν γε τοῖς περὶ Δικαιοσύνης, εἰ μὲν τις ὑπόθοιτο τὴν ἡδονὴν τέλος, οὐκ οἶεται σφῆζεσθαι τὸ δίκαιον· εἰ δὲ μὴ τέλος ἀλλὰ ἀπλῶς ἀγαθόν, οἶεται· τὰς δὲ λέξεις οὐκ οἶμαι
20 σε δεῖσθαι νῦν ἀκούειν ἐμοῦ καταλέγοντος· τὸ γὰρ τρίτον περὶ Δικαιοσύνης βιβλίον ἐστὶ πανταχόθεν λαβεῖν.*

24 Plut. de Stoiic. repugn. ep. 15 p. 1040e. *Ἴνα δὲ μὴδ' ἀπολογία ὑπολίπη τοῖς ἐναντιώμασι, Ἀριστοτέλει περὶ δικαιοσύνης ἀντιγράφων „οὐ φησὶν αὐτὸν ὀρθῶς λέγειν, ὅτι τῆς ἡδονῆς τέλους
25 οὐχὲς ἀναιρεῖται μὲν ἡ δικαιοσύνη, συναναιρεῖται δὲ τῇ δικαιοσύνῃ καὶ τῶν ἄλλων ἀρετῶν ἐκάστη· τὴν μὲν γὰρ δικαιοσύνην ὑπ' αὐτῶν ὡς ἀληθῶς ἀναιρεῖσθαι, τὰς δ' ἄλλας ἀρετὰς οὐδὲν κωλύειν ὑπάρχειν, εἰ καὶ μὴ δι' αὐτὰς αἰρετάς, ἀλλ' ἀγαθὰς γοῦν καὶ ἀρετὰς ἐσομένας“ εἶτα ἐκάστην ἐξ ὀνόματος προσαγορεύει. Βέλτιον δὲ τὰς ἐκείνου λέξεις ἀναλαβεῖν·
30 „Τῆς γὰρ ἡδονῆς, φησὶν, ἐμφαινομένης τέλους κατὰ τὸν τοιοῦτον λόγον, τὸ μὲν τοιοῦτο πᾶν μοι δοκεῖ οὐκ ἐμπεριλαμβανέσθαι· διὸ ῥητέον, μήτε τῶν ἀρετῶν τινα δι' αὐτὴν αἰρετὴν εἶναι, μήτε τῶν κακιῶν φευκτὴν, ἀλλὰ πάντα ταῦτα δεῖν ἀναφύεσθαι πρὸς τὸν ὑποκείμενον σκοπόν· οὐδὲν μὲντοι κωλύσει
35 κατ' αὐτούς, τὴν ἀνδρείαν μὲν καὶ τὴν φρόνησιν καὶ τὴν ἐγκράτειαν καὶ τὴν καρτερίαν καὶ τὰς ὁμοίας ταύταις ἀρετὰς εἶναι τῶν ἀγαθῶν, τὰς δ' ἐναντίας <κακίας> ὑπάρχειν φευκτάς.“*

25 Plut. de comm. not. ep. 25 p. 1070d. *Καὶ μὴν ὅτι δυοῖν*

11 ἀγαθὸν Wy. τὰγαθὸν libri. 13 hoc loco trad. ἀγαθοῦς ἀπολειπομένης, corr. ex ep. 13. 14 αὐτὰ seripsi, αὐτῶν libri. 28 αἰρετάς Mez. 37 κακίας add. Mez.

ἀγαθῶν, τοῦ μὲν τέλους, τοῦ δὲ πρὸς τὸ τέλος, μείζον ἐστὶ τὸ τέλος καὶ τελειότερον, ὅπ' οὐδενὸς ἀγνοεῖται. Γινώσκει δὲ καὶ Χρῦσιππος τὴν διαφορὰν, ὡς δῆλόν ἐστιν ἐν τῷ τρίτῳ περὶ Ἀγαθῶν τοῖς γὰρ τέλος ἡγουμένοις τὴν ἐπιστήμην ἀνομολογεῖ.

26 Plut. de comm. not. ep. 27 p. 1071f. Ὅρθῳ γὰρ ὅτι καὶ Χρῦ- 5 σιππος εἰς ταύτην [μᾶλλον] συνελαύνει τὸν Ἀρίστωνα τὴν ἀπορίαν, ὡς τῶν πραγμάτων (οὐ διδόντων) τὴν πρὸς τὸ μήτ' ἀγαθὸν μήτε κακὸν ἀδιαφορίαν ἐπινοῆσαι, τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ κακοῦ μὴ προεπινοηθέντων· οὕτω γὰρ αὐτῆς φανεῖσθαι τὴν ἀδιαφορίαν προϋφισταμένην, εἰ νόησιν μὲν αὐτῆς οὐκ ἔστι λαβεῖν, μὴ πρότερον τοῦ 10 ἀγαθοῦ νοηθέντος, ἄλλο δ' οὐδὲν ἄλλ' αὐτῇ μόνον τὸ ἀγαθὸν ἐστίν.

27 Cicero de finibus IV 25, 68. *Cum enim, quod honestum sit, id solum bonum esse confirmatur, tollitur cura valetudinis, diligentia rei familiaris, administratio rei publicae, ordo gerendorum negotiorum, officia vitae: ipsum denique illud honestum, in quo uno vultis esse omnia,* 15 *deserendum est. Quae diligentissime contra Aristonem dicuntur a Chrysippo.*

28 Galenus de animi peccatis dignoscendis 4 Vol. V p. 77 K. ἀρχὴ μὲν οὖν ἐστὶ πολλῶν ἀμαρτημάτων ἢ περὶ τέλους ἐκάστου βίου ὑπόληψις ψευδής· φέρεται γὰρ ὡςπερ ἐκ ἥλιξης τινὸς ταύτης τὰ κατὰ μέρος ἀμαρτή- 20 ματα. δύναται δέ τις, ἐν τῇ περὶ τέλους δόξῃ μὴ σφαλῆς, ἐν τινὶ τῶν κατὰ μέρος σφαλῆσαι, μὴ συνιῆς τῆς ἀκολουθίας.

§ 3. Ὅτι μόνον τὸ καλὸν ἀγαθόν.

29 Plut. de Stoic. repugn. c. 13 p. 1039c. Καὶ μὴν ἐν τῷ περὶ Καλοῦ πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ μόνον τὸ καλὸν ἀγαθὸν εἶναι, τοιοῦτοισι λό- 25 γοις κέχρηται· „Τὸ ἀγαθὸν αἰρετόν· τὸ δ' αἰρετόν ἀρεστόν· τὸ δ' ἀρεστόν ἐπαινετόν· τὸ δ' ἐπαινετόν καλόν.“ Καὶ πάλιν „Τὸ ἀγαθὸν χαρτόν, τὸ δὲ χαρτόν σεμνόν, τὸ δὲ σεμνόν καλόν.“

30 Diog. Laërt. VII 101. λέγουσι δὲ μόνον τὸ καλὸν ἀγα- 30 θὸν εἶναι, καθά φησιν Ἐκάτων ἐν τῷ τρίτῳ περὶ ἀγαθῶν, καὶ Χρῦσιππος ἐν τοῖς περὶ τοῦ Καλοῦ. εἶναι δὲ τοῦτο ἀρετὴν καὶ τὸ μετέχον ἀρετῆς· ᾧ ἐστὶν ἴσον τὸ πᾶν ἀγαθὸν καλὸν εἶναι καὶ τὸ ἰσοδυναμεῖν τῷ καλῷ τὸ ἀγαθόν· ὅπερ ἴσον ἐστὶ τούτῳ. ἐπεὶ γὰρ ἐστὶν ἀγαθὸν καλόν ἐστίν· ἔστι δὲ καλόν· ἀγαθὸν ἕρα ἐστί.

31 Philo de posteritate Caini § 133 Vol. II p. 29, 7 Wendl. memo- 35 rat: τὸ Σταϊκὸν δόγμα τὸ μόνον εἶναι τὸ καλὸν ἀγαθόν.

32 Alexander Aphrod. Quaest. I 14 p. 26 Bruns. ὅτι δὲ μηδὲν παρὰ

4 Herillum intellegit. 6 μᾶλλον del. Wy. 7 οὐ διδόντων suppl. Bernardakis. 27 cf. Cicero de finibus III 8, 27. 32 ὁ B (pro φ). 33 ἰσοδύναμον BP. || τὸ καλὸν τῷ ἀγαθῷ BP.

θεῶν ἀγαθὸν τοῖς ἀνθρώποις κατὰ τοὺς προειρημένους (scil. καθ' οὓς μόνον τὸ καλὸν ἀγαθὸν ἐστίν i. e. Stoicos) γίνεταί, δηλον ἐντεῦθεν. τὸ καλὸν ἐφ' ἡμῖν ὃ ἐφ' ἡμῖν ἐστίν, τοῦτο δι' ἑαυτῶν κτώμεθα· ὃ δι' ἑαυτῶν κτώμεθα, τοῦθ' ὑπ' οὐδενὸς ἄλλου περιγίνεται· τὸ καλὸν ἄρα ὑπ' οὐδενὸς ἄλλου ἡμῖν περιγίνεται· εἰ ὑπὸ μηδενὸς οὐδ' ὑπὸ τῶν θεῶν. ἀλλὰ μὴν ταῦτόν ἀγαθόν τε καὶ καλόν, καθ' οὓς μόνον τὸ καλὸν ἀγαθόν· οὐδὲν ἄρα ἀγαθὸν τοῖς ἀνθρώποις ὑπὸ τῶν θεῶν περιγίνεται.

33 Philo Quod deterius potiori insidiari soleat § 7 Vol. I p. 259, 25 Wendl. (de Iosepho): πρὸς γὰρ πολιτείαν μᾶλλον ἢ πρὸς ἀλήθειαν φιλοσοφῶν τὰ τρία γένη τῶν ἀγαθῶν τὰ τε ἐκτὸς καὶ περὶ σῶμα καὶ ψυχῆν, ὅλαις φύσεσιν ἀλλήλων διηρημένα, εἰς τὸ αὐτὸ ἄγει καὶ συνείρει, χωρίον ἕκαστον ἐκάστου καὶ πάντα πάντων ἀποφαίνειν ἀξίων καὶ τὸ ἐξ ἀθρόων συντεθὲν ἄριστον καὶ πλήρες ὄντως ἀγαθόν, τὰ δ' ἐξ ὧν τοῦτο ἐπάγη, μέρη μὲν ἢ στοιχεῖα ἀγαθῶν, ἀγαθὰ δ' οὐκ εἶναι τέλεια. Καθάπερ γὰρ μήτε πῦρ μήτε γῆν μήτε τι τῶν τεττάρων, ἐξ ὧν ἐδημιουργήθη τὸ πᾶν, κόσμον εἶναι, τὴν δὲ τῶν στοιχείων εἰς ταῦτόν ὁμόθεον τε καὶ κρᾶσιν, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τὸ εὐδαίμων μήτε ἐν τοῖς ἐκτὸς ἰδίᾳ μήτε ἐν τοῖς περὶ σῶμα μήτε ἐν τοῖς περὶ ψυχῆν καθ' αὐτὰ ἐξετάζεσθαι — τῶν γὰρ εἰρημένων ἕκαστον μερῶν τινα καὶ στοιχείων λόγον ἔχειν — ἀλλὰ κατὰ τὸ ἐκ πάντων ἔθροισμα. Ταύτην οὖν τὴν δόξαν πέμπεται μεταδιδραχθόμενος πρὸς ἄνδρας μόνον τὸ καλὸν ἀγαθὸν νομίζοντας ὃ ψυχῆς ὡς ψυχῆς ἐστίν ἴδιον. τὰ δ' ἐκτὸς καὶ περὶ σῶμα λεγόμενα πλεονεκτήματα μόνον, οὐ πρὸς ἀλήθειαν ὄντα ἀγαθὰ πεπιστευκότας.

34 Cicero de finibus III 28 (argumenta explicans placiti ὅτι μόνον τὸ καλὸν ἀγαθόν). Deinde quaero, quis aut de misera vita possit gloriari aut de non beata. De sola igitur beata. Ex quo efficitur gloriatione — dignam esse beatam vitam, quod non possit nisi honestae vitae iure contingere. Ita fit, ut honesta vita beata vita sit. Et quoniam is, cui contingit ut iure laudetur, habet insigne quiddam ad decus et ad gloriam, ut ob ea, quae tanta sint, beatus dici iure possit, idem de vita talis viri rectissime dicitur. Ita, si beata vita honestate cernitur, quod honestum est, id bonum solum habendum est.

35 Cicero de finibus III 29. Quid vero? negarine ullo modo possit, <nunquam> quemquam stabili et firmo et magno animo, quem fortem virum dicimus, effici posse, nisi constitutum sit, non esse malum dolorem? Ut enim, qui mortem in malis ponit, non potest eam non timere, sic nemo ulla in re potest id, quod malum esse decreverit, non curare idque contemnere. Quo posito — illud assumitur, eum qui magno sit animo ac forti, omnia quae cadere in hominem possint despiciere ac pro nihilo putare. Quae cum ita sunt, effectum est nihil esse malum, quod turpe non sit.

36 Cicero de finibus III 29. Atque iste vir altus et excellens, magno animo, vere fortis, infra se omnia humana ducens — — certe et confidere

6 ἄρα addidi. 19 ἔχειν Laur. Conv. 59, ἔχει ceteri codd. 22 καὶ om. HL. || πλεονεκτήματα λεγόμενα UF. 26 aut de non Madvig, aut non B aut non de ceteri. || ex qua libri. 30 ob ea Manutius, ad ea AB ab ea alii. 33 quid vero Davisius, quod vero A qui vero B. || negarine Davisius, negari libri. 34 nunquam add. Madvig.

sibi debet ac suae vitae et actae et consequenti et bene de sese iudicare statuens nihil posse mali incidere sapienti. Ex quo intelligitur idem illud, solum bonum esse, quod honestum sit; idque esse beate vivere: honeste, id est cum virtute, vivere.

37 Cicero de finibus III 8, 27. Quod est bonum, omne laudabile est; quod autem laudabile est, omne est honestum: bonum igitur quod est, honestum est. — Illud autem perabsurdum, bonum esse aliquid, quod non expetendum sit, aut expetendum, quod non placens: aut, si id, non etiam diligendum: ergo etiam probandum. ita etiam laudabile: id autem honestum. Ita fit ut quod bonum sit, id etiam honestum sit. 10

Cf. IV 50. Iam ille sorites —: quod bonum sit, id esse optabile, quod optabile, id expetendum, quod expetendum, id laudabile, dein reliqui gradus.

Tusc. disp. V 43. Atque etiam omne bonum laetabile est; quod autem laetabile, id praedicandum et prae se ferendum; quod tale autem, 15 id etiam gloriosum; si vero gloriosum, certe laudabile; quod laudabile autem, profecto etiam honestum; quod bonum igitur, id honestum.

45 Quicquid est, quod bonum sit, id expetendum est, quod autem expetendum, id certe adprobandum; quod vero adprobaris, id gratum acceptumque habendum; ergo etiam dignitas ei tribuenda est. Quod si ita 20 est, laudabile sit necesse est; bonum igitur omne laudabile. Ex quo efficitur ut quod sit honestum, id sit solum bonum.

§ 4. Virtutem propter se ipsam expetendam esse.

38 Sextus adv. math. XI 99. *Nai, ἀλλὰ καὶ οἱ μόνον τὸ καλὸν ἀγαθὸν δοξάζοντες δεικνύσθαι νομίζουσιν ὅτι φύσει τοῦτο αἰρετόν 25 ἐστὶ καὶ ἀπὸ τῶν ἀλόγων ζῴων. Ὁρῶμεν γάρ, φασίν, ὥς τινα γενναῖα ζῶα, καθάπερ ταῦρος καὶ ἀλεκτρονέες, [ἄπερ] μηδεμιᾶς αὐτοῖς ὑποκειμένης τέρας καὶ ἡδονῆς διαγωνίζεται μέχρι θανάτου. Καὶ τῶν ἀνθρώπων δὲ οἱ ὑπὲρ πατρίδος ἢ γονέων ἢ τέκνων εἰς ἀναίρεσιν ἑαυτοῦς ἐπιιδόντες οὐκ ἂν ποτε τοῦτ' ἐπόλουν, μηδεμιᾶς αὐτοῖς ἐπιζομένης μετὰ θάνατον ἡδονῆς, 30 εἰ μὴ φυσικῶς τὸ καλὸν καὶ ἀγαθὸν τούτους τε καὶ πᾶν τὸ γενναῖον εἰς ζῶον ἐπεσπᾶτο πρὸς τὴν αὐτοῦ αἴρεσιν.*

quae refutans Sextus 101. αὐτῶν γὰρ πάρεστιν ἀκούειν λεγόντων ὅτι ἡ φρονίμη διάθεσις μόνη βλέπει τὸ καλὸν τε καὶ ἀγαθόν, ἡ δὲ ἀφροσύνη τυφλώττει περὶ τὴν τούτου διάγνωσιν, ὅθεν καὶ ὁ ἀλεκτρονίων καὶ ὁ ταύρος 35 μὴ μετέχοντα τῆς φρονίμης διαθέσεως οὐκ ἂν βλέποι τὸ καλὸν τε καὶ ἀγαθόν.

39 Diog. Laërt. VII 89. *τὴν τε ἀρετὴν διάθεσιν εἶναι ὁμολογουμένην καὶ αὐτὴν δι' αὐτὴν εἶναι αἰρετήν, οὐ διὰ τινα φόβον ἢ ἐλπίδα ἢ τι τῶν ἔξωθεν· ἐν αὐτῇ τε εἶναι τὴν εὐδαιμονίαν, ἅτε οὐσῆ ψυχῇ πεποιημένη πρὸς τὴν ὁμολογίαν παντὸς τοῦ βίου.* 40

40 Diog. Laërt. VII 127. *καὶ αὐτὴν δι' αὐτὴν αἰρετήν εἶναι (scil. τὴν ἀρετὴν) αἰσχυρόμεθα γοῦν ἐφ' οἷς κακῶς πράττομεν, ὥς ἂν μόνον τὸ καλὸν εἰδότες ἀγαθόν.*

9 etiam *Baiter*, et *libri*. — Cf. n. 29. 27 *ἄπερ* seclusi. 38 *ἀρετὴν* B. 41 δὲ *αἰρετήν* BP.

41 Cicero de finibus III 36. Omne autem quod honestum sit, id esse propter se expetendum — haec est tuenda sententia maxime — Stoicis. 38. et eodem modo turpia per se esse fugienda. 39. Stultitiam autem et timiditatem et iniustitiam et intemperantiam cum dicimus esse fugienda propter eas res, quae ex ipsis eveniant, non ita dicimus, ut cum illo, quod positum est, solum id esse malum quod turpe sit, haec pugnare videatur oratio, propterea quod ea non ad corporis incommodum referuntur, sed ad turpes actiones, quae oriuntur e vitiis. Quas enim *κακίας* Graeci appellant, vitia malo quam malitias nominare.

42 Cicero de legibus I 14, 40. Quodsi homines ab iniuria poena, non natura arcere deberet, quaenam sollicitudo vexaret impios, sublato suppliciorum metu? quorum tamen nemo tam audax unquam fuit, quin aut abnueret a se commissum esse facinus, aut iusti sui doloris causam aliquam fingeret, defensionemque facinoris a naturae iure aliquo quaereret. Quae si appellare audent impii, quo tandem studio colentur a bonis? — Quodsi poena, si metus supplicii, non ipsa turpitudine deterret ab iniuriosa facinorosaque vita, nemo est iniustus, atque incauti potius habendi sunt improbi. 41. Tum autem qui non ipso honesto movemur, ut boni viri simus, sed utilitate aliqua atque fructu, callidi sumus, non boni. Nam quid faciet is homo in tenebris, qui nihil timet nisi testem et iudicem? quid in deserto quo loco nactus, quem multo auro spoliare possit, imbecillum atque solum? Noster quidem hic natura iustus vir ac bonus etiam colloquetur, iuvabit, in viam deducet: is vero qui nihil alterius causa faciet, metietur suis commodis omnia, videtis credo quid sit acturus. Quodsi negabit, se illi vitam erepturum et aurum ablaturum, nunquam ob eam causam negabit, quod id natura turpe iudicet, sed quod metuat, ne emanet, id est ne malum habeat.

43 Cicero de legibus I 18, 48. Sequitur — et ius et omne honestum sua sponte esse expetendum. Etenim omnes viri boni ipsam aequitatem et ius ipsum amant, nec est viri boni errare et diligere, quod per se non sit diligendum. Per se igitur ius et expetendum et colendum. Quod si ius, etiam iustitia: si iustitia, reliquae quoque virtutes per se colendae sunt. Quid? liberalitas gratuitane est an mercenaria? Si sine praemio benignus est, gratuita: si cum mercede, conducta: nec est dubium, quin is, qui liberalis benignusve dicitur, officium, non fructum sequatur. Ergo item iustitia nihil expetit praemii, nihil pretii. Per se igitur expetitur. — — 49. ubi illa sancta amicitia, si non ipse amicus per se amatur toto pectore, ut dicitur? — — Quodsi amicitia per se colenda est, societas quoque hominum et aequalitas et iustitia per se <est> expetenda.

44 Cicero de finibus V 20 (Antiochus Carneadeam τῶν τελῶν divisionem enarrans). At vero facere omnia, ut adipiscamur, quae secundum naturam sunt, etiamsi ea non assequamur, id esse et honestum et solum per se expetendum et solum bonum Stoici dicunt.

4 timiditatem *Guyetus*, temeritatem *libri*. 5 fugienda *Manutius*, fugiendam *libri*. 13 abnuerit AB aut ob iniuriam H. 17 atque *Ernestius*, aut *libri*. 21 quodam loco *Halmius*. 32 si iustitia *Halmius*, sit in ea ABH. 36 ergo idem AB ergo eadem H. || exprimit ABH. 39 est *add. Lambin*. 43 sunt BE *Madv.*, sint *Baiter*.

45 Servius ad Aeneid. I 604. Et mens sibi conscia recti: secundum Stoicos, qui dicunt, ipsam virtutem esse pro praemio, etiamsi nulla sint praemia.

46 Clem. Al. Strom. IV 8 p. 594 Pott. εἰ δὴ τῶν ἀδιαφόρων ἕνα τοιαύτην εἴληξε τιμὴν, ὥστε καὶ ἀκόντων τινῶν αἰρετὰ εἶναι δοκεῖν, πολὺ δὲ πλέον τὴν ἀρετὴν περιμάχητον νομιστέον· μὴ εἰς ἄλλο τι ἀφορῶντας, ἀλλὰ εἰς αὐτὸ τὸ καλῶςπραχθῆναι δυνάμενον, ἐάν τε ἑτέροις δοκῇ τισὶν εἶναι τε μή.

47 Lactant. instit. div. III 12. Sed et Stoici — — negant sine virtute effici quemquam beatum posse. Ergo virtutis praemium beata vita est, si virtus, ut recte dictum est, beatam vitam facit. Non est igitur, ut aiunt, propter se ipsam virtus expetenda etc.

Cf. ibidem ep. 27.

48 Lactant. div. instit. V 17. Nam et cum de virtute disputant, quamvis intellegant aerumnis ac miseriis esse plenissimam, tamen expetendam esse aiunt sua causa.

15

§ 5. Virtutem sufficere ad vitam beatam.

49 Diog. Laërt. VII 127. αὐτάρκη τε εἶναι αὐτὴν (scil. τὴν ἀρετὴν) πρὸς εὐδαιμονίαν, καθά φησι Ζήνων καὶ Χρύσιππος ἐν τῷ πρώτῳ περὶ Ἀρετῶν καὶ Ἐκάτων ἐν τῷ δευτέρῳ περὶ ἀγαθῶν. Εἰ γὰρ, φησὶν, αὐτάρκης ἐστὶν ἡ μεγαλοψυχία πρὸς τὸ πάντων ὑπεράνω ποιεῖν, ἐστὶ δὲ μέρος ἀρετῆς, αὐτάρκης ἐστὶ καὶ ἡ ἀρετὴ πρὸς εὐδαιμονίαν, καταφρονοῦσα καὶ τῶν δοκούντων ὀχληρῶν.

50 Porphyrio ad Hor. carm. III 2, 17. Haec de Stoicorum secta sunt, qui dicunt virtutem solam sufficere ad vitam beatam.

51 Cicero de fin. I 61. Multoque hoc melius nos (i. e. Epicurei) veriusque quam Stoici. Illi enim negant esse bonum quicquam nisi nescio quam illam umbram, quod appellant honestum non tam solido quam splendido nomine; virtutem autem nixam hoc honesto nullam requirere voluptatem atque ad beate vivendum se ipsa esse contentam.

52 Proclus in Platonis Timaeum p. 61 B. Schn. Οὐχ ὥσπερ οἱ ἀπὸ τῆς Στοᾶς τὸν σπουδαῖον οὐδὲν φασὶ δεῖσθαι τῆς τύχης οὕτω καὶ ὁ Πλάτων.

53 Plut. de Stoic. repugn. ep. 26 p. 1046d. εἰ μὲν οὖν τὴν φρόνησιν ἡγεῖτο (scil. Chrysippus) ποιητικὸν εἶναι τῆς εὐδαιμονίας ἀγαθόν, ὥσπερ ὁ Ἐπίκουρος non ipse sibi repugnaret, ἐπεὶ δ' ἡ φρόνησις οὐχ ἕτερόν ἐστι τῆς εὐδαιμονίας κατ' αὐτὸν ἀλλ' εὐδαιμονία etc.

54 Plut. de comm. not. 8 p. 1061f. Οὐ μόνον οὖν ταῦτα λέ-

19 numerum om. B. 20 Ultima inde ab *Εἰ γὰρ* ad solum Hecatonem pertinent. 21 τῆς ἀρετῆς B, rasura ante ἀρετῆς P. 36 κατ' αὐτὸν Mez., καθ' αὐτὸ libri.

γουςιν οἱ ἄνδρες, ἀλλὰ κἀκεῖνα πρὸς τούτοις, ὅτι „ἀγαθὸν ὁ χρόνος οὐκ αὔξει προσγιγόμενος, ἀλλὰ κὰν ἀκαρὲς τις ὥρας γένηται φρόνιμος, οὐδενὶ πρὸς εὐδαιμονίαν ἀπολειφθήσεται τοῦ τὸν αἰῶνα χρωμένου τῇ ἀρετῇ καὶ μακαρίως ἐν αὐτῇ καταβιοῦντος.“

5 Plut. de Stoic. repugn. ep. 26 p. 1046c. Ἐν πολλοῖς εἰρηκῶς (sc. Chrysippus) ὅτι παρὰ τὸν πλείονα χρόνον οὐδὲν μᾶλλον εὐδαιμονοῦσιν, ἀλλ' ὁμοίως καὶ ἐπίσης τοῖς τὸν ἀμερῆ χρόνον εὐδαιμονίας μετασχοῦσιν.

Stobaeus Eclog. II 98, 17 W. Δι' ὃ καὶ πάντως εὐδαιμονεῖν αἰ τῶν ἀνθρώπων τοὺς ἀγαθοὺς, τοὺς δὲ φάυλους κακοδαιμονεῖν. καὶ
10 <ἐκείνων> τὴν εὐδαιμονίαν μὴ διαφέρειν τῆς θείας εὐδαιμονίας, μηδὲ τὴν ἀμερῆσαν ὁ Χρῦσιππὸς φησὶ διαφέρειν τῆς τοῦ Διὸς εὐδαιμονίας, <καὶ> κατὰ μηδὲν αἰρετωτέραν εἶναι μήτε καλλίω μήτε σεμνοτέραν τὴν τοῦ Διὸς εὐδαιμονίαν τῆς τῶν σοφῶν ἀνδρῶν.

Themistius Orat. VIII p. 101d. Χρῦσιππος δὲ ἄχρι τῶν ἡμερῶν
15 τῶν ἔοικεν ἀνδρίζεσθαι, ταῦτόν δύνασθαι φάσκων ἀνδρὶ σπουδαίαν μίαν ἡμέραν, μᾶλλον δὲ καὶ μίαν ὥραν πολλοῖς ἐνιαυτοῖς.

55 Plut. de Stoic. repugn. ep. 18 p. 1042a. Οὐσίαν κακοδαιμονίας ἀποφαίνει τὴν κακίαν (sc. Chrysippus) ἐν παντὶ βιβλίῳ φυσικῶ καὶ ἠθικῶ γράφων καὶ διατεινόμενος ὅτι τὸ κατὰ κακίαν ζῆν
20 τῶ κακοδαιμόνως ζῆν ταῦτόν ἐστιν.

56 Gellius Noct. Att. XVIII 1,4. Atqui ibi Stoicus censebat, et vitam beatam homini virtute animi sola et miseriam summam malitia sola posse effici etiamsi cetera bona omnia, quae corporalia et externa appellarentur, virtuti deessent, malitiae adessent (sequitur Peripatetici responsum). 6. Reclamabat hoc in loco Stoicus et, tamquam
25 duas ille res diversas poneret, mirabatur; quod, cum essent malitia et virtus duo contraria, vita misera et beata quoque aequae contraria, non servaret in utrisque vim et naturam contrarii et ad miseriam quidem vitae conficiendam satis valere malitiam solam putaret, ad praestandam
30 vero beatam vitam non satis solam esse virtutem diceret. Atque id maxime dissidere neque convenire dicebat, quod qui profiteretur, vitam nullo pacto beatam effici posse, si virtus sola abesset, idem contra negaret, beatam fieri vitam, cum sola virtus adesset, et quem daret haberetque virtuti absentis honorem, eundem petenti atque praesenti adimeret.

35 57 Alexander de anima libri mantissa p. 166, 21 Bruns. ἔτι οὐκ, „εἰ ᾧ ὀρώμεν, τῇ τούτου ἀρετῇ εὖ ὀρώμεν, καὶ ᾧ ἀκούομεν, τῇ τούτου ἀρετῇ εὖ ἀκούομεν, καὶ διὰ τοῦτο, ᾧ ζῶμεν, τῇ τούτου ἀρετῇ εὖ ζῶμεν, ὥστε εἴη ἂν <ἡ> τῆς ψυχῆς ἀρετῇ εὐδαιμονία· ψυχῇ γὰρ ζῶμεν.“ οὐ δὴ διὰ τοῦτο etc.

40 58 Seneca ep. 85, 2. Qui prudens est, et temperans est, qui temperans, est et constans. qui constans est, imperturbatus est. qui impertur-

batus est, sine tristitia est. qui sine tristitia est, beatus est: ergo prudens beatus est et prudentia ad beatam vitam satis est.

ibid. 24. Qui fortis est, sine timore est. qui sine timore est, sine tristitia est. qui sine tristitia est, beatus est.

59 Cicero Tusc. disp. V 48. Iam vero qui potest vir bonus non ad id, quod laudabile sit, omnia referre, quae agit quaeque sentit? Refert autem omnia ad beate vivendum. Beata igitur vita laudabilis. Nec quicquam sine virtute laudabile. Beata igitur vita virtute conficitur.

49. Atque hoc sic etiam concluditur: Nec in misera vita quicquam est praedicabile aut gloriandum nec in ea, quae nec misera sit nec beata. 10 Et est in aliqua vita praedicabile aliquid et gloriandum ac prae se ferendum. — — 50. Quod si <est>, beata vita glorianda et praedicanda et prae se ferenda est; nihil est enim aliud, quod praedicandum et prae se ferendum sit. Quibus positis intellegis, quid sequatur.

Et quidem, nisi ea vita beata est, quae est eadem honesta, sit aliud 15 necesse est melius vita beata; quod erit enim honestum, certe fatebuntur esse melius. Ita erit vita beata melius aliquid; quo quid potest dici per-versius?

60 Cicero de finibus III 43. Ne illud quidem est consentaneum — ut qui plura habent ea, quae in corpore magni aestimantur, sit beator. 20 — Nam cum ita placeat, ne eorum quidem bonorum, quae nos bona vere appellemus, frequentia beatiorem vitam fieri aut magis expetendam aut pluris aestimandam, certe minus ad beatam vitam pertinet multitudo corporis commodorum. 44. Etenim si et sapere expetendum sit et valere, coniunctum utrumque magis expetendum sit 25 quam sapere solum, neque tamen, si utrumque sit aestimatione dignum, pluris sit coniunctum quam sapere ipsum separatim. Nam qui valetudinem aestimatione aliqua dignam iudicamus neque eam tamen in bonis ponimus, iidem censemus nullam esse tantam aestimationem, ut ea virtuti anteponatur. — — 45. Ut enim obscuratur et offunditur luce solis 30 lumen lucernae, et ut interit <in> magnitudine maris Aegaei stilla mellis, et ut in divitiis Croesi teruncii accessio et gradus unus in ea via, quae est hinc in Indiam, sic cum sit is bonorum finis, quem Stoici dicunt, omnis ista rerum corporearum aestimatio splendore virtutis et magnitudine obscuretur et obruatur atque intereat necesse est. 35

61 Cicero de finibus IV 30 (Antiochus contra Stoicos pugnans) ut mihi in hoc Stoici iocari videantur interdum, cum ita dicant „si ad illam vitam, quae cum virtute degatur, ampulla aut strigilis accedat, sumpturum sapientem eam vitam potius, quo haec adiecta sint, nec beatiorem tamen ob eam causam fore.“ 40

62 Alexander in Aristot. Topica p. 211, 9. οὕτως δεικνύοιτ' ἂν ἕκαστον τῶν λεγομένων ἀδιαφόρων τε καὶ προηγμένων ὑπὸ τῶν νεωτέρων αἰρετόν τε καὶ ἀγαθόν· ἕκαστον γὰρ αὐτῶν προσσιθήμενον τῇ ἀρετῇ τὸ ὅλον αἰρετώτερον τῷ σπουδαίῳ ποιῆ. αἰρετώτερος γὰρ βίος ὁ κατ' ἀρετήν, εἰ μεθ' ὑγείας εἶη καὶ εἰ μετὰ εὐπορίας καὶ εἰ μετὰ ἀγαθῆς δόξης· τὰ γὰρ αἰρετὰ 45 καὶ φρονικὰ κρίνεται τῇ τοῦ σπουδαίου αἰρέσει τε καὶ φρονίᾳ.

12 est add. Lambin. 31 in add. Halmius. 34 corporearum cod. Glo-gaviensis, in corpore harum AB.

63 Alexander Aphrod. de anima libri mant. p. 161, 26 Bruns. αἱ δὲ αἰσθήσεις καὶ αὐταί, εἰ μὲν πρὸς τὸ εἶναι τὸν ἄνθρωπον ἀνεγκαλοῦ χάραν ἔχουσι, μηκέτι δὲ συνεργοῦσιν πρὸς τὰς ἐνεργείας τῆς ἀρετῆς, τὸν ὦν οὐκ ἄνευ λόγον ἔχοιεν ἄν. εἰ δὲ πρὸς τῷ ἀναγκαίᾳ εἶναι τῷ ἀνθρώπῳ καὶ 5 συνεργοῦσιν πρὸς τὰς πράξεις καὶ προσχωρῆται αὐταῖς ἢ ἀρετῇ πρὸς τὰς ἰδίας ἐνεργείας (ἢ γὰρ φαντασία κρηπίς τῶν κατ' ἀρετὴν πράξεων) οὐκ ἔχουσι τὸν ὦν οὐκ ἄνευ λόγον πρὸς τὰς κατ' αὐτὴν ἐνεργείας, ὡς ἔχει ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ καὶ ὁ τόπος καὶ ὁ χρόνος. εἰ γὰρ ἐνεργήσομεν κατὰ ἀρετὴν ὁπωσοῦν ἔχουσιν τῶν αἰσθήσεων, ἦτοι καὶ ταῖς ψευδέσιν 10 φαντασίαις ταῖς ἀπὸ τῶν τοιούτων αἰσθήσεων συγκαταθησόμεθα καὶ ταύταις ἀκόλουθα πράξομεν (καὶ πῶς σπουδαίου τοῦτο;) ἢ εἰ ἐφέξομεν καὶ μὴ συγκαταθησόμεθα, οὐδὲ πράξομεν τι τῶν ἐπ' αὐταῖς, ὥστ' οὐδὲν ἐνεργήσομεν.

64 Alexander Aphrod. de anima libri mant. p. 160, 3 Bruns. ἡ ἀρετὴ ἄρα οὐκ ἔστιν ἀντάρκης πρὸς εὐδαιμονίαν. ἦτοι γὰρ περὶ τὴν ἐκλογὴν ἔστι 15 τῶν ἡδέων κατ' Ἐπίκουρον ἢ περὶ τὴν ἐκλογὴν τῶν κατὰ φύσιν, ὡς τοῖς ἀπὸ τῆς Στοᾶς δοκεῖ. — τῶν γὰρ κατὰ φύσιν οὐχ ἢ κατὰ ἀρετὴν ἐνέργειά ἐστι ποιητική. εἰ δὴ περὶ ὑποκείμενά τινα ἢ ἐνέργεια αὐτῆς, ὦν οὐκ ἔστιν αὐτὴ ποιητική, οὐκ ἔστιν ἀντάρκης ἢ ἀρετῇ πρὸς τὰς οἰκείας ἐνεργείας, ἐπεὶ δεῖται καὶ τῶν περὶ ἢ ἢ ἐνέργεια ἔξωθεν ὄντων αὐτῆς. οὐδὲ 20 γὰρ, ὡς φασίν, τὸν ὦν οὐκ ἄνευ λόγον ἔχει ταῦτα, ἀλλ' ἔστιν κινητικὰ τῆς ἀρετῆς καὶ τοῦ πράττειν αὐτὴν καὶ ἐνεργεῖν αἴτια. στοχάζεται γὰρ αὐτῶν, ὡς καὶ τῆς οἰκείας ὕλης οἱ τεχνῖται. ἀναιρεθησέσθαι γοῦν φασὶ τὰς πράξεις αὐτοῖς, τούτων μὴ ἐπισπωμένων καὶ κινούντων ταῖς ἐν αὐτοῖς διαφοραῖς τὰς ἀρετάς.

65 Alexander Aphrod. de anima libri mant. p. 162, 32 Bruns. ἔτι 25 εἰ αἱ κοινὰ περὶ εὐδαιμονίας ἔννοιαι ἀντάρκειαν τε αὐτὴν ζωῆς τίθενται (ἀνεπίδεξῃ γὰρ τὸν εὐδαίμονα προειληφασιν) καὶ τὴν εὐδαιμονίαν τὸ ἔσχατον τῶν ὀρεκτῶν ὑπολαμβάνουσιν (ἀλλὰ καὶ τὸ ζῆν κατὰ φύσιν καὶ τὸν κατὰ φύσιν βίον εὐδαιμονίαν λέγουσιν, πρὸς δὲ τούτοις τὸ εὖ ζῆν καὶ 30 τὸ εὖ βιοῦν καὶ τὴν εὐζωίαν εὐδαιμονίαν φασίν εἶναι) εἰ τοιοῦτον μὲν ἢ εὐδαιμονία προειληπται, πρὸς μηδὲν δὲ τούτων ἀντάρκης ἢ ἀρετῇ, οὐδ' ἄν πρὸς εὐδαιμονίαν ἀντάρκης εἴη.

66 Alexander Aphrod. de anima libri mant. p. 159, 33 Bruns. ἔτι εἰ πᾶσα τέχνη ἕτερον ἑαυτῆς ποιεῖ τι καὶ οὐχ ἑαυτήν, ἢ δὲ ἀρετὴ τέχνη κατ' 35 αὐτοῦς εὐδαιμονίας ποιητικὴ, ἕτερον ἂν εἴη τῆς ἀρετῆς ἢ εὐδαιμονία.

67 Alexander in Aristot. Top. p. 93 Ald. p. 173, 11. οὕτως ἐπεὶ τῷ λέγοντι τὴν ἀρετὴν ἀντάρκη πρὸς εὐδαιμονίαν ἔπεται τό τε μὴ εἶναι εὐλόγον ἔξαγωγὴν καὶ τὸ μὴ εἶναι αἰρετὸν τὴν ὕλειαν μηδέ τι ἄλλο παρὰ τὴν ἀρετὴν, ἂν τούτων τι ἀναιρεθῇ, ἀνηρημένον ἂν εἴη τὸ τὴν ἀρετὴν ἀν- 40 τάρκη εἶναι πρὸς εὐδαιμονίαν.

Ethica II.

De bonis et malis.

68 Plut. de Stoic. repugn. ep. 9 p. 1035c. Πάλιν ἐν ταῖς Φυ-
σικαῖς Θέεσιν „Οὐ γὰρ ἔστιν ἄλλως οὐδ' οἰκειότερον ἐπελ-
θεῖν ἐπὶ τὸν τῶν ἀγαθῶν καὶ κακῶν λόγον, οὐδ' ἐπὶ τὰς ἀρε-
τάς, οὐδ' ἐπὶ εὐδαιμονίαν, ἀλλ' ἢ ἀπὸ τῆς κοινῆς φύσεως καὶ
ἀπὸ τῆς τοῦ κόσμου διοικήσεως“ προελθῶν δ' αὐθις· „δεῖ γὰρ
τούτοις συνάψαι τὸν περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν λόγον, οὐκ οὔσης
ἄλλης ἀρχῆς αὐτῶν ἀμείνονος οὐδ' ἀναφορᾶς, οὐδ' ἄλλου τι-
νὸς ἕνεκεν τῆς φυσικῆς θεωρίας παραληπτῆς οὔσης, ἢ πρὸς 10
τὴν περὶ ἀγαθῶν ἢ κακῶν διάστασιν.“

69 Plut. de Stoic. repugn. ep. 17 p. 1041e. Τὸν περὶ ἀγαθῶν
καὶ κακῶν λόγον ὃν αὐτὸς εἰσάγει καὶ δοκιμάζει „συμφωνότατον
εἶναί φησι τῷ βίῳ καὶ μάλιστα τῶν ἐμφύτων ἄπιεσθαι προ-
λήψεων.“ Ταυτὶ γὰρ ἐν τῷ τρίτῳ τῶν Προτρεπτικῶν εἶρηκεν. 15

70 Stobaeus ecl. II 57, 19 W. Τῶν δ' ὄντων τὰ μὲν ἀγαθὰ, τὰ δὲ
κακὰ, τὰ δὲ ἀδιάφορα. Ἀγαθὰ μὲν τὰ τοιαῦτα· φρόνησιν, σωφροσύνην,
δικαιοσύνην, ἀνδρείαν καὶ πᾶν ὃ ἔστιν ἀρετὴ ἢ μετέχον ἀρετῆς· κακὰ δὲ τὰ
τοιαῦτα· ἀφροσύνην, ἀκολασίαν, ἀδικίαν, δειλίαν καὶ πᾶν ὃ ἔστι κακία ἢ
μετέχον κακίας· ἀδιάφορα δὲ τὰ τοιαῦτα· ζωὴν θάνατον, δόξαν ἀδοξίαν, 20
ἡδονὴν πόνον, πλοῦτον πενίαν, ὑγίειαν νόσον, καὶ τὰ τούτοις ὅμοια.

71 Sextus adv. math. XI 3. οἱ τε ἀπὸ τῆς ἀρχαίας Ἀναδημίας καὶ οἱ
ἀπὸ τοῦ Περιπάτου ἔτι δὲ τῆς Στοᾶς εἰώθασιν διαιροῦμενοι λέγειν τῶν ὄν-
των τὰ μὲν εἶναι ἀγαθὰ τὰ δὲ κακὰ τὰ δὲ μεταξὺ τούτων, ἄπερ καὶ ἀδιά-
φορα λέγουσι. 25

§ 1. Notio boni.

72 Cicero de finibus III 33. Cumque rerum notiones in animis
fiant, si aut usu aliquid cognitum sit aut coniunctione aut similitudine
aut collatione rationis, hoc quarto, quod extremum posui, boni no-

29 bonum libri, corr. Lambin. — Cf. II n. 87 sq. „usu“ = κατὰ περιπτώσιν,
„coniunctione“ = κατὰ σύνθεσιν, „similitudine“ = καθ' ὁμοιότητα, „collatione
rationis“ = κατ' ἀναλογίαν, „non accessione neque crescendo“ = οὐκ ἀβήτηκῶς.

titia facta est. Cum enim ab iis rebus, quae sunt secundum naturam, ascendit animus collatione rationis, tum ad notionem boni pervenit. 34. Hoc autem ipsum bonum non accessione neque crescendo aut cum ceteris comparando, sed propria vi sua et sentimus et appellamus bonum. Ut enim
 5 mel, etsi dulcissimum est, suo tamen proprio genere saporis, non comparatione cum aliis dulce esse sentitur, sic bonum hoc, de quo agimus, est illud quidem plurimi aestimandum, sed ea aestimatio genere valet non
 10 magnitudine. Nam cum aestimatio, quae ἀξία dicitur, neque in bonis numerata sit nec rursus in malis, quantumcumque eo addideris, in suo genere manebit. Alia est igitur propria aestimatio virtutis, quae genere, non
 25 crescendo valet.

73 Sextus adv. math. XI 30. ἦσαν δὲ οἱ φάσκοντες ἀγαθὸν ὑπάρχειν τὸ δι' αὐτὸ ἀρετόν. οἱ δ' οὕτως „ἀγαθὸν ἐστὶ τὸ συλλαμβανόμενον πρὸς εὐδαιμονίαν,“ τινὲς δὲ „τὸ συμπληρωτικὸν εὐδαιμονίας“ εὐ-
 15 δαιμονία δὲ ἐστίν, ὡς οἱ τε περὶ τὸν Ζήνωνα καὶ Κλεάνθην καὶ Χρυσίππον ἀπέδοσαν, εὐροια βίου.

Cf. Pyrrh. Hypot. III 172.

74 Stobaeus ecl. II p. 69, 17 W. τὸ δ' ἀγαθὸν λέγεσθαι φασὶ πλεοναχῶς, τὸ μὲν πρῶτον οἶον πηγῆς ἔχον χάραν, ὅπερ οὕτως ἀποδίδοσθαι.
 20 ἀφ' οὗ συμβαίνει ὠφελῆσθαι (τὸ δὲ πρῶτως εἶναι αἰτιον) ἢ ὑφ' οὗ τὸ <δὲ> δεύτερον, καθ' ὃ συμβαίνει ὠφελῆσθαι· κοινότερον δὲ καὶ διατεῖνον καὶ ἐπὶ τὰ προειρημένα, τὸ οἶον ὠφελεῖν. Ὁμοίως δὲ καὶ τὸ κακὸν κατὰ τὴν τοῦ ἀγαθοῦ ἀναλογίαν ὑπογράφεσθαι. Τὸ μὲν οὖν ἀφ' οὗ συμβαίνει βλάπτεσθαι ἢ ὑφ' οὗ τὸ δὲ καθ' ὃ συμβαίνει βλάπτεσθαι· κοινότερον δὲ
 25 τούτων τὸ οἶον βλάπτειν.

75 Sextus adv. math. XI 22. οἱ μὲν οὖν Στωϊκοὶ τῶν κοινῶν ὡς εἰπεῖν ἐννοιωδὲν ἐχόμενοι ὀρίζονται τὰ ἀγαθὸν τρόπον τῷδε „ἀγαθὸν ἐστὶν ὠφέλεια ἢ οὐχ ἕτερον ὠφελείας“ ὠφέλειαν μὲν λέγοντες τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν σπουδαίαν πράξιν, οὐχ ἕτερον δὲ ὠφελείας τὸν σπουδαῖον ἄνθρωπον καὶ τὸν φίλον.
 30 Ἡ μὲν γὰρ ἀρετὴ πως ἔχον ἡγεμονικὸν καθεστηκηνῖα καὶ ἡ σπουδαία πράξις ἐνέργειά τις οὕσα κατ' ἀρετὴν, ἀντικρὺς ἐστὶν ὠφέλεια· ὁ δὲ σπουδαῖος ἄνθρωπος καὶ ὁ φίλος, πάλιν τῶν ἀγαθῶν ὄντες καὶ αὐτοί, οὔτε ὠφέλεια λεγθεῖεν ἂν ὑπάρχειν οὐθ' ἕτεροι ὠφελείας δι' αἰτίαν τοιαύτην. Τὰ γὰρ μέρη, Στωϊκῶν φασὶ παῖδες, οὔτε τὰ αὐτὰ τοῖς ὄλοις ἐστὶν οὔτε ἕτεροῖα τῶν ὄλων,
 35 οἶον ἢ χεῖρ οὔτε ἢ αὐτὴ ἐστὶν ὄλω ἀνθρώπου, οὐ γὰρ ὄλος ἄνθρωπος ἐστὶν ἢ χεῖρ, οὔτε ἕτερον τοῦ ὄλου, σὺν γὰρ τῇ [ὄλω] χεῖρι ὄλος ὁ ἄνθρωπος νοεῖται ἄνθρωπος. Ἐπεὶ οὖν καὶ τοῦ σπουδαίου ἀνθρώπου καὶ τοῦ φίλου μέρος ἐστὶν ἢ ἀρετὴ, τὰ δὲ μέρη οὔτε ταῦτα τοῖς ὄλοις ἐστὶν οὔτε ἕτερα τῶν ὄλων, εἴρηται ὁ σπουδαῖος ἄνθρωπος καὶ ὁ φίλος οὐχ ἕτερος ὠφελείας. Ὡστε
 40 πᾶν ἀγαθὸν τῷ ὄρω ἐμπεριελήφθαι, ἐάν τε ἐξ εὐθείας ὠφέλεια τυγχάνῃ ἐάν τε μὴ ἢ ἕτερον ὠφελείας. Ἐνθεν καὶ κατ' ἀπολουθίαν τριχῶς εἰπόντες ἀγαθὸν προσαγορεύεσθαι, ἕκαστον τῶν σημαينوμένων κατ' ἰδίαν πάλιν ἐπιβολὴν ὑπογράφουσιν. Λέγεται γὰρ ἀγαθὸν, φασὶ, καθ' ἓνα μὲν τρόπον τὸ ὑφ' οὗ ἢ ἀφ' οὗ ἐστὶν ὠφελῆσθαι, ὃ δὲ ἀρχικώτατον ὑπῆρχε καὶ ἀρετὴ· ἀπὸ

15 Cf. I n. 184 (Zeno) 554 (Cleanthes). 21 δὲ add. Meineke. || κοινότερον schol. Lucian., κοινότατον libri. || διατεῖνον Wachsm., ἐπιδιατεῖνον libri.
 23 τοῦ ἀγαθοῦ Meineke, τῶν ἀγαθῶν libri. 24 ὁ Meineke, οὗ libri. 36 ὄλω seclusi.

γὰρ ταύτης ὡσπερ τινὸς πηγῆς πᾶσα πέφυκεν ἀνίσχειν ὠφέλεια. Καθ' ἕτερον δὲ τὸ καθ' ὃ συμβαίνει ὠφελεῖσθαι· οὕτως οὐ μόνον αἱ ἀρεταὶ λεχθήσονται ἀγαθὰ ἀλλὰ καὶ αἱ κατ' αὐτὰς πράξεις, εἴπερ καὶ κατὰ ταύτας συμβαίνει ὠφελεῖσθαι. Κατὰ δὲ τὸν τρίτον καὶ τελευταῖον τρόπον λέγεται ἀγαθὸν τὸ οἶόν τε ὠφελεῖν, ἐμπεριλαμβανούσης τῆς ἀποδόσεως ταύτης 5 τὰς τε ἀρετὰς καὶ τὰς ἐναρέτους πράξεις καὶ τοὺς φίλους καὶ τοὺς σπουδαίους ἀνθρώπους θεοὺς τε καὶ σπουδαίους δαίμονας.

ibid. 30. οἱ δ' ἀπὸ τῆς Στοᾶς θέλουσιν ἐπὶ τῆς τοῦ ἀγαθοῦ προσηγορίας τὸ δεύτερον σημανόμενον ἐμπεριληπτικὸν εἶναι τοῦ πρώτου καὶ τὸ τρίτον περιληπτικὸν τῶν δυοῖν. 10

ibid. 33 (adversarii dixerant: ὡς εἰ ταῖς ἀληθείαις ἀγαθὸν ἐστὶ τὸ ἀφ' οὗ ἔστιν ὠφελεῖσθαι, μόνην ῥητέον τὴν γενικὴν ἀρετὴν ἀγαθὸν ὑπάρχειν — — ἐκπίπτειν δὲ τοῦ ὅρου ἐκάστην τῶν εἰδικῶν) οἱ δ' ἀντικαθιστάμενοι πρὸς τοῦτο τὸ ἔγκλημα τοῦτό φασι. „Ὅταν λέγωμεν „ἀγαθὸν ἐστὶν ἀφ' οὗ συμβαίνει τὸ ὠφελεῖσθαι“ ἐν ἴσῳ τοῦτο 15 λέγομεν <τῷ>, „ἀγαθὸν ἐστὶν ἀφ' οὗ συμβαίνει τι τῶν ἐν τῷ βίῳ ὠφελεῖσθαι.“ οὕτω γὰρ καὶ ἐκάστη τῶν ἐπ' εἶδους ἀρετῶν ἀγαθὸν γενήσεται, κοινῶς μὲν τὸ ὠφελεῖν μὴ ἐπιφέρουσα, τὶ δὲ τῶν ἐν τῷ <βίῳ> ὠφελεῖσθαι παρεχομένη, οἶον ἢ μὲν φρονεῖν, καθάπερ ἢ φρόνησις, ἢ δὲ σωφρονεῖν, ὡς ἢ σωφροσύνη. 20

Cf. Pyrr. Hypot. III 169sq.

76 Diog. Laërt. VII 94. ἀγαθὸν δὲ κοινῶς μὲν τὸ τι ὄφελος, ἰδίως δὲ ἦτοι ταῦτόν ἢ οὐχ ἕτερον ὠφελείας. ὅθεν αὐτὴν τε τὴν ἀρετὴν καὶ τὸ μετέχον αὐτῆς ἀγαθὸν τριχῶς οὕτως λέγεσθαι· οἷον τὸ <μὲν> ἀγαθὸν ἀφ' οὗ συμβαίνει <ὠφελεῖσθαι, τὸ δὲ καθ' ὃ συμβαίνει>, ὡς τὴν πράξιν τὴν 25 κατ' ἀρετὴν· ὅφ' οὗ δέ, ὡς τὸν σπουδαῖον τὸν μετέχοντα τῆς ἀρετῆς· (ἄλλως δὲ οὕτως ἰδίως ὀρίζονται τὸ ἀγαθὸν) „τὸ τέλειον κατὰ φύσιν λογικοῦ ὡς λογικοῦ.“ τοιοῦτον δ' εἶναι τὴν ἀρετὴν ὡς <τε> μετέχοντα τὰς τε πράξεις τὰς κατ' ἀρετὴν καὶ τοὺς σπουδαίους εἶναι, ἐπιγεννήματα δὲ τὴν τε χαρὰν καὶ τὴν εὐφροσύνην καὶ τὰ παραπλήσια. ὡσαύτως δὲ τῶν κακῶν τὸ μὲν 30 εἶναι ἀφροσύνην, δειλίαν, ἀδικίαν καὶ τὰ παραπλήσια· μετέχοντα δὲ κακίας τὰς τε πράξεις τὰς κατὰ κακίαν καὶ τοὺς φανύλους· ἐπιγεννήματα δὲ τὴν τε δυσθυμίαν καὶ τὴν δυσφροσύνην καὶ τὰ ὅμοια.

77 Sextus adv. math. XI 40. κακὸν γὰρ ἐστὶ τὸ ἐναντίον τῷ ἀγαθῷ· ὅπερ βλάβη ἐστὶν ἢ, οὐχ ἕτερον βλάβης, καὶ βλάβη μὲν ὡσπερ κακία 35 καὶ ἡ φανύλη πράξις, οὐχ ἕτερον δὲ βλάβης καθάπερ ὁ φανύλος ἀνθρώπος καὶ ὁ ἐχθρός.

78 Origenes contra Celsum VIII 8 Vol. II p. 226, 24 Kō. (p. 748 Del.). εἰ δὲ βλάβην τὴν κίνησιν ἢ σχέσιν λέγοι κατὰ κακίαν, δῆλον ὅτι οὐδεμιᾶς γινομένης βλάβης περὶ τοὺς σοφοὺς etc. 40

79 Sextus adv. math. XI 90. τῆς ἀφροσύνης, ἣν μόνην φασὶν εἶναι κακὸν οἱ ἀπὸ τῆς Στοᾶς.

16 τῷ et 18 βίῳ add. B. 24 μὲν addidi. 25 necessaria supplēvi.
27 ἢ ὡς BP. 28 ὥστε scripsi, ὡς libri. 29 ἐπιγεννήματα P. 30 τῶν κακῶν scripsi, καὶ τῶν κακιῶν BP. 31 κακίας scripsi, κακιῶν libri. 32 ἐπιγεννήματα BP.

§ 2. Quale sit bonum.

80 Simplicius in Aristot. Phys. p. 1167, 21. ἔστι μὲν γὰρ τὸ ἐν ἀρχῇ αἰτεῖσθαι τὸ δι' αὐτοῦ δεικνύναι τὸ μὴ δι' αὐτοῦ δῆλον· τοῦτο δὲ γίνεται ἢ ἀντικρως καὶ φανερώς ἀξιούντων τὸ προκείμενον, ὡς περ ἡμῶν λεγόντων
 5 τινὰ ἀγαθὰ μὴ εὐθὺς ἀγαθὸς ποιεῖν, οἷον τὰς δυνάμεις, αἷς ἔστιν εὖ καὶ κακῶς χρῆσθαι (ἀγαθὴ μὲν γὰρ ἢ ἐφ' ἐκότερα δύνάμεις, ἀγαθὸν δὲ οὐ ποιεῖ, εἰ μὴ τὸ εὖ χρώμενον αὐτῇ) οἱ Στωϊκοὶ τοῦτο ἀναιροῦντες „πᾶν, φασί, τὸ ἀγαθὸν ἀγαθὸς ποιεῖ,“ τὸ ἐν ἀρχῇ λαμβάνοντες.

81 Seneca epistul. ad Lucil. 45, 10. Necessaria iudicat, quorum
 10 magna pars supervacua est. etiam quae non est supervacua, nihil in se momenti habet in hoc, ut possit fortunatum beatumque praestare. non enim statim bonum est, si quid necessarium est: aut proicimus bonum, si hoc nomen pani et polentae damus et ceteris sine quibus vita non ducitur. Quod bonum est, utique necessarium est; quod necessarium
 15 est, non utique bonum est, quoniam quidem necessaria sunt quaedam, eadem vilissima.

82 Origenes contra Celsum VIII 62 Vol. II p. 278, 15 Kō. (p. 788 Del.). εἰ δ' ἡριβώκει Κέλσος τὴν τοῦ συμφέροντος ἔννοιαν καὶ ἐωράκει ὅτι τὸ κυρίως συμφέρον ἀρετὴ ἔστι καὶ ἡ κατ' ἀρετὴν πράξις etc.

83 Diog. Laërt. VII 100. καλὸν δὲ λέγουσι τὸ τέλειον ἀγαθὸν
 20 παρὰ τὸ πάντας ἀπέχειν τοὺς ἐπιζητούμενους ἀριθμοὺς ὑπὸ τῆς φύσεως ἢ τὸ τελείως σύμμετρον. εἶδη δὲ εἶναι τοῦ καλοῦ τέτταρα, δίκαιον, ἀνδρείον, κόσμιον, ἐπιστημονικόν· ἐν γὰρ τοῖσδε τὰς καλὰς πράξεις συντελεῖσθαι. ἀνὰ λόγον δὲ καὶ τοῦ αἰσχροῦ εἶδη εἶναι τέτταρα, τὸ τε ἄδικον καὶ
 25 τὸ δειλὸν καὶ ἄκοσμον καὶ ἄφρον. λέγεσθαι δὲ τὸ καλὸν μοναχῶς μὲν τὸ ἐπαινετὸς παρεχόμενον τοὺς ἔχοντας <ἢ> ἀγαθὸν ἐπαινῶν ἄξιον· ἐτέρως δὲ τὸ εὖ πεφυκὸς πρὸς τὸ ἴδιον ἔργον· ἄλλως δὲ τὸ ἐπικουμοῦν, ὅταν λέγωμεν μόνον τὸν σοφὸν ἀγαθὸν καὶ καλὸν εἶναι.

84 Seneca epist. ad Lucilium 106, 2. Scis enim me moralem philo-
 30 sophiam velle complecti et omnes ad eam pertinentes quaestiones explicare. Itaque dubitavi utrum differrem te an, donec suus isti rei veniret locus, ius tibi extra ordinem dicerem: humanius visum est tam longe venientem non detinere. Itaque et hoc ex illa serie rerum cohaerentium excerptam et, si qua erunt eiusmodi, non quaerenti tibi ultro mittam. Quae sint
 35 haec interrogas? Quae scire magis iuvat quam prodest, sicut hoc, de quo quaeris: bonum an corpus sit?

Bonum facit: prodest enim. Quod facit, corpus est. Bonum agitat animum et quodammodo format et continet, quae propria sunt corporis. Quae corporis bona sunt, corpora sunt: ergo et quae animi sunt. Nam
 40 et hoc corpus est. Bonum hominis necesse est corpus sit, cum ipse sit corporalis. Mentior, nisi et quae alunt illum et quae valetudinem eius vel custodiunt vel restituunt, corpora sunt: ergo et bonum eius corpus est. Non puto te dubitaturum, an affectus corpora sint — ut aliud quoque, de quo non quaeris, infulciam — tamquam ira, amor, tri-

22 τελείως BP. 23 κοσμικὸν BP. 26 ἢ addidi. 27 τῷ B. || πεφυ-
 κὸς scripsi, πεφυκέναι BP. 28 καὶ om. BP. Ultima verba corruptela laborant.

stitia: si dubitas, vide an voltum nobis mutant, an frontem adstringant, an faciem diffundant, an ruborem evocent, an fugent sanguinem. Quid ergo? Tam manifestas notas corpori credis imprimi nisi a corpore?

Si affectus corpora sunt, et morbi animorum et avaritia, crudelitas, indurata vitia et in statum inemendabilem adducta: ergo et malitia et species eius omnes, malignitas, invidia, superbia: ergo et bona, primum quia contraria istis sunt, deinde quia eadem tibi indicia praestabunt; an non vides, quantum oculis det vigorem fortitudo? quantam intentionem prudentia? quantam modestiam et quietem reverentia? quantam serenitatem laetitia? quantum rigorem severitas? quantam remissionem lenitas? corpora ergo sunt, quae colorem habitumque corporum mutant, quae in illis regnum suum exercent. Omnes autem, quas rettuli, virtutes bona sunt et quicquid ex illis est. Numquid est dubium, an id, quo quid tangi potest, corpus sit? — Omnia autem ista, quae dixi, non mutarent corpus, nisi tangerent: ergo corpora sunt. Etiamnunc cui tanta vis est, ut impellat et cogat et retineat et iubeat, corpus est. Quid ergo? Non timor retinet? non audacia impellit? non fortitudo immittit et impetum dat? Non moderatio refrenat ac revocat? Non gaudium extollit? Non tristitia adducit? Denique quicquid facimus, aut malitiae aut virtutis gerimus imperio: quod imperat corpori, corpus est, quod vim corpori affert, corpus. Bonum corporis corporalis res est. Bonum hominis et corporis bonum est: itaque corporalis res est. (Cf. eiusdem epist. 113, 20).

Cf. Plut. de superstitione ep. 1. *πάλιν οἴονται τινες εἶναι σῶμα τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν κακίαν.*

Tertullianus de anima ep. 6. Bene autem quod et artes Stoici corporales adfirmant.

85 Plut. de Stoic. repugn. ep. 19. *Τάγαθὰ πρὸς τὰ κακὰ τὴν πάσαν ἔχειν διαφορὰν ὁμολογεῖ Χρύσιππος· καὶ ἀναγκαῖόν ἐστιν etc. — Αἰσθητὰ δ' εἶναι τὰγαθὰ καὶ τὰ κακὰ φησίν, ἐν τῷ προτέρῳ περὶ Τέλους ταῦτα γράφων· „Ὅτι μὲν γὰρ αἰσθητὰ ἐστὶ τὰγαθὰ καὶ τὰ κακὰ, καὶ τούτοις ἐκποιεῖ λέγειν· οὐ γὰρ μόνον τὰ πάθη ἐστὶν αἰσθητὰ σὺν τοῖς εἶδεσιν, οἷον λύπη καὶ φόβος καὶ τὰ παραπλήσια, ἀλλὰ καὶ κλοπῆς καὶ μοιχείας καὶ τῶν ὁμοίων ἔστιν αἰσθῆσθαι· καὶ καθόλου ἀφροσύνης καὶ δειλίας καὶ ἄλλων οὐκ ὀλίγων κακιῶν· οὐδὲ μόνον χαρὰς καὶ εὐεργεσιῶν καὶ ἄλλων πολλῶν κατορθώσεων, ἀλλὰ καὶ φρονήσεως καὶ ἀνδρείας καὶ τῶν λοιπῶν ἀρετῶν.“*

Plutarchus de comm. not. ep. 9 p. 1062c. *Φύσει γὰρ ἀνεπαίσθητον οὐκ ἔστι κατ' αὐτοῦς· ἀλλὰ καὶ λέγει διαφῆδη Χρύσιππος ἐν τοῖς περὶ Τέλους, αἰσθητὸν εἶναι τὸ ἀγαθὸν ὡς δ' οἴεται, καὶ ἀποδείκνυσσι.*

86 Stobaeus ecl. II p. 69, 11 W. *πάντα δὲ τὰγαθὰ ὠφέλιμα εἶναι καὶ εὐχρηστα καὶ συμφέροντα καὶ λυσιτελῆ καὶ σπουδαῖα καὶ πρέποντα καὶ*

31 τὰ Reiske, ὄντα libri (ante πάθη). 34 καθόλου Reiske, γὰρ ὅλον libri. 42 πάντα Canter, παντὶ libri. 43 εὐχρηστα Meineke, χρηστὰ libri.

καλά καὶ οἰκεία. τὰ δὲ κακὰ ἐκ τῶν ἐναντίων πάντα βλαβερὰ καὶ δύσχηστα καὶ ἀσύμφορα καὶ ἀλυσιτελῆ καὶ φασίλα καὶ ἀπρεπῆ καὶ αἰσχρὰ καὶ ἀνοίκεια.

87 Diog. Laërt. VII 98. πᾶν δὲ ἀγαθὸν συμφέρον εἶναι καὶ δέον καὶ λυσιτελές καὶ χρήσιμον καὶ εὐχρηστον καὶ καλὸν καὶ ὠφέλιμον καὶ αἰρε-
5 τὸν καὶ δίκαιον. συμφέρον μὲν ὅτι φέρει τοιαῦτα ὧν συμβαινόντων ὠφε-
λούμεθα· δέον δὲ ὅτι συνέχει ἐν οἷς χρηΐ· λυσιτελές δὲ ὅτι λύει τὰ τελού-
μενα εἰς αὐτό, ὥστε τὴν ἀντικατάλλαξιν τὴν ἐκ τῆς πραγματείας ὑπερβαίνει
τῇ ὠφελείᾳ· χρήσιμον δὲ ὅτι χρεῖαν ὠφελείας παρέχεται· εὐχρηστον δὲ
ὅτι τὴν χρεῖαν ἐπαινετὴν ἀπεργάζεται· καλὸν δὲ ὅτι συμμετρῶς ἔχει πρὸς
10 τὴν ἑαυτοῦ χρεῖαν· ὠφέλιμον δὲ ὅτι τοιοῦτόν ἐστιν ὥστε ὠφελεῖν· αἰρε-
τὸν δὲ ὅτι τοιοῦτόν ἐστιν ὥστε εὐλόγως αὐτὸ αἰρεῖσθαι· δίκαιον δὲ ὅτι
νόμῳ ἐστὶ σύμφωνον καὶ κοινωνίας ποιητικόν.

88 Stobaeus ecl. II p. 72, 19 W. Καὶ πᾶν μὲν ἀγαθὸν αἰρετὸν εἶναι·
ἀρεστὸν γὰρ καὶ δοκιμαστὸν καὶ ἐπαινετὸν ὑπάρχειν· πᾶν δὲ κακὸν φευκτόν.
15 Τὸ γὰρ ἀγαθὸν καθ' ὃ μὲν αἰρεσιν εὐλογον κινεῖ, αἰρετὸν ἐστὶ· καθ' ὃ δὲ
ἀννπόπτως εἰς αἰρεσιν ἔρχεται, ἀρεστὸν· <καθ' ὃ δὲ . . . , δοκιμαστὸν>· καθ'
ὃ δὲ πάλιν εὐλόγως ἂν τις περὶ αὐτοῦ καθυπολαμβάνοι τῶν ἀπ' ἀρετῆς εἶναι,
<ἐπαινετόν>.

89 Stobaeus ecl. II 78, 7. διαφέρειν δὲ λέγουσι τὸ αἰρετὸν καὶ
20 τὸ αἰρετέον. αἰρετὸν μὲν εἶναι <ἀγαθόν> πᾶν, αἰρετέον δὲ ὠφέλημα πᾶν,
ὃ θεωρεῖται παρὰ τὸ ἔχειν τὸ ἀγαθόν. δι' ὃ αἰρούμεθα μὲν τὸ αἰρετέον,
οἷον τὸ φρονεῖν, ὃ θεωρεῖται παρὰ τὸ ἔχειν φρόνησιν· τὸ δὲ αἰρετὸν οὐχ
αἰρούμεθα, ἀλλ' εἰ ἄρα, ἔχειν αὐτὸ αἰρούμεθα. ὁμοίως δὲ καὶ τὰ μὲν ἀγαθὰ
πάντα ἐστὶν ὑπομενετὰ καὶ ἐμμενετὰ καὶ ἀνάλογον ἐπὶ τῶν ἄλλων ἀρετῶν
25 ἐστὶν, εἰ καὶ μὴ κατονομάσται· τὰ δὲ ὠφελήματα πάντα ὑπομενετέα καὶ ἐμμε-
νετέα. καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἐπὶ τῶν ἄλλων τῶν κατὰ τὰς κακίας.

90 Stobaeus ecl. II 98, 7 W. Λέγουσι δὲ ὁμοίως καὶ τὰγαθὰ πάντα
εἶναι ὑπομενετὰ καὶ ἐμμενετὰ καὶ ἀνάλογον ἐπὶ τῶν ἄλλων ἀρετῶν, εἰ καὶ
μὴ κατονομάσται· τὰ δὲ ὠφελήματα πάντα ὑπομενετέα καὶ ἐμμενετέα καὶ τὰ
30 ὅμοια. Ὡσαύτως δὲ διαφέρειν ὑπολαμβάνουσι καὶ τὰ εὐλαβητὰ καὶ τὰ εὐ-
λαβητέα καὶ ἀννπομενετὰ καὶ ἀννπομενετέα. Τῶν δ' ἄλλων τῶν κατὰ τὰς
κακίας ὁ αὐτὸς λόγος.

91 Stobaeus ecl. II 97, 15. Διαφέρειν δὲ λέγουσιν, ὥσπερ αἰρετὸν
καὶ αἰρετέον, οὕτω καὶ ὄρεκτὸν καὶ ὄρεκτέον καὶ βουλευτὸν καὶ βουλη-
35 τέον καὶ ἀποδεκτὸν καὶ ἀποδεκτέον. Αἰρετὰ μὲν γὰρ εἶναι καὶ βουλητὰ
καὶ ὄρεκτὰ <καὶ ἀποδεκτὰ τὰγαθὰ· τὰ δ' ὠφελήματα αἰρετέα καὶ βουλητέα
καὶ ὄρεκτέα> καὶ ἀποδεκτέα, κατηγορημάτων ὄντα, παρακείμενα δ' ἀγαθοῖς.
Αἰρεῖσθαι μὲν γὰρ ἡμᾶς τὰ αἰρετέα καὶ βούλεσθαι τὰ βουλητέα καὶ ὀρέγε-
σθαι τὰ ὄρεκτέα. Κατηγορημάτων γὰρ αἷ τε αἰρέσεις καὶ ὀρέξεις
40 καὶ βουλήσεις γίνονται, ὥσπερ καὶ αἱ ὄρμαί· ἔχειν μέντοι αἰρούμεθα
καὶ βουλόμεθα καὶ ὁμοίως ὀρεγόμεθα τὰγαθὰ, διὸ καὶ αἰρετὰ καὶ βουλητὰ
καὶ ὄρεκτὰ τὰγαθὰ ἐστὶ. Τὴν γὰρ φρόνησιν αἰρούμεθα ἔχειν καὶ τὴν σωφρο-

5 συμβαινόντων μὲν BP. 11 αὐτὸ om. B 16 καθ' ὃ—δοκιμαστὸν add. Heeren. 18 ἐπαινετόν add. Wachsm. 20 ἀγαθὸν add. Heeren. 23 εἰ Meineke, ἢ libri. 24 καὶ ἀνάλογον Meurer, κατὰ λόγον libri. || ἀρετῶν Wachsm., αἰρετῶν libri. 25 ὠφελήματα Wachsm., ὠφέλημα libri. 26 τὰς κακίας Wachsm., τὰς οἰκείας libri. 28 κατ' ἀνάλογον libri, corr. Heeren. 29 ὠφε-
λήματα Canter, ὠφέλημα libri. 30 εὐλαβητὰ Heeren, εὐλαβῆ F. 36 καὶ ἀπο-
δεκτὰ—ὄρεκτέα add. Heine. 42 τὰγαθὰ Usener, ἀγαθὰ libri.

σύννην, οὐ μὰ Δία τὸ φρονεῖν καὶ σωφρονεῖν, ἀσώματα ὄντα καὶ κατηγορήματα.

92 Diog. Laërt. VII 101. δοκεῖ δὲ πάντα τὰ ἀγαθὰ ἴσα εἶναι καὶ πᾶν ἀγαθὸν ἐπ' ἄκρον εἶναι αἰρετὸν καὶ μήτε ἄνεσιν μήτε ἐπίτασιν δέχεσθαι.

93 Cicero de finibus III 69. Ut vero conservetur omnis homini 5 erga hominem societas, coniunctio, caritas, et emolumenta et detrimenta, quae ὠφελήματα et βλάμματα appellant, communia esse voluerunt; quorum altera prosunt, nocent altera. Neque solum ea communia, verum etiam paria esse dixerunt. Incommoda autem et commoda (ita enim εὐχρησθήματα et δυσχρησθήματα appello) communia esse 10 voluerunt, paria noluerunt. Illa enim quae prosunt aut quae nocent, aut bona sunt aut mala, quae sint paria necesse est; commoda autem et incommoda in eo genere sunt, quae praeposita et reiecta dicimus; ea possunt paria non esse. Sed emolumenta communia esse dicuntur, recte autem facta et peccata non habentur communia. 15

94 Stobaeus ecl. II 95, 3 W. Εἶναι δὲ καὶ θάτερον τρόπον κοινὰ τὰ ἀγαθὰ. Πάντα γὰρ τὸν ὄντινον ὠφελούντα ἴσην ὠφέλειαν ἀπολαμβάνειν νομίζουσι παρ' αὐτὸ τοῦτο, μηδένα δὲ φαῦλον μήτε ὠφελείσθαι μήτε ὠφελεῖν. Εἶναι γὰρ τὸ ὠφελεῖν ἴσχειν κατ' ἀρετὴν καὶ τὸ ὠφελείσθαι κινεῖσθαι κατ' ἀρετὴν. 20

§ 3. Bonorum genera.

95 Stobaeus ecl. II p. 58, 5 W. Τῶν δὲ ἀγαθῶν τὰ μὲν εἶναι ἀρετὰς, τὰ δ' οὐ. Φρόνησιν μὲν οὖν καὶ σωφροσύνην (καὶ δικαιοσύνην) καὶ ἀνδρείαν (καὶ μεγαλοψυχίαν καὶ ῥώμην καὶ ἰσχύην ψυχῆς) ἀρετὰς· χαρὰν δὲ καὶ εὐφροσύνην καὶ θάρρος καὶ βούλησιν καὶ τὰ παραπλήσια οὐκ εἶναι 25 ἀρετὰς. Τῶν δὲ ἀρετῶν τὰς μὲν ἐπιστήμας τινῶν καὶ τέχνας, τὰς δ' οὐ. Φρόνησιν μὲν οὖν καὶ σωφροσύνην καὶ δικαιοσύνην καὶ ἀνδρείαν ἐπιστήμας εἶναι τινῶν καὶ τέχνας· μεγαλοψυχίαν δὲ καὶ ῥώμην καὶ ἰσχύην ψυχῆς οὐτ' ἐπιστήμας τινῶν εἶναι οὔτε τέχνας. Ἀνάλογον δὲ καὶ τῶν κακῶν τὰ μὲν εἶναι κακίας, τὰ δ' οὐ. Ἀφροσύνην μὲν οὖν καὶ ἀδικίαν καὶ δειλίαν καὶ μικρο- 30 ψυχίαν καὶ ἀδυναμίαν κακίας εἶναι· λύπην δὲ καὶ φόβον καὶ τὰ παραπλήσια οὐκ εἶναι κακίας. Τῶν δὲ κακιῶν τὰς μὲν εἶναι ἀγνοίας τινῶν καὶ ἀτεχνίας, τὰς δ' οὐ. Ἀφροσύνην μὲν οὖν καὶ ἀκολασίαν καὶ ἀδικίαν καὶ δειλίαν ἀγνοίας εἶναι τινῶν καὶ ἀτεχνίας· μικροψυχίαν δὲ καὶ ἀδυναμίαν (καὶ ἀσθένειαν) οὔτε ἀγνοίας τινῶν οὔτε ἀτεχνίας. Cf. n. 197. 278. 35

96 Sextus adv. math. XI 46. οἱ δὲ ἀπὸ τῆς Στοᾶς τρία μὲν γένη τῶν ἀγαθῶν καὶ αὐτοὶ τυγχάνειν ἔλεξαν, οὐχ ὡσαύτως δέ· τούτων γὰρ τὰ μὲν περὶ ψυχὴν τὰ δ' ἐκτὸς τὰ δὲ οὔτε περὶ ψυχὴν οὔτε ἐκτὸς, ἐξαιρουῦντες τὸ γένος τῶν περὶ τὸ σῶμα ἀγαθῶν ὡς μὴ ἀγαθῶν. Καὶ δὴ περὶ μὲν ψυχὴν εἶναι φασὶ τὰς ἀρετὰς καὶ (τὰς) σπουδαίας πράξεις, ἐκτὸς δὲ εἶναι 40 τὸν τε φίλον καὶ τὸν σπουδαῖον ἄνθρωπον καὶ τὰ σπουδαῖα τέκνα καὶ γονεῖς καὶ τὰ ὅμοια, οὔτε δὲ περὶ ψυχὴν οὔτε ἐκτὸς αὐτὸν τὸν σπουδαῖον

4 ἐπίστασιν B. || ἐπιδέχεσθαι BP. 14 emolumenta (et detrimenta)
Lambin. 16 καὶ κατ' ἕτερον Heeren. 23 καὶ—ψυχῆς add. Wachsmuth.
34 add. Meineke. 40 add. B.

ἄνθρωπον ὡς πρὸς ἑαυτόν. οὔτε γὰρ ἐκτός ἑαυτοῦ δυνατόν εἶναι αὐτόν οὔτε περὶ ψυχὴν· ἐκ γὰρ ψυχῆς καὶ σώματος συνέστηκεν.

97 Stobaeus ecl. II 70, 8 W. Τῶν δ' ἀγαθῶν τὰ μὲν εἶναι περὶ ψυχὴν, τὰ δ' ἐκτός, τὰ δ' οὔτε περὶ ψυχὴν οὔτ' ἐκτός. Περὶ ψυχὴν μὲν τὰς ἀρετὰς καὶ <τὰς> σπουδαίας ἕξεις καὶ καθόλου τὰς ἐπαινετὰς ἐνεργείας· ἐκτός δὲ τοὺς τε φίλους καὶ τοὺς γνωρίμους καὶ τὰ παραπλήσια· οὔτε δὲ περὶ ψυχὴν οὔτ' ἐκτός, τοὺς σπουδαίους καὶ καθόλου <τοὺς> τὰς ἀρετὰς ἔχοντας. Ὁμοίως δὲ καὶ τῶν κακῶν τὰ μὲν περὶ ψυχὴν, τὰ δ' ἐκτός, τὰ δ' οὔτε περὶ ψυχὴν οὔτ' ἐκτός· περὶ ψυχὴν μὲν τὰς τε κακίας σὺν ταῖς μοχθηραῖς ἕξεσι καὶ καθόλου τὰς ψεκτὰς ἐνεργείας· ἐκτός δὲ τοὺς ἐχθρούς σὺν τοῖς εἰδεσίν· οὔτε <δὲ> περὶ ψυχὴν οὔτ' ἐκτός τοὺς φανούλους καὶ πάντας τοὺς τὰς κακίας ἔχοντας.

97a Diog. Laërt. VII 95. ἔτι τῶν ἀγαθῶν τὰ μὲν εἶναι περὶ ψυχὴν, τὰ δὲ ἐκτός, τὰ δ' οὔτε περὶ ψυχὴν οὔτε ἐκτός. τὰ μὲν περὶ ψυχὴν ἀρετὰς καὶ τὰς κατὰ ταύτας πράξεις, τὰ δ' ἐκτός τό τε σπουδαίαν ἔχειν πατριδα καὶ σπουδαῖον φίλον καὶ τὴν τούτων εὐδαιμονίαν, τὰ δ' οὔτε ἐκτός οὔτε περὶ ψυχὴν τὸ αὐτὸν ἑαυτῷ εἶναι σπουδαῖον καὶ εὐδαιμόνα. Ἀνάπαλιν δὲ καὶ τῶν κακῶν τὰ μὲν περὶ ψυχὴν εἶναι, τὰς κακίας καὶ τὰς κατ' αὐτὰς πράξεις, τὰ δὲ ἐκτός, τὸ ἄφρονα πατριδα ἔχειν καὶ ἄφρονα φίλον καὶ τὴν τούτων κακοδαιμονίαν, τὰ δὲ οὔτε ἐκτός οὔτε περὶ ψυχὴν, τὸ αὐτὸν ἑαυτῷ εἶναι φανῶλον καὶ κακοδαιμόνα.

98 Stobaeus ecl. II 94, 21 W. Τριχῶς δὲ λεγομένης τῆς φιλίας, καθ' ἓνα μὲν τρόπον τῆς κοινῆς ἕνεκ' ὠφελείας, καθ' ἣν φίλοι εἶναι λέγονται, ταύτην μὲν οὐ φασὶ τῶν ἀγαθῶν εἶναι, διὰ τὸ μηδὲν ἐκ διεστηκότων ἀγαθῶν εἶναι κατ' αὐτούς· τὴν δὲ κατὰ τὸ δεύτερον σημαινόμενον λεγομένην φιλίαν, κατὰσχέσειν οὐσαν φιλικὴν πρὸς τῶν πέλας, τῶν ἐκτός λέγουσιν ἀγαθῶν· τὴν δὲ περὶ αὐτὸν φιλίαν, καθ' ἣν φίλος ἐστὶ τῶν πέλας, τῶν περὶ ψυχὴν ἀποφαίνουσιν ἀγαθῶν.

99 Seneca ep. 74, 22. dicitis enim inter bona esse liberos pios et bene moratam patriam et parentes bonos.

100 Seneca ep. 102, 3. probare conabar, id quod nostris placet, claritatem quae post mortem contingit bonum esse.

ibid. 8. claritas — — bonorum virorum secunda opinio est.

ibid. 9. claritas — laus est a bonis bono reddita.

101 Stobaeus ecl. II 74, 15 W. ἔτι δὲ τῶν ἀγαθῶν τὰ μὲν εἶναι ἄμικτα οἷον ἐπιστήμην, τὰ δὲ μεμιγμένα, οἷον εὐτεχνίαν, εὐγηρίαν, εὐζωΐαν. ἔστι δ' ἡ μὲν εὐτεχνία χρῆσις τέκνοις κατὰ φύσιν ἔχουσι σπουδαία, ἡ δὲ εὐγηρία χρῆσις σπουδαία γῆρας κατὰ φύσιν ἔχοντι, καὶ ὁμοίως ἡ εὐζωΐα.

102 Diog. Laërt. VII 98. κοινῶς δὲ τῶν ἀγαθῶν μικτὰ μὲν ἐστὶν εὐτεχνία καὶ εὐγηρία, ἀπλοῦν δ' ἐστὶν ἀγαθὸν ἐπιστήμη.

καὶ ἀεὶ μὲν παρόντα αἱ ἀρεταί, οὐκ ἀεὶ δὲ, οἷον χαρά, περιπάτησις.

103 Stobaeus ecl. II p. 68, 24 W. ἔτι δὲ τῶν ἀγαθῶν τὰ μὲν πᾶσι τοῖς φρονίμοις ὀπάσκειν καὶ ἀεὶ, τὰ δὲ οὐ, ἀρετὴν μὲν καὶ φρονίμην αἰσθησιν

5 τὰς add. Wachsm. 7 τοὺς add. Heeren. 8 ὁμοίως Canter, ὁμοῦς libri. 11 δὲ add. Meineke. 15 κατ' αὐτὰς P. 17 τό τε σπουδαίαν—ἑαυτῷ B² in lacuna. 21 ἑαυτὸν B. 23 ἕνεκ' ὠφελείας Meineke, ἕνεκα φιλίας libri.

26 κατὰσχέσειν Madvig, κατὰ σχέσειν libri. || τὸν πέλας libri, corr. Heeren. 32 Cf. n. 159 (Chrysippus). 37 κτήσις Wachsm. || τέκνων Heeren et mox ἔχουσα. 38 γῆρας Mullach. Mutatione non opus est.

καὶ φρονίμην ὁρμήν καὶ τὰ ὅμοια πᾶσι τοῖς φρονίμοις ὑπάρχειν καὶ ἐν παντὶ καιρῷ· χαρὰν δὲ καὶ εὐφροσύνην καὶ φρονίμην περιπάτησιν οὔτε πᾶσι τοῖς φρονίμοις ὑπάρχειν οὔτε αἰεὶ. ἀνάλογον δὲ καὶ τῶν κακῶν τὰ μὲν πᾶσι τοῖς ἄφροσιν ὑπάρχειν καὶ αἰεὶ, τὰ δ' οὐ. κακίαν μὲν οὖν πᾶσαν καὶ ἄφρονα αἰσθησὶν καὶ ἄφρονα ὁρμήν καὶ τὰ παραπλήσια πᾶσι 5 τοῖς ἄφροσιν ὑπάρχειν <καὶ> αἰεὶ. λύπην δὲ καὶ φόβον καὶ ἄφρονα ἀπόκρισιν οὔτε πᾶσι τοῖς ἄφροσιν ὑπάρχειν οὔτ' ἐν παντὶ καιρῷ.

104 Stobaeus ecl. II 70, 21 W. τῶν δὲ περὶ ψυχῆν ἀγαθῶν τὰ μὲν εἶναι διαθέσεις, τὰ δὲ ἕξεις μὲν, διαθέσεις δ' οὐ, τὰ δ' οὔτε ἕξεις οὔτε διαθέσεις. διαθέσεις μὲν τὰς ἀρετὰς πάσας, ἕξεις δὲ μόνον καὶ οὐ διαθέσεις τὰ ἐπιτηδεύματα ὡς τὴν μαντικὴν καὶ τὰ παραπλήσια· οὔτε δὲ ἕξεις οὔτε διαθέσεις τὰς κατ' ἀρετὰς ἐνεργείας, οἷον φρονίμευσιν καὶ τὴν τῆς σωφροσύνης κτῆσιν καὶ τὰ παραπλήσια. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν περὶ ψυχῆν κακῶν τὰ μὲν εἶναι διαθέσεις, τὰ δ' ἕξεις μὲν, διαθέσεις δ' οὐ, τὰ δὲ οὔτε ἕξεις οὔτε διαθέσεις. διαθέσεις μὲν τὰς κακίας πάσας, ἕξεις δὲ μόνον τὰς 15 εὐκαταφορίας, οἷον τὴν φθονερίαν, τὴν ἐπιλυπίαν καὶ τὰ ὅμοια καὶ ἔτι τὰ νοσήματα καὶ ἀξόωστήματα, οἷον φιλαργυρίαν, οἰνοφλυγίαν καὶ τὰ παραπλήσια. οὔτε <δ'> ἕξεις οὔτε διαθέσεις τὰς κατὰ κακίας ἐνεργείας, οἷον ἀφρόνουσιν, ἀδίκευσιν καὶ τὰ ταύταις παραπλήσια.

105 Diog. Laërt. VII 98. ἔτι τῶν περὶ ψυχῆν ἀγαθῶν τὰ μὲν εἰσιν 20 ἕξεις, τὰ δὲ διαθέσεις, τὰ δ' οὔτε ἕξεις οὔτε διαθέσεις· διαθέσεις μὲν αἱ ἀρεταί, ἕξεις δὲ τὰ ἐπιτηδεύματα, οὔτε δὲ ἕξεις οὔτε διαθέσεις αἱ ἐνέργειαι.

106 Stobaeus ecl. II p. 71, 15. τῶν τε ἀγαθῶν τὰ μὲν εἶναι τελικά, τὰ δὲ ποιητικά, τὰ δὲ ἀμφοτέρως ἔχοντα· ὁ μὲν οὖν φρόνιμος ἄνθρωπος 25 καὶ ὁ φίλος ποιητικὰ μόνον ἐστὶν ἀγαθὰ· χαρὰ δὲ καὶ εὐφροσύνη καὶ θάρσος καὶ φρονίμη περιπάτησις τελικὰ μόνον ἐστὶν ἀγαθὰ· αἱ δ' ἀρεταὶ πᾶσαι καὶ ποιητικὰ ἐστὶν ἀγαθὰ καὶ τελικά, καὶ γὰρ ἀπογεννῶσι τὴν εὐδαιμονίαν καὶ συμπληροῦσι, μέρη αὐτῆς γινόμενα. Ἀνάλογον δὲ καὶ τῶν κακῶν τὰ μὲν ἐστὶ ποιητικὰ τῆς κακοδαιμονίας, τὰ δὲ τελικά, τὰ δὲ ἀμφοτέρως 30 ἔχοντα. Ὁ μὲν οὖν ἄφρων ἄνθρωπος καὶ ὁ ἐχθρὸς ποιητικὰ μόνον ἐστὶ κακὰ· λύπη δὲ καὶ φόβος καὶ κλοπὴ καὶ ἄφρων ἐρώτησις καὶ τὰ ὅμοια τελικὰ <μόνον ἐστὶ κακὰ>· αἱ δὲ κακίαι καὶ ποιητικὰ καὶ τελικὰ ἐστὶ κακὰ· ἀπογεννῶσι γὰρ τὴν κακοδαιμονίαν καὶ συμπληροῦσι, μέρη αὐτῆς γινόμενα.

107 Diog. Laërt. VII 96. ἔτι τῶν ἀγαθῶν τὰ μὲν εἶναι τελικά, 35 τὰ δὲ ποιητικά, τὰ δὲ τελικὰ καὶ ποιητικά. Τὸν μὲν οὖν φίλον καὶ τὰς ἀπ' αὐτοῦ γινόμενας ὠφελείας ποιητικὰ εἶναι ἀγαθὰ· θάρσος δὲ καὶ φρόνημα καὶ ἐλευθερίαν καὶ τέρψιν καὶ εὐφροσύνην καὶ ἀλυπίαν καὶ πᾶσαν τὴν κατ' ἀρετὴν προᾶξιν τελικὰ. ποιητικὰ δὲ καὶ τελικὰ <τὰς ἀρετὰς> εἶναι ἀγαθὰ· καθὼ μὲν γὰρ ἀποτελοῦσι τὴν εὐδαιμονίαν, ποιητικὰ ἐστὶν 40 ἀγαθὰ· καθὼ δὲ συμπληροῦσιν αὐτήν, ὥστε μέρη αὐτῆς γίνεσθαι, τελικὰ.

4 ὑπάρχειν Wachsm., ὑπάρχει libri. 6 καὶ add. Heeren. 11 ὡς τὴν Heeren, καὶ τὴν libri. 12 φρονίμευσιν Meineke, φρόνησιν libri. 13 χρῆσιν Heine, ἄσκησιν Wachsm. 14 τὰ Heeren, τὰς libri (post οὐ). 15 extr. τὰς Meineke, τὰς δ' libri. 16 εὐκαταφορίας libri, corr. Heeren. 18 δ' add. Meineke. 20 ἔστι// B. 21 τὰ δ' οὔτε—διαθέσεις om. B. 28 ἀποτελοῦσι schol. Lucian. 29 γινόμενα Usener, γινόμενα libri. 33 μόνον—κακὰ add. Wachsm. || ἀποτελοῦσι schol. Lucian. 34 γινόμενα Usener, γινόμενα libri. 39 τὰς ἀρετὰς excidisse vidit Lipsius. 41 γενέσθαι B et fort. P ante corr.

ὁμοίως δὲ καὶ τῶν κακῶν τὰ μὲν εἶναι τελικά, τὰ δὲ ποιητικά, τὰ δὲ ἀμφοτέρως ἔχοντα τὸν μὲν ἐχθρὸν καὶ τὰς ἀπ' αὐτοῦ γινομένης βλάβας ποιητικά εἶναι· κατάπληξιν δὲ καὶ ταπεινότητα καὶ δουλείαν καὶ ἀτερείαν καὶ δυσθυμίαν καὶ περιλυπλίαν καὶ πᾶσαν τὴν κατὰ κακίαν πράξιν τελικά· ἀμφοτέρως δὲ ἔχοντα <τὰς κακίας>· ἐπεὶ καθὼ μὲν ἀποτελοῦσι τὴν κακοδαιμονίαν, ποιητικά ἐστὶ καθὼ δὲ συμπληροῦσιν αὐτήν, ὥστε μέρη αὐτῆς γίνεσθαι, τελικά.

108 Cicero de finibus III 55. Sequitur illa divisio, ut bonorum alia sint ad illud ultimum pertinentia (sic enim appello, quae τελικά dicuntur —), alia autem efficientia, quae Graeci ποιητικά, alia utrumque. De pertinentibus nihil est bonum praeter actiones honestas, de efficientibus nihil praeter amicum, sed et pertinentem et efficientem sapientiam volunt esse. Nam quia sapientia est conveniens actio, est <ex> illo pertinenti genere quod dixi; quod autem honestas actiones affert et efficit, efficiens dici potest.

109 Stobaeus ecl. II 72, 14 W. Ἐπι δὲ τῶν ἀγαθῶν τὰ μὲν εἶναι δι' αὐτὰ ἀρετά, τὰ δὲ ποιητικά. Ὅποσα μὲν οὖν οὐδενὸς ἄλλου ἔνεκεν εἰς εὐλογον αἴρεσιν ἔρχεται, δι' αὐτὰ ἀρετά· ὅποσα δὲ τῷ ἑτέρῳ τινῶν παρασκευαστικά γίνεσθαι, κατὰ τὸ ποιητικὸν λέγεσθαι.

110 Clem. Al. Strom. VI 12 p. 789 Pott. αὐτίκα ὁ μὲν κακὸς φύσει ἀμαρτητικὸς διὰ κακίαν γενόμενος φαῦλος καθέστηκεν, ἔχων ἦν ἐκὼν εἰλετο· ἀμαρτητικὸς δὲ ὢν καὶ κατὰ <τὰς> πράξεις διαμαρτάνει· ἔμπαινον δὲ ὁ σπουδαῖος κατορθοῖ. Διὸ οὐ μόνον τὰς ἀρετὰς ἀλλὰ καὶ τὰς πράξεις τὰς καλὰς ἀγαθὰ καλοῦμεν· τῶν δὲ ἀγαθῶν ἴσμεν τὰ μὲν αὐτὰ δι' αὐτὰ ἀρετά, ὡς τὴν γνῶσιν· οὐ γὰρ ἄλλο τι ἐξ αὐτῆς θηροῦμεν, ἐπειδὴν παρῆ ἢ μόνον τὸ παρεῖναι αὐτήν — — τὰ δὲ δι' ἕτερα etc.

111 Stobaeus ecl. II p. 73, 1. Ἐπι δὲ τῶν ἀγαθῶν τὰ μὲν εἶναι ἐν κινήσει, τὰ δὲ ἐν σχέσει, ἐν κινήσει μὲν τὰ τοιαῦτα, χαράν, εὐφροσύνην, σόφρονα ὁμιλίαν· ἐν σχέσει δὲ τὰ τοιαῦτα, εὐτακτον ἡσυχίαν, μονήν ἀτάραχον, προσοχὴν ἔπανδρον. τῶν δὲ ἐν σχέσει τὰς μὲν καὶ ἐν ἕξει εἶναι, οἷον τὰς ἀρετὰς· τὰ δ' ἐν σχέσει μόνον, ὡς τὰ δηθέντα. ἐν ἕξει δὲ οὐ μόνον εἶναι τὰς ἀρετὰς, ἀλλὰ καὶ τὰς τέχνας τὰς ἐν τῷ σπουδαίῳ ἀνδρὶ ἀλλοιωθείσας ὑπὸ τῆς ἀρετῆς καὶ γενομένης ἀμεταπτώτους· οἷον γὰρ ἀρετὰς γίνεσθαι. φασὶ δὲ καὶ τῶν ἐν ἕξει ἀγαθῶν εἶναι καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα καλοῦμενα, οἷον φιλομουσίαν, φιλογραμματίαν, φιλογωμετριάν καὶ τὰ παραπλήσια. εἶναι γὰρ ὁδὸν τινα ἐκλεκτικὴν τῶν ἐν ταύταις ταῖς τέχναις οἰκείων πρὸς ἀρετήν, ἀναφέρονσαν αὐτὰ ἐπὶ τὸ τοῦ βίου τέλος.

112 Stobaeus ecl. II p. 74, 16 W. Ἐπι δὲ τῶν ἀγαθῶν τὰ μὲν εἶναι καθ' ἑαυτὰ, τὰ δὲ πρὸς τί πως ἔχειν. Καθ' ἑαυτὰ μὲν ἐπιστήμην, δικαιοπραγίαν καὶ τὰ ὅμοια· πρὸς τι δὲ τιμὴν, εὐνοίαν, φιλίαν, <συμφωνίαν>. Εἶναι δὲ τὴν ἐπιστήμην κατάληψιν ἀσφαλῆ καὶ ἀμετάπτωτον ὑπὸ λόγου· ἑτέραν δὲ ἐπιστήμην σύστημα ἐξ ἐπιστημῶν τοιούτων, οἷον ἢ τῶν κατὰ μέρος λογικῆ ἐν τῷ σπουδαίῳ ὑπάρχουσα· ἄλλην δὲ σύστημα ἐξ ἐπιστημῶν

3 δὲ εἶναι BP. 5 τὰς κακίας supplēvi. 13 ex add. Lambin., in Davisius. 14 id efficiens libri, corr. Madvig. 18 τῷ Heeren τῶν libri. 22 addidi. 25 γνῶσιν] Clementem audis. 36 ἐκλεκτικὴν Meurer, ἐκλεκτὴν libri. 38 ἔτι Canter, ἐπεὶ libri. 40 συμφωνίαν add. Wachsm. 42 ἑτέρως Wachsm. || ἐν κατάληψεσιν Wachsm., ἐξ ἐπιστημῶν libri. 43 ὑπάρχουσαν libri, corr. Heeren. || ἄλλως Wachsm.

τεχνικῶν ἐξ αὐτοῦ ἔχον τὸ βέβαιον, ὡς ἔχουσιν αἱ ἀρεταί· ἄλλην δὲ ἔξιν φαντασιῶν δεκτικὴν ἀμετάπτωτον ὑπὸ λόγου, ἣν τινὰ φασιν ἐν τόνῳ καὶ δυνάμει κεῖσθαι. Φιλίαν δ' εἶναι κοινωνίαν βίου· συμφωνίαν δὲ ὁμοδογματίαν περὶ τῶν κατὰ τὸν βίον. Τῆς δὲ φιλίας εἶναι γνωριμότητα μὲν φιλίαν ἐγνωσμένων· συνήθειαν δὲ φιλίαν συνειθισμένων· ἑταιρίαν δὲ φιλίαν καθ' 5 αἴρεσιν, ὡς ἂν δηληλικῶν· ξενίαν δὲ φιλίαν ἀλλοδαπῶν. Εἶναι δὲ καὶ συγγενικὴν τινα φιλίαν ἐκ συγγενῶν· καὶ ἐρωτικὴν ἐξ ἔρωτος. Ἀλυπίαν δὲ καὶ εὐταξίαν τὰς αὐτὰς εἶναι τῇ σωφροσύνῃ, νοῦν δὲ καὶ φρένας φρονήσει, μεταδοτικὴν δὲ καὶ ἐπιδοτικὴν χρηστότητι· τῷ μέντοι γε πρὸς τί πως ἔχειν ὀνομάσθησαν· ὅπερ καθήκει καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἀρετῶν παρατηρεῖν. 10

113 Stobaeus ecl. II 77, 6. Καὶ τῶν ἀγαθῶν τὰ μὲν ἀναγκαῖα εἶναι πρὸς εὐδαιμονίαν, τὰ δὲ μὴ. Καὶ ἀναγκαῖα μὲν τὰς τε ἀρετὰς πάσας καὶ τὰς ἐνεργείας τὰς χρηστικὰς αὐτῶν· οὐκ ἀναγκαῖα δὲ χαρὰν τε καὶ εὐφροσύνην καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα. Παραπλησίως δὲ καὶ τῶν κακῶν τὰ μὲν ἀναγκαῖα ὡς ἂν κατὰ πρὸς κακοδαιμονίαν εἶναι, τὰ δ' οὐκ ἀναγκαῖα· ἀναγ- 15 καῖα μὲν τὰς τε κακίας πάσας καὶ τὰς ἐνεργείας τὰς ἀπ' αὐτῶν· οὐκ ἀναγκαῖα δὲ τὰ τε πάθη πάντα καὶ τὰ ἀρρωστήματα καὶ τὰ τούτοις παραπλήσια.

114 Clem. Al. Strom. IV 6 p. 581 Pott. ἀγαθὰ γοῦν τὰ μὲν αὐτὰ καθ' ἑαυτά· τὰ δὲ μετέχοντα τῶν ἀγαθῶν, ὡς τὰς καλὰς πράξεις φραμέν· ἄνευ δὲ τῶν μεταξὺ, ἃ δὴ ὕλης ἐπέχει τάξιν, οὐθ' αἱ ἀγαθὰ οὐθ' 20 αἱ κακαὶ συνίστανται πράξεις· οἷον ζωῆς λέγω καὶ ὑγίειας τῶν τε ἄλλων τῶν ἀναγκαίων ἢ περιστατικῶν.

115 Seneca ep. 66, 5. Hoc primo die quaesitum est, quomodo possint paria bona esse, si triplex eorum condicio est: quaedam, ut nostris videtur, prima bona sunt, tamquam gaudium, pax, salus patriae, quae- 25 dam secunda, in materia infelici expressa, tamquam tormentorum patientia et in morbo gravi temperantia: illa bona directo optabimus nobis, haec si necesse erit. sunt adhuc tertia, tamquam modestus incessus et compositus ac probus voltus et conveniens prudenti viro gestus.

(Sequentibus Seneca placiti illius: „omnia bona qua bona paria esse“ 30 multa adfert argumenta, ex libro aliquo Stoici antiquioris fort. Hecatonis expressa.)

116 Philo Leg. Alleg. III § 177 Vol. I p. 152, 14 Wendl. Ἀρέσκει γὰρ αὐτῷ (scil. Moysi) τὰ μὲν προηγουμένα ἀγαθὰ αὐτοπροσώπως αὐτὸν τὸν ὄντα διδόναι, τὰ δεύτερα δὲ τοῖς ἀγγέλους καὶ λόγους αὐτοῦ· δεύτερα δ' 35 ἐστίν, ὅσα περιέχει κακῶν ἀπαλλαγὴν.

1 ἔχουσιν Canter, ἔχουσιν libri. 7 ἐρωτικὴν Heeren, ἐρωτικῶν libri.
9 τῷ Wachsm., τὸ libri. 15 κακοδαιμονίαν Heeren, εὐδαιμονίαν libri.

Ethica III.

De indifferentibus.

§ 1. De notione indifferentis.

117 Diog. Laërt. VII 102. τῶν δὲ ὄντων φασὶ τὰ μὲν ἀγαθὰ
5 εἶναι, τὰ δὲ κακά, τὰ δὲ οὐδέτερα — — — οὐδέτερα δὲ ὅσα μήτε
ὠφελεῖ μήτε βλάπτει· οἷον ζωὴ, ὑγίεια, ἡδονή, κάλλος, ἰσχύς, πλοῦτος,
εὐδοξία, εὐγένεια· καὶ τὰ τούτοις ἐναντία, θάνατος, νόσος, πόνος,
αἰσχος, ἀσθένεια, πενία, ἀδοξία, δυσγένεια καὶ τὰ τούτοις παραπλήσια·
καθὰ φησιν Ἐκάτων ἐν ἑβδόμῳ περὶ τέλους καὶ Ἀπολλόδωρος ἐν τῇ
10 ἠθικῇ καὶ Χρῦσιππος. μὴ γὰρ εἶναι ταῦτα ἀγαθὰ, ἀλλ' ἀδιάφορα,
κατ' εἶδος προηγμένα· ὡς γὰρ ἴδιον θερμοῦ τὸ θερμαίνειν, οὐ τὸ ψύ-
χειν, οὕτω καὶ ἀγαθοῦ τὸ ὠφελεῖν, οὐ τὸ βλάπτειν. οὐ μᾶλλον δὲ
ὠφελεῖ ἢ βλάπτει ὁ πλοῦτος καὶ ἡ ὑγίεια· οὐκ ἄρα ἀγαθὸν οὔτε πλοῦ-
τος οὔτε ὑγίεια· ἐτι τέ φησιν· ὃ ἔστιν εὖ καὶ κακῶς χρῆσθαι, τοῦτο
15 οὐκ ἔστιν ἀγαθόν· πλοῦτῳ δὲ καὶ ὑγιεῖα ἔστιν εὖ καὶ κακῶς χρῆσθαι·
οὐκ ἄρα ἀγαθὸν πλοῦτος καὶ ὑγίεια.

ibid. 104. ὠφελεῖν δὲ ἔστι κινεῖν ἢ ἰσχεῖν κατ' ἀρετὴν· βλάπτειν
δὲ κινεῖν ἢ ἰσχεῖν κατὰ κακίαν.

118 Stobaeus ecl. II 79, 1 W. ἀδιάφορα δ' εἶναι λέγουσι τὰ μεταξὺ
20 τῶν ἀγαθῶν καὶ τῶν κακῶν, διχῶς τὸ ἀδιάφορον νοεῖσθαι φάμενοι· καθ'
ἓνα μὲν τρόπον τὸ μήτε ἀγαθὸν μήτε κακὸν καὶ τὸ μήτε αἰρετὸν μήτε
φεικτόν· καθ' ἕτερον δὲ τὸ μήτε ὀρμῆς μήτε ἀφορμῆς κινήσιον· καθ' ὃ
καὶ λέγεσθαι τινα καθάπαξ ἀδιάφορα εἶναι, οἷον τὸ <ἀρετίας ἔχειν ἐπὶ τῆς
κεφαλῆς τρίχας ἢ περιττάς, ἢ τὸ> προτείνειν τὸν δάκτυλον ὠδί ἢ ὠδί, ἢ τὸ
25 ἀνελέσθαι τι τῶν ἐμποδῶν, κάρφος ἢ φύλλον. κατὰ τὸ πρότερον δὴ λεκτέον
τὰ μεταξὺ ἀρετῆς καὶ κακίας ἀδιάφορα λέγεσθαι — — —, οὐ μὴν πρὸς ἐκλο-
γὴν καὶ ἀπεκλογὴν· δι' ὃ καὶ τὰ μὲν ἀξίαν ἐκλεκτικὴν ἔχειν, τὰ δ' ἀπάξιαν
ἀπεκλεκτικὴν, συμβλητικὴν δ' οὐδαμῶς πρὸς τὸν εὐδαιμόνα βίον.

119 Diog. Laërt. VII 104. διχῶς δὲ λέγεσθαι ἀδιάφορα· ἅπαξ
30 μὲν τὰ μήτε πρὸς εὐδαιμονίαν μήτε πρὸς κακοδαιμονίαν συνεργοῦντα, ὡς
ἔχει πλοῦτος, δόξα, ὑγίεια, ἰσχύς καὶ τὰ ὅμοια· ἐνδέχεται γὰρ καὶ χωρὶς τού-

4 δεόντων P. 7 δόξα BP. 8 τούτοις om. BP. 10 ἀλλὰ διάφορα B
17 ἔχειν B. 23 ἀρετίας—τὸ add. Wachsm. ex schol. Lucian. 30 δὲ pro
μὲν B. 31 καὶ prius om. P.

των εὐδαιμονεῖν, τῆς ποιᾶς αὐτῶν χρήσεως εὐδαιμονικῆς οὔσης ἢ κακοδαιμονικῆς. ἄλλως δὲ λέγεται ἀδιάφορα τὰ μήτε ὀρμῆς μήτε ἀφορμῆς κινητικά, ὡς ἔχει τὸ ἀρτίως ἔχειν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τρίχας ἢ περιττὰς ἢ ἐκτεῖναι τὸν δάκτυλον ἢ συστέλλαι, τῶν προτέρων ἀδιαφόρων οὐκέθ' οὕτως λεγόμενων ὀρμῆς γὰρ ἔστιν ἐκεῖνα καὶ ἀφορμῆς κινητικά, διὸ τὰ μὲν αὐτῶν ἐκλέγεται, (τὰ δὲ ἀπεκλέγεται), τῶν ἐτέρων ἐπίσης ἐχόντων πρὸς αἴρεσιν καὶ φυγῆν.

120 Seneca ep. 82, 15. Est et horum, Lucili, quae appellamus media, grande discrimen. non enim sic mors indifferens est, quomodo utrum capillos pares habeas.

121 Stobaeus ecl. II 82, 5. Ἔτι δὲ τῶν ἀδιαφόρων φασὶ τὰ μὲν εἶναι ὀρμῆς κινητικά, τὰ δὲ ἀφορμῆς, τὰ δὲ οὔτε ὀρμῆς οὔτε ἀφορμῆς. Ὀρμῆς μὲν οὖν κινητικά, ἅπερ ἐλέγομεν εἶναι κατὰ φύσιν· ἀφορμῆς δὲ ὅσα παρὰ φύσιν· οὔτε δὲ ὀρμῆς οὔτε ἀφορμῆς τὰ μηδετέρως ἔχοντα, οἷά ἐστι τὸ περιττὰς ἢ ἀρτίως ἔχειν τὰς τρίχας.

122 Sextus adv. math. XI 59. οὐκ ἀγαθὸν δ' οἱ ἀπὸ τῆς Στοᾶς ἔλεξαν αὐτὴν (scil. τὴν ὕγειαν) ἀλλ' ἀδιάφορον. Τὸ ἀδιάφορον δ' οἴονται λέγεσθαι τριχῶς, καθ' ἕνα μὲν τρόπον πρὸς ὃ μήτε ὀρμῆ μήτε ἀφορμῆ γίνεται, οἷόν ἐστι τὸ περιττοῦς ἢ ἀρτίους εἶναι τοὺς ἀστέρας ἢ τὰς ἐπὶ τῇ κεφαλῇ τρίχας, καθ' ἕτερον δὲ πρὸς ὃ ὀρμῆ μὲν καὶ ἀφορμῆ γίνεται, οὐ μᾶλλον δὲ πρὸς τὸδε ἢ τὸδε, οἷον ἐπὶ δυοῖν δραχμῶν ἀπαρραλλάντων τῶν τε χαρακτῆρι καὶ τῇ λαμπρότητι, ὅταν δέη τὴν ἐτέραν αὐτῶν αἰρεῖσθαι· ὀρμῆ μὲν γὰρ γίνεται πρὸς τὸ ἕτερον αὐτῶν, οὐ μᾶλλον δὲ πρὸς τὸδε ἢ τὸδε, κατὰ δὲ τρίτον καὶ τελευταῖον τρόπον φασὶν ἀδιάφορον τὸ μήτε πρὸς εὐδαιμονίαν μήτε πρὸς κακοδαιμονίαν συλλαμβανόμενον. Καθ' ὃ σημειούμενον φασὶ τὴν τε ὕγειαν καὶ νόσον καὶ πάντα τὰ σωματικά καὶ τὰ πλείστα τῶν ἐκτὸς ἀδιάφορα τυγχάνειν διὰ τὸ μήτε πρὸς εὐδαιμονίαν μήτε πρὸς κακοδαιμονίαν συντείνειν. Ὡς γὰρ ἔστιν εὖ καὶ κακῶς χρῆσθαι τοῦτ' ἂν εἴη ἀδιάφορον· διὰ παντὸς δ' ἀρετῆ μὲν καλῶς, κακίᾳ δὲ κακῶς, ὕγεια δὲ καὶ τοῖς περὶ σώματι ποτὲ μὲν εὖ ποτὲ δὲ κακῶς ἔστι χρῆσθαι, διὸ ταῦτ' ἂν εἴη ἀδιάφορα. Ἦδη δὲ τῶν ἀδιαφόρων φασὶ τὰ μὲν εἶναι προηγμένα τὰ δ' ἀποπροηγμένα τὰ δὲ μήτε προηγμένα μήτε ἀποπροηγμένα καὶ προηγμένα μὲν εἶναι τὰ ἱκανῆν ἀξίαν ἔχοντα, ἀποπροηγμένα δὲ τὰ ἱκανῆν ἀπαξίαν ἔχοντα, μήτε δὲ προῆχθαι μήτε ἀποπροῆχθαι οἷον τὸ ἐκτεῖναι ἢ συγκάμψαι τὸν δάκτυλον καὶ πᾶν ὃ τοῦτ' ἀπαρραλλήσιόν ἐστιν. Τάττεσθαι δ' ἐν μὲν τοῖς προηγμένοις τὴν τε ὕγειαν καὶ τὴν ἰσχὺν καὶ τὸ κάλλος πλοῦτόν τε καὶ δόξαν καὶ τὰ εὐκότα, ἐν δὲ τοῖς ἀποπροηγμένοις νόσον καὶ πεινίαν καὶ ἀλγηδὸνα καὶ τὰ ἀνάλογα. Ὡς μὲν καὶ οἱ ἀπὸ τῆς Στοᾶς.

Cf. Pyrrh. Hypot. III 191.

123 Plutarchus de Stoic. repugn. ep. 31 p. 1048c. Ἔτι δὲ μᾶλλον τῇ ἀποδείξει τὸ ἐναντίωμα ποιούσι φανερώτερον. Ὡς γὰρ ἔστιν εὖ χρῆσασθαι καὶ κακῶς, τοῦτό φασὶ μήτ' ἀγαθὸν εἶναι, μήτε κακόν. Πλούτῳ δὲ καὶ ὕγεια καὶ δῶμη σώματος κακῶς χρῶνται πάντες οἱ ἀνόητοι. Διόπερ οὐδέν ἐστι τούτων ἀγαθόν.

1 αὐτῶ B. 6 τὰ δὲ ἀπεκλέγεται supplevi. || τῶν δ' ἐτέρων BP. || ἐχόντων τῶν B. 14 τὰς libri, corr. Heeren. 17 trad. οἷόν τε, corr. B. 27 τὴν ἐτέραν scripsi, τὸ ἕτερον libri.

Plutarchus de comm. not. ep. 23 p. 1070a. Τὰ αὐτὰ πράγματα ληπτὰ καὶ οὐχ αἰρετά, καὶ οικεῖα καὶ οὐκ ἀγαθὰ, καὶ ἀνωφελῆ μὲν, εὐχρηστα δέ, καὶ οὐδὲν μὲν πρὸς ἡμᾶς, ἀρχὰς δὲ τῶν καθηκόντων ὀνομάζοντες.

§ 2. ἀξία, ἀπαξία, δόσις.

124 Stobaeus ecl. II 83, 10. πάντα δὲ τὰ κατὰ φύσιν ἀξίαν ἔχειν καὶ πάντα τὰ παρὰ φύσιν ἀπαξίαν. τὴν δὲ ἀξίαν λέγεσθαι τριχῶς, τὴν τε δόσιν καὶ τιμὴν καθ' αὐτὸ καὶ τὴν ἀμοιβὴν τοῦ δοκιμαστοῦ· καὶ τὴν τρίτην, ἣν ὁ Ἀντίπατρος ἐκλεκτικὴν προσαγορεύει, καθ' ἣν 10 διδόντων τῶν πραγμάτων τάδε τινὰ μᾶλλον ἀντὶ τῶνδε αἰρούμεθα, οἷον ὑγίειαν ἀντὶ νόσου καὶ ζωὴν ἀντὶ θανάτου καὶ πλοῦτον ἀντὶ πενίας. κατὰ τὸ ἀνάλογον δὲ καὶ τὴν ἀπαξίαν τριχῶς φασὶ λέγεσθαι, ἀντιτιθεμένων τῶν σημαινομένων τοῖς ἐπὶ τῆς πρώτης ἀξίας εἰρημένους.

125 Stobaeus ecl. II 84, 4 W. Τὴν δὲ δόσιν φησὶν ὁ Διογένης κρίσιν 15 εἶναι, ἐφ' ὅσον κατὰ φύσιν ἐστὶν ἢ ἐφ' ὅσον χρεῖαν τῇ φύσει παρέχεται. Τὸ δὲ δοκιμαστοῦ, οὐχ ὡς λέγεται τὰ πράγματα δοκιμαστὰ παραλαμβάνεσθαι, ἀλλ' ὡς δοκιμαστὴν φασὶν εἶναι τὸν τὰ πράγματα δοκιμάζοντα· τῆς οὖν ἀμοιβῆς τὸν τοιοῦτόν φησὶ δοκιμαστὴν εἶναι. Καὶ ταύτας μὲν τὰς δύο ἀξίας καθ' ὡς λέγομεν τινὰ τῇ ἀξίᾳ προῆχθαι, τρίτην δὲ φησὶν εἶναι, καθ' ἣν 20 φασὶν ἀξίωμα τινὰ ἔχειν καὶ ἀξίαν, ἥπερ περὶ ἀδιάφορα οὐ γίνεται, ἀλλὰ περὶ μόνον τὰ σπουδαῖα. Χρησθαι δ' ἡμᾶς φησὶν ἐνίοτε τῷ ὀνόματι τῆς ἀξίας ἀντὶ τοῦ ἐπιβάλλοντος· ὡς ἐν τῷ τῆς δικαιοσύνης ὄρφῃ παρλείπεται, ὅταν λέγηται εἶναι ἕξις ἀπονεμητικὴ τοῦ κατ' ἀξίαν ἐκάστω· ἔστι γὰρ οἷον τοῦ ἐπιβάλλοντος ἐκάστω.

126 Diog. Laërt. VII 105. τῶν ἀδιαφόρων τὰ μὲν λέγουσι προηγη- 25 μένα, τὰ δὲ ἀποπροηγημένα· προηγημένα μὲν τὰ ἔχοντα ἀξίαν, ἀποπροηγημένα δὲ τὰ ἀπαξίαν ἔχοντα.

ἀξίαν δὲ τὴν μὲν τινὰ λέγουσι σύμβλησιν πρὸς τὸν ὁμολογούμενον βίον, ἥτις ἐστὶ περὶ πᾶν ἀγαθόν, τὴν δὲ εἶναι μέσην τινὰ δύναμιν 30 ἢ χρεῖαν συμβαλλομένην πρὸς τὸν κατὰ φύσιν βίον, ὅμοιον εἰπεῖν ἦν τινὰ προσφέρεται πρὸς τὸν κατὰ φύσιν βίον πλοῦτος ἢ ὑγίεια· τὴν δ' εἶναι ἀξίαν ἀμοιβὴν δοκιμαστοῦ, ἣν ἂν ὁ ἔμπειρος τῶν πραγμάτων τάξῃ, ὅμοιον εἰπεῖν ἀμείβεσθαι πυρὸς πρὸς τὰς σὺν ἡμιόνῳ κριθᾶς.

8 τε F δὲ P. || τιμὴν Meineke, τὴν libri. 9 ἦν F, καὶ P. 13 τρι-
τῆς Wachsm. 16 δοκιμαστοῦ Meineke, δοκιμαστὸν F δοκιμαστικὸν P hic locus
probat iam ante Diogenem i. e. apud Chrysippum iisdem verbis diversa ἀξίας
genera definita fuisse. Diogenes enim definitionibus explicandis operam dat.
17 δοκιμαστὴν Heeren, δοκιμαστόν libri. 18 φησὶ Wachsm., φασὶ libri.
19 τινὰ Heeren, τινὰς libri. || φησὶν F, φασὶν P. 20 τινὰ Heeren, τινὰς libri.
27 ἀναξίαν BP. 30 συλλαμβανομένην BP. 31 εἰσφέρεται B προσφέρεται
P (πρὸς in litura P^o). 33 συνημιόνον B; scribendum est: πρὸς τὰς ἡμιολίους
κριθᾶς. — prima hic inducitur ἀξίας notio, quae apud Stobaeum tertia est, al-
tera, quae illic prima, tertia, quae altera.

§ 3. Προηγμένα και αποπροηγμένα.

127 Diog. Laërt. VII 106. προηγμένα μὲν οὖν εἶναι ἂ καὶ ἀξίαν ἔχει, οἷον ἐπὶ μὲν τῶν ψυχικῶν εὐφύτιαν, τέχνην, προκοπὴν καὶ τὰ ὅμοια· ἐπὶ δὲ τῶν σωματικῶν ζωὴν, ὑγίειαν, ῥώμην, εὐεξίαν, ἀριότητα, κάλλος· ἐπὶ δὲ τῶν ἐκτὸς πλοῦτον, δόξαν, εὐγένειαν καὶ τὰ ὅμοια. ἀποπροηγ- 5 μένα δὲ ἐπὶ μὲν τῶν ψυχικῶν ἀφύτιαν, ἀτεχνίαν καὶ τὰ ὅμοια· ἐπὶ δὲ τῶν σωματικῶν θάνατον, νόσον, ἀσθένειαν, καχεξίαν, πῆρωσιν, αἰσχος καὶ τὰ ὅμοια· ἐπὶ δὲ τῶν ἐκτὸς πενίαν, ἀδοξίαν, δυσγένειαν καὶ τὰ παραπλήσια. οὔτε δὲ προήχθη οὔτε ἀποπροήχθη τὰ οὐδετέρως ἔχοντα.

128 Stobaeus ecl. II 84, 18. Τῶν δ' ἀξίαν ἔχόντων τὰ μὲν ἔχειν 10 πολλὴν ἀξίαν, τὰ δὲ βραχεῖαν. Ὅμοίως δὲ καὶ τῶν ἀπαξίαν ἔχόντων ἂ μὲν ἔχειν πολλὴν ἀπαξίαν, ἂ δὲ βραχεῖαν. Τὰ μὲν <οὖν> πολλὴν ἔχοντα ἀξίαν προηγμένα λέγεσθαι, τὰ δὲ πολλὴν ἀπαξίαν ἀποπροηγμένα, Ζήνωνος ταύτας τὰς ὀνομασίας θεμένου πρώτου τοῖς πράγμασι. Προηγμένον δ' εἶναι λέγουσιν, ὃ ἀδιάφορον <ὄν> ἐκλεγόμεθα κατὰ προηρούμενον λόγον. Τὸν δ' ὅμοιον 15 λόγον ἐπὶ τῷ ἀποπροηγμένῳ εἶναι, καὶ τὰ παραδείγματα κατὰ τὴν ἀναλογίαν ταυτά. Οὐδὲν δὲ τῶν ἀγαθῶν εἶναι προηγμένον διὰ τὴν μεγίστην ἀξίαν αὐτὰ ἔχειν. Τὸ δὲ προηγμένον, τὴν δευτέραν χώραν καὶ ἀξίαν ἔχον, συνεγ- γίξειν πως τῇ τῶν ἀγαθῶν φύσει· οὐδὲ γὰρ ἐν αὐτῇ τῶν προηγμένων εἶναι τὸν βασιλέα, ἀλλὰ τοὺς μετ' αὐτὸν τεταγμένους. Προηγμένα δὲ λέγεσθαι, οὐ 20 τῷ πρὸς εὐδαιμονίαν τινὰ συμβάλλεσθαι συνεργεῖν τε πρὸς αὐτήν, ἀλλὰ τῷ ἀναγκαῖον εἶναι τούτων τὴν ἐκλογὴν ποιῆσθαι παρὰ τὰ ἀποπροηγμένα.

Cf. Vol. I n. 192 (Zeno).

129 Cicero de finibus III 50. cum esset satis constitutum id solum esse bonum, quod esset honestum, et id malum solum, quod turpe, tum 25 inter illa, quae nihil valerent ad beate misereve vivendum, aliquid tamen quod differret esse voluerunt, ut essent eorum alia aestimabilia, alia contra, alia neutrum. 51. Quae autem aestimanda essent, eorum in aliis satis esse causae, quam ob rem quibusdam anteponerentur, ut in valetudine, ut in integritate sensuum, ut in doloris vacuitate, ut gloriae, divi- 30 tiarum, similibus rerum, alia autem non esse eius modi; itemque eorum quae nulla aestimatione digna essent, partim satis habere causae, quam ob rem reicerentur, ut dolorem, morbum, sensuum amissionem, pauper- tatem, ignominiam, similia horum, partim non item. Hinc est illud ex- ortum quod Zeno προηγμένον contraque quod ἀποπροηγμένον nominavit. 35

130 Cicero de finibus III 53. Quoniam autem omne, quod est bonum, primum locum tenere dicimus, necesse est nec bonum esse nec malum hoc, quod praepositum vel praecipuum nominamus. Idque ita defini- mus: quod sit indifferens cum aestimatione mediocri. — —

3 ἔχειν BP. 6 ἀπὸ B. 8 δυσγένειαν B. 9 μηδετέρως BP.
12 οὖν add. Heeren. 15 ὄν add. Heeren. 16 λόγον Mullach, ἀνάλογον libri. || τῷ ἀποπροηγμένῳ Wachsm., τὸ ἀποπροηγμένον F. 17 προηρούμενον F. 18 προηρούμενον FP. 19 οὐδὲ Davisius, οὐδὲν libri. || ἂν αὐλητῶν libri, corr. Canter. || προηγμένων Madvig, προηρούμενον libri. 20 τοῖς—τεταγμέ- νους Davisius, τοῦ—τεταγμένον libri. || προηρούμενα libri, corr. Heeren.
21 τε Meineke, τι libri.

Neque enim illud fieri poterat ullo modo, ut nihil relinqueretur in mediis, quod aut secundum naturam esset aut contra, nec cum id relinqueretur, nihil in his poni, quod satis aestimabile esset, nec hoc posito non aliqua esse praeposita. — 54. atque etiam ab iis — hoc simile ponitur: Ut enim, inquit, si hoc fingamus esse quasi finem et ultimum, ita iacere talum, ut rectus assistat, qui ita talus erit iactus, ut cadat rectus, prae-positum quiddam habebit ad finem, qui aliter, contra, neque tamen illa praepositio tali ad eum quem dixi finem pertinebit, sic ea quae sunt prae-posita, referuntur illa quidem ad finem, sed ad eius vim naturamque nihil pertinent.

131 Stobaeus ecl. p. 75, 1 W. Διαφέρειν δὲ λέγουσιν αἰρετὸν καὶ ληπτὸν. Αἰρετὸν μὲν γὰρ εἶναι τὸ ὁμηῆς αὐτοτελοῦς κινήσιον, <ληπτὸν δὲ ὃ εὐλογίστως ἐκλεγόμεθα>. Ὅσφ δὲ διαφέρει τὸ αἰρετὸν τοῦ ληπτοῦ, τοσοῦ- τφ καὶ τὸ <καθ'> αὐθ' αἰρετὸν τοῦ καθ' αὐτὸ ληπτοῦ, καὶ καθόλου τὸ ἀγα- θὸν τοῦ ἀξίαν ἔχοντος.

132 Cicero de finibus IV 39 (i. e. Antiochus contra Stoicos pugnans). Naturalem enim appetitionem, quam vocant ὁμηήν, itemque officium, ipsam etiam virtutem volunt esse earum rerum, quae secundum naturam sunt. Cum autem ad summum bonum volunt pervenire, transiliunt omnia et duo nobis opera pro uno relinquunt, ut alia sumamus, alia expeta- mus, potius quam uno fine utrumque concluderent.

133 Stobaeus ecl. II 80, 14 W. Ἐτι δὲ τῶν ἀδιαφόρων τὰ μὲν πλεῖα ἀξίαν ἔχειν, τὰ δ' ἐλάττω· καὶ τὰ μὲν καθ' αὐτὰ, τὰ δὲ ποιητικά· καὶ τὰ μὲν προηγημένα, τὰ δ' ἀποπροηγημένα, τὰ δ' οὐδετέρως ἔχοντα. Προηγημένα μὲν, ὅσα ἀδιάφορα ὄντα πολλὴν ἔχει ἀξίαν, ὡς ἐν ἀδιαφοροῖς· ἀποπροηγημένα δέ, ὅσα πολλὴν ἔχει ἀπαξίαν ὁμοίως· οὔτε δὲ προηγημένα οὔτε ἀποπροηγημένα, ὅσα μὴτε πολλὴν ἔχει <ἀξίαν μῆτε> ἀπαξίαν.

134 Cicero de finibus III 56. Haec quae praeposita dicimus, partim sunt per se ipsa praeposita, partim quod aliquid efficiunt, partim utrumque; per se, ut quidam habitus oris et vultus, ut status, ut motus, in quibus sunt et praeponenda quaedam et reicienda; alia ob eam rem praeposita dicentur, quod ex se aliquid efficiant, ut pecunia, alia autem ob utramque rem, ut integri sensus, ut bona valetudo.

135 Diog. Laërt. VII 107. Ἐτι τῶν προηγημένων τὰ μὲν δι' αὐτὰ προῆται, τὰ δὲ δι' ἕτερα, τὰ δὲ καὶ δι' αὐτὰ καὶ δι' ἕτερα. δι' αὐτὰ μὲν εὐφροσύνη, προκοπή καὶ τὰ ὅμοια, δι' ἕτερα δὲ πλοῦτος, εὐγένεια καὶ τὰ ὅμοια, δι' αὐτὰ δὲ καὶ δι' ἕτερα ἰσχύς, εὐαισθησία, ἀριότης· δι' αὐτὰ μὲν, ὅτι κατὰ φύσιν ἐστὶ, δι' ἕτερα δὲ, ὅτι περιποιεῖ χρείας οὐκ ὀλίγας. ὁμοίως δὲ ἔχει καὶ τὸ ἀποπροηγημένον κατὰ τὸν ἐναντίον λόγον.

136 Stobaeus ecl. II 80, 22. τῶν δὲ προηγημένων τὰ μὲν εἶναι περὶ ψυχῆν, τὰ δὲ περὶ σώμα, τὰ δ' ἐκτός. περὶ ψυχῆν μὲν εἶναι τὰ τοιαῦτα· εὐφροσύνη, προκοπήν, μνήμην, ὀξύτητα διανοίας, ἕξιν καθ' ἣν ἐπίμονοι

4 esse Manutius, esset AB essent ceteri. 12 κινήσιον Canter, κινήσιον libri. || add. Wachsm. 13 ληπτοῦ Heeren, ληπτικοῦ libri. 14 ἀσθαίρετον libri, καθ' add. Wachsm. 20 expetamus Baier, ea petamus B appetamus ceteri. 27 ἀξίαν μῆτε suppl. Heeren. 34 δ' αὐτὰ B. 39 ἔχειν B. || τὸ προηγημένον BP. 42 διανοίας schol. Lucian., διάνοιαν libri. || ἐπίμονοι Meineke, ἐπιμόνοι libri.

εἰσιν ἐπὶ τῶν καθηκόντων καὶ τέχνας ὅσαι δύνανται συνεργεῖν ἐπὶ πλείον πρὸς τὸν κατὰ φύσιν βίον· περὶ σῶμα δ' εἶναι προηγμένα ὑγίειαν, εὐαισθησίαν καὶ τὰ παραπλήσια τούτοις· τῶν δ' ἐκτὸς γονεῖς, τέκνα, κτῆσιν σύμμετρον, ἀποδοχὴν παρὰ ἀνθρώπων.

τῶν δ' ἀποπροηγμένων περὶ ψυχὴν μὲν εἶναι τὰ ἐναντία τοῖς εἰρημένους· περὶ σῶμα δὲ καὶ ἐκτὸς τὰ ὁμοίως ἀντιτιθέμενα τοῖς εἰρημένους περὶ τε σῶμα καὶ τοῖς ἐκτὸς προηγμένοις.

οὔτε δὲ προηγμένα οὔτ' ἀποπροηγμένα περὶ ψυχὴν (μὲν) φαντασίαν καὶ συγκατάθεσιν καὶ ὅσα τοιαῦτα· περὶ δὲ σῶμα λευκότητα καὶ μελανότητα καὶ χαροπότητα καὶ ἡδονὴν πᾶσαν καὶ πόνον καὶ εἴ τι ἄλλο τοιοῦτο. τῶν δ' ἐκτὸς οὔτε προηγμένα (οὔτε ἀποπροηγμένα) εἶναι τὰ τοιαῦτα, ὅσα εὐτελεῖ ὄντα καὶ μηδὲν χρήσιμον προσφερόμενα μικρὰν παντελῶς ἔχει τὴν ἀφ' αὐτῶν χρείαν.

τῆς δὲ ψυχῆς οὐσῆς κυριωτέρας τοῦ σώματος καὶ πρὸς τὸ κατὰ φύσιν ζῆν φασὶ τὰ περὶ τὴν ψυχὴν κατὰ φύσιν ὄντα καὶ προηγμένα πλείονα τὴν ἀξίαν ἔχειν τῶν περὶ σῶμα καὶ τῶν ἐκτὸς, οἷον εὐφυΐαν ψυχῆς πρὸς ἀρετὴν ὑπεράγειν τῆς τοῦ σώματος εὐφυΐας καὶ ὁμοίως ἐπὶ τῶν ἄλλων ἔχειν.

137 Plutarchus de Stoic. repugn. ep. 30 p. 1048a. Ἐν δὲ τῷ πρώτῳ περὶ Ἀγαθῶν τρόπον τινὰ συγχωρεῖ καὶ δίδωαι τοῖς βουλομένοις τὰ προηγμένα καλεῖν ἀγαθὰ, καὶ κακὰ τάναντία, ταύταις ταῖς λέξεσιν· „Εἴ τις βούλεται κατὰ τὰς τοιαύτας παραλλαγὰς τὸ μὲν ἀγαθὸν αὐτῶν λέγειν (sc. τῶν ἀδιαφόρων), τὸ δὲ κακόν, ἐπὶ ταῦτα φερόμενος τὰ πράγματα καὶ μὴ ἄλλως ἀποπλανώμενος * ἐν μὲν τοῖς σημαινομένοις οὐ διαπίπτοντος αὐτοῦ, τὰ δ' ἄλλα στοχαζομένου τῆς κατὰ τὰς ὀνομασίας συνηθείας.“

138 Plutarchus de Stoic. repugn. ep. 30 p. 1047e (Antecedit Zenonis de προηγμένῳ sententia). Ἄλλ' ὁ Χρῦσιππος εἶτι μᾶλλον τὸ πρᾶγμα δυσδιάθετον πεποίηκεν· ὅτι μὲν γάρ φησι „μαίνεσθαι τοὺς τὸν πλοῦτον καὶ τὴν ὑγίειαν καὶ τὴν ἀπουσίαν καὶ τὴν ὀλοκληρίαν τοῦ σώματος ἐν μηδενὶ ποιουμένους, μηδ' ἀντεχομένους τῶν τοιούτων“ ὅτι δὲ παραθέμενος τὰ τοῦ Ἡσιόδου (Op. et D. 299)

Ἐργάζεο, Πέρση, δῖον γένος

ἐπιπεφώνηκεν ὅτι τάναντία παραινεῖν μανικόν ἐστι, τὸ

Μὴ ἐργάζεο, Πέρση, δῖον γένος.

85

139 Plutarchus de Stoic. repugn. ep. 17 p. 1041e. Ἐν δὲ τῷ πρώτῳ (scil. τῶν Προτρεπτικῶν) „τοῦτον τὸν λόγον φησὶν ἀπὸ τῶν ἄλλων ἀπάντων ἀφέλκειν τὸν ἄνθρωπον, ὡς οὐδὲν

1 τέχνας libri, corr. Heeren. 2 εὐαισθησίαν schol. Lucian, αἰσθητηρίαν libri. 8 μὲν add. Meineke. 10 πᾶσαν schol. Lucian., τίς ἂν libri. 11 οὔτε ἀποπροηγμένα add. Heeren. 13 ἀπ' αὐτῶν libri, corr. Meineke. 16 τὴν ἀξίαν schol. Lucian., τὴν εὐξίαν libri. 24 ταῦτα libri, γ' αὐτὰ Wy. 25 lacunam significavi, ita fere explendam: <ἀποδεχόμεθ' ὡς>. 38 τῶν ἄλλων i. e. ut ipse Plut. explicat τοῦ ζῆν καὶ τῆς ὑγείας καὶ τῆς ἀπονίας καὶ τῆς τῶν αἰσθητηρίων ὀλοκληρίας.

ὄντων πρὸς ἡμᾶς οὐδὲ συννεργούντων πρὸς εὐδαιμονίαν οὐδέεν.“

Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 30 p. 1048a. Οὕτω δὲ τὸ προηγμένον τῷ ἀγαθῷ συναγαγὼν ἐγγυὸς ἐνταῦθα καὶ συμμίζας ἐν ἑτέροις
 5 πάλιν „οὐδὲν εἶναι φησι τούτων καθόλου πρὸς ἡμᾶς, ἀλλ’ ἀποσπᾶν τὸν λόγον ἡμᾶς καὶ ἀποστρέφειν ἀπάντων τῶν τοιούτων.“ ταῦτα γὰρ ἐν τῷ πρώτῳ περὶ τοῦ Προτρέπεσθαι γέγραπεν.

Plutarchus de comm. not. cp. 5 p. 1060E. Εἰ δὲ ὡς Χρῦσιππος
 10 ἐν τῷ πρώτῳ περὶ τοῦ Προτρέπεσθαι γέγραπεν, ἐν τῷ κατ’ ἀρετὴν βιοῦν μόνον ἐστὶ τὸ εὐδαιμόνως, τῶν ἄλλων, φησὶν, οὐδὲν ὄντων πρὸς ἡμᾶς οὐδ’ εἰς τοῦτο συννεργούντων etc.

§ 4. De naturalibus et naturae contrariis.

140 Stobaeus ecl. II 79, 18 W. καὶ τὰ μὲν εἶναι κατὰ φύσιν, τὰ
 15 δὲ παρὰ φύσιν, τὰ δὲ οὔτε παρὰ φύσιν οὔτε κατὰ φύσιν. κατὰ φύσιν μὲν οὖν τὰ τοιαῦτα ὑγίειαν, ἰσχύν, αἰσθητηρίων ἀριότητα, καὶ τὰ παραπλήσια τούτοις παρὰ φύσιν δὲ τὰ τοιαῦτα νόσον, ἀσθένειαν, πῆρωσιν καὶ τὰ τοιαῦτα οὔτε δὲ παρὰ φύσιν οὔτε κατὰ φύσιν ψυχῆς κατάστασιν καὶ σώματος, καθ’ ἣν ἢ μὲν ἐστὶ φαντασιῶν ψευδῶν δεκτικὴ, τὸ
 20 δὲ τραυμάτων καὶ πηρώσεων δεκτικόν, καὶ τὰ τούτοις ὅμοια. Ποιεῖσθαι δὲ λέγουσι τὸν περὶ τούτων λόγον (ἀπὸ) τῶν πρώτων κατὰ φύσιν καὶ παρὰ φύσιν. Τὸ γὰρ διαφέρειν καὶ τὸ ἀδιάφορον τῶν πρὸς τι λεγομένων εἶναι. Διότι κἄν, φασί, λέγωμεν ἀδιάφορα τὰ σωματικὰ καὶ τὰ ἐκτός, πρὸς τὸ εὐσηγμῶνως ζῆν (ἐν ᾧπέρ ἐστὶ τὸ εὐδαιμόνως) ἀδιάφορά φαμεν αὐτὰ εἶναι, οὐ
 25 μὲν Δία πρὸς τὸ κατὰ φύσιν ἔχειν οὐδὲ πρὸς ὀρμὴν καὶ ἀφορμὴν.

141 Stobaeus ecl. II 82, 11 W. Τῶν δὲ κατὰ φύσιν ἀδιαφόρων ὄντων τὰ μὲν ἐστὶ πρώτα κατὰ φύσιν, τὰ δὲ κατὰ μετοχὴν. Πρώτα μὲν ἐστὶ κατὰ φύσιν κίνησις ἢ σχέσις κατὰ τοὺς σπερματικούς λόγους γινόμενη, οἷον (ἀριότης καὶ) ὑγίεια καὶ αἰσθησις (λέγω δὲ τὴν κατάληψιν)
 30 καὶ ἰσχύς. Κατὰ μετοχὴν δὲ, ὅσα μετέχει κινήσεως καὶ σχέσεως κατὰ τοὺς σπερματικούς λόγους, οἷον χεῖρ ἀρτία καὶ σῶμα ὑγιεινὸν καὶ αἰσθήσεις μὴ πεπηρωμένα. Ὅμοίως δὲ καὶ τῶν παρὰ φύσιν κατὰ τὸ ἀνάλογον.

142 Stobaeus ecl. II 82, 20 W. πάντα δὲ (τὰ) κατὰ φύσιν ληπτὰ εἶναι καὶ πάντα τὰ παρὰ φύσιν ἄληπτα. τῶν δὲ κατὰ φύσιν
 35 τὰ μὲν καθ’ αὐτὰ ληπτὰ εἶναι, τὰ δὲ δι’ ἕτερα. καθ’ αὐτὰ μὲν, ὅσα ἐστὶν ὀρμῆς κινήτικα κατατρεπτικῶς ἐφ’ ἑαυτὰ ἢ ἐπὶ τὸ ἀντέχεσθαι αὐτῶν, οἷον ὑγίειαν, εὐαισθησίαν, ἀπονίαν καὶ κάλλος σώματος. ποιητικὰ (δὲ) ὅσα

19 καθ’ ἣν Heeren, καθ’ ἄς libri. 20 τραυμάτων libri, corr. Wachsm. || πορεύεσθαι coni. Wachsm. 21 ἀπὸ add. Wachsm.; fortasse plura exciderunt. 24 ᾧ πάρεστι libri, corr. Meineke. 29 ἀριότης καὶ add. Wachsm. 30 ἰσχύς libri, corr. Wachsm. 31 ὑγιεινόν schol. Lucian., ὑγιαίνον libri. || μὴ schol. Lucian., μὴν libri. 36 κατατρεπτικῶς P καταστρεπτικῶς schol. Lucian., προτρεπτικῶς Wachsm. || τὸ schol. Lucian., τῶν libri. 37 δὲ add. Heeren.

ἔστιν ὁμοῦς κινητικὰ ἀν(εν)εκτικῶς ἐφ' ἕτερα καὶ μὴ κατατρεπτικῶς, οἷον πλοῦτον, δόξαν καὶ τὰ τοῦτοις ὅμοια. παραπλησίως δὲ καὶ τῶν παρὰ φύσιν τὰ μὲν εἶναι καθ' αὐτὰ ἀληθῆ, τὰ δὲ τῷ ποιητικῶς εἶναι τῶν καθ' αὐτὰ ἀλήπτων.

143 Cicero de finibus III 20. Aestimabile esse dicunt — id quod aut ipsum secundum naturam sit aut tale quid efficiat, ut selectione dignum propterea sit, quod aliquod pondus habeat dignum aestimatione, quam illi ἀξίαν vocant, contraque inaestimabile, quod sit superiori contrarium.

144 Arrianus Epict. dissert. I 4, 27. εἰ γὰρ ἐξαπατηθέντα τινὰ ἔδει μαθεῖν, ὅτι τῶν ἐκτὸς ἀπορριπτῶν οὐδὲν ἐστὶ πρὸς ἡμᾶς, ἐγὼ μὲν ἠθέλω τὴν ἀπάτην ταύτην, ἐξ ἧς ἡμελλον εὐδῶς καὶ ἀταράχως βιώσεσθαι. — — 10 τί οὖν ἡμῖν παρέχει Χρῦσιππος; „ἵνα γνῶς, φησίν, ὅτι οὐ ψευδῆ ταῦτά ἐστιν, ἐξ ὧν ἡ εὐροιά ἐστὶ καὶ ἀπάθεια, ἅπαντα λάβε μου τὰ βιβλία καὶ γνώσῃ ὡς <ἀληθῆ> τε καὶ σύμφωνά ἐστι τῇ φύσει τὰ ἀπαθῆ με ποιοῦντα.“

145 Alexander Aphrod. de anima libri mant. p. 167, 13 Bruns. ἔτι τὰ οἰκεία <καὶ> προηγμένα καὶ εὐχρηστα καὶ ἀξίαν ἔχοντα πρὸς τί ποτε ταύ- 15 τας ἔχει τὰς ὀνομασίας, εἰ μὴδὲν συνεργεῖ πρὸς εὐδαιμονίαν; πᾶν γὰρ τὸ προηγμένον πρὸς τι προῆται καὶ τῷ φορὸν εἶναι πρὸς τὸ προκείμενον μᾶλλον ἄλλον, διὰ τοῦτο λέγεται καὶ προῆχθαι πρὸς τὸ τέλος καὶ ἡ προαγωγή αὐτῶν δῆλον ὡς συνεργεῖ πρὸς εὐδαιμονίαν. εἰ δὲ μὴ πρὸς τοῦτο συνεργεῖ, πρὸς δὲ τὸν κατὰ φύσιν βίον, ἄξιον ἐρέσθαι περὶ τοῦ κατὰ 20 φύσιν αὐτοῦ βίου, πότερον οὗτος ἀγαθὸν ἐστίν, ἢ οὐκ ἀγαθὸν μὲν, οἰκείον δὲ καὶ αὐτὸ καὶ προηγμένον, ἢ ἀλλότριον καὶ ἀποπροηγμένον, ἢ ἀφῆπές ὄλος. παρὰ γὰρ ταῦτα οὐδὲν οἷόν τε ἀποκρίνασθαι. οὐ γὰρ δὴ κακίον γε ἐροῦσιν αὐτόν. εἰ μὲν οὖν ἀγαθὸν — — οὐ μόνον ἔσται τὸ καλὸν ἀγαθόν· καὶ γὰρ ὁ κατὰ φύσιν βίος. 25

146 Plutarchus de comm. not. ep. 4 p. 1060e. Stoicos dicit: τοὺς τὰ κατὰ φύσιν ἀδιάφορα νομίζοντας καὶ μὴθ' ὑγίειν μὴτ' εὐεξίαν μὴτε κάλλος μὴτ' ἰσχὺν ἠγουμένους αἰρετὰ μὴδ' ὠφέλιμα μὴδὲ λυσιτελῆ μὴδὲ συμπληρωτικά τῆς κατὰ φύσιν τελειότητος· μὴτε τάναντία φενικά καὶ βλαβερά, 30 πηρώσεις ἀλγηδόνας αἰσχρὰ νόσους· ὧν αὐτοὶ λέγουσι πρὸς ἃ μὲν ἄλλοτριῶν πρὸς ἃ δ' οἰκείων ἡμᾶς τὴν φύσιν — — καὶ ὃ μείζον ἐστίν, οἰκείων ἐπιτοσοῦτο καὶ ἄλλοτριῶν, ὥστε τῶν μὲν μὴ τυγχάνοντες τοῖς δὲ περιπίπτοντας εὐλόγως ἐξάγειν τοῦ ζῆν ἑαυτοὺς καὶ τὸν βίον ἀπολέγεσθαι.

§ 5. De singulis indifferentibus recte aestimandis.

147 Alexander Aphrod. comm. in Aristot. Topica I p. 43. Ald. 35 p. 79, 5 Wal. καὶ πότερον ἡ ὑγίεια ἀγαθὸν ἢ οὐ, ὡς Χρῦσιππος λέγει.

148 [Plutarchus pers. de nobilitate ep. 17. Ἀλλὰ τὸν Χρῦσιππον ἀφῶμεν, οὐχ ἄπαξ ἐναντιούμενον ἑαυτῷ, ὥσπερ ἐν τῷ πρώτῳ

1 εἶναι P, corr. Meineke. || ἀνεκτικῶς scripsi, ἀνεκτικῶς libri. || κατατρεπτικῶς P καταστρεπτικῶς schol. Lucian., παρατρεπτικῶς F, προτρεπτικῶς Wachsm. 3 ληπτικά libri, corr. Heeren. || τῶν δὲ libri, δὲ del. Wachsm. || ληπτῶν libri, corr. Heeren. 7 illi—vocat Pearce, ille—vocat libri. 11 videtur ipse Epictetus haec quae Chrysippo tribuit verba finxisse. 12 ἅπαντα scripsi, ἀπαντᾶ libri. 13 ἀληθῆ suppl. Schw. 15 καὶ addidi.

περὶ Ἀγαθῶν καὶ ἐν τῷ περὶ Ῥητορικῆς, ὕψιαιαν ἐάν τις τοῖς ἀγαθοῖς ἐναριθμῆ οὐκ ἀντιμάχεται, καὶ ἐν τῷ περὶ Τῶν Καθ' Αὐτὰ Αἰρετῶν οὐδὲ μανίας ἀποστερεῖ τοὺς τούτων καταφρονούντας].

149 Theodoret. graec. affect. cur. p. 153, 45. οἱ δὲ Στωϊκοὶ ἐναντία
5 τούτοις ἄντικτος ἐψηφίσαντο. Τὸ γὰρ ἀκολούθως τῇ φύσει ζῆν ὠρίσαντο
τέλος, καὶ τὴν ψυχὴν ἔφασαν μηδὲν ὑπὸ τοῦ σώματος ἢ ὠφελεῖσθαι
ἢ βλάπτεσθαι· οὔτε γὰρ εἰς ἀρετὴν αὐτὴν ἢ ὕψιαια μὴ βουλομένην
βιάζεται, οὔτε εἰς κακίαν παρὰ γνώμην ἢ νόσος καθέλκει· ἀδιά-
φορα γὰρ ταῦτα ἔλεγον εἶναι. Ἐκεῖνο δὲ γε αὐτῶν κομιδῇ τολμηρόν· ἄν-
10 θρώπου γὰρ καὶ θεοῦ τὴν αὐτὴν ἔλεγον ἀρετὴν.

150 Clem. Al. Strom. IV 5 p. 572 Pott. Θαυμάζειν δὲ ἄξιον καὶ
τῶν Στωϊκῶν οἱ τινες φασί, μηδὲν τὴν ψυχὴν ὑπὸ τοῦ σώματος διατί-
θεσθαι μήτε πρὸς κακίαν ὑπὸ τῆς νόσου, μήτε πρὸς ἀρετὴν ὑπὸ τῆς ὕψιαιας.
ἀλλ' ἀμφοτέρω ταῦτα λέγουσιν ἀδιάφορα εἶναι.

151 Seneca ep. 87, 12. Quod bonum est, bonos facit. nam et in
arte musica quod bonum est, bonum facit musicum. fortuita bonum
non faciunt: ergo non sunt bona.

ibid. 15. Quod contemptissimo cuique contingere ac turpissimo potest,
bonum non est. opes autem et lenoni et lanistae contingunt: ergo non
20 sunt bona.

ibid. 22. Bonum ex malo non fit: divitiae fiunt. fiunt autem ex
avaritia: divitiae ergo non sunt bonum.

ibid. 28. Quod dum consequi volumus, in multa mala incidimus, id
bonum non est. dum divitias autem consequi volumus, in multa mala
25 incidimus: ergo divitiae bonum non sunt.

152 Alexander Aphrod. Comm. in Aristot. Topica II p. 107 Ald.
p. 201, 21 Wal. εἰ γὰρ τοῦτο, δόξει καλῶς ὑπὸ τῶν ἀπὸ τῆς Στοᾶς
λέγεσθαι· „τὸ διὰ κακοῦ γινόμενον οὐκ ἔστιν ἀγαθόν· πλοῦτος δὲ καὶ διὰ
πορνοβοσκίας κακοῦ ὄντος γίνεται· οὐκ ἄρα ὁ πλοῦτος ἀγαθόν.“

30 153 Plutarchus de Stoiic. repugn. ep. 20 p. 1043e. Καίτοι πολ-
λαχοῦ μὲν ἀποκναίει ταῦτ' ἐπαινῶν· (Eur. inc. fab. fr. 884 N)

Ἐπεὶ τί δεῖ βροτοῖσι πλὴν δυοῖν μόνων,

Δήμητρος ἀκτῆς πάματος θ' ὕδρηχόου;

ἐν δὲ τοῖς περὶ Φύσεως λέγει „τὸν σοφὸν εἰ τὴν μεγίστην
35 οὐσίαν ἀποβάλοι, δραχμὴν μίαν ἐκβεβληκέναι δόξειν.“

Plutarchus de Stoiic. repugn. ep. 30 p. 1048b. Ἐν δὲ τῷ τρίτῳ
περὶ Φύσεως μακαρίζεσθαι φησιν ἐνλοὺς βασιλεύοντας καὶ
πλουτοῦντας, ὅμοιον εἰ χρυσαῖς ἀμύσι χρώμενοι καὶ χρυσοῖς
κρασπέδοις ἐμακαρίζοντο· τῷ δ' ἀγαθῷ τὸ τὴν οὐσίαν ἀπο-
40 βαλεῖν οἶονεὶ δραχμὴν ἀποβαλεῖν καὶ τὸ νοσῆσαι οἶον προσ-
κόψαι.

Plutarchus de comm. not. ep. 22 p. 1069c. ἀνωφελῶν πραγμά-

3 fragmentum spurium, ut tertius maxime titulus probat. 15 Cf. n. 80.

32 Gell. N. A. 6, 16, 7 si versus Euripidi recordemur, quibus saepissime Chry-
sippus philosophus usus est.

των καὶ ἀδιαφόρων· τοιαῦτα γὰρ τὰ κατὰ φύσιν, καὶ τὰ ἐκτὸς ἔτι μᾶλλον· εἶγε κρασπέδοις καὶ ἀμίσι χρυσαῖς, καὶ νῆ Δία ληκύνθοις, ὅταν τύχῳσι, παραβάλλουσι τὸν μέγιστον πλοῦτον.

154 Cicero de finibus III 17. In principiis autem naturalibus plerique Stoici non putant voluptatem esse ponendam. 5

155 Sextus adv. math. XI 73. οἷον τὴν ἡδονὴν ὁ μὲν Ἐπίκουρος ἀγαθὸν εἶναι φησιν, ὁ δὲ εἰπὼν „μανεῖην μᾶλλον ἢ ἡσθεῖην“ κακόν, οἱ δὲ ἀπὸ τῆς Στοᾶς ἀδιαφόρον καὶ οὐ προηγμένον, ἀλλὰ Κλεάνθης μὲν μήτε κατὰ φύσιν αὐτὴν εἶναι μήτε ἀξίαν ἔχειν ἐν τῷ βίῳ, καθάπερ δὲ τὸ κάλλυντρον κατὰ φύσιν μὴ εἶναι, ὁ δὲ Ἀρχέδημος κατὰ φύσιν μὲν εἶναι 10 ὡς τὰς ἐν μασχάλῃ τρίχας, οὐχὶ δὲ καὶ ἀξίαν ἔχειν, Παναίτιος δὲ τινὰ μὲν κατὰ φύσιν ὑπάρχειν, τινὰ δὲ παρὰ φύσιν.

156 Diog. Laërt. VII 103. ἀλλ' οὐδὲ τὴν ἡδονὴν ἀγαθὸν φασιν Ἐκάτων τε ἐν τῷ θ' περὶ ἀγαθῶν καὶ Χρύσιππος ἐν τοῖς περὶ Ἠδονῆς· εἶναι γὰρ καὶ αἰσχροῦς ἡδονάς· μηδὲν δὲ αἰσχρὸν εἶναι ἀγαθόν. 15

157 Plutarchus de Stoic. repugn. ep. 15 p. 1040d. Ἐν δὲ τοῖς πρὸς Πλάτωνα (scil. περὶ Δικαιοσύνης) κατηγορῶν αὐτοῦ δοκοῦντος ἀγαθὸν ἀπολιπεῖν τὴν ὑγίειαν „οὐ μόνον τὴν δικαιοσύνην, φησίν, ἀλλὰ καὶ τὴν μεγαλοψυχίαν ἀναιρεῖσθαι καὶ τὴν σωφροσύνην καὶ τὰς ἄλλας ἀρετὰς ἀπάσας, ἂν ἢ τὴν ἡδονὴν ἢ 20 τὴν ὑγίειαν ἢ τι τῶν ἄλλων, ὃ μὴ καλόν ἐστιν, ἀγαθὸν ἀπολίπωμεν.“

158 Cicero de finibus I 11, 39. *At etiam Athenis, ut a patre au-* *diebam, facete et urbane Stoicos irridente, statua est in Ceramico Chry-* *sippi sedentis, porrecta manu, quae manus significet, illum in hac esse 25* *rogatiuncula delectatum: „Num quidnam manus tua sic affecta, quemadmodum affecta nunc est, desiderat? Nihil sane. At, si voluptas esset bonum, desideraret? Ita credo. Non est igitur voluptas bonum.“*

(paullo post:) *primum tibi recte, Chrysippe, concessum est, nihil 30* *desiderare manum, cum ita esset affecta: secundum non recte, si voluptas esset bonum, fuisse desideraturam.*

159 Cicero de finibus III 17, 57. *De bona autem fama (quam enim appellant εὐδοξίαν, aptius est bonam famam hoc loco appellare quam gloriam) Chrysippus quidem et Diogenes, detracta utilitate, ne 35* *digitum quidem eius causa porrigendum esse dicebant: quibus ego vehementer assentior. Qui autem post eos fuerunt, cum Carneadem sustinere non possent, hanc quam dixi bonam famam ipsam propter se praepositam et sumendam esse dixerunt.*

3 διαφόρων codd. BE. || ἐστι libri, corr. Mez. 6 naturalibus Ursinus, naturalibus diligendi sui libri. 10 Cf. I n. 574. 14 ἐν τῷ θ' P ἐν τῷ θ' i' B. 25 irridente Manutius, arridente libri.

160 Seneca epist. ad Lucil. 102, 5. (probaturus „claritatem quae post mortem contingit bonum esse“ sic disputat:)

at quae a dialecticis contra hanc opinionem dicuntur segreganda fuerunt et ideo seposita sunt. Nunc quia omnia exigis, omnia quae dicunt, persequar. Deinde singulis occurram. Nisi aliquid praedixero, intellegi non poterunt, quae refellentur. quid est quod praedicere velim?

quaedam continua esse corpora, ut hominem, quaedam esse composita ut navem, domum, omnia denique, quorum diversae partes iunctura in unum coactae sunt. quaedam ex distantibus, quorum adhuc membra separata sunt, tanquam exercitus populus senatus. illi enim per quos ista corpora efficiuntur, iure aut officio cohaerent, natura diducti et singuli sunt.

quid est quod etiam nunc praedicere velim?

25 nullum bonum putamus esse, quod ex distantibus constat. uno enim spiritu unum bonum contineri ac regi debet, unum esse unius boni principale.

hoc si quando desideraveris per se probabitur: interim ponendum fuit, quia in nos nostra tela mittuntur.

„Dicitis, inquit, nullum bonum ex distantibus esse: claritas autem ista bonorum virorum secunda opinio est. nam quomodo fama non est unius sermo nec infamia unius mala existimatio, sic nec claritas uni bono placuisse. consentire in hoc plures insignes et spectabiles viri debent, ut claritas sit. haec autem ex iudiciis plurium efficitur, id est distantium: ergo non est bonum. Claritas, inquit, laus est a bonis bono reddita. laus oratio. oratio vox est aliquid significans: vox autem, licet virorum sit bonorum, non est bonum etc. ergo claritas bonum non est. — Ad summam dicite nobis, utrum laudantis an laudati bonum sit: si laudati bonum esse dicitis, tam ridiculam rem facitis, quam si adfirmetis meum esse, quod alius bene valeat. sed laudare dignos honesta actio est: ita laudantis bonum est, cuius actio est, non nostrum, qui laudamur: atqui hoc quaerebatur.“

(Dein tria argumenta a „dialectico“ prolata deinceps a Seneca refelluntur et additur:)

20. Cavillatoribus istis abunde responderimus. sed non debet hoc nobis esse propositum arguta disserere et philosophiam in has angustias ex sua maiestate detrahere: quanto satius est ire aperta via et recta quam sibi ipsum flexus disponere, quos cum magna molestia debeas relegere? Neque enim quicquam aliud istae disputationes sunt, quam inter se perite captantium lusus.

40 161 Schol. ad Plat. Leg. p. 625 A. καὶ οἱ Στωϊκοὶ πλατωνίζοντες κλέος φασὶ τὸ ἐπὶ τῶν σπουδαίων γινόμενον δίκαιον, δόξαν δὲ τὴν ἐπὶ τῶν ἀσπουδῶν δόκησιν.

162 Commenta Lucani Lib. II 240 ed Us. p. 66. Cunctisque timentem securumque sui: secundum Stoicos qui dicunt vitam contemendam esse pro laude pulcrumque esse inpendere gloriae quicquid te scias debere naturae. Virgilius „vitamque volunt pro laude pacisci.“

27 laudati scripsi, laudantis vulgo.

163 Clem. Al. Strom. II p. 503 Pott. ἔτι κατὰ μὲν τοὺς ἀπὸ τῆς Στοᾶς ἀδιάφορον ὃ τε γάμος ἢ τε παιδοτροφία.

164 Theodoret. graec. affect. cur. p. 176, 21. οἱ δὲ <ἀπὸ> τῆς Ποικίλης μέσῃ τινὰ ὁδὸν ὤδευσαν· τοῖς γὰρ ἀδιαφόροις τὸν γάμον καὶ τὴν παιδογονίαν συνέζευξαν.

165 Alexander Aphrod. Quaest. IV 1 p. 119, 23 Bruns. πῶς γὰρ οὐκ ἀπεμφαῖνον τὸ ὁμοῦ μὲν λέγειν ἡμᾶς ὑπὸ τῆς φύσεως πρὸς τοῦτο (scil. τὸ ζῆν) οἰκειοῦσθαι καὶ τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας χάριν ποιεῖν πάντα, ὁμοῦ δὲ μὴ λέγειν [ἡμᾶς] ὡς πρὸς ἀγαθὸν αὐτὸ τὴν φύσιν ἡμᾶς οἰκειοῦν.

Cf. ibid. p. 118, 23 „εἰ τὸ εὖ πλεῖν ἀγαθόν, τὸ δὲ κακῶς κακόν, τὸ πλεῖν οὔτε ἀγαθὸν οὔτε κακόν· καὶ εἰ τὸ εὖ ζῆν ἀγαθόν, τὸ δὲ κακῶς κακόν, τὸ ζῆν οὔτ' ἀγαθὸν οὔτε κακόν“ (Addit ipse Alexander: ἢ οὐκ ἀληθὲς τὸ τὰς δυνάμεις τῶν ἀντικειμένων ἀδιαφόρους εἶναι καὶ μέγας;).

166 Seneca ep. 85, 30. Quod malum est nocet. quod nocet deteriorem facit. dolor et paupertas deteriore non faciunt: ergo mala non sunt.

167 Plutarchus de Stoic. repugn. ep. 14 p. 1039e f. ἐν αὐτοῖς τούτοις (scil. ἐν τοῖς περὶ τοῦ Προτρέπεσθαι) ποτὲ μὲν τοῦ Ἀντιθέ-
νου ἐπαινῶν φαίνεται τὸ Δεῖν κτᾶσθαι νοῦν ἢ βρόχον· καὶ τοῦ Τυρ-
ταίου τὸ

(B. P. L. II p. 20) Πρὶν ἀρετῆς πελάσαι τέρμασιν ἢ θανάτου·

— — — ποτὲ δὲ τὸν Θεόγιν ἐπανορθούμενος, „Οὐκ ἔδει, φησὶν, εἰπεῖν·

Χρὴ πενίην φεύγοντα (Theogn. 175) μᾶλλον δὲ·

Χρὴ κακίαν φεύγοντα καὶ ἐς βαθυκῆτα πόντον
ρίπτειν καὶ πετρῶν, Κύρνε, κατ' ἠλιβάτων.

Plutarchus de comm. not. ep. 22 p. 1069d. Τὸν τοίνυν Θεόγιν αὐτοὶ παντελῶς ἀγεννή καὶ μικρὸν ἡγοῦνται λέγοντα

(Theogn. 175) Χρὴ πενίην φεύγοντα καὶ ἐς μεγαλήτα πόντον,
ρίπτειν καὶ πετρῶν, Κύρνε, κατ' ἠλιβάτων·

οὕτως ἀποδειλιῶντα πρὸς τὴν πενίαν ἀδιάφορον οὔσαν.

168 Gellius Noct. Att. XII 5, 4. si tanta, inquit, doloris acerbitas est, ut — invitum hominem cogat ad gemendum — cur dolor apud Stoicos indifferens esse dicitur, non malum? cur deinde aut Stoicus homo cogi aliquid potest aut dolor cogere, cum et dolorem Stoici nihil cogere et sapientem nihil cogi posse dicant?

Ethica IV.

De appetitu et selectione.

§ 1. De notione appetitus.

169 Stobaeus ecl. II 86, 17. τὸ δὲ κινουῦν τὴν ὀρμὴν οὐδὲν ἕτερον
5 εἶναι λέγουσιν ἀλλ' ἢ φαντασίαν ὀρμητικὴν τοῦ καθήκοντος αὐτόθεν,
τὴν δὲ ὀρμὴν εἶναι φορὰν ψυχῆς ἐπὶ τι κατὰ τὸ γένος. ταύτης δ' ἐν εἶδει
θεωρεῖσθαι τὴν τε ἐν τοῖς λογικοῖς γιγνομένην ὀρμὴν καὶ τὴν ἐν τοῖς ἀλό-
γοις ζώοις· οὐ κατανομασμένα δ' εἶσιν· ἢ γὰρ ὄρεξις οὐκ ἔστι λογικὴ
ὀρμὴ, ἀλλὰ λογικῆς ὀρμῆς εἶδος. τὴν δὲ λογικὴν ὀρμὴν δεόντως ἂν
10 τις ἀφορίζοιτο, λέγων εἶναι φορὰν διανοίας ἐπὶ τι τῶν ἐν τῷ πράττειν· ταύτη
δ' ἀντιτίθεσθαι ἀφορμὴν, φορὰν τινα <διανοίας ἀπὸ τίνος τῶν ἐν τῷ πράτ-
τειν>. ἰδίως δὲ καὶ τὴν ὄρουσιν ὀρμὴν λέγουσι, τῆς πρακτικῆς ὀρμῆς οὕσαν
εἶδος. εἶναι δὲ τὴν ὄρουσιν φορὰν διανοίας ἐπὶ τι μέλλον. ὥστε
μέχρι μὲν τούτων τετραχῶς ὀρμὴν λέγεσθαι, διχῶς δ' ἀφορμὴν· προστεθείσης
15 δὲ καὶ τῆς ἕξω τῆς ὀρμητικῆς, ἦν δὴ καὶ ἰδίως ὀρμὴν λέγουσιν, ἀφ' οὗ
συμβαίνει ὀρμᾶν, πενταχῶς.

Seneca epist. 113, 18. Omne rationale animal nihil agit, nisi primum
specie alicuius rei irritatum est, deinde impetum cepit, deinde adsensio
confirmavit hunc impetum. quid sit adsensio dicam. oportet me ambulare:
20 tunc demum ambulo, cum hoc mihi dixi et adprobavi hanc opinionem meam.

170 Origenes comment. in Matthaeum Tom. III p. 446 Delarue. ὅπερ
καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων συμβέβηκεν, ὡς τετηρήμασιν οἱ δεινοὶ περὶ τὴν τῶν πολ-
λῶν ὀνομάτων θέσιν, οἵτινες λέγουσι καὶ γενικωτάτην εἶναι τὴν ὀρμὴν
πολλῶν εἰδῶν, ὥσπερ καὶ ἀφορμῆς καὶ ὀρμῆς, ἐν εἶδει λέγοντες ὁμο-
25 νύμως τῷ γενικῷ παραλαμβάνεσθαι πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῆς ἀφορμῆς τὴν
ὀρμὴν.

171 Stobaeus ecl. II 88, 1 W. Πάσας δὲ τὰς ὀρμὰς συγκαταθέσεις
εἶναι, τὰς δὲ πρακτικὰς καὶ τὸ κινητικὸν περιέχειν. Ἦδη δὲ ἄλλων μὲν εἶ-
ναι συγκαταθέσεις, ἐπ' ἄλλο δὲ ὀρμᾶς· καὶ συγκαταθέσεις μὲν ἀξιωμασί τισιν,
30 ὀρμᾶς δὲ ἐπὶ κατηγορήματα, τὰ περιεχόμενά πως ἐν τοῖς ἀξιωμασίν, οἷς
συγκαταθέσεις.

5 ἀλλ' ἢ Meurer, ἀλλὰ libri. 6 ταύτης δ' ἐν εἶδει Hirzel, ταύτης δ' ἐν
ἀελ F. 8 κατανομασμένα libri, corr. Heeren. 9 ἂν τις ἀφορίζοιτο Salma-
sius, ἀναφορίζοιτο libri. 11 διανοίας—πράττειν add. Wachsm. (sed ille μὴ
πράττειν). 13 εἶναι Canter, εἰδέναί libri. 18 species = φαντασία. || impe-
tus = ὀρμῆ. 30 οἷς Madvig, αἱ libri.

172 Galenus de animi peccatis dignoscendis 1 Vol. V p. 58 K. ἀρχομα οὖν καὶ νῦν ἀρχὴν ἀρίστην — — τί ποτε λέγουσιν ἀμαρτήματα, λόγῳ διελθὼν δεικνύς ὡς γε εἰώθεισιν χρῆσθαι τῇ φωνῇ ταύτῃ πάντες οἱ Ἕλληνες. ἐνίοτε μὲν γὰρ ἐπὶ τῶν κατὰ κρῖσιν οὐκ ὁρθῶς γιγνομένων, ὡς εἶναι τοῦ λογιστικοῦ μόνου τῆς ψυχῆς, ἐνίοτε δὲ κοινῇ, ὡς καὶ τῆς ἀλόγου δυνάμεως 5 ἀπίστευται. (Sequitur magna lacuna, quae hausit Galeni disputationem, qua κατὰ ψευδῆ δόξαν τὰ ἀμαρτήματα γίνεσθαι docuerat; deinde videtur contra Stoicos quosdam disputare, qui τὴν ἀσθενῆ συγκατάθεσιν in peccatorum numero posuerant:)* *τι συγκατάθεσις ἀμαρτήματος, συνωμολόγηται πᾶσι. <ὅ>τι δὲ καὶ ἀσθενῆς, οὐκέτι· μεταξύ γὰρ δοκεῖ τισιν ἄμεινον εἶναι τίθεσθαι τὴν ἀσθενῆ συγκατάθεσιν ἀρετῆς τε καὶ κακίας. ἀσθενῆ δὲ λέγουσιν συγκατάθεσιν, ὅταν μηδέπω πεπεικότες ὤμεν ἡμᾶς αὐτοὺς [οὕτως], ἀληθῆ τήνδε τινὰ δόξαν ὑπάρχειν, ὡς τὸ πέντε δακτύλους ἔχειν, εἰ τύχοι, καθ' ἐπατέραν χεῖρα καὶ τὰ δις δύο τέτταρα εἶναι. ἴσως μὲν ἐπὶ πρεσβύτου δι' ὄλον τοῦ βίου σχολάσαντος τῶν ἀληθῶν ἀμαρτημάτων τὸ συγκατάθεσθαι τινὲ τῶν ἀπόδειξιν ἐπιστημονικὴν ἐχόντων ἀσθενῶς. ἐπιστήμη γοῦν ἐστὶ τοῦ γεωμετρικοῦ τοιαύτη περὶ τὰ δεδειγμένα διὰ τῶν Εὐκλείδου στοιχειῶν, ὅποια τῶν πολλῶν ἐστὶ τοῦ τὰ δις δύο τέτταρα εἶναι. — — ἐὰν οὖν ἀμφιβάληται βραχὺ καὶ μὴ βεβαίαν αὐτοῖς ἔχη συγκατάθεσιν, ἣν κατάληψιν ὀνομάζουσι τινες, ἀμαρτήματα εἶναι τοῦτο συγχορήσειεν ἂν τις, ὡς γεωμετρικῶ 20 κοῦ δηλονότι τάνθρωπου. τοῦ μέντοι κατὰ τὸν βίον ἀμαρτάνοντος ἐν τοῖς περὶ ἀγαθῶν τε καὶ κακῶν γνώσεώς τε καὶ κτήσεως καὶ φυγῆς αἱ μοχθηραὶ δόξαι συνίστανται καὶ <ῆ> ψευδῆς συγκατάθεσις ἢ προπετῆς ἢ ἀσθενῆς. ἐνταῦθα οὖν ἤδη κίνδυνος οὐ μικρός, ἅμα<δ'> ἀμαρτήματα καὶ μέγιστον, ἐὰν ψευδῶς συγκατατιθώμεθα τῇ τῶν ἀγαθῶν τε καὶ κακῶν δόξῃ.

173 Stobaeus ecl. II 87, 14 W. τῆς δὲ πρακτικῆς ὁρμῆς εἶδη πλείονα εἶναι, ἐν οἷς καὶ ταῦτα· πρόθεσιν, ἐπιβολήν, παρασκευήν, ἐγγείρησιν, <αἴρεσιν>, προαίρεσιν, βούλησιν, θέλησιν. πρόθεσιν μὲν οὖν εἶναι λέγουσιν σημεῖωσιν ἐπιτελέσεως· ἐπιβολήν δὲ ὁρμὴν πρὸ ὁρμῆς· παρασκευήν δὲ 30 πρᾶξιν πρὸ πράξεως· ἐγγείρησιν δὲ ὁρμὴν ἐπὶ τινος ἐν χερσὶν ἤδη ὄντος· αἴρεσιν δὲ βούλησιν ἐξ ἀναλογισμοῦ· προαίρεσιν δὲ αἴρεσιν πρὸ αἰρέσεως· βούλησιν δὲ εὐλόγον ὄρεξιν· θέλησιν δὲ ἐκούσιον βούλησιν.

174 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 23 p. 1045e. Ἐν δὲ τῷ ἔκτῳ περὶ Καθήκοντος „εἶναι τινὰ φήσας πράγματα μὴ πάνυ πολλῆς ἄξια [ὄντα] πραγματείας μηδὲ προσοχῆς“ ἀφιέναι περὶ ταῦτα τῇ ὡς ἔτυχεν ἐπικλίσει τῆς διανοίας οἶεται δεῖν τὴν αἴρεσιν ἀποκληρώσαντας· „Οἷον, φησὶν, εἰ τῶν δοκιμαζόντων τάδε τινὰς δραχμὰς δύο ἐπὶ τοσόνδε, οἱ μὲν τήνδε οἱ δὲ τήνδε φαίεν εἶναι καλήν, 40 δέοι δὲ μίαν αὐτῶν λαβεῖν· τῆνικαῦτα ἀφέντες τὸ ἐπὶ πλείον 40

10 ὅτι scripsi, *τι libri. 12 οὕτως seclusi. 13 ὡς τὸ scripsi, ὥστε libri.

15 τὸ scripsi, ἢ libri. 18 πολλῶν scripsi, μορίων libri; fort. μυρίων.

19 μὴ βεβαίαν scripsi, μήτ' ἰδίαν libri. 23 ἢ ψευδῆς scripsi, ψευδεῖς libri.

25 οὐ μικρός, ἅμα δ' scripsi, ὡς μικρόν ἅμα libri. 29 αἴρεσιν add. Sal-

masius. 31 ἐν χερσὶν Salmasius, ἐγγείρησιν libri. 36 εἶναι pro ὄντα codd.

a Bern. adhibiti; del. Bern. 38 εἰ τῶν Emperius, οἱ τῶν libri. 39 ἐπὶ

ποσὸν δὴ Emperius. 40 δέοι δὲ μίαν Wy., δὲ οὐδεμίαν libri.

ἐπιζητεῖν, ἣν ἔτυχε ληψόμεθα, κατ' ἄδηλόν τινα ἀποκληρώσαντες αὐτὰς λόγον, καὶ εἰ μάλιστα τὴν μοχθηρὰν ληψόμεθα αὐτῶν."

175 Plutarchus de Stoic. repugn. ep. 11 p. 1037f. Καὶ μὴν ἡ ὁρμὴ, κατὰ γ' αὐτὸν (sc. Χρύσιππον), τοῦ ἀνθρώπου λόγος ἐστὶ προστακτικὸς αὐτῷ τοῦ ποιεῖν, ὡς ἐν τῷ περὶ Νόμον γέγραπεν. Οὐκ οὖν καὶ ἡ ἀφορμὴ λόγος ἀπαγορευτικὸς καὶ ἡ ἔκκλησις· <ἡ δὲ εὐλάβεια> εὐλογος ἔκκλησις· καὶ ἡ εὐλάβεια τοίνυν λόγος ἐστὶν ἀπαγορευτικὸς τῷ σοφῷ· τὸ γὰρ εὐλαβεῖσθαι σοφῶν ἴδιον, οὐ φανύλων ἐστίν. Εἰ μὲν οὖν ἕτερον ἐστὶν ὁ τοῦ σοφοῦ λόγος καὶ ἕτερον ὁ νόμος, μαχόμενον τῷ νόμῳ λόγον οἱ σοφοὶ τὴν εὐλάβειαν ἔχουσιν· εἰ δ' οὐκ ἄλλο τι νόμος ἐστὶν ἢ ὁ τοῦ σοφοῦ λόγος, εὐρηται νόμος ἀπαγορευτικὸς τοῖς σοφοῖς τοῦ ποιεῖν ἢ εὐλαβοῦνται.

176 Clem. Al. Strom. VII 7 p. 853 Pott. ὧν μὲν οὖν αἱ ὀρέξεις εἰσὶ καὶ ἐπιθυμίαι καὶ ὅλος εἰπεῖν αἱ ὀρμαὶ τούτων εἰσὶ καὶ αἱ εὐχαὶ· διόπερ οὐδεὶς ἐπιθυμεῖ πόματος, ἀλλὰ τοῦ πιεῖν τὸ ποτόν· οὐδὲ μὴν κληρονομίας, ἀλλὰ τοῦ κληρονομήσαι· οὕτως δὲ οὐδὲ γνώσεως ἀλλὰ τοῦ γινῶναι· οὐδὲ γὰρ πολιτείας ὀρθῆς, ἀλλὰ τοῦ πολιτεῦσθαι· τούτων οὖν αἱ εὐχαί, ὧν καὶ αἰτήσεις· καὶ τούτων αἱ αἰτήσεις ὧν καὶ ἐπιθυμίαι· τὸ δὲ εὐχεσθαι καὶ ὀρέγεσθαι καταλλήλως γίνεσθαι εἰς τὸ ἔχειν τὰ ἀγαθὰ καὶ τὰ παρακαίμενα ὀφελήματα.

177 Plutarchus de Stoic. repugn. ep. 47 p. 1057a. Καὶ μὴν ἐν γε τοῖς πρὸς τοὺς Ἀκαδημαῖκούς ἀγῶσιν ὁ πλεῖστος λόγος αὐτῷ τε Χρυσίππῳ καὶ Ἀντιπάτρῳ περὶ τίνος γέγονε; περὶ τοῦ
25 „μήτε πράττειν μήτε ὀρμᾶν ἀσυνκαταθέτως, ἀλλὰ πλάσματα λέγειν καὶ κενὰς ὑποθέσεις τοὺς ἀξιοῦντας, οὐκείας φαντασίας γενομένης, εὐθὺς ὀρμᾶν μὴ εἰζαντας μηδὲ συνκαταθεμένους.“ Αὐθις δὲ φησι Χρύσιππος, „καὶ τὸν θεὸν ψευδεῖς ἐμποιοῦν φαντασίας, καὶ τὸν σοφόν, οὐ συνκατατιθεμένον οὐδ' εἰκόντων δεομένους ἡμῶν, ἀλλὰ
30 πραττόντων μόνον καὶ ὀρμῶντων ἐπὶ τὸ φαινόμενον· ἡμᾶς δὲ φανύλους ὄντας, ὑπ' ἀσθενείας συνκατατιθεσθαι ταῖς τοιαύταις φαντασίαις.“
— — p. 1057b. Ὁ γὰρ οὐ δεόμενος συνκατατιθεμένων ἀλλὰ πραττόντων μόνον, οἷς ἐνδίδωσι τὰς φαντασίας, εἴτε θεὸς εἴτε σοφός, οἶδεν ὅτι πρὸς τὸ πράττειν ἀρκοῦσιν αἱ φαντασίαι καὶ παρέλκουσιν αἱ συνκαταθέσεις· [ὡς] εἰ δὲ γινώσκων ὅτι πρακτικὴν ὀρμὴν οὐ παρίστησι φαντασία δίχα συνκαταθέσεως, ψευδεῖς ἐνεργάζεται καὶ πιθανὰς φαντασίας, ἐκὼν αἰτιὸς ἐστὶ τοῦ προπίπτειν καὶ ἀμαρτάνειν ἀκαταλήτοις συνκατατιθεμένους.

1 ἄδηλον Wy., ἄλλον libri. 2 αὐτὰς λόγον Wy., αὐτὰ ἔλεγε libri. || εἰ Dū., ἔτι libri. 7 ἡ δὲ εὐλάβεια addidi. 35 ὡς εἴ γε libri, ὡς seclusi, δὲ pro γε scripsi. 37 προσπίπτειν libri, corr. Passow.

§ 2. De primo appetitu et prima conciliatione.

178 Diog. Laërt. VII 85. Τὴν δὲ πρώτην ὁρμὴν φασὶ τὸ ζῶον ἴσχειν ἐπὶ τὸ τηρεῖν ἑαυτό, οἰκειούσης αὐτῷ τῆς φύσεως ἀπ' ἀρχῆς· καθά φησιν ὁ Χρῦσιππος ἐν τῷ πρώτῳ περὶ Τελῶν, πρῶτον οἰκεῖον λέγων εἶναι παντὶ ζῷῳ τὴν αὐτοῦ σύστασιν καὶ τὴν ταύτης συνείδησιν. 5 οὔτε γὰρ ἀλλοτριῶσαι εἰκὸς ἦν αὐτῷ τὸ ζῶον, οὔτε ποιήσασαν αὐτὸ μήτε ἀλλοτριῶσαι μήτε [οὐκ] οἰκειῶσαι. ἀπολείπεται τοίνυν λέγειν, συστημαμένην αὐτὸ οἰκειῶσαι πρὸς ἑαυτό. οὕτω γὰρ τὰ τε βλάπτοντα διωθεῖται καὶ τὰ οἰκεῖα προσίεται. ὃ δὲ λέγουσί τινες, πρὸς ἡδονὴν γίνεσθαι τὴν πρώτην ὁρμὴν τοῖς ζῷοις, ψεῦδος ἀποφαίνουσιν. ἐπι- 10 γέννημα γὰρ φασίν, εἰ ἄρα ἐστίν, ἡδονὴν εἶναι, ὅταν αὐτὴν καθ' αὐτὴν ἢ φύσιν ἐπιζητήσασα τὰ ἐναρμόζοντα τῇ συστάσει ἀπολάβῃ· ὃν τρόπον ἀφιλαρύνεται τὰ ζῷα καὶ θάλλει τὰ φυτά. οὐδὲν τε, φασί, διήλλαξεν ἢ φύσιν ἐπὶ τῶν φυτῶν καὶ ἐπὶ τῶν ζῷων, ὅτε χωρὶς ὁρμῆς καὶ αἰσθησεως κάκεινα οἰκονομεῖ, καὶ ἐφ' ἡμῶν τινα φυτοειδῶς γίνε- 15 ται. ἐκ περιπτοῦ δὲ τῆς ὁρμῆς τοῖς ζῷοις ἐπιγενομένης, ἣ συγχρώμενα πορεύεται πρὸς τὰ οἰκεῖα, τούτοις μὲν τὸ κατὰ φύσιν τῷ κατὰ τὴν ὁρμὴν διοικεῖσθαι· τοῦ δὲ λόγου τοῖς λογικοῖς κατὰ τελειότεραν προστάσιαν δεδομένου τὸ κατὰ λόγον ζῆν ὀρθῶς γίνεσθαι (τού)τοις κατὰ φύσιν. τεχνίτης γὰρ οὗτος ἐπιγίνεται τῆς ὁρμῆς. 20

179 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 12 p. 1038b. Πῶς οὖν ἀποκαλεῖται πάλιν (sc. Chrysippus) ἐν παντὶ βιβλίῳ φυσικῷ, νῆ Δία, καὶ ἡθικῷ γράφων ὡς „οἰκειούμεθα πρὸς αὐτοὺς εὐθὺς γενόμενοι καὶ τὰ μέρη καὶ τὰ ἔργα τὰ ἑαυτῶν.“

180 Alexander de anima libri mantissa p. 163, 14 Bruns. ἢ γὰρ 25 φύσις ἢ τὴν ψυχὴν ἡμῶν δοῦσα ἔδωκε καὶ τὸ σῶμα καὶ πρὸς τὰς ἐκατέρου τούτων τελειότητάς τε καὶ οἷας δεῖ κατασκευᾶς ἠκείωσεν ἡμᾶς, ὥστε ὁ τῆς τοῦ ἐτέρου τούτων τελειότητος κατὰ φύσιν στερόμενος οὐδ' ἂν κατὰ φύσιν βιοῖ (τὸ γὰρ κατὰ φύσιν τὸ κατὰ τὸ βούλημα τῆς φύσεως ἀκούεται)· εἰ δὲ 30 μὴ τοῦτο, οὐδὲ εὐδαιμόνως.

181 Gellius Noct. Att. XII 5, 7 (Taurum facit disputantem quae „fuisse dicturum putat, si quis nunc adesset Stoicorum“) „Natura, inquit, omnium rerum, quae nos genuit, induit nobis inolevitque in ipsis statim principiis, quibus nati sumus, amorem nostri et caritatem, ita prorsus, ut nihil quicquam esset carius pensiusque nobis quam nosmet ipsi, atque 35 hoc esse fundamentum ratast conservandae hominum perpetuitatis, si unusquisque nostrum, simul atque editus in lucem foret, harum prius rerum sensum adfectionemque caperet, quae a veteribus philosophis τὰ πρῶτα

3 scribendum αὐτὸ αὐτῷ; αὐτὸ BP. 5 σύνδεσιν Menag. falso e Suida s. v. ὁρμῆ. 6 αὐτῷ scripsi, αὐτὸ libri. || ποιήσασαν Zeller, ποιῆσαι ἂν BP. 7 οὐκ del. Zeller. 8 οἰκειῶσαι nescio quis, οἰκειῶς libri. 10 ἐπιγέννημα BP. 17 τῷ scripsi, τὸ BP. 19 τούτοις scripsi, τοῖς libri. 22 νῆ Δία Reiske, libri ἰδίᾳ.

κατὰ φύσιν appellata sunt: ut omnibus scilicet corporis sui commodis gauderet, ab incommodis omnibus abhorreret. Postea per incrementa aetatis exorta e seminibus suis ratio et utendi consilii reputatio et honestatis utilitatisque verae contemplatio subtiliorque et exploratio commodorum
 5 <incommodorum>que dilectus; atque ita prae ceteris omnibus enituit et praefulsit decori et honesti dignitas ac, si ei retinendae obtinendaeve incommodum extrinsecus aliquod obstaret, contemptum est; neque aliud esse vere et simpliciter bonum nisi honestum, aliud quicquam malum, nisi
 10 ac neque honesta essent neque turpia, neque bona esse neque mala decretum est. Productiones tamen et relationes suis quaeque momentis distinctae divisaque sunt, quae προηγημένα et ἀποπροηγημένα ipsi vocant. Propterea voluptas quoque et dolor, quod ad finem ipsum bene beateque
 15 vivendi pertinet, et in mediis relicta et neque in bonis neque in malis indicata sunt.

182 Cicero de finibus III 5, 16. Placet his — — simulatque natum sit animal (hinc enim est ordiendum) ipsum sibi conciliari et commendari ad se conservandum et ad suum statum eaque quae conservantia sunt eius status diligenda: alienari autem ab interitu iisque rebus, quae
 20 interitum videantur afferre. Id ita esse sic probant, quod, ante quam voluptas aut dolor attigerit, salutaria appetant parvi aspernenturque contraria: quod non fieret nisi statum suum diligerent, interitum timerent. Fieri autem non posset, ut appeterent aliquid, nisi sensum haberent sui eoque se diligerent. Ex quo intellegi debet, principium ductum esse
 25 a se diligendo.

183 Alexander Aphrod. de anima libri mant. p. 150, 25 Bruns. τοῦτο δὴ τὸ πρῶτον οἰκείον ἐξήγηται τί ποτέ ἐστι παρὰ τοῖς φιλοσόφοις καὶ οὐ τὰ αὐτὸ πᾶσιν ἔδοξεν, ἀλλὰ σχεδὸν κατὰ τὴν τοῦ ἐσχάτου ὀρεκτοῦ διαφορὰν καὶ ἡ περὶ τοῦ πρώτου τοῖς περὶ αὐτοῦ λέγουσιν γίνεται. οἱ μὲν οὖν Στωϊκοί, οὐ πάντες δέ, λέγουσιν πρῶτον οἰκείον εἶναι τὸ ζῶον αὐτῷ (ἕκαστον γὰρ ζῶον εὐθὺς γενόμενον πρὸς αὐτὸ οἰκειοῦσθαι καὶ δὴ καὶ τὸν ἄνθρωπον) οἱ δὲ χαριέστερον δοκοῦντες λέγουσιν αὐτῶν καὶ μᾶλλον διαφθερῶν περὶ τοῦδέ φασιν πρὸς τὴν σύστασιν καὶ τήρησιν ὀκειῶσθαι εὐθὺς γενομένους ἡμᾶς τὴν ἡμῶν αὐτῶν.

184 Seneca ep. 121, 5. quaerebamus, an esset omnibus animalibus constitutionis suae sensus? esse autem ex eo maxime apparet, quod membra apte et expedite movent non aliter quam in hoc erudita.

ibid. 10. Constitutio, inquit, est, ut vos dicitis, principale animi quodammodo se habens erga corpus.

40 ibid. 14. Dicitis, inquit, omne animal primum constitutioni suae conciliari. hominis autem constitutionem rationalem esse et ideo conciliari hominem sibi non tanquam animali, sed tanquam rationali. ea enim parte sibi carus est homo, qua homo.

185 Alexander Aphrod. de anima libri mant. p. 162, 29 Bruns. τὸ γὰρ οἰκειοῦσθαι μὲν λέγουσιν ἡμᾶς πρὸς πλείω, μηδὲν μέντοι διαφέρειν ἡμῶν ὅπως οὖν ἐχόντων αὐτῶν, μαχόμενα λέγειν ἐστίν.

35 totam Senecae disputationem, quam Posidonio, ni fallor, debet exscribere nolui. „constitutio“ = σύστασις.

186 Cicero de finibus III 7, 23. Cum autem omnia officia a principiis naturae proficiscantur, ab iisdem necesse est proficisci ipsam sapientiam. Sed quemadmodum saepe fit, ut is qui commendatus sit alicui, pluris eum faciat, cui commendatus sit, quam illum, a quo sit; sic minime mirum est, primo nos sapientiae commendari ab initiis naturae, post autem ipsam sapientiam nobis cariorem fieri, quam illa sint, a quibus ad hanc venerimus.

187 Cicero de finibus III 17. Satis esse autem argumenti videtur, quam ob rem illa, quae prima sunt adscita natura, diligamus, quod est nemo, quin cum utrumvis liceat, aptas malit et integras omnis partis corporis quam, eodem usu, imminutas aut detortas habere.

188 Cicero de finibus III 20. Initiis igitur ita constitutis, ut ea, quae secundum naturam sunt, ipsa propter se sumenda sint, contrariaque item reiicienda, primum est officium (id enim appello *καθήκον*) ut se conservet in naturae statu, deinceps ut ea teneat, quae secundum naturam sint pellatque contraria; qua inventa selectione et item reiiectione sequitur deinceps cum officio selectio, deinde ea perpetua, tum ad extremum constans consentaneaue naturae, in qua primum inesse incipit et intellegi, quid sit, quod vere bonum possit dici. 21. prima est enim conciliatio hominis ad ea, quae sunt secundum naturam. simul autem cepit intellegentiam vel notionem potius, quam appellant *ἔννοιαν* illi, viditque rerum agendarum ordinem et, ut ita dicam, concordiam, multo eam pluris aestimavit quam omnia illa, quae prima dilexerat, atque ita cognitione et ratione collegit, ut statueret in eo collocatum summum illud hominis per se laudandum et expetendum bonum. quod cum positum sit in eo, quod *ὁμολογίαν* Stoici (appellant) — — cum igitur in eo sit id bonum, quo omnia referenda sunt, honeste facta ipsumque honestum, quod solum in bonis ducitur, quamquam post oritur, tamen id solum vi sua et dignitate expetendum est; eorum autem, quae sunt prima naturae, propter se nihil est expetendum.

189 Cicero de finibus III 17. Rerum autem cognitiones, quas vel comprehensiones vel perceptiones vel, si haec verba aut minus placent aut minus intelleguntur, *καταλήψεις* appellemus licet, eas igitur ipsas propter se adsciscendas arbitramur, quod habeant quiddam in se quasi complexum et continens veritatem. Id autem in parvis intellegi potest, quos delectari videamus, etiamsi eorum nihil intersit, si quid ratione per se ipsi invenerint.

18. Artis etiam ipsas propter se assumendas putamus, cum quia sit in iis aliquid dignum assumptione, tum quod constant ex cognitionibus et contineant quiddam in se ratione constitutum et via.

A falsa autem assensione magis nos alienatos esse quam a ceteris rebus, quae sint contra naturam, arbitrantur.

27 post sunt libri iterant omnia. media sunt δι' αὐτὰ ληπτὰ (non αἰρετά).

34 Scil. *καταλήψεις*, ut etiam *τέχναι*,

§ 3. De selectione.

190 Cicero de finibus III 31 (commemoratis Herilli et Aristonis sententiis) quid autem apertius quam, si selectio nulla sit ab iis rebus, quae contra naturam sint, earum rerum, quae sint secundum naturam, 5 <fore ut> tollatur omnis — prudentia.

191 Arrianus Epictet. dissert. II 6, 9. Διὰ τοῦτο καλῶς ὁ Χρυσίππος λέγει ὅτι „Μέχρις ἂν ἀδηλά μοι ἦ τὰ ἐξῆς, αἰεὶ τῶν εὐφροστέρων ἔχομαι πρὸς τὸ τυγχάνειν τῶν κατὰ φύσιν· αὐτὸς γὰρ μ' ὁ θεὸς τοιούτων ἐκλεκτικὸν ἐποίησεν. Εἰ δέ γε ἤδειν ὅτι νοσεῖν μοι 10 καθείμαρται νῦν, καὶ ὤρωμαι ἂν ἐπ' αὐτό. Καὶ γὰρ ὁ Πούς, εἰ φρένας εἶχεν, ὤρωμα ἂν ἐπὶ τὸ πηλοῦσθαι.“

192 Alexander Aphrod. de anima libri mant. p. 163, 4 Bruns. λέγουσι γὰρ „εἶναι τινα προσηγμένα τῷ σοφῷ καὶ ἀξίαν ἔχοντα καὶ οἰκεία τινα καὶ ἐπισπαστικά,“ ἀλλὰ καὶ „δίχα κειμένων ἀρετῆς τε σὺν τούτοις 15 καὶ ἀρετῆς μόνῃς, μηδέποτε ἂν τὸν σοφὸν τὴν κερχωρισμένην ἐλέσθαι, εἰ εἶη αὐτῷ δυνατὸν τὴν μετὰ τῶν ἄλλων λαβεῖν“ εἰ δὲ τοῦτο, δῆλον ὡς χρεῖαν ὁ σοφὸς ἔξει τούτων.

193 Alexander Aphrod. de anima libri mant. p. 164, 7 Bruns. εἰ γὰρ ἀδιάφορος ἡ κτήσις τῶν ἐκλεγομένων καὶ μὴ συντείνουσα πρὸς τὸ τέλος, 20 κενὴ ἂν εἶη καὶ ματαία ἢ ἐκλογή.

194 Alexander Aphrod. de anima libri mant. p. 163, 32 Bruns. εἰ ἐπὶ ἐκλογὴν πίπτει ταῦτα τῇ ἀρετῇ κατ' αὐτοὺς καὶ ἡ φύσις τῆς τούτων ἐκλογῆς ἔνεκεν, οἰκείων ὄντων ἡμῖν, τὴν ἀρετὴν παραλαμβάνει, τῶν δὲ τούτοις ἀντικειμένων ἀποικονομίας, ἄρα ἐκλέγεσθαι μὲν δεῖ τὰ σωμα- 25 τικὰ καὶ ἐκτὸς ἀγαθὰ, οὐχὶ δὲ καὶ ἐπιμελεῖσθαι αὐτῶν;

Cf. p. 164, 32. τὰ δὲ σωματικὰ καὶ τὰ ἐκτὸς καὶ αὐτοὶ φασιν τῆς ἀρετῆς ἔνεκα εἶναι, ὅπως ἐκλέγεται αὐτὰ καὶ περιποιῆται.

195 Plutarchus de comm. not. ep. 26 p. 1071a. εἰ γὰρ αὐτὰ μὲν τὰ πρῶτα κατὰ φύσιν ἀγαθὰ μὴ ἔστιν, ἢ δ' εὐλόγιστος ἐκλογή καὶ 30 λῆψις αὐτῶν καὶ τὸ πάντα τὰ παρ' ἑαυτὸν ποιεῖν ἕκαστον ἔνεκα τοῦ τυγχάνειν τῶν πρῶτων κατὰ φύσιν, ἐπ' ἐκεῖνο δεῖ πάντα ἔχειν τὰ πραττόμενα τὴν ἀναφορὰν, τὸ τυγχάνειν τῶν πρῶτων κατὰ φύσιν· οὐ γὰρ οἷόν τε μὴ στοχαζομένους μηδ' ἐπιφεμένους τοῦ τυχεῖν ἐκείνων τὸ τέλος ἔχειν, ἄλλο <ὄν> τῶν ἐφ' ἃ δεῖ ἐκεῖνα ἀναφέρεσθαι, τὴν τούτων ἐκλογὴν καὶ μὴ ταῦτα· 35 αὐτὰ καὶ τὸ τυγχάνειν αὐτῶν οὐ τέλος, ἀλλ' ὅσπερ ὕλη τις ὑπόκειται τὴν ἐκλεκτικὴν ἀξίαν ἔχουσα· τοῦτο γὰρ οἶμαι καὶ τοῦνομα λέγειν καὶ γράφειν αὐτούς, ἐνδεικνυμένους τὴν διαφορὰν.

5 fore ut add. Lambin. 7 Non sunt ipsa Chryssippi verba, praeter ultima inde a καὶ γὰρ. 32 οὐ γὰρ scripsi, εἴπερ γὰρ libri. || οἷόν τε Madvig, οἷον-ται libri. 34 ἄλλο ὄν τῶν ἐφ' ἃ δεῖ ἐκεῖνα scripsi (propter verba Plutarchi p. 1071a in.: παρὰ τὴν ἔννοιαν ἔστιν, ἄλλο μὲν εἶναι τέλος, ἐπ' ἄλλο δὲ τῶν πραττομένων ἕκαστον ἀναφέρεσθαι), ἄλλο οὐ δεῖ ἔνεκα ἐκεῖνα vel ἄλλο ἔνεκα οὐ δεῖ ἐκεῖνα libri. 36 ἐντελής libri, corr. Xyl. 37 ἐκλεκτικὴν ἀξίαν appellavit Antipater cf. III n. 124.

196 M. Frontonis epistulae (ad M. Antoninum de eloquentia) p. 143 ed. Naber. Quis dubitat sapientem ab insipiente vel praecipue consilio et dilectu rerum et opinione discerni? Ut si sit optio atque electio divitiarum atque egestatis, quamquam utraque et malitia et virtute careant, tamen electionem laude et culpa non carere. Proprium namque sapientis officium est recte eligere, neque perperam vel postponere vel anteferre. Si me interrogas, concupiscamne bonam valetudinem, abnuam equidem, si sim philosophus; nihil est enim fas concupiscere sapienti aut adpetere, quod fors fuit an frustra concupiscat; nec quidquam quod in manu fortunae situm videat concupiscet. Tamen si necessario sit altera res eligenda, Achillei potius pernicitatem eligam quam debilitatem Philoctetae.

Ethica V.

De virtute.

§ 1. Qualis sit virtus.

197 Diog. Laërt. VII 89. τὴν τε ἀρετὴν διάθεσιν εἶναι ὁμο-
5 λογουμένην.

90. ἀρετὴ δὲ τοι ἢ μὲν τις κοινῶς παντὶ τελειώσις, ὥσπερ ἀνδριάντος·
καὶ ἢ ἀθεώρητος, ὥσπερ ἡγλεία· καὶ ἢ θεωρηματικὴ, ὡς φρόνησις.

198 Cicero Tusc. disp. IV 34. virtus est adfectio animi con-
stans conveniensque, laudabiles efficiens eos, in quibus est.

10 (ibid. paulo post) ipsa virtus brevissime recta ratio dici potest.

199 Commenta Lucani p. 75 Usener. Prudentiae nulla fit mentio,
sed ut dixi per „honestum“ generalis virtus ipsa explicatur, cuius haec
definitio est: „habitus consentiens vitae.“ sed potest per analogiam,
si alias nominat, et illam significare. nam qui generalem, habet et spe-
15 ciales, qui speciales et generalem virtutem.

200 Seneca epistol. ad Lucil. 31, 8. Huc et illud accedat, ut per-
fecta virtus sit aequalitas ac tenor vitae per omnia consonans
sibi, quod non potest esse, nisi rerum scientia contingit et ars, per quam
humana ac divina noscantur.

200a Seneca ep. 76, 9. In homine quid proprium est? ratio: hac
antecedit animalia, deos sequitur. ratio ergo perfecta proprium bonum est,
cetera illi cum animalibus satisque communia sunt.

ibid. 10. Quid in homine proprium? ratio. haec recta et consum-
mata felicitatem hominis implevit. ergo si omnis res, cum bonum suum
25 perfecit, laudabilis est et ad finem naturae suae pervenit, homini autem
suum bonum ratio est, si hanc perfecit, laudabilis est et finem naturae
suae tetigit. haec ratio perfecta virtus vocatur eademque honestum
est. Id itaque unum bonum est in homine, quod unum hominis est.

201 Anonymus in Aristot. Eth. Nicom. (Comm. graec. Vol. XX) ed.
30 Heylb. p. 128, 5. Ἰστέον δὲ ὅτι καὶ πρὸ τῶν Στωϊκῶν ἦν ἡ δόξα αὕτη, ἢ
τὰς ἀρετὰς ἐν ἀπαθείᾳ τιθεῖσα.

202 Philo Leg. Alleg. I § 56 Vol. I p. 75, 6 Wendl. (de arboribus
horti Edem locutus). ἔστι δὲ ταῦτα αἶ τε κατὰ μέρος ἀρεταὶ καὶ αἶ κατ'

6 τοι om. P. 7 Ad hanc distinctionem cf. III n. 95 μεγαλοφυχίαν δὲ
καὶ δώμην καὶ ἰσχὺν ψυχῆς οὗτ' ἐπιστήμας τινῶν εἶναι οὗτε τέχνας. III n. 278.

αὐτὰς ἐνέργεια, καὶ τὰ κατορθώματα καὶ τὰ λεγόμενα παρὰ τοῖς φιλοσοφοῦσι καθήκοντα. § 57. ἔνια γὰρ τῶν τεχνῶν θεωρητικά μὲν εἰσιν, οὐ πρακτικά δέ, γεωμετρία ἀστρονομία, ἔνια δὲ πρακτικά μὲν, οὐ θεωρητικά δέ, τεκτονική, χαλκευτική καὶ ὅσαι βάνανσοι λέγονται. ἡ δὲ ἀρετὴ καὶ θεωρητικὴ ἔστι καὶ πρακτικὴ. καὶ γὰρ θεωρίαν ἔχει, ὅποτε καὶ ἡ ἐπ' αὐτὴν ὁδὸς φιλοσοφία διὰ τῶν τριῶν αὐτῆς μερῶν, τοῦ λογικοῦ, τοῦ ἡθικοῦ, τοῦ φυσικοῦ. καὶ πράξιν· ὅλου γὰρ τοῦ βίου ἔστι τέχνη ἡ ἀρετὴ, ἐν ᾗ καὶ αἱ σύμψασαι πράξεις. Ἀλλὰ καίτοι θεωρίαν ἔχουσα καὶ πράξιν, πάλιν ἐν ἐκατέρῳ ὑπερβάλλει κατὰ τὸ κρεῖττον. Καὶ γὰρ ἡ θεωρία τῆς ἀρετῆς παγκάλῃ καὶ ἡ πράξις καὶ ἡ χρῆσις περιμέγηςτος. 10

203 Simplicius in Aristot. categ. f. 58A ed. Bas. εἰ μὲν γὰρ ὡς οἱ Στωϊκοὶ ἀποιδιάσι δυνάμεις ἔστιν ἡ πλειόνων ἐποιστικὴ συμπτωμάτων, ὡς ἡ φρόνησις τοῦ τε φρονίμως περιπατεῖν καὶ τοῦ φρονίμως διαλέγεσθαι, ἔδονται κατὰ τὸν τοιοῦτον διορισμὸν καὶ αἱ νῦν λεγόμεναι ἀδυναμῖαι δυνάμεις· καὶ γὰρ αἱ ἀτεχνῖαι πλείονα διαπτώματα ἐπιφέρουσιν. εἰ 15 μόντοι κατ' ἄλλην διάταξιν τῶν Στωϊκῶν λέγοιτο δυνάμεις ἡ πλειόνων ἐποιστικὴ συμπτωμάτων καὶ κατακρατοῦσα τῶν ὑποτασσομένων ἐνεργειῶν, καὶ οὕτως ἐφαρμόττει ὁ τοῦ Πλωτίνου ὄρος. καὶ γὰρ ἡ καλὰ ἀδυναμία οὐσα κατὰ τὸν τῶν Στωϊκῶν ὄρον κατακρατεῖ τῶν οἰκείων ἐνεργειῶν· καὶ αἱ μέσαι τέχναι, ὡς ἐν ἀποπίπτουσαι τοῦ βεβαίως ἐνεργεῖν, ὅμως 20 τοιαῦτα εἰσιν, ἀφ' ὧν τὸ ἔχον δύναται ἢ δύναται, ὥστε αἱ τοιαῦτα ἀδυναμῖαι περιέχονται ἐν τῇ κατὰ τὴν ποιότητα δυνάμει.

204 Alexander Aphrod. de anima libri mant. p. 167,4 Bruns. τὸ δὲ φάναι „ὡσπερ τὴν αὐλητικὴν παντὶ τῷ δοθέντι μέλει ὀρθῶς δύνασθαι χρῆσθαι, οὕτως καὶ τὴν ἀρετὴν παντὶ πράγματι“ ὕμεις 25 μὲν ἔστι, προσδιασταλτίον δὲ etc.

205 Alexander Aphrod. de anima libri mant. p. 167,9 Bruns. ἔτι οὐκ „ἐπεὶ πᾶσιν τοῖς πράγμασιν καλῶς χρῆται (scil. ἡ ἀρετὴ)“ ἡδὴ καὶ „ἡ παντὸς χρῆσις εὐδαιμονική.“

206 Proclus in Plat. Timaeum p. 18C. Schneider. μειζόνως τὸ τῆς 30 ἀρετῆς δεικνύσι μέγεθος ὁ πόλεμος τῆς εἰρήνης, ὡς καὶ τῆς κυβερνητικῆς αἱ τρικυμῖαι καὶ ὁ κλύδων, καὶ ὅλος αἱ περιστάσεις, ὡς καὶ οἱ Στωϊκοὶ λέγειν εἰώθασιν „ὁδὸς περιστάσιν καὶ λάβε τὸν ἄνδρα.“ τὸ γὰρ ἀήττητον ὑπὸ τῶν τοῦς ἄλλους καταδουλομένων τῆς ζωῆς δηλοῖ παντάπασιν ἀξίαν.

207 Philo quaest. et solut. in Genesin IV 11 (p. 254 Aucher). Ad 35 interrogationem ergo respondet (scil. intellectus): Ecce virtus non tantum in me intellectu est, verum etiam in vacuo securoque tabernaculo corporis, extendens se usque ad sensus aliaque instrumenta partialia. Nam video secundum virtutem et audio, olfacio, gusto, tango ceterosque motus exerceo secundum prudentiam, castitatem, fortitudinem 40 et iustitiam.

208 Stobaeus ecl. II 100,15 W. Τὴν δ' ἀρετὴν πολλοῖς ὀνόμασι προσαγορεύουσιν. Ἀγαθὸν τε γὰρ λέγουσιν αὐτήν, ὅτι ἄγει ἡμᾶς ἐπὶ τὸν ὀρθὸν βίον· καὶ ἀρεστόν, ὅτι δοκιμαστόν ἐστιν ἀνυπόπτως· καὶ πολλοῦ

1 κατὰ ταύτας UFL. 2 θεωρηματικά hic et in seq. UF. 7 καὶ πράξιν MAP καὶ πράξεις Arm. καὶ αἱ πράξεις UFL. 34 ultima verba corrupta sunt, τῆς ζωῆς sensu caret. 42 ὀνομάσαι libri, corr. Canter. 44 post ὅτι lacunam statuit Usener.

ἄξιον, <ὅτι> ἀνυπέρβλητον ἔχει τὴν ἀξίαν· καὶ σπουδαῖον, ἄξιον γὰρ εἶναι πολλῆς σπουδῆς· καὶ ἐπαινετόν, εὐλόγως γὰρ ἂν τις αὐτὴν ἐπαινοίη· καὶ καλόν, ὅτι πρὸς ἑαυτὴν καλεῖν πέφυκε τοὺς ὀρεγομένους αὐτῆς· καὶ συμφέρον, φέρειν γὰρ τοιαῦτα ἂ συντείνει πρὸς τὸ εὖ ζῆν· καὶ χορησι-
 5 μων, ὅτι ἐν τῇ χρεῖα ὠφελιμὸν ἐστὶ καὶ αἰρετόν, συμβαίνειν γὰρ ἀπ' αὐ-
 τῆς ἂ εὐλόγως ἐστὶν αἰρεῖσθαι· καὶ ἀναγκαῖον, ὅτι παροῦσά τε ὠφελεῖ
 καὶ μὴ παρούσης οὐκ ἐστὶν ὠφελεῖσθαι· καὶ λυσιτελέες, τὰς γὰρ ἀπ' αὐτῆς
 ὠφελείας κρείττους εἶναι τῆς πραγματείας τῆς εἰς ταύτας συντεινούσης· καὶ
 αὐτάρκεις, ἐξαρκεῖν γὰρ τῷ ἔχοντι· καὶ ἀνευθεές, ὅτι ἐνδείας ἀπαλλάττει
 10 πάσης· καὶ ἀποχρῶν διὰ τὸ ἐν τῇ χρήσει ἱκανὸν εἶναι καὶ διατείνειν εἰς
 πᾶσαν τὴν κατὰ τὸν βίον χρεῖαν.

209 Philo quod det. potiori insidiari soleat § 72 Vol. I p. 274, 30
 Wendl. Ἀποκναλοῦσι γοῦν ἡμῶν τὰ ὄτα (scil. οἱ σοφισταὶ) τὴν δικαιοσύνην
 κοινωνικόν, τὴν σωφροσύνην συμφέρον, τὴν ἐγκράτειαν ἀστεῖον, τὴν εὐσέ-
 15 βειαν ὠφελιμώτατον, τὴν ἄλλην ἀρετὴν ὑμεινιώτατόν τε καὶ σωτήριον ἀπο-
 φαίνοντες· καὶ πάλιν τὴν ἀδικίαν ἄσπονδον, τὴν ἀκολασίαν νοσερόν, τὴν
 ἀσέβειαν ἐκθεσμον, τὴν ἄλλην κακίαν βλαβερώτατον διεξιόντες.

210 Plutarchus de Stoic. repugn. ep. 26 p. 1046c. ἐν πολλοῖς
 πάλιν εἶρηκεν, ὡς „οὐδ' (ἂν) τὸν δάκτυλον καθήκοι προτείνειν χάριν
 20 ἀμεριαίας φρονήσεως, καθάπερ ἀτραπῆς διερχομένης.“ Ἀρκέσει δὲ
 παραθεῖναι τὰ ἐν τῷ ἔκτῳ τῶν Ἡθικῶν Ζητημάτων ὑπ' αὐτοῦ
 γεγραμμένα περὶ τούτων· ὑπειπὼν γὰρ ὡς „οὔτε πᾶν ἀγαθὸν ἐπίσης
 εἰς χάριν πίπτει, οὔτε πᾶν κατόρθωμα εἰς σεμνολογίαν,
 25 ἔπενήνοχε ταῦτα· „Καὶ γὰρ εἰ μόνον μέλλοι ἀμερῆ χρόνον ἢ τὸν
 ἔσχατον ἔξειν φρόνησιν, οὐδ' ἂν τὸν δάκτυλον καθήκοι ἐκτεῖ-
 ναι ἔνεκα τῆς οὕτω παρεσομένης φρονήσεως.“

Plutarchus de comm. not. ep. 8 p. 1062a. πάλιν „οὐδὲν εἶναι
 φασιν ἀρετῆς ὄφελος ὀλιγοχρονίου· τί γὰρ, ἂν μέλλουσι ναυαγεῖν εὐ-
 30 θύς ἢ κατακρημνίζεσθαι φρόνησις ἐπιγένηται; τί δ' ἂν ὁ Λίχας, ὑπὸ
 τοῦ Ἡρακλέους ἀποσφενδονόμενος, εἰς ἀρετὴν ἐκ κακίας μεταβάλλῃ;“

211 Plutarchus de Stoic. repugn. ep. 13 p. 1038f. Ἐπαινεῖν δὲ
 μὴ πᾶν τὸ πραττόμενον κατ' ἀρετὴν κελεύων, ἐμφαίνει τινὰ τῶν κατορ-
 θωμάτων διαφορὰν· λέγει δὲ οὕτως ἐν τῷ περὶ τοῦ Διός· „Ἐργων
 γὰρ κατὰ τὰς ἀρετὰς ὄντων οἰκείων, ἔστι τὰ προενεχθέντα
 35 καὶ τούτων· οἷον ἀνδρείως τὸν δάκτυλον ἐκτείνειν, καὶ ἐγκρα-
 τῶς ἀποσχεῖσθαι δυσθανατώσεως γραός, καὶ ἀπροπτῶτως ἀκού-
 ραι τοῦ τὰ τρία τέσσαρα [μὴ] εἶναι τελέως, τίνα ἐμφαίνει ψυ-
 χρίαν ὁ διὰ τῶν τοιούτων ἐπαινεῖν τινὰς ἐγχειρῶν καὶ ἐγκω-
 μιάζειν;“

40 212 Plutarchus de Stoic. repugn. ep. 13 p. 1039a. Ὅμοια δ'

1 ὅτι add. Heeren. 8 ταῦτα libri, corr. Canter. 19 ἂν add. Wy.
 34 οἰκείων Wy., οἰκείον libri. 37 μὴ seclisi. || τελέως libri, λέγοντος proba-
 biliter Wil.

εἴρηται τούτοις ἐν τῷ τρίτῳ περὶ θεῶν. „Ἐτι γὰρ οἶμαι, φησί, τοὺς ἐπαίνους ἀλλοτριώσεσθαι κατὰ τὰ τοιαῦτα τῶν συμβαινόντων ἀπ' ἀρετῆς, οἷον δυσθανατώσεως γραδὸς ἀποσχέσθαι, καὶ καρτερῶς ὑπομεῖναι μυίας δητμόν.“

Plutarchus de comm. not. ep. 6 p. 1061a. *Λέγει δὲ καὶ Χρῦσιππος ἐν τῷ περὶ τοῦ Διὸς συγγράμματι καὶ τῷ τρίτῳ περὶ θεῶν, „ψυχρὸν εἶναι καὶ ἄτοπον καὶ ἀλλότριον τὰ τοιαῦτα τῶν ἀπ' ἀρετῆς συμβαινόντων ἐπαινεῖν, ὅτι δῆγμα μυίας ἀνδρείως ὑπέμεινε καὶ δυσθανατώσεως γραδὸς ἀπέσχετο σωφρόνως.*

213 Plutarchus de comm. not. ep. 7 p. 1061c. *ὁ γὰρ σοφὸς αὐτοῖς 10 καὶ φρόνιμος ἐν πολλαῖς καταλήψεσι καὶ μνήμαις καταλήψων γεγονώς ὀλίγας πρὸς αὐτὸν ἠγείται· τῶν τ' ἄλλων οὐ πεφροντικῶς οὐδ' ἕλαττον ἔχειν οὐδὲ πλέον οἶεται, μνημονεύων ὅτι πέρυσι κατάληψιν ἔλαβε πταρνυμένου Δίωνος ἢ σφαιρίζοντος Θεῶνος. καίτοι πᾶσα κατάληψις ἐν τῷ σοφῷ καὶ μνήμη τὸ ἀσφαλές ἔχουσα καὶ βέβαιον εὐθύς ἐστὶν ἐπιστήμη καὶ ἀγαθὸν 15 μέγα καὶ μέγιστον.*

§ 2. Quomodo virtus existat in homine.

214 Anecdota graeca Paris. ed. Cramer Vol. I p. 171 (Quomodo homines boni et mali fiant?). *Ἀριστοτέλης δὲ φύσει καὶ ἔθει καὶ λόγῳ ἀμέλει καὶ οἱ Στωϊκοί· τέχνη γὰρ ἡ ἀρετή. πᾶσα δὲ τέχνη σύστημα ἐκ θεωρημάτων συγγεγυμνασμένων· καὶ κατὰ μὲν τὰ θεωρήματα ὁ λόγος· κατὰ δὲ τὴν συγγυμνασίαν τὸ ἔθος· φύσει δὲ πάντες πρὸς ἀρετὴν γεννώμεθα, καθ' ὅσον ἀφορμὰς ἔχομεν etc.*

215 Plutarchus de Stoic. repugn. ep. 31 p. 1048d. *εἴπερ οὖν ὁ θεὸς ἀρετὴν μὲν οὐ δίδωσιν ἀνθρώποις, ἀλλὰ τὸ καλὸν ἀνθαίρετόν 25 ἐστὶν etc. Καίτοι εἰ μὲν δύνανται τὴν ἀρετὴν παρέχειν οἱ θεοί, οὐκ εἴσι χρηστοὶ μὴ παρέχοντες· εἰ δὲ μὴ δύνανται ποιεῖν ἀγαθοὺς, οὐδ' ὠφελεῖν δύνανται, μηδενὸς γε τῶν ἄλλων ὄντος ἀγαθοῦ μηδ' ὠφελίμου, τὸ δὲ τοὺς ἄλλως γενομένους ἀγαθοὺς κρίνειν κατ' ἀρετὴν ἢ ἰσχύϊν οὐδὲν ἐστὶ· καὶ γὰρ τοὺς θεοὺς οἱ ἀγαθοὶ κρίνουσι κατ' ἀρετὴν καὶ ἰσχύϊν· ὥστε μηδὲν μᾶλλον 30 ὠφελεῖν ἢ ὠφελείσθαι τοὺς θεοὺς ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων.*

216 Lactant. div. instit. VI 9. Si autem virtus (ut ab his rectissime dicitur) capessenda est, quia constat ad eam nasci hominem etc.

217 Simplicius in Aristot. categ. f. 62Γ ed. Bas. *καὶ γὰρ οἱ ἀπὸ 35 τῆς Στοῆς πρὸς μὲν τὰς τέχνας ἐπιτηδειότητα μόνην ἀπέλιπον τὴν ἀπλῶς οὕτως θεωρουμένην, πρὸς δὲ τὰς ἀρετὰς τὴν ἀξιόλογον προκοπὴν ἐκ φύσεως προὔπαρχειν ἀπεφήναντο, ἦν καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ Περιπάτου φυσικὴν ἀρετὴν ἐκάλουον.*

218 Origenes contra Celsum VIII 52 Vol. II p. 267, 15 Kō. (p. 780 40 Del.). *οὐδὲ γὰρ τὰς κοινὰς ἐννοίας περὶ καλῶν καὶ αἰσχυρῶν καὶ δικαίων <καὶ ἀδίκων> εὐροὶ τις ἂν πάντως ἀπολωλεκότας.*

219 Seneca ep. 49, 11. dociles natura nos edidit et rationem dedit imperfectam, sed quae perfici posset.

220 Cicero de legibus I 9, 27. ipsam per se naturam longius progredi, quae etiam nullo docente, profecta ab iis, quorum ex prima et inchoata intelligentia genera cognovit, confirmat ipsa per se rationem et perficit.

221 Clemens Al. Strom. IV 6 p. 575 Pott. τὴν δὲ μεταστροφὴν τὴν ἐπὶ τὰ θεῖα οἱ μὲν Στωϊκοὶ ἐν μεταβολῆς φασὶ γίνεσθαι, μεταβαλλούσης τῆς ψυχῆς εἰς σοφίαν.

222 Philo quis rer. div. heres § 299 Vol. III p. 68, 7 Wendl. πρῶτος μὲν γὰρ ἀριθμὸς καθ' ὃν οὔτε ἀγαθῶν οὔτε κακῶν ἔννοιαν λαβεῖν ἔστιν, ἀτυπώτου τῆς ψυχῆς ὑπαρχούσης, δεύτερος δὲ καθ' ὃν φορᾷ τῶν ἀμαρτημάτων χρώμεθα, τρίτος δ' ἐν ᾧ θεραπευόμεθα, τὰ νοσερὰ διωδιούμενοι καὶ τὴν ἀκμὴν τῶν παθῶν ἀφηβῶντες, τέταρτος δὲ ἐν ᾧ παντελοῦς ὑγίειας καὶ ὁρώσεως μεταποιούμεθα, ὅποτε ἀποστρεφόμενοι τὰ φαῦλα τοῖς καλοῖς ἐγγχειρεῖν δοκοῦμεν, πρότερον δὲ οὐκ ἔξεστι.

223 Diog. Laërt. VII 91. διδακτὴν τε εἶναι αὐτὴν (λέγω δὲ τὴν ἀρετὴν) καὶ Χρῦσιππος ἐν τῷ πρώτῳ περὶ Τέλους φησὶ — — — ὅτι δὲ διδακτὴ ἔστι δῆλον ἐκ τοῦ γίνεσθαι ἀγαθοῦς ἐκ φαύλων.

224 Clemens Al. Strom. VII 3 p. 839 Pott. οὔτε γὰρ φύσει τὴν ἀρετὴν γεννώμεθα ἔχοντες οὔτε γενομένοις ὥσπερ ἄλλα τινὰ τῶν τοῦ σώματος μερῶν φυσικῶς ὑστερον ἐπιγίγνεται· ἐπεὶ οὐδ' ἂν ἦν ἔθ' ἐκούσιον οὐδὲ ἐπαινετόν· οὐδὲ μὴν ἐκ τῆς τῶν συμβάντων [καὶ] ἐπιγενομένης συνηθείας, ὃν τρόπον ἢ διάλεκτος, τελειοῦται ἢ ἀρετὴ· σχεδὸν γὰρ ἢ κακία τοῦτον ἐγγίγνεται τὸν τρόπον· οὐ μὴν οὐδὲ ἐκ τέχνης τινὸς ἦτοι τῶν ποριστικῶν ἢ τῶν περὶ τὸ σῶμα θεραπευτικῶν ἢ γνῶσις περιγίγνεται· ἀλλ' οὐδ' ἐκ παιδείας τῆς ἐγκυκλίου etc.

225 Clemens Al. Strom. I p. 336 Pott. οὐ γὰρ φύσει, μαθήσει δὲ οἱ καλοὶ ἀγαθοὶ γίνονται, καθάπερ ἰατροὶ καὶ κυβερνηταί.

paulo post: τὸ δ' ἄλλους παρ' ἄλλους εὖ πεφυκέναι πρὸς ἀρετὴν ἐπιτηδεύματα μὲν τινα τῶν οὕτω πεφυκότων παρὰ τοὺς ἐτέρους ἐνδείκνυται· τελειότητα δὲ κατ' ἀρετὴν οὐδ' ἠντινοῦν τῶν ἄμεινον φύντων κατηγορεῖ, ὅποτε καὶ οἱ κακῶς πεφυκότες πρὸς ἀρετὴν τῆς προσηκούσης παιδείας τυγόντες ὡς ἐπίπαν καλοκάγαθίας ἤνυσαν· καὶ αὖ τὰ ἐναντία οἱ ἐπιτηδείως φύντες ἀμελεῖα γέγονασι κακοί. Φύσει δ' αὖ κοινωνικοὺς καὶ δικαίους ὁ θεὸς ἡμᾶς ἐδημιούργησεν, ὅθεν οὐδὲ τὸ δίκαιον ἐκ μόνης φαίνεσθαι τῆς θέσεως ὀητέον· ἐκ δὲ τῆς ἐντολῆς ἀναξωπτουεῖσθαι τὸ τῆς δημιουργίας ἀγαθὸν νοητέον, μαθήσει παιδευθείσης τῆς ψυχῆς ἐθέλειν αἰρεῖσθαι τὸ κάλλιστον.

226 Plutarchus de Stoic. repugn. ep. 13 p. 1038e. Ἔτι τὸ μὲν λέγειν αὐτὸν ἐν τῷ περὶ τοῦ Διὸς „αὐξεσθαι τὰς ἀρετὰς καὶ διαβαίνειν“ ἀφίημι, μὴ δόξω τῶν ὀνομάτων ἐπιλαμβάνεσθαι, καίτοι πικρῶς ἐν τῷ γένει τούτῳ καὶ Πλάτωνα καὶ τοὺς ἄλλους τοῦ Χρυσίππου δάκνοντος.

8 trad. γενέσθαι et mox μεταβαλλούσης. 24 καὶ delevi. || ἐπιγενομένης cod.

227 Philo de Moyse lib. III Vol. II Mang. p. 162. οὕτως ἔχει καὶ ἐπὶ τῶν ἀρετῶν· ἐκάστη γὰρ συμβέβηκεν εἶναι καὶ ἀρχὴν καὶ τέλος, ἀρχὴν μὲν ὅτι οὐκ ἐξ ἑτέρας δυνάμεως, ἀλλ' ἐξ ἑαυτῆς φύεται· τέλος δὲ ὅτι πρὸς αὐτὴν ὁ κατὰ φύσιν βλος σπεύδει.

§ 3. De perversione rationis
(διαστροφή).

5

228 Diog. Laërt. VII 89. διαστρέφεσθαι δὲ τὸ λογικὸν ζῷον ποτὲ μὲν διὰ τὰς τῶν ἕξωθεν πραγμάτων πιθανότητας, ποτὲ δὲ διὰ τὴν κατήγησιν τῶν συνόντων, ἐπεὶ ἡ φύσις ἀφορμὰς δίδωσιν ἀδιαστρόφους. 10

229 Chalcidius ad Timaeum ep. 165. Dicunt porro non spontanea esse delicta, ideo quod omnis anima particeps divinitatis naturali adpetitu bonum quidem semper expetit, errat tamen aliquando in iudicio bonorum et malorum. namque alii nostrum summum bonum voluptatem putant, divitias alii, plerique gloriam et omnia magis quam ipsum verum bonum. 15 Est erroris causa multiplex. Prima quam Stoici duplicem perversionem vocant. haec autem nascitur tam ex rebus ipsis quam ex divulgatione famae. Quippe mox natis exque materno viscere decidentibus provenit ortus cum aliquo dolore, propterea quod ex calida atque umida sede ad frigus et siccitatem aëris circumfusi migrent. Adver- 20 sum quem dolorem frigusque puerorum opposita est, medicinae loco, artificiosa obstetricum provisio, ut aqua calida confoveantur recens nati adhibeanturque vices et similitudo materni gremii ex calefactione atque fotu, quo laxatum corpus tenerum delectatur et quiescit. Ergo ex utroque sensu, tam doloris quam delectationis, opinio quaedam naturalis exo- 25 ritur, omne suave ac delectabile bonum, contraque quod dolorem adferat malum esse atque vitandum. cp. 166. Par atque eadem habetur sententia de indigentia quoque et exsaturatione, blanditiis obiurgationibusque, cum aetatis fuerint auctioris. proptereaque confirmata eadem aetate in anticipata sententia permanent: omne blandum bonum, etiamsi sit inutile, 30 omne etiam laboriosum, etiamsi commoditatem adferat, malum existimantes. Consequenter divitias, quod praestantissimum sit in his instrumentum voluptatis, eximie diligunt, gloriamque pro honore amplexantur. Natura quippe omnis homo laudis atque honoris est adpetens. est enim honor sapientiae testimonium. Sed prudentes quidem versatique in sciscitatione 35 sapientiae viri sciunt, quam et cuiusmodi debeant excolere virtutem. Vulgus vero imperitum propter ignoracionem rerum pro honore gloriam popularemque existimationem colunt. pro virtute vero vitam consecantur voluptatibus delibutam, potestatem faciendi quae velint regiam quandam esse eminentiam existimantes: natura siquidem regium animal est homo, 40 et quia regnum semper comitatur potestas, potestati quoque regnum obsequi suspicatur, cum regnum sit iusta tutela parentum. simul quia beatum necesse est libenter vivere, putant etiam eos, qui cum voluptate

2 ἀρχὴν scripsi, ἀρχῆ vulg. 9 ὅτε μὲν B. || πραγμάτων Bake, πραγμα-
τειῶν libri. || ὅτε δὲ B.

vivant, beatos fore. Talis error est, opinor, qui ex rebus ortus hominum animos possidet. cp. 167. ex divulgatione autem succedit errori supra dicto ex matrum et nutricum votis de divitiis gloriaque et ceteris falso putatis bonis insurratio, in terriculis etiam, quibus tenera aetas vehementius commovetur, nec non in solaciis et omnibus huiusmodi perturbatione. Quin etiam corroboratarum mentium delinitrix poetica et cetera scriptorum et auctorum opera magnifica quantam animis rudibus invehunt, iuxta voluptatem laboremque, inclinationem favoris? Quid? pictores quoque et fictores, nonne rapiunt animos ad suavitatem ab industria? Maxima vero vitiorum excitatio est in corporis atque animi concreione, quorum abundantia vel indigentia propensiores ad libidinem aut iracundiam sumus. His accedunt vitae ipsius agenda sortisque discrimina, aegritudo, servitium inopiaque rerum necessariorum, quibus occupati ab studiis honestis ad consentanea vitae institutae officia deducimur atque a cognitione veri boni revocamur. Opus est ergo futuris sapientibus tam educatione liberali praeceptisque ad honestatem ducentibus quam eruditione a vulgo separata, videndaque iis et spectanda sunt lecta omnia quae protelent ad sapientiam.

(Cum hac Stoica disputatione cf. verba Diogenis L. VII 89. διαστροφῆσθαι δὲ τὸ λογικὸν ζῶον ποτὲ μὲν διὰ τὰς τῶν ἔξωθεν πραγμάτων πιθανότητας, ποτὲ δὲ διὰ τὴν κατήχησιν τῶν συνόντων· ἐπεὶ ἡ φύσις ἀφορμὰς δίδωσιν ἀδιαστρόφους.)

229a Galen de H. et Plat. decr. V 5 (165) p. 437 Mü. καὶ πρῶτον γε — — προχειρισώμεθα τὸ περὶ τῆς τῶν παιδῶν διοικήσεως. οὔτε γὰρ ὑπὸ λόγου τὰς ὁρμὰς αὐτῶν ἐπιτροπεύεσθαι δυνατὸν εἰπεῖν (οὐ γὰρ ἔχουσιν ἤδη τὸν λόγον) οὔθ' ὡς οὐ θυμοῦται τε καὶ λυπεῖται καὶ ἡδεται καὶ γελᾷ καὶ κλαίει καὶ τοιαῦθ' ἕτερα πάθη πάσχει μυρία. πολὺ γὰρ δὴ καὶ πλείω καὶ σφοδρότερα τὰ πάθη τοῖς παιδίοις ἐστὶν ἢ τοῖς τελείοις. οὐ μὴν ἀκολουθεῖ γε ταῦτα τοῖς Χρυσίππου δόγμασιν, ὥσπερ οὐδὲ τῶ μηδε-
30 μίαν οἰκείωσιν εἶναι φύσει πρὸς ἡδονὴν ἢ ἀλλοτρίωσιν πρὸς πόνον. — — — τριῶν οὖν τούτων ἡμῖν οἰκειώσεων ὑπαρχουσῶν φύσει καθ' ἕναστον τῶν μορίων τῆς ψυχῆς εἶδος, πρὸς μὲν τὴν ἡδονὴν διὰ τὸ ἐπιθυμητικόν, πρὸς δὲ τὴν νίκην διὰ τὸ θυμοειδές, πρὸς δὲ τὸ καλὸν διὰ τὸ λογικικόν, Ἐπίκουρος μὲν τὴν τοῦ χειρίστου μορίου τῆς ψυχῆς οἰκείωσιν ἐθεάσατο μόνην, ὁ δὲ Χρυσίππος τὴν τοῦ βελτίστου, φάμενος ἡμᾶς οἰκειοῦσθαι πρὸς μόνον τὸ καλόν, ὅπερ εἶναι δηλονότι καὶ ἀγαθόν. ἀπάσας δὲ τὰς τρεῖς οἰκειώσεις θεάσασθαι μόνοις τοῖς παλαιοῖς ὑπῆρξε φιλοσόφοις. ἐάσας οὖν τὰς δύο ὁ Χρυσίππος εἰκότως ἀπορεῖν ἐρεῖ τῆς κατὰ τὴν κανίαν γενέσεως, οὔτ' αἰτίαν ἔχων εἰπεῖν αὐτῆς, οὔτε τρόπους τῆς συστά-
40 σεως, οὔθ' ὅπως ἀμαρτάνει τὰ παιδία δυνάμενος ἐξευρεῖν, ἅπερ εὐλόγως, οἶμαι, πάντα καὶ ὁ Ποσειδώνιος αὐτοῦ καταμέμφεται καὶ ἐλέγχει. Sequitur Posidonii contra Chr. argumentatio. ἀλλὰ μὴν ὁρᾶται γε, κἂν χρηστοῖς ἔθεσιν ἐντρέφῃται καὶ προσηκόντως παιδεύῃται, πάντως ἐξαμαρτάνοντά τι καὶ τοῦτ' αὐτὸ καὶ ὁ Χρυσίππος ὁμολογεῖ. καίτοι γ' ἐντὴν αὐτῶ ὑπεριδόντι τῶν
45 ἐναργῶς φαινομένων αὐτὸ μόνον ὁμολογῆσαι τὸ ταῖς ἰδίαις ὑποθέσεσιν ἀκόλουθον, εἰ καλῶς ἀχθεῖται τὰ παιδία, πάντως αὐτὰ φάσκοντι σοφοὺς ἄνδρας γενήσεσθαι τοῦ χρόνου προϊόντος. ἀλλ' οὐκ ἐτόλμησε τοῦτό γε καταψεύσασθαι τῶν φαινομένων, ἀλλὰ κἂν ὑπὸ φιλοσόφῳ τρέφῃται μόνῳ καὶ μηδὲν μῆτε θεάσεται μῆτ' ἀκούσῃ πάποτε παράδειγμα κανίας,

ὅμως οὐκ ἐξ ἀνάγκης αὐτὰ φιλοσοφήσειν. διττὴν γὰρ εἶναι τῆς διαστροφῆς τὴν αἰτίαν, ἑτέραν μὲν ἐκ κατηγήσεως τῶν πολλῶν ἀνθρώπων ἐγγιγνομένην, ἑτέραν δ' ἐξ αὐτῆς τῶν πραγμάτων τῆς φύσεως. — — — εἰ γὰρ μὴ ταῖς φωναῖς, ἀλλὰ τῇ γε δυνάμει τῶν λεγομένων ὁμολογεῖν ἔοικεν ὁ Χρῦσιππος, ὡς ἔστιν οἰκείωσις τέ τις ἡμῖν καὶ 5 ἄλλοτριωσις φύσει πρὸς ἕκαστον τῶν εἰρημένων (sc. πρὸς ἡδονὴν καὶ πόνον, τιμὴν καὶ ἀτιμίαν). ἐπειδὴν γὰρ λέγη, τὰς περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν ἐγγίνεσθαι τοῖς φανύλοις διαστροφὰς διὰ τε τὴν πιθανότητα τῶν φαντασιῶν καὶ τὴν κατήγησιν, ἐρωτητέον αὐτὸν τὴν αἰτίαν, δι' ἣν ἡδονὴ μὲν ὡς ἀγαθόν, ἀλγηδὼν δ' ὡς κακὸν πιθανὴν προβάλλουσι φαν- 10 τασίαν· οὕτως δὲ καὶ διὰ τί τὴν μὲν νίκην τὴν ἐν Ὀλυμπιασιν καὶ τὴν τῶν ἀνδριάντων ἀνάθεσιν ἐπαινοῦμένα τε καὶ μακαριζόμενα πρὸς τῶν πολλῶν ἀκούοντες ὡς ἀγαθὰ, περὶ δὲ τῆς ἥττης τε καὶ τῆς ἀτιμίας ὡς κακῶν ἐτοίμως πειθόμεθα. — — — — ἐν δὲ (167) τῷ παρόντι πρὸς τοὺς περὶ τὸν Χρῦσιππον ὁ λόγος ἐνέστηκέ μοι, 15 μὴτ' ἄλλο γινώσκοντας τῶν κατὰ τὰ πάθη, μὴθ' ὡς αἱ τοῦ σώματος κράσεις οἰκείας ἑαυταῖς ἐργάζονται τὰς παθητικὰς κινήσεις. De eadem re paullo infra: ὁ δὲ Χρῦσιππος οὐ μόνον αὐτὸς οὐδὲν ἰκνούμενον εἶπεν, ἀλλ' οὐδὲ τῶν ἀπ' αὐτοῦ τι κατέλιπεν ἀφορμὴν εὐρέσεως, μοχθηρὰν ὑποβαλλόμενος 20 τῷ λόγῳ τὴν κρηπίδα.

229b Cicero de legibus I 17, 47. Sed perturbat nos opinionum varietas hominumque dissensio: et quia non idem contingit in sensibus, hos natura certos putamus: illa quae aliis sic, aliis secus, nec iisdem semper uno modo videntur, ficta esse ducimus. Quod est longe aliter. Nam sensus nostros non parens, non nutrix, non magister, non poëta, non 25 scaena depravat, non multitudinis consensus abducit a vero: animis omnes tenduntur insidiae, vel ab iis quos modo enumeravi, qui teneros et rudes cum acceperunt, inficiunt et flectunt, ut volunt, vel ab ea, quae penitus in omni sensu implicata insidet, imitatrix boni, voluptas, malorum autem mater omnium: cuius blanditiis corrupti, 30 quae natura bona sunt, quia dulcedine hac et scabie carent, non cernunt satis. Cf. Chalcidius in Timaeum cp. 165sq. Seneca ep. 115.

230 Cicero de legibus I 11, 31. Nec solum in rectis, sed etiam in pravitatibus insignis est humani generis similitudo. Nam et voluptate capiuntur omnes, quae, etsi est illecebra turpitudinis, tamen habet quid- 35 dam simile naturali bono: levitate enim et suavitate delectans sic ab errore mentis, tamquam salutare aliquid, asciscitur; similique inscientia mors fugitur, quasi dissolutio naturae: vita expetitur, quia nos, in quo nati sumus, continet: dolor in maximis malis ducitur, cum sua asperitate, tum quod natura interitus videtur sequi. 32. propterque honestatis et gloriae 40 similitudinem, beati, qui honorati sunt, videntur: miseri autem, qui sunt inglorii. Molestiae, laetitiae, cupiditates, timores similiter omnium mentes pervagantur: nec, si opiniones aliae sunt apud alios, idcirco qui canem et

14 κακῶν Müller, κατὰ libri. 26 a vero B² ad vero B¹ a* vero A at vero H. 31 cernunt *Davisius*, cernuntur libri. 36 levitate enim et suavitate delectans *Lambin.*, levitatis enim et suavitatis (*deinde tria fere verba erosa*) delectans A levitatis est enim et suavitatis delectans (*sine lacuna*) B. 37 inscientia *Lambin.*, inscitia libri.

felem ut deos colunt, non eadem superstitione qua ceterae gentes conflictantur.

231 Seneca ep. 115, 11. Admirationem nobis parentes auri argentine fecerunt et teneris infusa cupiditas altius sedit crevitque nobiscum. 5 deinde totus populus in alia discors in hoc convenit, hoc suspiciunt, hoc suis optant. — 12. Accedunt deinde carmina poëtarum — — quibus divitiae velut unicum vitae decus ornamentumque laudantur.

(Citatur § 14 locus ex Euripidis Bellerophonte.)

232 Seneca ep. 94, 53. Nulla ad aures nostras vox impune perfer-
10 tur: nocent qui optant, nocent qui execrantur: nam et horum imprecatio falsos nobis metus inserit et illorum amor male docet bene optando. mittit enim nos ad longinqua bona et incerta et errantia, cum possimus felicitatem domo promere.

233 Origenes contra Celsum III 69 Vol. I p. 261, 12 Kō. (p. 492
15 Delarue). ἡμεῖς δὲ μίαν φύσιν ἐπιστάμενοι πάσης λογικῆς ψυχῆς καὶ μηδεμίαν φάσκοντες πονηρὰν ὑπὸ τοῦ κίσαντος τὰ ὅλα δεδημιουργῆσθαι, γεγενῆναι <δὲ> πολλοὺς κακοὺς παρὰ τὰς ἀνατροφὰς καὶ τὰς διαστροφὰς καὶ τὰς περιηγήσεις, ὥστε καὶ φρσιωθῆναι ἐν τῇ κακίᾳ etc.

234 Galenus περὶ τ. τ. ψυχῆς ἡθῶν ed. Bas. I 351 K. IV p. 816. θαν-
20 μάξω δὲ ἐν τῷδε τῶν Στωϊκῶν ἅπαντας μὲν ἀνθρώπους εἰς ἀρετῆς κτήσιν ἐπιτηδείως ἔχειν οἰομένων, διαστρέφεσθαι δὲ ὑπὸ τῶν οὐ καλῶς ζώντων.

ibid. K. p. 818. πάντῳ δ' ἡλίθιοι εἰσι καὶ οἱ διαστρέφεσθαι λέγοντες ἡμᾶς ὑπὸ γε τῆς ἡδονῆς, καίτοι γε αὐτῆς μὲν ἐχούσης πολὺ <τὸ ἐπαγωγόν>, τοῦ <πόνου> ἀποστρεπτικοῦ τε καὶ τραχέος ὄντος.

235 Galenus περὶ τ. τ. ψυχῆς ἡθῶν ed. Bas. I 351 K. IV p. 820.
25 οὐ γὰρ, ὡς οἱ Στωϊκοὶ φασιν, ἔξωθεν ἐπέρχεται ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν τὸ σύμπαν τῆς κακίας; ἀλλὰ τὸ πλεόν ἐξ ἐαυτῶν ἔχουσιν οἱ πονηροὶ τῶν ἀνθρώπων. ἔξωθεν δὲ ἔλαττον τούτου πολλῶν τὸ ἐπερχόμενον ἔστιν.

236 Clemens Al. Strom. I p. 368 Pott. Οὔτε δὲ οἱ ἔπαινοι οὔτε οἱ
30 φόροι οὐδ' αἱ τιμαὶ οὐδ' αἱ κολάσεις δίκαιαι, μὴ τῆς ψυχῆς ἐχούσης τὴν ἐξουσίαν τῆς ὁρμῆς καὶ ἀφορμῆς, ἀλλ' ἀκουσίον τῆς κακίας οὔσης. — Ἐπεὶ δὲ τῶν ἀμαρτημάτων προαίρεσις καὶ ὁρμὴ κατάρχει, διημαρτημένη δὲ ὑπόληψις ἔσθ' ὅτε κρατεῖ, ἧς ἀγνοίας καὶ ἀμαθίας οὔσης ὀλιγοροῦμεν ἀποστῆναι, εἰκότως ἐκόλασεν (scil. ὁ θεός). Καὶ γὰρ τὸ πυρέττειν ἀκούσιον
35 ἀλλ' ὅταν δι' ἐαυτὸν τις καὶ δι' ἀκρασίαν πυρέττη, αἰτιώμεθα τούτου. Οὕτως δὲ καὶ τῆς κακίας, ἀκουσίον οὔσης· οὐ γὰρ αἰρεῖται τις κακὸν ἢ κακὸν τῇ δὲ περὶ αὐτὸ ἡδονῇ συναπαγόμενος, ἀγαθὸν ὑπολαβὼν, ληπτὸν ἡγείται.

§ 4. Num virtus amitti possit.

237 Diog. Laërt. VII 127. καὶ μὴν τὴν ἀρετὴν Χρύσιππος
40 μὲν ἀποβλητὴν, Κλεάνθης δὲ ἀναπόβλητον· ὁ μὲν ἀποβλητὴν διὰ μέθην καὶ μελαγχολίαν, ὁ δὲ ἀναπόβλητον διὰ βεβαίους καταλήψεις.

17 δὲ add. Bo. 22 trad. ἀληθεῖς. || trad. οἷδε στρέφ. 24 supplevi ex coni. 26 K. ἐπεὶ ἄρχεται. 28 K. ἐλάττω τούτου. || K. ἐπιαρχόμενον. 34 ἐκόλασεν Wilamowitz, αἱ κολάσεις cod. 35 οὕτως scripsi, ὡς cod. 37 ἀ- τὸ Sylb., ἀτῶ cod. 40 Κλεάνθης] cf. I n. 568. 41 καταλήψεις B¹

238 Simplicius in Aristot. categ. f. 102A ed. Bas. (ἐκ μὲν φαύλου σπουδαῖος γίνεται) τὸ δ' ἀνάπαλιον οἱ Στωϊκοὶ οὐ διδάσκουσιν. οὐκ εἶναι γὰρ φασιν ἀποβλητὴν τὴν ἀρετὴν.

ibid. B. Πρὸς δὴ ταῦτα ῥᾶδιον λέγειν, ὡς πρόχειρον εἴληπται τὸ ἀναπόβλητον εἶναι τὴν ἀρετὴν. καὶ γὰρ Θεόφραστος περὶ τῆς μεταβολῆς αὐτῆς ἰκανῶς ἀπέδειξε καὶ Ἀριστοτέλει δοκεῖ, οὐκ ἀνθρώπειον εἶναι τὸ ἀναπόβλητον· ἐτι δὲ καὶ οἱ Στωϊκοὶ ἐν μελαγχολίαις καὶ κάροις καὶ ληθάργοις καὶ ἐν φαρμάκων λήψεσι συγχωροῦσιν ἀποβολὴν γίνεσθαι μεθ' ὅλης τῆς λογικῆς ἕξεως καὶ αὐτῆς τῆς ἀρετῆς, κακίας μὲν οὐκ ἀντεισαγομένης, τῆς δὲ βεβαιότητος χαλωμένης καὶ εἰς ἣν λέγουσιν ἕξιν μέσσην 10 οἱ παλαιοὶ μεταπιπτούσης.

239 Alexander Aphrod. de anima libri mant. p. 161, 16 Bruns. ἐτι εἰ οἷόν τε τὴν ἀρετὴν ἔχοντα καὶ ἐν ληθάργῳ καὶ ἐν μελαγχολίᾳ καὶ ἐν σκοτώσει καὶ ἐν παρακοπῇ γενέσθαι, ἐν οἷς ὄντα ἀδύνατον κατ' ἀρετὴν ἐνεργεῖν, οὐκ αὐτάρκης ἢ ἀρετῆς πρὸς τὰς οἰκείας ἐνεργείας. πῶς 15 γὰρ οἷόν τε λέγειν τὸν παρακόπτοντα καὶ δεσμῶν δεόμενον διὰ τοῦτο καὶ τῆς ἐκ τῶν φίλων βοηθείας φρονίμως ἐνεργεῖν τότε, μὴ βουλομένους θεῖσιν φυλάττειν; ἐτι εἰ ἡ ἀρετὴ τὰ μὲν διωθεῖ καὶ ἐκκλίνει τῶν ἀδιαφόρων κατὰ τούτους, τὰ δὲ αἰρεῖται καὶ ἐκλέγεται, οὐκ αὐτάρκης ἂν εἴη πρὸς εὐδαιμονίαν. πῶς γὰρ εὐδαιμονῶν ὁ ὢν ἐν τούτοις, ἢ ἡ ἀρετὴ διωθεῖται; 20

240 Clemens Al. Strom. IV 22 p. 627 Pott. οὐχ ἕξει τὴν ἀρετὴν ἀπόβλητον οὗτος οὐδαμῶς, οὔτε ἵπαρος οὔτε ὄναρ, οὐδὲ κατὰ φαντασίαν τινά. ἐπεὶ μὴδ' ἐξίσταται ποθ' ἑαυτῆς ἢ ἕξις, ἀποπεσοῦσα τοῦ ἕξις εἶναι, εἴτ' οὖν ἕξις ἢ γνῶσις εἴτε διάθεσις εἶναι λέγοιτο. τῷ γὰρ μὴ παρεισιέναι ποτὲ ἐννοίας διαφόρους, ἀναλλοίωτον τὸ ἡγεμονικὸν μένον οὐ προσλαμβάνει τινὰ 25 ἑτεροίωσιν φαντασιῶν, τὰς ἐκ τῶν μεθημερινῶν κινήσεων ἐνειδωλοποιίας ὀνειρώττων.

241 Theognetus comicus Φάσματι ἢ Φιλαργύρῳ IV p. 549 Mein. "Ἄνθρωπ', ἀπολεῖς με· τῶν γὰρ ἐκ τῆς ποικίλης | Στοῦς λογαρίων ἀναπεπλησμένος νοσεῖς· | „ἄλλοτριὸν ἐσθ' ὁ πλοῦτος ἀνθρώπων“ πάχνη· | „σοφία δ' 30 ἴδιον“, κρύσταλλος. „οὐδεις πώποτε | ταύτην λαβὼν ἀπώλεσ'“. ὦ τάλας ἐγώ, | οἶφ' μ' ὁ δαίμων φιλοσόφῳ συνόκησεν;

242 Alexander Aphrod. de fato ep. 29 p. 199, 27. τὴν μὲν οὖν ἕξιν μηκέτ' ἔχειν οὐκ ἐπ' αὐτῷ (scil. penes eum qui virtutem adeptus est) — ἐπ' αὐτῶν δὲ τῶν ἐνεργειῶν, ὧν τὴν ἕξιν ἔχων ἐνεργεῖ, ἐπ' αὐτῷ καὶ μὴ 35 ποιῆσαι τινα. καὶ γὰρ εἰ ὅτι μάλιστα εὐλογον τὸ τὸν φρόνιμον τὰς κατὰ τὸν λόγον καὶ τὴν φρόνησιν ἐνεργείας ἐνεργεῖν, πρῶτον μὲν οὐχ ὠρισμένως αἶθε τινὲς τοιαῦτα etc.

243 Plutarchus de Stoic. repugn. ep. 27 p. 1046f. Ἄλλὰ μὲν ἐν τῷ ἔκτῳ τῶν Ἠθικῶν Ζητημάτων ὁ Χρύσιππος „οὐκ αἰεί φησιν ἀν- 40

24 γνῶσιν ipse Clemens ex sua doctrina substituit virtuti. 25 sententia haec est: etiamsi in somno inania visa menti sapientis se offerant, ipsum principale non mutatur, quia non mutantur notiones rerum (ἐννοιαί). manet igitur virtus, quae est principale quodam modo se habens. 34 οὐκ B², ὡς V. 35 ἐπ' αὐτῷ B², om. V. 36 τὰς B², om. V. 38 profert haec Alexander, ut Stoicam notionem τοῦ ἐφ' ἡμῖν impugnet. dicunt enim non ea esse penes nos, ὧν καὶ τὰ ἀντικείμενα ἐφ' ἡμῖν (ut vulgus putet), sed ea quae per ὁρμήν agimus. Cf. II n. 979sq.

δρίζεσθαι τὸν ἀστεῖον, οὐδὲ δειλαίνειν τὸν φαῦλον, ὡς δὲ ἐν φαντασίαις ἐπιφερομένων τινῶν, τὸν μὲν ἐμμένειν τοῖς κρίμασι, τὸν δ' ἀφίστασθαι. „Πιθανὸν δέ, φησί, μὴδ' ἀκολασταίνειν αἰεὶ τὸν φαῦλον.“

244 Philo de sobrietate § 34 Vol. II p. 222, 10 Wendl. σχέσις καὶ κίνησις διαφέρουσι ἀλλήλων· ἡ μὲν γὰρ ἐστὶν ἡρεμία, φορὰ δὲ ἡ κίνησις· ἧς εἶδη δύο, τὸ μὲν μεταβατικόν, τὸ δὲ περὶ τὸν αὐτὸν τόπον εἰλούμενον. σχέσει μὲν οὖν ἀδελφὸν ἔξις, κινήσει δ' ἐνέργεια. τὸ δὲ λεγόμενον παραδείγματι οἰκείῳ γνωριμώτερον γένοιτ' ἂν· τέκτονα καὶ ζωγράφον καὶ γεωργὸν καὶ μουσικὸν καὶ τοὺς ἄλλους τεχνίτας, κἄν ἡσυχίαν ἄγωσι μὴδὲν τῶν κατὰ τὰς τέχνας ἐνεργοῦντες, οὐδὲν ἦττον τοῖς εἰρημένους ἔθος καλεῖν ὀνόμασιν, ἐπεὶ τὴν ἐν ἐκάστοις ἐμπειρίαν καὶ ἐπιστήμην ἀνειληφότες ἔχουσιν. ἐπειδὴν δὲ ὁ τεκτονικὸς ξύλον [ῥύλην] ἐργάζηται λαβὼν — — καὶ τῶν ἄλλων ἑκάστος τεχνιτῶν εἴπερ ἐγγχειρεῖ τοῖς κατὰ τὰς ἐπιστήμας, ἕτερα ἐξ ἀνάγκης οἰκεῖα τοῖς προτέροις ὀνόματα προσγίνεται, τῶ μὲν τέκτονι τὸ τεκτονεῖν, τῶ δὲ ζωγράφῳ τὸ ζωγραφεῖν etc. τίσιν οὖν οἱ φόγοι καὶ οἱ ἔπαινοι παρὰ κολουθοῦσιν; ἀρ' οὐχὶ τοῖς ἐνεργοῦσι καὶ δρῶσι; κατορθοῦντες μὲν γὰρ ἔπαινον, φόγον δ' ἔμπαλιν καρποῦνται διαμαρτάνοντες. — § 38. ὁ αὐτὸς τοίνυν λόγος ἐφαρμόττει καὶ τοῖς κατ' ἀφροσύνην καὶ συνόλως τοῖς κατ' ἀρετὴν τε καὶ κακίαν. οἱ φρόνιμοι τε καὶ σώφρονες καὶ ἀνδρεῖοι καὶ δίκαιοι τὰς ψυχὰς μυρῶι γέρονται — — τὸ δὲ κάλλος τῶν ἐν ταῖς διανοαῖς ἀγαλμάτων οὐκ ἴσχυσαν ἐπιδείξασθαι διὰ πενίαν ἢ ἀδοξίαν ἢ νόσον σώματος — οὐκοῦν οὗτοι μὲν ὥσπερ δεδεμένα καὶ καθειρογμένα ἐκτίσαντο ἀγαθὰ, ἕτεροι δ' εἰσὶν οἱ λελυμένοι — ἐχρήσαντο πᾶσι, τὰς εἰς ἐπίδειξιν ὕλας ἀφθονωτάτας προσλαβόντες· ὁ μὲν φρόνιμος ἰδίων τε καὶ κοινῶν προστασίαν πραγμάτων, οἷς σύνεσιν καὶ εὐβουλίαν ἐνεπιδείκεται· ὁ δὲ σώφρων τὸν εἰς ἀσωτίαν δεινὸν ἐπάρα καὶ παρακαλέσαι τυφλὸν πλοῦτον ἵνα βλέποντα ἀποδείξῃ· ὁ δὲ δίκαιος ἀρχὴν, δι' ἧς τὸ κατ' ἀξίαν ἀπονέμειν ἐκάστῳ τῶν ὄντων ἀκωλύτως δυνατὸς ἔσται. — — ἀνευ δὲ τούτων ἀρεταὶ μὲν εἰσιν, ἀκίνητοι δὲ ἀρεταὶ καὶ ἡσυχίαν ἄγουσαι. Idem ad vitia pertinere docet sequentibus.

§ 5. Eadem virtus deorum et hominum, virorum et mulierum.

245 Cicero de legibus I 8, 25. Iam vero virtus eadem in homine ac deo est, neque alio ullo in genere praeterea. Est autem virtus nihil aliud nisi perfecta et ad summum perducta natura.

246 Plutarchus de comm. not. cp. 33 p. 1076a. Ἀλλὰ κατὰ Χρῆστυν οὐδὲ τοῦτο περίεστιν αὐτοῖς (sc. θεοῖς τὸ εὐδαιμονεῖν) „ἀρετῇ τε γὰρ οὐχ ὑπερέχειν τὸν Δία τοῦ Δίωνα, ὠφελείσθαι τε ὁμοίως ὑπ' ἀλλήλων τὸν Δία καὶ τὸν Δίωνα, σοφοῦς ὄντας, ὅταν ἕτερος θατέρου τυγχάνῃ κινουμένου.“

1 ὡς δὲ ἐν Wy., ὡς δέον ἐν libri; locus nondum sanatus. 12 ξύλον scripsi, ξύλων ῥύλην codd. 25 προστασίαν scripsi, περιουσίαν codd. παρῶσιν Cohn. 28 ὄντων corruptum, συνόντων Mang. ὑπηρώων Wendl. 33 in genere Davisius, ingenio libri. | praeter eas autem libri. 34 nisi perfecta Bake, in se perfecto libri.

247 Alexander Aphrod. de fato cp. 37 p. 211, 13 Bruns. οὐ γὰρ τὰς αὐτὰς ἀρετὰς οἷόν τε λέγειν εἶναι τῶν τε ἀνθρώπων καὶ τῶν θεῶν· οὔτε γὰρ ἄλλως ἀληθὲς τὸ τὰς τῶν τοσοῦτον ἀλλήλων κατὰ τὴν φύσιν διεστῶτων τὰς αὐτὰς τελειότητάς τε καὶ ἀρετὰς λέγειν, οὔθ' οἱ πρὸς αὐτῶν (scil. a Chrysippo) περὶ αὐτῶν λεγόμενοι λόγοι εὐλόγον τι ἐν αὐτοῖς ἔχουσιν.

248 Origenes contra Celsum VI 48 Vol. II p. 119, 16 Kō. (p. 670 Delarue). εἶτα ἐὰν μὲν τὴν αὐτὴν ἀρετὴν λέγοντες ἀνθρώπου καὶ θεοῦ οἱ ἀπὸ τῆς Στοᾶς φιλόσοφοι μὴ εὐδαιμονέστερον λέγωσιν εἶναι τὸν ἐπὶ πᾶσι θεὸν τοῦ ἐν ἀνθρώποις κατ' αὐτοὺς σοφοῦ, ἀλλ' ἴσην εἶναι τὴν ἀμφοτέρων εὐδαιμονίαν Κέλσος οὐ καταγελά etc.

249 Origenes contra Celsum IV 29 Vol. I p. 298, 27 (p. 522 Del.). ὥστε καὶ ἡ αὐτὴ ἀρετὴ ἀνθρώπου καὶ θεοῦ.

250 Clemens Al. Strom. VII 14 p. 886 Pott. οὐ γὰρ καθάπερ οἱ Στωϊκοὶ ἀθέως πάντῃ τὴν αὐτὴν ἀρετὴν ἀνθρώπου λέγομεν καὶ θεοῦ. 15

251 Themistius Orat. II p. 27c. Εἰ δ' αὖ φήσειέ τις κολακείαν εἶναι τῷ Πυθίῳ παραβάλλειν τὸν βασιλέα, Χρῦσιππος μὲν ὑμῖν καὶ Κλεάνθης οὐ συγχωρήσει καὶ ὅλον ἔθνος φιλοσοφίας, ὃ ἐκ τῆς ποιικίλης χορός, οἱ φάσκοντες εἶναι τὴν αὐτὴν ἀρετὴν καὶ ἀλήθειαν ἀνδρός καὶ θεοῦ. 20

252 Proclus in Platonis Timaeum p. 106 F. Schn. οἱ δὲ ἀπὸ τῆς Στοᾶς καὶ τὴν αὐτὴν ἀρετὴν εἶναι θεῶν καὶ ἀνθρώπων εἰρήμασι, πολλοῦ δεόντες τῆς τοῦ Πλάτωνος ὁσιότητος εἶναι ζηλοταὶ καὶ τῆς Σωκρατικῆς μετριότητος.

253 Lactant. instit. div. III 25. Quodsi natura hominis sapientiae capax est, oportuit et opifices et rusticos et mulieres et omnes denique, qui humanam formam gerunt, doceri, ut sapiant; populumque (sapientum) ex omni lingua et conditione et sexu et aetate conflari. — Senserunt hoc adeo Stoici, qui et servis et mulieribus philosophandum esse dixerunt, Epicurus quoque qui rudes omnium literarum ad philosophiam invitat. 30

254 Clemens Al. Strom. IV 8 p. 590. ὡμολόγηται δ' ἡμῖν τὴν αὐτὴν φύσιν κατὰ γένος ἕκαστον τὴν αὐτὴν καὶ ἴσχειν ἀρετὴν· οὐκ ἄλλην τοίνυν πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα φύσιν ἔχειν ἢ γυνή, ἄλλην δὲ ὁ ἀνὴρ φαίνεται, ἀλλὰ τὴν αὐτὴν· ὥστε καὶ τὴν ἀρετὴν. 35

idem p. 592. φιλοσοφητέον οὖν καὶ ταῖς γυναῖξιν, ἐμπερῶς τοῖς ἀνδράσιν etc.

§ 6. Plures esse virtutes qualitate differentes.

255 Plutarchus de virtute morali cp. 2 p. 441a. εἰσὶ δὲ καὶ Ζήνων εἰς τοῦτό πως ὑποφέρεσθαι ὁ Κιτιεὺς (praecedentibus Ariston^{is} de virtutibus sententia enarratur) ὀριζόμενος τὴν φρόνησιν ἐν μὲν

18 Κλεάνθης] cf. I n. 564. 28 add. Usener. 34 trad. ἔχει. 35 trad. ἀλλ' ἢ.

ἀπονεμητέοις δικαιοσύνην, ἐν δ' αἰρετέοις σωφροσύνην, ἐν δὲ ὑπομενετέοις ἀνδρείαν· ἀπολογούμενοι δὲ ἀξιούσιν ἐν τούτοις τὴν ἐπιστήμην φρόνησιν ὑπὸ τοῦ Ζήνωνος ὠνομάσθαι. Χρῦσιππος δὲ κατὰ τὸ ποιὸν ἀρετὴν ἰδίᾳ ποιότητι συνίστασθαι νομίζων ἔλαθεν ἑαυτὸν κατὰ τὸν Πλάτωνα „σμῆνος ἀρετῶν“ οὐ σύνηθες οὐδὲ γνώριμον ἐγείρας· ὡς γὰρ παρὰ τὸν ἀνδρείον ἀνδρείαν καὶ παρὰ τὸν πρᾶον προδότητα καὶ δικαιοσύνην παρὰ τὸν δίκαιον, οὕτως παρὰ τὸν χαριέντα χαριεντότητα καὶ παρὰ τὸν ἐσθλὸν ἐσθλότητα, καὶ παρὰ τὸν μέγαν μεγαλότητα, καὶ παρὰ τὸν καλὸν καλότητα, ἐτέρας τε τοιαύτας ἐπιδεξιότητος, εὐαπαντησίας, εὐτραπελίας ἀρετὰς τιθέμενος, πολλῶν καὶ ἀτόπων ὀνομάτων οὐδὲν δεομένην ἐμπέπληκε φιλοσοφίαν.

256 Galenus de H. et Plat. decr. VII 2 (208. 591 M.) de Chrysippi libro, quem contra Aristonem conscripsit περὶ τοῦ ποιῶς εἶναι τὰς ἀρετὰς, disputans: νομίσας γοῦν ὁ Ἀρίστων μίαν εἶναι τῆς ψυχῆς δύναμιν, ἣ λογιζόμεθα, καὶ τὴν ἀρετὴν τῆς ψυχῆς ἔθετο μίαν, ἐπιστήμην ἀγαθῶν καὶ κακῶν. ὅταν μὲν οὖν αἰρεῖσθαι τε δέη τὰγαθὰ καὶ φεύγειν τὰ κακὰ, τὴν ἐπιστήμην τήνδε καλεῖ σωφροσύνην· ὅταν δὲ πράττειν μὲν τὰγαθὰ, μὴ πράττειν δὲ τὰ κακὰ, φρόνησιν· ἀνδρείαν δὲ ὅταν τὰ μὲν θαρροῖ, τὰ δὲ φεύγῃ· ὅταν δὲ τὸ κατὰ ἀξίαν ἐκάστη νέμῃ, δικαιοσύνην· ἐνὶ δὲ λόγῳ γινώσκουσα μὲν ἡ ψυχὴ χωρὶς τοῦ πράττειν τὰγαθὰ τε καὶ κακὰ σοφία τέ ἐστι καὶ ἐπιστήμη, πρὸς δὲ τὰς πράξεις ἀφικνουμένη τὰς κατὰ τὸν βίον, ὀνόματα πλεῖω λαμβάνει τὰ προειρημένα, φρόνησις τε καὶ σωφροσύνη καὶ δικαιοσύνη καὶ ἀνδρεία καλουμένη. τοιαύτη μὲν τις ἡ Ἀρίστωνος δόξα περὶ τῶν τῆς ψυχῆς ἀρετῶν. ὅ γε μὴν Χρῦσιππος οὐκ οἶδα ὅπως ἀντιλέγειν ἐπιχειρεῖ τὰνδρὶ τὴν κοινήν πρὸς αὐτὸν ὑπόθεσιν ἀκριβῶς διαφυλάττουτι. καλῶς γὰρ ἅπαντα γινωσκόντων τε καὶ πραττόντων ἡμῶν ἂν ὁ βίος διοικοῖτο κατὰ ἐπιστήμην, κακῶς δὲ καὶ ψευδῶς γινωσκόντων τε καὶ πραττόντων κατὰ ἄγνοιαν, ὡς αὐτὸς ὁ Χρῦσιππος βούλεται, καὶ διὰ ταῦτα μία μὲν ἀρετὴ γίνοιτο ἂν, ἡ ἐπιστήμη, μία δὲ ὡσαύτως ἡ κακία, προσαγορευομένη καὶ ἦδε ποτὲ μὲν ἄγνοια, ποτὲ δὲ ἀνεπιστημοσύνη. εἰν οὖν τις τὸν θάνατον ἢ τὴν πενίαν ἢ τὴν νόσον ὡς κακὰ δεδιῶς ἢ, δέον θαρσύνειν, ὡς ἐπὶ ἀδιαφόροις, ἐνδεία μὲν ἐπιστήμης αὐτὸν τίθενται ἀγνοεῖν τάληθές, ὡς ἂν Ἀρίστων τε καὶ Χρῦσιππος εἶποι, κακίαν δὲ ἔχειν ψυχῆς, ἣν ὀνομάζουσι δειλίαν, ἣ ἐναντίαν ἀρετὴν αὐτοὶ φασιν εἶναι τὴν ἀνδρείαν, ἐπιστήμην οὖσαν ὧν χρὴ θαρσύνειν ἢ μὴ θαρροεῖν, τουτέστιν ἀγαθῶν τε καὶ κακῶν τῶν ὄντως δηλονότι τοιούτων, οὐ κατὰ

1 διαίρετέοις libri, corr. Wy. 4 malim ἀρετὴν (ἐκάστην). || ἰδίᾳ scripsi, ἰδίαν libri. 8 χαριεντότητας et mox ἐσθλότητας, μεγαλότητας, καλότητας libri.

ψευδῆ δόξαν ὑπειλημμένων, οἷάπερ ἐστὶν ὑγίεια καὶ πλοῦτος καὶ νόσος καὶ πενία. τούτων γὰρ οὐδὲν οὔτε ἀγαθὸν οὔτε κακὸν εἶναι φασι, ἀλλὰ ἀδιάφορα πάντα. καὶ τοίνυν, εἰ τὸ μὲν ἡδὺ νομίσας τις ἀγαθόν, τὸ δὲ ἀνιαρὸν κακὸν ἀκολουθῶν τῇ δόξῃ τῆδε τοῦ μὲν τὴν αἴρεσιν ποιοῖτο, τοῦ δὲ τὴν φνγῆν, ἀμαθῆς ἐστὶν οὐσίας ἀγαθοῦ καὶ διὰ 5 ταῦτα ἀκόλαστος. ἐν ἀπάσαις γὰρ πράξεσιν αἰρουμένων ἡμῶν τὸ φαινόμενον ἀγαθόν, φευρόντων δὲ τὸ φαινόμενον κακόν, ἐχόντων δὲ φύσει τὰς ὁρμὰς ταύτας ἐφ' ἑκάτερον ἢ φιλοσοφία διδάσκουσα τὸ κατὰ ἀλήθειαν ἀγαθόν τε καὶ κακὸν ἀναμαρτήτους ἐργάζεται. Χρῦσιππος δὲ οὐκ οἶδα ὅπως, ὥσπερ οἱ ἰδιῶται λόγων, τῇ διαφορᾷ τῶν φωνῶν, 10 οὐ τοῖς τυγχάνουσιν αὐταῖς πράγμασι προσέχει τὸν νοῦν, ἕτερόν τι νομίζων δηλοῦσθαι καθ' ἑκάστην τῶνδε τῶν φωνῶν, αἰρετέον, ποιητέον, θαρρητέον, ἀγαθόν. ἐστὶ δὲ οὐχ ἕτερον, ἀλλὰ ἐν ἀπάσαις ταῦτόν, ὅπερ ἐκ τῆς ἀγαθὸν δηλοῦται. — — — ἀπάσαις γὰρ ταύταις ταῖς λέξεσιν ἀγαθόν καὶ κακὸν λέγει καὶ κατὰ αὐτὸν 15 τὸν Χρῦσιππον, εἰ γε δὴ τὸ ἀγαθὸν αὐτὸ μόνον ἐστὶ αἰρετέον καὶ ποιητέον καὶ θαρρητέον· ὥστε τὴν τῶν ἀγαθῶν ἐπιστήμην ἐν διαφόροις ὕλαις ἢ πράξεσιν ἐξεταζομένην ὀνόματα πλείω λαμβάνειν, ἕκαστον ἐν τῷ πρὸς τι κατὰ τὴν ὕλην ἢ τὴν πράξιν ὑφιστάμενον. — — — οὕτως οὖν κὰν τοῖς περὶ τῆς τῶν ἀρετῶν 20 διαφορᾶς ὁ Χρῦσιππος ἀποχωρῶν τῶν ἐπιστημονικῶν καὶ ἀποδεικτικῶν λημμάτων ἐν τοῖς ὑπολοίποις ἀλάται τρισὶ γένεσιν, ὅς ἐν γε τῷ ποιᾶς εἶναι τὰς ἀρετὰς ἐπιστημονικῶν μᾶλλον ἅπτεται, καταβαλλόντων μὲν ὅντως τὸν Ἀρίστωνος λόγον, οὐ μὴν τῇ γε οἰκείᾳ προπόντων ὑποθέσει.

25

257 Galenus de H. et Plat. de cr. V 5 (167) p. 446 Mü. ἔπειτα δ' αὐθις τοῖσδε (sc. τῷ περὶ τῶν παιδῶν λόγῳ) καὶ ὁ περὶ τῶν ἀρετῶν λόγος αὐτὸς ἔχων τὸ σφάλμα διττόν, εἴτ' ἐπιστήμης τις ἀπάσας αὐτάς, εἴτε δυνάμεις ὑπολάβοι. τῶν μὲν γὰρ ἀλόγων τῆς ψυχῆς μερῶν ἀλόγους ἀνάγκη καὶ τὰς ἀρετὰς εἶναι, τοῦ λογιστικοῦ δὲ μόνου λογι- 30 κῆν. ὥστ' εὐλόγως ἐκείνων μὲν αἱ ἀρεταὶ δυνάμεις εἰσὶν, ἐπιστήμη δὲ μόνου τοῦ λογιστικοῦ. Χρῦσιππος δὲ μεγάλα σφάλλεται, οὐχ ὅτι μηδεμίαν ἀρετὴν ἐποίησε δύναμιν (οὐ γὰρ μέγα τὸ τοιοῦτον σφάλμα ἐστίν, οὐδὲ διαφερόμεθα πρὸς αὐτὸ) ἀλλ' ὅτι πολλὰς ἐπιστήμης τε καὶ ἀρετὰς εἶναι φήσας μίαν ἔφησεν εἶναι δύ- 35 ναμιν τῆς ψυχῆς. οὐ γὰρ ἐνδέχεται μιᾶς δυνάμεως ἀρετὰς εἶναι πολλὰς, εἴγε μὴδὲ τελειότητος πολλὰς ἐνὸς πράγματος. μία γὰρ ἑκάστου τῶν ὄντων ἢ τελειότης, ἢ δ' ἀρετὴ τελειότης ἐστὶ τῆς ἑκάστου φύσεως, ὡς αὐτὸς ὁμολογεῖ. κάλλιον οὖν Ἀρίστων ὁ Χίος,

οὔτε πολλὰς εἶναι τὰς ἀρετὰς τῆς ψυχῆς ἀποφηνάμενος, ἀλλὰ μίαν, ἣν ἐπιστήμην ἀγαθῶν τε καὶ κακῶν εἶναι φησιν, οὔτε περὶ τῶν παθῶν ἐναντία ταῖς ἰδίαις ὑποθέσει γραφῆς, ὥσπερ ὁ Χρυσίππος.

258 Plutarchus de Stoic. repugn. ep. 7 p. 1034d. Οὐ μόνον δὲ ὁ Ζήνων περὶ ταῦτα φαίνεται αὐτῷ μαχόμενος (unane sit virtus an complures), ἀλλὰ καὶ Χρυσίππος, Ἀρίστωνι μὲν ἐγκαλῶν, ὅτι μίαν ἀρετῆς σχέσεις ἔλεγε τὰς ἄλλας εἶναι, Ζήνωνι δὲ συνηγορῶν οὕτως ὀριζομένῳ τῶν ἀρετῶν ἐκάστην.

259 Galenus de H. et Plat. decr. VII (206. 583 M.). οὐ μόνον δὲ τοὺς περὶ ψυχῆς ἡγεμονικοῦ λόγους ἠρωτημένους ὑπὸ αὐτῶν ἐλέγχοντες ἐμυκνόμεν, ἀλλὰ καὶ τὰ περὶ τῶν παθῶν τῆς ψυχῆς ὑπὸ Χρυσίππου γεγραμμένα, τοῦτο μὲν ἐν τοῖς λογικοῖς ὑπομνήμασι τρισί, τοῦτο δὲ ἐν τῷ θεραπευτικῷ, μετὰ τοῦ καὶ δεικνύειν αὐτὸν ἐαυτῷ διαφερόμενον. ἐπεμνήσθημεν δὲ καὶ τῶν Ποσειδωνίου συγγραμμάτων, ἐν οἷς ἐπαινῆται τὸν παλαιὸν λόγον ἐλέγχων τὰ Χρυσίππου κακῶς εἰρημμένα περὶ τε τῶν παθῶν τῆς ψυχῆς καὶ τῶν ἀρετῶν τῆς διαφορᾶς. ὥσπερ γὰρ ἀναιρεῖται τὰ πάθη τῆς ψυχῆς, εἰ μόνον εἴη τὸ λογιστικὸν αὐτῆ, μηδενὸς μῆτε ἐπιθυμητικοῦ μῆτε θυμοειδοῦς ὄντος, οὕτω καὶ τῶν ἀρετῶν πλὴν φρονήσεως αἱ λοιπαὶ πᾶσαι. καίτοι κἀνταῦθα εἰ τις ἐπέξερχοιτο τῷ λόγῳ τὰ τε περὶ τῆς διαφορᾶς τῶν ἀρετῶν ἐν τέτταρσι βιβλίοις ὑπὸ Χρυσίππου γεγραμμένα βασανίζων ὅσα τε καθ' ἐν ἄλλο διήλθεν, ᾧ δεικνύσι ποιὰς εἶναι τὰς ἀρετὰς ἐλέγχων τὸν Ἀρίστωνος λόγον, οὐχ ἑνὸς ἢ δυοῖν ἀλλὰ τριῶν ἢ τετάρων ἂν δεηθεῖν βιβλίων. ἔστι μὲν γὰρ κἀνταῦθα λόγος εἰς βραχὺς ἐπιστημονικὸς ἐλέγχων τὸν Χρυσίππον, οὔτε τάληθῆ προσβεβύοντα καὶ μυκνόντα περιττῶς. ἀλλὰ οἱ μῆτε παιδευθέντες ἐν ἀποδεικτικῇ μεθόδῳ μῆθ' ὅλως γνόντες, ὅποια τίς ἐστι, μόνῳ δὲ τῷ μερέθει καὶ πλήθει τῶν ὑπὸ Χρυσίππου γραφέντων βιβλίων προσέχοντες τὸν νοῦν ἀληθῆ νομίζουσι πάνθ' ὑπάρχειν αὐτά. καὶ γὰρ καὶ ὅντως ἐστὶ τὰ πλεῖστα αὐτῶν ἀληθῆ καὶ μάλιστα γὰρ τὰ κατὰ ἐκεῖνο τὸ βιβλίον, ἐν ᾧ δεικνύσι ποιὰς εἶναι τὰς ἀρετὰς. ἀλλὰ ὅτι τῷ μίαν ὑποθεμένῳ δύναμιν ὑπάρχειν ἐν τῇ ψυχῇ τὴν λογικὴν τε καὶ κριτικὴν ὀνομαζομένην, ἀνελόντι δὲ τὴν ἐπιθυμητικὴν τε καὶ θυμοειδῆ, καθάπερ ὁ Χρυσίππος ἀνεῖλε, μάχεται τὰ κατὰ τοῦτο τὸ βιβλίον εἰρημμένα, ταυτὶ μέμψαιτο ἂν τις αὐτῷ· τὸ μέντοι καταβάλλεσθαι τὴν Ἀρίστωνος αἴρεσιν ἀληθῶς ὑπὸ τῶν γεγραμμένων οὐκ ἂν τις μέμψαιτο. νομίζει γὰρ ὁ ἀνὴρ ἐκεῖνος μίαν οὖσαν τὴν ἀρετὴν ὀνόμασι πλείοσιν ὀνομά-

7 Ecce Zenonis definitiones a Plut. allatae: Πάλιν δὲ ὀριζόμενος αὐτῶν ἐκάστην, τὴν μὲν ἀνδρείαν φησὶ (sc. ὁ Ζήνων) φρόνησιν εἶναι ἐν ἐνεργητοῖς· τὴν δὲ δικαιοσύνην φρόνησιν ἐν ἀπονεμητοῖς, ὡς μίαν οὖσαν ἀρετὴν, ταῖς δὲ πρὸς τὰ πράγματα σχέσει κατὰ τὰς ἐνεργείας διαφέρειν δοκοῦσαν. Cf. I n. 200.

ξεσθαι κατὰ τὴν πρὸς τι σχέσειν. ὁ τοίνυν Χρύσιππος δείκνυσιν οὐκ ἐν τῇ πρὸς τι σχέσει γινόμενον τὸ πλῆθος τῶν ἀρετῶν τε καὶ κακιῶν, ἀλλὰ ἐν ταῖς οἰκείαις οὐσίαις ὑπαλλατομέναις κατὰ τὰς ποιότητας, ὡς ὁ τῶν παλαιῶν ἠβούλετο λόγος· ὅπερ καὶ αὐτὸ βραχὺ παρατρέψας ὁ Χρύσιππος ἐτέραις λέξεσι 5 διῆλθεν ἐν τῷ ποιᾶς εἶναι τὰς ἀρετὰς τοῖς τε ἐπιχειρήμασιν οὐ πρόπουσι τῷ τὸ λογικὸν εἶναι μόνον τῆς ψυχῆς τεθειμένῳ, τὸ παθητικὸν δὲ ἀνηρηκότι. πῶς οὖν ἐγὼ τοῦ μήκους τῶν λόγων αἴτιος, ἐὰν ἀναγκασθῶ νῦν ἀποδεικνύειν ἀλλοτριᾶς αἰρέσεως ἐπιχειρήμασι χρώμενον τὸν Χρύσιππον εἰκότως καταβαλεῖν τὴν Ἀρίστωνος δόξαν; 10

260 Galenus in Hippocr. de humoribus lib. II Vol. XVI p. 303 K. (postquam trichotomiam animae Platonice probare studuit). ἀλλ' ὅμως ἐνοιό φασι μίαν εἶναι τῆς ψυχῆς οὐσίαν· τὴν δ' ἀρετὴν εἶναι βούλονται τελειότητα τῆς ἐκάστου φύσεως. εἰ μὲν οὖν τι τοιοῦτον πράγμα ἐστιν ἢ ἀρετὴ, μία ἔσται, ἔπερ καὶ τελειότης ἐστὶ μία· καὶ οὕτω κατὰ τὸ λογιστικὸν 15 μέρος τῆς ψυχῆς ἀναγκαῖον ἐπιστήμην εἶναι τὴν ἀρετὴν· καὶ εἴπερ ἐν μόνον ἐστὶ τοῦτο ἐν ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν, τὸ λογιζόμενον, οὐ χρὴ ζητεῖν ἀρετὰς πολλάς.

261 Diog. Laërt. VII 92. Παναίτιος μὲν οὖν δύο φησὶν ἀρετὰς — — τέτταρας δὲ οἱ περὶ Ποσειδάωνιον καὶ πλείονας οἱ περὶ Κλε- 20 ἀνθην καὶ Χρύσιππον.

§ 7. De singulis virtutibus.

262 Stobaeus eel. II 59,4 W. φρόνησιν δ' εἶναι ἐπιστήμην ὧν ποιητέον καὶ οὐ ποιητέον καὶ οὐδετέρων ἢ ἐπιστήμην ἀγαθῶν καὶ κακιῶν καὶ οὐδετέρων φύσει πολιτικοῦ ζῴου (καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν δὲ ἀρετῶν οὕτως 25 ἀκούειν παραγγέλλουσι). σωφροσύνην δ' εἶναι ἐπιστήμην αἰρετῶν καὶ φευκτῶν καὶ οὐδετέρων· δικαιοσύνην δὲ ἐπιστήμην ἀπονεμητικὴν τῆς ἀξίας ἐκάστω· ἀνδρείαν δὲ ἐπιστήμην δεινῶν καὶ οὐ δεινῶν καὶ οὐδετέρων· ἀφροσύνην δὲ <ἄγνοιαν> ἀγαθῶν καὶ κακῶν καὶ οὐδετέρων, ἢ ἄγνοιαν ὧν ποιητέον καὶ οὐ ποιητέον καὶ οὐδετέρων· ἀκολασίαν δὲ ἄγνοιαν αἰρε- 30 τῶν καὶ φευκτῶν καὶ οὐδετέρων· <ἀδικίαν δὲ ἄγνοιαν μὴ ἀπονεμητικὴν τῆς ἀξίας ἐκάστω>· δειλίαν δὲ ἄγνοιαν δεινῶν καὶ οὐ δεινῶν καὶ οὐδετέρων. Παραπλησίως δὲ καὶ τὰς ἄλλας ἀρετὰς καὶ κακίας ὁρίζονται, τῶν εἰρημένων ἐχόμενοι. Κοινότερον δὲ τὴν ἀρετὴν διάθεσιν εἶναι φασὶ ψυχῆς 35 σύμφωνον αὐτῇ περὶ ὅλον τὸν βίον.

263 Philo Leg. Alleg. I § 63 Vol. I p. 77,12 Wendl. Διὰ τούτων βούλεται τὰς κατὰ μέρος ἀρετὰς ὑπογράφειν· εἰσὶ δὲ τὸν ἀριθμὸν τέσσαρες, φρόνησις, σωφροσύνη, ἀνδρεία, δικαιοσύνη.

§ 65. ἢ μὲν φρόνησις περὶ τὰ ποιητέα, ὄρους αὐτοῖς τιθεῖσα, ἢ δὲ

13 ἀρετὴν scripsi, οὐσίαν ed. 16 εἴπερ scripsi, ὅπερ ed. 25 πολιτικοῦ <λογικοῦ> Wachsm. 31 ἀδικίαν—ἐκάστω add. Heeren.

ἀνδρεία τοῖς ὑπομενετέοις· ἢ δὲ σωφροσύνη τοῖς ἀρετέοις· ἢ δὲ δικαιοσύνη τοῖς ἀπονεμητέοις.

§ 67. κατὰ δὲ τὸν τόπον τῆς φρονήσεως δύο εἰσὶ ποιοί, ὃ τε φρόνιμος καὶ ὁ φρονῶν. fere eadem redeunt p. 79 addito: ὁ μὲν συνιστάμενος 5 κατὰ τὴν φρόνησιν, ὁ δὲ φρονῶν κατὰ τὸ φρονεῖν.

de fortitudine § 68: ἐπιστήμη γὰρ ἐστὶν ὑπομενετέων καὶ οὐχ ὑπομενετέων καὶ οὐδετέρων.

de iustitia § 87 p. 84, 2. ὅτι ἀπονεμητικὴ τῶν κατ' ἀξίαν ἐστὶν ἡ δικαιοσύνη καὶ τέτακται οὔτε κατὰ τὸν κατήγορον οὔτε κατὰ τὸν ἀπολογούμενον, ἀλλὰ κατὰ τὸν δικαστήν. Ὡσπερ οὖν ὁ δικαστὴς οὔτε νικῆσαι τινας 10 προήρηται οὔτε πολεμῆσαι τισὶ καὶ ἐναντιωθῆναι, γνώμην δ' ἀποφηνάμενος βραβεύει τὸ δίκαιον· οὕτως ἡ δικαιοσύνη οὐδενὸς οὔσα ἀντίδικος, ἀπονέμει τὸ κατ' ἀξίαν ἐκάστῳ πράγματι.

264 Stobaeus ecl. II 60, 9 W. Τῶν δ' ἀρετῶν τὰς μὲν εἶναι πρώτας, 15 τὰς δὲ ταῖς πρώταις ὑποτεταγμένας· πρώτας δὲ τέτταρας εἶναι, φρόνησιν, σωφροσύνην, ἀνδρείαν, δικαιοσύνην. Καὶ τὴν μὲν φρόνησιν περὶ τὰ καθήκοντα γίνεσθαι· τὴν δὲ σωφροσύνην περὶ τὰς ὁμίας τοῦ ἀνθρώπου· τὴν δὲ ἀνδρείαν περὶ τὰς ὑπομονάς· τὴν δὲ δικαιοσύνην περὶ τὰς ἀπονεμήσεις. Τῶν δὲ ὑποτεταγμένων ταῖς ἀρεταῖς ταύταις τὰς μὲν τῇ φρονήσει ὑποτετάχθαι, 20 τὰς δὲ τῇ σωφροσύνῃ, τὰς δὲ τῇ ἀνδρείᾳ, τὰς δὲ τῇ δικαιοσύνῃ. Τῇ μὲν οὖν φρονήσει ὑποτάττεσθαι εὐβουλίαν, εὐλογιστίαν, ἀγγίνοιαν, νουνέχειαν, <εὐστολίαν>, εὐμηχανίαν· τῇ δὲ σωφροσύνῃ εὐταξίαν, κοσμιότητα, αἰδημοσύνην, ἐγκράτειαν· τῇ δὲ ἀνδρείᾳ καρτερίαν, θαρραλεότητα, μεγαλοψυχίαν, εὐψυχίαν, φιλοπονίαν· τῇ δὲ δικαιοσύνῃ εὐσέβειαν, χρησιμότητα, εὐκοινωνησίαν, 25 εὐσυναλλαξίαν. Εὐβουλίαν μὲν οὖν εἶναι λέγουσιν ἐπιστήμην τοῦ ποῖα καὶ πῶς πράττοντες πράξομεν συμφερόντως· εὐλογιστίαν δὲ ἐπιστήμην ἀνταναιρετικὴν καὶ συγκεφαλαιωτικὴν τῶν γινομένων καὶ ἀποτελουμένων· ἀγγίνοιαν δὲ ἐπιστήμην εὐρετικὴν τοῦ καθήκοντος ἐκ τοῦ παραχρήμα· νουνέχειαν δὲ ἐπιστήμην <τῶν χειρόνων καὶ βελτιόνων>· εὐστολίαν δὲ 30 ἐπιστήμην > ἐπιτευκτικὴν τοῦ ἐν ἐκάστῳ σκοποῦ· εὐμηχανίαν δὲ ἐπιστήμην εὐρετικὴν διεξόδου πραγμάτων· εὐταξίαν δὲ ἐπιστήμην τοῦ πότε πρακτέον καὶ τί μετὰ τί καὶ καθόλου τῆς τάξεως τῶν πράξεων· κοσμιότητα δὲ <ἐπιστήμην> προπεουσῶν καὶ ἀπρεπῶν κινήσεων· αἰδημοσύνην δὲ ἐπιστήμην εὐλαβητικὴν ὀρθοῦ φόβου· ἐγκράτειαν δὲ ἐπιστήμην ἀνπέρβατον τῶν 35 κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον φανέντων· καρτερίαν δὲ ἐπιστήμην ἐμμενητικὴν τοῖς ὀρθῶς κριθεῖσι· θαρραλεότητα δὲ ἐπιστήμην καθ' ἣν οἶδαμεν ὅτι οὐδενὶ δεινῷ μὴ περιπέσωμεν· μεγαλοψυχίαν δὲ ἐπιστήμην ὑπεράνω ποιούσαν τῶν πεφυκότων ἐν σπουδαίοις τε γίνεσθαι καὶ φάυλοις· εὐψυχίαν δὲ ἐπιστήμην ψυχῆς παρεχομένης ἑαυτὴν ἀήττητον· φιλοπονίαν δὲ ἐπιστήμην 40 μὴ ἐξεργαστικὴν τοῦ προκειμένου, οὐ κωλυομένην διὰ πόνου· εὐσέβειαν δὲ ἐπιστήμην θεῶν θεραπείας· χρησιμότητα δὲ ἐπιστήμην εὐποικητικὴν· εὐκοινωνησίαν δὲ ἐπιστήμην ἰσότητος ἐν κοινωνίᾳ· εὐσυναλλαξίαν δὲ ἐπιστήμην τοῦ συναλλάττειν ἀμέμπτως τοῖς πλησίον.

Πασῶν δὲ τούτων τῶν ἀρετῶν τὸ τέλος εἶναι τὸ ἀκολούθως τῇ φύσει 45 ζῆν· ἐκάστην δὲ τούτου διὰ τῶν ἰδίων παρέχεσθαι τυγχάνοντα τὸν ἀνθρώ-

22 εὐστολίαν add. Wachsm. 27 συγκεφαλαιωτικὴν Heine, μὴ κεφαλαιωτικὴν libri. 29 τῶν—ἐπιστήμην add Wachsm. 32 ἐπιστήμην add. Heeren. 34 ἀνπέρβατον Wachsm., ἀνπέρβλητον libri.

πον. Ἐχειν γὰρ ἀφορμὰς παρὰ τῆς φύσεως καὶ πρὸς τὴν τοῦ καθήκοντος εὐρεσιν καὶ πρὸς τὴν τῶν ὁρμῶν εὐστάθειαν καὶ πρὸς τὰς ὑπομονὰς καὶ πρὸς τὰς ἀπονεμήσεις. Καὶ (κατὰ) τὸ σύμφωνον καὶ τὸ ἑαυτῆς ἐκάστη τῶν ἀρετῶν πράττουσα παρέχεται τὸν ἄνθρωπον ἀκολούθως τῇ φύσει ζῶντα.

265 Diog. Laërt. VII 92. τῶν δὲ ἀρετῶν τὰς μὲν πρώτας, τὰς δὲ 5 ταύταις ὑποτεταγμένας· πρώτας μὲν τὰσδε· φρόνησιν, ἀνδρείαν, δικαιοσύνην, σωφροσύνην· ἐν εἶδει δὲ τούτων μεγαλοψυχίαν, ἐγκράτειαν, καρτερίαν, ἀγγίνοιαν, εὐβουλίαν. καὶ τὴν μὲν φρόνησιν εἶναι ἐπιστήμην κακῶν καὶ ἀγαθῶν καὶ οὐδετέρων, τὴν δὲ δικαιοσύνην ἐπιστήμην ὧν αἰρετέον καὶ εὐλαβητέον καὶ οὐδετέρων **** τὴν δὲ μεγαλοψυχίαν ἐπιστήμην <ἧ> 10 ἕξιν ὑπεράνω ποιοῦσαν τῶν συμβαινόντων κοινῇ φαύλοις τε καὶ σπουδαίοις, τὴν δὲ ἐγκράτειαν διάθεσιν ἀνυπέρβατον τῶν κατ' ὀρθὸν λόγον ἢ ἕξιν ἀήτητον ἡδονῶν, τὴν δὲ καρτερίαν ἐπιστήμην ἢ ἕξιν ὧν ἐμμετετέον καὶ μὴ καὶ οὐδετέρων, τὴν δὲ ἀγγίνοιαν ἕξιν εὐρετικὴν τοῦ καθήκοντος ἐκ τοῦ παραχρῆμα, τὴν δὲ εὐβουλίαν ἐπιστήμην τοῦ σκοπεῖσθαι ποῖα καὶ 15 πῶς πράττοντες πράξομεν συμφερόντως.

ἀνὰ λόγον δὲ καὶ τῶν κακιῶν τὰς μὲν εἶναι πρώτας, τὰς δὲ ὑπὸ ταύ- 20 τας· οἶον ἀφροσύνην μὲν καὶ δειλίαν καὶ ἀδικίαν καὶ ἀκολασίαν ἐν ταῖς πρώταις, ἀκρασίαν δὲ καὶ βραδύνοιαν καὶ κακοβουλίαν ἐν ταῖς ὑπὸ ταύτας. εἶναι δὲ ἀγνοίας τὰς κακίας ὧν αἱ ἀρεταὶ ἐπιστήμαι.

266 Andronicus περὶ παθῶν p. 19 Schuchardt.

Φρόνησις μὲν οὖν ἐστὶν ἐπιστήμη ἀγαθῶν καὶ κακῶν καὶ οὐδετέρων. — —
Σωφροσύνη δὲ ἐπιστήμη αἰρετῶν καὶ οὐχ αἰρετῶν καὶ οὐδετέρων.

Δικαιοσύνη δὲ ἕξις ἀπονεμητικὴ τοῦ κατ' ἄξιαν ἐκάστω.

Ἀνδρεία δὲ ἐπιστήμη δεινῶν καὶ οὐ δεινῶν καὶ οὐδετέρων. 25

267 Andronicus περὶ παθῶν p. 20, 21 Schuchardt.

εὐβουλίαν μὲν οὖν ἐστὶν ἐπιστήμη συμφερόντων.

ἀγγίνοια δὲ ἕξις ἐξ ὑπογύου τὸ καθήκον εὐρίσκουσα. —

πρόνοια δὲ ἕξις ὁδοποιεῖσθαι δυναμένη εἰς τὸ μέλλον, ὡς ἂν πράττηται 30 ὡς χρῆ. — —

βασιλικὴ δὲ ἐμπειρία τοῦ ἄρχειν πλήθους ἀνυπευθύνως.

στρατηγικὴ δὲ ἕξις θεωρητικὴ καὶ πρακτικὴ τῶν στρατοπέδω συμ- 35 φερόντων. — —

πολιτικὴ δὲ ἕξις θεωρητικὴ <καὶ πρακτικὴ> τῶν πόλει συμφερόντων.

οἰκονομικὴ δὲ ἕξις θεωρητικὴ <καὶ πρακτικὴ> τῶν οἴκῳ συμφερόν- 35 των. — —

διαλεκτικὴ δὲ ἐπιστήμη τοῦ εὖ διαλέγεσθαι.

ῥητορικὴ δὲ ἐπιστήμη τοῦ εὖ λέγειν.

φυσικὴ δὲ ἐπιστήμη τῶν περὶ φύσιν.

268 Andronicus περὶ παθῶν p. 27, 16 Schuchardt (ex cod. Par. 2131) 40 κατὰ Χρύσιππον.

Φρόνησις ἐστὶν ἐπιστήμη τοῦ ποῖα δεῖ ποιεῖν, ποῖα δ' οὐ.

Ἀφροσύνη δὲ ἡ ἀγνοία τῶν αὐτῶν καὶ ἄφρονες οἱ τούτων τι ἀγνοοῦν-

8 ἀγγίνοιαν εὐβουλίαν om. B. 9 non est haec iustitiae definitio, τῶν (pro ὧν) B. 10 ἀνδρείας et σωφροσύνης definitiones exciderunt. || ἧ om. BP.

11 φαύλοις τε καὶ σπουδαίοις recte n. 270, φαύλων τε καὶ σπουδαίων BP.

16 πράξομεν P. 19 ἐν ταῖς πρώταις vulg., καὶ BP. || δὲ om. BP. || ταύταις BP.

22 ipse Chrysippus hoc fine utitur II n. 174. 34. 35 καὶ πρακτικὴ add. Schuchardt.

τες καὶ περὶ ταῦτ' ἀφιπυσμένοι· ἔστι γὰρ ἀφροσύνη ἄγνοια τοῦ ποῖα δεῖ ποιεῖν, ποῖα δ' οὐ.

ὑποτέτακται δὲ τῇ φρονήσει εὐβουλία, εὐλογιστία, ἀγγίνοια, νουνήχεια, εὐστοχία, εὐμηχανία.

5 εὐλογιστία δὲ ἐστὶν ἐπιστήμη συγκεφαλαιωτικὴ τῶν γινομένων καὶ ἀποτελουμένων.

ἀγγίνοιά ἐστὶν ἐπιστήμη εὐρετικὴ τοῦ καθήκοντος ἐκ τοῦ παραχρημα.

νουνήχειά ἐστὶν ἐπιστήμη χειρόνων καὶ βελτιόνων.

εὐστοχία ἐστὶν ἐπιστήμη ἐπιτευκτικὴ τοῦ ἐν ἐκάστῳ σκοποῦ.

10 εὐμηχανία ἐστὶν ἐπιστήμη εὐρετικὴ διεξόδου πραγμάτων.

269 Andronicus περὶ παθῶν p. 28, 1 Schuchardt (ex Paris. 2131)

(Κατὰ Χρῦσιππον).

ὑποτέτακται δὲ τῇ ἀνδρείᾳ καρτερία, θαρσάλευτος, μεγαλοψυχία, εὐψυχία, φιλοπονία.

15 καρτερία ἐστὶν ἐπιστήμη ἔμμενος τοῖς ὀρθῶς κριθεῖσι.

θαρσάλευτος ἐστὶν ἐπιστήμη καθ' ἣν οἶδαμεν ὅτι οὐ περιπέσομεν.

μεγαλοψυχία ἐστὶν ἐπιστήμη <ὑπεράνω ποιούσα> τῶν πεφνύτων ἐν σπουδαίοις τε γίνεσθαι καὶ φάυλοις.

εὐψυχία ἐστὶν ἐπιστήμη ψυχῆς παρεχομένη αὐτὴν ἀήτητον.

20 φιλοπονία ἐστὶν ἐπιστήμη ἐξεργαστικὴ μὲν τοῦ προκειμένου, οὐ καταναλισκομένη δὲ ὑπὸ πόνου.

270 Andronicus περὶ παθῶν p. 22, 13 Schuchardt.

εὐψυχία μὲν οὖν ἐστὶν εὐτονία ψυχῆς πρὸς τὸ ἐπιτελεῖν τὰ ἑαυτῆς ἔργα. λῆμα δὲ ἕξις προχείρους παρεχομένη πρὸς τὸ ἐπιχειρεῖν τε οἷς χρῆ καὶ

25 ὑπομένειν ἢ λόγος αἰρεῖ.

μεγαλοψυχία δὲ ἕξις ὑπεράνω ποιούσα τοῦ κοινῆ συμβαίνοντος φάυλοις τε καὶ σπουδαίοις.

ἀρρήνότης δὲ ἕξις ἀτάρκεις παρεχομένη ἐν τοῖς κατ' ἀρετὴν πόνοις.

καρτερία δὲ ἐπιστήμη ἔμμενετῶν <καὶ οὐκ ἔμμενετῶν> καὶ οὐδετέρων.

30 μεγαλοπρέπεια δὲ ἕξις ἐπαίρουσα τοὺς ἔχοντας αὐτὴν καὶ φρονήματος πληροῦσα.

271 Philo quaest. et solut. in Genesin IV 136 (p. 348 Aucher). Nomina autem ancillarum perseverantiae sunt impropendens, indeclinatum in unam partem, minime declivum in contrarium, impenitens, immutabile, 35 indifferens, constans, basi fixum, invincibile, rectum, et quaecunque horum fratres sunt, qui cupiunt stabilem perseverantiam.

272 Andronicus περὶ παθῶν p. 23, 17 Schuchardt.

ἀύστηρία μὲν οὖν ἐστὶν ἕξις καθ' ἣν οὔτε προσφέρουσιν ἄλλοις τὴν περὶ ἡδονῶν ὁμίλιαν οὔτε παρ' ἄλλων προσδέχονται. — —

40 ἐγκράτεια δὲ ἕξις ἀήτητος ὑφ' ἡδονῶν.

εὐτέλεια δὲ ἕξις ἀνυπέρατος ἐν δαπάναις καὶ παρασκευαῖς.

λιτότης δὲ ἕξις ἀρνούμενη τοῖς παροῦσιν.

κοσμιότης δὲ ἐπιστήμη περὶ τὸ πρόπον ἐν κινήσει καὶ σχέσει.

10 διεξόδου Schuchardt, διεξόδων cod. 16 ὅτι οὐ περιπέσομεν corrupta, ὅτι οὐ μὴ περιπέσομεν Schuchardt. 17 ὑπεράνω ποιούσα add. Schuchardt ex Stobaeo. 19 ἑαυτῇ ἀήτητος codex, corr. Schuchardt. 24 παρεχομένη Schuchardt, παρέχουσα C. 29 καὶ οὐκ ἔμμενετῶν add. Schuchardt. 43 σχέσει Wachsmuth, συγγύσει C.

εὐταξία δὲ ἐμπειρία καταχωρισμοῦ πράξεων ἢ περὶ τὰς πράξεις ἔχουσα τὸ βέβαιον ἢ τοὺς καταχωρισμοὺς τῶν πράξεων.

αὐτάρκεια δὲ ἕξις ἀρκουμένη οἷς δεῖ καὶ δι' αὐτῆς ποριστικῆ τῶν πρὸς τὸ ζῆν καθηκόντων.

273 Andronicus περὶ παθῶν p. 25, 9 Schuchardt.

ἐλευθεριότης μὲν οὖν ἐστὶν ἕξις ἐν προέσει καὶ λήψει ὁμολογουμένως ἀναστρεφόμενους παρεχομένη.

χρηστότης δὲ ἕξις ἐκουσίως εὐποικητική.

δικαστική δὲ ἐπιστήμη κρίσεων καὶ κολάσεων καὶ ἀδικημάτων.

εὐγνωμοσύνη δὲ ἐκούσιος δικαιοσύνη.

εὐσέβεια δὲ ἐπιστήμη θεῶν θεραπείας.

εὐχαριστία δὲ ἐπιστήμη τοῦ τίσι καὶ πότε παρεκτεῖον χάριν καὶ πῶς καὶ παρὰ τίνων ληπτέον.

δσιότης δὲ ἐπιστήμη παρεχομένη πιστοὺς καὶ τηροῦντας τὰ πρὸς τὸ θεῖον δίκαια. —

εὐσυναλλαξία δὲ ἕξις ἐν συναλλαγαῖς φυλάττουσα τὸ δίκαιον.

νομοθετική δὲ ἐπιστήμη διαταγμάτων πολιτικῶν πρὸς κοινωνίαν ἀναφερομένων.

274 Sextus adv. math. IX 153 (Carneades Stoicis virtutum definitionibus utitur) ἐγκράτεια γὰρ ἐστὶ διάθεσις ἀννπέριβτος τῶν κατ' ὄρθον λόγον γιγνομένων ἢ ἀρετὴ ὑπεράνω ποιοῦσα ἡμᾶς τῶν δοκούντων εἶναι δυσπόσγτων. ἐγκρατεῦται γάρ, φασίν, οὐχ ὁ θανατιώσης γράος ἀπεχόμενος, ἀλλ' ὁ Λαῖδος καὶ Φρόνης ἢ τινος τοιαύτης, δυνάμενος ἀπολαῦσαι, εἴτα ἀπεχόμενος. καρτερία δὲ ἐστὶν ἐπιστήμη ὑπομενετέων καὶ οὐχ ὑπομενετέων ἢ ἀρετὴ ὑπεράνω ποιοῦσα ἡμᾶς τῶν δοκούντων εἶναι δυσυπομενήτων.

ibid. 158. εἰ δὲ ἀνδρίαν ἔχει, ἐπιστήμην ἔχει δεινῶν καὶ οὐ δεινῶν καὶ τῶν μεταξὺ.

ibid. 161. εἰ δὲ μεγαλοψυχίαν ἔχει, ἐπιστήμην ἔχει ποιοῦσαν ὑπεραίρειν τῶν συμβαινόντων.

ibid. 162. εἰ φρόνησιν ἔχει, ἔχει καὶ ἐπιστήμην ἀγαθῶν τε καὶ κακῶν καὶ ἀδιαφόρων.

ibid. 167. εἴπερ τε πανάρετόν ἐστι τὸ θεῖον καὶ τὴν φρόνησιν ἔχει, ἔχει καὶ τὴν εὐβουλίαν, παρόσον ἢ εὐβουλίᾳ φρόνησις ἐστὶ πρὸς τὰ βουλευτά.

ibid. 174. ἐστὶ γὰρ ἡ σωφροσύνη ἕξις ἐν αἰρέσει καὶ φρυγαῖς σώζουσα τὰ τῆς φρονήσεως κρίματα.

275 Clemens Al. Strom. II p. 470 Pott. ἐπεὶ δ' οὖν τὴν μὲν ἀνδρείαν ὀρῶνται ἐπιστήμην δεινῶν καὶ οὐ δεινῶν καὶ τῶν μεταξὺ τὴν δὲ σωφροσύνην ἕξιν εἶναι αἰρέσει καὶ φρυγῇ σώζουσαν τὰ τῆς φρονήσεως κρίματα· παρέκειται τῇ μὲν ἀνδρείᾳ ἢ τε ὑπομονή, ἢν καρτερίαν καλοῦσιν, ἐπιστήμην ἐμμενετέων καὶ οὐκ ἐμμενετέων· ἢ τε μεγαλοψυχία ἐπιστήμη τῶν συμβαινόντων ὑπεραίρουσα· ἀλλὰ καὶ τῇ σωφροσύνη ἢ εὐλάβεια ἐκκλισις οὐσα σὺν λόγῳ.

paulo post dicit: ὅτι ὁ μίαν ἔχων ἀρετὴν — πάσας ἔχει διὰ τὴν ἀντακολουθίαν. Αὐτίκα ἢ ἐγκράτεια διάθεσις ἐστὶν ἀννπέριβτος τῶν κατὰ

1 ἢ περὶ—πράξεων secludit Schuchardt.

4 δι' αὐτῆς ποριστικῆ τῶν—καθηκόντων Wachsmuth, διὰ ταύτης ὀριστικῆ τὰ πρὸς τὸ ζῆν καθήκοντα C.

11 θεῶν Schuchardt, θεοῦ libri. 39 εἶναι] fortasse ἐν.

τὸν ὀρθὸν λόγον φανέντων· ἐγκρατεύεται δὲ ὁ κατέχων τὰς παρὰ τὸν ὀρθὸν λόγον ὁρμάς· ἢ ὁ κατέχων αὐτὸν ὥστε μὴ ὁρμᾶν παρὰ τὸν ὀρθὸν λόγον.

276 Clemens Al. Paedag. II p. 247 Pott. ἱκανότης δὲ ἕξις ἐστὶν ἐξικνουμένη πρὸς τὸ οἰκεῖον πέρας ἀνελλιπῶς καὶ ἀπερίττως.

5 ἢ αὐτάρκεια — — ἕξις ἐστὶν ἀρκουμένη οἷς δεῖ καὶ δι' αὐτῆς ποριστικῆ τῶν πρὸς τὸν μακάριον συντελούντων βίον.

idem III p. 286 Pott. ἢ μὲν καθαρῶς ἕξις ἐστὶν παρασκευαστικῆ διαίτης καθαρᾶς καὶ ἀμιγοῦς αἰσχροῖς· ἢ δὲ ἀφέλεια ἕξις ἀφαιρετικῆ τῶν περιττῶν.

10 p. 287. εὐκολία δὲ ἐστὶν ἕξις ἀπέριτος, προσδεκτικῆ πρὸς τὸ ἀνελλιπὲς ἐξαρκούντων εἰς τὸν κατὰ λόγον τὸν ὑγιῆ καὶ μακάριον βίον.

p. 303. εὐταξία ἐστὶ — — δύναμις τεταγμένη βεβαία τῶν ἐξῆς ἀλλήλοις κειμένων ἐν ἔργῳ καλῶς ἀποδοτικῆ, κατ' ἀρετὴν ἀνυπέβλητος.

277 Philo quaest. et solut. in Exodum II 112 (p. 541 Aucher).

15 Quatuor virtutum unaquaeque elementum sortita est ex his tribus, ex habitudine, habendo et habere. Sicut et in sensibus, e. g. visus, visibile, et videre; itidem auditus, audibile, et audire. Sic ergo est scientia, scibile, scire, sicut et continentia, continendum, continere; iterumque fortitudo, fortificandum et habere fortitudinem, quod magis com-

20 muniter dicitur fortificari; similiter iustitia, iustum et habere iustitiam, quod appellatur iustificari.

278 Stobaeus ecl. II 62, 15 W. Ταύτας μὲν οὖν τὰς ῥηθείσας ἀρετὰς τελείας εἶναι λέγουσι περὶ τὸν βίον καὶ συνεστημέναι ἐν θεωρημάτων· ἄλλας δὲ ἐπιγίνεσθαι ταύταις, οὐκ ἔτι τέχνας οὖσας, ἀλλὰ 25 δυνάμεις τινάς, ἐκ τῆς ἀσκήσεως περιγυνομένης, οἷον τὴν ὑγίειαν τῆς ψυχῆς καὶ τὴν ἀριότητα καὶ τὴν ἰσχνὴν αὐτῆς καὶ τὸ κάλλος. Ὡσπερ γὰρ τὴν τοῦ σώματος ὑγίειαν εὐκρασίαν εἶναι τῶν ἐν τῷ σώματι θερμῶν καὶ ψυχρῶν καὶ ξηρῶν καὶ ὑγρῶν, οὕτω καὶ τὴν τῆς ψυχῆς ὑγίειαν εὐκρασίαν εἶναι τῶν ἐν τῇ ψυχῇ δογμάτων. Καὶ ὁμοίως ὥσπερ ἰσχνὸς τοῦ σώματος 30 τόπος ἐστὶν ἱκανὸς ἐν νεύροις, οὕτω καὶ ἡ τῆς ψυχῆς ἰσχνὸς τόπος ἐστὶν ἱκανὸς ἐν τῷ κρίνειν καὶ πράττειν ἢ μὴ· ὥσπερ τε τὸ κάλλος τοῦ σώματος ἐστὶ συμμετρία τῶν μελῶν καθεστῶτων αὐτῷ πρὸς ἄλληλά τε καὶ πρὸς τὸ ὅλον, οὕτω καὶ τὸ τῆς ψυχῆς κάλλος ἐστὶ συμμετρία τοῦ λόγου καὶ τῶν μερῶν αὐτοῦ πρὸς τὸ ὅλον τε αὐτῆς καὶ πρὸς ἄλληλα. Cf. III n. 95. 197.

35 279 Cicero Tusculan. disput. IV 13, 30. Atque ut in malis attingit animi naturam corporis similitudo, sic in bonis. Sunt enim in corpore praecipua valetudo, pulchritudo, vires, firmitas, velocitas: sunt item in animo. <Ut> enim corporis temperatio, cum ea congruunt inter se, e quibus constamus, sanitas: sic animi dicitur, cum eius iudicia opinionones 40 que concordant. — — 31. Et ut corporis est quaedam apta figura membrorum cum coloris quadam suavitate, eaque dicitur pulchritudo: sic in animo opinionum iudiciorumque aequabilitas et constantia, cum firmitate quadam et stabilitate — pulchritudo vocatur. Itemque viribus corporis et nervis et efficacitati similes similibus quoque verbis animi vires nomi-

20 fortificari = ἀνδρίζεσθαι. 31 ἢ μὴ Wachsm., καὶ μὴ libri. || τε Davisius, γε libri. 34 τὸ add. Mullach. || αὐτῆς Wachsm., αὐτοῦ libri. 37 pulchritudo, vires, valetudo hoc ord. libri, transposuit Ursinus. 38 Ut add. Camerarius. 44 similibus quoque Manutius, similibusque libri.

nantur. Velocitas autem corporis celeritas appellatur, quae eadem ingenii etiam laus habetur propter animi multarum rerum brevi tempore percursionem.

280 Stobaeus ecl. II 63,6 W. πάσας δὲ τὰς ἀρετὰς ὅσαι ἐπιστήμαι εἰσι καὶ τέχναι κοινὰ τε θεωρήματα ἔχειν καὶ τέλος, ὡς εἴρηται, τὸ 5 αὐτό· διὸ καὶ ἀχωρίστους εἶναι τὸν γὰρ μίαν ἔχοντα πάσας ἔχειν, καὶ τὸν κατὰ μίαν πρῶτοντα κατὰ πάσας πράττειν. διαφέρειν δ' ἀλλήλων τοῖς κεφαλαίοις. φρονήσεως μὲν γὰρ εἶναι κεφάλαια τὸ μὲν θεωρεῖν καὶ πράττειν, ὃ ποιητέον, προηγουμένως, κατὰ δὲ τὸν δεύτερον λόγον τὸ θεωρεῖν καὶ ἃ δεῖ ἀπονέμειν (καὶ ἃ δεῖ ἀφείσθαι καὶ ἃ δεῖ ὑπομένειν), χάριν τοῦ ἀδι- 10 απτώτως πράττειν ὃ ποιητέον. τῆς δὲ σωφροσύνης ἴδιον κεφαλαίον ἐστὶ τὸ παρέχεσθαι τὰς ὁρμὰς εὐσταθεῖς καὶ θεωρεῖν αὐτὰς προηγουμένως, κατὰ δὲ τὸν δεύτερον λόγον τὰ ὑπὸ τὰς ἄλλας ἀρετὰς, ἕνεκα τοῦ ἀδιαπτώτως ἐν ταῖς ὁρμαῖς ἀνυστρέφεσθαι καὶ ὁμοίως τὴν ἀνδρείαν προηγουμένως μὲν πᾶν ὃ δεῖ ὑπομένειν, κατὰ δὲ τὸν δεύτερον λόγον τὰ ὑπὸ τὰς ἄλλας 15 καὶ τὴν δικαιοσύνην προηγουμένως μὲν τὸ κατ' ἀξίαν ἐκάστην σκοπεῖν, κατὰ δὲ τὸν δεύτερον λόγον καὶ τὰ λοιπὰ. πάσας γὰρ τὰς ἀρετὰς τὰ πασῶν βλέπειν καὶ τὰ ὑποτεταγμένα ἀλλήλαις. ὁμοιον γὰρ ἔλεγεν εἶναι ὁ Παναετίος τὸ συμβαῖνον ἀπὸ τῶν ἀρετῶν, ὡς εἰ πολλοῖς τοξόταις εἰς σκοπὸς εἰ- 20 κείμενος, ἔχει δ' οὗτος ἐν αὐτῷ γραμμὰς διαφόρους τοῖς χρώμασιν· εἶθ' ἕνα- στος μὲν στοχάζοιτο τοῦ τυχεῖν τοῦ σκοποῦ, ἤδη δ' ὁ μὲν διὰ τοῦ πατάξαι εἰς τὴν λευκὴν εἰ τύχοι γραμμὴν, ὃ δὲ διὰ τοῦ εἰς τὴν μέλαιναν, ἄλλος (δὲ) διὰ τοῦ εἰς ἄλλο τι χρῶμα γραμμῆς. Καθάπερ γὰρ τούτους ὡς μὲν ἀνωτάτω τέλος ποιῆσθαι τὸ τυχεῖν τοῦ σκοποῦ, ἤδη δ' ἄλλον κατ' ἄλλον 25 τρόπον προτίθεσθαι τὴν τεύξιν, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τὰς ἀρετὰς πάσας 25 ποιῆσθαι μὲν τέλος τὸ εὐδαιμονεῖν, ὃ ἐστὶ κείμενον ἐν τῷ ζῆν ὁμολογουμένως τῇ φύσει, τούτου δ' ἄλλην κατ' ἄλλον τυγχάνειν.

281 Cicero de finibus III 72. Ad easque virtutes, de quibus disputatum est, dialecticam etiam adiungunt et physicam easque ambas virtutum nomine appellant, alteram, quod habeat rationem, ne cui falso 30 assentiamur neve unquam captiosa probabilitate fallamur, eaque quae de bonis et malis didicerimus, ut tenere tuerique possimus. Nam sine hac arte quemvis arbitrantur a vero abduci fallique posse. Recte igitur, si omnibus in rebus temeritas ignoratioque vitiosa est, ars ea, quae tollit haec, virtus nominata est. 35

282 Cicero de finibus III 73. Physicae quoque non sine causa tributus idem est honos (scil. ut virtus appellaretur) propterea quod, qui convenienter naturae victurus est, ei proficiscendum est ab omni mundo atque ab eius procuratione. Nec vero potest quisquam de bonis et malis vere iudicare nisi omni cognita ratione naturae et vitae etiam deorum, 40 et utrum conveniat necne natura hominis cum universa. Quaeque sunt vetera praecepta sapientium, qui iubent „tempori parere“ et „sequi deum“ et „se noscere“ et „nihil nimis“ haec sine physicis quam vim habeant (et

10 καὶ—ὑπομένειν add. Usener. 13 τὰ Heeren, τὰς libri. 18 ἀλλήλαις Usener, ἀλλήλοισ libri. 21 τοῦ πατάξαι Usener, τὸ ὑποτάξαι libri, ἀποτοξέεσθαι Wytttenb. 23 δὲ add. Heeren. || τοῦ Usener, τὸ libri. 27 ἄλλον κατ' ἄλλην libri, corr. Heine et Canter. 30 de dialectica virtute cf. II n. 130sq. 38 est Madvig, sit libri.

habent maximam), videre nemo potest. Atque etiam ad iustitiam colendam, ad tuendas amicitias et reliquas caritates quid natura valeat, haec una cognitio potest tradere. Nec vero pietas adversus deos nec quanta iis gratia debeatur, sine explicatione naturae intellegi pōtest.

5 283 Alexander Aphrod. de fato ep. 36 p. 211, 17. ἀνθρώπου δὲ ἡ φρόνησις ἀρετὴ, ἢ ἐστίν, ὡς φασίν, ἐπιστήμη ποιητέων τε καὶ οὐ ποιητέων.

284 Sextus adv. math. VII 158 (Arcesilaus e Stoicorum placitis profectus contra Stoicos disputat:) τὴν μὲν γὰρ εὐδαιμονίαν περιγίνεσθαι διὰ τῆς φρονήσεως, τὴν δὲ φρόνησιν κινεῖσθαι ἐν τοῖς κατορθώμασιν, τὸ δὲ
10 κατορθώμα εἶναι ὅπερ πραχθὲν εὐλογον ἔχει τὴν ἀπολογία.

285 Cicero Tusculan. disput. IV 24, 53. *Fortitudo est igitur affectio animi, legi summae in perpetiendis rebus obtemperans; vel conservatio stabilis iudicii in eis rebus, quae formidolosae videntur, subeundis et repellendis; vel scientia rerum formidolosarum contrariarumque aut*
15 *omnino neglegendarum, conservans earum rerum stabile iudicium; vel brevius, ut Chrysippus: — nam superiores definitiones erant Sphaeri, hominis in primis bene definientis, ut putant Stoici: sunt enim omnino omnes fere similes, sed declarant communes notiones alia magis alia — quo modo igitur Chrysippus? Fortitudo est, inquit, scientia*
20 *rerum perferendarum vel affectio animi, in patiendo ac perferendo summae legi parens sine timore.*

286 Philo de sept. et fest. dieb. Vol. II Mang. p. 360. τὴν ἀνδρείαν ἀρετὴν περὶ τὰ δεινὰ πραγματευομένην ἴσασιν οἱ μὴ παντελῶς ἄμουσοι καὶ ἀχόρευτοι, κἂν ἐπὶ βραχὺ παιδείας προσάφωται τῶν ὑπομε-
25 νετέων οὐδὲν ἐπιστήμην.

287 Scholia in Hom. Iliad. E 2. Θάρσος δὲ ἐστὶ κατὰ μὲν Στωϊκούς φιλοσόφους τὸ ἀσφαλῶς πεποιθέναι αὐτῷ ὅτι οὐδενὶ ἂν δεινῷ περιπέσοι, κατὰ δὲ τοὺς ἐκ τοῦ Περιπάτου τὸ εὐελπιεῖν εἶναι τοῦ μηδενὶ ἂν δεινῷ περιπεσεῖν etc.

30 288 Plutarchus de Stoic. repugn. ep. 16 p. 1041 b. Χρυσ. (ἐν τοῖς πρὸς Πλάτωνα περὶ δικαιοσύνης). Τοῦ δὲ Πλάτωνος εἰπόντος τὴν ἀδικίαν, ὡς διαφθορὰ ψυχῆς οὐσα καὶ στάσις, οὐδ' ἐν αὐτοῖς τοῖς ἔχουσιν ἀποβάλλει τὴν δύναμιν, ἀλλ' αὐτὸν ἑαυτῷ συμβάλλει καὶ <σν>-
35 κρούει καὶ ταράττει τὸν πονηρόν· ἐγκαλῶν Χρῦσιππος, „ἀτόπως, φησί, λέγεσθαι τὸ ἀδικεῖν ἑαυτόν· εἶναι γὰρ πρὸς ἕτερον οὐ πρὸς ἑαυτὸν τὴν ἀδικίαν.“

p. 1041 c. ἐν μὲν τοῖς πρὸς Πλάτωνα ταῦτ' εἶρηκε περὶ τοῦ τὴν ἀδικίαν λέγεσθαι μὴ πρὸς ἑαυτὸν ἀλλὰ πρὸς ἕτερον· „οἱ γὰρ κατ' ἰδίαν ἄδικοι <οὐ> συνεστήκασιν ἐκ πλειόνων τοιοῦτων τάναν-

3 adversum Nonius. 4 explanatione Nonius. 5 hoc Alexandri est, dis φρόνησιν abiudicantis. 14 et omnino conii. Heine, quod non sufficit. 31 Rep. p. 351 d. 33 συγκρούει Reiske, κρούει libri. 39 οὐ inserui, quo locum multis doctorum coniecturis vexatum sanasse mihi videor. Antecedebant haec fere: ὁ γὰρ εἰς λέγεται ἄδικος οὐχ ὡς ἀδικῶν ἑαυτόν; quibus respondent:

τία λεγόντων, καὶ ἄλλως τῆς ἀδικίας λαμβανομένης ὡς ἂν ἐν πλείοσι πρὸς ἑαυτοὺς οὕτως ἔχουσιν, εἰς δὲ τὸν ἕνα μηδενὸς διατείνοντος τοιοῦτου· καθ' ὅσον δὲ πρὸς τοὺς πλησίον ἔχει οὕτως.“

289 Plutarchus de Stoic. repugn. ep. 16 p. 1041c. ἐπιλαθόμενος 5 γὰρ τούτων αὐθις ἐν ταῖς περὶ Δικαιοσύνης ἀποδείξεσιν „ἀδικεῖσθαι φησιν ὑφ' ἑαυτοῦ τὸν ἀδικοῦντα καὶ αὐτὸν ἀδικεῖν, ὅταν ἄλλον ἀδικῆ, γενόμενον ἑαυτῷ τοῦ παρανομεῖν αἷτιον, καὶ βλάπτοντα παρ' ἀξίαν ἑαυτόν.“

p. 1041d. Ἐν δὲ ταῖς Ἀποδείξεσι τοιοῦτους ἠρώτηκε λόγους 10 περὶ τοῦ τὸν ἄδικον καὶ ἑαυτὸν ἀδικεῖν· „Παραίτιον γενέσθαι παρανομήματος ἀπαγορεύει ὁ νόμος, καὶ τὸ ἀδικεῖν ἐστὶ παρανόμημα· ὁ τοίνυν παραίτιος γενόμενος αὐτῷ τοῦ ἀδικεῖν, παρανομεῖ εἰς ἑαυτόν· ὁ δὲ παρανομῶν εἰς ἕνα καὶ ἀδικεῖ ἐκείνον· ὁ ἄρα καὶ ὄντινούν ἀδικῶν καὶ ἑαυτὸν ἀδικεῖ.“ Πάλιν „τὸ 15 ἀμάρτημα τῶν βλαμμάτων ἐστὶ, καὶ πᾶς ἀμαρτάνων παρ' ἑαυτὸν ἀμαρτάνει· πᾶς ἄρα ὁ ἀμαρτάνων βλάπτει ἑαυτὸν παρὰ τὴν ἀξίαν, εἰ δὲ τοῦτο καὶ ἀδικεῖ ἑαυτόν.“ Ἔτι καὶ οὕτως· „Ὁ βλαπτόμενος ὑφ' ἑτέρου ἑαυτὸν βλάπτει, καὶ παρὰ τὴν ἀξίαν ἑαυτὸν βλάπτει· τοῦτο δ' ἦν τὸ ἀδικεῖν· ὁ ἄρα ἀδι- 20 κούμενος καὶ ὑφ' ὅτουσιν πᾶς ἑαυτὸν ἀδικεῖ.“

290 Seneca de clementia lib. II 3. Clementia est temperantia animi in potestate ulciscendi vel lenitas superioris adversus inferiorem in constituendis poenis. Plura proponere tutius est, ne una finitio parum rem comprehendat et, ut ita dicam, formula excidat: 25 itaque dici potest et inclinatio animi ad lenitatem in poena exigenda. Illa finitio contradictiones inveniet, quamvis maxime ad verum accedat: si dixerimus clementiam esse moderationem aliquid ex merita ac debita poena remittentem; reclamabitur nullam virtutem cuiquam minus debito facere. 30

291 Hieronymus comment. in epist. ad Galatas Lib. III ep. 5 v. 22. Denique et hanc (scilicet τὴν χρηστότητα) Stoici ita definiunt: benignitas est virtus sponte ad bene faciendum exposita. Non multum bonitas a benignitate diversa est — hanc quoque sectatores Zenonis ita definiunt: bonitas est virtus quae prodest: sive virtus ex qua 35 oritur utilitas: aut virtus propter semet ipsam: aut affectus qui fons sit utilitatum.

292 Clemens Al. Strom. II p. 450 Pott. ἀγάπη δὲ ὁμόνοια ἂν εἴη τῶν κατὰ τὸν λόγον καὶ τὸν βίον καὶ τὸν τρόπον· ἢ συνελόντι φάναι κοινωνία βίον· ἢ ἐκτένεια φιλίας καὶ φιλοστοργίας μετὰ λόγον ὀρθοῦ περὶ 40 χρῆσιν ἐταίρων.

καθ' ὅσον δὲ etc.

Reiske, ἔσται libri.

δικαιοῦμενος libri.

12 καὶ τὸ libri, καὶ del. Reiske, malim τὸ δὲ. || ἐστὶ

14 εἰς ἕνα libri, malim εἰς τινὰ. 20 ἀδικούμενος Xyl.,

32 Cf. n. 273 χρηστότης δὲ ἕξις ἐκονσίως ἐβποιητική.

paullo post: παράκειται δὲ τῇ ἀγάπῃ ἢ τε φιλοξενία, φιλοτεχνία τις οὕσα περὶ χρήσιν ξένων.

p. 451. ἢ τε φιλανθρωπία — — φιλικὴ χρῆσις ἀνθρώπων ὑπάρχουσα.

5 ἢ τε φιλοστοργία φιλοτεχνία τις οὕσα περὶ στέρξιν φίλων ἢ οἰκείων.

στέρξις δ' αὖ τήρησις ἐστὶν εὐνοίας ἢ ἀγαπήσεως·

ἀγάπησις δὲ ἀπόδεξις παντελής — —

δι' ὁμόνοιαν, ἐπιστήμην οὕσαν κοινῶν ἀγαθῶν.

10 **293** Clemens Al. Paedag. I 13 p. 159 Pott. hasce Stoicorum definitiones prodit:

ἡ ἀρετὴ — διάθεσις ἐστὶ ψυχῆς σύμφωνος ὑπὸ τοῦ λόγου περὶ ὅλον τὸν βίον.

τὴν φιλοσοφίαν ἐπιτήδευσιν λόγου ὀρθότητος ἀποδιδοῦσιν.

15 p. 160. καὶ ἔστιν ἡ μὲν πράξις <ἢ σπουδαία> ψυχῆς ἐνέργεια λογικῆς κατὰ κρίσιν ἀστείαν [καὶ ὄρεξιν ἀληθείας], διὰ τοῦ συμφυοῦς καὶ συναγωνιστοῦ σώματος ἐκτελουμένη.

καθ' ἡκον δὲ ἀκόλουθον ἐν τῷ βίῳ.

20 καὶ γὰρ ὁ βίος <ὁ σπουδαῖος> σύστημα τί ἐστὶ λογικῶν πράξεων, τουτέστι τῶν ὑπὸ τοῦ λόγου διδασκωμένων ἀδιάπτωτος ἐνέργεια.

294 Stobaeus ecl. II 67, 5 W. φιλομουσίαν δὲ καὶ φιλογραμματίαν καὶ φιλιππίαν καὶ φιλοκνηγίαν καὶ καθόλου <τάς> ἐγκυκλίους λεγομένας τέχνας ἐπιτηδεύματα μὲν καλοῦσιν, ἐπιστήμας δ' οὐ· ἐν <δὲ> ταῖς σπουδαίαις
25 ἔξεσι ταῦτα καταλείπουσι, καὶ ἀκολούθως μόνον τὸν σοφὸν φιλόμουσον εἶναι λέγουσι καὶ φιλογράμματον, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων κατὰ τὸ ἀνάλογον. τό τε ἐπιτήδευμα τοῦτον ὑπογράφουσι τὸν τρόπον· ὁδὸν διὰ τέχνης ἢ μέρους ἄγουσαν ἐπὶ <τά> κατ' ἀρετὴν.

§ 8. Mutua virtutum coniunctio.

30 **295** Diog. Laërt. VII 125. τὰς δὲ ἀρετὰς λέγουσιν ἀντακολουθεῖν ἀλλήλαις, καὶ τὸν μίαν ἔχοντα πάσας ἔχειν. εἶναι γὰρ αὐτῶν τὰ θεωρήματα κοινά, καθάπερ Χρῦσιππος ἐν τῷ πρώτῳ περὶ Ἀρετῶν φησὶν, Ἀπολλόδωρος δὲ ἐν τῇ φυσικῇ κατὰ τὴν ἀρχαίαν, Ἐκάτων δὲ ἐν τῷ τρίτῳ περὶ ἀρετῶν. τὸν γὰρ ἐνάρε-
35 τον θεωρητικὸν τε εἶναι καὶ πρακτικὸν τῶν ποιητέων· τὰ δὲ ποιητέα καὶ αἰρετέα ἐστὶ, καὶ ὑπομενετέα καὶ ἀπονεμητέα καὶ ἐμμενητέα. ὥστε εἰ τὰ μὲν αἰρετικῶς ποιεῖ, τὰ δὲ ὑπομενετικῶς, τὰ δὲ ἀπονεμητικῶς,

15 et 19 addidi pro eo quod Clemens habet ἢ τοῦ Χριστιανοῦ. 16 a Cl. additum. 23 τὰς Heeren, καὶ κατὰ libri. 24 δὲ add. Valckenaar. 27 ὑπογράφουσι Wyttenb., ἐπιγράφουσι libri. || ἢ μέρους Usener, ἡμέρον libri. 28 τὰ add. Wachsm. 34 fortasse τὴν ἀρχὴν. || τὸ B (pro τὸν). 35 πρακτικὸν ποιητέων (-ον B) BP. || ποιητέα BP. 36 ὑπομενετέα BP. || ἐμμενετέα P. 37 αἰρετικῶς P αἰτιῶς B. || τὰ δὲ—οἰκεία τρέπεσθαι om. B. || ὑπομενετικῶς P.

τὰ δὲ ἐμμενητικῶς, φρόνιμος τε ἐστὶ καὶ ἀνδρείος καὶ δίκαιος καὶ σώφρων. κεφαλαιοῦσθαί τε ἐκάστην τῶν ἀρετῶν περὶ τι ἴδιον κερφάλαιον· οἷον τὴν ἀνδρείαν περὶ τὰ ὑπομενετέα, τὴν φρόνησιν περὶ τὰ ποιητέα καὶ μὴ καὶ οὐδέτερα· ὁμοίως τε καὶ τὰς ἄλλας περὶ τὰ οἰκεία τρέπεσθαι. ἔπονται δὲ τῇ μὲν φρονήσει εὐβουλία καὶ σύνεσις· τῇ δὲ σωφροσύνη εὐταξία καὶ κοσμιότης· τῇ δὲ δικαιοσύνη ἰσότης καὶ εὐγνωμοσύνη· τῇ δὲ ἀνδρεία ἀπαρραλλαξία καὶ εὐτονία. Cf. III n. 280.

296 Galenus optimum medicum esse philosophum Vol. I p. 61 K. οὕτω δὲ καὶ τὰς ἄλλας ἀρετὰς ἀναγκαῖον ἔχειν αὐτόν (scil. medicum sapientem). σύμπεσαι γὰρ ἀλλήλαις ἔπονται, καὶ οὐχ οἷόν τε μίαν ἡντιναοῦν λαβόντι μὴ οὐχὶ καὶ τὰς ἄλλας ἀπάσας εὐθὺς ἀκολουθούσας ἔχειν, ὥσπερ ἐκ μιᾶς μηρίνθου δεδεμέναις.

297 Plutarchus de Stoic. repugn. ep. 15 p. 1041a. Καὶ μὴν ἐν ταῖς περὶ Δικαιοσύνης ἀποδείξει λέγει ῥητῶς ὅτι „πᾶν κατόρθωμα καὶ εὐνόμημα καὶ δικαιοπράγημά ἐστι· τὸ δὲ γε κατ' ἐγκράτειαν ἢ καρτερίαν ἢ φρόνησιν ἢ ἀνδρείαν πραττόμενον κατόρθωμά ἐστιν· ὥστε καὶ δικαιοπράγημα.“

298 Lactant. div. instit. V 17. Denique, ut concludam disputationem, non posse eundem iustum esse ac stultum, eundem sapientem et iniustum, docet ipsa ratio. Qui enim stultus est, quid sit iustum ac bonum nescit et ideo semper peccat. Ducitur enim quasi captivus a vitiis, nec resistere ullo modo potest, quia caret virtute, quam nescit. Iustus autem ab omni peccato se abstinet; quod aliter facere non potest, quam si habeat recti pravique notitiam. Rectum autem discernere a pravo quis potest nisi sapiens? Ita fit ut nunquam possit esse iustus, qui stultus est, neque sapiens qui fuerit iniustus.

ibidem: Stultitia igitur est in factis dictisque per ignorantiam recti ac boni erratio.

299 Plutarchus de Stoic. repugn. ep. 27 p. 1046e. „Τὰς ἀρετὰς φησὶν ἀντακολουθεῖν ἀλλήλαις, οὐ μόνον τῷ τὸν μίαν ἔχοντα πάσας ἔχειν, ἀλλὰ καὶ τῷ τὸν κατὰ μίαν διτιοῦν ἐνεργοῦντα κατὰ πάσας ἐνεργεῖν· οὔτε γὰρ ἄνδρα φησὶ τέλειον εἶναι τὸν μὴ πάσας ἔχοντα τὰς ἀρετὰς, οὔτε πρῶξιν τελείαν, ἤτις οὐ κατὰ πάσας πράττεται τὰς ἀρετὰς.“

300 Hieronymus ep. 66 (ad Pammachium) 3. Quattuor virtutes describunt Stoici, ita sibi invicem nexas et mutuo cohaerentes, ut qui unam non habuerit omnibus careat: prudentiam, iustitiam, fortitudinem, temperantiam.

301 Philo de ebrietate § 88 Vol. II p. 186, 21 Wendl. Χρὴ μέντοι μηδὲ τοῦτ' ἀγνοεῖν ὅτι ἡ σοφία, τέχνη τεχνῶν οὔσα, δοκεῖ μὲν ταῖς διαφόροις ἕλαις ἐναλλάττεσθαι, τὸ δ' αὐτῆς ἀληθὲς εἶδος ἀρεπτον ἐμφανεῖ τοῖς ὀξυδομοῦσι καὶ μὴ τῷ περιγεγυμένῳ τῆς οὐσίας ὄγκῳ μεθελκομένοις, ἀλλὰ τὸν

3 ὑπομενετέα P. 6 καὶ om. BP. 14 cf. Stobaeus eclog. II 7 p. 97, 5 Wachsm. 32 φησὶ Wy., φασὶ libri.

ἐνεσφραγισμένον ὑπὸ τῆς τέχνης αὐτῆς χαρακτηῖρα διορθῶσι. Τὸν ἀνδριαντο-
ποιὸν Φειδίαν ἐκείνον, καὶ χαλκὸν λαβόντα φασὶ καὶ ἑλέφαντα καὶ χρυσὸν
καὶ ἄλλας διαφόρους ὕλας, ἀνδριάντας ἀπεργάσασθαι καὶ ἐν ἅπασιν τούτοις
μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἐνσημῆνασθαι τέχνην, ὡς μὴ μόνον ἐπιστήμονας ἀλλὰ
5 καὶ μίαν ἰδιώτας τὸν δημιουργὸν ἀπὸ τῶν δημιουργηθέντων γνωρίσαι. —
Καθάπερ γὰρ ἐπὶ τῶν διδύμων ἢ φύσις χρησαμένη τῷ αὐτῷ πολλὰκις χαρακτη-
τῆρι, παρὰ μικρὸν ἀπαρλλάκτους ὁμοιότητας ἐτύπωσε· τὸν αὐτὸν τρόπον
καὶ ἡ τελεία τέχνη, μίμημα καὶ ἀπεικόνισμα φύσεως οὖσα, ὅταν διαφόρους
ὕλας παραλάβῃ, σχηματίζει καὶ ἐνεσφραγίζεται τὴν αὐτὴν ἀπάσαις ἰδέαν, ὡς
15 ταύτη μάλιστα συγγενῆ καὶ ἀδελφὰ καὶ δίδυμα τὰ δημιουργηθέντα γενέσθαι.
— Ταῦτόν οὖν καὶ ἡ ἐν τῷ σοφῷ δύναμις ἐπιδείξεται· πραγματευομένη γὰρ
τὰ περὶ τοῦ ὄντος, εὐσέβεια καὶ ὁσιότης ὀνομάζεται, τὰ δὲ περὶ οὐρανοῦ
καὶ τῶν κατ' αὐτόν, φυσιολογία· μετεωρολογικὴ δὲ τὰ περὶ τὸν ἀέρα
καὶ ὅσα κατὰ τὰς τροπὰς αὐτοῦ καὶ μεταβολὰς ἐν τε ταῖς ὀλοσχερέσιν ἐτη-
20 σίοις ὥραις καὶ ταῖς ἐν μέρει κατὰ τε μηνῶν καὶ ἡμερῶν περιόδους πέφυκε
συνίστασθαι· ἠθικὴ δὲ τὰ πρὸς ἀνθρωπίνων ἐπανόρθωσιν ἠθῶν, ἧς ἰδέαι
πολιτικὴ τε ἢ περὶ πόλιν, καὶ ἡ περὶ οἰκίας ἐπιμέλειαν οἰκονομικὴ,
συμποικικὴ τε ἢ περὶ τὰ συμπόσια καὶ τὰς εὐωχίας. Ἔτι δ' αὖ ἡ μὲν
περὶ ἀνθρώπων ἐπιστάσιαν βασιλικὴ, ἡ δὲ περὶ προστάξεις καὶ ἀπαγορευ-
20 σεις νομοθετικὴ. Πάντα γὰρ ταῦτα ὁ πολύφημος ὡς ἀληθῶς καὶ πολυ-
ῶννος σοφὸς κεχώρηκεν (iterum singulae artes enumerantur) καὶ ἐν ἀπά-
σαις ἐν εἶδος καὶ ταῦτόν ἔχων ὀφθῆσεται.

302 Olympiodorus in Plat. Alcib. pr. p. 214 Creuzer. ὅτι εἰ καὶ
ἀντακολουθοῦσιν ἀλλήλαις αἱ ἀρεταί, ἀλλὰ τῇ ἰδιότητι διαφέ-
25 ρουσιν. οὐ γὰρ εἰσι μία, ἀλλὰ πᾶσαι ἐν μὲν τῇ ἀνδρεία εἰσὶν ἀνδρείως,
ἐν ἄλλῳ δὲ σωφρονικῶς· ὡς καὶ πάντες οἱ θεοὶ ἐν μὲν τῷ Διὶ εἰσι διῶς,
ἐν ἄλλῳ δὲ ἡραίως· οὐδεὶς γὰρ θεὸς ἀτελής. Καὶ ὡς Ἀναξαγόρας ἔλεγε
πάντα ἐν πᾶσιν, ἐν δὲ πλεονάζειν, οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν θείων ἑροῦμεν. Πᾶσα
γὰρ ἀρετὴ φρονησίς ἐστιν, ὡς τὰ πρακ(έ)α εἰδυῖα· πᾶσα ἀνδρεία, ὡς ἀγω-
30 υζομένη· πᾶσα σωφροσύνη, ὡς ἐπὶ τὸ κρείττον ἐπανάγουσα· πᾶσα δικαιοσύνη,
ἢ τὰ προσήκοντα τοῖς πρακτοῖς ἀπονέμουσα.

303 Philo de Mose lib. II Vol. II Mang. p. 135. ὁ καὶ ἐπὶ τῶν
ἀρετῶν εἶπθε λέγεσθαι ὅτι ὁ μίαν ἔχων καὶ πάσας ἔχει.

304 Philo de sacrif. Abel et Cain § 82 Vol. I p. 236, 3 Wendl.
35 διαριετόν οὖν αὐτόν (scil. τὸν λόγον) εἰς κεφάλαια προηγούμενα, τὰ λεγό-
μενα ἐπιπίπτοντα, καὶ ἐφαρμοστέον ἐκάστῳ τὰς οἰκίους κατασκευάς, μιμου-
μένους τοὺς ἀγαθοὺς τῶν τοξοτῶν, οἱ σκοπὸν τινα προθέμενοι τὰ βέλη
πάντα ἐπ' αὐτόν ἀφιέναι πειροῦνται. Σκοπῶ μὲν γὰρ τὸ κεφάλαιον, βέλεσι
δὲ ἔοικεν ἢ κατασκευῇ. οὕτως τὸ πάντων ἄριστον ἐσθημάτων ὁ λόγος ἀρ-
40 μονίως συννυφαίνεται.

p. 237, 2 § 84. τὸ γὰρ ὅλον καὶ ἐν ἐστὶν ἡ ἀρετὴ ἢ κατὰ εἶδη τὰ
προσεχῇ τέμνεται, φρόνησιν καὶ σωφροσύνην, δικαιοσύνην καὶ ἀνδρείαν, ἵνα
τὰς καθ' ἕναστος εἰδότες διαφορὰς ἐκούσιον ὑπομένωμεν λατρείαν καὶ καθ'
ὅλον καὶ κατὰ μέρη.

17 περὶ Mang., πρὸς libri, || οἰκίας FH, οἰκίαν UG. || ἐπιμέλειαν H ἐπι-
μέλεια GUF. 36 οἰκίους Pap., οἰκίας codd. 39 ἐσθημάτων Pap. U, αἰσθη-
μάτων F, μαθημάτων ceteri. 41 ἐν γένει UF, ἐν γενέσει Pap., ἐν ἐστὶν ceteri.

§ 9. Virtutes esse animalia.

305 Stobaeus ecl. II 64, 18 W. Ἀρετὰς δ' εἶναι πλείους φασὶ καὶ ἀχωρίστους ἀπ' ἀλλήλων, καὶ τὰς αὐτὰς τῷ ἡγεμονικῷ μέρει τῆς ψυχῆς καθ' ὑπόστασιν, καθ' ὃ δὴ καὶ σῶμα πᾶσαν ἀρετὴν εἶναι τε καὶ λέγεσθαι, τὴν γὰρ διάνοιαν καὶ τὴν ψυχὴν σῶμα εἶναι· τὸ γὰρ συμφυῆς 5 πνεῦμα ἡμῖν ἐνθερμον ὄν ψυχὴν ἡγοῦνται.

306 Stobaeus ecl. II 65, 1 Wachsm. βούλονται δὲ καὶ τὴν ἐν ἡμῖν ψυχὴν ζῶον εἶναι· ζῆν τε γὰρ καὶ αἰσθάνεσθαι· καὶ μάλιστα τὸ ἡγεμονικὸν μέρος αὐτῆς, ὃ δὴ καλεῖται διάνοια. διὸ καὶ πᾶσαν ἀρετὴν ζῶον εἶναι, ἐπειδὴ ἢ αὐτὴ <τῆ> διανοία ἐστὶ κατὰ τὴν οὐσίαν. κατὰ τοῦτο γὰρ φασὶ 10 καὶ τὴν φρόνησιν φρονεῖν· ἀκολουθεῖ γὰρ αὐτοῖς τὸ οὕτως λέγειν.

307 Seneca epist. 113, 1. quid sentiam de hac quaestione, iactata apud nostros: an iustitia fortitudo prudentia ceteraeque virtutes animalia sint. Hac subtilitate effecimus, Lucili carissime, ut exercere ingenium inter inrita videremur et disputationibus nihil profuturis otium 15 terere. Faciam, quod desideras, et quid nostris videatur, exponam. — — quae sint ergo, quae antiquos moverint, dicam. Animum constat animal esse, cum ipse efficiat, ut simus animalia, [et] cum ab illo animalia nomen hoc traxerint. virtus autem nihil aliud est quam animus quodammodo se habens: ergo animal est. Deinde virtus agit aliquid. 20 agi autem nihil sine inpetu potest. si inpetum habet, qui nulli nisi animali, animal est. „Si animal est, inquit, virtus, habet ipsa virtutem.“ Quidni habeat se ipsam? quomodo sapiens omnia per virtutem gerit, sic virtus per se. „Ergo, inquit, et omnes artes animalia sunt et omnia, quae cogitamus quaeque mente complectimur. sequitur, ut multa milia 25 animalium habitent in his angustiis pectoris et singuli multa simus animalia aut multa habeamus animalia.“ Quaeris, quid adversus istuc respondeatur? unaquaeque ex istis res animal erit: multa animalia non erunt. quare? dicam, si mihi adcommodaveris subtilitatem et intentionem tuam. Singula animalia singulas habere debent substantias. ista omnia 30 unum animum habent. itaque singula esse possunt, multa esse non possunt. Ego et animal sum et homo, non tamen duos esse dices. quare? quia separati debent esse (ita dico, alter ab altero debet esse diductus) ut duo sint. Quicquid in uno multiplex est, sub unam naturam cadit. itaque unum est. Et animus meus animal est et ego animal sum: duo 35 tamen non sumus. quare? quia animus mei pars est. Tunc aliquid per se numerabitur, cum per se stabit: ubi vero alterius membrum erit, non poterit videri aliud. quare? dicam: quia quod aliud est, suum oportet esse et proprium et totum et intra se absolutum.

Ibidem § 24: Non sunt, inquit, virtutes multa animalia et tamen 40 animalia sunt. nam quemadmodum aliquis et poeta est et orator, et tamen unus, sic virtutes istae animalia sunt, sed multa non sunt.

10 τῆ addidi. || διανοία Heeren, διάνοια libri.
ἀκολουθεῖν libri. 21 impetus = ὄρμη.

11 ἀκολουθεῖ Heeren,

Ethica VI.

De iure et lege.

§ 1. Ius esse natura.

308 Diog. Laërt. VII 128. φύσει τε τὸ δίκαιον εἶναι καὶ
5 μὴ θέσει, ὡς καὶ τὸν νόμον καὶ τὸν ὀρθὸν λόγον, καθά φησι Χρύ-
σιππος ἐν τῷ περὶ τοῦ Καλοῦ.

309 Cicero de finibus III 21, 71. Ius autem, quod ita dici apel-
larique possit, id esse natura, alienumque esse a sapiente non modo
iniuriam cui facere, verum etiam nocere. Nec vero rectum est cum ami-
10 cis aut bene meritis consociare aut coniungere iniuriam. Gravissimeque
— defenditur numquam aequitatem ab utilitate posse seiungi,
et, quicquid aequum iustumque esset, id etiam honestum, vicissimque
quicquid esset honestum, iustum etiam atque aequum fore.

310 Proclus in Plat. Alcib. pr. p. 318 Creuzer. Ὁ μὲν δὴ συλ-
15 λογισμὸς ὅλος ὁ κατασκευάζων ὅτι τὸ δίκαιον συμφέρον οὕτωςί πρόεισι·
πᾶν δίκαιον καλόν, πᾶν καλὸν ἀγαθόν· πᾶν ἄρα δίκαιον ἀγα-
θόν· ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ ἀγαθὸν τῷ συμφέροντι ταυτόν· πᾶν ἄρα
δίκαιον συμφέρον (sequitur alius syllogismus, inverso membrorum
ordine). Οὔτε γὰρ τὸ ἀγαθὸν τῆς ψυχῆς ἐν ἄλλῃ τινὶ ἢ ἐν τῇ ἀρετῇ
20 ὑφέστηκεν, οὔτε τὸ καλόν, ἀλλὰ πᾶν τὸ ἀγαθὸν κατ' ἀρετὴν ἀφώριστα,
καὶ τὸ αὐτὸ καλόν ἐστὶν ὅπερ ἀγαθόν, καὶ ταῦτα ἀμφοτέρω δίκαιά ἐστι.
Κἂν γὰρ κῶφρον ἢ καὶ ἀνδρείον, δίκαιόν ἐστι διὰ τὴν τῶν ἀρετῶν ἀν-
τακολούθησιν· οὐ γάρ ἐστι κωφρονεῖν μὲν ἀδίκως δὲ ζῆν, οὐδὲ ἀνδρί-
ζεσθαι μὲν, στέρεσθαι δὲ ποτε δικαιοσύνης, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ τῆς ζωῆς εἰ-
25 δος ἐκ πασῶν ὑφέστηκε τῶν ἀρετῶν.

311 Cicero de legibus I 16, 44. Nec solum ius et iniuria na-
tura diiudicantur, sed omnino omnia honesta ac turpia. Nam
et communis intelligentia notas nobis res efficit easque in animis nostris
inchoavit, ut honesta in virtute ponantur, in vitiis turpia. Haec autem
30 in opinione existimare, non in natura posita, dementis est. Nam nec ar-
boris nec equi virtus, quae dicitur (in quo abutimur nomine) in opinione

5 Cf. Stobaeus eclog. II 7 p. 94, 7 W.

sita est, sed in natura. Quodsi ita est, honesta quoque et turpia natura diiudicanda sunt. Nam si opinione universa virtus, eadem eius etiam partes probarentur. Quis igitur prudentem et, ut ita dicam, eatum non ex ipsius habitu, sed ex aliqua re externa iudicet? Est enim virtus perfecta ratio; quod certe in natura est. Igitur omnis honestas eodem modo.

312 Cicero de legibus I 17,45. Nam ut vera et falsa, ut consequentia et contraria sua sponte, non aliena iudicantur: sic constans et perpetua ratio vitae, quae est virtus, itemque inconstantia, quod est vitium, sua natura probabitur. Nos ingenia iuvenum iudicamus natura: non item virtutes et vitia, quae existunt ab ingeniis, iudicabuntur? An ea aliter: honesta et turpia non ad naturam referri necesse erit? Quod laudabile bonum est, in se habeat quod laudetur necesse est: ipsum enim bonum non est opinionibus, sed natura. Nam ni ita esset, beati quoque opinione essent. Quo quid dici potest stultius? Quare quum et bonum et malum natura iudicetur et ea sint principia naturae: certe honesta quoque et turpia simili ratione diiudicanda et ad naturam referenda sunt.

313 Plutarchus de Stoic. repugn. ep. 15 p. 1040a. Ἐν δὲ τοῖς πρὸς αὐτὸν Πλάτωνα περὶ Δικαιοσύνης εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἐνάλλεται τῷ περὶ θεῶν λόγῳ καὶ φησιν „οὐτ' ὀρθῶς ἀποτρέπειν τῷ ἀπὸ τῶν θεῶν φόβῳ τῆς ἀδικίας τὸν Κέφαλον, εὐδιάβλητόν τ' εἶναι καὶ πρὸς τοῦναντίον ἐξάγειν πολλοὺς περισπασμοὺς καὶ πιθανότητας ἀντιπιπτούσας τὸν περὶ τῶν ὑπὸ τοῦ θεοῦ κολάσεων λόγον, ὡς οὐδὲν διαφέροντα τῆς Ἀκκοῦς καὶ τῆς Ἀλφριτοῦς, δι' ὧν τὰ παιδάκια τοῦ κακοσχολεῖν αἱ γυναῖκες ἀνείργουσι.“ Οὕτω δὲ διασύρας τὰ τοῦ Πλάτωνος, ἐπαινεῖ πάλιν ἐν ἄλλοις καὶ προφέρεται τὰ τοῦ Εὐριπίδου ταυτὶ πολλὰκις.
(Nauck fr. trag. p. 679) ἀλλ' ἔστι, καὶ τις ἐγγελά λόγῳ,
Ζεὺς καὶ θεοὶ βρότεια λεύσσοντες πάθη.

§ 2. De lege aeterna et de legibus singularum civitatum.

314 Marcianus libro I institut. (Vol. I p. 11,25 Mommsen) sed et philosophus summae Stoicae sapientiae Chrysippus sic incipit libro quem fecit περὶ νόμου: ὁ νόμος πάντων ἐστὶ βασιλεὺς θεῶν τε καὶ ἀνθρωπίνων πραγμάτων· δεῖ δὲ αὐτὸν προστατῆν τε εἶναι τῶν καλῶν καὶ τῶν αἰσχυρῶν καὶ ἄρχοντα καὶ ἡγεμόνα, καὶ κατὰ τοῦτο κανόνα τε εἶναι δικαίων καὶ ἀδίκων καὶ τῶν φύσει πολιτικῶν ζῴων προστακτικὸν μὲν ὧν ποιητέον, ἀπαγορευτικὸν δὲ ὧν οὐ ποιητέον.

23 ἐξάγειν Dii., ἐξάγοντα libri. || adde ἔχοντα. 38 verba καὶ τῶν—ζῴων post ἡγεμόνα transponit Hercher.

315 Cicero de legibus I 6, 18. Igitur doctissimis viris proficisci placuit a lege: haud scio an recte, si modo, ut iidem definiunt, lex est ratio summa, insita in natura, quae iubet ea quae facienda sunt prohibetque contraria. Eadem ratio, cum est hominis mente confirmata et perfecta, lex est. 19. Itaque arbitrantur prudentiam esse legem, cuius ea vis sit, ut recte facere iubeat, vetet delinquere: eamque rem illi Graeco putant nomine <a> suum cuique tribuendo appellatam — — — a lege duendum est iuris exordium: ea est enim naturae vis, ea mens ratioque prudentis, ea iuris atque iniuriae regula — — quae saeculis omnibus ante nata est, quam scripta lex ulla aut quam omnino civitas constituta.

316 Cicero de legibus II 8. legem neque hominum ingenii excogitatam nec scitum aliquod esse populorum, sed aeternum quiddam, quod universum mundum regeret imperandi prohibendique sapientia. Ita principem legem illam et ultimam mentem esse dicebant omnia ratione aut cogentis aut vetantis dei; ex quo illa lex, quam di humano generi dederunt, recte est laudata; est enim ratio mensque sapientis ad iubendum et ad deterrendum idonea. 9. iussa ac vetita populorum vim habere ad recte facta vocandi et a peccatis avocandi, quae vis non modo senior est quam aetas populorum et civitatum, sed aequalis illius caelum atque terras tuentis et regentis dei. 10. Neque enim esse mens divina sine ratione potest, nec ratio divina non hanc vim in rectis pravisque sancientis habet. — Quam ob rem lex vera atque princeps apta ad iubendum et ad vetandum ratio est recta summi Iovis.

317 Cicero de legibus I 12, 33. Quodsi, quo modo est natura, sic iudicio homines „humani (ut ait poeta) nihil a se alienum putarent“ coleatur ius aequae ab omnibus. Quibus enim ratio a natura data est, iisdem etiam recta ratio data est: ergo etiam lex, quae est recta ratio in iubendo et vetando: si lex, ius quoque. At omnibus ratio. Ius igitur datum est omnibus. Recteque Socrates exsecrari eum solebat, qui primus utilitatem a iure seiunxisset: id enim querebatur caput esse exitiorum omnium.

318 Cicero de legibus II 11. Omnem enim legem, quae quidem recte lex appellari possit, esse laudabilem quibusdam talibus argumentis docent. Constat profecto ad salutem civium civitatumque incolumitatem vitamque hominum quietam et beatam inventas esse leges, eosque, qui primum eius modi scita sanxerint, populis ostendisse ea se scripturos atque laturos, quibus illi adscitis susceptisque honeste beateque viverent; quaeque ita composita sanctaque essent, eas leges videlicet nominarunt. Ex quo intellegi par est eos, qui perniciose et iniuste populis iussa descripserint, cum contra fecerint quam polliciti professique sint, quidvis potius tulisse quam leges. 12. Quaero igitur — sicut illi solent: quo si civitas careat, ob eam ipsam causam, quod eo careat,

3 in *del. Madvig.* 5 perfecta *Vahlen*, confecta *libri*. 13 populorum quod aeternum AB² populorumque aeternum B¹H. 15 dicebat ABH. 27 a natura H, a *om. ceteri*. 28 etiam *Baiter*, et *libri* 31 a iure *C. F. W. Müller*, naturae (*om. a*) ABH. 38 illi adscitis *Lambin.*, illis adscriptis ABH. 39 nominarunt *Victorius*, nominarent ABH. 43 quodsi ABH.

pro nihilo habenda sit, id estne numerandum in bonis? — Ac maxumis quidem. — Lege autem carens civitas estne ob <id> ipsum habenda nullo loco? — Dici aliter non potest. — Necesse est igitur legem haberi in rebus optimis.

319 Cicero de legibus I 15,42. Iam vero illud stultissimum, existimare omnia iusta esse, quae sancita sint in populorum institutis aut legibus. Etiamne si quae leges sint tyrannorum? — — — — Est enim unum ius, quo devincta est hominum societas et quod lex constituit una; quae lex est recta ratio imperandi atque prohibendi: quam qui ignorat, is est iniustus, sive est illa scripta usquam, sive nusquam. 10

320 Cicero de legibus I 15,42. Quod si iustitia est obtemperatio scriptis legibus institutisque populorum et si, ut iidem dicunt, utilitate omnia metienda sunt, negliget leges eosque perrumpet, si poterit, is, qui sibi eam rem fructuosam putabit fore. Ita fit, ut nulla sit omnino iustitia, si neque natura est eaque, quae propter utilitatem constituitur, utilitate alia convellitur. 15

321 Cicero de legibus I 16,43. Quodsi populorum iussis, si principum decretis, si sententiis iudicum iura constituerentur: ius esset latrocinari, ius adulterare, ius testamenta falsa supponere, si haec suffragiis aut scitis multitudinis probarentur. 44. Quod si tanta potestas est stultorum sententiis atque iussis, ut eorum suffragiis rerum natura vertatur: cur non sanciant, ut quae mala perniciosaque sunt habeantur pro bonis ac salutaribus? aut cur ius ex iniuria lex facere possit, bonum eadem facere non possit ex malo? Atqui nos legem bonam a mala nulla alia nisi naturae norma dividere possumus. 20

322 Cicero Tusculan. disp. I 45,108. *Sed quid singulorum opinioniones animadvertam, nationum varios errores perspicere cum liceat? Condiunt Aegyptii mortuos et eos servant domi, Persae etiam cera circumlitos condunt, ut quam maxime permaneant diuturna corpora. Magorum mos est, non humare corpora suorum, nisi a feris sint ante laniata. In Hyrcania plebs publicos alit canes, optimates domesticos (nobile autem genus canum illud scimus esse) sed pro sua quisque facultate parat, a quibus lanietur, eamque optimam illi esse censent sepulturam. Permulta alia colligit Chrysippus, ut est in omni historia curiosus: sed ita tetra sunt quaedam, ut ea fugiat et reformidet oratio.* 25

323 Philo de Joseph. Vol. II Mang. p. 46. *προσθήκη γὰρ ἐστὶ τῆς τῷ κῆρος ἐπάντων ἀνημμένης φύσεως ἢ κατὰ δῆμους πολιτεία ἢ μὲν γὰρ μεγάλῳπολις ὅδε ὁ κόσμος ἐστὶ καὶ μιᾷ χρῆται πολιτεία καὶ νόμῳ ἐνί. Λόγος δὲ ἐστὶ φύσεως προστακτικὸς μὲν ὧν πρακτέον, ἀπαγορευτικὸς δὲ ὧν οὐ ποιητέον. Αἱ δὲ κατὰ τόπους αὐταὶ πόλεις ἀπερί-* 40

2 id add. Lambin. 6 sancita Ernestius, scita libri; scita alii. || in del. Madvig. 15 eaque, quae Goerenz, ea quae A aea quae B eaque H. 16 alia Stephanus, illa libri. 20 quod si H quae si AB. 23 aut cur Bake, aut cum libri; aut cur cum alii.

314. vol. I p. 98
Cic. leg. I, 42

γραφοί τε εἰσὶν ἀριθμῶ καὶ πολιτείας χρῶνται διαφερούσας καὶ νόμοις οὐχὶ τοῖς αὐτοῖς. Ἄλλα γὰρ παρ' ἄλλοις ἔθνη καὶ νόμιμα παρεξηγημένα καὶ προστεθειμένα. — Αἴτιον δὲ τὸ ἔμικτον καὶ ἀκοινωνήτον, οὐ μόνον Ἑλλήνων πρὸς βαρβάρους ἢ βαρβάρων πρὸς Ἑλληνας ἀλλὰ καὶ τὸ ἐκατέρου γένους ἴδια πρὸς τὸ ὁμόφυλον. Εἶθ' ὡς ἔοικε, τὰ ἀνάτια αἰτιώμενοι, καιροῦς ἀβουλήτους, ἀγονίαν καρπῶν, τὸ λυπρόγειον, τὴν θέσιν, ὅτι παράλιος ἢ μεσόγειος ἢ κατὰ νῆσον ἢ κατὰ ἡπειρον ἢ ὅσα τούτοις ὁμοίότροπα τάληθες ἡσυχάζουσιν. Ἔστι δ' ἡ πλεονεξία καὶ ἡ πρὸς ἀλλήλους ἀπιστία, δι' ἧς, οὐκ ἀρεσθέντες τοῖς τῆς φύσεως θεσμοῖς, τὰ δόξαντα συμφέρειν κοινῇ τοῖς ὁμογνώμοσιν ὁμίλοις ταῦτα νόμους ἐπεφήμισαν, ὥστε εἰκότως προσθῆναι μᾶλλον αἰ κατὰ μέρος πολιτεῖαι μᾶς τῆς κατὰ φύσιν. Προσθῆναι μὲν γὰρ οἱ κατὰ πόλεις νόμοι τοῦ τῆς φύσεως ὀρθοῦ λόγου. p. 47. οἰκία γὰρ πόλις ἐστὶν ἐσταλμένη καὶ βραχεῖα, καὶ οἰκονομία συνηγμένη τις πολιτεία ὡς καὶ πόλις μὲν οἶκος μέγας, πολιτεία δὲ κοινή τις οἰκονομία. Δι' ὧν μάλιστα παρίσταται τὸν αὐτὸν οἰκονομικόν τε εἶναι καὶ πολιτικόν, κἂν τὰ πλήθη καὶ μεγέθη τῶν ὑποκειμένων διαλλάττη.

324 Diogenianus apud Eusebium praep. evang. VI p. 264 b. πῶς δὲ τοὺς κειμένους νόμους ἡμαρτήσθαι φῆς ἅπαντας καὶ τὰς πολιτείας (Adloquitur D. Chrysippum).

325 Cicero de republ. III 33 (Lactant. instit. div. VI 8). Est quidem vera lex recta ratio, naturae congruens, diffusa in omnes, constans, sempiterna, quae vocet ad officium iubendo, vetando a fraude deterreat; quae tamen neque probos frustra iubet aut vetat nec improbos iubendo aut vetando movet. Huic legi nec obrogari fas est neque derogari ex hac aliquid licet neque tota abrogari potest, nec vero — solvi hac lege possumus, neque est quaerendus explanator aut interpres eius alius, nec erit alia lex Romae alia Athenis, alia nunc alia posthac, sed et omnes gentes et omni tempore una lex et sempiterna et immutabilis continebit, unusque erit communis quasi magister et imperator omnium deus, ille legis huius inventor, disceptator, lator; cui qui non parebit, ipse se fugiet ac naturam hominis aspernatus hoc ipso luet maximas poenas, etiamsi cetera supplicia, quae putantur, effugerit.

326 Plutarchus de Stoic. repugn. ep. 9 p. 1035 c. Ἄκουε δὲ ἂ λέγει περὶ τούτων ἐν τῷ τρίτῳ περὶ Θεῶν „οὐ γάρ ἐστὶν εὐρεῖν τῆς δικαιοσύνης ἄλλην ἀρχήν, οὐδ' ἄλλην γένεσιν, ἢ τὴν ἐκ τοῦ Διὸς καὶ τὴν ἐκ τῆς κοινῆς φύσεως· ἐντεῦθεν γὰρ δεῖ πᾶν τὸ τοιοῦτον τὴν ἀρχὴν ἔχειν, εἰ μέλλομέν τι ἐρεῖν περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν.“

§ 3. De civitate.

327 Clemens Al. Strom. IV 26 p. 642 Pott. λέγουσι γὰρ καὶ οἱ Στωϊκοὶ τὸν μὲν οὐρανὸν κυρίας πόλιν· τὰ δὲ ἐπὶ γῆς ἐνταῦθα οὐκέτι πόλεις. λέγεσθαι μὲν γὰρ, οὐκ εἶναι δέ· σπουδαῖον γὰρ ἢ πόλις καὶ ὁ

37 ἔρωτι pro ti codd. a Bern. adhibiti.

δημος ἀστέιον τι σύστημα καὶ πληθὸς ἀνθρώπων ὑπὸ νόμου διοικούμενον.

328 Stobaeus eclog. II 7 p. 103, 9 W. Λέγουσι δὲ καὶ φηγάδα πάντα φαῦλον εἶναι καθ' ὅσον στέρεται νόμον καὶ πολιτείας κατὰ φύσιν ἐπιβαλλούσης. Τὸν γὰρ νόμον εἶναι, καθάπερ εἴπομεν, σπουδαῖον, ὁμοίως δὲ καὶ τὴν πόλιν. Ἰκανῶς δὲ καὶ Κλεάνθης περὶ τὸ σπουδαῖον εἶναι τὴν πόλιν λόγον ἠρώτησε τοιοῦτον· Πόλις μὲν <εἶ> ἔστιν οἰκητήριον κατασκευάσμα, εἰς ὃ καταφεύγοντας ἔστι δίκην δοῦναι καὶ λαβεῖν, οὐκ ἀστέιον δὲ πόλις ἔστιν; ἀλλὰ μὴν τοιοῦτόν ἐστιν ἡ πόλις οἰκητήριον· ἀστέιον ἄρ' ἔστιν ἡ πόλις. Τριχῶς δὲ λεγομένης τῆς πόλεως, τῆς τε κατὰ τὸ οἰκητήριον καὶ τῆς 10 κατὰ τὸ σύστημα τῶν ἀνθρώπων καὶ τρίτον τῆς κατ' ἀμφοτέρα τούτων, κατὰ δύο σημαίνοντα λέγεσθαι τὴν πόλιν ἀστέιαν, κατὰ τε τὸ σύστημα τῶν ἀνθρώπων καὶ κατὰ τὸ συναμφοτέρον διὰ <τὴν εἰς> τοὺς ἐνοικοῦντας ἀναφοράν.

329 Dio Chrysost. or. XXXVI § 20 (Vol. II p. 6, 13). τὴν πόλιν 15 φασὶν εἶναι πληθὸς ἀνθρώπων ἐν ταύτῳ κατοικούντων ὑπὸ νόμου διοικούμενον.

330 Philo de septen. et fest. dieb. p. 284 Vol. II Mang. συνόλωσ γὰρ ἐνάρετος ἡ πολιτεία καὶ νόμοις οἷ μόνον τὸ καλὸν ἀγαθὸν εἰσηγοῦνται.

331 Dio Chrysost. or. III § 43 (Vol. I p. 41, 7 Arn.). λέγεται γὰρ 20 ἡ μὲν ἀρχὴ „νόμμος ἀνθρώπων διοικήσις“ καὶ „πρόνοια ἀνθρώπων κατὰ νόμον.“

332 Clemens Al. Strom. II p. 420 Pott. ἢ τινες — — λόγον ὀρθὸν τὸν νόμον ἔφασαν, προστακτικὸν μὲν ὢν ποιητέον, ἀπαγορευτικὸν δὲ ὢν οὐ ποιητέον. — — 35

πολιτείαν — — ἡ δὲ ἐστὶ τροφή ἀνθρώπων καλὴ κατὰ κοινωνίαν. τὴν δικαστικὴν — ἐπιστήμην οὖσαν διορθωτικὴν τῶν ἀμαρτανόμενων ἔνεκεν τοῦ δικαίου.

σύστοιχος δὲ αὐτῇ ἡ κολαστικὴ τοῦ κατὰ τὰς κολάσεις μέτρον ἐπιστημονική τις οὖσα. κολάσις δὲ οὖσα διόρθωσις ἐστὶ ψυχῆς — — 30

μόνον γοῦν τὸν σοφὸν οἱ φιλόσοφοι βασιλέα, νομοθέτην, στρατηγόν, δίκαιον, ὄσιον, θεοφιλῆ κηρύττουσιν. — —

καθάπερ οὖν τὴν ποιμενικὴν τῶν προβάτων προνοεῖν φημέν — — οὕτω γε καὶ τὴν νομοθετικὴν τὴν ἀνθρώπων ἀρετὴν κατασκευάζειν ἐροῦμεν, τὸ ἀνθρώπινον κατὰ δύναμιν ἀγαθὸν ἀναξωπτουσαν, ἐπιστατικὴν καὶ κηδεμονικὴν οὖσαν τῆς ἀνθρώπων ἀρέλης.

§ 4. De coniunctione deorum et hominum.

333 Cicero de finibus III 19, 64. Mundum autem censent regi numine deorum eumque esse quasi communem urbem et civitatem hominum et deorum, et unumquemque nostrum eius mundi esse partem: ex quo illud natura consequi, ut communem utilitatem nostrae anteponamus. Ut enim leges omnium salutem singulorum salutem anteponunt, sic vir bonus et sapiens et legibus parens et civilis officii non igna-

6 Κλεάνθης] cf. I n. 587. 7 add. Heeren. 11 τῆς Meineke, libri τδ. 13 add. Wachsm.

rus utilitati omnium plus quam unius alicuius aut suae consulit. Nec magis est vituperandus proditor patriae quam communis utilitatis aut salutis desertor propter suam utilitatem aut salutem. Ex quo fit, ut laudandus is sit, qui mortem oppetat pro re publica, quod deceat cariorum nobis esse patriam quam nosmet ipsos.

334 Dio Chrysost. Or. XXXVI § 23 (Vol. II p. 7,7 Arn.). *μίαν γὰρ δὴ ταύτην καθαρῶς εὐδαιμόνα πολιτείαν εἶτε καὶ πόλιν χρῆ καλεῖν, τὴν θεῶν πρὸς ἀλλήλους κοινωνίαν, εἴαν τε καὶ ξύμπαν τὸ λογικὸν περιλάβῃ τις, ἀνθρώπων σὺν θεοῖς ἀριθμουμένων, ὡς παῖδες σὺν ἀνδράσι λέγονται μετέχειν πόλεως, φύσει πολῖται ὄντες, οὐ τῷ φρονεῖν τε καὶ πράττειν τὰ τῶν πολιτῶν οὐδὲ τῷ κοινωνεῖν τοῦ νόμου, ἀξύνετοι ὄντες αὐτοῦ.*

335 Dio Chrysost. Or. I § 42 (Vol. I p. 8,8 Arn.). *καλὸν οὖν εἰπεῖν ὑπὲρ τῶν ὅλων τῆς διοικήσεως, ὁποῖόν γε τὸ ξύμπαν αὐτὸ τε εὐδαιμόνα καὶ σοφὸν αἰεὶ διαπορεύεται τὸν ἔπειρον αἰῶνα συνεχῶς ἐν ἀπείροις περιόδοις μετὰ ψυχῆς τε ἀγαθῆς καὶ δαίμονος ὁμοίου καὶ προνοίας καὶ ἀρχῆς τῆς δικαιοσύνης τε καὶ ἀρίστης, ἡμᾶς τε ὁμοίους παρέχεται, κατὰ φύσιν κοινὴν τὴν αὐτοῦ καὶ τὴν ἡμετέραν ὑφ' ἐνὶ θεσμῶ καὶ νόμῳ κεκοσμημένους καὶ τῆς αὐτῆς μετέχοντας πολιτείας· ἦν ὁ μὲν τιμῶν καὶ φυλάττων καὶ μὴδὲν ἐναντίον πράττων νόμιμος καὶ θεοφιλῆς καὶ κόσμιος, ὁ δὲ ταράττων ὅσον ἐφ' ἑαυτῷ καὶ παραβαλῶν καὶ ἀγνοῶν ἀνομος καὶ ἀκοσμος, ὁμοίως μὲν ἰδιώτης, ὁμοίως δὲ καὶ ἀρχῶν ὀνομαζόμενος.*

336 Philo de mundi opificio § 3 Vol. I p. 1,11 Wendl. *τοῦ νομίμου ἀνδρὸς εὐθὺς ὄντος κοσμοπολίτου, πρὸς τὸ βούλημα τῆς φύσεως τὰς πράξεις ἀπευθύνοντος, καθ' ἣν καὶ ὁ σύμπας κόσμος διοικεῖται.*

337 Philo de mundi opificio § 142 Vol. I p. 50,2 Wendl. *Τὸν δὲ ἀρχηγέτην ἐκείνον οὐ μόνον πρῶτον ἀνθρώπον ἀλλὰ καὶ μόνον κοσμοπολίτην λέγοντες ἀπευδέστατα ἐροῦμεν. Ἦν γὰρ οἶκος αὐτῷ καὶ πόλις ὁ κόσμος. — — § 143. Ἐπεὶ δὲ πᾶσα πόλις εὐνομος ἔχει πολιτείαν, ἀναγκαστικῶς ξυνέβαινε τῷ κοσμοπολίτῃ χρῆσθαι πολιτείᾳ ἢ καὶ σύμπας ὁ κόσμος. Αὕτη δὲ ἐστὶν ὁ τῆς φύσεως ὀρθὸς λόγος, ὃς κυριωτέρῃ κλήσει προσονομάζεται θεσμός, νόμος θεῖος ὢν, καθ' ὃν τὰ προσήκοντα καὶ ἐπιβάλλοντα ἐκάστοις ἀπενεμήθη. Ταύτης τῆς πόλεως καὶ πολιτείας ἔδει τινὰς εἶναι πρὸ ἀνθρώπου πολίτας, οἳ λέγοντ' ἂν ἐνδέκως μεγαλοπόλιται — — οὗτοι δὲ τίνες ἂν εἶεν ὅτι μὴ λογικαὶ καὶ θεῖαι φύσεις, αἱ μὲν ἀσώματοι καὶ νοηταί, αἱ δὲ οὐκ ἄνευ σωμάτων, ὁποῖους συμβέβηκεν εἶναι τοὺς ἀστέρας.*

338 Cicero de republ. I 19. *An tu ad domos nostras non censes pertinere scire, quid agatur et quid fiat domi? quae non ea est, quam parietes nostri cingunt, sed mundus hic totus, quod domicilium quamque patriam di nobis communem secum dederunt.*

339 Cicero de legibus I 7,22. *Animal hoc providum, sagax, multiplex, acutum, memor, plenum rationis et consilii, quem vocamus hominem, praeclara quadam condicione generatum esse a supremo deo. Solum est enim ex tot animantium generibus atque naturis particeps rationis et*

16 τόχης Laur. E cf. or. III § 45 μετὰ δαίμονος τε ἀγαθοῦ καὶ τόχης ὁμοίας.
29 ἀναγκαῖον MF. 33 πολίτας MABP. 34 εἰκότως ACP. 35 καὶ θεῖαι M,
καὶ om. ceteri. || αἱ μὲν ἀσώματοι καὶ νοηταί: haec a Stoicis aliena, quibus
cetera debet Philo.

cogitationis, cum cetera sint omnia expertia. Quid est autem, non dicam in homine, sed in omni caelo atque terra ratione divinius? quae cum adlevit atque perfecta est, nominatur rite sapientia. 23. Est igitur, quoniam nihil est ratione melius, eaque <est> et in homine et in deo, prima homini cum deo rationis societas. Inter quos autem ratio, inter eosdem etiam recta ratio [et] communis est. Quae cum sit lex, lege quoque consociati homines cum diis putandi sumus. Inter quos porro est communio legis, inter eos communio iuris est. Quibus autem haec sunt [inter eos] communia, ei civitatis eiusdem habendi sunt. Si vero iisdem imperiis et potestatibus parent, multo iam magis. Parent autem huic caelestis descriptioni mentique divinae et praepotenti deo: ut iam universus hic mundus una civitas communis deorum atque hominum existimanda <sit>. Et quod in civitatibus ratione quadam — de qua dicitur idoneo loco — agnationibus familiarum distinguuntur status, id in rerum natura tanto est magnificentius tantoque praeclarius, ut homines deorum agnatione et gente teneantur. . . . 24. *ex quo vere vel agnatio nobis cum caelestibus vel genus vel stirps appellari potest.*

§ 5. De coniunctione hominum.

340 Cicero de finibus III 62. Pertinere autem ad rem arbitrantur intellegi natura fieri, ut liberi a parentibus amentur; a quo initio profectam communem humani generis societatem persequimur. Quod primum intellegi debet figura membrisque corporum, quae ipsa declarant procreandi a natura habitam esse rationem. Neque vero haec inter se congruere possent, ut natura et procreari vellet et diligi procreatos non curaret. Atque etiam in bestiis vis naturae perspicui potest; quarum in fetu et in educatione laborem cum cernimus, naturae ipsius vocem videmur audire. Quare <ut> perspicuum est natura nos a dolore abhorere, sic apparet a natura ipsa, ut eos, quos genuerimus, amemus, impelli.

63. Ex hoc nascitur, ut etiam communis hominum inter homines naturalis sit commendatio, ut oporteat hominem ab homine ob id ipsum, quod homo sit, non alienum videri.

341 Cicero de finibus III 64. Quoniamque illa vox inhumana et scelerata ducitur eorum, qui negant se recusare, quominus ipsis mortuis terrarum omnium deflagratio consequatur (quod vulgari quodam versu Graeco pronuntiari solet), certe verum est etiam iis, qui aliquando futuri sint, esse propter ipsos consulendum. Ex hac animorum affectione testamenta commendationesque morientium natae sunt.

342 Cicero de finibus III 65. Quodque nemo in summa solitudine vitam agere velit ne cum infinita quidem voluptatum abundantia, facile intellegitur nos ad coniunctionem congregationemque hominum et ad naturalem communitatem esse natos. Impellimur autem na-

4 est add. Madvig. 6 et secludunt omnes editores. 9 inter eos del. Moser. || ei Bake, et libri. 11 deo ut iam universus H, deitiam universus B¹ de versus A¹. 13 sit add. Manutius. 26 ut add. Manutius. 38 cumque Bremius.

tura, ut prodesse velimus quam plurimis in primisque docendo rationibus-
que prudentiae tradendis. 66. Itaque non facile est invenire, qui, quod
sciat ipse, non tradat alteri; ita non solum ad discendum propensi su-
mus, verum etiam ad docendum. Atque ut tauris natura datum est,
5 ut pro vitulis contra leones summa vi impetuque contendant, sic ii qui
valent opibus atque id facere possunt, ut de Hercule et de Libero acce-
pimus, ad servandum genus hominum natura incitantur. — Quem
ad modum igitur membris utimur prius quam didicimus, cuius ea causa
utilitatis habeamus, sic inter nos natura ad civilem communitatem con-
iuncti et consociati sumus. Quod ni ita se haberet, nec iustitiae ullus
10 esset nec bonitati locus.

343 Cicero de legibus I 10, 28. nihil est profecto praestabilius,
quam plane intellegi, nos ad iustitiam esse natos, neque opinione, sed natu-
tura constitutum esse ius. Id iam patebit, si hominum inter ipsos
15 societatem coniunctionemque perspexeris. 29. Nihil est enim
unum uni tam simile, tam par, quam omnes inter nosmet ipsos sumus:
quod si depravatio consuetudinum, si opinionum vanitas non imbecillitatem
animorum torqueret et flecteret, quocumque coepisset, sui nemo ipse tam
similis esset, quam omnes sunt omnium. Itaque quaecumque est hominis
20 definitio, una in omnes valet. 30. Quod argumenti satis est, nullam dis-
similitudinem esse in genere: quae si esset, non una omnes definitio con-
tineret. Etenim ratio, qua una praestamus beluis, per quam coniectura
valemus, argumentamur, refellimus, disserimus, conficimus aliquid, conclu-
dimus certe est communis, doctrina differens, discendi quidem facultate
25 par. Nam et sensibus eadem omnia comprehenduntur: et ea quae mo-
vent sensus, itidem movent omnium: quaeque in animis imprimuntur, de
quibus ante dixi, inchoatae intelligentiae, similiter in omnibus im-
primuntur: interpresque mentis oratio verbis discrepat, sententiis congruens.
Nec est quisquam gentis ullius, qui duces <naturam> nactus ad virtutem
30 pervenire non possit.

344 Cicero de legibus I 15, 43. Atque si natura confirmatura ius
non erit, virtutes omnes tollentur. Ubi enim liberalitas, ubi patriae ca-
ritas, ubi pietas, ubi aut bene merendi de altero aut referendae gratiae
voluntas poterit existere? Nam haec nascuntur ex eo, quia natura pro-
35 pensum sumus ad diligendos homines, quod fundamentum iuris est.
Neque solum in homines obsequia, sed etiam in deos caerimoniae religio-
nesque tollentur: quas non metu, sed ea coniunctione, quae est ho-
mini cum deo, conservandas puto.

345 Lactant. div. instit. V 17. In omnibus enim videmus animali-
40 bus, quia sapientia carent, conciliatricem sui esse naturam. Nocent igitur
aliis, ut sibi prosint; nesciunt enim, quia malum est nocere. Homo vero,
qui scientiam boni ac mali habet, abstinet se a nocendo, etiam cum in-
commodo suo; quod animal irrationale facere non potest: et ideo inter
summas hominis virtutes innocentia numeratur. Quibus rebus apparet,

23 concludimus *del. Holmius.* 29 naturam *margo H., om. ceteri.*
32 virtutes omnes *om. ABH.* || tollantur *ABH.* 33 praeferebant *AB, praepa-*
rante H. 37 tollentur *Lambin., tollantur ABH.*

sapientissimum esse, qui mavult perire, ne noceat, ut id officium, quo a mutis discernitur servet.

346 Origenes contra Celsum VIII 50 Vol. II p. 265, 22 Kō. (p. 778 Del.). οὐδὲ γὰρ τὸ κοινωνικὸν περιγράφεται ὡς περὶ ἀπὸ τῶν ἀλόγων ζώων οὕτω καὶ ἀπὸ τῶν ἀγροικότερων ἀνθρώπων· ἀλλ' ἐπίσης ὁ ποιήσας ἡμᾶς 5 πρὸς πάντας ἀνθρώπους πεποίηκε κοινωνικούς.

347 Proclus in Plat. Alcib. pr. Vol. III p. 64 ed. Cousin. Οἱ μὲν γὰρ ἀπὸ (τῆς) Στοᾶς εὐθὺς τὰ τοιαῦτα πάντα ὡς μοχθηρὰ διαβάλλουσιν. Οὔτε γὰρ ἑξαπατᾶν ἐστὶ δικαίως κατ' αὐτοὺς οὔτε βιάζεσθαι οὔτε ἀποστερεῖν, ἀλλ' ἐκάστη τῶν πράξεων τούτων ἀπὸ μοχθηρᾶς πρόεισιν ἕξεως 10 καὶ ἄδικός ἐστιν. Οἱ δὲ ἀρχαῖοι μέσα τὰ τοιαῦτα τίθενται πάντα etc.

348 Cicero de finibus III 70. Amicitiam autem adhibendam esse censent, quia sit ex eo genere, quae prosunt. Quamquam autem in amicitia alii dicant aequae caram esse sapienti rationem amici ac suam, alii autem sibi cuique cariorum suam, tamen hi quoque posteriores fatentur 15 alienum esse a iustitia, ad quam nati esse videamur, detrudere quid de aliquo, quod sibi assumat. Minime vero probatur — aut iustitiam aut amicitiam propter utilitates adscisci aut probari. Eaedem enim utilitates poterunt eas labefactare atque pervertere. Etenim nec iustitia nec amicitia esse omnino poterunt, nisi ipsae per se expetuntur. 20

§ 6. De nobilitate et libertate.

349 Seneca de beneficiis lib. III ep. 28. eadem omnibus principia eademque origo, nemo altero nobilior, nisi cui rectius ingenium et artibus bonis aptius. — Unus omnium parens mundus est: sive per splendidos sive per sordidos gradus ad hunc prima cuiusque origo 25 perducitur.

350 Plutarchus pers. de nobil. ep. 12. ὁ δὲ Χρῦσιππος ἐν τῷ περὶ τῶν Ἀρετῶν „ἰσοτιμίας περιτήγμα καὶ διάξυσμα τὴν εὐγένειαν καλεῖ.“ μηδὲν ἄρα διαφέρειν ὅταν παρὰ πατρὸς γερονῶς τυγχάνῃς, εὐγενοῦς ἢ μή. 30

ibid. ep. 13. Πάλιν πρὸς Χρῦσιππον ἀναχωρῶ, ὃς κατὰ τῆς εὐγενείας ὑπὸ τοῦ ξυνετωτάτου ποιητοῦ πεποιῆσθαι γράφει τάδε:

Ὅν κεν ἐγὼ δῆσας ἀγάγω ἢ ἄλλος Ἀχαιῶν·

paullo infra: πάλιν ὑλακτεῖ λέγων ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ποιητοῦ τὰ τῶν εὐγενῶν κακῶς πεπραγμένα δηλωθέντα, ὅταν τὴν Ἀρεῶς καὶ Ἀφρο- 35 δίτης μοιχείαν ὁ Ἥφαιστος κατείληφε:

© 308 sq. ὡς ἐμὲ χολὸν ἐόντα Διὸς θυγάτηρ Ἀφροδίτη

αἰὲν ἀτιμάζει, φιλεῖ δ' ἀτδῆλον Ἄρηα.

paullo infra: εἰ δὲ μὴ τὴν Στοᾶν καταβάλλετε, τὰ πάντα ἁμαρτήματα φάσκοντες ἴσα τυγχάνειν, τί τὰ τῶν εὐγενῶν ἀκριβέστερον ἐπιτηρεῖτε; 40 θυγατρὸς ἀποκεχρησθαι τὸν ἐκ δήμου καὶ τὸν βασιλέα μηδὲν δια-

φέρειν λέγετε· ὅμως πολλὰ φλυαροῦντες εἰς τὸν τῶν εὐγενῶν τύπον, ἀλαζονείαν, ἔρωτας, ἀθεμίστους συνουσίας, ἀμώτητα ἀντιδίκων ἐπιθυμητικὸς καλεῖτε, καὶ τῶν μὲν εὐεργεσιῶν ἀμνήμονας, ἀδικουμένους δὲ δριμυτάτους πρὸς τὸ ἀποτίειν.

5 ep. 16. Ἄλλ' ἐπεὶ ὁ Χρύσιππος ἐξ ἔραστοῦ Εὐριπίδου πρὸς ἡμᾶς ἀναμάχεται, φέρε δὴ, προσφέρωμεν ἅπερ ἐκείνος τῆς εὐγενείας κήρυξ ἦθε περὶ αὐτῆς· οὕτω γὰρ αὐτός· sq. frgm. Eur. περὶ εὐγενείας.

Ex verbis Plut. pers. mediis versibus insertis (ταῦτα μὲν γὰρ οὐκ ἔστιν ἀνθρώπου διαμαχομένου καὶ καταβαλλομένου τὴν εὐγένειαν, μάλ-
10 λον δὲ ἐπαινοῦντος καὶ ὑπεραίροντος) sequitur eosdem versus a Chrysippo contra nobilitatem esse allatos.

351 Seneca de beneficiis III 22. *Servus, ut placet Chrysippo, perpetuus mercenarius est. Quemadmodum ille beneficium dat, ubi plus praestat quam in quod operas locavit, sic servus ubi benevolentia*
15 *erga dominum fortunae suae modum transiit et altius aliquid ausus quod etiam feliciter natis decori esset [et] spem domini antecessit, beneficium est intra domum inventum.*

352 Philo de septen. et fest. dieb. p. 283 Vol. II Mang. ἄνθρωπος γὰρ ἐκ φύσεως δοῦλος οὐδεὶς.

20 p. 291. οἱ δὲ δεσπότες τοῖς ἀργυρωνήτοις μὴ ὡς φύσει δούλοις ἀλλ' ὡς μισθωτοῖς προσφέρονται.

353 Athenaeus Deipnosoph. VI p. 267b. διαφέρειν δὲ φησι Χρύσιππος δοῦλον οἰκέτου, γράφων ἐν δευτέρῳ περὶ ὁμοιοῦς, διὰ τὸ τοὺς ἀπελευθέρους μὲν δούλους ἔτι εἶναι, οἰκέτας δὲ τοὺς μὴ τῆς
25 κτήσεως ἀφειμένους. „ὁ γὰρ οἰκέτης (φησί) δοῦλος ἐν κτήσει κατατεταγμένος.“

354 Clemens Al. Paed. III p. 288 Pott. τὸ δὲ εὐγενὲς τῆς ἀληθείας, ἐν τῷ φύσει καλῶ κατὰ ψυχὴν ἐξεταζόμενον, οὐ πράσει καὶ ὦν ἢ τὸν δοῦλον, ἀλλὰ τῇ γνώμῃ τῇ ἀνελευθέρῳ διακρίνειν.

30 355 Diog. Laërt. VII 121. μόνον τε ἐλευθέρων (scil. εἶναι τὸν σοφόν), τοὺς δὲ φαύλους δούλους· εἶναι γὰρ τὴν ἐλευθερίαν ἐξουσίαν αὐτοπραγίας, τὴν δὲ δουλείαν στέρησιν αὐτοπραγίας· εἶναι δὲ καὶ ἄλλην δουλείαν τὴν ἐν ὑποτάξει, καὶ τρίτην τὴν ἐν κτήσει τε καὶ ὑποτάξει, ἣ ἀντιτίθεται ἢ δεσποτεία, φαύλη οὖσα καὶ αὐτή.

35 356 Dio Chrysost. or. XIV § 16 (Vol. II p. 230, 17 Arn.). Ἐνὶ δὴ λόγῳ τὰ μὲν φαῦλα — οὐκ ἔξεστι πράττειν, τὰ δὲ δίκαια καὶ συμφέροντα καὶ ἀγαθὰ χρὴ φάναι ὅτι προσήκει τε καὶ ἔξεστιν. — οὐκοῦν οὐδενὶ τὰ τε φαῦλα καὶ ἀσύμφορα ποιεῖν ἀξίμιόν ἐστιν — —. τὰ δὲ γε ἐναντία πᾶσιν ὁμοίως ἐφεῖται, καὶ οἱ μὲν τὰ ἐφειμένα πράττοντες ἀξίμιοι διατελοῦσιν, οἱ
40 δὲ τὰ κεκωλυμένα ζημιοῦνται. ἄλλοι οὖν δοκοῦσί σοι πράττειν ἃ ἔξεστιν ἢ οἱ ἐπιστάμενοι ταῦτα, καὶ ἄλλοι τάναντία ἢ οἱ ἀγνοοῦντες; — οὐκοῦν οἱ

1 Haec suspecta quidem propter auctorem, nec tamen plane abiicienda sunt. 31 ἐλευθερίαν add. B² in mg. 33 καὶ τρίτην—ὑποτάξει om. B. || ἢ P.

φρόνιμοι ὅσα βούλονται πράττειν, ἔξεστιν αὐτοῖς· οἱ δὲ ἄφρονες ὅσα βούλονται οὐκ ἔξιν ἐπιχειροῦσι πράττειν. ὥστε ἀνάγκη τοὺς μὲν φρονίμους ἐλευθέρους τε εἶναι καὶ ἐξεῖναι αὐτοῖς ποιεῖν ὡς ἐθέλουσι, τοὺς δὲ ἀνοήτους δούλους τε εἶναι καὶ ἂ μὴ ἔξεστιν αὐτοῖς, ταῦτα ποιεῖν. οὐκοῦν καὶ τὴν ἐλευθερίαν χρῆ λέγειν ἐπιστήμην τῶν ἐφειμένων καὶ τῶν 5 κεκωλυμένων, τὴν δὲ δουλείαν ἄγνοιαν ὧν τε ἔξεστι καὶ ὧν μὴ.

357 Philo quod omnis probus liber Vol. II p. 450, 23 Mang. ὅτι δ' οὐχ αἱ ὑπηρεσίαι μὴνύματ' εἰσὶ δουλείας, ἐναργεστάτη πίστις οἱ πόλεμοι· τοὺς γὰρ στρατευομένους ἰδεῖν ἔστιν αὐτουργοὺς ἅπαντας, οὐ μόνον τὰς πανοπλίας κομιζοντας, ἀλλὰ καὶ ὅσα πρὸς τὴν ἀναγκαίαν χρῆσιν ὑποζυγίων 10 τρόπον ἐπηχθισμένους, ἅτ' ἐφ' ὕδραϊαν ἐξίοντας καὶ φρυγανισμόν καὶ χιλὸν κτήνησι. — — ἔστι δὲ τις καὶ κατ' εἰρήμην πόλεμος τῶν ἐν τοῖς ὅπλοις οὐκ ἀποδέων, ὃν ἀδοξία καὶ πενία καὶ δεινὴ σπάνις τῶν ἀναγκαίων συγκροτοῦσιν· ὅφ' οὐ βιασθέντες ἐγγιχεῖν καὶ τοῖς δουλοπρεπεστάτοις ἀναγκάζονται, σκάπτοντες, γεωπονοῦντες, βαναύσους ἐπιτηδεύοντες τέχνας, ὑπηρετοῦντες 15 ἀόκνως ἕνεκα τοῦ παρατρέφασθαι etc.

p. 451, 2. καὶ πῶς πατὴρ μὲν ἢ μητὴρ ἐπιταγμάτων παῖδες ἀνέχονται, γνώριμοι δὲ ὧν ἂν ὑψηγῆται διακελεύονται· δούλος γὰρ ἐκὼν οὐδεὶς. οἷ γε μὴν τοκέες οὐ τοσαύτην ὑπερβολὴν ἐπιδείξονται ποτε μισοτεκνίας, ὥσθ' ἂ μόνον <οὐ> σύμβολα δουλείας ἐστί, τὰς ὑπηρεσίας, ἀναγκάσαι ἂν παῖδας 20 τοὺς ἑαυτῶν ὑπομένειν.

358 Philo quod omnis probus liber Vol. II p. 451, 9 Mang. εἰ δὲ τις ἀπ' ἀνδραποδοκαπήλων ἐπεωνιζομένους ἰδὼν τις οἴεται δούλους εὐθὺς εἶναι, πολὺ διαμαρτάνει τῆς ἀληθείας. οὐ γὰρ ἢ πρᾶσις κύριον ἀποφαίνει τὸν πριάμενον ἢ τὸν πρᾶθέντα δούλον, ἐπεὶ καὶ πατέρες 25 νῖδων τιμὰς κατέθεσαν καὶ νῖοι πολλάκις πατέρων, ἢ κατὰ ληστείας ἀπαχθέντων ἢ κατὰ πόλεμον αἰχμαλώτων γενομένων. — — ἤδη δὲ τινες καὶ προσυπερβάλλοντες εἰς τοῦναντίον περιήγαγον τὸ πρᾶγμα, δεσπότηαι γερόμενοι τῶν πριάμενων ἀντὶ δούλων. — —

359 Philo quod omnis probus liber Vol. II p. 451, 47 Mang. πρὸς 30 τούτοις ἔτι <πῶς> οὐκ ἂν εἴποι τις τοὺς φίλους τοῦ θεοῦ ἐλευθέρους εἶναι; εἰ μὴ τοῖς μὲν τῶν βασιλέων ἐταίροις ἄξιον <οὐ> μόνον ἐλευθερίαν ἀλλὰ καὶ ἀρχὴν συνομολογεῖν, συνεπιτροπεύουσι καὶ συνδιέπουσι τὴν ἡγεμονίαν, τοῖς δὲ θεῶν τῶν Ὀλυμπίων δουλείαν ἐπιφημιστέον, οἱ διὰ τὸ φιλόθεον εὐθὺς γερόμενοι θεοφιλεῖς, ἴση ἀντιτιμηθέντες εὐνοία, παρ' ἀληθείας 35 δικαζούσῃ, καθάπερ οἱ ποιηταὶ φασί, πανάρχοντές τε καὶ βασιλέων βασιλῆές εἰσι.

360 Philo quod omnis probus liber Vol. II p. 452, 22 Mang. ἔτι τοίνυν ὥσπερ τῶν πόλεων αἱ μὲν ὀλιγαρχοῦμεναι καὶ τυραννοῦμεναι δουλείαν ὑπομένουσι, χαλεποὺς καὶ βαρεῖς ἔχουσαι δεσπότηας τοὺς ὑπαγομένους καὶ 40 κρατοῦντας, αἱ δὲ νόμοις ἐπιμεληταῖς χρώμεναι καὶ προστάταις εἰσὶν ἐλεύθεραι, οὕτω καὶ τῶν ἀνθρώπων, παρ' οἷς μὲν ἂν ὀργὴ ἢ ἐπιθυμία ἢ τι ἄλλο πάθος ἢ καὶ ἐπίβουλος κακία δυναστεύῃ, πάντως εἰσὶ δούλοι, ὅσοι δὲ μετὰ νόμον ζῶσιν ἐλεύθεροι. νόμος δὲ ἀψευδὴς ὁ ὀρθὸς λόγος, οὐχ ὑπὸ τοῦ δεινός ἢ τοῦ δεινὸς θνητοῦ φθαρτὸς ἐν χαριδίοις ἢ στήλαις ἄψυ- 45

1 ὅσα scripsi, & libri. 5 ἐφειμένων libri, corr. Reiske. 20 οὐ addidi.
31 πῶς addidi. || scribendum: τῶν θεῶν. 32 οὐ addidi. 43 δυναστεύῃ
scripsi, δυναστεύει vulgo.

χος ἀψύχοις, ἀλλ' ὑπ' ἀθανάτου φύσεως ἄφθατος ἐν ἀθανάτῳ διανοίᾳ τυ-
 παθεῖς· διὸ καὶ θανατῶσαι ἂν τις τῆς ἀμβλυωπίας τοὺς τρανὰς οὕτω πραγ-
 μάτων ιδιότητος μὴ συνορῶντας, οἱ μάλιστα μὲν δήμοις Ἀθηναίων καὶ
 5 καὶ Ἀσκαδαμονίων πρὸς ἐλευθερίαν ἀνταρκεστάτους εἶναι φασὶ τοὺς Σόλωνος
 καὶ Ἀνκούργου νόμους, κρατοῦντάς τε καὶ ἄρχοντας πειθαρχούντων αὐτοῖς
 τῶν πολιτευομένων· σοφοῖς δὲ ἀνδράσι τὸν ὀρθὸν λόγον, ὃς καὶ τοῖς ἄλλοις
 ἐστὶ πηγὴ νόμοις, οὐχ ἱκανὸν εἶναι πρὸς μετουσίαν ἐλευθερίας τοῖς ὑπακού-
 ονσι πάντων, ἅτ' ἂν ἢ προστάτῃ ἢ ἀπαγορεύῃ.

361 Philo quod omnis probus liber Vol. II p. 452, 46 Mang. πρὸς
 10 τοῖνυν τοῖς εἰρημένοις ἐναργεστάτῃ πίστις ἐλευθερίας ἢ ἰσηγορία,
 ἣν οἱ σπουδαῖοι πάντες ἄγουσι πρὸς ἀλλήλους· ὅθεν καὶ τὰ τρίμετρα φιλο-
 σόφως ἐκεῖνά φασιν εἰρησθαι·

οὐ γὰρ μετεῖναι τῶν νόμων δούλοις ἔφω
 καὶ πάλιν·

15 δούλος πέφυκας, οὐ μέτεστί σοι λόγον.

καθάπερ οὖν ὁ μουσικὸς λόγος ἔπασσι τοῖς ἐπιτετηδευκόσι μουσικὴν ἰσηγορίας
 τῆς ἐν τῇ τέχνῃ μεταδίδωσι καὶ ὁ γραμματικὸς ἢ γεωμετρικὸς γραμματικοῖς
 ἢ γεωμέτραις, οὕτω καὶ ὁ ἐν τῷ βίῳ νόμος τοῖς ἐμπείροις τῶν βιωτικῶν.
 οἱ δὲ σπουδαῖοι ἔπαντες ἐμπειροὶ τῶν κατὰ τὸν βίον πραγμάτων εἰσὶ, ὅποτε
 20 καὶ τῶν ἐν ἀπάσῃ τῇ φύσει· καὶ εἰσὶ τινες αὐτῶν ἐλεύθεροι· ὥστε καὶ ὅσοι
 τούτοις ἰσηγορίας μετέχουσιν· οὐδεὶς ἄρα τῶν σπουδαίων δούλος, ἀλλ' ἐλευ-
 θεροὶ πάντες. ἀπὸ δὲ τῆς αὐτῆς ἀφορμῆς καὶ ὅτι δούλος ὁ ἄφρων ἐστὶν ἐπι-
 δειχθήσεται· ὥσπερ γὰρ ὁ κατὰ μουσικὴν νόμος οὐ δίδωσιν ἰσηγορίαν
 ἀμούσοις πρὸς μεμουσωμένους οὐδ' ὁ κατὰ γραμματικὴν ἀγραμμάτοις πρὸς
 25 γραμματικούς οὐδὲ συνόλους ὁ τεχνικὸς πρὸς τεχνίτας ἀτέχνους, οὕτως οὐδ'
 ὁ βιωτικὸς νόμος ἰσηγορίας μεταδίδωσι τοῖς κατὰ τὸν βίον ἀπείροις πρὸς
 τοὺς ἐμπείρους· τοῖς δὲ ἐλευθέροις ἢ ἐκ νόμον πᾶσιν ἰσηγορία δίδεται· καὶ
 εἰσὶ τινες τῶν σπουδαίων ἐλεύθεροι· καὶ τῶν βιωτικῶν ἔπειροι μὲν οἱ φαν-
 λοι, ἐμπειρότατοι δ' οἱ σοφοί· οὐκ ἄρα εἰσὶ τινες τῶν φανύλων ἐλεύθεροι,
 30 δούλοι δὲ πάντες.

362 Philo quod omnis probus liber Vol. II p. 454, 12 Mang. λέγεται
 τοῖνυν οὐκ ἀπὸ σκοποῦ, ὅτι ὁ φρονίμως πάντα ποιῶν εὖ ποιεῖ πάντα· ὁ δ'
 εὖ ποιῶν πάντα ὀρθῶς ποιεῖ πάντα· ὁ δ' ὀρθῶς πάντα ποιῶν καὶ ἀναμιαρ-
 τήτως καὶ ἀμέμπτως καὶ ἀνεπιπλήκτως καὶ ἀνυπευθύνως καὶ ἀζημίως. ὥστ'
 35 ἔξουσίαν στήσῃ πάντα δρᾶν καὶ ζῆν ὡς βούλεται· ᾧ δὲ ταῦτ' ἔξῃστιν, ἐλευ-
 θερος ἂν εἴη. ἀλλὰ μὴν πάντα φρονίμως ποιεῖ ὁ ἀστείος· μόνος
 ἄρα ἐστὶν ἐλεύθερος.

363 Philo quod omnis probus liber Vol. II p. 454, 31 Mang. καὶ
 μὴν ὃν μὴ ἐνδέχεται μήτ' ἀναγκάσαι μήτε κωλύσαι, ἐκεῖνος οὐκ ἂν εἴη δοῦ-
 40 λος· τὸν δὲ σπουδαῖον οὐκ ἔστιν ἀναγκάσαι οὐδὲ κωλύσαι· οὐκ
 ἄρα δούλος ὁ σπουδαῖος· ὅτι δ' οὐτ' ἀναγκάζεται οὐτε κωλύεται δῆλον.
 κωλύεται μὲν γὰρ ὁ μὴ τυγγάνων ὧν ὀρέγεται· ὀρέγεται δ' ὁ σοφὸς τῶν ἀπ'
 ἀρετῆς, ὧν ἀποτυγγάνειν οὐ πέφυκε. καὶ μὴν εἰ ἀναγκάζεται, δῆλον ὅτι
 ἄκων τι ποιεῖ. ἀνθρώποις δὲ αἱ πράξεις ἢ ἀπ' ἀρετῆς εἰσὶ κατορθώματα ἢ
 45 ἀπὸ κακίας ἀμαρτήματα ἢ μέσα καὶ ἀδιάφορα. τὰ μὲν οὖν ἀπ' ἀρετῆς οὐ

8 προστάτῃ ἢ ἀπαγορεύῃ scripsi, προτάττει ἢ ἀπαγορεύει vulgo. 16 ma-
 lim νόμος. 34 ἀνεπιπλήκτως cod. Medicus. 44 ἀνθρώποις (i. e. ἄνοις)
 scripsi, ἐν οἷς vulg.

βιασθεῖς, ἀλλ' ἐκὼν (ἀρετὰ γὰρ ἐστὶν αὐτῶ) πάνθ' ὅσα δοῦναι τὰ δ' ἀπὸ κα-
κίας ἄτε φρενικὰ οὐδ' ὄναρ πράττει. οὐδὲ μὴν τὰ ἀδιάφορα εἰκός (scil. ἄκοντα
πράττειν), πρὸς ἃ καθάπερ ἐπὶ πλάστιγγος ἢ διάνοια ἰσοῦσθεῖται, διδιδραγμένη
μήτε ὡς ὄλκον ἔχουσι δύναμιν ἐνδιδόναί μὴτ' ὡς ἀποστροφῆς ἀξίους δυσχε-
ραίνειν. ἔξ ὧν ἐστὶ δῆλον ὅτι οὐδὲν ἄκων ποιεῖ οὐδ' ἀναγκάζεται. δοῦλος 5
δ' εἴπερ ἦν, ἠγαυμάζετ' ἄν' ὥστ' ἐλεύθερος ἂν εἴη ὁ ἀστέιος.

364 Philo de poster. Caini § 138 Vol. II p. 30, 17 Wendl. τοῦτο
δ' ἐστὶ τὸ δογματικώτατον ὅτι ὁ σοφὸς μόνος ἐλεύθερός τε καὶ ἄρχων κἄν
μυρίους τοῦ σώματος ἔχη δεσπότης.

365 Dio Chrysost. or. XV § 31 (Vol. II p. 240, 32 Arn.). ὥστε ὅς 10
ἂν ἦ πρὸς ἀρετὴν καλῶς γεγονώς, τοῦτον προσήκει γενναῖον λέγεσθαι — —
ἀλλὰ μὴν οὐχ οἷόν τε γενναῖον μὲν εἶναι τινα, μὴ εὐγενῆ δὲ τοῦτον, οὐδ'
εὐγενῆ ὄντα μὴ ἐλεύθερον εἶναι. ὥστε καὶ τὸν ἀγεννῆ πᾶσα ἀνάγκη δοῦ-
λον εἶναι.

366 Stobaeus ecl. II 107, 14 W. περὶ δὲ εὐφροῦς, ἔτι δὲ εὐγενοῦς 15
οἱ μὲν τῶν ἐν τῆς αἰρέσεως ἐπὶ πρὸς ἀρετὴν ἐπὶ τὸ λέγειν πάντα σοφὸν τοιοῦ-
τον εἶναι, οἱ δ' οὐ. οἱ μὲν γὰρ οἴονται οὐ μόνον εὐφροεῖς γίνεσθαι πρὸς
ἀρετὴν ἐκ φύσεως, ἀλλὰ καὶ τινὰς ἐκ κατασκευῆς, καὶ τὸ ἐν ταῖς παροιμίαις
λεγόμενον τοῦτο ἀπεδέξαντο (frg. trag. adesp. 227 N.)

μελέτη χρονισθεῖσ' εἰς φύσιν καθίσταται, 20
τὸ δ' ὅμοιον καὶ περὶ εὐγενείας ὑπέλαβον, ὥστε εὐφροῦσαν μὲν εἶναι κοινῶς
ἔξιν ἐκ φύσεως ἢ ἐκ κατασκευῆς οἰκείαν πρὸς ἀρετὴν, ἢ ἔξιν καθ'
ἦν εὐανάληπτοι ἀρετῆς εἰσὶ τινες· τὴν δ' εὐγένειαν ἔξιν ἐκ γένους ἢ
ἐκ κατασκευῆς οἰκείαν πρὸς ἀρετὴν.

§ 7. Iuris communionem non pertinere ad bruta animalia. 25

Cf. Phys. IV § 2.

367 Diog. Laërt. VII 129. ἔτι ἀρέσκει αὐτοῖς μὴδὲν εἶναι ἡμῖν
δίκαιον πρὸς τὰ ἄλλα ζῷα, διὰ τὴν ἀνομοιότητα, καθά φησι Χρύ-
σιππος ἐν τῷ πρώτῳ περὶ Δικαιοσύνης.

368 Origenes contra Celsum IV 81 Vol. I p. 351, 7 Kö. (p. 563 30
Delarue) (Celsus formicarum et apum sollertiam laudibus extulerat). οὐδ'
ἐν τοῦτοις δὲ εἴρακε τίμη διαφέρει τὰ ἀπὸ λόγου καὶ λογισμοῦ ἐπιτελούμενα
τῶν ἀπ' ἀλόγου φύσεως καὶ κατασκευῆς ψιλῆς γινομένων, ὧν τὴν αἰτίαν
οὐδεὶς μὲν ἐνυπάρχων τοῖς ποιούσι λόγος ἀναδέχεται· οὐδὲ γὰρ ἔχουσιν αὐ-
τόν — — πόλεις οὖν παρ' ἀνθρώποις μετὰ πολλῶν ὑπέστησαν τεχνῶν καὶ 35
διατάξεως νόμων· πολιτεῖαι δὲ καὶ ἀρχαὶ καὶ ἡγεμονίαι ἐν ἀνθρώποις ἦτοι
αἱ κυρίως εἰσὶν οὕτως καλούμεναι, σπουδαῖαι τινες ἔξεις καὶ ἐνέργειαι, ἢ
καὶ αἱ καταχρηστικότερον οὕτως ὀνομαζόμεναι πρὸς τὴν κατὰ τὸ δυνατόν
ἐκείνων μίμησιν· ἐκείναις γὰρ ἐνορχῶντες οἱ ἐπιτετενγμένως νομοτεθήσαντες
συνεστήσαντο τὰς ἀρίστας πολιτείας καὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἡγεμονίας, ὧν 40
οὐδὲν ἐν τοῖς ἀλόγοις ἔστιν εὐρεῖν.

1 ἐστὶν scripsi, εἰσὶν vulgo. 8 μόνος D, μόνον U. 13 πᾶσα Reiske,
πάντα libri. 16 ἀπὸ πρὸς Canter. 16 τὸ Canter, τῷ libri. 18 τινὰς
Heine, τοὺς libri. 23 ἐκ γένους Canter, εὐγενοῦς libri. 32 λογικῆς A.

Vol. I p. 352, 4 Kō. τὴν θείαν δὲ φύσιν θαυμαστέον μέχρι τῶν ἀλόγων ἐκτείνασαν τὸ οἶονεὶ πρὸς τὰ λογικὰ μέλημα.

369 Cicero de finibus III 19, 63. Ut enim in membris alia sunt tamquam sibi nata, ut oculi, ut aures, aliqua etiam ceterorum membrorum usum adiuvant, ut crura, ut manus, sic immanes quaedam bestiae sibi solum natae sunt: at illa quae in concha patula pina dicitur, isque qui enat e concha, qui quod eam custodit pinoteres vocatur, in eamque cum se recepit includitur, ut videatur monuisse ut caveret: itemque formicae, apes, ciconiae aliorum etiam causa quaedam 10 faciunt. Multo*** haec coniunctio est hominis. Itaque natura sumus apti ad coetus, concilia, civitates.

370 Sextus adv. math. IX 130. ταῦτα δὴ παρήκουν οἱ περὶ τὸν Πυθαγόραν πταίνοντες (scil. κοινωνίαν εἶναι τινα ἡμῖν πρὸς τὰ ἄλογα τῶν ζῴων). οὐ γὰρ εἴ ἐστι τι διήκον δι' ἡμῶν τε καὶ ἐκείνων πνεῦμα, εὐθύς 15 ἐστὶ τις ἡμῖν δικαιοσύνη πρὸς τὰ ἄλογα τῶν ζῴων. ἰδοὺ γὰρ καὶ διὰ τῶν λίθων καὶ διὰ τῶν φυτῶν πεφοίτηκέ τι πνεῦμα, ὥστε ἡμᾶς αὐτοῖς συνενοῦσθαι, ἀλλ' οὐδὲν ἐστὶν ἡμῖν δίκαιον πρὸς τὰ φυτὰ καὶ <τοὺς> λίθους οὐδὲ μὴν τέμνοντες καὶ πρίζοντες τὰ τοιαῦτα τῶν σωμάτων ἀδικοῦμεν. τί οὖν φασιν οἱ Στωϊκοὶ δικαιοσύνην τινὰ καὶ ἐπιπλοκὴν ἔχειν τοὺς ἀνθρώ- 20 πους πρὸς ἀλλήλους καὶ τοὺς θεοὺς; οὐ καθόσον ἐστὶ τὸ ἐλληνικὸς διὰ πάντων πνεῦμα, ἐπεὶ ἂν καὶ πρὸς τὰ ἄλογα τῶν ζῴων ἐσφῆξέ τι δίκαιον ἡμῖν, ἀλλ' ἐπεὶ λόγον ἔχομεν τὸν ἐπ' ἀλλήλους τε καὶ θεοὺς διατεινόμενα, οὐ τὰ ἄλογα τῶν ζῴων μὴ μετέχοντα οὐκ ἂν ἔχοι τι πρὸς ἡμᾶς δίκαιον.

371 Cicero de finibus III 20, 67. Et quomodo hominum inter ho- 25 mines iuris esse vincula putant, sic homini nihil iuris esse cum bestiis. Praeclare enim Chrysippus, cetera nata esse hominum causa et deorum; eos autem communitatis et societatis suae: ut bestiis homines uti ad utilitatem suam possent sine iniuria; quoniamque ea natura esset hominis, ut ei cum genere humano quasi civile ius intercederet: qui id 30 conservaret, cum iustum: qui migraret, iniustum fore. Sed quemadmodum, theatrum cum commune sit, recte tamen dici potest, eius esse eum locum, quem quisque occuparit: sic in urbe mundove communi non ad- versatur ius, quo minus suum quidque cuiusque sit.

372 Philo de mundi opificio § 73 Vol. I p. 24, 21 Wendl. Τῶν ὄν- 35 των τὰ μὲν οὔτε ἀρετῆς οὔτε κακίας μετέχει, ὥσπερ φυτὰ καὶ ζῶα ἄλογα, τὰ μὲν ὅτι ἀφυγὰ τέ ἐστι καὶ ἀφαντάστῳ φύσει διοικεῖται, τὰ δὲ ὅτι νοῦν καὶ λόγον ἐκτέμνηται. Κακίας δὲ καὶ ἀρετῆς ὡς ἂν οἶκος νοῦς καὶ λόγος, ᾧ πεφύκασιν ἐνδαιτιᾶσθαι. Τὰ δὲ αὖ μόνης κεκοινωνήκειν ἀρε- τῆς, ἀμέτοχα πάσης ὄντα κακίας, ὥσπερ οἱ ἀστέρες. Οὗτοι γὰρ ζῶα τε εἶναι 40 λέγονται καὶ ζῶα νοερά. — — Τὰ δὲ τῆς μικτῆς ἐστὶ φύσεως, ὥσπερ ἀν- θρωπος, ὃς ἐπιδέχεται — ἀρετὴν καὶ κακίαν.

373 Plutarchus πότρεα τῶν ζῴων φρονιμώτερα cp. 6 p. 963f. οἱ γὰρ

4 alia Marsus. 8 recepit Glogaviensis, recipit AB. 10 multoque ma-
gis haec Madvig. 17 τοὺς addidi. 28 possint libri, corr. C. F. W. Müller.
29 ut ei cum Lambin., ut et cum AB ut cum ceteri. 37 οὐ κέκτηται ABP.
38 ᾧ V, οἷς plerique.

ἀπὸ τῆς Στοᾶς καὶ τοῦ Περιπάτου μάλιστα πρὸς τοῦναντίον ἐντείνονται τῷ λόγῳ, τῆς δικαιοσύνης ἐτέραν γένεσιν οὐκ ἐχούσης, ἀλλὰ παντάπασιν ἀσυστάτου καὶ ἀνυπάρκτου γινομένης, εἰ πᾶσι τοῖς ζῴοις λόγον μέτεστι· γίνεται γὰρ ἢ τὸ ἀδικεῖν ἀναγκαῖον ἡμῖν ἀφειδοῦσιν αὐτῶν ἢ μὴ χρωμένων αὐτοῖς τὸ ζῆν ἀδύνατον καὶ ἄπορον· καὶ τρόπον τινὰ ὡς θηρίων βίον βιωσόμεθα, τὰς ἀπὸ τῶν θηρίων προέμενοι χρείας. —

374 Plutarchus de esu carniū Π 6 p. 999a. Οὐκ ἴσος δέ τις οὗτος ὁ ἄγων τοῖς Στωϊκοῖς ὑπὲρ τῆς σαρκοφαγίας. τίς γὰρ ὁ πολὺς τόνος εἰς τὴν γαστέρα καὶ τὰ ὀπτανεῖα; τί τὴν ἡδονὴν θηλύνοντες καὶ διαβάλλοντες, ὡς οὔτε ἀγαθὸν οὔτε προηγούμενον οὔτε οἰκτεῖον, οὕτω [πρὸς τὰ] περὶ 10 τῶν ἡδονῶν ἐσπονδάσασιν; καὶ μὴν ἀκόλουθον ἦν αὐτοῖς, εἰ μῦρον ἐξελαύνουσι καὶ πέμμα τῶν συμποσίων, μᾶλλον αἶμα καὶ σάρκα δυσχεραίνειν. νῦν δ' ὥσπερ εἰς ἐφημερίδα φιλοσοφοῦντες δαπάνην ἀφαιροῦσι τῶν δαίτνων ἐν τοῖς ἀρχήστοις καὶ περιττοῖς, τὸ δὲ ἀνήμερον τῆς πολυτελείας καὶ φονικὸν οὐ παραιτοῦνται· „καί, φησὶν, οὐδὲν γὰρ ἡμῖν πρὸς τὰ ἄλογα δίκαιόν 15 ἔστι.“ οὐδὲ γὰρ πρὸς τὸ μῦρον, φαίη τις ἔν, οὐδὲ πρὸς τὰ ξενικὰ τῶν ἡδυσμάτων· ἀλλὰ καὶ τούτων ἀποτρέπεσθε, τὸ μὴ χρήσιμον μηδὲ ἀναγκαῖον ἐν ἡδονῇ πανταχόθεν ἐξελαύνοντες.

375 Philo de sacrif. Abel et Cain § 46 Vol. I p. 220, 19 Wendl. διττὸν εἶναι πέφυκε τὸ ἄλογον, τὸ μὲν παρὰ τὸν αἰροῦντα λόγον, ὃν 20 ἄφρονα φασὶ τινες, τὸ δὲ κατ' ἐκτομὴν λόγου, ὡς τῶν ζῴων τὰ μὴ λογικὰ.

376 Aneecdota Paris. ed. Cramer Vol. I p. 244 (Schol. in Eth. Nicom). Οἱ Ἐπικουρείοι καὶ τινες τῶν ὕστερον Στωϊκῶν μετεδίδοσαν καὶ τοῖς 25 ἀλόγοις εὐδαιμονίας.

5 χρωμένοις Porphyrius. 10 πρὸς τὰ del. Bernardakis. 13 εἰς τὰς ἐφημερίδας libri, corr. Dū. 15 δίκαιον Bernardakis (S?); οἰκτεῖον libri. 20 ὡς ἄλογον τὸν ἄφρονα Pap. UFL², ὃν ἄφρονα ceteri. 25 nemo certe hoc dixit ex antiquioribus Stoicis, neque Chrysippus neque eius discipuli.

Ethica VII.

De affectibus.

§ 1. Notio affectus et singulorum affectuum definitiones.

377 Clemens Al. Strom. II p. 460 Pott. Ὁρμὴ μὲν οὖν φορὰ δια-
5 νοίας ἐπὶ τι ἢ ἀπὸ του· πάθος δὲ πλεονάζουσα ὁρμὴ ἢ ὑπερτείνουσα
τὰ κατὰ τὸν λόγον μέτρα· ἢ ὁρμὴ ἐκφερομένη καὶ ἀπειθῆς λόγῳ.
Παρὰ φύσιν οὖν κινήσεις ψυχῆς κατὰ τὴν πρὸς τὸν λόγον ἀπειθειαν τὰ
πάθη.

378 Stobaeus ecl. II 88,6 W. Ἐπεὶ δ' ἐν εἶδει τὸ πάθος τῆς
10 ὁρμῆς ἐστι, λέγωμεν ἐξῆς περὶ παθῶν.

10. Πάθος δ' εἶναι φασιν ὁρμὴν πλεονάζουσαν καὶ ἀπειθῆ τῷ αἰροῦντι
λόγῳ ἢ κινήσιν ψυχῆς (ἄλογον) παρὰ φύσιν (εἶναι δὲ πάθη πάντα τοῦ
ἡγεμονικοῦ τῆς ψυχῆς), διὸ καὶ πάσαν πτοίαν πάθος εἶναι, (καὶ) πάλιν
(πᾶν) πάθος πτοίαν. Τοῦ δὲ πάθους τοιοῦτου ὄντος ὑποληπτέον, τὰ μὲν
15 πρῶτα εἶναι καὶ ἀρχηγὰ, τὰ δ' εἰς ταῦτα τὴν ἀναφορὰν ἔχειν. Πρῶτα δ'
εἶναι τῷ γένει ταῦτα τὰ τέσσαρα, ἐπιθυμίαν, φόβον, λύπην, ἡδονήν. Ἐπι-
θυμίαν μὲν οὖν καὶ φόβον προηγεῖσθαι, τὴν μὲν πρὸς τὸ φαινόμενον ἀγα-
θόν, τὸν δὲ πρὸς τὸ φαινόμενον κακόν. Ἐπιγίγνεσθαι δὲ τοῦτοις ἡδονήν
καὶ λύπην, ἡδονήν μὲν ὅταν τυγχάνωμεν ὧν ἐπεθυμοῦμεν ἢ ἐκφύγωμεν ἃ
20 ἐφοβοῦμεθα· λύπην δὲ, ὅταν ἀποτυγχάνωμεν ὧν ἐπεθυμοῦμεν ἢ περιπέσωμεν
οἷς ἐφοβοῦμεθα. Ἐπὶ πάντων δὲ τῶν τῆς ψυχῆς παθῶν, ἐπεὶ δόξας αὐτὰ
λέγουσιν εἶναι, παραλαμβάνεσθαι τὴν δόξαν ἀντὶ τῆς ἀσθενοῦς ὑπολήψεως,
τὸ δὲ πρόσφατον ἀντὶ τοῦ κινήτικοῦ συστολῆς ἀλόγον (ἢ) ἐπάρσεως.

379 Cicero Tusc. disp. IV 22. Omnium autem perturbationum fontem
25 esse dicunt intemperantiam, quae est [a] tota mente a recta ratione
defectio, sic aversa a praescriptione rationis, ut nullo modo adpetitiones
animi nec regi nec contineri queant. Quem ad modum igitur temperantia
sedat adpetitiones et efficit, ut eae rectae rationi pareant, conservatque
considerata iudicia mentis, sic huic inimica intemperantia omnem animi
30 statum inflammat, conturbat, incitat, itaque et aegritudines et metus et
reliquae perturbationes omnes gignuntur ex ea.

380 Cicero Tusc. disp. IV 14. Sed omnes perturbationes iu-

12 ἄλογον add. Wachsm. 13 τοῦ ἡγεμονικοῦ Wachsm., τῷ γένει ἢ libri. ||
καὶ add. Heeren. 14 πᾶν add. Meineke. 19 ἐπεθυμοῦμεν Meurer, ἐπιθυ-
μοῦμεν libri. 21 ἐπεὶ Usener, ἐπὶ libri. 23 ἢ add. Salmasius. 25 a se-
clusi. || a recta ratione del. Bentley.

dicio censent fieri et opinione. Itaque eas definiunt pressius, ut intellegatur, non modo quam vitiosae, sed etiam quam in nostra sint potestate. — 15. Sed quae iudicia quasque opiniones perturbationum esse dixi, non in eis perturbationes solum positas esse dicunt, verum illa etiam, quae efficiuntur perturbationibus, ut aegritudo quasi morsum alicuius doloris efficiat, metus recessum quendam animi et fugam, laetitia profusam hilaritatem, libido effrenatam adpetentiam. Opinationem autem, quam in omnis definitiones superiores inclusimus, volunt esse imbecillam adsensionem.

381 Cicero de finibus III 35. perturbationes animorum — quas Graeci *πάθη* appellant. — omnesque eae sunt genere quattuor, partibus plures: aegritudo, formido, libido, quamque Stoici communi nomine corporis et animi *ἡδονήν* appellant — quasi gestientis animi elationem voluptariam. Perturbationes autem nulla naturae vi commoventur, omniaque ea sunt opiniones ac iudicia levitatis. Itaque his sapiens semper vacabit.

382 Themistius paraphr. in Aristot. de anima III 5 p. 197 Sp. καὶ οὐ κακῶς οἱ ἀπὸ Ζήνωνος τὰ πάθη τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς τοῦ λόγου διαστροφῆς εἶναι τιθέμενοι καὶ λόγον κρίσεις ἡμαρτημένας etc.

383 Proclus in Plat. Alcib. pr. Vol. III p. 159 ed. Cousin. οὐ γὰρ μόνον ἀπὸ τῶν δογμάτων τοιαύδε κινεῖται πάθη τοῖς ἀνθρώποις, ὡς οἱ ἀπὸ 20 τῆς Στοᾶς λέγουσιν, ἀλλὰ καὶ τοῦναντίον διὰ τὰ τοιαύδε πάθη καὶ τὰς ὁρέξεις μεταβάλλουσι τὰς δόξας etc.

384 Plutarchus de virtute morali ep. 9 p. 449c. καὶ φασὶν αὐτοὶ (scil. Stoici) τῶν πραγμάτων ἐκβιαζομένων „οὐ πᾶσαν εἶναι κρίσιν πάθος, ἀλλὰ τὴν κινήτικὴν ὁρμῆς βίαιου καὶ πλεοναξούσης“ ὁμολογοῦντες ἕτερον εἶναι τὸ κρίνον καὶ τὸ πάσχον ἐν ἡμῖν, ὥσπερ τὸ κινεῖν καὶ τὸ κινούμενον. αὐτὸς τε Χρῦσιππος ἐν πολλοῖς ὀριζόμενος τὴν καρτερίαν καὶ τὴν ἐγκράτειαν ἕξεις ἀκολουθητικὰς τῷ αἰροῦντι λόγῳ, δηλὸς ἐστὶν ὑπὸ τῶν πραγμάτων ὁμολογεῖν ἀναγκαζόμενος ὡς ἕτερόν ἐστι τὸ ἀκολουθοῦν ἐν ἡμῖν τοῦ 30 ᾧ ἀκολουθεῖ πειθόμενον, ἢ πάλιν μάχεται μὴ πειθόμενον.

385 Cicero Tusculan. disput. III 11, 24. Est igitur causa omnis in opinione, nec vero aegritudinis solum, sed etiam reliquarum omnium perturbationum, quae sunt genere quattuor, partibus plures. Nam cum omnis perturbatio sit animi motus vel rationis expers vel rationem aspernans vel rationi non oboediens, isque motus aut boni aut mali opinione citetur bifariam, quattuor perturbationes aequaliter distributae sunt. Nam duae sunt ex opinione boni, quarum altera, voluptas gestiens, id est praeter modum elata laetitia, opinione praesentis magni alicuius boni, altera, quae est immoderata appetitio opinati magni boni, rationi non obtemperans vel cupiditas recte vel libido dici potest. 25. Ergo haec duo genera, voluptas gestiens et libido, bonorum opinione turbantur, ut duo reliqua, metus et aegritudo malorum. Nam et metus opinio magni mali impendentis, et aegritudo est opinio magni mali praesentis, et quidem recens opinio

39 altera quae *Davisius*, altera cupiditas quae recte vel libido dici potest quae *libri*.

talis mali, ut in eo rectum videatur esse angi; id autem est, ut is, qui doleat, oportere opinetur se dolere.

386 Aspasius in Aristot. Eth. Nicom. p. 44, 12 Heylb. οἱ μὲν οὖν ἐκ τῆς Στοᾶς φήθησαν πάθος εἶναι ὁρμὴν σφοδρὰν ἢ ὁρμὴν ἄλογον, λαμβάνοντες τὸ ὑπεναντίον τῷ ὁρθῷ λόγῳ. cf. ibid. 23.

idem p. 45, 16. γενικὰ δὲ πάθη οἱ μὲν ἐκ τῆς Στοᾶς ἔφασαν εἶναι ἡδονὴν καὶ λύπην φόβον <καὶ> ἐπιθυμίαν· γίνεσθαι μὲν γὰρ τὰ πάθη ἔφασαν δι' ὑπόληψιν ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ, ἀλλ' ὅταν μὲν ὡς ἐπὶ παροῦσι τοῖς ἀγαθοῖς κινῆται ἡ ψυχὴ, ἡδονὴν εἶναι, ὅταν δὲ ὡς ἐπὶ παροῦσι τοῖς κακοῖς, λύπην· πάλιν δὲ ἐπὶ τοῖς προσδοκώμενοις ἀγαθοῖς ἐπιθυμία συμβαίνει, ὄρεξις οὕσα ὡς φαινόμενον ἀγαθοῦ, κακῶν δὲ προσδοκώμενων τὸ συμβαῖνον πάθος φόβον ἔλεγον εἶναι.

Anonymus in Aristot. Eth. Nicom. (Michaël, Eustratius) ed. Heylb. p. 180, 14. τοιαύτη ἐστὶν ἡ λύπη, ἣν οἱ ἀπὸ τῆς Στοᾶς ἐντὶ λύπης συστολήν καλοῦσι.

387 Servius ad Aeneid. VI 733. Varro et omnes philosophi dicunt, quattuor esse passiones, duas a bonis opinatis, et duas a malis opinatis rebus: nam dolere et timere duae opiniones malae sunt, una praesentis, alia futuri: item gaudere et cupere opiniones bonae sunt, una praesentis, altera futuri.

388 Philo de fortitudine p. 419 Vol. II Mang. τετάρων ὄντων ἐν τῇ ψυχῇ παθῶν, δυοῖν μὲν περὶ τὸ ἀγαθὸν ἐνεστῶς ἢ μέλλον, ἡδονῆς καὶ ἐπιθυμίας, δυοῖν δὲ περὶ τὸ κακόν, παρὸν ἢ προσδοκώμενον, λύπης καὶ φόβου etc.

389 Stobaeus ecl. II 89, 4 W. τὸ δὲ „ἄλογον“ καὶ τὸ „παρὰ φύσιν“ (scil. in πάθους definitione) οὐ κοινῶς, ἀλλὰ τὸ μὲν „ἄλογον“ ἴσον τῷ „ἀπειθὲς τῷ λόγῳ.“ πᾶν γὰρ πάθος βιαστικόν ἐστι, ὡς πολλάκις ὁρῶντας τοὺς ἐν τοῖς πάθεσιν ὄντας οὐ συμφέρει τόδε ποιεῖν, ὑπὸ τῆς σφοδρότητος ἐκφερομένους, καθάπερ ὑπὸ τινος ἀπειθοῦς ἵππου, ἀνάγεσθαι πρὸς τὸ ποιεῖν αὐτό, παρ' ὃ καὶ πολλάκις τινὰς ἐξομολογεῖσθαι λέγοντας τὸ θρυλούμενον τοῦτο· (Eur. fr. 837 Nauck)

γνώμην δ' ἔχοντα μ' ἢ φύσις βιάζεται· γνώμην γὰρ λέγει νῦν τὴν εἰδησιν καὶ γνώσιν τῶν ὁρθῶν πραγμάτων. καὶ τὸ „παρὰ φύσιν“ δ' εἰληπται ἐν τῇ τοῦ πάθους ὑπογραφῇ, ὡς συμβαίνοντος παρὰ τὸν ὁρθὸν καὶ κατὰ φύσιν λόγον. πάντες δ' οἱ ἐν τοῖς πάθεσιν ὄντες ἀποστρέφονται τὸν λόγον, οὐ παραπλησίως δὲ τοῖς ἐξηπατημένοις ἐν ὄρωσιν, ἀλλ' ἰδιαζόντως. οἱ μὲν γὰρ ἡπατημένοι λόγου χάριν περὶ <τοῦ> τὰς ἀτόμους ἀρχὰς εἶναι, διδαχθέντες ὅτι οὐκ εἰσιν, ἀφίστανται τῆς κρίσεως· οἱ δ' ἐν τοῖς πάθεσιν ὄντες, κἂν μάθωσι, κἂν μεταδιδαχθῶσιν ὅτι οὐ δεῖ λυπεῖσθαι ἢ φοβεῖσθαι, ἢ ὅλως ἐν τοῖς πάθεσιν εἶναι τῆς ψυχῆς, ὅμως οὐκ ἀφίστανται τούτων, ἀλλ' ἄγονται ὑπὸ τῶν παθῶν εἰς τὸ ὑπὸ τῆς τούτων κρατεῖσθαι τυραννίδος.

390 Plutarchus de virtute morali ep. 10 p. 450c. ἐν δὲ τοῖς περὶ Ἀνομολογίας ὁ Χρύσιππος εἰπὼν „ὅτι τυφλὸν ἐστὶν ἡ

7 καὶ addidi. 26 ἴσον Usener, ὅσον libri. 27 ἀπειθῶς libri, corr. Usener. || ὡς Meineke, καὶ libri. 28 οὐ huc transposui, post τόδε habent libri εὔ. 38 τοῦ add. Wachsm. 44 Ἀνομολογίας Reiske.

ὀργή καὶ πολλάκις μὲν οὐκ ἐὰ ὄραν τὰ ἐκφανή, πολλάκις δὲ τοῖς καταλαμβανομένοις ἐπιπροσθεῖ“ μικρὸν προελθὼν „Τὰ γὰρ ἐπιγιγνώμενα,“ φησὶ „πάθη ἐκκρούει τοὺς λογισμοὺς καὶ τὰ ὡς ἐτέρως φαινόμενα, βιαίως προωθοῦντα ἐπὶ τὰς ἐναντίας πράξεις.“ εἶτα χρῆται μάρτυρι τῷ Μενάνδρῳ λέγοντι (Kock Frg. Com. 5 III p. 173)

Οἷμοι τάλας ἔγωγε, ποῦ ποθ' αἰ φρένες

ἡμῶν ἐκεῖνόν ἦσαν ἐν τῷ σώματι

τὸν χρόνον, ὅτ' οὐ ταῦτ', ἀλλ' ἐκεῖν' ἠρούμεθα;

καὶ πάλιν ὁ Χρύσιππος προελθὼν „Τοῦ λογικοῦ (φησὶ) ζῆλου φύ-
10
15
20
25
30
35
40
45
50
55
60
65
70
75
80
85
90
95
100
105
110
115
120
125
130
135
140
145
150
155
160
165
170
175
180
185
190
195
200
205
210
215
220
225
230
235
240
245
250
255
260
265
270
275
280
285
290
295
300
305
310
315
320
325
330
335
340
345
350
355
360
365
370
375
380
385
390
395
400
405
410
415
420
425
430
435
440
445
450
455
460
465
470
475
480
485
490
495
500
505
510
515
520
525
530
535
540
545
550
555
560
565
570
575
580
585
590
595
600
605
610
615
620
625
630
635
640
645
650
655
660
665
670
675
680
685
690
695
700
705
710
715
720
725
730
735
740
745
750
755
760
765
770
775
780
785
790
795
800
805
810
815
820
825
830
835
840
845
850
855
860
865
870
875
880
885
890
895
900
905
910
915
920
925
930
935
940
945
950
955
960
965
970
975
980
985
990
995
1000

391 Andronicus περὶ παθῶν 1 (p. 11 Kreuttner). Πάθος ἐστὶν ἄλογος ψυχῆς κίνησις καὶ παρὰ φύσιν ἢ ὁρμὴ πλεονάζουσα. — — τὰ δὲ γενι-
15
20
25
30
35
40
45
50
55
60
65
70
75
80
85
90
95
100
105
110
115
120
125
130
135
140
145
150
155
160
165
170
175
180
185
190
195
200
205
210
215
220
225
230
235
240
245
250
255
260
265
270
275
280
285
290
295
300
305
310
315
320
325
330
335
340
345
350
355
360
365
370
375
380
385
390
395
400
405
410
415
420
425
430
435
440
445
450
455
460
465
470
475
480
485
490
495
500
505
510
515
520
525
530
535
540
545
550
555
560
565
570
575
580
585
590
595
600
605
610
615
620
625
630
635
640
645
650
655
660
665
670
675
680
685
690
695
700
705
710
715
720
725
730
735
740
745
750
755
760
765
770
775
780
785
790
795
800
805
810
815
820
825
830
835
840
845
850
855
860
865
870
875
880
885
890
895
900
905
910
915
920
925
930
935
940
945
950
955
960
965
970
975
980
985
990
995
1000

λύπη μὲν οὖν ἐστὶν ἄλογος συστολή. ἢ δόξα πρόσφατος κακοῦ παρου-
σίας, ἐφ' ᾧ οἴονται δεῖν συστέλλεσθαι.

φόβος δὲ ἄλογος ἔκκλισις ἢ φυγὴ ἀπὸ προσδοκωμένου δεινοῦ.

ἐπιθυμία δὲ ἄλογος ὄρεξις ἢ δίωξις προσδοκωμένου ἀγαθοῦ.

ἡδονὴ δὲ ἄλογος ἔπαρσις ἢ δόξα πρόσφατος ἀγαθοῦ παρουσίας, ἐφ'
ὧ οἴονται δεῖν ἐπαίρεσθαι.

392 Philo de Mose lib. III Vol. II Mang. p. 156. ἐξ ἀλόγου πάθους,
ἢ παρὰ φύσιν ἐπαιρούσης καὶ μετεωρίζουσας ἡδονῆς, ἢ συστελλούσης ἔμ-
παλιν λύπης καὶ καθαιρούσης ἢ ἀποστρέφοντος καὶ ἀποκλίνοντος τὴν ἐπ'
εὐθείας ὁρμὴν φόβου, ἢ τῆς ἐπιθυμίας πρὸς τὰ μὴ παρόντα ἐλκούςης
καὶ ἀποτείνουσας βία. ibid. τὸ μὲν γὰρ τοῦ σώματος (scil. κάλλος) ἐν συμ-
μετρῶν μερῶν εὐχρησῶν τε καὶ εὐσαρκῶν κείται, — — τὸ δὲ τῆς διανοίας ἐν
ἁρμονίᾳ δογμάτων καὶ ἀρετῶν συμφωνίᾳ etc.

393 Cicero Tusculan. disput. IV 7, 14. Est ergo aegritudo opinio
recens mali praesentis, in quo demitti contrahique animo rectum esse vi-
deatur; laetitia opinio recens boni praesentis, in quo efferrī rectum esse
videatur; metus opinio impendentis mali, quod intolerabile esse videatur;
libido opinio venturi boni, quod sit ex usu iam praesens esse atque
adesse.

394 Stobaeus ecl. II 90; 7 W. Τὴν μὲν οὖν ἐπιθυμίαν λέγουσιν
ὄρεξιν εἶναι ἀπειθῆ λόγῳ· αἴτιον δ' αὐτῆς τὸ δοξάζειν ἀγαθὸν ἐπιφέρεισθαι,
οὐ παρόντος εὖ ἀπαλλάξομεν, τῆς δόξης αὐτῆς ἐχούσης τὸ ἀτάκτως κινητικὸν
(πρόσφατον τοῦ ὄντως αὐτὸ ὄρεκτὸν εἶναι). Φόβον δ' εἶναι ἔκκλισιν ἀπειθῆ
λόγῳ, αἴτιον δ' αὐτοῦ τὸ δοξάζειν κακὸν ἐπιφέρεισθαι, τῆς δόξης τὸ κινητι-
κὸν [καὶ] πρόσφατον ἐχούσης τοῦ ὄντως αὐτὸ φρενικὸν εἶναι. Λύπην δ'
εἶναι συστολὴν ψυχῆς ἀπειθῆ λόγῳ, αἴτιον δ' αὐτῆς τὸ δοξάζειν πρόσφατον
κακὸν παρεῖναι, ἐφ' ᾧ καθήκει (συστέλλεσθαι). Ἠδονὴν δ' εἶναι ἔπαρσιν

38 ἀτάκτως del. Salmasius, 39 πρόσφατον—εἶναι add. Wachsm.
41 καὶ del. Wachsm. || ὄντως F, corr. Heeren.

ψυχῆς ἀπειθῆ λόγῳ, αἴτιον δ' αὐτῆς τὸ δοξάζειν πρόσφατον ἀγαθὸν παρεῖ-
 ναι, ἐφ' ᾧ καθήκει) ἐπαίρεσθαι.

Ἐπὶ μὲν οὖν τὴν ἐπιθυμίαν ὑπάγεται τὰ τοιαῦτα· ὀργή και τὰ
 εἶδη αὐτῆς (θυμὸς και χόλος και μῆνις και κότος και πικρία και τὰ τοι-
 5 αῦτα), ἔρωτες σφοδροὶ και πόθοι και ἕμεροι και φιληδονία και φιλοπλουτία
 και φιλοδοξία και τὰ ὅμοια· ὑπὸ δὲ τὴν ἡδονὴν ἐπιχαιρεκακία και ἀσμε-
 νισμοὶ και γοητεία και τὰ ὅμοια· ὑπὸ δὲ τὸν φόβον ὄκνοι και ἀγωνία
 και ἐκπληξις και αἰσχύναι και θόρυβοι και δεισιδαιμονία και δέος και δει-
 10 ματα· ὑπὸ δὲ τὴν λύπην φθόνος, ζῆλος, ζηλοτυπία, ἔλεος, πένθος, ἄχος,
 ἄχος, ἀνία, ὀδύνη, ἄση.

Stobaeus ecl. II 92, 18. τούτων δὲ τῶν παθῶν τὰ μὲν ἐμφαίνειν τὸ
 ἐφ' ᾧ γίνεται, οἷον ἔλεον, φθόνον, ἐπιχαιρεκακίαν, αἰσχύνην· τὰ δὲ τὴν
 ιδιότητα τῆς κινήσεως, οἷον ὀδύνην, δεῖμα.

395 Stobaeus ecl. II 91, 10. ὀργὴ μὲν οὖν ἐστὶν ἐπιθυμία (τοῦ)
 15 τιμωρήσασθαι τὸν δοκοῦντα ἡδικηκέναι παρὰ τὸ προσῆκον· θυμὸς δὲ ὀργὴ
 ἐναρχομένη· χόλος δὲ ὀργὴ διοιδούσα· μῆνις δὲ ὀργὴ εἰς παλαιῶσιν ἀπο-
 τεθειμένη ἢ ἐναποκειμένη· κότος δὲ ὀργὴ ἐπιτηροῦσα καιρὸν εἰς τιμωρίαν·
 πικρία δὲ ὀργὴ παραχρημα ἐκρηγνυμένη· ἔρωσι δὲ ἐπιβολὴ φιλοποιίας διὰ
 κάλλος ἐμφαινόμενον· πόθος δὲ ἐπιθυμία τοῦ ἔρωσι ἀπόντος· ἕμερος δὲ
 20 ἐπιθυμία φίλον ἀπόντος ὁμιλίας· φιληδονία δὲ ἐπιθυμία ἡδονῶν· φιλο-
 πλουτία δὲ πλούτου· φιλοδοξία δὲ δόξης.

396 Diog. Laërt. VII 113. ἐπιθυμία δὲ ἐστὶν ἄλογος ὄρεξις, ὅφ'
 ἦν τάττεται και ταῦτα· σπάνις, μῖσος, φιλονικία, ὀργή, ἔρωσι, μῆνις, θυμὸς.
 ἔστι δὲ ἡ μὲν σπάνις ἐπιθυμία τις ἐν ἀποτεύξει και οἷον κεχωρισμένη ἐκ
 25 τοῦ πράγματος, τεταμένη δὲ διακενῆς ἐπ' αὐτὸ και σπαιμένη· μῖσος δὲ ἐστὶν
 ἐπιθυμία τις τοῦ κακῶς εἶναι τινι μετὰ προκοπῆς τινος και παρατάσεως,
 φιλονικία δὲ ἐπιθυμία τις περιαιρέσεως, ὀργὴ δὲ ἐπιθυμία τιμωρίας τοῦ
 δοκοῦντος ἡδικηκέναι οὐ προσηκόντως· ἔρωσι δὲ ἐστὶν ἐπιθυμία τις (και)
 οὐχὶ περὶ σπουδαίους· ἔστι γὰρ ἐπιβολὴ φιλοποιίας διὰ κάλλος ἐμφαινόμενον·
 30 μῆνις δὲ ἐστὶν ὀργὴ τις πεπαλαιωμένη και ἐπι***κότος ἐπιτηρητικὴ [δέ],
 ὅπερ ἐμφαίνεται διὰ τῶνδε·

εἴπερ γὰρ τε χόλον γε και αὐτῆμαρ καταπέψη,
 ἀλλὰ τε και μετόπισθεν ἔχει κότον, ὄφρα τελέσση.

ὁ δὲ θυμὸς ἐστὶν ὀργὴ ἀρχομένη.

35 397 Andronicus περὶ παθῶν 4 (p. 16 Kreuttner).

Ἐπιθυμίας εἶδη κζ'.

Ὀργὴ μὲν οὖν ἐστὶν ἐπιθυμία τιμωρίας τοῦ ἡδικηκέναι δοκοῦντος.

Θυμὸς δὲ ὀργὴ ἐναρχομένη.

Χόλος δὲ ὀργὴ διοιδούσα.

40 Πικρία δὲ ὀργὴ παραχρημα ἐκρηγνυμένη.

Μῆνις δὲ ὀργὴ εἰς παλαιῶσιν ἀποτιθεμένη.

Κότος δὲ ὀργὴ καιρὸν ἐπιτηροῦσα εἰς τιμωρίαν.

Ἐρωσι δὲ ἐπιθυμία σωματικῆς συνουσίας.

2 συστέλλεσθαι—ἐφ' ᾧ καθήκει add. Salmasius. 4 κότος P, corr. Heeren.
 16 ἀποτεθειμένη Meineke, ἀποτιθεμένη libri. 19 κάλλος libri. || τοῦ ἔρωσι
 libri, τοῦ ἐρωμένου Meineke, κατ' ἔρωσι Andr. 22 ἡ δὲ ἐπιθυμία BP.
 26 προσκοπῆς B προ/κοπῆς P. || προστάσεως B παραστάσεως (αγα in litura) P.
 29 οὐχ ἢ BP. || ἐστὶν ἔστι P. || φιλιππονίας B φιλοπονίας P. 30 τις om.
 B. || ἐπίσκοτος B ἐπί/κοτος P.

ἄλλος ἔρωσ' ἐπιθυμία φιλίας.

ἄλλος ἔρωσ' [ὀπηρεσία θεῶν εἰς ναῶν κατακόσμησιν καὶ καλῶν] ὄν ἐπιβολὴν καλοῦσι φιλοποιίας διὰ κάλλος ἐμφαινόμενον.

Ἰμερος δὲ ἐπιθυμία φίλου ἀπόντος ὁμιλίας.

Πόθος δὲ ἐπιθυμία κατὰ ἔρωτα ἀπόντος.

5

Ἀνσμένεια δὲ δύσνοια ἐπιτηρητική καὶ κακοποιός.

Δύσνοια δὲ ἐπιθυμία τοῦ κακῶς εἶναι τινι αὐτοῦ ἕνεκεν ἐκείνου.

Ἀφικορία δὲ ἐπιθυμία ταχὺ ἐμπιπλαμένη.

Ῥιψοφθαλμία δὲ ταχυτής περὶ τὸ ἰδεῖν τὸ ποθοῦμενον.

Σπάνις δὲ ἐπιθυμία ἀτελής.

10

Τραχυτής δὲ ἐπιθυμία ἀνόματος.

Ἔρις δὲ ἐπιθυμία εἰς ἀντίταξιν κακοποιητικήν.

Προσπάθεια δὲ ἐπιθυμία δεδουλωμένη.

Φιληδονία δὲ ἐπιθυμία ἡδονῶν ἄμετρος.

Φιλοχρηματία δὲ ἐπιθυμία [ἄχρηστος ἢ] ἄμετρος χρημάτων.

15

Φιλοτιμία δὲ ἐπιθυμία ἄμετρος τιμῆς.

Φιλοζωΐα δὲ ἐπιθυμία ζωῆς ἄλογος.

Φιλοσωματία δὲ ἐπιθυμία σώματος εὐθηνίας παρὰ τὸ δέον.

Γαστριμαργία δὲ ἐπιθυμία ἄμετρος σιτίων.

Οἰνοφλυγία δὲ ἐπιθυμία οἴνου ἀπληστος.

20

Λαγνεία δὲ ἐπιθυμία συνουσιῶν ἄμετρος.

398 Cicero Tusc. disp. IV 21. Quae autem libidini subiecta sunt, ea sic definiunt, ut ira sit libido poeniendi eius, qui videatur laesisse iniuria, excandescencia autem sit ira nascens et modo existens, quae θύμωσις Graece dicitur, odium ira inveterata, inimicitia ira ulciscendi 25 tempus observans, discordia ira acerbior intimo animo et corde concepta, indigentia libido inexplebilis, desiderium libido eius, qui nondum adsit, videndi.

Distinguunt illud etiam, ut libido sit earum rerum, quae dicuntur de quodam aut quibusdam, quae κατηγορήματα dialectici appellant, ut habere divitias, capere honores, indigentia rerum ipsarum sit, ut honorum, ut pecuniae.

399 Sextus adv. math. VII 239. ὁ λέγων τὸν ἔρωτα „ἐπιβολὴν εἶναι φιλοποιίας“ συνεμφαίνει τὸ „νέων ὠραίων“, καὶ εἰ μὴ κατὰ ζήτην τοῦτο ἐκφέρει· οὐθεὶς γὰρ γερόντων καὶ ἀκμῆς ὥραν μὴ ἐχόντων ἐρᾷ. 35

400 Diog. Laërt. VII 114. ἡδονὴ δὲ ἐστὶν ἄλογος ἔπαρσις ἐφ' αἰρετῶ δοκοῦντι ὑπάρχειν, ὅφ' ἦν τάττεται κήλησις, ἐπιχαιρευκαλία, τέρψις, διάχυσις. κήλησις μὲν οὖν ἐστὶν ἡδονὴ δι' ὧτων κατακηλοῦσα, ἐπιχαιρευκαλία δὲ ἡδονὴ ἐπ' ἄλλοις κακοῖς, τέρψις δὲ, οἷον τέρψις, προτροπή τις ψυχῆς ἐπὶ τὸ ἀνεμμένον, διάχυσις δὲ ἀνάλυσις ἀρετῆς. 40

401 Andronicus περὶ παθῶν 5 (p. 19 Kreuttner)

Ἡδονῆς εἶδη ε'.

Ἀσμενισμὸς μὲν οὖν ἐστὶν ἡδονὴ ἐπὶ ἀπροσοδοκίτοις ἀγαθοῖς.

Τέρψις δὲ ἡδονὴ δι' ὕψεως ἢ δι' ἀκοῆς.

2 ὀπηρεσία—καλῶν aliena seclusi. 15 ἄχρηστος ἢ seclussit Wachsmuth. 23 definiuntur libri opt. 26 animo Lambin., odio libri. 31 sit Bentley, est libri. 38 κατακλώσα BP.

Stoicorum veterum fragm. III.

Κήλησις δὲ ἡδονὴ δι' ἀκοῆς κατακηλοῦσα· ἢ ἡδονὴ ἐκ λόγου τε καὶ μουσικῆς ἢ δι' ἀπάτης γινομένη.

Ἐπιχαιρεκακία δὲ ἡδονὴ ἐπὶ τοῖς τῶν πέλας ἀτυχήμασιν.

Γοητεία δὲ ἡδονὴ κατ' ἀπάτην ἢ διὰ μαγείας.

5 **402** Stobaeus ecl. II 91, 20 W. ἐπιχαιρεκακία δὲ ἡδονὴ ἐπ' ἄλλο-
τροῖς κακοῖς· ἀσμενισμὸς δὲ ἡδονὴ ἐπὶ ἀπροσδοκῆτοις· γοητεία δὲ ἡδονὴ
δι' ὄψεως κατὰ ἀπάτην.

403 Cicero Tusc. disp. IV 20. Voluptatis autem partes hoc modo
describunt, ut malivolentia sit voluptas ex malo alterius sine emolu-
10 mento suo, delectatio voluptas suavitate auditus animum deleniens; et
qualis est haec aurium, tales sunt et oculorum et tactionum et odoratio-
num et saporum, quae sunt omnes unius generis ad perfundendum ani-
mum tamquam inliquefactae voluptates. Iactatio est voluptas gestiens
et se efferens insolentius.

15 **404** Cicero de finibus II 4, 13. Sed hoc interest, quod voluptas
dicitur etiam in animo, vitiosa res, ut Stoici putant, qui eam sic defi-
niunt: sublationem animi sine ratione, opinantis se magno
bono frui.

405 Clemens Al. Strom. II p. 491 Pott. (allato notissimo illo Sarda-
20 napalli epigrammate): καθόλου γὰρ οὐκ ἀναγκαῖον τὸ τῆς ἡδονῆς πάθος,
ἐπακολούθημα δὲ χρεῖαις τισὶ φυσικαῖς, πείνη, δίψη, δίψη, γάμος. Εἰ γοῦν
ταύτης δίψα πιεῖν οἶόν τε ἦν ἢ τροφῆς προσέσθαι ἢ παιδοποιεῖν, ἐδείχθη
ἂν οὐδεμία ἐτέρα χρεῖα ταύτης. Οὔτε γὰρ ἐνέργεια, οὔτε διάθεσις οὐδὲ μὴν
μέρος τι ἡμέτερον ἡδονῆ· ἀλλ' ὑπουργίας ἕνεκα παρήλθεν εἰς τὸν βίον, ὥσπερ
25 τοὺς ἄλλας φασὶ τῆς παραπέψεως τῆς τροφῆς χάριν. Ἡ δὲ ἀφηνιάσασα καὶ
τοῦ οἴκου κατακρατήσασα, πρώτην ἐπιθυμίαν γεννᾷ, ἔφρουν καὶ ὄρεξιν οὖσαν
ἄλογον τοῦ κεχαρισμένου αὐτῆ. (Deinde impugnatur Epicurus, laudantur
Diogenis ex quadam tragoedia, Antisthenis, Cratetis in voluptatem in-
vectivae, Philemonis porro comici de Zenone Citiensi testimonium).

30 **406** Philo Leg. Alleg. III § 246 Vol. I p. 167, 23 Wendl. ἢ ἡδονὴ
ἔπαρσις ἄλογος ψυχῆς· αὕτη κατάρματος ἐξ ἐαντιῆς, μόνω γέ τοι τῷ φανῶ
προσγίνεται, σπουδαῖω δ' οὐδενί.

407 Diog. Laërt. VII 112. ὁ δὲ φόβος ἐστὶ προσδοκία κακοῦ· εἰς
δὲ τὸν φόβον ἀνάγεται καὶ ταῦτα· δαῖμα, ὄννος, αἰσχύνη, ἐκπληξις, θόρυβος,
35 ἀγωνία. δαῖμα μὲν οὖν ἐστὶ φόβος δέος ἐμποικῶν, αἰσχύνη δὲ φόβος ἀδο-
ξίας, ὄννος δὲ φόβος μελλούσης ἐνεργείας, ἐκπληξις δὲ φόβος ἐκ φαν-
τασίας ἀσυνήθους πράγματος, θόρυβος δὲ φόβος μετὰ κατεπέξεως φωνῆς,
ἀγωνία δὲ φόβος ἀδήλου πράγματος.

408 Stobaeus ecl. II 92 W. Ὄννος δὲ φόβος μελλούσης ἐνεργείας·
40 ἀγωνία δὲ φόβος διαπτώσεως καὶ ἐτέρως φόβος ἥτις· ἐκπληξις δὲ φό-
βος ἐξ ἀσυνήθους φαντασίας· αἰσχύνη δὲ φόβος ἀδοξίας· θόρυβος δὲ
φόβος μετὰ φωνῆς κατεπέγων· δεισιδαιμονία δὲ φόβος θεῶν ἢ δαιμόνων·
δέος δὲ φόβος δεινοῦ· δαῖμα δὲ φόβος ἐκ λόγου.

409 Andronicus περὶ παθῶν 3 (p. 15 Kreuttner).

45 Φόβου εἶδη γ'.

Ὄννος μὲν οὖν ἐστὶ φόβος μελλούσης ἐνεργείας.

6 ἡδονὴ (altero loco) Heeren, δι' ἡδονῆς libri. 11 sunt et Nonius, et
om. libri Cic. 34 φόβος om. BP. 38 ἀγωνία—ἀδήλου πράγματος BP.

Λίσχυνη δὲ φόβος ἀδοξίας.

Δεῖμα δὲ φόβος ὑπορωμένου.

Λέος δὲ φόβος συνδέων.

Ἐκπληξίς δὲ φόβος ἕνεκα ἀσυνήθους φαντασίας δεινοῦ.

Κατάπληξις δὲ φόβος ἐκ μείζονος φαντασίας.

[Δειλία δὲ ἀποχώρησις ἀπὸ φαινομένου καθήκοντος διὰ φαντασίαν δεινοῦ.]

Φοροδέεια δὲ φόβος κενός.

Ἀγωνία δὲ φόβος διαπτώσεως ἢ φόβος ἥττης ἢ φόβος ἐμποητικὸς τῶν ἐναντίων ἐλπίδων, περὶ ὧν ὄρεξιν σφοδρὰν ἔχομεν.

Μέλλησις δὲ ὄνος διεγνωκός ποιεῖν.

Ὀρῶδία δὲ φόβος ἐννοηθέντος.

Θόρυβος δὲ φόβος μετὰ φωνῆς κατεπειγών.

Δεισιδαιμονία δὲ φόβος τοῦ δαιμονίου. [ἢ ὑπερέκπτωσης τῆς πρὸς θεοὺς τιμῆς.]

410 Cicero Tusc. disp. IV 19. Quae autem subiecta sunt sub metum, 15
ea sic definiunt: pigritiam metum consequentis laboris terrorem
metum consequentem, ex quo fit, ut pudorem rubor, terrorem pallor et
tremor et dentium crepitus consequatur, timorem metum mali adpro-
pinquantis, pavorem metum mentem loco moventem — — exanima-
tionem metum subsequentem et quasi comitem pavoris, conturbationem 20
metum executientem cogitata, formidinem metum permanentem.

411 Clemens Al. Strom. II p. 446 Pott. καί, φασίν, ἄλογος ἔκκλισις
ὁ φόβος ἔστι καὶ πάθος. — ἀλλ' εἰ σοφίζονται τὰ ὀνόματα εὐλάβειαν
καλούντων οἱ φιλόσοφοι τὸν τοῦ νόμου φόβον, εὐλογον οὖσαν ἔκκλισιν.
ὀνοματομάχους τοῦτους οὐκ ἀπὸ τρόπου ὁ Φασηλίτης ἐκάλεε Κριτόλαος.

p. 448 Pott. ἔστι μὲν οὖν ἡ μὲν ἐκπληξίς φόβος ἐκ φαντασίας
ἀσυνήθους ἢ ἐπ' ἀπροσδοκῆται φαντασία * * ἄτε καὶ ἀγγελίας· φόβος δὲ ὡς
γεγονότι ἢ ὄντι ἢ θανασιότητος ὑπερβάλλουσα.

p. 450. ἡ γοῦν δεισιδαιμονία πάθος, φόβος δαιμόνων οὖσα.

412 Diog. Laërt. VII 110. ἐκ δὲ τῶν ψευδῶν ἐπιγίγνεσθαι τὴν δια- 30
στροφὴν ἐπὶ τὴν διάνοιαν, ἀπ' ἧς πολλὰ πάθη βλαστάνειν καὶ ἀκαταστασίας
αἰτία. ἔστι δὲ αὐτὸ τὸ πάθος κατὰ Ζήνωνα ἢ ἄλογος καὶ παρὰ φύσιν ψυ-
χῆς κίνησις ἢ ὁρμὴ πλεονάζουσα. τῶν δὲ παθῶν τὰ ἀνωτάτω, καθά φησιν
Ἐκάτων — καὶ Ζήνων ἐν τῷ περὶ παθῶν, εἶναι γένη τέτταρα, λύπην, φό-
βον, ἐπιθυμίαν, ἡδονήν. — — —

VII 111. καὶ τὴν μὲν λύπην εἶναι συστολήν ἄλογον, εἶδη δὲ αὐτῆς
ἔλεον, φθόνον, ζῆλον, ζηλοτυπίαν, ἄχθος, ἐνόχλησιν, ἀνίαν, ὀδύνην, σύγχυσιν.
ἔλεον μὲν οὖν εἶναι λύπην ὡς ἐπὶ ἀναξίως κακοπαθοῦντι, φθόνον δὲ
λύπην ἐπ' ἄλλοτριῶς ἀγαθοῖς, ζῆλον δὲ λύπην ἐπὶ τῷ ἄλλω παρεῖναι, ὃν
αὐτὸς ἐπιθυμεῖ, ζηλοτυπίαν δὲ λύπην ἐπὶ τῷ καὶ ἄλλω παρεῖναι, ἃ καὶ 40
αὐτὸς ἔχει, ἄχθος δὲ λύπην βαρύνουσαν, ἐνόχλησιν λύπην στενοχωροῦσαν
καὶ δυσχωρίαν παρασκευάζουσαν, ἀνίαν λύπην ἐκ διαλογισμῶν μένουσαν ἢ

11 προηθέντος Valcken. ἐκπροηθέντος Kreuttner. 14 ἢ—τιμῆς aliena
seclusi. 16 lacuna hausit pudoris definitionem; pudorem metum sanguinem
diffundentem Baiter. 27 fort. legendum <κατάπληξις δὲ> φόβος <ἐπὶ> δε<ι-
νῶ> ὡς γηγ. etc. 37 ἄνοιαν B, P ante corr. 38 ἔλαιον B. 39 δι' ὧν B.
40 ὧν (pro &) BP. 42 ἄνοιαν B, P ante corr.

ἐπιτεινομένην, ὀδύνην λύπην ἐπίπονον, σύγχυσιν λύπην ἄλογον, ἀποκναί-
ουσαν καὶ καλύουσαν τὰ παρόντα συνορᾶν.

413 Stobaeus ecl. II 92, 7 W. Φθόνος δὲ λύπη ἐπ' ἄλλοτρίοις ἀγα-
θοῖς· ζῆλος δὲ λύπη ἐπὶ τῷ ἕτερον ἐπιτυγχάνειν ὧν αὐτὸς ἐπιθυμεῖ, αὐτὸν
5 δὲ μή· λέγεσθαι δὲ καὶ ἐτέρως ζῆλον, μακαρισμὸν ἐνδεοῦς καὶ ἔτι ἄλλως
μίμησιν ὡς ἂν κρείττονος· ζηλοτυπία δὲ λύπην ἐπὶ τῷ <καὶ> ἕτερον ἐπι-
τυγχάνειν ὧν αὐτὸς ἐπεθύμει· ἔλεον δὲ λύπην ἐπὶ τῷ δοκοῦντι ἀναξίως
κακοπαθεῖν· πένθος δὲ λύπην ἐπὶ θανάτῳ ἁώρῳ· ἄχος δὲ λύπην βαρύ-
νουσαν· ἄχος δὲ λύπην ἀφωνίαν ἐμποιοῦσαν· ἀνία δὲ λύπην κατὰ δια-
10 λογισμόν· ὀδύνην δὲ λύπην εἰσδύνουσαν καὶ καθικνουμένην· ἄσην δὲ λύ-
πην μετὰ ἥπιτασμοῦ.

414 Andronicus περὶ παθῶν 2 (p. 12 Kreuttner).

Εἶδη λύπης κε'.

15 Ἐλεος μὲν οὖν ἐστὶ λύπη ἐπ' ἄλλοτρίοις κακοῖς, ἀναξίως πάσχοντος ἐκείνου.
Φθόνος δὲ λύπη ἐπ' ἄλλοτρίοις ἀγαθοῖς· [ἢ λύπη ἐπὶ τῇ τῶν ἐπιεικῶν
εὐπραγίᾳ.]

Ζῆλος δὲ λύπη ἐπὶ τῷ ἕτερον τυγχάνειν, ὧν αὐτὸς ἐπιθυμεῖ· ἢ λύπη
ἐπὶ τῷ ἄλλοις ὑπάρχειν, ἡμῖν δὲ μή· [ἢ ζῆλος μακαρισμὸς ἀσει-
20 ὄτητος.] — —

Ζηλοτυπία δὲ λύπη ἐπὶ τῷ ἄλλοις ὑπάρχειν, ἃ καὶ ἡμῖν ὑπάρχει.

Δυσθυμία δὲ λύπη ἐπ' ἀλύτῳ ἢ δυσκινήτῳ.

Συμφορὰ δὲ λύπη ἐπὶ συμπεφραγμένοις κακοῖς.

Ἄχος δὲ λύπη βαρύνουσα.

25 Ἄχος δὲ λύπη ἀφωνίαν ἐμποιοῦσα.

Σφακελισμὸς δὲ λύπη σφοδρά.

Πένθος δὲ λύπη ἐπὶ ἁώρῳ τελευτῇ.

Δυσχέρανσις δὲ λύπη ἐξ ἐναντίας λογισμῶν.

Ὀχλησις δὲ λύπη στενοχωροῦσα ἢ ἀναστροφῇ οὐ διδοῦσα.

30 Ὀδύνη δὲ λύπη εἰσδύνουσα καὶ ὀξεῖα.

Ἄνία δὲ λύπη ἐξ ἀναλογισμῶν.

Μεταμέλεια δὲ λύπη ἐπὶ ἁμαρτήμασι πεπραγμένοις ὡς δι' αὐτοῦ γεγο-
νόσιν.

Σύγχυσις δὲ λύπη καλύουσα διορᾶν τὸ μέλλον.

35 Ἀθυμία δὲ λύπη ἀπεπλίζοντος ὧν ἐπιθυμεῖ τυχεῖν.

Ἄση δὲ λύπη μετὰ ἥπιτασμοῦ.

Νέμεσις δὲ λύπη ἐπὶ ἐπαιρομένοις παρὰ τὸ προσῆκον.

Δυσφορὰ δὲ λύπη μετ' ἀπορίας τοῦ πῶς χρήσεται τοῖς παροῦσιν.

Γόος δὲ θρήνος ἀγομένον κατὰ λύπην.

40 Βαρυθυμία δὲ λύπη βαρύνουσα καὶ ἀνάνευσιν οὐ διδοῦσα.

Κλαῦσις δὲ δάκρυσις λυπουμένου νεύοντος ἐπὶ τὸ χεῖρον.

Φροντὶς δὲ λογισμὸς λυπουμένου.

Οἶκτος δὲ λύπη ἐπ' ἄλλοτρίοις κακοῖς.

2 ἀποκλύουσαν B, ἀποκναίονσαν καὶ καλύουσαν P, sed *καίον* in litura P^s.
5 εὐκλεοῦς con. Wachsm. || ἔτι Pierson, τι P. 6 μίμησις P, corr. Pierson. || καὶ
add. Heine. 7 ἐπεθύμει Davisius, ἐπιθυμεῖ libri. || ἔλεος libri, corr. Wachsm.
16. 19 unciis inclusi quae aut Stoica non sunt aut aliena ab affectuum doc-
trina. 23 συμπεφραγμένοις Dah. 27 ἐπὶ ἁώρῳ τελευτῆς C, corr. Kreuttner.

415 Cicero Tusc. disp. IV 17. Invidentiam esse dicunt aegritudinem susceptam propter alterius res secundas, quae nihil noceant invidenti. Nam si qui doleat eius rebus secundis, a quo ipse laedatur, non recte dicatur invidere — Aemulatio autem dupliciter illa quidem dicitur, ut et in laude et in vitio nomen hoc sit; nam et imitatio virtutis aemulatio dicitur; (sed ea nihil hoc loco utimur; est enim laudis) et est aemulatio aegritudo, si eo, quod concupierit, alius potiatur, ipse careat. 18. Obtrectatio autem est ea quam intellegi *ζηλοτυπία* volo, aegritudo ex eo, quod alter quoque potiatur eo, quod ipse concupiverit. Misericordia est aegritudo ex miseria alterius iniuria laborantis; nemo enim parricidae aut proditoris supplicio misericordia commovetur; angor aegritudo premens, luctus aegritudo ex eius, qui carus fuerit, interitu acerbo, maeror aegritudo flebilis, aerumna aegritudo laboriosa, dolor aegritudo crucians, lamentatio aegritudo cum eiulatu, sollicitudo aegritudo cum cogitatione, molestia aegritudo permanens, adflictatio aegritudo cum vexatione corporis, desperatio aegritudo sine ulla rerum expectatione meliorum.

416 Stoicae affectuum definitiones apud Nemesium de nat. hom. ep. 19—21. ep. 19. Τῆς δὲ λύπης εἶδη τέσσαρα· ἄχος, ἄχθος, φθόνος, ἔλεος. ἔστι δὲ ἄχος λύπη ἀφανίαν ἐμποιοῦσα· ἄχθος δὲ λύπη βαρύνουσα· 20 φθόνος δὲ λύπη ἐπ' ἄλλοις ἀγαθοῖς· ἔλεος δὲ λύπη ἐπ' ἄλλοις κακοῖς· πᾶσα δὲ λύπη κακὸν τῇ ἐαυτῆς φύσει· εἰ γὰρ καὶ ὁ σπουδαῖος λυπηθήσεται ποτὲ χρηστῶν ἀνδρῶν διαφθειρομένων ἢ τέκνων ἢ πόλεως πορθουμένης, ἀλλ' οὐ προηγουμένης· οὐδὲ κατὰ πρόθεσιν, ἀλλὰ κατὰ περιστάσιν. καὶ ἐν τούτοις δὲ ὁ μὲν θεωρητικὸς ἀπαθὴς ἔσται παντάπασιν ἄλλοτριώσας 25 ἐαυτὸν τῶν τῆδε καὶ συνάψας θεῶ· ὁ δὲ σπουδαῖος μετριοπαθὴς ἐν αὐταῖς καὶ οὐχ ὑπερβάλλον οὐδὲ ἀίχμαλωτιζόμενος ὑπ' αὐτῶν ἀλλὰ μᾶλλον κρατῶν αὐτῶν etc.

ep. 20. Διαιρεῖται δὲ καὶ φόβος εἰς ἕξ, εἰς ὄκνον, εἰς αἰδῶ, εἰς αἰσχύνην, εἰς κατάληξιν, εἰς ἀγωνίαν, εἰς ἐκπληξιν· ἔστι δὲ ὄκνος μὲν φόβος 30 μελλούσης ἐνεργείας· κατάληξις δὲ φόβος ἐκ μεγάλης φαντασίας· ἐκπληξις δὲ φόβος ἐξ ἀσυνήθους φαντασίας· ἀγωνία δὲ φόβος διαπτώσεως, τουτέστιν ἀποτυχίας· φοβούμενοι γὰρ ἀποτυχεῖν τῆς πράξεως ἀγωνιῶμεν· αἰδῶς δὲ φόβος ἐπὶ προσδοκίᾳ ψόγου· κάλλιστον δὲ τοῦτο τὸ πάθος· αἰσχύνη δὲ φόβος ἐπ' αἰσχρῶ πεπραγμένῳ· οὐδὲ τοῦτο δὲ ἀνέλπιστον εἰς σωτηρίαν· ταύτη δὲ διαφέρει αἰδῶς αἰσχύνης, ὅτι ὁ μὲν αἰσχυρόμενος ἐφ' οἷς 35 ἐπραξε καταδύεται· ὁ δὲ αἰδούμενος φοβεῖται περιπεσεῖν ἀδοξίᾳ τινί· κακαλοῦσι δὲ οἱ παλαιοὶ πολλάκις καὶ τὴν αἰδῶ αἰσχύνην, καταχρώμενοι τοῖς ὀνόμασι· γίνεται δὲ ὁ φόβος κατὰ περίψυξιν τοῦ θερμοῦ παντὸς συντρέχοντος εἰς τὴν καρδίαν ἐπὶ τὸ ἀρχιόν, καθάπερ καὶ ὁ δῆμος ὅταν φοβῆται 40 καταφεύγει πρὸς τοὺς ἄρχοντας· τῆς δὲ λύπης ὄργανον τὸ στόμα τῆς κοιλίας· τοῦτο γὰρ ἔστι τὸ τῆς δόξης αἰσθανόμενον ἐν ταῖς λύπαις. ὡς ὁ Γαληνὸς ἐν τῷ τρίτῳ τῆς ἀποδεικτικῆς etc.

ep. 21. Θυμὸς δὲ ἔστι ζέσις τοῦ περὶ καρδίαν αἵματος ἐξ ἀναθυμιάσεως τῆς χολῆς ἢ ἀναθολώσεως γινομένη· διὸ καὶ χολὴ λέγεται καὶ χόλος. ἔστι 45 δ' ὅτε καὶ ὁ θυμὸς ἐστὶν ὄρεξις ἀντιτιμωρήσεως· ἀδικούμενοι γὰρ ἢ νομίζοντες ἀδικεῖσθαι θυμούμεθα· καὶ γίνεται τότε μικτὸν τὸ πάθος ἐξ ἐπιθυμίας καὶ θυμοῦ. εἶδη δὲ τοῦ θυμοῦ τρία· ὄργη, ἢ καὶ χολὴ καὶ χόλος καλεῖται· μῆνις καὶ νότος. Θυμὸς μὲν γὰρ ἀρχὴν καὶ κίνησιν ἔχον ὄργη

καὶ χολή καὶ χόλος λέγεται. μῆνις δὲ χολή εἰς παλαιώσιν ἀγομένη εἴρηται γὰρ παρὰ τὸ μένειν καὶ τῇ μνήμῃ παραδεδοσθαι. κότος δὲ ὀργή παρατηροῦσα καιρὸν εἰς τιμωρίαν· εἴρηται δὲ καὶ οὗτος παρὰ τὸ κείσθαι. ἔστι δὲ ὁ θυμὸς τὸ δορυφορικὸν τοῦ λογισμοῦ. ὅταν γὰρ οὗτος ἄξιον κρίνῃ τὸ γινόμενον ἀγανακτήσεως, τότε ὁ θυμὸς ὑπεξέρχεται, ἐὰν κατὰ φύσιν τὴν οἰκείαν τάξιν φυλάττωσιν.

417 Cicero Tusc. disp. III 52. *Cyrenaicorum restat sententia; qui tum aegritudinem censent existere, si necopinato quid evenerit. Est id quidem magnum, ut supra dixi; etiam Chrysippo ita videri scio, quod*
10 *provisum ante non sit, id ferire vehementius.*

418 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 25 p. 1046b. Ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ περὶ Ἀγαθοῦ τὸν φθόνον ἐξηγησάμενος, ὅτι „λύπη ἔστιν ἐπ’ ἀλλοτρίοις ἀγαθοῖς, ὡς δῆποτε βουλομένων ταπεινοῦν τοὺς πλησίον, ὅπως ὑπερέχουσιν αὐτοί,“ συνάπτει τὰ τῆς
15 ἐπιχαιρεκακίας· „Ταύτη δὲ συνεχῆς ἢ ἐπιχαιρεκακία γίνεται, ταπεινοὺς βουλομένων εἶναι τοὺς πλησίον διὰ τὰς ὁμοίας αἰτίας· καθ’ ἑτέρας δὲ φυσικὰς φορὰς ἐκτρεπομένων ὁ ἔλεος γίνεται.“

419 Cicero Tusc. disp. III 83. Sed ratio una omnium est aegritudinum, plura nomina. Nam et invidere aegritudinis est et aemulari et obtrectare et misereri et angi, lugere, maerere, aerumna adfici, lamentari, sollicitari, dolere, in molestia esse, adflicti, desperare. 84. Haec omnia definiunt Stoici, eaque verba, quae dixi, singularum rerum sunt, non ut videntur easdem res significant, sed aliquid differunt.

25 420 Galenus in Hippocr. de humoribus lib. I Vol. XVI p. 174 K. εἰσὶ δὲ καὶ θυμὸς καὶ δυσθυμία τῆς ψυχῆς πάθη· διαφέρει δὲ ὁ θυμὸς καὶ <ῆ> ὀργῇ τῆς δυσθυμίας καὶ λύπῃ κατὰ τὰς ἐνεργείας· ἐν γὰρ τῇ ὀργῇ καὶ τῷ θυμῷ ἡ ἔμφυτος αὐτῇ θερμοσία ἐκτείνεται. καὶ χολή τότε γίνεται τε καὶ αὐξάνεται. ἐν δὲ τῇ λύπῃ καὶ δυσθυμίᾳ συναίρειται καὶ ὁ ψυχρὸς
30 τε καὶ φλεγματικὸς χυμὸς ἐνθεν τὴν γένεσιν ἔχει.

§ 2. De proclivitate, morbo, aegrotatione (εὐεμπτωσία, νόσημα, ἀρρώσθημα).

421 Stobaeus ecl. II 93. 1. εὐεμπτωσίαν δ’ εἶναι εὐκαταφορίαν εἰς πάθος ἢ τι τῶν παρὰ φύσιν ἔργων, οἷον ἐπιλυπίαν, ὀργιλότητα, φθονερίαν,
35 ἀπροχολίαν καὶ τὰ ὅμοια. γίνεσθαι δὲ εὐεμπτωσίας καὶ εἰς ἄλλα ἔργα τῶν παρὰ φύσιν, οἷον εἰς κλοπὰς καὶ μοιχείας καὶ ὕβρεις, καθ’ ὧς κλέπται τε καὶ μοιχοὶ καὶ ὕβρισται λέγονται. νόσημα δ’ εἶναι δόξαν ἐπιθυμίας ἐβήνηκυσίαν εἰς ἔξιν καὶ ἐνεσκιρωμένην, καθ’ ἣν ὑπολαμβάνουσι τὰ μὴ αἰρετὰ σφόδρα αἰρετὰ εἶναι, οἷον φιλογυνίαν, φιλοινίαν, φιλαργυρίαν· εἶναι δὲ τινα
40 καὶ ἐναντία <τούτοις> τοῖς νοσήμασι κατὰ προσκοπήν γινόμενα, οἷον

10 ferire Rivius, fieri libri. 13 malim ὅπως δῆποτε. 14 malim τὰ <περὶ> τῆς. 34 ἢ τι scripsi, εἰς τι libri. 40 τούτοις add. Heeren.

μισογυνίαν, μισοινίαν, μισανθρωπίαν. τὰ δὲ νοσήματα μετ' ἀσθενείας συμβαίνοντα ἀρρώσθημα καλεῖσθαι.

422 Diog. Laërt. VII 115. ὡς δὲ λέγεται τινα ἐπὶ τοῦ σώματος ἀρρώσθημα, οἷον ποδάγρα καὶ ἀρθρίτιδες, οὕτω καὶ τῆς ψυχῆς φιλοδοξία καὶ φιληδονία καὶ τὰ παραπλήσια. τὸ γὰρ ἀρρώσθημα ἐστὶ νόσημα μετὰ ἀσθενείας, τὸ δὲ νόσημα οἷσιν σφόδρα δοκοῦντος ἀίρετοῦ.

καὶ ὡς ἐπὶ τοῦ σώματος εὐεμπτωσίαι τινὲς λέγονται, οἷον κατάρροους καὶ διάρροια, οὕτω καὶ τῆς ψυχῆς εἰσὶν εὐκαταφορίαι, οἷον φθονερίαι, ἐλεημοσύνη, ἔριδες καὶ τὰ παραπλήσια.

423 Cicero Tusc. disp. IV 27. ut sunt alii ad alios morbos procliviores (itaque dicimus gravedinosos quosdam, torminosos, non quia iam sint, sed quia saepe), sic alii ad metum, alii ad aliam perturbationem; ex quo in aliis anxietas, unde anxii, in aliis iracundia dicitur, quae ab ira differt, estque aliud iracundum esse, aliud iratum, ut differt anxietas ab angore; neque enim omnes anxii, qui anguntur aliquando, nec qui anxii, semper anguntur, ut inter ebrietatem <et ebriositatem> interest, aliudque est amatorem esse, aliud amantem.

424 Cicero Tusculan. disp. IV 10, 23. Quemadmodum, cum sanguis corruptus est aut pituita redundat aut bilis, in corpore morbi aegrotationesque nascuntur: sic pravarum opinionum conturbatio et ipsarum inter se repugnantia sanitate spoliatur animus morbisque perturbatur. Ex perturbationibus autem primum morbi conficiuntur, quae vocantur illi νοσήματα, eaque quae sunt eis morbis contraria, quae habent ad res certas vitiosam offensionem atque fastidium, deinde aegrotationes, quae appellantur a Stoicis ἀρρώσθημα, hisque item oppositae contrariae offensiones. Hoc loco nimium operae consumitur a Stoicis, maxime a Chrysippo, dum morbis corporum comparatur morborum animi similitudo. Qua oratione praetermissa minime necessaria, ea quae rem continent pertractemus. 24. Intellegatur igitur perturbationem iactantibus se opinionibus inconstanter et turbide in motu esse semper; cum autem hic fervor concitatioque animi inveteravit et tamquam in venis medullisque insedit, tum existit et morbus et aegrotatio et offensiones eae, quae sunt eis morbis aegrotationibusque contrariae. Haec, quae dico, cogitatione inter se differunt, re quidem copulata sunt, eaque oriuntur ex libidine et ex laetitia. Nam cum est concupita pecunia nec adhibita continuo ratio quasi quaedam Socratica medicina, quae sanaret eam cupiditatem, permanat in venas et inhaeret in visceribus illud malum, existitque morbus et aegrotatio, quae evelli inveterata non possunt, eique morbo nomen est avaritia; 25. similiterque ceteri morbi, ut gloriae cupiditas, ut mulierositas, ut ita appellem eam quae Graece φιλογυνία 40

4 ποδάγρα BP. 7 τοῦ om. P. 9 ἔριδες om. B. 16 et ebriositatem additum ex Nonio. 31 inveteravit—insedit Seyffert, inveteraverit—insederit libri. 38 evelli Wopkens, avelli libri.

dicitur, ceterique similiter morbi aegrotationesque nascuntur. — Quae autem sunt his contraria, ea nasci putantur a metu, ut odium mulierum, quale in *μισογυνῶν* Atilii est, ut in hominum universum genus, quod accepimus de Timone, qui *μισάνθρωπος* appellatur, ut inhospitalitas est; quae omnes aegrotationes animi ex quodam metu nascuntur earum rerum, quas fugiunt et oderunt.

425 Cicero Tusc. disp. IV 29. Quo modo autem in corpore est morbus, est aegrotatio, est vitium, sic in animo. Morbum appellant totius corporis corruptionem, aegrotationem morbum cum imbecillitate, vitium, cum partes corporis inter se dissident, ex quo pravitas membrorum, distortio, deformitas. Itaque illa duo, morbus et aegrotatio, ex totius valetudinis corporis conquassatione et perturbatione gignuntur, vitium autem integra valetudine ipsum ex se cernitur. Sed in animo tantummodo cogitatione possumus morbum ab aegrotatione seiungere; vitiositas autem est habitus aut adfectio in tota vita inconstans et a se ipsa dissentiens. Ita fit, ut in altera corruptione opinionum morbus efficiatur et aegrotatio, in altera inconstantia et repugnantia. Non enim omne vitium paris habet dissensiones, ut eorum, qui non longe a sapientia absunt, adfectio est illa quidem discrepans sibi ipsa, dum est insipiens, sed non distorta nec prava. Morbi autem et aegrotationes partes sunt vitiositatis, sed perturbationes sintne eiusdem partes, quaestio est. 30. Vitia enim adfectiones sunt manentes, perturbationes autem moventes, ut non possint adfectionum manentium partes esse.

426 Cicero Tusc. disp. IV 31. Illud animorum corporumque dissimile, quod animi valentes morbo temptari [non] possunt, <ut> corpora possunt; sed corporum offensiones sine culpa accidere possunt, animorum non item, quorum omnes morbi et perturbationes ex aspernatione rationis eveniunt; itaque in hominibus solum existunt; nam bestiae simile quiddam faciunt, sed in perturbationes non incidunt.

427 Cicero Tusc. disp. IV 26. Definiunt autem animi aegrotationem opinionem vehementem de re non expetenda, tamquam valde expetenda sit, inhaerentem et penitus insitam. Quod autem nascitur ex offensione ita definiunt: opinionem vehementem de re non fugienda inhaerentem et penitus insitam tamquam fugienda. Haec autem opinatio est indicatio se scire, quod nesciat.

Aegrotationi autem talia quaedam subiecta sunt: avaritia, ambitio, mulierositas, pervicacia, ligurritio, vinulentia, cuppedia et siqua similia: Est autem avaritia opinatio vehemens de pecunia, quasi valde expetenda sit, inhaerens et penitus insita, similisque est eiusdem generis definitio reliquarum.

27. Offensionum autem definitiones sunt eius modi, ut inhospitalitas sit opinio vehemens valde fugiendum esse hospitem, eaque inhaerens et penitus insita, similiterque definitur et mulierum odium, ut Hippolyti, et, ut Timonis, generis humani.

8 est vitium *cod. Gryph.*, et vitium *ceteri*. 18 paris h. dissensiones *Bentley*, partis h. dissentientis *libri*. 25 non *secluit Bentley*. || ut *inseruit idem*.

428 Seneca ep. 75, 11. Ut breviter finiam: „morbus est iudicium in pravo pertinax, tamquam valde expetenda sint, quae leviter expetenda sunt“ vel si mavis ita finiamus: „nimis imminere leviter petendis vel ex toto non petendis aut in magno pretio habere in aliquo habenda vel in nullo.“

429 Galenus de locis affectis I 3 Vol. VIII p. 32 K. κινήσεως δ' οὔσης κατὰ γένος διττῆς, ἀλλοιώσεώς τε καὶ φορᾶς, ὅταν εἰς μόνιμον ἀφίκηται διάθεσιν ἢ ἀλλοίωσις, ὀνομάζεται νόσημα, παρὰ φύσιν οὕσα δηλονότι διάθεσις· καταχρώμενοι δ' ἐνίοτε καὶ τὴν τοιαύτην διάθεσιν ὀνομάζομεν πάθος.

430 Cicero Tusc. disp. IV 32. Aegrotationes autem morbique animorum difficilius evelli posse putantur, quam summa illa vitia, quae virtutibus sunt contraria. Morbis enim manentibus vitia sublata esse possunt, quia non tam celeriter sanantur, quam illa tolluntur.

§ 3. De tribus constantiis.

431 Diog. Laërt. VII 115. εἶναι δὲ καὶ εὐπαθείας φασὶ τρεῖς, χαρᾶν, εὐλάβειαν, βούλησιν. καὶ τὴν μὲν χαρᾶν ἐναντίαν φασὶν εἶναι τῇ ἡδονῇ, οὕσαν εὐλογον ἔπαρσιν, τὴν δὲ εὐλάβειαν τῷ φόβῳ, οὕσαν εὐλογον ἔκκλισιν· φοβηθήσεσθαι μὲν γὰρ τὸν σοφὸν οὐδαμῶς, εὐλαβηθήσεσθαι δὲ τῇ δὲ ἐπιθυμίᾳ ἐναντίαν φασὶν εἶναι τὴν βούλησιν, οὕσαν εὐλογον ὄρεξιν. καθάπερ οὖν ὑπὸ τὰ πρῶτα πάθη πίπτει τινά, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ὑπὸ τὰς πρώτας εὐπαθείας· καὶ ὑπὸ μὲν τὴν βούλησιν εὐνοίαν, εὐμένειαν, ἀσπασμόν, ἀγάπησιν, ὑπὸ δὲ τὴν εὐλάβειαν αἰδῶ, ἀγνείαν, ὑπὸ δὲ τὴν χαρᾶν τέρψιν, εὐφροσύνην, εὐθυμίαν.

432 Andronicus περὶ παθῶν 6 (p. 20 Kreuttner).

Εὐπαθείας εἶδη γ'.

Βούλησις μὲν οὖν ἔστιν εὐλογος ὄρεξις.

Χαρὰ δὲ εὐλογος ἔπαρσις.

Εὐλάβεια δὲ εὐλογος ἔκκλισις.

Βουλήσεως εἶδη δ'.

Εὐνοία μὲν οὖν ἔστι βούλησις ἀγαθῶν <ἐτέρῳ> αὐτοῦ ἔνεκεν ἐκείνου.

Εὐμένεια δὲ εὐνοία ἐπίμονος.

Ἀσπασμός δὲ ἀδιάστατος <εὐνοία>

Ἀγάπησις — — —

Χαρᾶς εἶδη γ'.

Τέρψις μὲν οὖν ἔστι χαρὰ πρόπουσα ταῖς περὶ αὐτὸν ὠφελείαις.

Εὐφροσύνη δὲ χαρὰ ἐπὶ τοῖς τοῦ σώφρονος ἔργοις.

Εὐθυμία δὲ χαρὰ ἐπὶ διαγωγῇ ἢ ἀνεπιζητησίᾳ παντός.

Εὐλαβείας εἶδη β'.

Αἰδῶς μὲν οὖν ἔστιν εὐλάβεια ὀρθοῦ ψόγου.

Ἀγνεία δὲ εὐλάβεια τῶν περὶ θεοῦς ἀμαρτημάτων.

13 non possunt libri, non del. Lamb. 14 qui Davisius. || Cf. Seneca de tranq. animi cp. 1. 18 τῇ λύπῃ· τῇ ἡδονῇ PB (τὴν ἡδονὴν B²). || δειλίαν B. 19 εὐλαβήσεσθαι BP. 21 πίπτειν B. 31 ἐτέρῳ add. Wachsm. 33 εὐνοία addendum esse suspicatus est Wachsm. 41 θεοῦς suppl. Kreuttner.

433 Clemens Al. Strom. II p. 466 Pott. τὴν μὲν γὰρ χαρὰν εὐλογον ἔπαρσιν ἀποδιδάσκει καὶ τὸ ἀγάλλεσθαι χαίρειν ἐπὶ καλοῖς· τὸ δὲ ἔλεος λύπην ἐπὶ ἀνάξιως κακοπαθοῦντι· τροπὰς δὲ εἶναι ψυχῆς καὶ πάθη τὰ τοιαῦτα.

5 434 Alexander Aphrod. comm. in Aristot. Topica II p. 96 Ald. p. 181, 1 Wal. ταῦτόν γὰρ κατὰ τὸ ὑποκείμενον τε καὶ σημαίνόμενον ἡδονὴ καὶ χαρὰ καὶ εὐφροσύνη καὶ τέρψις, Πρόδικος δὲ ἐπειρᾶτο ἐκάστῳ τῶν ὀνομάτων τούτων ἴδιόν τι σημαίνόμενον ὑποτάσσειν, ὥσπερ καὶ οἱ ἀπὸ τῆς Στοᾶς, χαρὰν μὲν λέγοντες εὐλογον ἔπαρσιν, ἡδονὴν δὲ ἄλογον ἔπαρσιν, 10 τέρψιν δὲ τὴν δι' ὧτων ἡδονὴν, εὐφροσύνην δὲ τὴν διὰ λόγων· νομοθετούντων δὲ ἐστὶ τοῦτο, ἀλλ' οὐδὲν ὑγιᾶς λεγόντων.

435 Seneca-ep. 59, 2. vitium esse voluptatem credimus. — — Scio, inquam, et voluptatem, si ad nostrum album verba dirigimus, rem infamem esse, et gaudium nisi sapienti non contingere. est enim animi 15 elatio suis bonis verisque fidentis. — gaudium autem iunctum est non desinere nec in contrarium verti.

436 Philo de migrat. Abrah. § 156 Vol. II p. 299, 3 Wendl. Ἀλλὰ γὰρ καὶ τοῖς χορευταῖς ἀρετῆς στενάζειν καὶ δακρύνειν ἔθος, ἢ τὰς τῶν ἀφρόνων ὀδυρομένοις συμφορὰς, διὰ τὸ φύσει κοινωνικὸν καὶ φιλόανθρωπον, ἢ 20 διὰ περιχάρειαν· γίνεται δὲ αὕτη, ὅταν ἀθρόα ἀγαθὰ μηδὲ προσδοκῆθέντα ποτὲ αἰφνίδιον ὀμβρήσαντα πλημμυρῇ· ἀφ' οὗ καὶ τὸ ποιητικὸν εἰρησθαί μοι δοκεῖ (Hom. Z 484)

Δακρύνειν γελᾶσα.

Προσπεσοῦσα γὰρ ἐκ τοῦ ἀνεκπλίστον ἢ εὐπαθειῶν ἀρίστη χαρὰ ψυχῆ, 25 μέλζονα αὐτὴν ἢ πρότερον ἦν ἐποίησεν, ὡς διὰ τὸν ὄγκον μηκέτι χωρεῖν τὸ σῶμα· θλιβόμενον δὲ καὶ πιεζόμενον ἀποστάζειν λιβάδας, ἃς καλεῖν ἔθος δάκρυα.

437 Lactantius div. instit. VI 15. Videamus nunc iidem illi, qui vitia penitus excidunt, quid effecerint. Quattuor illos affectus, quos ex 30 opinione bonorum malorumque nasci putant, quibus evulsis sanandum esse animum sapientis existimant, quoniam intelligunt et natura insitos esse et sine his nihil moveri, nihil agi posse, alia quaedam in eorum locum vicemque supponunt. Pro cupiditate substituunt voluntatem: quasi vero non multo sit praestabilius, bonum cupere quam velle: item pro laetitia 35 gaudium, pro metu cautionem. At in illo quarto immutandi nominis eos ratio defecit. Itaque aegritudinem penitus, id est moestitiam doloremque animi sustulerunt.

ibidem paulo post: sed putemus, ut ipsi volunt, esse diversa. Nempe igitur cupiditatem esse dicent perseverantem ac perpetuam voluntatem: 40 laetitiam vero insolenter se efferens gaudium: metum autem nimiam et excedentem modum cautionem. — — Eo igitur imprudentes revolvuntur, quo Peripatetici ratione perveniunt, ut vitia, quoniam tolli non possunt, medie temperanda sint.

438 Cicero Tusc. disp. IV 12. Natura enim omnes ea, quae bona 45 videntur, sequuntur fugiuntque contraria. Quam ob rem simul obiecta species est cuiuspiam, quod bonum videatur, ad id adipiscendum impellit

18 στενάζειν Mang., σφαδάζειν libri. 41 vides Stoicam doctrinam perverti ab adversario.

ipsa natura. Id cum constanter prudenterque fit, eius modi adpetitionem Stoici βούλησιν appellant, nos appellemus voluntatem. Eam illi putant in solo esse sapiente, quam sic definiunt: voluntas est, quae quid cum ratione desiderat. Quae autem <a> ratione aversa incitata est vehementius, ea libido est vel cupiditas effrenata, quae in omnibus stultis invenitur. 13. Itemque cum ita movemur, ut in bono simus aliquo, dupliciter id contingit. Nam cum ratione animus movetur placide atque constanter, tum illud gaudium dicitur; cum autem inaniter et effuse animus exultat, tum illa laetitia gestiens vel nimia dici potest, quam ita definiunt: sine ratione animi elationem. Quoniamque ut bona natura adpetimus, sic a 10 malis natura declinamus, quae declinatio cum ratione fiet, cautio appelletur, eaque intellegatur in solo esse sapiente; quae autem sine ratione et cum exanimatione humili atque fracta, nominatur metus; est igitur metus <a> ratione aversa cautio. 14. Praesentis autem mali sapientis affectio nulla est, stultorum aegritudo est, eaque adficiuntur in malis opi- 15 natis animosque demittunt et contrahunt rationi non obtemperantes. Itaque haec prima definitio est, ut aegritudo sit animi adversante ratione contractio. Sic quattuor perturbationes sunt, tres constantiae, quoniam aegritudini nulla constantia opponitur.

439 Plutarchus de virtute morali cp. 9 p. 449 a. Οἷς καὶ αὐτοὶ (scil. 20 Stoici) τρόπον τινὰ διὰ τὴν ἐνάργειαν ὑπέκοντες „αἰδεῖσθαι τὸ αἰσχύνεσθαι καλοῦσι καὶ τὸ ἡδεσθαι χαίρειν καὶ τοὺς φόβους εὐλαβείας“ ταύτην μὲν οὐδενὸς ἂν αἰτιασαμένου τὴν εὐφημίαν, εἰ τὰ αὐτὰ πάθη προστιθέμενα μὲν τῷ λογισμῷ τούτοις καλοῦσι τοῖς ὀνόμασι, μαχόμενα δὲ καὶ βιαζόμενα τὸν λογισμὸν ἐκείνοις. ὅταν δὲ δακρύοις ἐλεγχόμενοι καὶ τρόμοις 25 καὶ χροῖας μεταβολαῖς ἀντὶ λύπης καὶ φόβου δηγμοὺς τινὰς καὶ συνεόρσεις λέγωσι, καὶ προθυμίας τὰς ἐπιθυμίας ὑποκορῶνται, σοφιστικὰς δοκοῦσιν, οὐ φιλοσόφους δικαιοσύνης καὶ ἀποδράσεις ἐκ τῶν πραγμάτων μηχανᾶσθαι διὰ τῶν ὀνομάτων. καίτοι πάλιν αὐτοὶ τὰς τε χαρὰς ἐκείνας καὶ τὰς βουλήσεις καὶ τὰς εὐλαβείας εὐπαθείας καλοῦσιν, οὐκ ἀπαθείας, ὁρθῶς ἐν- 30 ταῦθα χρώμενοι τοῖς ὀνόμασι.

440 Galenus de H. et Plat. decr. IV 4 (140) p. 354 M. Chrysippus inducitur: μὴ συγχαρῶν ἐπὶ ταύτου λέγειν αἰσχύνεσθαι καὶ αἰδεῖσθαι, μὴδ' ἡδεσθαι καὶ χαίρειν, ἀλλ' ἀκριβοῦν ἅπαντα καὶ μέτροι 35 τῶν ὀνομάτων ἀξίων (αὐτῶν) ἐν τοῖς συγγραμμάσιν.

441 Galenus de H. et Plat. decr. V 7 (173) p. 468 M. εἴτε δὲ προσεῖσθαι καὶ φεύγειν λέγεις, εἴτε διώκειν, εἴτ' ἐφίεσθαι, διαφέρει οὐδέν, ὥσπερ οὐδὲ εἰ βούλεσθαι ἢ ὀρέγεσθαι ἢ ἀντιποιεῖσθαι ἢ ἀσπάζεσθαι ἢ ἐπιθυμεῖν. ἢ γὰρ τῶν τοιούτων ὀνομάτων διαφάσεις οὐδὲν εἰς τὴν παροῦσαν σκέψιν ὀν- 40 νησιν, ἀλλ' αὐτὸ τοῦναντίον ἄκαιρός τ' ἐστὶ καὶ τὴν περὶ τῶν πραγμάτων ζήτησιν εἰς τὴν περὶ τῶν ὀνομάτων ἀμφισβήτησιν ἀπάγει. διὸ καὶ τεχνάζονται τινες ἐξεπίτηδες ὑπὲρ τοῦ μηδὲν περαινθῆναι πρὸς ἕκαστον τῶν ὀνο-

2 appellemus *Wesenberg*, appellamus *libri*. 4 <a> ratione aversa *Orel-
lius*, ratione adversa *libri*. 11 cum *Bentley*, si cum *libri*. 14 a *add. Mich.
Brutus*. 15 stulta autem *libri*. || eaque *Bake*, ea qua *libri*. 20 οἷς καὶ
αὐτοὶ *Turnebus*, οἷ καὶ αὐτοῖς *libri*. 26 συνεόρσεις corruptum, συνθροήσεις
Hauptius. 28 δικαιοσύνης *Xyl.*, διακαύσεις *libri*.

μάτων ἐνίστασθαι, εἰ μὲν ὀρέγεσθαι πόματος εἴποις τὸν διψῶντα, μὴ συγχοροῦντες „ὀρέγεσθαι“ λέγειν, ἀστεῖον γάρ τι τὴν ὄρεξιν εἶναι καὶ μόνου τοῦ σοφοῦ, ὑπάρχειν γοῦν αὐτὴν ὀρμὴν λογιστικὴν ἐπὶ τὸ ὅσον χορῆ ἡδοντος, ἂν δὲ „ἐπιθυμῆν“, οὐδὲ οὕτως ὀνομάζειν συγχοροῦντες· τὸ μὲν γὰρ διψῆν οὐκ ἐν τοῖς φαύλοις μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἀστείοις γίνεσθαι, τὴν δ' ἐπιθυμίαν αὐτὴν τε φαύλην εἶναι καὶ μόνους τοῖς φαύλοις ἐγγίνεσθαι, εἶναι γὰρ ὄρεξιν ἀθρόως ἑπτικὴν πρὸς τὸ τυγχάνειν. εἰ δὲ μὴ μακρὸν οὕτως αὐτῆς ὀρισμὸν ποιήσειεν, ἀλλ' ὄρεξιν [τε] ἄλογον ὑπάρχειν εἰπόν, ἐπιτιμήσει μάλα σεμνῶς ἀνδρὶ πολλὰκις οὐκ ἐν τῇ πραγματικῇ ἐπιστήμῃ μόνον, ἀλλὰ καὶ τῇ τῶν ὀνομάτων χορήσει μυρίων διαφέρουσι. τοιοῦτοι δ' ἀμέλει καὶ τῶν παλαιῶν ἦσαν οὐκ ὀλίγοι, καθάπερ καὶ αὐτὸς ὁ Πλάτων φησίν, ὀνόμασι χρώμενοι καινῶς μετανομασμένοις.

(Videtur mihi Chrysippus Platoni opprobrio vertisse, quod in libro quarto de re publica in synonymorum distinctione parum diligens fuisset: cui patrocinatur Galenus.)

442 Clemens Al. Strom. IV 18 p. 617 Pott. ὄρεξιν οὐκ ἐπιθυμίας διακρίνουσιν οἱ περὶ ταῦτα δεινοί· καὶ τὴν μὲν ἐπὶ ἡδοναῖς καὶ ἀκολασίᾳ τάττουσιν, ἄλογον οὖσαν· τὴν δὲ ὄρεξιν ἐπὶ τῶν κατὰ φύσιν ἀναγκαίων, λογικὴν ὑπάρχουσαν κίνησιν.

§ 4. Affectus extirpandos esse, non temperandos.

443 Seneca ep. 116, 1. Utrum satius sit modicos habere adfectus an nullos, saepe quaesitum est: nostri illos expellunt, Peripatetici temperant.

444 Lactant. div. instit. VI 14. Nam Stoici affectus omnes, quorum impulsu animus commovetur, ex homine tollunt, cupiditatem, laetitiam, metum, moestitiam: quorum duo priora ex bonis sunt aut futuris aut praesentibus; posteriora ex malis. Eodem modo haec quattuor morbos (ut dixi) vocant, non tam natura insitos, quam prava opinione susceptos: et idcirco eos censent extirpari posse radicitus, si bonorum malorumque opinio falsa tollatur. Si enim nihil censeat sapiens bonum, nihil malum, nec cupiditate ardescet, nec laetitia gestiet, nec metu terretur nec aegritudine contrahetur.

Lactant. de ira ep. 17. Sed Stoici non viderunt esse discrimen recti et pravi; esse iram iustam, esse et iniustam; et quia medelam rei non inveniebant, voluerunt eam penitus excidere.

Cf. ep. 18. Quid opus est, inquit, ira, cum sine hoc affectu peccata corrigi possint.

445 Clemens Al. Paed. I 13 p. 158 Pott. Πᾶν τὸ παρὰ τὸν λόγον τὸν ὀρθὸν τοῦτο ἀμάρτημά ἐστι. ἀντίκα γοῦν τὰ πάθη τὰ γενικώτατα ὧδέ πως ὀρίζεσθαι ἀξιοῦσιν οἱ φιλόσοφοι· τὴν μὲν ἐπιθυμίαν ὄρεξιν ἀπειθῆ λόγῳ· τὸν δὲ φόβον ἐκκλίσιν ἀπειθῆ λόγῳ· ἡδονὴν δὲ ἔπαρσιν ψυχῆς ἀπειθῆ λόγῳ.

2 ἀστεῖον scripsi, αἴτιον libri.
εἰ δὲ <τις> — — εἴποι, ἐπιτιμῶσι.

8 εἰ δὲ — ἐπιτιμήσει corrupta; fortasse:

446 Philo de septen. et festis dieb. Vol. II Mang. p. 348. Πάν μὲν πάθος ἐπὶ ληπτὸν, ἐπεὶ καὶ πᾶσα ἄμετρος καὶ πλεονάζουσα ὁρμὴ καὶ τῆς ψυχῆς ἢ ἄλογος καὶ παρὰ φύσιν κίνησις ὑπάτιος.

447 Hieronymus ep. 132 (ad Otesiphontem) 1. *venena — quae de philosophorum et maxime Pythagorae et Zenonis principis Stoicorum fonte manarunt. Illi enim quae Graeci appellant πάθη, nos perturbationes possumus dicere: aegritudinem videlicet et gaudium, spem et metum: quorum duo praesentia, duo futura sunt, asserunt extirpari posse de mentibus et nullam fibram radicemque vitiorum in homine omnino residere, meditatione et assidua exercitatione virtutum.* Cf. dial. adv. Pelag. II 6 (ubi Chrysippum quoque nominat).

448 Diog. Laërt. VII 117. φασὶ δὲ καὶ ἀπαθῆ εἶναι τὸν σοφόν, διὰ τὸ ἀνέμπωτον εἶναι. εἶναι δὲ καὶ ἄλλον ἀπαθῆ, τὸν φαῦλον, ἐν ἴσῳ λεγόμενον τῷ σκληρῷ καὶ ἀτέγῳ.

449 Porphyrius ad Hor. Serm. II 4, 1. Catius Epicureus fuit, qui 15 scripsit quattuor libros de rerum natura et de summo bono. Sub eius nomine quomodo in proxima Stoicos ita in hac Epicureos inrisurus est, qui dicunt summum bonum ἡδονὴν rerum honestarum. Unde Stoici hanc gulae et corporis libidinem criminantur, τὴν ἀταραχίαν τῆς ψυχῆς, hoc est nihil timere nec cupere, summum bonum esse. Unde 20 Varro dicit *λογμαχίαν* inter illos esse.

450 Lactant. div. instit. VI 10 (de humanitate disputans). Ad hanc partem philosophorum nulla praecepta sunt; quippe qui falsae virtutis specie capti misericordiam de homine sustulerunt; et dum volunt sanare vitia, auxerunt. Et cum iidem plerumque fateantur, societatis hu- 25 manae communionem esse retinendam, ab ea plane se ipsos inhumanae suae virtutis rigore dissociant.

ibid. 11. Quaero igitur ab iis, qui flecti ac misereri non putant esse sapientis, si homo ab aliqua bestia comprehensus auxilium sibi armati hominis impleret, utrumne succurrendum putent an minime? non 30 sunt tam impudentes, ut negent fieri oportere quod flagitat, quod exposcit humanitas. Item si aliquis circumveniat igni, ruina opprimatur, mergatur mari, flumine rapiatur, num putent hominis esse non auxiliari? non sunt ipsi homines si putent. Nemo enim potest eiusmodi periculis non esse subiectus. Immo vero et hominis et fortis viri esse dicent, servare 35 peritulum. Si ergo in eiusmodi casibus, qui periculum vitae homini afferunt, succurrere humanitatis esse concedunt: quid causae est, cur si homo esuriat, sitiatur, algeat, succurrendum esse non putent? Quae cum sint paria natura cum illis casibus fortuitis et unam eandemque humanitatem desiderent, tamen illa discernunt, quia 40 non re ipsa vera, sed utilitate praesenti omnia metiuntur.

451 Origenes comm. in Ezechielem ep. 8 Tom. III p. 424 Delarue. ἔλεος — ὅτινα ὠρίσαντο οἱ περὶ ταῦτα δεινοὶ λύπην εἶναι ἐπὶ τῇ τοῦ πλησίον δυσπραγίᾳ· καὶ φασὶ μὴ δεῖν ἰατρὸν ἢ δικαστὴν τοῦτον τὸν ἔλεον ἐλεεῖν, μὴ ποτε συγγυθέντες ὑπὸ τῆς ἐπὶ τὸ οὕτως ἐλεεῖν ἐπα- 45 γούσης λύπης ἐμποδισθῶσιν ἀποδοῦναι τὸ ἰατρικὸν ἢ τὸ δικαστικὸν συμφερόντως τῷ θεραπευομένῳ ἢ τῷ δικαζομένῳ ἔργον.

452 Seneca de clementia lib. II cp. 4. Ad rem pertinet quaerere hoc loco, quid sit misericordia. plerique enim ut virtutem eam laudant et bonum hominem vocant misericordem. Et haec vitium animi est etc.

5 cp. 5. Scio male audire apud imperitos sectam Stoicorum tanquam nimis duram et minime principibus regibusque bonum daturam consilium. obicitur enim illi, quod sapientem negat misereri, negat ignoscere. — — Misericordia est aegritudo animi ob alienarum miseriarum speciem, aut tristitia ex alienis malis contracta, quae accidere
10 immerentibus credit. aegritudo autem in sapientem virum non cadit.

453 Seneca de clementia lib. II cp. 7. Constituamus nunc quoque, quid sit venia, et sciemus illam dari a sapiente non debere. Venia est poenae debitae remissio. Hanc sapiens quare non debeat dare, reddunt rationem diutius, quibus hoc propositum est. ego ut breviter
15 tamquam in alieno iudicio dicam: Ei ignoscitur, qui puniri debuit, sapiens autem nihil facit quod non debet, nihil praetermittit quod debet: itaque poenam, quam exigere debet, non donat. sed illud quod ex venia consequi vis, honestiore tibi via tribuit: parcit enim sapiens, consulit et corrigit.

20 454 Origenes comment. in Matthaeum Vol. III p. 674 Delarue. εἴπερ τέλειός ἐστιν ὁ πάσας ἔχων τὰς ἀρετὰς καὶ μηκέτι ἀπὸ κακίας πράττων etc. πῶς ἂν καὶ ἀόργητος γένοιτ' ἂν ἄθρόως, εἰ τύχοι εὐέμπυτος ὢν εἰς ὀργήν; πῶς δὲ καὶ ἄλνπος καὶ κρείττων παντὸς οὐτινοσοῦν συμβῆναι δυναμένου, τὴν λύπην προκαλουμένου; πῶς δὲ καὶ ἔξω φόβου πάντη ἔσται
25 τοῦ περὶ πόνων ἢ θανάτου ἢ τῶν ὅσα δύναται τὴν ἔτι ἀτελεστέραν ψυχὴν φοβῆσαι; τίνα δὲ τρόπον — — ἐκτὸς ἔσται πάσης ἐπιθυμίας; — — εἰ δὲ καὶ ἡ λεγομένη ἡδονή, ἄλογος οὕσα ἔπαρσις τῆς ψυχῆς, πάθος ἐστὶ, πῶς ἂν τις — — ἀπαλλαγῆι τοῦ ἀλόγως ἐπαίρεσθαι.

455 Plutarchus de comm. not. cp. 25 p. 1070e. Ἄλλ' ὁμολογεῖ γε
30 Χρύσιππος, εἶναι τινὰς φόβους καὶ λύπας καὶ ἀπάτας, αἱ βλάπτουσι μὲν ἡμᾶς, χείρονας δ' οὐ ποιοῦσιν. Ἐντυχε δὲ τῷ πρώτῳ τῶν πρὸς Πλάτωνα γεγραμμένων περὶ Δικαιοσύνης καὶ γὰρ ἄλλων ἕνεκα τὴν ἐκεῖ τοῦ ἀνδρὸς εὐρησιλογίαν ἄξιον ἰστορῆσαι, πάντων ἀπλῶς πραγμαμάτων καὶ δογμαμάτων, οἰκείων ὁμοῦ καὶ
35 ἄλλοτριῶν, ἀφειδοῦσαν.

§ 5. Chrysippi περὶ παθῶν libri IV (quibus demonstratur ὅτι κρίσεις τοῦ ἡγεμονικοῦ τὰ πάθη).

456 Diog. Laërt. Zeno 111. δοκεῖ δὲ αὐτοῖς τὰ πάθη κρίσεις εἶναι, καθά φησι Χρύσιππος ἐν τῷ περὶ Παθῶν· ἢ τε γὰρ φιλαργυρία ὑπόληψις ἐστὶ τοῦ τὸ ἀργύριον καλὸν εἶναι, καὶ ἡ μέθη δὲ καὶ ἡ ἀκολασία ὁμοίως καὶ τὰ ἄλλα.

35 ἀφειδοῦσαν libri, corr. Mez.

457 Galenus de locis affectis III 1 ed. Bas. III 270 K. VIII 138.

τὰ μὲν οὖν τοιαῦτα λογικώτερα πῶς ἔφην εἶναι· λογικὰ γὰρ ὄντως ἐστὶν ὅσα τῆς χρείας ἐπέκεινα προερχόμενα τὴν φύσιν ἀθροῖ τῶν πραγμάτων, ὅποια τις ὑπάρχει κατὰ τὴν οἰκείαν οὐσίαν· οὕτως γοῦν καὶ Χρῦσιππος ὁ φιλόσοφος ἔγραψεν περὶ τῶν τῆς ψυχῆς παθῶν 5 ἐν μὲν τὸ θεραπευτικὸν βιβλίον, οὗ μάλιστα χρῆζομεν εἰς τὴν ἴασιν αὐτῶν, ἕτερα δὲ τρία λογικὰς ἔχοντα ζητήσεις.

458 Galenus de H. et Plat. decr. V 6 (171) p. 459 M. ὡς τοῦ-

τό γε καὶ ἐξ αὐτῶν ὧν ἔγραφε Χρῦσιππος περὶ παθῶν ἐνεστί καταμα-
θεῖν. τεττάρων γὰρ βιβλίων οὕτω μεγάλων αὐτῷ γεγραμμένων, ὥσθ' 10 ἕκαστον εἶναι διπλάσιον τῶν ἡμετέρων, ὅμως ἡμεῖς οὐδ' ἐν ὅλοις δύο τὴν περὶ τῶν παθῶν αὐτῷ γνώμην ἐξητάκαμεν etc.

459 Plutarchus de virtute morali ep. 3 p. 441 c. Κοινῶς δὲ ἄπαν-

τες οὗτοι (scil. Stoici, Aristo, Zeno, Chrysippus) τὴν ἀρετὴν τοῦ ἡγεμονικοῦ τῆς ψυχῆς διάθεσιν τινα καὶ δύναμιν, γεγεννημένην ὑπὸ 15 λόγου, μᾶλλον δὲ λόγον οὐσαν αὐτὴν ὁμολογούμενον καὶ βέβαιον καὶ ἀμετάπτωτον, ὑποτίθενται· καὶ νομίζουσιν οὐκ εἶναι τὸ παθητικὸν καὶ ἄλογον διαφορᾶ τινι καὶ φύσει ψυχῆς τοῦ λογικοῦ διακεκριμένον, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ τῆς ψυχῆς μέρος, ὃ δὴ καλοῦσι διάνοιαν καὶ ἡγεμονι-
κόν, διόλου τρεπόμενον καὶ μεταβάλλον ἐν τε τοῖς πάθεσι καὶ ταῖς 20 κατὰ ἕξιν ἢ διαθέσιν μεταβολαῖς, κακίαν τε γίνεσθαι καὶ ἀρετὴν, καὶ μηδὲν ἔχειν ἄλογον ἐν ἑαυτῷ· λέγεσθαι δὲ ἄλογον, ὅταν τῷ πλεονάζοντι τῆς ὁρμῆς, ἰσχυρῶ γενομένῳ καὶ κρατήσαντι, πρὸς τι τῶν ἀτόπων παρὰ τὸν αἰροῦντα λόγον ἐκφέρηται· καὶ γὰρ τὸ πάθος εἶναι λόγον πονηρὸν καὶ ἀκόλαστον, ἐκ φανύλης καὶ διημαρτημένης κρίσεως 25 σφοδρότητα καὶ ῥώμην προσλαβούσης.

Cf. ibidem ep. 7 p. 446 f. ἔνοιοι δὲ φασιν οὐχ ἕτερον εἶναι τοῦ λόγου τὸ πάθος οὐδὲ δυοῖν διαφορὰν καὶ στάσιν, ἀλλὰ ἐνὸς λόγον τροπὴν ἐπ' ἀμφοτέρα, λαυθάνουσαν ἡμᾶς ὀξύτητι καὶ τάχει μεταβολῆς· οὐ συνορῶντας ὅτι ταῦτόν ἐστι τῆς ψυχῆς ᾧ πέφυκεν ἐπιθυμεῖν καὶ 30 μετανοεῖν, ὀργίζεσθαι καὶ δεδιέναι, φέρεσθαι πρὸς τὸ αἰσχροὺν ὑφ' ἡδονῆς καὶ φερομένη πάλιν αὐτῆς ἐπιλαμβάνεσθαι· καὶ γὰρ ἐπιθυμίαν καὶ ὀργὴν καὶ φόβον καὶ τὰ τοιαῦτα πάντα, δόξας εἶναι καὶ κρίσεις πονηράς, οὐ περὶ ἐν τι γιγνομένης τῆς ψυχῆς μέρος, ἀλλὰ ὅλον τοῦ ἡγεμονικοῦ ῥοπᾶς καὶ εἴξεις καὶ συγκатаθέσεις καὶ ὁρμᾶς καὶ ὅλως 35 ἐνεργείας τινὰς οὐσας ἐν ὀλίγῳ μεταπτωτάς, ὥσπερ αἱ τῶν παιδῶν ἐπιδρομαὶ τὸ χαρδαῖον καὶ τὸ σφοδρὸν ἐπισφαλὲς ὑπὸ ἀσθενείας καὶ ἀβέβαιον ἔχουσι.

460 Galenus de H. et Plat. decr. V 6 (168) p. 448 M. Posido-

nus Chrysippi sententiam spectans: „τὸ δὴ τῶν παθῶν αἴτιον, τουτέστι τῆς τε ἀνομολογίας καὶ τοῦ κακοδαίμονος βίου, τὸ μὴ κατὰ πᾶν ἐπεσθαι τῷ ἐν αὐτῷ δαίμονι συγγενεῖ τε ὄντι καὶ τὴν ὁμοίαν φύσιν ἔχοντι τῷ τὸν ὅλον κόσμον διοικοῦντι, τῷ δὲ χείρῳ καὶ ζῳῳδῳ ποτὲ
 5 συνεκκλίνοντας φέρεσθαι. οἱ δὲ (sc. οἱ περὶ Χρύσιππον) τοῦτο παριδόντες οὔτε ἐν τούτοις βελτιοῦσι τὴν αἰτίαν τῶν παθῶν, οὔτ' ἐν τοῖς περὶ τῆς εὐδαιμονίας καὶ ὁμολογίας ὀρθοδοξοῦσιν. οὐ γὰρ βλέπουσιν, ὅτι πρῶτόν ἐστιν ἐν αὐτῇ τὸ κατὰ μηδὲν ἄγεσθαι ὑπὸ τοῦ ἀλόγου τε καὶ κακοδαίμονος καὶ ἀθέου τῆς
 10 ψυχῆς.“ ἐν τούτοις φανερῶς ὁ Ποσειδώνιος ἐδίδαξε, πηλίκον ἀμαρτάνουσιν οἱ περὶ τὸν Χρύσιππον, οὐ μόνον ἐν τοῖς περὶ τῶν παθῶν λογισμοῖς, ἀλλὰ καὶ περὶ τοῦ τέλους. οὐ γὰρ ὡς ἐκεῖνοι λέγουσιν ἀλλ' ὡς ὁ Πλάτων ἐδίδαξε, τὸ τῇ φύσει ζῆν ὁμολογουμένως ἐστίν.

461 Galenus de H. et Plat. decr. IV 1 (135) p. 334 M. κατὰ
 15 μὲν τὸ πρότερον περὶ ψυχῆς βιβλίον ὁ Χρύσιππος οὐχ ὅπως ἀντιλέγει, μηδεμίαν εἶναι τῆς ψυχῆς δύναμιν ἢ ἐπιθυμητικὴν ἢ θυμοειδῆ, ἀλλὰ καὶ τὰ παθήματ' αὐτῶν ἐκιδιδάσκει καὶ τόπον ἀπονέμει τοῦ σώματος ἕνα· κατὰ δὲ τὰ περὶ τῶν παθῶν ἅπαντα, τὰ τε τρία, δι' ὧν ἐπισκέπτεται τὰ λογικὰ περὶ αὐτῶν ζητήματα, καὶ προσέτι τὸ
 20 θεραπευτικόν, ὃ δὴ καὶ ἡθικὸν ἐπιγράφουσί τινες, οὐκέθ' ὁμοίως εὐρίσκειται γινώσκων, ἀλλὰ τὰ μὲν ὡς ἐπαμφοτερίζων γράφει, τὰ δὲ ὡς μηδεμίαν ἠγούμενος εἶναι δύναμιν τῆς ψυχῆς μήτε ἐπιθυμητικὴν μήτε θυμοειδῆ. κατὰ μὲν γὰρ τὴν ἐξήγησιν τῶν ὀρισμῶν τοῦ πάθους, ἐμφαίνει τινὰ δύναμιν ἀλόγον ἐν τῇ ψυχῇ τῶν παθῶν αἰτίαν ὑπάρχειν,
 25 ὡς ὀλίγον ὕστερον ἐπιδείξω τὴν θῆσιν ἐξηγησάμενος αὐτοῦ· ἐν δὲ τοῖς ἐφεξῆς ἐνθα ζητεῖ, πότῃρα <κρίσεις ἐστίν ἢ> κρίσεις ἐπιγίγνεται τὰ πάθη, προφανῶς ἀποχωρεῖ τῆς Πλάτωνος δόξης, ὃς γ' οὐδὲ τὴν ἀρχὴν ἐν τῇ διαιρέσει τοῦ προβλήματος ἤξιωσε καὶ ταύτης ἐπιμνησθῆναι. καίτοι τοῦτο πρῶτον εὐθὺς ἐγκαλέσειεν ἂν τις αὐτῷ παρὰ τὸ τῆς
 30 διαιρέσεως ἑλλιπὲς ἐσφαλμένῳ. τὸ γὰρ τοι πάθος, οἷον ὁ ἔρωσ, ἦτοι κρίσις τίς ἐστίν, ἢ κρίσεις ἐπιγιγνώμενον, ἢ κίνησις ἔκφορος τῆς ἐπιθυμητικῆς δυνάμεως. οὕτω δὲ καὶ ὁ χόλος ἦτοι κρίσις ἢ ἐπόμενόν τι ταύτῃ πάθος ἀλόγον, ἢ κίνησις σφοδρὰ τῆς θυμοειδοῦς δυνάμεως. ὁ δὲ γ' οὐδ' οὕτως ἐγχωροῦν εἰς τρία τέμνεσθαι τὸ πρόβλημα μετα-
 35 χειρίζεται τὸν λόγον ἐπιδεικνύει πειρώμενος, ὡς ἄμεινον εἶη κρίσεις ὑπολαμβάνειν αὐτὰ καὶ οὐκ ἐπιγιγνώμενά τινα ταῖς κρίσεσιν, ἐπιλαθόμενος ὧν αὐτὸς ἐν τῷ προτέρῳ τῷ περὶ ψυχῆς ἔγραψε, τὸν μὲν ἔρωτα τῆς ἐπιθυμητικῆς εἶναι δυνάμεως, τὸν δὲ χόλον τῆς θυμοειδοῦς.

idem V 1 (155 i. f.) p. 405 M. Χρυσίππος μὲν οὖν ἐν τῷ πρώτῳ περὶ παθῶν ἀποδεικνύει πειρᾶται, κρίσεις τινὰς εἶναι τοῦ λογιστικοῦ τὰ πάθη, Ζήνων δ' οὐ τὰς κρίσεις αὐτάς, ἀλλὰ τὰς ἐπιγιγνομένας αὐταῖς συστολὰς καὶ χύσεις, ἐπάρσεις τε καὶ πτώσεις τῆς ψυχῆς ἐνόμιζεν εἶναι τὰ πάθη.

idem V 7 (175) p. 477 M. ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰ περὶ παθῶν συγγράμματα, τὰ τε τρία τὰ λογικὰ καὶ τὸ χωρὶς αὐτῶν ἰδίᾳ γεγραμμένον ὑπ' αὐτοῦ, τὸ θεραπευτικὸν τε καὶ ἠθικὸν ἐπιγραφόμενον.

Galenus de propriorum animi affectuum curat. 1 Vol. V p. 3 K. γέγραπται μὲν οὖν Χρυσίππῳ καὶ ἄλλοις πολλοῖς τῶν φιλοσόφων 10 θεραπευτικὰ συγγράμματα τῶν τῆς ψυχῆς παθῶν.

462 Galenus de H. et Plat. decr. IV 2 (136) p. 338 M. καὶ γὰρ οὐ κατὰ ταῦτα μόνον αὐτὸς ἐαυτῷ διαφέρεται φανερώς, ἀλλὰ κάπειδαν ὑπὲρ τῶν κατὰ τὸ πάθος ὀρισμῶν γράφων ἄλογόν τε καὶ παρὰ φύσιν κίνησιν ψυχῆς αὐτὸ φάσκει καὶ πλεονάζουσαν ὀρμὴν, εἴτα τὸ 15 μὲν ἄλογον ἐξηγούμενος τὸ χωρὶς λόγου τε καὶ κρίσεως εἰρησθαι φάσκει, τῆς δὲ πλεοναζούσης ὀρμῆς παράδειγμα τοὺς τρέχοντας σφοδρῶς παραλαμβάνη· ταντὶ γὰρ ἀμφοτέρω μάχεται τῷ κρίσεις εἶναι τὰ πάθη· εἰσόμεθα δ' ἐναργέστερον αὐτὰς τὰς ῥήσεις αὐτοῦ παραγράφαντες· ἔχει δ' ἡ μὲν ἑτέρα τόνδε τὸν τρόπον.

„Δεῖ δὲ πρῶτον ἐντεθυμῆσθαι, ὅτι τὸ λογικὸν ζῆλον ἀκολουθητικὸν φύσει ἐστὶ τῷ λόγῳ, καὶ κατὰ τὸν λόγον ὡς ἂν ἡγεμόνα πρακτικόν. πολλάκις μέντοι καὶ ἄλλως φέρεται ἐπίτινα καὶ ἀπό τινων, ἀπειθῶς τῷ λόγῳ ὠθούμενον ἐπὶ πλεῖον, καθ' ἣν φοράν ἀμφοτέροι ἐχουσιν οἱ ὄροι, τῆς παρὰ φύσιν 25 κινήσεως ἀλόγως οὕτως γινομένης καὶ τοῦ ἐν ταῖς ὀρμαῖς πλεονασμοῦ. τὸ γὰρ ἄλογον τουτὶ ληπτέον ἀπειθὲς λόγῳ καὶ ἀπεστραμμένον τὸν λόγον, καθ' ἣν φοράν καὶ ἐν τῷ ἔθει τινά φασιν ὠθεῖσθαι καὶ ἀλόγως φέρεσθαι ἄνευ λόγου κρίσεως, οὐχὶ εἰ διημαρτημένως φέρεται καὶ παριδῶν τι κατὰ τὸν λόγον 30 ταῦτ' ἐπισημαινόμεθα, ἀλλὰ μάλιστα καθ' ἣν ὑπογράφει φοράν, οὐ πεφυκτότος τοῦ λογικοῦ ζήλου κινεῖσθαι οὕτως κατὰ τὴν ψυχὴν, ἀλλὰ κατὰ τὸν λόγον.“

Ἡ μὲν οὖν ἑτέρα τῶν τοῦ Χρυσίππου ῥήσεων ἐξηγουμένη τὸν πρότερον τῶν ὄρων τοῦ πάθους ἐνταυθοῖ τελευτᾷ· τὴν δ' ὑπόλοιπον, 35 ἐν ἣ τὸν ἕτερον ὄρον ἐξηγεῖται, γεγραμμένην ἐφεξῆς τῆδε κατὰ τὸ πρῶτον σύγγραμμα περὶ παθῶν ἤδη σοι παραθήσομαι.

4 χύσεις an λύσεις in Ham. incertum. διαχύσεις Müller. 7 τὸ et γεγραμμένον Müller, τὰ—γεγραμμένα libri. || αὐτῶν L, αἰτιῶν ceteri. 13 οὐ κατὰ ταῦτα Cornarius, οὐκ αὐτὰ ταῦτα libri. 28 τινὰ Müller, τινὰς libri. 31 conicio ἐπισημαινόμενοι. 31 ὑπογράφουσι Müller.

„Κατὰ τοῦτο δὲ καὶ ὁ πλεονασμὸς τῆς ὀρμῆς εἴρηται, διὰ τὸ τὴν καθ' αὐτοὺς καὶ φυσικὴν τῶν ὀρμῶν συμμετρίαν ὑπερβαίνειν. γένοιτο δ' ἂν τὸ λεγόμενον διὰ τούτων γνωριμώτερον. οἷον ἐπὶ τοῦ πορεύεσθαι καθ' ὀρμὴν οὐ πλεονάζει ἢ τῶν σκε-
 5 λῶν κίνησις, ἀλλὰ συναπαρτίζει τι τῇ ὀρμῇ ὥστε καὶ στήναι, ὅταν ἐθέλῃ, καὶ μεταβάλλειν. ἐπὶ δὲ τῶν τρεχόντων καθ' ὀρμὴν οὐκέτι τοιοῦτον γίνεται, ἀλλὰ πλεονάζει παρὰ τὴν ὀρμὴν ἢ τῶν σκελῶν κίνησις, ὥστε ἐκφέρεσθαι καὶ μὴ μεταβάλλειν εὐπειθῶς οὕτως εὐθὺς ἐναρξαμένων. οἷς οἶμαί τι παραπλήσιον
 10 καὶ ἐπὶ τῶν ὀρμῶν γίνεσθαι διὰ τὸ τὴν κατὰ λόγον ὑπερβαίνειν συμμετρίαν, ὥσθ' ὅταν ὀρμᾶ μὴ εὐπειθῶς ἔχειν πρὸς αὐτόν, ἐπὶ μὲν τοῦ δρόμου τοῦ πλεονασμοῦ λεγομένου παρὰ τὴν ὀρμὴν, ἐπὶ δὲ τῆς ὀρμῆς παρὰ τὸν λόγον. συμμετρία γάρ ἐστι φυσικῆς ὀρμῆς ἢ κατὰ τὸν λόγον, καὶ ἕως τοσούτου [καὶ] ἕως
 15 αὐτὸς ἀξιοῖ. διὸ δὴ καὶ τῆς ὑπερβάσεως κατὰ τοῦτο καὶ οὕτως γινομένης πλεονάζουσά τε ὀρμὴ λέγεται εἶναι καὶ παρὰ φύσιν καὶ ἄλογος κίνησις ψυχῆς.“

Αἱ μὲν τοῦ Χρυσίππου ῥήσεις αὗται. Similia ἐν τῷ περὶ παθῶν ἠθικῶ exstitisse testatur Gal. IV 5 (144) p. 365 M.

20 Has affectus definitiones Galenus probare studet cum Platonis decretis congruere. Ad intellegenda Chr. verba utilia haecce: ἐπειδὴ γὰρ ἠπίστατο δύο σημαινόμενα πρὸς τῆς „ἄλογος“ φωνῆς, ὧν τὸ ἕτερον βούλεται μόνον δηλοῦσθαι κατὰ τὸν ὄρον, τὸ χωρὶς κρίσεως, ὀρθῶς ἐποίησε μηδεμίαν ὑπολιπόμενος ἀμφιβολίαν, ἀλλ' αὐτὸς δηλώσας, ὅτι
 25 τὴν κατὰ τὸ πάθος ὀρμὴν ἄλογον εἶναι φησι, καθ' ὅσον ἀπεστραπται τὸν λόγον καὶ ἀπειθεῖ τῷ λόγῳ καὶ χωρὶς κρίσεως γίνεται. διὰ μὲν οὖν τοῦ ἀπεστράφθαι φάναι τὸν λόγον ἐχώρισε τὴν κατὰ τὸ πάθος ἄλογον κίνησιν τῶν ἀψύχων τε καὶ τῶν ἀλόγων ζώων. — ἐκ μὲν δὲ τῶν τοιούτων δείκνυται τὸ μήτ' ἀψύχῳ τινὶ μήτ' ἀλόγῳ ζῳῳ πάθος ἐγγί-
 30 νεσθαι ψυχικόν. ἐπειδὴν δὲ γράφη, χωρὶς λόγου καὶ κρίσεως γίνεσθαι τὴν κατὰ τὸ πάθος κίνησιν, εἴτα συνάπτων ἐφεξῆς λέγει, „οὐχ εἰ διημαρτημένως φέρεται καὶ παριδὼν τι κατὰ τὸν λόγον“, καὶ „ἀπεστραμμένως τε καὶ ἀπειθῶς αὐτῷ“, διορίζει τῶν ἁμαρτημάτων τὰ πάθη καὶ πάνν δεόντως. τὰ μὲν γὰρ ἁμαρτήματα μοχθηρὰ κρί-
 35 σεις εἰσί, καὶ [ὁ] λόγος ἐψευσμένος τῆς ἀληθείας καὶ διημαρτημένος. τὸ δὲ πάθος — ἀπειθῆς ἐστὶ τῷ λόγῳ κίνησις ψυχῆς. Exempla afferuntur Agamemno filiam caedens (nomen deest) et Medea pueros trucidans.

ibid. cp. 3 (139) p. 349 Mü. Gal. ideo potissimum Chrys. vitu-

5 τῇ ὀρμῇ Müller τῆς ὀρμῆς libri. 9 οἷς Müller αἷς li. 14 del. Mü.
 23. 26. 30 cave ne Galenus fraudem tibi faciat. 35 ὁ del. Mü.

perandum indicat ὅτι μήτε ἐπερχείρησεν ὅλως τὰ πρὸς τῶν παλαιῶν εἰρημμένα διαλύσασθαι καὶ πρὸς αὐτὸν διαφέρεται, νυνὶ μὲν γίνεσθαι νομίζων τὰ πάθη ἄνευ λόγου καὶ κρίσεως, νυνὶ δ' οὐ μόνον κρίσειν ἔπεσθαι φάσκων, ἀλλ' αὐτὸ δὴ τοῦτο κρίσεις εἶναι. τὸ γὰρ μὴδ' ὅλως ἐφάπτεσθαι κρίσεως ἐναντιώτατον δήπου τῷ κρίσιν εἶναι τὸ πά- 5
θος, εἰ μὴ, νῆ Δία, βοηθῶν τις αὐτῷ φαίη, πλείω σημαίνειν τὸ τῆς κρίσεως ὄνομα, καὶ κατὰ μὲν τὴν ἐξήγησιν τοῦ ὄρου τὴν οἶον „περίσκεψιν“ εἰρησθαι κρίσιν, ὡς εἶναι τὸ ἄνευ κρίσεως ἴσον τῷ ἄνευ περισκεψέως, ἐνθα δὲ κρίσεις εἶναι φησι τὰ πάθη, τὰς ὁρμὰς τε καὶ τὰς συγκαταθέσεις ὀνομάζεσθαι κρίσεις. ἀλλ' εἶπερ τοῦτό τις δέξαιτο, 10
πλεονάζουσα συγκατάθεσις ἔσται τὸ πάθος, καὶ πάλιν ὁ Ποσειδῶνιος ἐρήσεται τὴν αἰτίαν, ὅφ' ἧς πλεονάζεται, πρὸς τῷ καὶ μέγιστον ἀμάρτημα κατὰ τὴν διδασκαλίαν ἡμαρτησθαι τῷ Χρυσίππῳ. εἰ γὰρ ἐν αὐτῷ δὴ τούτῳ τὸ κῦρος τοῦ δόγματός ἐστιν, ἐν τῷ διαστείλασθαι τὴν ὁμωνυμίαν καὶ δεῖξαι, κατὰ τί μὲν σημαινόμενον ἄνευ κρίσεως 15
γίνεται τὰ πάθη, κατὰ τί δὲ κρίσεις εἰσίν, ὁ δ' οὐδὲ καθ' ἐν τῶν τεττάρων βιβλίων, ἃ περὶ τῶν παθῶν ἔγραψεν, ἐποίησεν αὐτό, πῶς οὐκ ἂν τις αὐτὸν δικαίως μέμψαιτο.

ibid. cp. 4 (140) p. 353 M. Gal. dicit absurdum esse: ἐπειδὴν ἀπειθῶς τε καὶ ἀπεστραμμένως τοῦ λόγου (sc. λέγει τὰ πάθη γίνεσθαι) τὸ μη- 20
δεμίαν ἐπιζητεῖν ἑτέραν ἐν τῇ ψυχῇ δύναμιν, ἧς κινουμένης ἀπειθῶς τῷ λόγῳ γίνεσθαι τὰ πάθη· μὴδὲ γὰρ εἶναι τινα τοιαύτην, ὡς ἔνιοι τῶν φιλοσόφων ὑπολαμβάνουσι, ἐπιθυμητικὴν τε καὶ θυμοειδῆ προσαγορεύοντες, τὸ ὅλον γὰρ εἶναι τὸ τῶν ἀνθρώπων ἡγεμονικὸν λογικόν. 25

463 Galenus de H. et Plat. decr. IV 2 (135) p. 336 M. κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐν τοῖς ὀρισμοῖς τῶν γενικῶν παθῶν, οὓς πρώτους ἐξέθετο, τελέως ἀποχωρεῖ τῆς γνώμης αὐτῶν (sc. τῶν παλαιῶν), „τὴν λύπην ὀριζόμενος δόξαν πρόσφατον κακοῦ παρουσίας, τὸν δὲ φόβον προσδοκίαν κακοῦ, τὴν δ' ἡδονὴν δόξαν πρόσ- 30
φατον ἀγαθοῦ παρουσίας.“ ἄντικρυς γὰρ ἐν τούτοις τοῦ λογιστικοῦ τῆς ψυχῆς μόνον μέμνηται, παραλείπων τὸ τ' ἐπιθυμητικὸν καὶ τὸ θυμοειδές. „Καὶ γὰρ τὴν δόξαν καὶ τὴν προσδοκίαν ἐν τῷ λογιστικῷ μόνῳ συνίστασθαι νομίζει.“ Κατὰ μέντοι τὸν τῆς ἐπιθυμίας ὄρον, ἣν ὄρεξιν ἄλογον εἶναι φησιν, ἐφάπτεται μὲν 35
πῶς ὅσον ἐπὶ τῇ λέξει τῆς ἀλόγου κατὰ τὴν ψυχὴν δυνάμεως, ἀποχωρεῖ δὲ κἀνταῦθα κατὰ τὴν ἐξήγησιν αὐτῆς, εἴ γε καὶ ἡ ὄρεξις, ἣν κατὰ τὸν ὀρισμὸν παρέλαβε, τῆς λογικῆς ἐστὶ δυνάμεως· ὀρίζεται γοῦν αὐτὴν ὁρμὴν λογικὴν ἐπὶ τι ὅσον χρὴ ἡδον. ἐν μέντοι

34 λογιστικῷ Marcianus, vulgo λογικῷ. 39 μὲν Müller.

δὴ τούτοις τοῖς ὄροις ὁρμᾶς καὶ δόξας καὶ κρίσεις ὑπάρχειν οἴεται τὰ πάθη, κατὰ δὲ τινὰς τῶν ἐξῆς Ἐπικούρου καὶ Ζήνωνι μᾶλλον ἢ τοῖς ἑαυτοῦ δόγμασιν ἀκόλουθα γράφει. τὴν τε γὰρ λύπην ὀριζόμενος μείωσιν εἶναι φησιν ἐπὶ φευκτῶ δοκοῦντι ὑπάρχειν, τὴν δ' ἡδονὴν ἔπαρσιν ἐφ' αἰρετῶ δοκοῦντι ὑπάρχειν. καὶ γὰρ αἱ μείωσεις καὶ αἱ ἐπάρσεις καὶ αἱ συστολαὶ καὶ αἱ διαχύσεις (καὶ γὰρ τούτων ἐνίοτε μέμνηται) τῆς ἀλόγου δυνάμεως ἐστὶ παθήματα ταῖς δόξαις ἐπιγιγνόμενα. τοιαύτην δὲ τινὰ τὴν οὐσίαν τῶν παθῶν Ἐπίκουρος καὶ Ζήνων, οὐκ αὐτὸς ὑπολαμβάνει. ὃ καὶ θανμάζειν ἐπέρχεται μοι τάνδρος, ἐν ἐπαγγελίᾳ λογικῆς τε ἅμα καὶ ἀκριβοῦς διδασκαλίας οὐκ ἀκριβοῦντος.

464 Galenus de H. et Plat. decr. IV 4 (139) p. 351 Mü. Περὶ δὲ τοῦ μὴ φροντίζειν τῆς πρὸς ἑαυτὸν ἐναντιολογίας αὐτὸν ἔχων ἔτι μυρία λέγειν, ἃ τάχ' ἂν καὶ ὕστερον, εἰ μακροτέρως ἐπιλαβοίμην σχολῆς, εἰς μίαν ἀθροίσαιμι πραγματείαν ἅπαντα, παραλιπὼν τᾶλλα μόνων τῶν οἰκείων τοῖς νῦν προκειμένοις μνημονεύσω. τὴν τοίνυν ἐπιθυμίαν ἐν τῷ πρώτῳ περὶ παθῶν ὀρισάμενος ὄρεξιν ἄλογον, αὐτὴν πάλιν τὴν ὄρεξιν ἐν ἕκτῳ τῶν κατὰ γένος ὄρων ὁρμὴν λογικὴν εἶναι φησιν ἐπὶ τι, ὅσον χρεῖ, ἡδον αὐτῷ. οὕτω δὲ αὐτὴν ὀρίζεται κἂν τοῖς περὶ τῆς ὁρμῆς.

Ad primam sententiam confer Gal. V 1 p. 407 M.: τὸ δὲ μὴδὲ ἔπερ ὑπέθεντο δύνασθαι διαφυλάττειν, ἀλλ' ἐναντία γράφειν αὐτῶν, ἀγνυιάστων περὶ λόγον ἀνθρώπων, οἷός περ καὶ ὁ θαναμασιώτατος Χρῦσιππος ἐν παμπόλλαις εὐρίσκειται πραγματείαις. ἀλλὰ περὶ μὲν τῶν ἄλλων ἐτέρωθι.

465 Galenus de H. et Plat. decr. V 2 (156) p. 407 Mü. τὸ πάθος τῆς ψυχῆς κίνησιν τινὰ παρὰ φύσιν ἄλογον ὑπάρχειν, οὐχ οἱ παλαιοὶ μόνον, ἀλλὰ καὶ Χρῦσιππος ὁμολογεῖ. καὶ μὲν δὴ ὡς ἡ κίνησις αὐτὴ ταῖς τῶν ἀστέλων οὐκ ἐγγίνεται ψυχαῖς, ὁμολόγηται παρ' ἀμφοῖν. ὅποια δὲ τίς ἐστὶν ἡ τῶν φανύλων ψυχὴ κατὰ τε τὰ πάθη καὶ πρὸ τῶν παθῶν, οὐκ ἔθ' ὁμοίως ἐξηγοῦνται. Χρῦσιππος μὲν γὰρ ἀνάλογον ἔχειν αὐτὴν φησὶ τοῖς ἐπιτηδείοις σώμασιν εἰς πυρετοὺς ἐμπίπτειν ἢ διαθήσειας ἢ τι τοιοῦτον ἕτερον ἐπὶ σμικρᾷ καὶ τυχούσῃ προφάσει. Dein affert G. quae contra Chrysippum Posidonius disputaverat, quem ipsum quoque in quibusdam erravisse, evincere studet. Pergit p. 411 Mü.

Χρῦσιππος δ' ἀτοπώτερον ἔτι (sc. τοῦ Ποσειδωνίου), μὴδ' ἐν ταῖς περιοδικαῖς τισὶ νόσοις καθεστῶσι, οἷονεὶ τριταίων ἢ τεταρταίων πυρετῶν, ὁμοιωσθαι συγχωρῶν τὴν νόσον τῆς ψυχῆς· γράφει γοῦν ὡδε:

5 δ' Müller, vulgo δ'.

„Υπονοητέον τοίνυν, τὴν μὲν τῆς ψυχῆς νόσον ὁμοιοτάτην εἶναι τῇ τοῦ σώματος πυρετώδει καταστάσει, καθ' ἣν οὐ περιοδικῶς ἀλλ' ἀτάκτως πυρετοὶ καὶ φρίκαι γίνονται, καὶ ἄλλως ἀπὸ τῆς διαθέσεως καὶ μικρῶν ἐπιγινομένων αἰτίων.“

οὐκ οἶδα τί ποτε δόξαν αὐτῷ τοὺς μὲν ἐτοίμως ἔχοντας πρὸς τὸ νοσῆσαι νοσεῖν ἤδη φησί, τοὺς δ' ἤδη νοσοῦντας οὐδ' ὅλως νοσεῖν. *Sequentibus probat Galenus τοὺς πενθοῦντας ἢ ἐρῶντας ἢ φθοροῦντας bene cum iis comparari, qui in quartanis vel tertianis periodis sint, ὅσοις μέντοι μήτε πένθος ἐνέστηκε μήτ' ἐπιθυμία τις ὑπόγυιος ἢ θυμός, οἷτοι τοῖς ὑγιαίνουσι τὰ σώματα παραπλησίως ἔχουσιν.* 10 ἐπεὶ δὲ καὶ τούτων αὐτῶν ἔνιοι μὲν εἰσιν εὐάλωτοι νόσοις, ἔνιοι δ' οὐ etc.

Ubi verba supra allata scripta fuerint, elucet ex verbis p. 419, 8 M.: διὰ δὲ τοῦ πρώτου τῶν λογικῶν εἰκάζων αὐτὴν εὐλύτῳ καὶ εὐδιαφθάρτῳ ὑγιείᾳ. 15

466 Galenus de H. et Plat. decr. IV 7 (152) p. 394 Mü. ex Posidonio: ὅτι δ' ἐν τῷ χρόνῳ μαλαίτεται τὰ πάθη, κἂν αἱ δόξαι μένωσι τοῦ κακῶν τι αὐτοῖς γερονέαι, καὶ ὁ Χρύσιππος ἐν τῷ δευτέρῳ περὶ παθῶν μαρτυρεῖ, γράφων ὧδε:

„Ζητήσαι δ' ἂν τις καὶ περὶ τῆς ἀνέσεως τῆς λύπης, πῶς γίνεται, πότερον δόξης τινὸς μετακινουμένης, ἢ πασῶν διαμενουσῶν, καὶ διὰ τί τοῦτ' ἔσται.“ (cf. p. 455, 2 M. τὴν αἰτίαν ἀποδίδωσιν, ὑπὲρ ἧς ὁ Χρύσιππος ἐν τῷ δευτέρῳ περὶ παθῶν ἀπορεῖν ὠμολόγησεν).

εἰτ' ἐπιφέρων φησί:

„Δοκεῖ δέ μοι ἢ μὲν τοιαύτη δόξα διαμένειν, ὅτι κακὸν αὐτό, ὃ δὴ πάρεστιν, ἐγχρονοζομένης δ' ἀνίσταται ἢ συστολή καί, ὡς οἶμαι, ἢ ἐπὶ τὴν συστολὴν ὀρμή. τυχὸν δὲ καὶ ταύτης διαμενούσης, οὐχ ὑπακούσεται τὰ ἐξῆς, διὰ ποῖαν ἄλλην ἐπιγινομένην διάθεσιν ἀσυλλόγιστον τούτων γινομένων. οὐ- 30 τω γὰρ καὶ κλαίοντες παύονται καὶ μὴ βουλόμενοι κλαίειν κλαίουσιν, ὅταν [μὴ] ὁμοίας τὰς φαντασίας τὰ ὑποκείμενα ποιῇ καὶ ἐνίσταται τι ἢ μηδέν. ὃν τρόπον γὰρ ἢ θρήνων παύσις γίνεται καὶ κλαυθμῶν, τοιαῦτα εὐλογον καὶ ἐπ' ἐκείνων συν- τυγχάνειν, ἐν ταῖς ἀρχαῖς μᾶλλον τῶν πραγμάτων κινούντων, 35 καθάπερ ἐπὶ τῶν τὸν γέλωτα κινούντων γίνεσθαι ἔφην, καὶ τὰ ὅμοια τούτοις.“

ὅτι μὲν οὖν τῷ χρόνῳ παύεται τὰ πάθη, καίτοι τῆς δόξης δια-

14 αὐτὴν sc. τὴν τῆς ψυχῆς νόσον. id. p. 425, 3 M. ἐν τῷ πρώτῳ περὶ παθῶν. 30 δυσλόγιστον (i. e. ἀσύνλ.) Ham. unde δυσλόγιστον apogr. 32 μὴ secluserit Müller. 33 malim καθ' ἂν (pro καί). 34 κλαυθμῶν Mü., κλαυθμοὶ libri.

μενούσης, αὐτὸς ὁ Χρύσιππος ὁμολογεῖ· διὰ τίνα μέντοι τὴν αἰτίαν τοῦτο γίνεται, δυσλόγιστον εἶναι φησιν. εἰθ' ἐξῆς ἕτερα παραπλησίως γινόμενα γράφει, περὶ ὧν οὐδ' αὐτῶν δηλονότι τὴν αἰτίαν ἐπαγγέλλεται γινώσκειν. — — σὺ δ' — — οἶει λελύσθαι τὸ ζητούμενον, ἂν ὁμολογήσης ἀγνοεῖν τὴν αἰτίαν. καίτοι τό γε συνέχον ὄλην τὴν πραγματείαν τὴν τε τῶν λογικῶν ζητημάτων καὶ τὴν θεραπευτικὴν τῶν παθῶν οὐδὲν ἄλλο ἐστίν, ἢ τὸ τὰς αἰτίας ἐξευρεῖν, ὑφ' ὧν γίνεται τε καὶ παύεται τὰ πάθη. οὕτω γὰρ ἂν τις, οἶμαι, καὶ τὴν γένεσιν αὐτῶν κωλύσειε καὶ γενομένας παῦσαι δυνηθείη. συναναμειβόμενοι γὰρ εὐλογον οἶμαι ταῖς αἰτίαις τὰς τε γενέσεις καὶ τὰς ὑπάρξεις τῶν πραγμάτων. ταῦτά τοι καὶ ἀπορεῖς κατὰ τὸ περὶ τῶν παθῶν βιβλίον τι καὶ γράψαι τοιοῦτον ἡμῖν, ᾧ προσέχοντες τὸν νοῦν κωλύσομέν τε τῶν παθῶν ἕκαστον γίνεσθαι καὶ γενόμενον λασόμεθα etc.

Contra verba Chrysippi supra prolata pugnat Posidonius apud Galenum l. l. p. 153. 154. p. 400 M. Iterum laudantur verba τυχὸν δὲ — ποιῆ, verbo μὴ ante ὁμοίας omissis.

467 Galenus de H. et Plat. decr. IV 7 (152) p. 397 Mü. de Posidonio: προσχρηται δ' εἰς τοῦτο (sc. ὑπὸ θυμοῦ καὶ ἐπιθυμίας γίνεσθαι τὰ πάθη) μάρτυρι καὶ αὐτῷ τῷ Χρυσίππῳ κατὰ τὸ δεύτερον περὶ τῶν παθῶν ᾧδὲ πως γράφοντι·

„Περὶ δὲ τῆς λύπης [καὶ] ὡς ἂν ἐμπλησθέντες τινὲς ὁμοίως φαίνονται ἀφίστασθαι, καθάπερ καὶ ἐπὶ Ἀχιλλέως ταῦτα λέγει ὁ ποιητὴς πενθοῦντος τὸν Πάτροκλον· (δ 541. Ω 514)

Ἄλλ' ὅτε δὴ κλαίων τε κυλινδόμενός τ' ἐκορέσθη, Καὶ οἱ ἀπὸ πραπίδων ἤλθ' ἴμερος ἠδ' ἀπὸ γυίων, ἐπὶ τὸ παρακαλεῖν ὤρμησε τὸν Πρίαμον, τὴν τῆς λύπης ἀλογίαν αὐτῷ παριστάς.“

εἶτ' ἐφεξῆς ἐπιφέρει καὶ ταῦτα·

„Καθ' ὃν λόγον οὐκ ἂν ἀπελπίσαι τις οὕτως τῶν πραγμάτων ἐγχρονιζομένων, καὶ τῆς παθητικῆς φλεγμονῆς ἀνιεμένης, τὸν λόγον παρειδυόμενον καὶ οἶονεὶ χώραν λαμβάνοντα παριστάναί τὴν τοῦ πάθους ἀλογίαν.“

ἐναργῶς γὰρ ἐν τούτοις ὁ Χρύσιππος ὁμολογεῖ, τὴν τε παθητικὴν φλεγμονὴν ἀνίσθαι κατὰ τὸν χρόνον, ἔτι τῆς ὑπολήψεως τε καὶ δόξης μενούσης, ἐμπλάσθαι τε τῶν παθητικῶν κινήσεων τοὺς ἀνθρώπους, καὶ διὰ τοῦτο παῦλάν τινα λαμβάνοντος τοῦ πάθους καὶ ἡσυχάσαντος, τὸν λόγον ἐπικρατέστερον γίνεσθαι. ταῦτα γὰρ ἀληθῆ μὲν ἐστίν, εἴπερ τινὰ καὶ ἄλλα, μάχεται δὲ ταῖς ὑποθέσεσιν αὐτοῦ, καθάπερ καὶ τὰ ἐπιφερόμενα τόνδε τὸν τρόπον ἔχοντα.

„Λέγεται δὲ καὶ τοιαῦτα εἰς τὴν μεταβολὴν τῶν παθῶν
(δ 103)

— — λαιψηρὸς δὲ κόρος στυγεροῖο γόοιο.
καὶ ἔτι τὰ τοιαῦτα εἰς τὸ κατὰ τὴν λύπην ἀγωγόν (Eur. fr. 576N)

— — τοῖς δὲ δυστυχοῦσί πως

Τερπνὸν τὸ κλαῦσαι κάποδύρασθαι τύχας.
καὶ ἔτι τούτων ἐφεξῆς· (δ 113?)

Ὅς φάτο· τοῖσι δὲ πᾶσιν ὑφ' ἕμερον ὦρσε γόοιο.
καί· (Eur. El. 125. 126)

Τὸν αὐτὸν ἀνέγειρε γόον, ἄναγε πολύδακρυν ἀηδόνα.“¹⁰
ἔστι δὲ ἀμέλει πάμπολλα καὶ ἄλλα τοιαῦτα παρὰ τῶν ποιητῶν
ἀθροῖσαι μαρτύρια τοῦ καὶ λύπης καὶ δακρύων καὶ κλαυθμῶν καὶ
θρήνον καὶ νίκης καὶ τιμῆς καὶ πάντων [τε] τῶν τοιούτων ἐμπίπλα-
σθαι τοὺς ἀνθρώπους, ἐφ' οἷς οὐδὲν χαλεπὸν ἔστι συλλογίζεσθαι τὴν
αἰτίαν, δι' ἣν ἐν τῷ χρόνῳ παύεται μὲν τὰ πάθη, κρατεῖ δὲ τῶν ὀρ-
μῶν ὁ λόγος. ὡς γὰρ ἐφίεται τὸ παθητικὸν τῆς ψυχῆς οἰκείων τι-
νῶν ὀρεκτῶν, οὕτως καὶ τυγχανόντων αὐτῶν ἐμπίπλεται, κἂν τούτῳ
τὴν ἑαυτῶν κίνησιν καθίστησιν, ἣτις ἐκράτει τῆς ὀρμῆς τοῦ ζῆλον
καὶ καθ' ἑαυτὴν ἤγειν ἐφ' ὅτι παρήγετο. Ultima (a verbis ἔστι δὲ ἀμέλει)
omnia Posidonio tribuenda arbitrator.²⁰

468 Plutarchus de virtute morali ep. 10 p. 449d. Ἰσα τοίνυν
τὰ ἁμαρτήματα πάντα καὶ πάσας τιθέμενοι τὰς ἁμαρτίας, εἰ μὲν ἄλλη
πῆ παρορῶσι τὸ ἀληθὲς οὐκ ἔστι καιρὸς ἐν τῷ παρόντι διελέγχειν, ἐν
δὲ τοῖς πλείοσι φαίνονται κοιμηθῆ παρὰ τὴν ἐνάργειαν ἐνιστάμενοι τῷ
λόγῳ. πᾶν μὲν γὰρ πάθος ἁμαρτία κατ' αὐτοὺς ἔστι καὶ πᾶς ὁ λυ-
πούμενος ἢ φοβούμενος ἢ ἐπιθυμῶν ἁμαρτάνει. μεγάλα δὲ τῶν πα-
θῶν διαφοραὶ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἥττον ὀρῶνται — — — —
ταῦτα τοίνυν καὶ τὰ τοιαῦτα διακρουόμενοι „τὰς ἐπιτάσεις τῶν
παθῶν καὶ τὰς σφοδρότητας οὐ φασι γίνεσθαι κατὰ τὴν
κρίσιν, ἐν ἣ τὸ ἁμαρτητικόν, ἀλλὰ τὰς δῆξεις καὶ τὰς συστο-
λὰς καὶ τὰς διαχύσεις εἶναι τὰς τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἥττον τῷ
λόγῳ δεχομένας.“

p. 450b. ἐκεῖνο δ' ἐκ τούτου ληπτέον, ὅτι συγχοροῦσι καὶ αὐτοὶ
τῆς κρίσεως ἕτερον εἶναι τὸ ἄλογον, καθ' ὃ φασι γίνεσθαι τὸ
πάθος σφοδρότερον καὶ μείζον, ἐρίζοντες πρὸς τοῦνομα καὶ τὸ
ῥῆμα, τὰ δὲ πράγματα διδόντες τοῖς διαφέρειν τὸ παθητικὸν καὶ ἄλο-
γον τοῦ λογιζομένου καὶ κρίνοντος ἀποφαινομένοις.

469 Galenus περὶ τ. τ. ψυχῆς ἠθῶν ed. Bas. I 351 K. p. 820. διὰ

11 ἔστι Cornarius, trad. ἔτι. 13 θρήνον A, ἔνθμοῦ Hamilt. || τε seclu-
sit Müller. 24 πλείοσι libri, πάθει Reiske. 30 δῆξεις Amyotus, λήξεις
libri. 32 λόγῳ libri, ἀλόγῳ Mez.

τοῦτο (scil. Posidonius) κατὰ γε τὴν περὶ τῶν παθῶν πραγματείαν ἐναντιώ-
τατα φρονεῖ Χρυσίππῳ καὶ ἐν τῷ περὶ τῆς διαφορᾶς τῶν ἀρετῶν, πολλὰ μὲν
ὦν εἶπε Χρυσίππος ἐν τοῖς λογικῶς ζητούμενοις περὶ τῶν παθῶν τῆς ψυχῆς
μεμφάμενος, ἔτι δὲ πλείω τῶν ἐν τοῖς περὶ διαφορῶν τῶν ἀρετῶν.

5 470 Philodemus περὶ ὀργῆς Col. I (p. 17 Gomp.). εἰ μὲν οὖν
ἐπετίμα τοῖς ψέγουσι μόνον, ἄλλο δὲ μηδὲ ἐν ποιούσιν ἢ † βα . . λως †
Βίων ἐν τῷ περὶ τῆς ὀργῆς καὶ Χρυσίππος ἐν τ(ῶ)ι πε(ρὶ) παθῶν
(θε)ρ(α)πεν(τι)κῶ, κἄν μετρίως ἴστατο.

471 Galenus de H. et Plat. decr. V 2 (158) p. 413 Mü. ἀλλά,
10 νῆ Δία, φῆσει τις ἴσως τῶν Στωϊκῶν, ὥσπερ οὖν καὶ λέγουσιν, οὐ
τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν εἶναι τῇ ψυχῇ πρὸς τὸ σῶμα κατὰ τε τὰ πάθη
καὶ τὰ νοσήματα καὶ τὴν ὑγίειαν. At, Galenus inquit, Chrysippus
ipse hanc corporis et animi analogiam instituit. τί δὲ Χρυσίππος ἐν
τῷ περὶ παθῶν ἡθικῶ γράφει ταυτί;

15 „Οὔτε γὰρ περὶ τὸ νοσοῦν σῶμά ἐστὶ τις τέχνη, ἢν προ-
αγορεύομεν ἰατρικὴν, οὐχὶ δὲ καὶ περὶ τὴν νοσοῦσαν ψυχὴν
ἐστὶ τις τέχνη, οὐτ' ἐν τῇ κατὰ μέρος θεωρία τε καὶ θεραπεία
δεῖ λείπεσθαι ταύτην ἐκείνης. διὸ καί, καθάπερ τῷ περὶ τὰ
σώματα ἰατρῷ καθήκει τῶν τε συμβαινόντων αὐτοῖς παθῶν ἐν-
20 τὸς εἶναι, ὡς εἰώθασι τοῦτο λέγειν, καὶ τῆς ἐκάστῳ οἰκείας
θεραπείας, οὕτω καὶ τῷ τῆς ψυχῆς ἰατρῷ ἐπιβάλλει, ἀμφο-
τέρων τούτων ἐντὸς εἶναι, ὡς ἔνι ἄριστα. καὶ ὅτι οὕτως ἔχει,
μάθοι ἂν τις τῆς πρὸς ταῦτα ἀναλογίας παρατεθείσης ἀπ' ἀρ-
χῆς. ἢ γὰρ πρὸς ταῦτα ἀντιπαρατείνουσα οἰκειότης παραστή-
25 σκει, ὡς οἶομαι, καὶ τὴν τῶν θεραπειῶν ὁμοιότητα, καὶ ἔτι τὴν
ἀμφοτέρων τῶν ἰατρειῶν πρὸς ἀλλήλας ἀναλογίαν.“

ὅτι μὲν οὖν ἀναλογίαν τινὰ βούλονται εἶναι τῶν ἐν τῇ ψυχῇ
τοῖς κατὰ τὸ σῶμα, δῆλον οἶμαι γεγενῆσθαι, καὶ οὐ μόνον γε διὰ τῆς
προγεγραμμένης ὁμήσεως, ἀλλὰ καὶ δι' ὧν ἐφεξῆς γράφει, τόνδε τὸν
30 τρόπον ἐχόντων·

„Καθάπερ γὰρ καὶ ἐπὶ τοῦ σώματος θεωρεῖται ἰσχύς τε
καὶ ἀσθένεια, εὐτονία καὶ ἀτονία [καὶ τόνος], πρὸς δὲ τούτοις
ὑγίειά τε καὶ νόσος, εὐεξία τε καὶ καχεξία,“ καὶ τᾶλλα ὅσα τού-
τοις ἐξῆς καταλέγει πάθη τε καὶ ἀρρώστηματα καὶ νοσήματα, „κατὰ
35 τὸν αὐτόν, φησί, τρόπον ἀνάλογόν τινα πᾶσι τούτοις καὶ ἐν
ψυχῇ λογικῇ συνίσταται τε καὶ ὀνομάζεται.“

εἴθ' ἐξῆς ἐπιφέρων φησὶν „Ὡς οἶομαι, ἀπὸ τῆς τοιαύτης ἀνα-
λογίας τε καὶ ὁμοιότητος καὶ τῆς ἐν αὐτοῖς συνωνυμίας γεγε-
νημένης. Καὶ γὰρ καὶ κατὰ ψυχὴν τινὰς λέγομεν ἰσχύειν καὶ

3 ὦν scripsi, οὖν ed.
τινῆς. 32 seclussit Müller.

6 fortasse ἢ βα(ι)ά, ὡς.

27 τινὰ Cornarius, li.

35 ἀνάλογά Müller.

ἀσθενεῖν καὶ εὐτόνους καὶ ἀτόνους εἶναι, καὶ ἔτι νοσεῖν καὶ ὑγιαίνειν, οὕτω πως καὶ τοῦ πάθους καὶ τοῦ κατ' αὐτὴν ἀρρωστημάτων λεγομένου καὶ τῶν τούτοις παραπλησίων.

His verbis dicit Galenus Chrysippum analogiam statuisse quae inter synonymas et corporis et animi condiciones intercedat: „καὶ γὰρ τοῦνομα καὶ τὸν λόγον αὐτῶν εἶναι τὸν αὐτόν, εἴ γε δὴ συνώνυμά φησιν ὑπάρχειν αὐτά.“ — — ὅτι μὲν οὖν πρόκειται τῷ Χρυσίππῳ ἀναλογίαν ἅπασαν ἐξηγεῖσθαί τε καὶ φυλάττειν, ἐκ τούτων δῆλον. εἰ δὲ ἐπιχειρήσας αὐτὸ ποιεῖν, οὐ τυγχάνει τοῦ προτεθέντος, οὐκ ἀποστατέον ἐστὶ τῆς ὁμοιότητος, ἀλλὰ (416 Mü.) τῇ 10 διδασκαλίᾳ μεμπτέον, ὡς οὐκ ἀληθεῖ. τοῦτο δ' οὐδὲν ἤτιον αὐτῷ καὶ κατὰ τὸν ἐφεξῆς ὑπάρχει λόγον ἅπαντα τὸν ἐν τῷ περὶ παθῶν ἠθικῷ. γράφει γοῦν ὧδε·

„Διὸ καὶ κατὰ τρόπον προῆκται Ζήνωνι λόγος. ἡ δὲ τῆς ψυχῆς νόσος ὁμοιοτάτη ἐστὶ τῇ τοῦ σώματος ἀκαταστασίᾳ. 15 λέγεται δὲ εἶναι σώματος νόσος ἡ ἀσυμμετρία τῶν ἐν αὐτῷ, θερμοῦ καὶ ψυχροῦ, ξηροῦ καὶ ὑγροῦ.“

Καὶ μετ' ὀλίγα·

„Ἡ δ' ἐν τῷ σώματι ὑγίεια εὐκρασία τις καὶ συμμετρία τῶν δ' εἰρημένων.“ 20

Καὶ πάλιν ἐφεξῆς·

„Οἶμαι γὰρ εἶναι εὐεξίαν σώματος τὴν ἀρίστην τῶν ῥηθέντων εὐκρασίαν.“

Καὶ πάλιν ἐφεξῆς·

„Λέγεται δὲ καὶ ταῦτα οὐκ ἄπο τρόπου ἐπὶ τοῦ σώματος, 25 διότι ἡ ἐν θερμοῖς καὶ ψυχροῖς καὶ ὑγροῖς καὶ ξηροῖς γενομένη συμμετρία ἢ ἀσυμμετρία ἐστὶν ὑγίεια ἢ νόσος, ἡ δ' ἐν νεύροις συμμετρία ἢ ἀσυμμετρία ἰσχύς ἢ ἀσθένεια καὶ εὐτονία ἢ ἀτονία, ἡ δ' ἐν τοῖς μέλεσι συμμετρία ἢ ἀσυμμετρία κάλλος ἢ αἰσχος.“

Sequentibus G. multis verbis probare studet, Chrysippum dicere 30 nequivisse: *τίνων ἐστὶ μορίων ἢ τῆς ψυχῆς ὑγίεια συμμετρία καὶ νόσος ἀσυμμετρία.*

471a Galenus de H. et Plat. decr. V 2 (160) p. 420 M. *καίτοι γράφει γ' ἐφεξῆς ὡς ὀλίγον ἔμπροσθεν αὐτοῦ παρεθέμην ῥήσεων ὡδί.*

„Διὸ καὶ καλὴ ἢ αἰσχροὶ ψυχῆ ἀνάλογον ῥηθήσεται κατὰ 35 συμμετρίαν τέ τινα καὶ ἀσυμμετρίαν τοιῶνδ' ἐτινων μερῶν.“

— — *τίνα δ' ἐστὶ ταῦτα τὰ τῆς ψυχῆς μόρια, μὴ δυνάμενος εἰπεῖν, ὡς ἂν ἐν ἐνὶ μόνῳ, τῷ λογιστικῷ, καὶ τὴν ὑγίειαν αὐτῆς καὶ τὴν νόσον καὶ τὸ κάλλος καὶ τὸ αἰσχος τιθέμενος, ἀναγνάξεται περι-*

11 αὐτῷ Müller, αὐτῆ codd.

20 δ' εἰρημένων Müller διηρημ. codd.

πλέκειν τε τὸν λόγον καὶ τῶν ἐνεργειῶν αὐτῆς ὡς μερῶν μνημονεύειν. ἐφεξῆς γοῦν οἷς παρεθέμην ὡδὶ γράφει·

„Ἐστι δὲ τῆς ψυχῆς μέρη, δι' ὧν ὁ ἐν αὐτῇ λόγος συνέστηκε καὶ ἡ ἐν αὐτῷ διάθεσις. Καὶ ἔστι καλῆ ἢ αἰσχροῦ ψυχῆ
5 κατὰ τὸ ἡγεμονικὸν μόριον ἔχον οὕτως ἢ οὕτως κατὰ τοὺς οἰκείους μερισμούς.“

ποίους οἰκείους μερισμούς, ὃ Χρύσιππε, προσγράψας ἐφεξῆς ἀπαλάξεις ἡμᾶς πραγματῶν. ἀλλ' οὐτ' ἐνταῦθα προσέγραψας, οὐτ' ἐν ἄλλῳ
τινὶ τῶν σεαυτοῦ βιβλίων, ἀλλ' ὥσπερ οὐκ ἐν τούτῳ τὸ πᾶν κῦρος
10 ὑπάρχον τῆς περὶ τῶν παιδῶν πραγματείας, ἀποχωρεῖς τε παραχρηματῆς διδασκαλίας αὐτοῦ καὶ μηκύνεις τὸν λόγον ἐν τοῖς οὐ προσήκουσι, δέον ἐπιμείναι καὶ δεῖξαι, τίνα ποτέ ἐστι τὰ μόρια τοῦ λογιστικοῦ τῆς ψυχῆς.

472 Galenus de H. et Plat. decr. V 3 (161) p. 425 Mü. Ana-
15 logiam, quam inter corporis et animi condiciones intercedere iudicat, demonstrare Chrysippus non potuit μετὰ τοῦ καὶ συγγεῖν εἰς ταῦτόν τὴν δ' ὑγίειαν τῆς ψυχῆς καὶ τὸ κάλλος. ἐπὶ μὲν γὰρ τοῦ σώματος ἀκριβῶς αὐτὰ διωρίσατο, τὴν μὲν ὑγίειαν ἐν τῇ τῶν στοιχείων συμμετρίᾳ θέμενος, τὸ δὲ κάλλος ἐν τῇ τῶν μορίων. ἐδήλωσε
20 γὰρ σαφῶς τοῦτο διὰ τῆς προγεγραμμένης ὀλίγον ἔμπροσθεν ῥήσεως, ἐν ἣ τὴν μὲν ὑγίειαν τοῦ σώματος ἐν θερμοῖς καὶ ψυχροῖς καὶ ξηροῖς καὶ ὑγροῖς συμμετρίαν εἶναι φησιν, ἅπερ δὴ στοιχεῖα δηλονότι τῶν σωμάτων ἐστίν, τὸ δὲ κάλλος οὐκ ἐν τῇ τῶν στοιχείων, ἀλλ' ἐν τῇ τῶν μορίων συμμετρίᾳ συνίστασθαι νομίζει etc.

25 p. 427 M. κατὰ γὰρ τοὺς οἰκείους τοῦ λόγου μερισμούς καλλὴν ἢ αἰσχροὺν ἔφησε γίνεσθαι ψυχῆν. ὑγιαίνουσα δ' ἡ νοσοῦσα πῶς ἂν γένοιτο, παρέλιπεν, εἰς ταῦτόν οἶμαι συγγέων ἄμφω, καὶ μὴ δυνάμενος ἀκριβῶς τε καὶ ὠρισμένως ὑπὲρ αὐτῶν ἀποφῆσθαι.

30 473 Galenus de H. et Plat. decr. IV 6 (147) p. 376 Mü. Ὅτι δ' ὁ Χρύσιππος οὐχ ἄπαξ ἢ δὶς, ἀλλὰ πάννυ πολλὰκις αὐτὸς ὁμολογεῖ, δύνανται τινὰ ἐτέρων εἶναι τῆς λογικῆς ἐν ταῖς ψυχαῖς τῶν ἀνθρώπων αἰτίαν τῶν παιδῶν, ἐνεστὶν ἡμῖν ἐκ τῶν τοιούτων καταμαθεῖν, ἐν οἷς

3 Ubi haec verba iterum afferuntur (p. 421, 15 Mü.) post δέ additur γε.
10 ἀποχωρήσεις libri, corr. Mü. 24 Sequentia: δακτύλου πρὸς δάκτυλον δηλονότι καὶ συμπάντων αὐτῶν πρὸς τε μετακάρπιον καὶ καρπὸν, καὶ τούτων πρὸς πῆχυν, καὶ πήχεως πρὸς βραχίονα, καὶ πάντων πρὸς πάντα, καθάπερ ἐν τῷ Πολύκλειτου κανόνι γέγραπται. πάσας γὰρ ἐκιδάξας ἡμᾶς ἐν ἐκείνῳ τῷ συγγράμματι τὰς συμμετρίας τοῦ σώματος ὁ Πολύκλειτος, ἔργῳ τὸν λόγον ἐβεβαίωσε, δημιουργήσας ἀνδριάντα κατὰ τὰ τοῦ λόγου προστάγματα, καὶ καλέσας δὴ καὶ αὐτὸν τὸν ἀνδριάντα, καθάπερ καὶ τὸ σύγγραμμα, κανόνα ipsa quoque ex Chrys. desumpsisse Galenum verisimile.

αἰτιᾶται τῶν πραττομένων οὐκ ὀρθῶς ἀτονίαν τε καὶ ἀσθένειαν τῆς ψυχῆς· οὕτω γὰρ αὐτὰς ὀνομάζει, καθάπερ γε καὶ τὰναντία τὸ μὲν εὐτονίαν τὸ δ' ἰσχύν. ὅσα γὰρ οὐκ ὀρθῶς πράττουσιν ἄνθρωποι, τὰ μὲν εἰς μοχθηρὰν κρίσιν ἀναφέρει, τὰ δ' εἰς ἀτονίαν καὶ ἀσθένειαν τῆς ψυχῆς, ὥσπερ γε καὶ ὧν κατορθοῦ-⁵σιν ἢ ὀρθῆ κρίσις ἐξηγεῖται μετὰ τῆς κατὰ τὴν ψυχὴν εὐτονίας. ἀλλὰ τοιούτων, ὥσπερ ἢ κρίσις ἔργον ἐστὶ τῆς λογικῆς δυνάμεως, οὕτως ἢ εὐτονία ῥόμη τε καὶ ἀρετὴ δυνάμεως ἐτέρας παρὰ τὴν λογικὴν, ἣν αὐτὸς ὁ Χρύσιππος ὀνομάζει τόνου, ἀφίστασθαι τέ φησιν ἐστὶν ὅτε τῶν ὀρθῶς ἐγνωσμένων ἡμῖν, ἐν-¹⁰δόντος τοῦ τόνου τῆς ψυχῆς καὶ μὴ παραμείναντος ἕως παντὸς μῆδ' ἐξυπηρετήσαντος τοῖς τοῦ λόγου προστάγμασιν, ἐναργῶς ἐν τοῖς τοιούτοις ἐνδεικνύμενος, οἷόν τι τὸ πάθος ἐστίν. ἤδη δὲ καὶ ῥῆσιν αὐτοῦ τινα παραγράφω, περὶ τούτων ἐκδιδάσκουσαν. ἐστὶ δ' ἐκ τοῦ περὶ παθῶν ἠθικοῦ.

„Ἐτι δὲ καὶ κατὰ τοῦτ' ἴσως οἱ ἐπὶ τοῦ σώματος λέγονται τόνοι ἄτονοι καὶ εὐτονοι εἶναι κατὰ τὸ νευρῶδες, τῷ δύνασθαι ἡμᾶς ἢ ἀδυνατεῖν ἐν τοῖς διὰ τούτων ἐπιτελούμενοις ἔργοις, καὶ ὁ ἐν τῇ ψυχῇ τόνος λέγεται, ὡς εὐτονία καὶ ἀτονία.“

Καὶ ἐφεξῆς·

„Ὅσπερ γὰρ ἐν δρόμῳ καὶ ἀνθέξει τινὸς καὶ τοῖς παραπλησίοις ἤδη, ἃ διὰ τῶν νεύρων ἐνεργεῖται, ἔστι τις ἐπιτελεστικὴ κατάστασις καὶ ἐνδοτικὴ, τῶν νεύρων προεκκελυμένων καὶ ἀνειμένων, ἀναλόγως καὶ ἐπὶ ψυχῆς ἐστὶ τοιοῦτο νευρῶδες, καθ' ὃ καὶ κατὰ μεταφορὰν ἀνεύρους τινὰς λέγομεν²⁵ καὶ νεῦρα ἔχειν.“

εἶθ' ἐξῆς ἐξηγούμενος αὐτὸ τοῦτο τάδε γράφει·

„Ὁ μὲν δειμῶν ἐπιγινομένων ἀφίσταται, ὁ δὲ κέρδους ἢ ζημίας φερομένης ἐξελύθη καὶ ἐνέδωκεν, ὁ δὲ καθ' ἕτερα τοιαῦτα οὐκ ὀλίγα. ἕκαστον γὰρ τῶν τοιούτων τρέπεταί τε καὶ³⁰ δουλοῦται ἡμᾶς, ὡς ἐνδιδόντας αὐτοῖς καὶ φίλους καὶ πόλεις προδιδόναι, καὶ αὐτοὺς εἰς πολλὰς καὶ ἀσχήμονας πράξεις ἐπιδιδόναι, τῆς πρὸς θάτερα φορᾶς ἐκλυθείσης. οἷος εἰσῆκται καὶ τῷ Εὐριπίδῃ ὁ Μενέλαος· σπασάμενος γὰρ τὴν μάχαιραν φέρεται ἐπὶ τὴν Ἑλένην ὡς ἀναιρήσων, ἰδὼν δὲ καὶ κατα-³⁵πλαγεῖς εἰς τὸ κάλλος ἐξέβαλε τὴν μάχαιραν, οὐδὲ ταύτης ἔτι δυνάμενος κρατεῖν, καθὰ καὶ ἡ ἐπίπληξις αὕτη εἴρηκεν αὐτῷ· (Eur. Andr. 629. 630)

7 conicio τείνον. 12 μῆδ' Mü., li. μήτ'. 19 ὡς delet Mü. 21 δρόμῳ Mü., li. τρόμῳ. || τοῖς π—οις Mü., li. τῶν π—ων. 31 φίλους Corn., πολλοὺς MA. 33 θάτερα scripsi, θέατρα libri. 37 verba corrupta. Ham. αὐτή.

ὃ δ' ὡς ἐσεΐδες μαστὸν [ἐκείνης] ἐκβαλὼν ξίφος
φίλημ' ἐδέξω, προδότιν αἰκάλλων κύνα.“

p. 380 Mū. ὅθεν καὶ αὐτὸς ὁ Χρύσιππος ἐπιφέρων ἐρεῖ·

„Διὸ πάντων τῶν φαύλων οὕτω πραττόντων ἀποστατι-
5 κῶς καὶ ἐνδοτικῶς κατὰ πολλὰς αἰτίας, ἀσθενῶς καὶ κακῶς
ἕκαστα πράττειν ἂν λέγοιντο.“

De verbis „κατὰ πολλὰς αἰτίας“ disputat Galenus: Utinam mul-
tas illas Chr. causas protulisset: εἰ γὰρ τις προσέχοι τὸν νοῦν, οὐδὲν
οὕτως εὐρήσει συνέχον τὴν περὶ τῶν παθῶν πραγματείαν, καὶ μά-
10 λιστα τὴν θεραπευτικὴν, ἐν ἧ ταῦτ' ἔγραψεν, ὡς τὸ πάσας γνῶναι
τὰς αἰτίας, ὑφ' ὧν ἀποχωροῦσι τῶν ἐξ ἀρχῆς κρίσεων οἱ κατὰ πάθος
τι πράττοντες. ὁ δέ γε τοσούτου δεῖ συμπάσας ἀκριβῶς ἐκδιδάσκειν,
ὥστ' οὐδ' αὐτὴν ταύτην ἧς μέμνηται νῦν ἐδήλωσε σαφῶς.

Versus quosdam Medae Euripidis attulisse Chrys. in hoc libro
15 G. testatur p. 382 Mū.: ἡ δέ γε Μήδεια βιασθεῖσα πρὸς τοῦ θυμοῦ,
περὶ ἧς καὶ αὐτῆς οὐκ οἶδ' ὅπως ὁ Χρύσιππος οὐκ αἰσθάνεται καθ'
ἑαυτοῦ τῶν Εὐριπίδου μεμνημένος ἐπὼν· (Eur. Med. 1078. 1079)

Καὶ μανθάνω μὲν, οἷα δρᾶν μέλλω κακά,

Θυμὸς δὲ κρίσεων τῶν ἐμῶν βουλευμάτων.

20 Cuius rei exemplum hos versus attulerit Chr., ex Galeni loco
non patet.

474 Origenes contra Celsum I 64 Vol. I p. 117, 16 Kō. (p. 379
Delarue). καὶ ταῦτα δ' ἂν προσθεῖην τοῖς λεγομένοις ὅτι Χρύσιπ-
πος ἐν τῷ περὶ παθῶν θεραπευτικῷ πειρᾶται ὑπὲρ τοῦ καταστει-
25 λαι τὰ ἐν ἀνθρώποις πάθη τῶν ψυχῶν, μὴ προσποιησάμενος ποιοῦν
τὸ τῆς ἀληθείας ἐστὶ δόγμα, θεραπεύειν κατὰ τὰς διαφόρους αἰρέσεις
τοὺς ἐν τοῖς πάθεσι προκατειλημμένους, καὶ φησὶν ὅτι κἂν ἡδονὴ
τέλος ἦ, οὕτως θεραπευτέον τὰ πάθη· κἂν τρία γένη τῶν ἀγαθῶν,
οὐδὲν ἦττον καὶ κατὰ τὸν λόγον τοῦτον τῶν παθῶν οὕτως ἀπαλλακ-
30 τέον τοὺς ἐνεχομένους αὐτοῖς.

Cf. VIII 51 Vol. II p. 266, 18 Kō. (p. 779 Del.). ἀλλὰ φιλανθρω-
πότερον οἶμαι Κέλσον Χρύσιππον πεποιημέναι ἐν τῷ περὶ παθῶν
θεραπευτικῷ, βουλόμενον θεραπεῦσαι τὰ πάθη ὡς κατεπείγοντα
καὶ ἐνοχλοῦντα τὴν ἀνθρωπίνην ψυχὴν, προηγουμένως μὲν τοῖς δο-
35 κούσιν αὐτῷ ὑγιέσι λόγοις, δευτέρως δὲ καὶ τρίτως κἂν τοῖς μὴ
ἀρέσκουσι τῶν δογμάτων·

„Κἂν γὰρ τρία, φησὶν, ἢ γένη τῶν ἀγαθῶν, καὶ οὕτω θερα-
πευτέον τὰ πάθη· οὐ περιεργαζόμενον ἐν τῷ καιρῷ τῆς φλεγ-

6 λέγοιντο Mū., li. λέγοιτο. 26 τὸ Φ Del., τι ceteri. 29 καὶ EH, om.
ceteri.

μονῆς τῶν παθῶν τὸ προκαταλαβὸν δόγμα τὸν ὑπὸ τοῦ πά-
θους ἐνοχλούμενον· μή πως τῇ ἀκαίρῳ περὶ τὴν ἀνατροπὴν
τῶν προκαταλαβόντων τὴν ψυχὴν δογμάτων σχολῆ ἢ ἐγχε-
ροῦσα θεραπεία παραπόληται.“ Φησὶ δὲ ὅτι „κἂν ἡδονὴ ἢ τὸ
ἀγαθὸν καὶ τοῦτο φρονῆ ὁ ὑπὸ τοῦ πάθους κρατούμενος· οὐ-
δὲν ἦττον αὐτῷ βοηθητέον καὶ παραδεικτέον, ὅτι καὶ τοῖς
ἡδονὴν τὰγαθὸν καὶ τέλος τιθεμένοις ἀνομολογούμενόν ἐστι
πᾶν πάθος.“

475 Galenus de H₁ et Plat. decr. IV 6 (149) p. 383 Mū. Χρυσί-
σιππος δ' οὔτε τῆς ἐν τούτοις ἐναντιώσεως αἰσθάνεται καὶ μυρία ἔτερα ¹⁰
γράφει τοιαῦτα, καθάπερ ἐπειδὴν λέγει·

„Ἐστι δ', ὡς οἶμαι, κοινότατον ἢ ἄλογος αὕτη φορά καὶ
ἀπεστραμμένη τὸν λόγον, καθ' ὃ καὶ θυμῷ φασμέν τινὰς φέ-
ρεσθαι.“

καὶ πάλιν·

„Διὸ καὶ ἐπὶ τῶνδε τῶν ἐμπαθῶν ὡς περὶ ἐξεστηκότων
ἔχομεν καὶ ὡς πρὸς παρηλλαχότας ποιούμεθα τὸν λόγον καὶ
οὐ παρ' ἑαυτοῖς οὐδ' ἐν ἑαυτοῖς ὄντας.“

καὶ ἐφεξῆς δὲ πάλιν ἐξηγούμενος αὐτὰ ταῦτα·

„Ἡ δὲ παραλλαγή γίγνεται καὶ ἡ ἐξ αὐτοῦ ἀναχώρησις οὐ ²⁰
κατ' ἄλλο τι ἢ τὴν τοῦ λόγου ἀποστροφὴν, ὡς προείπομεν.“

τό τε γὰρ „θυμῷ φέρεσθαι“ καὶ „ἐξεστηκέναι“ καὶ „οὐ παρ'
ἑαυτοῖς οὐδ' ἐν ἑαυτοῖς εἶναι“ καὶ πάνθ' ὅσα τοιαῦτα, φανερώς
μαρτυρεῖ τῷ κρίσει εἶναι τὰ πάθη κἂν τῇ λογικῇ δυνάμει τῆς ψυχῆς
συνίστασθαι, καθάπερ καὶ τὰ οὕτως ἔχοντα· ²⁵

„Διὸ καὶ τοιαύτας ἔστιν ἀκοῦσαι φωνὰς ἐπὶ τε τῶν ἐρών-
των καὶ τῶν ἄλλως σφόδρα ἐπιθυμούντων, καὶ ἐπὶ τῶν ὀργι-
ζομένων, ὅτι τε τῷ θυμῷ θέλουσι χαρίζεσθαι καὶ ἂν αὐτοὺς
εἴτ' ἄμεινον εἴτε μὴ καὶ μηδὲν λέγειν αὐτοῖς καὶ ὡς τοῦτο ἐκ
παντός γε τρόπου ποιητέον, καὶ εἰ διαμαρτάνουσι καὶ εἰ ³⁰
ἀσύμφορόν ἐστιν αὐτοῖς.“

καὶ γὰρ καὶ τὰ οὕτως ὑπὸ τοῦ Χρυσίσιππου λεγόμενα etc. — —
ὅμοια δὲ τοῖς προγεγραμμένοις καὶ τὰ οὕτως ὑπὸ τοῦ Χρυσίσιππου
λεγόμενα, καθάπερ ἔχει καὶ τάδε·

„Οἷας μάλιστα φοράς καὶ οἱ ἐρώμενοι ἀξιοῦσι πρὸς ἑαυ-
τοὺς ἔχειν τοὺς ἐραστάς, ἀπερικεπτότερον καὶ ἄνευ ἐπιστρο-
φῆς λογικῆς ἵσταμένους, καὶ ἔτι τοῦ παραινούντος λόγου
αὐτοῖς ὑπερβατικούς ὄντας, μᾶλλον δ' οὐδ' ὅλως ὑπομονητι-
κοὺς ἀκοῦσαι τινος τοιοῦτου.“

Καὶ γὰρ τὰ τοιαῦτα πάντα τῇ παλαιᾷ δόξῃ μαρτυρεῖ, καθάπερ
καὶ τὰ ἐφεξῆς αὐτῶν τάδε:

„Οὕτως τε μακρὰν ἀπέχουσιν ἀπὸ τοῦ λόγου, ὡς ἂν ἀκού-
σαι ἢ προσέχειν τινὶ τοιοῦτῳ, ὥστε μὴδὲ τὰ τοιαῦτα ἀπο τρό-
5 που ἔχει γ' αὐτοῖς λέγεσθαι·

(Eur. fr. 341N) Κύπρις γὰρ οὐδὲ νουθετουμένη χαλᾷ·

Ἄν γὰρ βιάζῃ, μᾶλλον ἐντείνειν φιλεῖ.

(Eur. fr. 668N) — — — Νουθετούμενος δ' ἔρω

Μᾶλλον πιέζει.“ — —

10 Καὶ γὰρ καὶ ταῦτα καὶ τὰ ἐφεξῆς λεγόμενα τῷ παλαιῷ μαρτυρεῖ
δόγματι περὶ τῆς τῶν παθῶν γενέσεως· ἔχει δ' οὕτως·

„Ὅτι δ' ὡσπερ ἄκαιρον ἐπιτιμητὴν καὶ οὐκ ἐπιγνώμονα
τοῖς γινομένοις ἐν τῷ ἔρᾳ ἀποκλίνουσι τὸν λόγον, καθάπερ
ἄνθρωπον ἀκαίρως δοκοῦντα νουθετεῖν, ἡνίκα δὴ καὶ οἱ θεοὶ
15 δοκοῦσιν αὐτοῖς ἐπιέναι ἐπιорκεῖν.“

καὶ ἔτι τὰ τούτων ἐξῆς·

„Ἐτι μᾶλλον <ἂν> ἐξεῖη, φησὶν, αὐτοῖς τὸ ἐπιὸν ποιεῖν
ἀκολουθοῦσι τῇ ἐπιθυμίᾳ.“

476 Galenus de H. et Plat. dogm. IV 4 (141) p. 356 Mü. dicit
20 „ἄλογος“ vocem adhiberi aut de στερήσει aut de κακώσει τοῦ λόγου.
ἄλλο δὲ τρίτον ἢ καὶ νῆ Δία τέταρτον, ὡς οὗτοι (Chrysippi sc. secta-
tores) βιάζονται, σημαίνοντο οὐκ ἔστιν ἐν ἔθει τοῖς Ἑλλήσιν, ὃ
ἐξηγεῖσθαι τὴν φωνὴν ἐπαγγέλλονται. δηλοῖ δὲ τοῦτο καὶ αὐτὸς ὁ
Χρῦσιππος ἐν τῇδε τῇ ῥήσει.

25 „Διὸ καὶ οὐκ ἀπὸ τρόπου λέγεται ὑπὸ τινων τὸ τῆς ψυ-
χῆς πάθος εἶναι κίνησις παρὰ φύσιν, ὡς ἐπὶ φόβου ἔχει καὶ
ἐπιθυμίας καὶ τῶν ὁμοίων. πάσαι γὰρ αἱ τοιαῦται κινήσεις
τε καὶ καταστάσεις ἀπειθεῖς τε τῷ λόγῳ εἰς καὶ ἀπεστραμ-
μέναι. καθ' ὃ καὶ ἀλόγως φημὲν φέρεσθαι τοὺς τοιοῦτους,
30 οὐχ οἷον κακῶς ἐν τῷ διαλογίζεσθαι, ὡς ἂν τις εἴποι κατὰ
τὸ ἔχειν ἐναντίως πρὸς τὸ εὐλόγως, ἀλλὰ κατὰ τὴν τοῦ λό-
γου ἀποστροφὴν.“

Unde haec sumpta sint, ex sequentibus apparet p. 358 Mü. ὡς εἶγε
χρώμεθα λόγῳ καὶ κατ' αὐτὴν (sc. τὴν τοῦ πάθους κίνησιν), οὐκ ὀ-
35 θῶς ὁ Χρῦσιππος εἶπεν, ἐν τε τῷ πρώτῳ περὶ παθῶν, „οὐχὶ διη-
μαρτημένως φέρεται καὶ παριδῶν τι κατὰ τὸν λόγον, ἀλλ' ἀπεστραμ-
μένως τε καὶ ἀπειθῶς αὐτῷ,“ καὶ πάλιν ἐν τῷ θεραπευτικῷ τῶν
παθῶν αὐτὰ δὴ ταῦτα τὰ μικρῷ πρόσθεν μοι παραγεγραμμένα διὰ

5 ita Ham., vulgo ἔχειν. 16 ante ἡνίκα haec verba transponit Mü.

17 ἂν post μᾶλλον add. Mü.; fort. ἐξεῖναι φασιν αὐτοῖς. 22 οἶ pro ὃ Mü.

τῆς ῥήσεως, ἐν ἧ τὸ μὲν ἐναντίως τῷ εὐλόγως λεγόμενον ἄλογον οὐκ ἔφασκεν etc. — — ἐπιφέρων γοῦν φησιν·

„Οἶαι καὶ ἀκρατεῖς αἱ τοιαῦται καταστάσεις εἰσίν, ὡς ἂν οὐ κρατούντων ἑαυτῶν, ἀλλ' ἐκφερομένων, καθάπερ οἱ τῷ τόνῳ τρέχοντες προσεκφέρονται, οὐ κρατοῦντες τῆς τοιαύτης κινήσεως. οἱ δὲ κατὰ τὸν λόγον κινούμενοι ὡς ἂν ἡγεμόνα καὶ τούτῳ οἰακίζοντες, κἂν ὅποιοςοῦν ἦ, κρατοῦσιν [ἦτοι ἀπαθεῖς εἰσι] τῆς τοιαύτης κινήσεως καὶ τῶν κατ' αὐτὴν ὀρμῶν.“

Paucis interpositis quibus probat verbis κἂν ὅποιοςοῦν ἦ Chrysippum discrimen illud significare, quod inter πάθος et ἀμάρτημα intercedat, Gal. eundem Chrisippi locum iterum adfert, sed ultimis verbis paullulum mutatis et additis quibusdam:

„κρατοῦσι τῶν κινήσεων καὶ τῶν κατ' αὐτὰς ὀρμῶν, ὥστε πεισθῆναι, ἐάν περ ἐνδεικνύηται αὐτός, παραπλησίως τοῖς περιπατοῦσιν.“

οὐκ ἄρκεθεῖς δὲ τούτοις ἐπιφέρει·

„Διὸ καὶ αἱ οὕτως ἄλογοι κινήσεις πάθη τε λέγονται καὶ παρὰ φύσιν εἶναι, ἅτ' ἐκβαίνουσαι τὴν λογικὴν εὐστασίαν.“

ibidem ep. 5 (143) p. 364 Mü. οὐ μόνον τοίνυν οἱ ἄλλοι, ἀλλὰ καὶ ὁ Χρυσίππος αὐτὸς ἐν τοῖς περὶ παθῶν συγγράμμασιν ἐπ' οὐδεμιᾶς ὀρμίζει βεβαίως δόξης, ἀλλ' αἰεὶ σαλεύει καθάπερ ἐν κλύδωνι. καὶ γὰρ καὶ χωρὶς λόγου παντὸς γίνεσθαι φησι τὰ πάθη, καὶ αὐτὸς τῆς λογικῆς εἶναι δυνάμεως μόνης, ὥστε διὰ τοῦτο μηδὲ ἐν τοῖς ἀλόγοις ζῴοις συνίστασθαι, καὶ χωρὶς κρίσεως γίνεσθαι, καὶ αὐτὸς κρίσεις εἶναι. ἐμπλίπτει δὲ ποτε καὶ εἰς τὸ φάσκειν, εἰκὴ γίνεσθαι τὰς κατὰ τὰ πάθη κινήσεις, ὅπερ οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν ἢ ἀναιτίως, εἴ τις ἀκριβῶς ἐξετάξοι τὸ ῥῆμα. αἷς γοῦν ὀλίγον ἐμπροσθεν γέγραφα ῥήσεσιν ἐφεξῆς φησιν·

„Οἰκείως δὲ τῷ τῶν παθῶν γένει ἀποδίδοται καὶ ἡ πτοιά κατὰ τὸ ἐννεσοβημένον τοῦτο καὶ φερόμενον εἰκὴ.“

Cf. id. V 1 (156) p. 407 Mü. τῶν ἄλλων Στωϊκῶν, οἳ γε μέχρι τοσοῦτον φιλονεικίας ἤκουσιν, ὥστ' ἐπειδὴ τῆς λογικῆς δυνάμεως ἔφασαν εἶναι τὰ πάθη, τοῖς ἀλόγοις ζῴοις μὴ μετέχειν αὐτῶν συγχορεῖν, οἱ πλείστοι δ' οὐδὲ τοῖς παιδίοις, ὅτι δηλαδὴ καὶ ταῦτ' οὐδέπω λογικά.

477 Origenes comment. in Matthaeum Vol. III p. 591 Delarue. ὅπερ δὲ ἐπὶ τῶν κατὰ τὰ ἀφροδίσια λέλεκται περὶ τῶν παιδίων, τοῦτ'

3 ὅθεν Mü. dubitanter. 7 desunt haec verba in schedis Cantabrig.
15 ἐνδεικνύηται Mü., li. ἐνδείκνυται. 22 ὀρμίζει Mü., li. ὀρίζει.

ἂν λεχθεῖη καὶ περὶ τῶν λοιπῶν παθῶν καὶ ἀφῶσθημάτων καὶ νοσημάτων τῆς ψυχῆς, εἰς ἃ μὴ πέφυκε παιδία ἐμπίπτειν, ὅσα τὸν λόγον μηδέπω συμπεπλήρωκεν.

paulo post: ὁ στραφεῖς ὡς παιδία καὶ ἕξιν ἀναλαβῶν ἐκ λόγου
5 τῆς λύπης ἀπαράδεκτον. —

p. 592. ὡς μὲν οὖν πρὸς τὸ ἀκριβὲς ἀποδέδεικται καὶ ἄλλοις ὅτι οὐδὲν τῶν παθῶν πίπτει εἰς τὰ μηδέπω συμπεπληρωκότα τὸν λόγον παιδία· εἰ δ' οὐδὲν δηλονότι καὶ ὁ φόβος· ἀλλ' εἰ ἄρα ἀνάλογόν τι τοῖς πάθεσι, καὶ ταῦτα ἀμυδρὰ καὶ τάχιστα ἀνασκευαζόμενα καὶ θερα-
10 πεύόμενα γίνεται ἐν τοῖς παιδίοις. — ὅτι τὰ παιδία τὸν μὲν φόβον τῶν φάτων οὐ πάσχει, ἄλλο δέ τι οἱ διακριβοῦντες τὰ τῶν παθῶν καὶ τῶν ὀνομάτων ἐκείνων λέγουσιν εἶναι φόβον. οἷον δὲ καὶ τὸ τῶν παιδίων ἀμνησίκακον, παρ' αὐτοὺς τοὺς τῶν δακρῶν καιροῦς ἐν ἀκαρεῖ μεταβαλλομένων καὶ γελώντων καὶ συμπαιζόντων τοῖς
15 νομιζομένοις λελυπημένοι καὶ πεφοβημένοι, ἀλλ' οὐ κατὰ τὴν ἀλήθειαν ταῦτα ἐνηργηκόσιν.

478 Galenus de H. et Plat. decr. IV 6 (149) p. 386 Mü. καὶ μὲν δὴ καὶ ὅταν μνημονεύῃ τοῦ Μενανδρείου ἔπους, ἐν ᾧ φησὶ τὸν νοῦν ἔχων ὑποχείριον εἰς τὸν πίθον δέδωκα, φανερῶς ἀνταῦθα μαρ-
20 τυροῦσαν ἀπόφασιν τῆ παλαιᾶ δόξῃ παρατίθεται, καθάπερ κάπειδαν ἐξηγούμενος τὸ μὴ παρ' ἑαυτοῖς εἶναι μηδ' ἐν ἑαυτοῖς λέγει ταυτί·

„Οἰκείως δὲ καὶ ἐκφέρεσθαι λέγονται οἱ οὕτως ὀργιζόμενοι, τοῖς ἐπὶ τῶν δρομέων προεκφερομένοις παραπλησίως κατὰ τὸ πλεονάζον, τῶν μὲν παρὰ τὴν ἐν τῷ τρέχειν ὀρμὴν,
25 τῶν δὲ παρὰ τὸν ἴδιον λόγον. οὐ γὰρ ἂν οὕτως οἱ γε κρατοῦντες τῆς κινήσεως καθ' ἑαυτοὺς ἂν κινεῖσθαι λέγοιντο, ἀλλὰ κατ' ἄλλην τινὰ βίαν ἕξωθεν αὐτῶν.“

ὁμολογεῖ ἀνταῦθα βίαν τινὰ τὴν κινουσαν εἶναι πᾶσι τοῖς ἐμπαθέσειν ὀρμάς, ὀρθότατα γινώσκων, πλην ὅτι τὴν βίαν ἕξωθεν αὐ-
30 τῶν ἔφησεν εἶναι, δεόν οὐκ ἕξωθεν, ἀλλ' ἐν τοῖς ἀνθρώποις ὑπάρχειν εἰπεῖν etc. — — ὅπερ, οἶμαι, καὶ διὰ τῶν τοιούτων παραδειγμάτων ὁ Χρῦσιππος κατασκευάζων οὐκ αἰσθάνεται. παρατίθεται γοῦν τὸν Εὐριπίδου γεγραμμένον Ἡρακλεῖ πρὸς Ἀδμητον διάλογον. ἔχει δ' ὧδε· (Alc. 1079)

35 Τί δ' ἂν προκόπτοις, εἰ θέλεις στένειν αἰεὶ;
ταυτί μὲν Ἡρακλῆς λέγει, ὁ δ' Ἀδμητος ἀποκρίνεται·

Ἔγνωκα κ' αὐτός, ἀλλ' ἔρωσ τις ἐξάγει.

δῆλον γὰρ ὅτι τῆς ἐπιθυμητικῆς δυνάμεως, οὐ τῆς λογικῆς ὁ ἔρωσ πάθος ὑπάρχων ἐξάγει τὴν ὅλην ψυχὴν καὶ ἄρει τὸν ἄνθρωπον εἰς

ἐναντίας πράξεις ὧν ἐξ ἀρχῆς ἐκεκρίκει. παρατίθεται δὲ καὶ τὰ τοῦ Ἀχιλλέως πρὸς τὸν Πρίαμον εἰρημένα· (Ω 549—551)

Ἄνσχεο μὴδ' ἀλίσστον ὀδύρεο σὸν κατὰ θυμόν·

Οὐ γὰρ τι πρήξεις, ἀκαχήμενος υἱὸς ἔηος,

Οὐδέ μιν ἀνστήσεις, πρὶν καὶ κακὸν ἄλλο πάθῃσθα. 5

Ταῦτα μὲν φησι λέγειν αὐτὸν „παρ' αὐτῷ διαλεγόμενον (οὔτω γὰρ ἔγραψεν αὐτοῖς ὀνόμασιν), ἐξίστασθαι δ' οὐκ ὀλιγάκις ἐκ τῶν αὐτῶν τούτων κρίσεων ἐν τοῖς συμπύπτουσιν, καὶ μὴ κρατεῖν ἑαυτοῦ νικωμένου ὑπὸ τῶν παθῶν.“

Καὶ γὰρ οὖν κἀνταῦθα „τό τε τῶν κρίσεων ἐξίστασθαι“ καὶ τὸ 10 „μὴ κρατεῖν ἑαυτοῦ“ καὶ τὸ „ποτὲ μὲν εἶναι παρ' ἑαυτῷ, ποτὲ δ' οὐ“ καὶ πάνθ' ὅσα τοιαῦτα, τοῖς τε φαινομένοις ἐναργῶς ὁμολογεῖ καὶ τῇ παλαιᾷ δόξῃ περὶ παθῶν τε καὶ ψυχῆς δυνάμεων, οὐ μὴν οἷς ὑπέθετο Χρύσιππος. ὁμοίως δ' εἴρηται καὶ τὰ τοιαῦτα κατὰ τὸ περὶ τῶν παθῶν βιβλίον. 15

„Τὸ γὰρ δὴ σεσοβημένον καὶ παρηλλαχὸς ἐν ἡμῖν καὶ ἀπειθὲς τῷ λόγῳ οὐχ ἦττον ἐπὶ τῆς ἡδονῆς καταγίνεται.“

καὶ πάλιν·

„Οὔτω γὰρ ἐξιστάμεθα καὶ ἔξω γινόμεθα ἑαυτῶν καὶ τελείως ἀποτυφλούμεθα ἐν τοῖς σφαλλομένοις, ὥστ' ἔστιν ὅτε 20 σπύγγον ἔχοντες ἢ ἔριον ἐν ταῖς χερσὶν τοῦτο διαράμενοι βάλλομεν ὡς δὴ τι περανοῦντες δι' αὐτῶν· εἰ δ' ἐτυγχάνομεν μάχαιραν ἔχοντες ἢ ἄλλο τι, τούτῳ ἂν ἐχρησάμεθα παραπλησίως.“

καὶ ἐφεξῆς· 25

„Πολλάκις δὲ κατὰ τὴν τοιαύτην τυφλότητα τὰς κλεῖς δάκνομεν, καὶ τὰς θύρας τύπτομεν, οὐ ταχὺ αὐτῶν ἀνοιγόμενων, πρὸς τε τοὺς λίθους ἐὰν προσπταίωμεν, τιμωρητικῶς προσφερόμεθα καταγνύντες καὶ ῥιπτοῦντες αὐτοὺς εἷς τινὰς τόπους, καὶ ἐπιλέγοντες καθ' ἕκαστα τούτων ἀτοπώτατα.“ 30

ὡσαύτως δὲ κἀν τοῖς ἐξῆς φησιν·

„Ἐννοήσεις δ' ἂν τις ἐκ τῶν τοιούτων καὶ τὴν ἐν τοῖς πάθεσιν ἀλογιστίαν, καὶ ὡς ἐν τοῖς τοιούτοις ἀποτυφλούμεθα καιροῖς, ὡς ἂν ἕτεροί τινες γερονότες τῶν προδιαλελογισμένων.“ 35

ὅπως δ' εἴτις ἐκλέγοι πάντα καὶ παραγράφοι νῦν, ὅσα κατὰ τὸ περὶ π. βιβλίον εἴρηται αὐτῷ, μαχόμενα μὲν οἷς αὐτὸς ὑπέθετο δόγμασιν, ὁμολογοῦντα δὲ τοῖς τε φαινομένοις ἐναργῶς καὶ τῇ Πλάτωνος δόξῃ, μῆκος ἂν ἄμετρόν τι γένοιτο τοῦ βιβλίου. μεστὸν γὰρ ἔστιν

9 νικώμενον Mū. 21 τοῦτο Mū., τοῦτον libri.

αὐτῷ τὸ γράμμα τῶν τε [καὶ] κρίσεων ἐξίστασθαι λέγοντι καὶ τῶν προδιαλελογισμένων διὰ τὸν θυμὸν ἢ τὴν ἐπιθυμίαν ἢ τὴν ἡδονήν, ἢ τι τοιοῦτον etc.

479 Galenus de H. et Plat. decr. IV 5 (144) p. 366 Mū. Cum
5 de motu in affectibus verba facit, dicit: τῆς ἀμέτρον καί, ὡς αὐτὸς εἶωθεν ὀνομάζειν, ἐκφόρου κινήσεως. — ἢ δ' οὖν ῥῆσις ἢ κατὰ τὸ θεραπευτικὸν τῶν παθῶν βιβλίον ᾧδ' ἔχει.

„Οἰκείως δὲ καὶ ὀρμὴ πλεονάζουσα λέγεται εἶναι τὸ πάθος, ὡς ἂν τις ἐπὶ τῶν ἐκφερομένων κινήσεων πλεονάζουσαν
10 κίνησιν εἴποι, τοῦ πλεονασμοῦ ἐν αὐτῇ γινομένου κατὰ τὴν τοῦ λόγου ἀποτροφήν καὶ τὸ ἄνευ τοῦ πλεονασμοῦ τούτου σωτικόν. ὑπερβαίνουσα γὰρ τὸν λόγον ἢ ὀρμὴ καὶ παρὰ τοῦτον ἀθρόως φερομένη οἰκείως τ' ἂν πλεονάζειν ῥηθεῖη καὶ κατὰ τοῦτο παρὰ φύσιν γίνεσθαι καὶ εἶναι ἄλογος, ὡς ὑπο-
15 γράφομεν.“

480 Galenus de H. et Plat. decr. IV 5 (144) p. 368 M. τὴν μὲν οὖν ἐκ τοῦ πρώτου περὶ παθῶν ῥῆσιν, ἔνθα φησὶν χωρὶς κρίσεως γίνεσθαι τὰ πάθη, παρεθέμην ἔμπροσθεν. ὅτι δὲ καὶ κατὰ τὸ θεραπευτικὸν αὐτοῦ βιβλίον, ὃ δὴ καὶ ἡθικὸν ἐπιγράφεται, τῆς αὐτῆς
20 δόξης ἔχεται, μαθεῖν ἔστιν ἐκ τῆσδε τῆς ῥήσεως.

(145) „Οὐ γὰρ ἐν τῷ κρίνειν ἀγαθὰ ἕκαστα τούτων λέγεται ἀρρώστηματα ταῦτα, ἀλλὰ κατὰ τὸ ἐπὶ πλεόν ἐκπεπτωκέναι πρὸς ταῦτα τοῦ κατὰ φύσιν.“

(Quae si quis falso interpretatus sit,) ἐκ τῶν ἐπιφερομένων ἢ
25 γνώμη τοῦ Χρυσίππου καταφανήσεται

„Ὅθεν οὐκ ἀλόγως γυναικομανεῖς τινες λέγονται καὶ ὀρ-
νιθομανεῖς.“

— — Ἄλλὰ νῆ Δία ἴσως ἂν τις φήσειε, τὸ μανιῶδες οὐ διὰ τὴν ἄλογον γίνεσθαι δύναμιν, ἀλλὰ διὰ τὸ ἐπὶ πλεόν ἢ προσῆκεν ἐξῆχθαι
30 τὴν τε κρίσιν καὶ τὴν δόξαν, ὡς εἰ καὶ οὕτως ἔλεγεν, ἀρρώστηματα γίνεσθαι κατὰ τὴν ψυχὴν οὐχ ἀπλῶς τῷ ψευδῶς ὑπεληφέναι περίτινων, ὡς ἀγαθῶν ἢ κακῶν, ἀλλὰ τῷ μέγιστα νομίζειν αὐτὰ· μηδέπω γὰρ ἀρρώστημα τὴν περὶ τῶν χρημάτων εἶναι δόξαν, ὡς ἀγαθῶν, ἀλλ' ἐπειδὴν τις αὐτὰ μέγιστον ἀγαθὸν εἶναι νο-
35 μίζη καὶ μηδὲ ζῆν ἄξιον ὑπολαμβάνη τῷ στερηθέντι χρημάτων. ἐν τούτῳ γὰρ συνίστασθαι τὴν τε φιλοχρηματίαν καὶ τὴν φιλαργυρίαν ἀρρώστηματα οὔσας. Ἄλλὰ τῷ ταῦτα φάσκοντι Ποσειδώνιος ἀντιλέγων ᾧδέ πῶς φησι τοιούτων δ' ὑπὸ τοῦ Χρυσίππου λεγομένων etc. Ultima verba evincunt antecedentia Chrysippea esse.

481 Posidonius apud Galenum de H. et Plat. decr. IV 7 p. 391 Mü.
 ὁ γοῦν ὄρος οὔτος, φησίν, ὁ τῆς ἄτης, ὡσπερ οὖν καὶ ἄλλοι πολλοὶ τῶν
 παθῶν, ὑπὸ τε Ζήνωνος εἰρημένοι καὶ πρὸς τοῦ Χρυσίππου γεγραμ-
 μένοι, σαφῶς ἐξελέγχουσι τὴν γνώμην αὐτοῦ. „δόξαν γὰρ εἶναι πρόσ-
 φατον, τοῦ κακὸν αὐτῷ παρεῖναι,“ φησὶ τὴν λύπην. ἐν ᾧ καὶ συν-
 5 τομώτερον ἐνλοτε λέγοντες ὧδὲ πως προφέρονται. „λύπη ἐστὶ δόξα
 πρόσφατος κακοῦ παρουσίας.“ εἶναι μὲν δὴ τὸ πρόσφατόν φησι „τὸ
 ὑπόγνον κατὰ τὸν χρόνον,“ ἀξιοῖ δὲ (sc. Posidonius) τὴν αἰτίαν ὑπ’
 αὐτῶν ῥηθῆναι, δι’ ἣν ἢ τοῦ κακοῦ δόξα πρόσφατος μὲν οὐσα συστέλλει
 τε τὴν ψυχὴν καὶ λύπην ἐργάζεται, χρονισθεῖσα δ’ ἢ οὐδ’ ὄλως ἢ οὐκ
 10 ἔθ’ ὁμοίως συστέλλει. καίτοι οὐδὲ τὸ πρόσφατον ἐχρῆν ἐγκείσθαι
 κατὰ τὸν ὄρον, εἴπερ ἀληθῆ τὰ Χρυσίππου. κατὰ γὰρ τὴν γνώμην
 αὐτοῦ μᾶλλον τοῦ μεγάλου κακοῦ ἢ ἀνυπομονήτου ἢ ἀκαρ-
 τερήτου, καθάπερ αὐτὸς εἰώθεν ὀνομάζειν, τὴν λύπην εἰρησθαι
 ἔδει δόξαν, οὐ προσφάτον. ἐνθα καὶ διχόθεν ὁ Ποσειδώνιος ἀντι-
 15 λέγει τῷ Χρυσίππῳ, κατὰ μὲν τοῦτον τὸν δεύτερον ὀρισμὸν ἀναμι-
 μνήσκων τῶν τε σοφῶν καὶ τῶν προκοπτόντων, ὡς ἔμπροσθεν εἰρηται.
 οἱ μὲν γὰρ ἐν μεγίστοις ἀγαθοῖς, οἱ δ’ ἐν μεγίστοις κακοῖς ἑαυτοὺς
 ὑπολαμβάνοντες εἶναι, ὅμως οὐ γίνονται διὰ τοῦτ’ ἐν πάθει· κατὰ δὲ
 τὸν πρῶτον ἐρωτᾷ τὴν αἰτίαν, δι’ ἣν οὐκ ἢ τῆς τοῦ κακοῦ παρουσίας
 20 δόξα τὴν λύπην, ἀλλ’ ἢ πρόσφατος ἐργάζεται μόνη etc.

482 Galenus de Platonis et Hippocr. plac. IV 7 p. 392 M. καὶ
 φησι διότι πᾶν τὸ ἀμελέτητον καὶ ξένον ἀθρόως προσπίπτων ἐκπίπτει
 τε καὶ τῶν παλαιῶν ἐξίστησι κρίσεων, ἀσκηθὲν δὲ καὶ συνεθισθὲν
 καὶ χρονίσαν ἢ οὐδ’ ὄλως ἐξίστησιν, ὡς κατὰ πάθος κινεῖν, ἢ ἐπὶ μι-
 25 κρὸν κομιδῇ· διὸ καὶ προενδημεῖν δεῖν φησι τοῖς πράγμασι μήπω τε
 παροῦσιν οἷον παροῦσι χρῆσθαι. βούλεται δὲ τὸ προενδημεῖν ῥῆμα
 τῷ Ποσειδωνίῳ τὸ οἷον προαναπλάττειν τε καὶ προτυποῦν τὸ πρᾶγμα
 παρ’ ἑαυτῷ τὸ μέλλον γενήσεσθαι καὶ ὡς πρὸς ἤδη γενόμενον ἐθισμὸν
 30 τινα ποιεῖσθαι κατὰ βραχύ. διὸ καὶ τὸ τοῦ Ἀναξαγόρου παρελήφην
 ἐνταῦθα, ὡς ἄρα τινὸς ἀναγγελλαντος αὐτῷ τεθνάναι τὸν υἱὸν εὐ-
 μάλα καθεστηκότως εἶπεν „ἴδειν θνητὸν γεννήσας“ καὶ ὡς τοῦτο λα-
 βῶν Εὐριπίδης τὸ νόημα τὸν Θησέα πεποίηκε λέγοντα· (Eur. fr. 392 N)

ἐγὼ δὲ <τοῦτο> παρὰ σοφοῦ τινος μαθὼν
 εἰς φροντίδας νοῦν συμφορᾶς τ’ ἐβαλλόμην,
 φηγὰς τ’ ἑμαυτῷ προστιθεὶς πάτρας ἐμῆς
 35 θανάτους τ’ ἁώρους καὶ κακὰς ἄλλας ὁδοὺς,

2 ἄτης] λύπης conii. Cornarius et Bake. 5 τοῦ Mü., τὸ libri. || pro ἐν
 ᾧ malim ὁ. 8 ὑπ’ add. Mü. 15 ἔδει add. Kühn. 23 φησι] sc. Chry-
 sippus cf. Bake Posid. rell. p. 204. || vulgo ἀμέτρητον cf. Petersen p. 25. || ἐκ-
 πλήττει Kühn. 28 Χρυσίππῳ reponit Bake h. l.

ὥστ' εἴ τι πάσχοιμ' ὦν ἐδόξαζόν ποτε
 μή μοι νεῶρες προσπεσόν ψυχὴν δάκοι.“
 οὔτω δὲ εἰρήσθαι φησι καὶ τὰ τοιαῦτα· (Eur. fr. 818 N)
 „εἰ μὲν τόδ' ἡμᾶρ πρῶτον ἦν κακονμένω
 5 καὶ μὴ μακρὰν δὴ διὰ πόνων ἐναυστόλουν,
 εἰκὸς σφραδάζειν ἦν ἂν ὡς νεόζυγα
 πῶλον, χαλινὸν ἀρτίως δεδεγμένον·
 νῦν δ' ἀμβλὺς εἰμι καὶ κατηροτνκῶς κακῶν“
 ἔσθ' ὅτε τὰ τοιαῦτα· (Eur. Ale. 1085)
 10 μακρὸς
 χρόνος μαλάξει· νῦν δ' ἔτ' ἠβᾶσκει κακόν.

483 Cicero Tusculan. disput. IV 5, 9. *Chrysippus et Stoici, cum de animi perturbationibus disputant, magnam partem in his partiendis et definiendis occupati sunt; illa eorum perexigua oratio est, qua*
 15 *medeantur animis nec eos turbulentos esse patientur.*

484 Cicero Tusculan. disp. IV 29, 63. *quodque vetat Chrysippus, ad recentes quasi tumores animi remedium adhibere, id nos fecimus etc.*

485 Cicero Tusculan. disput. III 25, 61. *Omnibus enim modis fulciendi sunt qui ruunt nec cohaerere possunt propter magnitudinem*
 20 *aegritudinis. Ex quo ipsam aegritudinem λύπην Chrysippus, quasi solutionem totius hominis, appellatam putat.*

486 Cicero Tusculan. disput. III 31, 76. *Chrysippus autem caput esse censet in consolando, detrahere illam opinionem maerenti, si se officio fungi putet iusto atque debito.*

25 Cf. ibid. 33, 79.

487 Cicero Tusculan. disp. III 25, 59. *Quocirca Carneades, ut video nostrum scribere Antiochum, reprehendere Chrysippum solebat, laudantem Euripideum carmen illud:*

30 *Mortalis nemo est, quem non attingit dolor
 Morbusque; multis sunt humandi liberi,
 Rursum creandi; morsque est finita omnibus;
 Quae generi humano angorem nequiquam afferunt.
 Reddenda terrae est terra: tum vita omnibus
 Metenda, ut fruges. Sic iubet Necescitas.*

35 60. *Negabat genus hoc orationis quicquam omnino ad levandam aegritudinem pertinere.*

488 Cicero Tusculan. disput. IV 29, 62. *Quare omnium philosophorum, ut ante dixi, una ratio est medendi, ut nihil, quale sit illud, quod*

17 scil. ipse Cicero in Consolatione. 29 versus ex Eur. Hypsipyle vid. Nauck fr. 757. 30 multis Lambin., multi libri.

perturbet animum, sed de ipsa sit perturbatione dicendum. Itaque primum in ipsa cupiditate, cum id solum agitur, ut ea tollatur, non est quaerendum, bonum illud necne sit, quod libidinem moveat; sed libido ipsa tollenda est, ut sive, quod honestum est, id sit summum bonum, sive voluptas, sive horum utrumque coniunctum, sive tria illa genera bonorum, 5 tamen, etiamsi virtutis ipsius vehementior appetitus sit, eadem sit omnibus ad deterrendum adhibenda oratio.

489 Olympiodorus in Plat. Alcib. Vol. II p. 54 Creuzer. Ἰστέον γὰρ ὅτι — τρεῖς εἰσι τρόποι καθάρσεως, Πυθαγορικός, Σωκρατικός, Περιπατητικός ἦτοι Στωϊκός· καὶ ὁ μὲν Στωϊκὸς διὰ τῶν ἐναντίων τὰ ἐναντία ἰάται, 10 τῷ μὲν θυμῷ τὴν ἐπιθυμίαν ἐπάγων καὶ οὕτω μαλάσσειν αὐτήν, τὴν δὲ ἐπιθυμίαν τῷ θυμῷ καὶ οὕτω ῥωννύων αὐτήν καὶ ἀνάγων πρὸς τὸ ἀνδρικότερον, δίκην τῶν κεκαμμένων ῥάβδων, ὡς οἱ θέλοντες εὐθύναι πρὸς τὸ ἐναντίον περιλυγίζουσιν, ἵνα ἐκ τῆς εἰς τὸ ἐναντίον περιφορᾶς τὸ σύμμετρον ἀναφανῇ. Οὕτω καὶ ἐπὶ ψυχῆς ἐκ τοῦ τοιούτου τρόπου ἁρμονίαν ἐμποιοῦν 15 ἐπετήδευον.

490 Clemens Al. Strom. VII 17 p. 893 Pott. τριττὴ δὲ θεραπεία οἰήσεως, καθάπερ καὶ παντὸς πάθους· μάθησίς τε τοῦ αἰτίου καὶ τοῦ πῶς ἂν ἐξαιρεθῆι τοῦτο· καὶ τρίτον ἡ ἀσκησις τῆς ψυχῆς καὶ ὁ ἐθισμὸς πρὸς 20 <τὸ> τοῖς κριθεῖσιν ὀρθῶς ἔχειν ἀκολουθεῖν δύνασθαι.

Cf. paullo post: ἐπὶ δὲ παραβῆ τις τὸν λόγον — — εἰ μὲν διὰ τὸ αἰφνίδιον προσπεσεῖν τινα φαντασίαν ἠσθένησεν, προχείρους τὰς φαντασίας τὰς λογικὰς ποιητέον· εἰ δὲ τῷ ἔθει τῷ προκατεσηκῶτι ἠττηθεῖς γέγονεν, ἢ φησιν ἢ γραφῆ, χυδαῖος, ἀποπαναστέον τὸ ἔθος εἰς τὸ παντελὲς καὶ πρὸς τὸ ἀντιλέγειν αὐτῷ τὴν ψυχὴν γυμναστέον· εἰ δὲ καὶ μαχόμενα δόγματα ἐφέλ- 25 κεσθαί τις δοκεῖ, ὑπεξαιρετέον ταῦτα etc.

18 τοῦ scripsi, τὸ cod. 20 πρὸς τὸ Wil., πρὸς cod.

Ethica VIII.

De actionibus.

§ 1. De mediis officiis.

491 Plutarchus de comm. not. cp. 23 p. 1069e. Πόθεν οὖν,
5 φησίν, ἄρξωμαι; καὶ τίνα λάβω τοῦ καθήκοντος ἀρχὴν καὶ ὕλην
τῆς ἀρετῆς, ἀφελὲς τὴν φύσιν καὶ τὸ κατὰ φύσιν; (Incertum an sit ex
libro περὶ τοῦ Καθήκοντος Chrysippi.)

492 Commenta Lucani p. 74 Usener. *** de officiis declarat:
quae homini a prima conciliatione nascendi sumuntur. inde
10 enim colligit (scil. Cicero) unum hominem sociale esse animal et cum
sibi tum omnibus hominibus natura esse conciliatum.

493 Diog. Laërt. VII 107. ἔτι δὲ καθήκον φασιν εἶναι ὃ πραγμαθὲν
εὐλογον [τε] ἴσχει ἀπολογισμόν, οἷον τὸ ἀκόλουθον ἐν [τῇ] ζωῇ, ὅπερ καὶ ἐπὶ
τὰ φυτὰ καὶ ζῷα διατείνει· ὁρᾶσθαι γὰρ κατὰ τούτων καθήκοντα. κατωνο-
15 μάσθαι δὲ οὕτως ὑπὸ πρώτου Ζήνωνος τὸ καθήκον, ἀπὸ τοῦ κατὰ τινος
ἦκειν τῆς προσονομασίας εἰλημμένης. ἐνεργημα δὲ αὐτὸ εἶναι ταῖς κατὰ
φύσιν κατασκευαῖς οἰκίον.

494 Stobaeus ecl. II 85, 13. Ἀκόλουθος δ' ἐστὶ τῷ λόγῳ τῷ περὶ
τῶν προηγημένων ὃ περὶ τοῦ καθήκοντος τόπος. Ὁρίζεται δὲ τὸ καθή-
20 κον· 'τὸ ἀκόλουθον ἐν ζωῇ, ὃ πραγμαθὲν εὐλογον ἀπολογία ἐχει'· παρὰ τὸ
καθήκον δὲ τὸ ἐναντίως. Τοῦτο διατείνει καὶ εἰς τὰ ἄλογα τῶν ζῴων, ἐνεργεῖ
γὰρ τι κάκεινα ἀκολούθως τῇ ἑαυτῶν φύσει· ἐπὶ <δὲ> τῶν λογικῶν
ζῴων οὕτως ἀποδίδοται· 'τὸ ἀκόλουθον ἐν βίῳ.' Τῶν δὲ καθηκόντων τὰ
μὲν εἶναι φασὶ τέλεια, ἃ δὴ καὶ κατορθώματα λέγεσθαι. Κατορθώματα
25 δ' εἶναι τὰ κατ' ἀρετὴν ἐνεργήματα, οἷον τὸ φρονεῖν, τὸ δικαιοπραγεῖν. οὐκ
εἶναι δὲ κατορθώματα τὰ μὴ οὕτως ἔχοντα, ἃ δὴ οὐδὲ τέλεια καθήκοντα
προσαγορεύουσιν, ἀλλὰ μέσα, οἷον τὸ γαμεῖν, τὸ πρεσβεύειν, τὸ διαλέγεσθαι,
τὰ τούτοις ὅμοια.

495 Diog. Laërt. VII 108. τῶν γὰρ καθ' ὁρμὴν ἐνεργουμένων τὰ
30 μὲν καθήκοντα εἶναι, τὰ δὲ παρὰ τὸ καθήκον, τὰ δὲ οὔτε καθή-
κοντα οὔτε παρὰ τὸ καθήκον. καθήκοντα μὲν οὖν εἶναι ὅσα λόγος

5 ἄρξωμαι libri, corr. Rasmus. 2 παρὰ libri, corr. Mez. 12 πραγμαθὲν
Menag., πραγμαθὲν BP. 13 τε seclusi. || τῇ om. BP. 15 Cf. I n. 230.
16 πρὸς ὀνυμίας B. 20 παραχθὲν libri, corr. Menag. 25 τὰ—ἐνεργήματα
Davisius, τὸ—ἐνεργημα libri. 30 τὸ δὲ B. || τὰ δὲ οὔτε—καθήκον om. BP.
31 τὰ pro καθήκοντα B.

αἰρεῖ ποιεῖν, ὡς ἔχει γονεῖς τιμᾶν, ἀδελφούς, πατρίδα, συμπεριφέρεσθαι φίλοις· παρὰ τὸ καθήκον δέ, ὅσα μὴ αἰρεῖ λόγος, ὡς ἔχει τὰ τοιαῦτα, γονέων ἀμελεῖν, ἀδελφῶν ἀφροντιστεῖν, φίλοις μὴ συνδιατίθεσθαι, πατρίδα ὑπερορᾶν καὶ τὰ παραπλήσια. οὔτε δὲ καθήκοντα οὔτε παρὰ τὸ καθήκον, ὅσα οὔτε αἰρεῖ λόγος πράττειν οὔτε ἀπαγορεύει, οἷον κάρφος ἀνε- 5 λέσθαι, γραφεῖον κρατεῖν <ἦ> στυλεγγίδα καὶ τὰ ὅμοια τούτοις.

496 Diog. Laërt. VII 109. καὶ τὰ μὲν εἶναι καθήκοντα ἄνευ περιστάσεως, τὰ δὲ περιστατικά. καὶ ἄνευ μὲν περιστάσεως τάδε ὕγιαιας ἐπιμελεῖσθαι καὶ αἰσθητηρίων καὶ τὰ ὅμοια· κατὰ περίστασιν δὲ τὸ πηροῦν ἑαυτὸν καὶ τὴν κτῆσιν διαζήμιπτειν. 10

ἀνὰ λόγον δὲ καὶ τῶν παρὰ τὸ καθήκον.

ἔτι τῶν καθηκόντων τὰ μὲν αἰεὶ καθήκει, τὰ δὲ οὐκ αἰεὶ. καὶ αἰεὶ μὲν καθήκει τὸ κατ' ἀρετὴν ζῆν, οὐκ αἰεὶ δὲ τὸ ἐρωτᾶν καὶ ἀποκρίνεσθαι καὶ περιπατεῖν καὶ τὰ ὅμοια. ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ ἐπὶ τῶν παρὰ τὸ καθήκον.

ἔστι δὲ καὶ ἐν τοῖς μέσοις τι καθήκον, ὡς τὸ πείθεσθαι τοὺς παῖδας 15 τοῖς παιδαγωγοῖς.

497 Cicero de finibus III 22. Cum vero illa, quae officia esse dixi, proficiscantur ab initiis naturae, necesse est ea ad haec referri, ut recte dici possit omnia officia eo referri, ut adipiscamur principia naturae, nec tamen ut hoc sit bonorum ultimum, propterea quod non inest 20 in primis naturae conciliationibus honesta actio; consequens enim est et post oritur, ut dixi. Est tamen ea secundum naturam multoque nos ad se expetendam magis hortatur quam superiora omnia.

498 Cicero de finibus III 17, 58. Sed cum quod honestum sit, id solum bonum esse dicamus, consentaneum tamen est, fungi officio, cum 25 id officium nec in bonis ponamus, nec in malis. Est enim aliquid in his rebus probabile, et quidem ita, ut eius ratio reddi possit, ergo ut etiam probabiliter acti ratio reddi possit. Est autem officium, quod ita factum est, ut eius facti probabilis ratio reddi possit. Ex quo intelligitur, officium medium quiddam esse, quod neque in bo- 30 nis ponatur, neque in contrariis. Quoniamque in iis rebus, quae neque in virtutibus sunt neque in vitiis, est tamen quiddam, quod usui possit esse, tollendum id non est. Est autem eius generis actio quoque quaedam, et quidem talis, ut ratio postulet agere aliquid et facere eorum; quod autem ratione actum est, id officium appellamus; est igitur officium 35 eius generis, quod nec in bonis putatur nec in contrariis. 59. Atque perspicuum etiam illud est, in istis rebus mediis aliquid agere sapientem. Iudicat igitur, cum agit, officium illud esse. Quod quoniam nunquam fallitur in iudicando, erit in mediis rebus officium. Quod efficitur hac etiam conclusionem rationis: Quoniam enim videmus esse quiddam, quod recte 40 factum appellemus, id autem est perfectum officium, erit etiam inchoatum, ut si „iuste depositum reddere“ in recte factis sit, in officiis ponatur „depositum reddere“; illo enim addito „iuste“ fit recte factum,

1 ἐρεῖ B. 5 ἐρεῖ B. || λόγῳ B. 6 ἦ add. Cobetus. 9 καὶ δι' αἰσθ.
P. 13 verba: τὸ κατ' ἀρετὴν ζῆν, οὐκ αἰεὶ δὲ om. BP. 15 μέσοι hic dicuntur, qui nec rationales sunt, ut homines adulti, nec irrationales, ut bruta animalia.
30 quiddam Madvig, quoddam libri. 35 est prius Madvig, sit libri.
41 autem etiam libri, autem del. Lambin. 43 fit Lambin., facit libri.

per se autem hoc ipsum reddere in officio ponitur. Quoniamque non dubium est, quin in iis, quae media dicamus, sit aliud sumendum, aliud reiciendum, quicquid ita fit aut dicitur, omne officio continetur. Ex quo intelligitur, quoniam se ipsi omnes natura diligant, tam insipientem quam sapientem sumpturum, quae secundum naturam sint, reiecturumque contraria. Ita est quoddam commune officium sapientis et insipientis; ex quo efficitur versari in iis, quae media dicamus.

499 Stobaeus ecl. II 86, 10 W. πᾶν δὲ τὸ παρὰ τὸ καθῆκον ἐν λογικῷ γινόμενον ἀμάρτημα εἶναι· τὸ δὲ καθῆκον τελειωθὲν κατορθώμα γίνεσθαι. παραμετρεῖσθαι δὲ τὸ μέσον καθῆκον ἀδιαφόροις τισί, καλουμένοις δὲ παρὰ φύσιν καὶ κατὰ φύσιν, τοιαύτην δ' εὐφύλιαν προσφερομένοις, ὥστ' εἰ μὴ λαμβάνομεν αὐτὰ ἢ διαθοίμεθα ἀπερισπάστως, μὴ ἂν εὐδαιμονεῖν.

§ 2. Recte facta a mediis officiis qua re differant.

500 Stobaeus ecl. II 93, 14 W. κατορθώμα δ' εἶναι λέγουσι καθῆκον πάντας ἐπέχον τοὺς ἀριθμούς, ἢ — — τέλειον καθῆκον· ἀμάρτημα τε τὸ παρὰ τὸν ὀρθὸν λόγον πραττόμενον ἢ ἐν ᾧ παραλείπεται τι καθῆκον ὑπὸ λογικοῦ ζῴου.

501 Stobaeus ecl. II 96, 18 W. ἔτι δὲ τῶν ἐνεργημάτων φασὶ τὰ μὲν εἶναι κατορθώματα, τὰ δὲ ἀμαρτήματα, τὰ δ' οὐδέτερα· κατορθώματα μὲν τὰ τοιαῦτα· φρονεῖν, σωφρονεῖν, δικαιοπραγεῖν, χαίρειν, εὐεργετεῖν, εὐφρανεσθαι, φρονίμως περιπατεῖν, πάνθ' ὅσα κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον πράττεται· ἀμαρτήματα δ' εἶναι τὸ τε ἀφραίνειν καὶ τὸ ἀκολασταίνειν καὶ τὸ ἀδικεῖν καὶ τὸ λυπεῖσθαι καὶ τὸ φοβεῖσθαι καὶ τὸ κλέπτειν καὶ καθόλου ὅσα παρὰ τὸν ὀρθὸν λόγον πράττεται· οὔτε δὲ κατορθώματα οὔτε ἀμαρτήματα τὰ τοιαῦτα· λέγειν, ἐρωτᾶν, ἀποκρίνεσθαι, περιπατεῖν, ἀποδημεῖν καὶ τὰ τοῦτοις παραπλήσια.

502 Stobaeus eclog. II 7 p. 97, 5 Wachsm. Πάντα δὲ τὰ κατορθώματα δικαιοπραγήματα εἶναι καὶ εὐνομήματα καὶ εὐτακτῆματα καὶ εὐεπιτηδεύματα καὶ εὐτυχήματα καὶ εὐδαιμονήματα καὶ εὐκαιρήματα καὶ εὐσχημονήματα· οὐκ ἔτι μέντοιγε φρονιμεύματα, ἀλλὰ μόνον τὰ ἀπὸ φρονήσεως· καὶ ὁμοίως ἐπὶ τῶν ἄλλων ἀρετῶν, εἰ καὶ μὴ ὠνόμασται, οἷον σωφρονήματα μὲν τὰ ἀπὸ σωφροσύνης, δικαιώματα δὲ τὰ ἀπὸ δικαιοσύνης. Τὰ δὲ ἀμαρτήματα ἐκ τῶν ἀντικειμένων ἀδικοπραγήματα καὶ ἀνομήματα καὶ ἀτακτῆματα.

503 Stobaeus ecl. II 86, 5. τῶν δὲ κατορθωμάτων τὰ μὲν εἶναι ὄν χρη, τὰ δ' οὐ. ὄν χρη μὲν εἶναι <τὰ> κατηγορούμενα ὠφελήματα, οἷον

3 omni libri, corr. Gruter. 10 διαφοροῖς libri, corr. Heeren. || ἐλεγχομένοις Usener. 11 εὐφύλιαν F, ἐφύλιαν P, χρεῖλιαν Lynden de Panaet. p. 98 alii alia. 12 ὥστ' εἰ μὴ Lynden, ὥστε μὴ libri. || ἀπερισπαστῶς vel ἀπερισπέντως conii. Wachsm. 15 ἀπέχον libri, corr. Canter. || ἀμάρτημά τε Heeren, ἀμαρτήματα libri. 28 codd. εὐνοήματα, corr. Dindorf. 29 εὐεπιτηδεύματα Heeren; libri ἐπιτηδεύματα vel ἐπιτεύματα; ἐπιτεύγματα Wachsm. in adn. dubitanter, fort. recte. 31 ὁμοίως Heeren, libri ὁμοιώσεως. 32 libri σωφρονιμεύματα corr. Canter. 36 τὰ addidi. || κατηγορούμενα ὠφελήματα Wachsm., κατηγορημα ὠφέλημα libri.

τὸ φρονεῖν, τὸ σωφρονεῖν· οὐκ εἶναι δὲ ὧν χρὴ τὰ μὴ οὕτως ἔχοντα.
ὁμοίως δὲ καὶ τῶν παρὰ τὸ καθήκον τὴν αὐτὴν γίνεσθαι τεχνολογίαν.

504 Cicero de finibus III 32. Sed in ceteris artibus cum dicitur „artificiose“ posterum quodam modo et consequens putandum est, quod illi ἐπιγεννηματικόν appellant; cum autem in quo „sapienter“ dicimus, id a primo rectissime dicitur. Quicquid enim a sapiente proficiscitur, id continuo debet expletum esse omnibus suis partibus; in eo enim positum est id, quod dicimus esse expetendum. Nam ut peccatum est patriam prodere, parentes violare, fana depeculari, quae sunt in effectu, sic timere, sic maerere, sic in libidine esse peccatum est etiam sine effectu. 10 Verum ut haec non in posteris et in consequentibus, sed in primis continuo peccata sunt, sic ea, quae proficiscuntur a virtute, susceptione prima, non perfectione recta sunt iudicanda.

505 Philo de sacrif. Abel et Cain § 115 p. 249, 4 Wendl. λέγω δὲ ταῦτα οὐ περὶ τῶν ἀρετῶν, ἀλλὰ περὶ τῶν μέσων τεχνῶν καὶ ὧν ἄλλων 15 ἀναγκαῖον περὶ τοῦ σώματος ἐπιμέλειαν καὶ τὴν τῶν ἐκτὸς περιουσίαν πραγματεύονται. ἐπεὶ ὅγε περὶ ἀγαθῶν καὶ καλῶν τελείων πόνοσ κἂν ὅστερ ῥίξη τοῦ τέλους ἰκανὸς ἐξ αὐτοῦ προσωφελῆσαι τοὺς χρωμένους, τὰ δ' ὅσα ἐκτὸς ἀρετῆς ἔαν μὴ προσγένηται τὸ πέρασ ἀνωφελῆ πάντα.

506 Seneca de beneficiis I 6. Magnum autem esse inter ista dis- 20 crimen vel ex hoc intellegas licet, quod beneficium utique bonum est, id autem quod fit aut datur, nec bonum nec malum est. — — Non est beneficium ipsum, quod numeratur aut traditur: sicut ne in victimis quidem, licet opimae sint auroque praefulgeant, deorum est honor, sed pia ac recta voluntate venerantium. itaque boni etiam farre ac fitilla religiosi 25 sunt, mali rursus non effugiunt impietatem, quamvis aras sanguine multo eruentaverint.

507 Seneca de beneficiis II 31. Hoc ex paradoxis Stoicae sectae minime mirabile, ut mea fert opinio, aut incredibile est, eum qui libenter accipit beneficium reddidisse. nam cum omnia ad animum 30 referamus, fecit quisque quantum voluit. et cum pietas, fides, iustitia, omnis denique virtus intra se perfecta sit, etiamsi illi manum exserere non licuit, gratus quoque potest esse homo voluntate.

508 Seneca de beneficiis III cp. 18. refert enim cuius animi sit qui praestat, non cuius status: nulli praeclusa virtus est, omnibus patet, omnes 35 admittit, omnes invitat, ingenuos, libertinos, servos, reges, exules. non eligit domum nec censum, nudo homine contenta est.

509 Seneca de beneficiis IV 21. Quomodo est disertus etiam qui tacet, fortis etiam qui compressis manibus vel etiam adligatis, quomodo gubernator etiam qui in sicco est, quia consummatae scientiae nihil deest, 40 etiamsi quid obstat, quominus se utatur: ita gratus est etiam qui vult tantum nec habet huius voluntatis suae ullum alium quam se testem.

510 Stobaeus Florileg. 103, 22. Χρυσίππου. Ὁ δ' ἐπ' ἄκρον, φησί, προκόπτων ἅπαντα πάντως ἀποδίδωσι τὰ καθήκοντα 45 καὶ οὐδὲν παραλείπει.

Τὸν δὲ τούτου βίον οὐκ εἶναι πω φησὶν εὐδαίμονα, ἀλλ'

5 cum Ernestius, quod libri. || dicimus om. A.

ἐπιγίγνεσθαι αὐτῷ τὴν εὐδαιμονίαν ὅταν αἱ μέσαι πράξεις αὐταὶ προσλάβωσι τὸ βέβαιον καὶ ἐκτικὸν καὶ ἰδίαν πῆξιν τινὰ λάβωσι.

511 Clemens Al. Strom. VII 10 p. 867 Pott. καίτοι πρόκειται τινα
5 καὶ πρὸς τῶν μὴ γνωστικῶν ὁρθῶς, ἀλλ' οὐ κατὰ λόγον· οἷον ἐπὶ ἀν-
δρείας· ἔνιοι γὰρ ἐκ φύσεως θυμοειδεῖς γενόμενοι, εἶτα ἄνευ τοῦ λόγου
τοῦτο θυρέψαντες, ἀλόγως ἐπὶ τὰ πολλὰ ὁρμῶσι καὶ ὅμοια τοῖς ἀνδρείοις
δρῶσιν, ὥστε ἐνίοτε τὰ αὐτὰ κατορθοῦν οἷον βασάνους ὑπομένειν εὐκόλως·
ἀλλ' οὔτε ἀπὸ τῆς αὐτῆς αἰτίας τῶ γνωστικῶ οὔτε καὶ τὸ αὐτὸ προθέμενοι,
10 οὐδ' ἂν τὸ σῶμα ἔβαν ἐπιδιδῶσιν. — — Πᾶσα οὖν ἡ διὰ τοῦ ἐπιστή-
μονος πράξις εὐπραγία, ἡ δὲ διὰ τοῦ ἀπεπιστήμονος κακοπραγία,
κἂν ἔνστασιν σφῆξῃ. ἐπεὶ μὴ ἐκ λογισμοῦ ἀνδρίζεται μηδὲ ἐπὶ τι χρησίμων
τῶν ἐπὶ ἀρετῆν καὶ ἀπὸ ἀρετῆς καταστρεφόντων τὴν πράξιν κατευθύνει. Ὁ
δὲ αὐτὸς λόγος καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἀρετῶν.

512 Philo Leg. Alleg. III § 210 Vol. I p. 160, 2 Wendl. ἐπεὶ καὶ
15 ὁ φαῦλος ἔνια δρᾷ τῶν καθηκόντων οὐκ ἀφ' ἕξεως καθηκούσης·
καὶ ὁ μεθύων μέντοι καὶ μεμηνὼς ἔστιν ὅτε νηφάλια φθέγγεται τε καὶ ποιεῖ,
ἀλλ' οὐκ ἀπὸ νηφούσης διανοίας· καὶ οἱ ἔτι κομιδῇ νήπιοι παῖδες οὐκ ἀπὸ
λογικῆς ἕξεως (οὐπω γὰρ αὐτοὺς ἡ φύσις λογικοὺς πεπαίδευκε) πολλὰ πρᾶ-
20 τούσι καὶ λέγουσι ὧν οἱ λογικοί. Βούλεται δὲ ὁ νομοθέτης τὸν σοφὸν μὴ
σχετικῶς καὶ εὐαλότως καὶ ὡς ἂν ἐκ τύχης εὐλόγιστον δοκεῖν εἶναι, ἀλλ'
ἀπὸ ἕξεως καὶ διαθέσεως εὐλογίστου.

513 Philo de Cherubim § 14 Vol. I p. 173, 12 Wendl. τὸ δέον
πολλάκις δεόντως οὐκ ἐνεργεῖται καὶ τὸ μὴ καθήκον ἔστιν ὅτε δρᾶται καθη-
25 κόντως. Οἷον ἡ μὲν τῆς παρακαταθήκης ἀπόδοσις, ὅταν μὴ ἀπὸ γνώμης
ὑγινοῦς γίνηται, ἀλλ' ἡ ἐπὶ βλάβῃ τοῦ λαμβάνοντος ἢ ἐπ' ἐνέδρα τῆς περὶ
μείξονα πίστιν ἀρνήσεως, καθήκον ἔργον οὐ δεόντως ἐπιτελεῖται. Τὸ δὲ τῶ
κάμνοντι μὴ ἀληθεῦσαι τὸν ἰατρόν, κενοῦν ἢ τέμνειν ἢ καλεῖν διεγνωσῆναι
ἐπ' ὠφελείᾳ τοῦ νοσοῦντος, ἵνα μὴ προλαβὼν τὰ δεινὰ φύγῃ τὴν θεραπείαν,
30 ἢ ἕξασθενήσας ἀπειπῆ πρὸς αὐτήν· ἢ πρὸς τοὺς πολεμίους τὸν σοφὸν ψεύ-
σασθαι ἐπὶ τῇ τῆς πατρίδος σωτηρίᾳ, δεισαντα μὴ ἐκ τοῦ ἀληθεῦσαι ἡσθη
τὰ τῶν ἀντιπάλων, οὐ καθήκον ἔργον δεόντως ἐνεργεῖται.

514 Frontonis epistolae (de eloquentia ad M. Antoninum) p. 140 ed.
Naber. — officiorum genera duo, rationes tripartitae: prima species
35 substantiae, ut sit; altera qualitatis, ut talis sit; tertia rei, ut rem ipsam,
cuius causa superiora officia suscepit, expleat — — <dis>cendae exer-
cendaeque sapientiae: tertiam autem hanc speciem rei dico ac negotiis
solam terminatam, se quasi contentam. Hae officiorum partitione, si
tamen aut ille verum aiebat aut ego olim audita memoria retineo <Stoici
40 utuntur>, ut prima homini ad sapientiam tendenti sint <moli>menta quae
ad vitam salutemque pertinent <conservandam>. Igitur et prandere et
lavari et ungui et cetera eiusmodi munera sunt sapientis officia. Quam-
quam neque in balneis quisquam sapientia etc.

Non est sapientiae negotium vesci; sed sine vita quae cibo constat
45 nulla sapientia, studia nulla esse possunt.

8 trad. βασιλέως, corr. Potter. 26 γέννηται H. 36. 40. 41. add. Naber.
39 ipse ludendo supplēvi.

515 Clemens Al. Strom. VI 14 p. 796 Pott. ὡσπερ οὖν τὸ μὲν ἀπλῶς σῶζειν τῶν μέσων ἐστίν· τὸ δ' ὀρθῶς καὶ δεόντως κατορθώμα· οὕτως καὶ πᾶσα πράξις γνωστικοῦ μὲν κατορθώμα, τοῦ δὲ ἀπλῶς πιστοῦ μέση πράξις λέγοιτ' ἄν, μηδέπω κατὰ λόγον ἐπιτελουμένη μηδὲ μὴν κατ' ἐπίστασιν κατορθουμένη· παντὸς δὲ ἔμπαλιν τοῦ ἐθνικοῦ ἁμαρτητικῆ· οὐ γὰρ ἀπλῶς τὸ εὖ 5 πράττειν ἀλλὰ τὸ πρὸς τινα σκοπὸν τὰς πράξεις ποιεῖσθαι καὶ <κατὰ> λόγον ἐνεργεῖν καθήκον αἱ γραφαὶ παριστάσιν.

516 Sextus adv. math. XI 200 (Sextus probaverat ὅτι ἡ φρόνησις οὐκ ἔστι τέχνη τις περὶ τὸν βίον, ἧς ἴδιον οὐδὲν τεχνικόν ἐστιν ἔργον). Ἀλλὰ πρὸς τοῦθ' ὑπαντιῶντές φασι πάντα μὲν κοινὰ εἶναι καὶ πάντων 10 τὰ ἔργα, διορίζεσθαι δὲ τῷ ἀπὸ τεχνικῆς διαθέσεως ἢ ἀπὸ ἀτέχνου γίνεσθαι. Οὐ γὰρ τὸ ἐπιμελεῖσθαι γονέων καὶ ἄλλως τιμῶν γονεῖς τοῦ σπουδαίου ἐστίν ἔργον, ἀλλὰ σπουδαίου τὸ ἀπὸ φρονήσεως τοῦτο ποιεῖν· καὶ ὡς τὸ μὲν ὑγιάζειν κοινόν ἐστι τοῦ τε ἰατροῦ καὶ ἰδιώτου, τὸ δὲ ἰατρικῶς ὑγιάζειν τοῦ τεχνίτου ἴδιον, ὧδε καὶ τὸ μὲν τιμῶν τοὺς γονεῖς κοινόν 15 τοῦ τε σπουδαίου καὶ μὴ σπουδαίου, τὸ δὲ ἀπὸ φρονήσεως τιμῶν τοὺς γονεῖς ἴδιον τοῦ σοφοῦ, ὥστε καὶ τέχνην αὐτὸν ἔχειν περὶ τὸν βίον, ἧς ἴδιόν ἐστιν ἔργον τὸ ἕκαστον τῶν πραττομένων ἀπὸ ἀρίστης διαθέσεως πράττειν.

Cf. ibid. 207. Ἄλλοι δὲ εἰσιν οἱ τῷ διομαλισμῷ καὶ τάξει ταῦτα διο- 20 ρίζεσθαι νομίζοντες. Καθὰ γὰρ ἐπὶ τῶν μέσων τεχνῶν ἴδιόν ἐστι τοῦ τεχνίτου τό τε τεταγμένως τι ποιεῖν καὶ τὸ ἐν τοῖς ἀποτελέσμασι διομαλίζειν (ποιῆσαι γὰρ ἄν ποτε καὶ ἰδιώτης τὸ τεχνικὸν ἔργον, ἀλλὰ σπανίως καὶ οὐ πάντοτε, οὐδὲ κατὰ τὸ αὐτὸ καὶ ὡσαύτως) ὧδε καὶ τοῦ μὲν φρονίμου φασὶν ἔργον εἶναι τὸ ἐν τοῖς κατορθώμασι διομαλίζειν, τοῦ δὲ 25 ἄφρονος τούναντίον.

517 Seneca ep. 95, 57. Actio recta non erit, nisi recta fuerit voluntas: ab hac enim est actio. Rursus voluntas non erit recta, nisi habitus animi rectus fuerit: ab hoc enim est voluntas. Habitus porro animi non erit in optimo, nisi totius vitae 30 leges perceperit et quid de quoque iudicandum sit exegerit etc.

518 Philo quod deus sit immutab. § 100 Vol. II p. 78, 4 Wendl. καὶ τοὺς ἄλλοι τι τῶν δεόντων ἀσυγκαταθέτω γνώμη πρᾶττοντας ἐθελουσίως, βιαζομένους δὲ τὸ παρ' αὐτοῖς ἐκούσιον, μὴ κατορθοῦν.

519 Philo Leg. Alleg. I § 93 Vol. I p. 85, 17 Wendl. Διαφέρει δὲ 35 τρία ταῦτα, πρόσταξις, ἀπαγόρευσις, ἐντολὴ καὶ παραινεσις. ἡ μὲν γὰρ ἀπαγόρευσις περὶ ἁμαρτημάτων γίνεται καὶ πρὸς φαῦλον· ἡ δὲ πρόσταξις <περὶ> κατορθωμάτων· ἡ δὲ παραινεσις πρὸς τὸν μέσον τὸν μῆτε φαῦλον μῆτε σπουδαῖον. οὐτε γὰρ ἁμαρτάνει ὡς ἀπαγορεύειν ἄν τινα αὐτῷ, οὐτε κατορθοῖ κατὰ τὴν τοῦ ὀρθοῦ λόγον πρόσταξιν, ἀλλὰ 40 χρεῖαν ἔχει παραινεσεως, τῆς ἀνέχειν μὲν τῶν φαύλων διδασκούσης, προτροπύσης δὲ ἐφίεσθαι τῶν ἀστέιων. Τῷ μὲν οὖν τελείῳ (scil. σοφῷ) — —

6 κατὰ add. Pott. 7 trad. καθήκεν, quod correxi. — gnosticum substituit Clemens pro sapientia. 10 trad. τοὺς ὑπαντιῶντας, corr. Fabricius. 11 libri ante διαθέσεως habent διαίρεσεως καὶ, quae iure secluit B. 14 τὸ μὲν Bk., μὲν τὸ libri. 24 πάντοτε Fabr., πάνν τότε libri. 33 <μὴ> ἐθελουσίως Mang. 37 περὶ om. UFL Arm. 38 περὶ add. Wendl. || κατορθωμάτων <πρὸς τὸν σπουδαῖον> Mang., <πρὸς τὸν αὐτὸν> Wendl.

προσάττειν ἢ ἀπαγορεύειν ἢ παραινεῖν οὐχὶ δεῖ· οὐδενὸς γὰρ τούτων ὁ τέλειος δέεται· τῷ δὲ φάυλῳ προστάξεως καὶ ἀπαγορεύσεως χρεία· τῷ δὲ νηπίῳ παραινέσεως καὶ διδασκαλίας. Ὡσπερ τῷ τελείῳ γραμματικῷ ἢ μουσικῷ οὐδενὸς δεῖ παραγγέλματος τῶν εἰς τὰς τέχνας· τῷ δὲ σφαλλομένῳ περὶ τὰ θεωρήματα ὡσανεὶ τινῶν νόμων, προστάξεις καὶ ἀπαγορεύσεις ἐχόντων· τῷ δ' ἄρτι μανθάνοντι διδασκαλίας.

520 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 11 p. 1037e. (Ἐν τῷ περὶ Νόμου?) Τὸ κατόρθωμά φασὶ νόμον πρόσταγμα εἶναι· τὸ δ' ἁμαρτημα νόμον ἀπαγόρευμα, διὸ τὸν νόμον πολλὰ τοῖς φάυλοις ἀπαγορεύειν, προσάττειν δὲ μηδέν· οὐ γὰρ δύνανται κατορθοῦν.

521 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 11 p. 1037e. (Χρῦσιππος ἐν τῷ περὶ Νόμου?) Καὶ τὸν ἰατρὸν τῷ μαθητῇ προσάττειν λέγουσι τεμεῖν καὶ καῦσαι, κατὰ παράλειψιν τοῦ εὐκαίρως καὶ μετρίως· καὶ τὸν μουσικὸν λυρίσαι καὶ ἄσαι, κατὰ παράλειψιν τοῦ ἐμμελῶς καὶ συμφώνως· διὸ τοὺς ταῦτα ποιήσαντας ἀτέχνως καὶ κακῶς κολάζουσιν· [ὡς] προσετέχθη γὰρ ὀρθῶς οἱ δ' οὐκ ὀρθῶς ἐποίησαν. Οὐκοῦν καὶ ὁ σοφὸς τῷ θεράποντι προσάττων εἰπεῖν τι καὶ πράξει, κἂν μὴ εὐκαίρως τοῦτο πράξῃ μηδὲ ὡς δεῖ κολάζων, δῆλός ἐστι κατόρθωμα προσάττων, οὐ μέσον· εἰ δὲ μέσα προσάττων οἱ σοφοὶ τοῖς φάυλοις, τί κωλύει καὶ τὰ τοῦ νόμου προστάγματα τοιαῦτα εἶναι.

522 Philo de sacrificiis Abel et Cain § 43 Vol. I p. 219, 14 Wendl. αἱ τέλειοι ἀρετὰ μόνον τοῦ τελείου καὶ γνησίου κτήματα· τὰ δὲ μέσα τῶν καθηκόντων ἐφαρμόττει καὶ τοῖς ἀτελεσί μέχρι τῶν ἐγκυκλίων παιδευμάτων ἐλθοῦσιν.

523 Origenes comment. in Matthaeum Vol. III p. 494 Delarue. καὶ πρέπον γέ ἐστι θεοῦ νόμῳ ἀπαγορεύειν τὰ ἐπὶ κακίας καὶ προστάσσειν τὰ κατ' ἀρετῆν· τὰ δὲ τῷ ἰδίῳ λόγῳ ἀδιάφορα ταῦτα ἔαν ἐπὶ χάρας, ἰδύμενα διὰ τὴν προαίρεσιν καὶ τὸν ἐν ἡμῖν λόγον ἁμαρτανόμενα μὲν κακῶς πράττεσθαι, κατορθούμενα δὲ γίνεσθαι καλῶς.

50

§ 3. Recte facta et peccata esse paria nihilque medium inter virtutem et vitium.

524 Cicero de finibus III 14, 45. Et quemadmodum opportunitas (sic enim appellemus εὐκαιρίαν) non fit maior productione temporis (habent enim suum modum quae opportuna dicuntur) sic recta effectio (κατόρθωσιν enim ita appello, quoniam recte factum κατόρθωμα) recta igitur effectio, item convenientia, denique ipsum bonum, quod in eo positum est, ut naturae consentiat, crescendi accessionem nullam habet. 46. Ut enim opportunitas illa, sic haec de quibus dixi, non fiunt temporis productione maiora: ob eamque causam Stoicis non videtur optabilior nec

4 ἐσφαλμένῳ παρὰ UFL. 7 Chrysippi esse probant § 6 verba κατὰ γ' αὐτόν.

10 excidisse: οὐδὲν δὲ τοῖς σοφοῖς ἀπαγορεύειν, οὐ γὰρ δύνανται ἁμαρτάνειν putat Wy. 16 ὡς del. Reiske. 18 μέσον προσάττων, οὐ κατόρθωμα Madvig.

magis expetenda beata vita, si sit longa, quam si brevis, utunturque simili: Ut si cothurni laus illa esset, ad pedem apte convenire, neque multi cothurni paucis anteponerentur nec maiores minoribus, sic quorum omne bonum convenientia atque opportunitate finitur, nec plura paucioribus nec longinquiora brevioribus anteponent.

525 Porphyrius in Aristot. categ. p. 137, 29 Busse. οἱ δὲ τινὰς μὲν ἕξεις καὶ τοὺς κατὰ ταύτας ποιούς ὑπελάμβανον μὴ ἐπιδέχεσθαι τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἥττον ὡς <τὰς ἀρετὰς καὶ> τοὺς κατὰ ταύτας <ποιούς, τινὰς δὲ ἕξεις> καὶ ποιούς ἐπιδέχεσθαι ἐπίτασιν καὶ ἄνεσιν, ὡς πάσας <τὰς μέσας> τέχνας καὶ τὰς μέσας ποιότητας καὶ τοὺς κατὰ ταύτας ποιούς. ἧς γεγόνασι δόξης 10 οἱ ἀπὸ τῆς Στοᾶς.

Supplementa sunt Bussii. Cf. II n. 393: τὰς μὲν ἕξεις ἐπιτείνεσθαι φασὶ δύνασθαι καὶ ἀνεῖσθαι· τὰς δὲ διαθέσεις ἀνεπιτάτους εἶναι καὶ ἀνανέτους.

526 Plutarchus de Stoic. repugn. ep. 13 p. 1038c. Χρύσιππος, εἰ καὶ 15 πολλὰ πρὸς τοῦναντίον γέγραφε, δῆλός ἐστι προσιθέμενος τῷ μῆτε κακίαν κακίας ἢ ἀμαρτίαν ἀμαρτίας ὑπερέχουσιν εἶναι, μὴτ' ἀρετὴν ἀρετῆς ἢ κατόρθωσιν κατορθώσεως ὅς γε φησὶν ἐν τῷ τρίτῳ περὶ Φύσεως „Ὡς περ τῷ Διὶ προσήκει σεμνύνεσθαι ἐπ' αὐτῷ τε καὶ τῷ βίῳ καὶ μέγα φρονεῖν, καί, εἰ δεῖ οὕτως εἰπεῖν, ὑψαυχεῖν καὶ κομᾶν καὶ 20 μεγαληγορεῖν ἀξίως βιοῦντι μεγαληγορίας· οὕτω τοῖς ἀγαθοῖς πᾶσι ταῦτα προσήκει, κατ' οὐθὲν προεχομένοις ὑπὸ τοῦ Διός.“

527 Diog. Laërt. VII 120. ἀρέσκει τε αὐτοῖς ἴσα ἠγρεῖσθαι τὰ ἀμαρτήματα, καθά φησι Χρύσιππος ἐν τῷ τετάρτῳ τῶν Ἡθικῶν Ζητημάτων καὶ Περσαῖος καὶ Ζήνων. εἰ γὰρ ἀληθὲς 25 ἀληθοῦς μᾶλλον οὐκ ἔστιν οὐδὲ ψεῦδος ψεύδους· οὕτως οὐδὲ ἀπάτη ἀπάτης οὐδὲ ἀμαρτία ἀμαρτήματος. Καὶ γὰρ ὁ ἑκατὸν σταδίους ἀπέχων Κανώβιον καὶ ὁ ἕνα ἐπίσης οὐκ εἰσὶν ἐν Κανώβῳ· οὕτω καὶ ὁ πλεῖον καὶ ὁ ἕλαττον ἀμαρτάνων ἐπίσης οὐκ εἰσὶν ἐν τῷ κατορθοῦν.

528 Stobaeus eclog. II 7 p. 106, 21. Ἰσά τε πάντα λέγουσιν εἰ- 30 ναι τὰ ἀμαρτήματα, οὐκέτι δ' ὅμοια. Καθάπερ γὰρ ἀπὸ μιᾶς τινος πηγῆς τῆς κακίας φέρεσθαι πέφυκε, τῆς κρίσεως οὔσης ἐν πᾶσι τοῖς ἀμαρτήμασι τῆς αὐτῆς· παρὰ δὲ τὴν ἕξωθεν αἰτίαν τῶν ἐφ' οἷς αἱ κρίσεις ἀποτελοῦνται μέσων διαλλαττόντων, διάφορα κατὰ ποιότητα γίνεσθαι τὰ ἀμαρτήματα. Λάβοις δ' ἂν εἰκόνα σαφῆ τοῦ δηλουμένου τῶδ' ἐπιστήσας· πᾶν γὰρ 35 τὸ ψεῦδος ἐπ' ἴσης ψεῦδος συμβέβηκεν, οὐ γὰρ εἶναι ἕτερον ἑτέρου μᾶλλον διεψευσμένον· τό [τε] γὰρ νύκτι <αἰ> εἶναι ψεῦδος ἔστι, καθάπερ τὸ ἱπποκένταυρον ζῆν· καὶ οὐ μᾶλλον εἰπεῖν ἔστι ψεῦδος εἶναι θάτερον θάτερον· ἀλλ' οὐχὶ τὸ ψεῦδος ἐπίσης ψεῦδος ἔστιν, οὐχὶ δὲ καὶ οἱ διεψευσμένοι ἐπίσης εἰσὶ διεψευσμένοι. Καὶ ἀμαρτάνειν δὲ μᾶλλον καὶ ἥττον οὐκ 40

5 anteponent Madvig, anteponentur A anteponentur B. 19 ἐφ' ἐαυτῷ Mez. 25 Ζήνων cf. I n. 224. 26 ψεύδους ψεύδος (hoc ord.) B. 28 ἐννέα P ἕνα P³. || ὁ ante πλεῖον om. B, suppl. P¹. 29 ὁ om. B, suppl. P⁵. 31 trad. οὐκ ἔστι, corr. Heeren. 34 trad. μέσον, corr. idem. 37 del. Meineke. 40 καὶ ἀμαρτ. Meineke, libri διαμαρτ.

ἔστιν, πᾶσαν γὰρ ἁμαρτίαν κατὰ διάψευσιν πρότεσθαι. Ἔτι οὐχὶ κατόρθωμα μὲν μείζον καὶ ἔλαττον οὐ γίγνεσθαι, ἁμαρτήματα δὲ μείζον καὶ ἔλαττον γίγνεσθαι πάντα γὰρ ἔστι τέλεια, διόπερ οὐτ' ἑλλείπειν οὐτ' ὑπερέχειν δύναται ἐν ἀλλήλων.

5 529 Stobaeus ecl. II 113, 18 W. πάντων τε τῶν ἁμαρτημάτων ἴσων ὄντων καὶ τῶν κατορθωμάτων, καὶ τοὺς ἄφρονας ἐπίσης πάντας ἄφρονας εἶναι, τὴν αὐτὴν καὶ ἴσην ἔχοντας διαθέσειν. ἴσων δὲ ὄντων τῶν ἁμαρτημάτων εἶναι τινὰς ἐν αὐτοῖς διαφοράς, καθ' ὅσον τὰ μὲν αὐτῶν ἀπὸ σιληρᾶς καὶ δυσιάτου διαθέσεως γίνεται, τὰ δ' οὐ.

10 καὶ τῶν σπουδαίων δὲ ἄλλους ἄλλων προτρεπτικωτέρους γίγνεσθαι καὶ πειστικωτέρους, ἔτι δὲ καὶ ἀγγινοστέρους, κατὰ τὰ μέσα τὰ ἐμπεριλαμβανόμενα τῶν ἐπιτάσεων συμβαινουσῶν.

530 Cicero de finibus III 14, 48. Ut enim qui demersi sunt in aqua, nihilo magis respirare possunt, si non longe absunt a summo, ut
15 iam iamque possint emergere, quam si etiamtum essent in profundo: nec catulus ille, qui iam appropinquat, ut videat, plus cernit, quam is qui modo est natus: item qui processit aliquantum ad virtutis habitum nihilo minus in miseria est quam ille, qui nihil processit
— — Sed quamquam negant nec virtutes nec vitia crescere, tamen utrum-
20 que eorum fundi quodam modo et quasi dilatari putant.

531 Cicero de finibus IV 75. Peccata paria. — Quonam modo? — — Ut, inquit, in fidibus pluribus, si nulla earum ita contenta nervis sit, ut concentum servare possit, omnes aequae incontentae sint, sic peccata quia discrepant, aequae discrepant; paria sunt igitur.

25 76. Ut enim, inquit, gubernator aequae peccat, si palearum navem evertit et si auri, item aequae peccat, qui parentem et qui servum iniuria verberat.

77. Quoniam, inquiunt, omne peccatum imbecillitatis et inconstantiae est, haec autem vitia in omnibus stultis aequae magna sunt,
30 necesse est paria esse peccata.

532 Cicero de finibus IV 21. Omnium insipientiam, iniustitiam, alia vitia similia esse, omniaque peccata esse paria, eosque qui natura doctrinaque longe ad virtutem processissent, nisi eam plane consecuti essent, summe esse miseros, neque inter eorum vitam et
35 improbissimorum quicquam omnino interesse.

533 Porphyrius ad Hor. Serm. I 2, 62. Negat interesse quicquam, utrum quis in matrona an in ancilla an etiam in adultera delinquat, secutus opinionem Stoicorum, qui omnia peccata paria esse dicunt; neque enim rei admissae quantitatem, sed admittentis voluntatem
40 spectant.

534 Aéro ad Hor. ep. I 1, 17. Stoicorum sectator — qui non dant virtutem nisi perfectae philosophiae. Peripatetici et alii et non perfectis honorem derelinquunt.

2 οὐδὲ quod post alterum ἔλαττον in F legebatur (deerat in P) huc transposuit Madvig. 3 trad. γίγνεται, corr. Heeren. — Chrysippea est syllogismorum in hoc frg. forma. 11 πιστικωτέρους libri, corr. Usener. 17 habitum cod. Leidensis, aditum AB procedere = προκόπτειν. 19 et tamen libri. 20 Chrysippus dixit: ἀΐεσθαι τὰς ἀρετὰς καὶ διαβαίνειν.

535 Plutarchus quomodo quis in virt. sent. prof. ep. 2 p. 75f. οἱ δὲ μὴ τιθέμενοι τὰ δόγματα πρὸς τοῖς πράγμασιν ἀλλὰ τὰ πράγματα πρὸς τὰς ἐαυτῶν ὑποθέσεις ὁμολογεῖν μὴ πεφνκῶτα καταβιαζόμενοι πολλῶν ἀποριῶν ἐμπεπλήκασιν τὴν φιλοσοφίαν, μεγίστης δὲ τῆς εἰς μίαν ὁμοῦ κακίαν πάντας ἀνθρώπους πλὴν ἐνὸς τοῦ τελείου τιθεμένης, ὅφ' ἧς αἰνίγμα γέγονεν ἡ λε- 5 γομένη προκοπή, μικρὸν ἀπολείπουσα ἀφροσύνης ἐσχάτης, τοὺς δὲ μὴ πάντων ἅμα παθῶν καὶ νοσημάτων ἀφειμένους ὑπ' αὐτῆς ἔτι τοῖς μηδενὸς ἀπηλλαγμένοις τῶν κακίστων ὁμοίως παρέχουσα καποδαιμονοῦντας· οὗτοι μὲν οὖν ἐαυτοὺς ἐλέγχουσι, ἐν μὲν ταῖς σχο- 10 λαῖς ἴσῃ ἀδικίαν τὴν Ἀριστείδου τῆ Φαλάριδος τιθέμενοι, καὶ δειλίαν τὴν Βρασίδου τῆ Δόλωνος καὶ νῆ Δία τῆς Μελήτου μηδ' ὀτιοῦν τὴν Πλάτωνος ἀγνωμοσύνην διαφέρουσαν, ἐν δὲ τῷ βίῳ καὶ τοῖς πράγμασιν ἐκείνους μὲν ἐκτροπέμενοι καὶ φεύγοντες ὡς ἀμειλίκτους, τοῦτοις δ' ὡς ἀξίους πολλοῦ τὰ μέγιστα καὶ χρώμενοι καὶ πιστεύοντες.

536 Diog. Laërt. VII 227. ἀρέσκει δὲ αὐτοῖς μηδὲν μέσον εἶναι 15 ἀρετῆς καὶ κακίας, τῶν Περιπατητικῶν μεταξὺ ἀρετῆς καὶ κακίας εἶναι λεγόντων τὴν προκοπήν· ὡς γὰρ δεῖν φασιν ἢ ὀρθὸν εἶναι ξύλον ἢ στρεβλόν, οὕτως ἢ δίκαιον ἢ ἄδικον, οὔτε δὲ δικαιότερον οὔτε ἀδικότερον, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως.

537 Alexander Aphrod. Quaest. IV 3 p. 121, 14 Bruns. Ὅτι δικαιο- 20 σύνης τε καὶ ἀδικίας καὶ ὅλων ἀρετῆς τε καὶ κακίας ἔστι τις ἕξις μεταξὺ ἢν μέσῃν ἕξιν λέγομεν. εἰ ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ ἀδικία διαθέσεις κατ' αὐτοὺς, αἱ δὲ διαθέσεις ἀναπόβλητοι, οὗτ' ἂν ἐξ ἀδίκου γίνοιτο τις δίκαιος, οὔτε ἐκ δίκαιου ἄδικος. — 24. εἰ δὲ λέγοιεν τὰς κακίας μὴ εἶναι 25 διαθέσεις μηδ' ἀναποβλήτους, ἀλλὰ μεταβάλλειν τινὰς μηδὲν κωλύειν ἐξ ἀδικίας εἰς δικαιοσύνην καὶ ὅλων ἐκ κακίας εἰς ἀρετὴν, ἀλλ' εἰς γὰρ τὴν κακίαν πόθεν μεταβάλλουσιν;

ibid. 32. εἰ δὲ λέγοιεν μηδέπω τοὺς παῖδας λογικοὺς εἶναι, διὸ 30 μὴδὲ δίκαιους μὴδὲ ἀδίκους (λογικοῦ γὰρ αἱ ἕξεις αὐταί, εἰ δ' αὐταὶ λογικοῦ καὶ ἡ μέση, διὸ ὁ παῖς ἄλογος ὢν οὗτ' ἐν ἀρετῇ ἔστιν οὗτ' ἐν κακίᾳ οὗτ' ἐν τῷ μεταξὺ τούτων, ὥσπερ οὐδ' ἄλλο τι τῶν ἀλόγων) μεταβάλλοντας 35 δ' εἰς τὸ λογικὸν εὐθύς εἶναι κακοῦς, ἀλλ' οὐ γίνεσθαι, ὁμολογοῦν ἂν διὰ τούτων etc.

538 Origenes de princ. III p. 129 ed. Delarue. τρίτον δὲ ἐροῦσιν 35 ὅτι τῶν μέσων ἔστι τὸ θέλειν τὰ καλὰ καὶ τὸ τρέχειν ἐπὶ τὰ καλὰ, καὶ οὔτε ἀστεῖον οὔτε φαῦλον· λεπτεῖον δὲ πρὸς τοῦτο ὅτι εἰ τὸ θέλειν τὰ καλὰ καὶ τὸ τρέχειν ἐπὶ τὰ καλὰ μέσον ἔστι, καὶ τὸ ἐναντίον αὐτῷ μέσον ἔστι etc.

539 Plutarchus de comm. not. ep. 10 p. 1063a. Ναί, φασίν, 40 ἀλλὰ ὥσπερ ὁ πῆχυν ἀπέχων ἐν θαλάττῃ τῆς ἐπιφανείας, οὐδὲν ἦττον πνίγεται τοῦ καταδεδυκότος ὀργυῖας πεντακοσίας, οὕτως οὐδὲ οἱ πελάζοντες ἀρετῇ τῶν μακρὰν ὄντων ἦττόν εἰσιν ἐν κακίᾳ· καὶ καθάπερ οἱ τυφλοὶ τυφλοὶ εἰσι, κἂν ὀλίγον ὑστερον ἀναβλέπειν μέλλωσιν, οὕτως οἱ προκόπτοντες, ἄχρις

15 μεταξὺ τι pro μέσον P. 17 ἢ στρεβλὸν εἶναι ξύλον ἢ ὀρθόν (hoc ord.)
BP etiam II n. 393 ἡ εὐθύτης τοῦ ξύλου exemplum est διαθέσεως ἀνεπιτάτου.
18 δὲ om. BP. 44 ἄχρις <ἂν> Rasmus.

οὐ τὴν ἀρετὴν ἀναλάβωσιν, ἀνόητοι καὶ μοχθηροὶ διαμένουσιν (fragmentum incertum, puto, ex libro ethico Chrysippi).

Plutarchus Quomodo quis in virtute sentiat profectus ep. 1 p. 75c.
 οὕτως ἐν τῷ φιλοσοφεῖν οὔτε προκοπὴν οὔτε τινὰ προκοπῆς αἰσθησὶν
 ὑποληπτέον, εἰ μὴδὲν ἢ ψυχὴ μεθήσῃ μὴδ' ἀποκαθαίρεται τῆς ἀβελ-
 5 τερίας, ἄχρι δὲ τοῦ λαβεῖν ἄκρατον τὸ ἀγαθὸν καὶ τέλειον ἀκράτῳ
 τῷ κακῷ χρῆται. Καὶ γὰρ ἀκαρεῖ χρόνον καὶ ὥρας ἐκ τῆς ὡς
 ἐνὶ μάλιστα φανλότητος εἰς οὐκ ἔχονσαν ὑπερβολὴν ἀρετῆς
 διάθεσιν μεταβαλὼν ὁ σοφός, ἧς οὐδ' ἐν χρόνῳ πολλῷ μέρος
 10 ἀφείλε κακίας ἅμα πᾶσαν ἐξαίφνης ἐκπέφυγε. καίτοι ἤδη
 τοὺς ταῦτά γε λέγοντας οἶσθα δῆπου πάλιν πολλὰ παρέχοντας αὐ-
 τοῖς πράγματα καὶ μεγάλας ἀπορίας περὶ τοῦ διαλεληθότος, ὃς
 αὐτὸς ἑαυτὸν οὐδέπω κατείληφε γεγυῶσ σοφός, ἀλλ' ἀγνοεῖ
 καὶ ἀμφιδοξεῖ τῷ κατὰ μικρὸν ἐν χρόνῳ πολλῷ τὰ μὲν ἀφαι-
 15 ροῦντι τὰ δὲ προστιθέντι γιγνομένην τὴν ἐπίδοσιν καθάπερ
 πορείαν τῇ ἀρετῇ λαθεῖν ἀτρέμα προσμίζασαν. εἰ δέ γε ἦν
 τάχος τοσοῦτον τῆς μεταβολῆς καὶ μέγεθος, ὥστε τὸν προῖ κάκιστον
 ἐσπέρας γεγονέναι κράτιστον, ἢ ἂν οὕτω τινὶ συντύχη τὰ τῆς μετα-
 20βολῆς, καταδαρθόντα φαῦλον ἀνεγρέσθαι σοφὸν καὶ προσεπειεῖν ἐκ
 τῆς ψυχῆς μεθεικότα τὰς χθιζὰς ἀβελτερίας καὶ ἀπάτας

„ψευδεῖς ὄνειροι, χαίρει· οὐδὲν ἦτ' ἄρα,“

τίς ἂν ἀγνοήσειεν αὐτοῦ διαφορὰν ἐν αὐτῷ τοσαύτην γενομένην καὶ
 φρόνησιν ἀθρόον ἐκλάμψασαν;

540 Stobaeus eclog. II 7 p. 113 W. Γίνεσθαι δὲ καὶ διαλελη-
 25 θότα τινὰ σοφὸν νομίζουσι κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους, οὔτε ὀρεγόμενόν
 τινος οὔθ' ὄλωσ γινόμενον ἐν τινι τῶν ἐν τῷ βούλεσθαι εἰδικῶν ὄντων, διὰ
 τὸ μὴ κρίνοντι αὐτῷ παρεῖναι ὄν χρῆ. Οὐ μόνον δ' ἐπὶ τῆς φρονήσεως
 ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τεχνῶν τὰς τοιαύτας ἔσεσθαι διαλήψεις.

541 Philo de agricultura § 160 Vol. II p. 127, 23 Wendl. Οἱ δὲ
 30 μὴ τούτων (scil. μελέτης συνεχοῦς καὶ γυμνασμάτων) τυγχάνοντες παρὰ τοῖς
 φιλοσόφοις διαλεληθότες λέγονται εἶναι σοφοί. Τοὺς γὰρ ἄχρι σοφίας
 ἄκρας ἐληλακότας καὶ τῶν ὄρων αὐτῆς ἄρτι πρώτον ἀφαιμένους, ἀμήχανον
 εἰδέναι φασὶ τὴν ἑαυτῶν τελείωσιν. Μὴ γὰρ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ἄμφω
 35 συνίστασθαι, τὴν τε πρὸς τὸ πέρας ἄφιξιν καὶ τὴν τῆς ἀφίξεως κατάληψιν.
 τὴν ἐγγὺς καὶ ἀγγέθυρον αὐτῇ.

542 Plutarchus de comm. not. ep. 8 p. 1061f. ἔτι παρὰ τὴν ἐννοίαν

19 καταδαρθόντα libri, corr. Wy. 26 libri οὔτε νομίζειν βουλόμενον; au-
 dacter posui quod sententia postulat; οὔτ' ἐνομιεῖν βουλόμενον τινι Usener. ||
 ἰδικῶν libri, corr. Meineke. || trad. ὄντα, corr. Wytttenbach. 27 trad. κρίνειν
 τι, corr. Usener. 28 fortasse scribendum est: διαλήψεις; vocabulum sane ali-
 unde non notum, sed λήσις (pro λήσις) exstat apud Soph. OC 577, occurrit etiam
 apud ipsos Stoicos cf. n. 548. 31 ἑαυτοῦς pro εἶναι coni. Mang. 35 ἐπι-
 στήμης Turn., ἐπιστήμην MAG ἐπιστήμη H.

ἔστιν ἀγαθὸν μὲν εἶναι μέγιστον τὸ ἀμετάπτωτον ἐν ταῖς κρίσεσι καὶ βέβαιον, μὴ δεῖσθαι δὲ τούτου τὸν ἐπ' ἄκρον προκόπτοντα μηδὲ φροντίζειν παραγενομένου· πολλάκις δὲ μηδὲ τὸν δάκτυλον προτεῖναι ταύτης γ' ἕνεκα τῆς ἀσφαλείας καὶ βεβαιότητος, ἣν τέλειον ἀγαθὸν καὶ μέγα νομίζουσιν.

513 Proclus in Plat. Alcib. pr. Vol. III p. 158 ed. Cousin. Ὁρθῶς 5 οἱ ἀπὸ τῆς Στοᾶς λέγειν εἰώθασιν, ὡς ὁ μὲν ἀπαίδεντος ἄλλους αἰτιάται καὶ οὐχ ἑαυτὸν τῆς αὐτοῦ κακοδαιμονίας· ὁ δὲ προκόπτων εἰς αὐτὸν ἀναφέρει τὴν αἰτίαν ὧν ποιεῖ πάντων ἢ λέγει κακῶς· ὁ δὲ πεπαιδευμένος οὔτε ἑαυτὸν οὔτε ἄλλους αἰτιάται τῶν οἰκείων παροραμάτων. Οὐδὲ γὰρ αὐτὸς παρορᾷ τῶν δεόντων οὐδὲν ἄλλ' ἔστιν αὐτὸς τῆς τοῦ καθήκοντος 10 ἐυρέσεως ἀρχηγός.

Ethica IX.

De sapiente et insipiente.

544 Origenes in evang. Ioannis II 10 p. 122 Lo. "Ἐστὶ τινὰ δόγματα παρ' Ἑλλήσι καλούμενα παράδοξα, τῶ κατ' αὐτοὺς σοφῶ
5 πλεῖστα ὅσα προσάπτοντα μετὰ τινος ἀποδείξεως ἢ φαινομένης ἀποδείξεως. καθ' ἃ φασὶ μόνον καὶ πάντα τὸν σοφὸν εἶναι ἱερέα, τῶ μόνον καὶ πάντα τὸν σοφὸν ἐπιστήμην ἔχειν τῆς τοῦ θεοῦ θεραπείας, καὶ μόνον καὶ πάντα τὸν σοφὸν εἶναι ἐλεύθερον, ἐξουσίαν αὐτοπραγίας ἀπὸ τοῦ θεοῦ νόμον εὐληφότα· καὶ τὴν ἐξουσίαν δὲ ὀρῶνται νομίμην ἐπιτροπὴν.

10 545 Plutarchus de Stoic. repugn. ep. 17 p. 1041f. ἐν τῷ τρίτῳ περὶ Δικαιοσύνης ταῦτ' εἶρηκε· „Διὸ καὶ διὰ τὴν ὑπερβολὴν τοῦ τε μεγέθους καὶ τοῦ κάλλους, πλάσμασι δοκοῦμεν ὅμοια λέγειν, καὶ οὐ κατὰ τὸν ἄνθρωπον καὶ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν.“

546 Plutarchus Quaest. Conv. I 9 p. 626f. Θεῶν — — πρὸς
15 Θεμιστοκλέα τὸν Στωϊκὸν διηπόρησε τί δήποτε Χρῦσιππος ἐν πολλοῖς τῶν παραλόγων καὶ ἀτόπων ἐπιμνησθεῖς, οἷόν ἐστι τὸ „τάριχος, ἂν ἄλλη βρέχηται, γλυκύτερον γίνεσθαι“ καὶ τὸ „τῶν ἐρίων τοὺς πόκους ἤττον ὑπακούειν τοῖς βία διασπῶσιν ἢ τοῖς ἀτρέμα διαλύουσι“ καὶ τὸ „νηστεύσαντας ἀργότερον ἐσθίειν
20 ἢ προφαγόντας“ οὐδενὸς αὐτῶν αἰτίαν ἀπέδωκεν.

Ὁ δὲ Θεμιστοκλῆς εἰπὼν ὅτι ταῦτα Χρῦσιππος ἄλλως ἐν παραδείγματι λόγῳ προὔθετο, ῥαδίως ἡμῶν καὶ ἀλόγως ὑπὸ τοῦ εἰκότος ἀλισκομένων καὶ πάλιν ἀπιστούντων τῶ
παρὰ τὸ εἰκὸς ἐπιστρέφων· Σοὶ δ', ἐφη, etc.

25 547 Proclus in Euclidem 35, 25 p. 397 Friedlein. ἐξεργάσαντο γὰρ καὶ οἱ ἀπὸ τῶν μαθημάτων τὸν παράδοξον λεγόμενον τόπον, ὥσπερ οἱ ἀπὸ τῆς Στοᾶς ἐπὶ τῶν δειγμάτων etc.

§ 1. Sapiens neque fallitur neque fallit.

548 Stobaeus ecl. II 111, 18 W. ψεῦδος δ' ὀπολαμβάνειν οὐδέ-
30 ποτέ φασὶ τὸν σοφόν, οὐδὲ τὸ παράπαν ἀκαταλήπτῳ τινὶ συγκραταίθε-

σθαι, διὰ τὸ μὴ δὲ δοξάζειν αὐτὸν μὴδ' ἀγνοεῖν μὴδέν. τὴν γὰρ ἀγνοίαν μεταπτωτικὴν εἶναι συγκατάθεσιν καὶ ἀσθενῆ. Μὴδὲν δ' ὑπολαμβάνειν ἀσθενῶς, ἀλλὰ μᾶλλον ἀσφαλῶς καὶ βεβαίως, διὸ καὶ μὴδὲ δοξάζειν τὸν σοφόν. Διττὰς γὰρ εἶναι δόξας, τὴν μὲν ἀκαταλήπτω συγκατάθεσιν, τὴν δὲ ὑπόληψιν ἀσθενῆ· ταύτας <δ'> ἄλλοτρίους εἶναι τῆς τοῦ σοφοῦ διαθέσεως· δι' ὃ καὶ 5 τὸ προπίπτειν πρὸ καταλήψεως <καὶ> συγκατατίθεσθαι κατὰ τὸν προπετῆ φαῦλον εἶναι καὶ μὴ πίπτειν εἰς τὸν εὐφυῆ καὶ τέλειον ἄνδρα καὶ σπουδαῖον. Οὐδὲ λανθάνειν δὲ αὐτόν τι, τὴν γὰρ λῆσιν εἶναι ψεύδους ὑπόληψιν ἀποφαντικὴν πράγματος. Τούτοις δ' ἀκολουθῶς οὐκ ἀπιστεῖν, τὴν γὰρ ἀπιστίαν εἶναι ψεύδους ὑπόληψιν· τὴν δὲ πίστιν ἀστείου ὑπάρχειν, 10 εἶναι γὰρ κατάληψιν ἰσχυράν, βεβαιούσαν τὸ ὑπολαμβάνομενον. Ὁμοίως δὲ καὶ τὴν ἐπιστήμην ἀμετάπτωτον ὑπὸ λόγου· διὰ ταῦτά φασὶ μῆτε ἐπίστασθαι τι τὸν φαῦλον μῆτε πιστεύειν. Ἐχομένως δὲ τούτων οὔτε πλεονεκτεῖσθαι τὸν σοφὸν οὔτε βουκολεῖσθαι οὔτε διαιτᾶσθαι οὔτε παραριθμεῖν οὔτε 15 κατὰ τὸν τόπον ψεύδει πρόσθεσιν. Οὐδένα δὲ τῶν ἀστειῶν οὐθ' ὁδοῦ διαμαρτάνειν οὔτ' οἰκίας οὔτε σκοποῦ· ἀλλ' οὐδὲ παρορᾶν [ἀλλ'] οὐδὲ παρακούειν νομίζουσι τὸν σοφόν, οὐδὲ τὸ σύνολον παραπαλεῖν κατὰ τι τῶν αἰσθητηρίων· καὶ γὰρ τούτων ἕκαστον ἔχεσθαι νομίζουσι τῶν[δε] ψευδῶν συγκαταθέσεων. οὐδ' ὑπονοεῖν δὲ φασὶ τὸν σοφόν· καὶ γὰρ τὴν 20 ὑπόνοιαν ἀκαταλήπτω εἶναι τῷ γένει συγκατάθεσιν· οὐδὲ μετανοεῖν δ' ὑπολαμβάνουσι τὸν νοῦν ἔχοντα· καὶ γὰρ τὴν μετάνοιαν ἔχεσθαι ψευδοῦς συγκαταθέσεως, <ὡς> ἂν προδιαπεπωκότος. οὐδὲ μεταβάλλεσθαι δὲ κατ' οὐδένα τρόπον οὐδὲ μετατίθεσθαι οὐδὲ σφάλεσθαι· ταῦτα γὰρ εἶναι πάντα τῶν τοῖς δόγμασι μεταπιπτόντων, ὅπερ ἄλλοτριον εἶναι τοῦ νοῦν ἔχοντος· 25 οὐδὲ δοκεῖν αὐτῷ τι φασὶ παραπλησίως τοῖς εἰρημένοις.

549 Diog. Laërt. VII 121. ἔτι τε μὴ δοξάζειν τὸν σοφόν, τοῦτέστι ψευδεῖ μὴ συγκαταθήσεσθαι μὴδενί.

550 Sextus adv. math. VII 157 (Arcesilaus). οὐχὶ δέ γε τῶν δοξαστῶν ἐστὶν ὁ σοφός. τοῦτο γὰρ ἀφροσύνης ἦν κατ' αὐτοὺς καὶ τῶν 30 ἀμαρτημάτων αἴτιον.

551 Cicero Acad. Pr. II 48. praesertim cum ipsi dicatis (scil. Stoici) sapientem in furore sustinere se ab omni adsensu, quia nulla in visis distinctio appareat.

552 Augustinus Soliloq. I 5, 9 R. Ergo istarum rerum disciplinam, 35 siqua tibi est, non dubitas vocari scientiam? A. Non, si Stoici sinant, qui scientiam tribuunt nulli nisi sapienti. Perceptionem sane istorum me habere non nego, quam etiam stultitiae concedunt.

553 Lactant. iustit. div. III 4. Recte igitur Zeno ac Stoici opinionem repudiarunt. Opinari enim te scire, quod nescias, non 40

2 μεταπτωτικῆν libri, corr. Usener. 4 ἀκαταλήπτων libri, corr. Wachsm.

5 δ' add. Heeren. 6 καὶ add. Salmasius. 7 φαῦλον Wachsm., μᾶλλον libri.

9 ἀποφαντικῶν libri, corr. Heeren. 11 κατάληψιν Wachsm., ὑπόληψιν

libri. 12 μετᾶπτωτον libri, corr. Heeren. 13 τούτων οὔτε Mullach, τούτῳ

μῆτε libri. || πλεονεκτεῖσθαι Usener, πλεονάζεσθαι libri. 17 ἀλλ' del. Mul-

lach. 19 τῶν Meineke. τῶνδε libri. 21 ἀκαταλήπτω Wachsm., ἀκατάληπτον

libri. 23 ὡς add. Heeren. Ad totam disputationem cf. II n. 131. 28 ψεύ-

δει B. || συγκατατίθεσθαι B.

est sapientis, sed temerarii potius ac stulti. Ergo si neque sciri quicquam potest, ut Socrates docuit, nec opinari oportet, ut Zeno: tota philosophia sublata est.

554 Stobaeus eclog. II 7 p. 111, 10. Λέγεσθαι δὲ μὴ ψεύδεσθαι τὸν σοφόν, ἀλλ' ἐν πᾶσιν ἀληθεύειν· οὐ γὰρ ἐν τῷ λέγειν τι ψεῦδος τὸ ψεύδεσθαι ὑπάρχειν, ἀλλ' ἐν τῷ διαψευσε(ικ)ῶς τὸ ψεῦδος λέγειν καὶ ἐπὶ ἀπάτῃ τῶν πλησίον. Τῷ μέντοι ψεύδει ποτὲ συγχρησέσθαι νομίζουσιν αὐτὸν κατὰ πολλοὺς τρόπους ἄνευ συγκαταθέσεως· καὶ γὰρ κατὰ στρατηγίαν <κατὰ> τῶν ἀντιπάλων καὶ κατὰ τὴν τοῦ συμφέροντος προόρασιν καὶ κατ' ἄλλας οἰκονομίας τοῦ βίου πολλὰς.

555 Quintilianus instit. orat. XII 1, 38. ac primum concedant mihi omnes oportet, quod Stoicorum quoque asperrimi confitentur, facturum aliquando virum bonum, ut mendacium dicat, et quidem nonnunquam levioribus causis, ut in pueris aegrotantibus utilitatis eorum gratia multa fingimus, multa non facturi promittimus: nedum si ab homine occidendo grassator avertendus sit aut hostis pro salute patriae fallendus, ut hoc quod alias in servis quoque reprehendendum est, sit alias in ipso sapiente laudandum.

556 Diog. Laërt. VIII 122. ἔτι καὶ ἀναμαρτήτους (scil. εἶναι τοὺς σοφοὺς) τῷ ἀπεριπτώτους εἶναι ἀμαρτήματι.

§ 2. Sapiens omnes res bene gerit.

557 Stobaeus ecl. II 65, 12 W. φασὶ δὲ καὶ πάντα ποιεῖν τὸν σοφόν <κατὰ> πάσας τὰς ἀρετάς. πᾶσαν γὰρ πρᾶξιν τελείαν αὐτοῦ εἶναι, διὸ καὶ μηδεμίᾳς ἀπολελεῖσθαι ἀρετῆς.

558 Philo de fortitudine Vol. II Mang. p. 426. ὡς δὴ ἐκάστην ἡμέραν τοῦ σπουδαίου μηδὲν ἔρημον καὶ κενὸν εἶναι εἰς πάροδον ἀμαρτημάτων, ἀλλὰ πᾶσι τοῖς μέρεσι καὶ διαστήμασιν αὐτῆς καλοκαγαθίας πεπληρωσθαι. Κρίνεται γὰρ οὐ ποσότητι ἀλλὰ ποιότητι ἢ ἀρετῇ καὶ τὸ καλόν· ὅθεν ἰσότημον καλῶ βίῳ σοφοῦ καὶ μίαν ἡμέραν ὑπέλαβον εἶναι κατορθουμένην. — — διότι πάσαις μὲν ταῖς κινήσεσι, πάσαις δὲ ταῖς σχέσεσιν ὁ σπουδαῖος ἐπαινετός, ἔνδον τε καὶ ἔξω, πολιτικός τε ὁμοῦ καὶ οἰκονόμος, τὰ μὲν ἔνδον ἐξορθῶν οἰκονομικῶς, τὰ δ' ἔξω πολιτικῶς ἢ συμφέρον ἐπανορθοῦσθαι.

559 Philo de anim. sacrif. idon. Vol. II Mang. p. 249. τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τῶν σπουδαίων καὶ φιλοθέων συμβαίνει τὰς πρὸς καλοκαγαθίαν ἀφορίας ἀμείνους εἶναι ὧν ἐκ τύχης οἱ φανῶλοι κατορθοῦσι.

560 Stobaeus ecl. II 66, 14 W. Λέγουσι δὲ καὶ πάντ' εὖ ποιεῖν τὸν σοφόν, ἃ ποιεῖ δῆλον. Ὅν τρόπον γὰρ λέγομεν πάντ' εὖ ποιεῖν τὸν ἀλλήτην ἢ κιδναρῶδον, συνυπακουόμενον τοῦ ὅτι τὰ μὲν κατὰ τὴν αὐλήσιν, τὰ δὲ κατὰ τὴν κιδναρῶδιαν, τὸν αὐτὸν τρόπον πάντ' εὖ ποιεῖν τὸν φρόνιμον, καὶ ὅσα ποιεῖ καὶ οὐ μὰ Δία καὶ ἃ μὴ ποιεῖ. Τῷ γὰρ κατὰ λόγον ὀρθὸν ἐπιτελεῖν πάντα καὶ οἷον κατ' ἀρετῆν, περὶ ὅλον οὕσαν τὸν βίον τέχ-

7 συγχρησέσθαι libri, corr. Zeller. 9 κατὰ add. Heeren. 24 μηδεμίᾳς Heeren, μηδεμίαν libri. 41 καὶ, deleto οὐ Hense. || τῷ γὰρ Canter, τὸ γὰρ libri.

νην, ἀκόλουθον ᾤήθησαν τὸ περὶ τοῦ πάντ' εὖ ποιεῖν τὸν σοφὸν δόγμα. κατὰ τὸ ἀνάλογον δὲ καὶ τὸν φαῦλον πάντα ὅσα ποιεῖ κακῶς ποιεῖν κατὰ πάσας τὰς κακίας.

561 Diog. Laërt. VII 125. πάντα τε εὖ ποιεῖν τὸν σοφόν, ὡς καὶ πάντα φραμὲν τὰ ἀλλήματα εὖ ἀλλεῖν τὸν Ἰσμηνίαν.

562 Dio Chrysost. or. LXXI § 5 (Vol. II p. 182 Arn.). ἐγὼ δὲ φημι τὸν φιλόσοφον τὰς μὲν τέχνας οὐχ οἶόν τε εἶναι πάσας εἰδέναι (χαλεπὸν γὰρ καὶ μίαν ἀκριβῶς ἐργάσασθαι), ποιῆσαι δ' ἂν ἅπαντα βέλτιον ὅ,τι ἂν τύχη ποιῶν τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, καὶ τὰ κατὰ τὰς τέχνας, ἂν ἄρα ἀναγκασθῇ ποτε ἀφασθαι τοιοῦτου τινός, οὐ κατὰ τὴν τέχνην διαφέροντα — 10 τοῦτο γὰρ οὐχ οἶόν τε, τοῦ τέκτονος τὸν ἰδιώτην ἄμεινον ποιῆσαι τι κατὰ τὴν τεκτονικὴν ἢ τοῦ γεωργοῦ τὸν οὐκ ὄντα γεωργίας ἔμπειρον ἐν τῷ ποιεῖν τι τῶν γεωργικῶν ἐμπειρότερον φανῆναι — ποῦ δ' ἂν διαφέροι; τῷ συμφερόντως ποιεῖν ἢ μὴ ποιεῖν καὶ ὅτε δεῖ καὶ ὅπου καὶ τὸν καιρὸν γινῶναι τοῦ δημιουργοῦ μᾶλλον καὶ τὸ δυνατόν.

563 Stobaeus ecl. II 102, 20 W. Πάντα τε εὖ ποιεῖ ὁ νοῦν ἔχων, καὶ γὰρ φρονίμως καὶ ἐγκρατῶς καὶ κοσμίως καὶ εὐτάκτως ταῖς περὶ τὸν βίον ἐμπειρίας χρῶμενος συνεχῶς. ὁ δὲ φαῦλος, ἄπειρος ὢν τῆς ὀρθῆς χρήσεως, πάντα κακῶς ποιεῖ καθ' ἣν ἔχει διάθεσιν ἐνεργῶν, εὐμετάπτωτος ὢν καὶ παρ' ἑκαστα μεταμελεῖα συνεχόμενος. Εἶναι δὲ τὴν μεταμελείαν λύπην 20 ἐπὶ πεπραγμένοις ὡς παρ' αὐτοῦ ἡμαρτημένοις, κακοδαιμονικόν τι πάθος ψυχῆς καὶ στασιῶδες· ἐφ' ὅσον γὰρ ἄχθεται τοῖς συμβεβηκόσιν ὁ ἐν ταῖς μεταμελείαις ὢν, ἐπὶ τοσοῦτον ἀγανακτεῖ πρὸς ἑαυτὸν ὡς αἴτιον γεγονότα τούτων· δι' ὃ καὶ ἄτιμον εἶναι πάντα φαῦλον, μήτε τιμῆς ἄξιον ὄντα μήτε τιμιον ὑπάρχοντα. τὴν γὰρ τιμὴν εἶναι γέρας ἀξίωσιν, τὸ δὲ γέρας ἄθλον 25 ἄρετῆς εὐεργετικῆς. τὸν οὖν ἄρετῆς ἀμέτοχον ἄτιμον δικαίως λέγεσθαι.

564 Stobaeus ecl. II 115, 5 W. Λέγουσι δὲ μήτε παρὰ τὴν ὄρεξιν μήτε παρὰ τὴν ὁρμὴν μήτε παρὰ τὴν ἐπιβολὴν γίνεσθαι τι περὶ τὸν σπουδαῖον, διὰ τὸ μεθ' ὑπεξαίρεσεως πάντα ποιεῖν τὰ τοιαῦτα καὶ μηδὲν 30 αὐτῷ τῶν ἐναντιουμένων ἀπρόληπτον προσπίπτειν.

565 Seneca de beneficiis IV 34. Non mutat sapiens consilium omnibus his manentibus, quae erant, cum sumeret. ideo nunquam illum poenitentia subit, quia nihil melius illo tempore fieri potuit, quam quod factum est, nihil melius constitui, quam quod constitutum est. ceterum ad omnia cum exceptione venit: si nihil inciderit, quod 35 impediatur. ideo omnia illi succedere dicimus et nihil contra opinionem accidere, quia praesumit animo posse aliquid intervenire, quod destinata prohibeat.

566 Philo Quod deus sit immut. § 22 Vol. II p. 61, 1 Wendl. καί- 40 τοι τινῶν ἀξιούντων μηδὲ πάντας ἀνθρώπους ταῖς γνώμας ἐπαμφοτερίζειν. Τοὺς γὰρ ἀδόλως καὶ καθαρῶς φιλοσοφῆσαντας μέγιστον ἐκ τῆς ἐπιστήμης ἀγαθὸν εὐρασθαι, τὸ μὴ τοῖς πράγμασι συµμεταβάλλειν, ἀλλὰ μετὰ στερόδητος ἀκλινοῦς καὶ παγίου βεβαιότητος ἅπασιν τοῖς ἀρμόττουσιν ἐγγχειρεῖν.

4 πάντας BP.
αὐτῶν F αὐτῶν P.
libri, corr. Meurer.

20 μεταμελείας libri, corr. Heeren.

27. 28. μήτε ter Wachsm, μηδὲ libri.

35 exceptio = ὑπεξαίρεσις.

21 αὐτοῦ Meineke,

28 ἐπιβολὴν

40 πάντας MUF, ὄντας

ceteri.

§ 3. Sapiens malis non afficitur.

567 Stobaeus eclog. II 7 p. 99, 9 W. Καὶ τὸν μὲν σπουδαῖον, ταῖς περὶ τὸν βίον ἐμπειρίαις χρώμενον ἐν τοῖς πραττομένοις ὑπ' αὐτοῦ, πάντ' εὖ ποιεῖν, καθάπερ φρονίμως καὶ σωφρόνως καὶ κατὰ τὰς ἄλλας ἀρετάς· τὸν δὲ φαῦλον κατὰ τὸναντίον κακῶς. Καὶ τὸν μὲν σπουδαῖον μέγαν εἶναι καὶ ἀδρόν καὶ ὑψηλὸν καὶ ἰσχυρόν. Μέγαν μὲν, ὅτι δύναται ἐφικνεῖσθαι τῶν κατὰ προαίρεσιν ὄντων αὐτῷ καὶ προκειμένων· ἀδρόν δὲ ὅτι ἐστὶν ἠδύξημένος πάντοθεν· ὑψηλὸν δ' ὅτι μετέλληψε τοῦ ἐπιβάλλοντος ἕψους ἀνδρὶ γενναίῳ καὶ σοφῷ καὶ ἰσχυρὸν δ' ὅτι τὴν ἐπιβάλλουσαν ἰσχὴν περιπεποίηται, ἀήττητος ὢν καὶ ἀκαταγόνιστος. Παρ' ὃ καὶ οὔτε ἀναγκάζεται ὑπὸ τινος οὔτε ἀναγκάζει τινά, οὔτε κωλύεται οὔτε κολύει, οὔτε βιάζεται ὑπὸ τινος οὔτ' αὐτὸς βιάζει τινά, οὔτε δεσπόζει οὔτε δεσπόζεται, οὔτε κατοποιεῖ τινά οὔτ' αὐτὸς κατοποιεῖται, οὔτε κακοῖς περιπίπτει (οὔτ' ἄλλον ποιεῖ κακοῖς περιπίπτειν) οὔτ' ἐξαπατᾶται οὔτε ἐξαπατᾷ ἄλλον, οὔτε διαψεύδεται οὔτε ἀγνοεῖ οὔτε λανθάνει ἑαυτὸν οὔτε καθόλου ψεύδος ὑπολαμβάνει· εὐδαίμων δ' ἐστὶ μάλιστα καὶ εὐτυχεῖς καὶ μακάριος καὶ ὄλιβιος καὶ εὐσεβής καὶ θεοφιλής καὶ ἀξιοματικός, βασιλικός τε καὶ στρατηγικός καὶ πολιτικός καὶ οἰκονομικός καὶ χρηματιστικός. Τοὺς δὲ φαύλους ἅπαντα τούτοις ἐναντία ἔχειν.

20 Cf. ibidem p. 102, 20 W. Πάντα τε εὖ ποιεῖ ὁ νοῦν ἔχων· καὶ γὰρ φρονίμως καὶ ἐγκρατῶς καὶ κοσμίως καὶ εὐτάκτως ταῖς περὶ τὸν βίον ἐμπειρίαις χρώμενος συνεχῶς. ὁ δὲ φαῦλος, ἄπειρος ὢν τῆς ὀρθῆς χρήσεως, πάντα κακῶς ποιεῖ καθ' ἣν ἔχει διάθεσιν ἐνεργῶν, εὐμετάπτωτος ὢν καὶ παρ' ἑκάστα μεταμελεῖα συνεχόμενος. Εἶναι δὲ τὴν μεταμελείαν λύπην ἐπὶ 25 πεπραγμένοις ὡς παρ' αὐτοῦ ἡμαρτημένοις, κακοδαιμονικὸν τι πάθος ψυχῆς καὶ στασιῶδες· ἐφ' ὅσον γὰρ ἄγεται τοῖς συμβεβηκόσιν ὁ ἐν ταῖς μεταμελείαις ὢν, ἐπὶ τοσοῦτον ἀγανακτεῖ πρὸς ἑαυτὸν ὡς αἴτιον γεγονότα τούτων.

568 Aët. Plac. IV 9, 17. Οἱ Στωϊκοὶ τὸν σοφὸν αἰσθήσει καταληπτὸν ἀπὸ τοῦ εἶδους τεκμηριωδῶς.

569 Varro τερψή Μενίππου II (Satur. Men. ed. Riese p. 222). In charteo stadio ἐπιτάφιον ἀγοῶνα, quam qui certassit animo, bellus homo, magis delectatus Stoicorum pancratio quam athletarum.

570 Cicero Tuscul. disp. III 14. Qui fortis est, idem est fidens, qui autem est fidens, is profecto non extimescit; discrepat enim a timendo 35 confidere. Atqui in quem cadit aegritudo, in eundem timor; quarum enim rerum praesentia sumus in aegritudine, easdem impendentes et venientes timemus. Ita fit ut fortitudini aegritudo repugnet. — Verisimile est igitur, in quem cadat aegritudo, cadere in eundem timorem et infractionem quidem animi et demissionem. Quae in quem cadunt, in 40 eundem cadit ut serviat, ut victum, si quando, se esse fateatur. Quae qui recipit, recipiat idem necesse est timiditatem et ignaviam. Non cadunt autem haec in virum fortem; igitur ne aegritudo quidem. At nemo sapiens nisi fortis; non cadet ergo in sapientem aegritudo.

12 οὐ δεσπόζει libri, corr. Meineke. 13 κακῶς libri, corr. Gaisford.

14 add. Meineke. 24 libri μεταμελείας, corr. Heeren. 25 αὐτοῦ Meineke, libri αὐτὸν vel αὐτῶν. 28 καταληπτὸν Damasc., καταληπτὸν Diels vix recte.

37 Ita fit — repugnet del. O. Heine.

19. Praeterea necesse est, qui fortis sit, eundem esse magni animi; <qui magni animi> sit, invictum; qui invictus sit, eum res humanas despiciere atque infra se positas arbitrari; despiciere autem nemo potest eas res, propter quas aegritudine adfici potest; ex quo efficitur fortem virum aegritudine numquam adfici; omnes autem sapientes fortes; non cadit igitur in sapientem aegritudo.

Et quem ad modum oculus conturbatus non est probe adfectus ad suum munus fungendum, et reliquae partes totumve corpus, statu cum est motum, deest officio suo et muneri, sic conturbatus animus non est aptus ad exsequendum munus suum. Munus autem animi est ratione bene uti, et sapientis animus ita semper adfectus est, ut ratione optime utatur; numquam igitur est perturbatus. At aegritudo perturbatio est animi; semper igitur ea sapiens vacabit.

18. Qui sit frugi igitur vel, si mavis, moderatus et temperans, eum necesse est esse constantem; qui autem constans, quietum; qui quietus, 15 perturbatione omni vacuum, ergo etiam aegritudine. Et sunt illa sapientis; aberit igitur a sapiente aegritudo.

571 Philo quaest. et solut. in Genesin IV 73 (p. 302 Aucher). Luctus non habet locum in incorruptis; atqui tam sapientia quam virtus omnis incorruptibilis est; in illis vero, quae haberi possunt et deficiunt tamen, necesse est aegre ferri. Verum optime diligentia habenda in hoc, quod nec planctum neque luctum usurpasse sapientem inducit — ; quoniam res ex improvise occurrentes praeterque voluntatem impingentes hominem pusillae mentis coarctant et praecipitant, constantem vero undique, humiliant tantum impetu facto, haud tamen tali, quae usque in finem 25 perducant, sed a rectore consilii fortissime repulsae retroverti coguntur.

572 Augustinus de vita beata c. 25. Ergo, inquam, miserum esse omnem qui egeat, dubitat nemo: nec nos terrent quaedam sapientium corpori necessaria. Non enim eis eget ipse animus, in quo posita est vita beata. Ipse enim perfectus est, nullus autem perfectus aliquo eget et quod videtur corpori necessarium, sumet, si adfuerit: si non adfuerit, non eum istarum rerum franget inopia. Omnis namque sapiens fortis est, nullus autem fortis aliquid metuit. Non igitur metuit sapiens aut mortem corporis aut dolorem, quibus pellendis vel vitandis vel differendis sunt necessaria illa, quorum ei potest contingere inopia. Sed tamen 35 non desinit eis bene uti, si ipsa non desunt. Verissima est enim illa sententia: (Ter. Eun. IV 6) Nam tu quod vitare possis, stultum admittere est. Vitabit ergo mortem ac dolorem quantum potest et quantum decet, ne si minime vitaverit non ex eo miser sit quia haec accidunt, sed quia vitare cum posset noluit: quod manifestum stultitiae signum est. Erit 40 ergo ista non vitans non earum rerum perpessione, sed stultitia miser. Si autem non valuerit evitare, cum id sedulo ac decenter egerit, non eum ista irruentia miserum facient. Etenim et illa eiusdem Comici sententia non minus vera est: Quoniam non potest id fieri quod vis, id velis quod possit (Ter. Andr. II 1). Quomodo erit miser, cui nihil accidit 45 praeter voluntatem? Quia quod sibi videt non posse provenire, non potest velle. Habet enim rerum certissimarum voluntatem, id est ut

quidquid agit non agat nisi ex virtutis quodam praescripto et divina lege sapientiae, quae nullo ab eo pacto eripi possunt.

Cp. 26 et 27 probatur omnem qui miser est egere.

573 Seneca de beneficiis II 18. Totiens admoneam necesse est, non loqui me de sapientibus, quos quicquid oportet et iuvat, qui animum in potestate habent et legem sibi quam volunt dicunt, quam dixerunt servant etc.

574 Stobaeus Florilegium 7, 21. *Χρυσίππου· Ἐλεγεν δὲ ὁ Χρυσίππος ἀλγεῖν μὲν τὸν σοφόν, μὴ βασανίζεσθαι δέ· μὴ γὰρ ἐνδιδόναι τῇ ψυχῇ. Καὶ δεῖσθαι μὲν, μὴ προσδέχεσθαι δέ.*

575 Commenta Lucani lib. IX 569 p. 304 Us. Sapientem enim violentia nulla commutat, nec fortuna terret amissione aut acquisitione rerum. libenter subit quicquid inimica fortuna protulerit. Stoici negant sapientem malis adfici, cum **

576 Minuc. Fel. Octav. cp. 37. Quam pulchrum spectaculum deo cum Christianus cum dolore concreditur, cum adversum minas et supplicia et tormenta componitur, cum strepitum mortis et horrorem carnificis inridens inculcat, cum libertatem suam adversus reges et principes erigit, soli deo cuius est cedit, cum triumphator et victor ipsi qui adversum se sententiam dixit, insultat. Vicit enim qui quod contendit obtinuit.

Sen. dial. I 2, 7sq. Minucium hic Stoica exempla sequi probant.

577 Lactant. div. instit. V 13. Haec est vera virtus, quam philosophi quoque gloriabundi non re, sed verbis inanibus iactant, disserentes nihil esse tam congruens viri sapientis gravitati atque constantiae, quam nullis terroribus de sententiae proposito posse depelli; sed tanti esse cruciari et emori, ne fidem prodant, ne ab officio discedat, ne metu mortis aut dolore acerbo subactus aliquid faciat iniustum.

578 Stobaeus eclog. II 7 p. 110 W. *Λέγονσι δὲ καὶ τὸν σοφὸν ἀνύβριστον εἶναι· οὐθ' ὑβρίζεσθαι γὰρ οὐθ' ὑβρίζειν διὰ τὸ τὴν ὕβριν ἀδικίαν εἶναι καταισχνύουσαν καὶ βλάβην· μήτε δὲ ἀδικεῖσθαι μήτε βλάπτεσθαι τὸν σπουδαῖον· ἀδικητικῶς μέντοι γέ τινας αὐτῷ προσφέρεσθαι καὶ ὑβριστικῶς καὶ κατὰ τοῦτο ἀδιοπραγεῖν. Πρὸς τοῦτω μὴδὲ <τὴν> τυχοῦσαν ἀδικίαν εἶναι τὴν ὕβριν, ἀλλὰ <τὴν> καταισχνύουσαν καὶ ὑβριστικὴν οὖσαν. Ἀπερίπτωτον δ' ὑπάρχειν τὸν νοῦν ἔχοντα τούτοις καὶ μηδαμῶς καταισχνύεσθαι· ἐν ἐαντῷ γὰρ ἔχειν τὸ ἀγαθὸν καὶ τὴν θεῖαν ἀρετὴν, δι' ὃ καὶ πάσης ἀπηλλάχθαι κενίας καὶ βλάβης.*

Cf. Senecae dial. II cp. 7 § 3—6.

579 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 20 p. 1044a. *ἀδικεῖται γὰρ οὐδεις μὴ βλαπτόμενος· ὅθεν μὴ ἀδικεῖσθαι τὸν σοφὸν ἐν ἄλλοις ἀποφηνάμενος (scil. Chrysippus) ἐνταῦθα φησιν (scil. ἐν τῷ πρώτῳ περὶ βίων) ἀδικημά τι τὸν τόπον ἐπιδέχεσθαι.*

580 Seneca de beneficiis II 35. A consuetudine quaedam quae dicimus abhorrent, deinde alia via ad consuetudinem redeunt. Negamus

16 Ad Christianum transtulit Minucius quae de sapiente Stoici iactabant. 31 trad. *αὐτῶν*, corr. Heeren. 32 *διοικιοπραγεῖν* libri et W., ipse correxi. || *πρός τε τὸ μηδὲν* libri, recepi Wachsmuthii coniecturam. 33 *τὴν* ipse addidi.

iniuriam accipere sapientem, tamen qui illum pugno percusserit, iniuriarum damnabitur; negamus stulti quicquam esse, et tamen eum, qui rem aliquam stulto subripuit, furti condemnabimus; insanire omnes dicimus, nec tamen omnes curamus elleboro; his ipsis, quos vocamus insanos, et suffragium et iurisdictionem committimus.

581 Stobaeus ecl. II 115, 18 W. Ἀδιάβολον δ' εἶναι πάντα τὸν καλὸν κἀγαθόν, ἀπαράδεκτον ὄντα διαβολῆς, ὅθεν καὶ ἀδιάβολον εἶναι κατὰ τε τοῦτον τὸν τρόπον καὶ τῷ μὴ διαβάλλειν ἕτερον. εἶναι δὲ τὴν διαβολὴν διάστασιν φαινομένων φίλων ψευδεῖ λόγῳ· τοῦτο δὲ μὴ γίνεσθαι περὶ τοὺς ἀγαθοὺς ἀνδρας, μόνους δὲ τοὺς φαύλους καὶ διαβάλλεσθαι καὶ διαβάλλειν, 10 δι' ὃ καὶ τοὺς μὲν κατ' ἀλήθειαν φίλους μῆτε διαβάλλειν μῆτε διαβάλλεσθαι, τοὺς δὲ δοκοῦντας καὶ φαινομένους.

§ 4. Sapiens beatus est.

582 Cicero de finibus III 26. cum igitur hoc sit extremum, congruenter naturae convenienterque vivere, necessario sequitur omnes sapientes semper feliciter, absolute, fortunate vivere, nulla re impediri, nulla prohiberi, nulla egere.

583 Philo quaest. et solut. in Genesin IV 92 (p. 318 Aucher). Vita sapientis omnis omnino plena est felicitate, nulla relicta parte vacua, in quam irreperet peccatum.

584 Dio Chrysost. or. LXIX § 4 (Vol. II p. 175, 14 Arn.). ἄν δὲ ἡ ψυχὴ ἔμφρων γένηται καὶ ὁ νοῦς ἀγαθὸς καὶ ἱκανοὶ ὦσι τὰ τε αὐτῶν πράγματα ὀρθῶς πράττειν καὶ τὰ τῶν ἄλλων, τούτους ἀνάγκη καὶ εὐδαιμόνως ζῆν, νομίμους ἀνδρας γενομένους καὶ ἀγαθοῦ δαιμό- 25 νος τυχόντας καὶ φίλους ὄντας τοῖς θεοῖς.

οὐ γὰρ ἄλλους μὲν φρονίμους εἰκὸς εἶναι, ἄλλους δὲ ἐμπεύρουσ τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων, οὐδὲ ἄλλους μὲν ἀνθρώπεια ἐπίστασθαι, ἄλλους δὲ τὰ θεῖα, οὐδὲ ἄλλους μὲν εἶναι τῶν θείων ἐπιστήμονας, ἄλλους δὲ ὀσίους, οὐδὲ ἄλλους μὲν ὀσίους, ἄλλους δὲ θεοφιλεῖς· οὐδὲ ἕτεροι μὲν ἔσονται 30 θεοφιλεῖς, ἕτεροι δὲ εὐδαιμόνες.

οὐδὲ ἕτεροι μὲν εἰσιν ἀνθρωποὶ ἄφρονες, ἕτεροι δ' ἀγνοοῦσι τὰ καθ' αὐτοὺς πράγματα· οὐδὲ οἱ τὰ σφέτερα πράγματα ἀγνοοῦσι, τὰ θεῖα ἴσασιν· οὐδὲ οἱ φαύλως περὶ τῶν θείων ὑπειληφότες οὐκ ἀνόσιοί εἰσιν. οὐδέ γε τοὺς ἀνοσίους οἶόντε 35 φίλους εἶναι θεοῖς, οὐδὲ τοὺς μὴ φίλους θεοῖς μὴ δυκτυχεῖς εἶναι.

585 Stephanus fragm. comment. in Aristot. Rhet. III p. 325, 13 Rabe. οἱ Στωϊκοὶ εὐδαιμόνα λέγουσι τὸν τὰς Πριαμικὰς συμφορὰς ὑπο- 40 μένοντα.

8 τῷ Heeren, τὸ libri. || ἕτερον Canter, ἑτέρον libri. 26 Has conclusiones ipsius esse Chrysippi puto propter concludendi formam.

586 Gregorius Nazianzenus epist. 32. Ἐπαινώ δὲ τῶν ἀπὸ τῆς Στοᾶς τὸ νεανικὸν τε καὶ μεγαλόνουν, οἳ μηδὲν κολύειν φασὶ πρὸς εὐδαιμονίαν τὰ ἔξωθεν, ἀλλ' εἶναι τὸν σπουδαῖον μακρόριον, κἄν ὁ Φαλάριδος ταῦτος ἔχη καιόμενον.

5 587 Stobaeus ecl. II 101, 5 W. τῶν τε ἀγαθῶν μηδενὸς μετέχειν τοὺς φαύλους, ἐπειδὴ τὸ ἀγαθὸν ἀρετὴ ἐστίν ἢ τὸ μετέχον ἀρετῆς· τὰ τε παρακείμενα τοῖς ἀγαθοῖς, ἅπερ ἐστὶν ὧν χρῆ, ὠφελήματα ὄντα, μόνοις τοῖς σπουδαίοις συμβαίνειν· καθάπερ καὶ τὰ παρακείμενα τοῖς κακοῖς, ἅπερ ἐστὶν ὧν οὐ χρῆ, μόνοις τοῖς κακοῖς· βλάμματα γὰρ εἶναι. καὶ διὰ τοῦτο τοὺς
10 μὲν ἀγαθοὺς ἀβλαβεῖς πάντας εἶναι κατ' ἀμφοτέρα, οὔτε βλάπτειν οἷους τε ὄντας οὔτε βλάπτεσθαι, τοὺς δὲ φαύλους κατὰ τὸνναντίον.

588 Diog. Laërt. VII 123. ἀβλαβεῖς τε εἶναι· οὐ(τε) γὰρ ἄλλους βλάπτειν οὔτε αὐτούς.

§ 5. Sapiens est dives, formosus, liber.

15 589 Stobaeus ecl. II p. 100, 7 W. Καθόλου δὲ τοῖς μὲν σπουδαίοις πάντα τὰγαθὰ ὑπάρχειν, τοῖς δὲ φαύλοις πάντα τὰ κακά. Οὐ νομιστέον δὲ λέγειν αὐτοὺς οὕτως, ὡς εἴ τινα ἐστὶν ἀγαθὰ, ἐκεῖνα ὑπάρχει τοῖς σπουδαίοις, ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν κακῶν· ἀλλὰ τοι τοὺς μὲν τοσαῦτα ἔχειν ἀγαθὰ ὥστε μηδὲν ἐλλείπειν εἰς τὸ τέλειον αὐτοῖς εἶναι τὸν βλον (καὶ
20 εὐδαίμονα), τοὺς δὲ τοσαῦτα κακά, ὥστε τὸν βλον ἀτελεῖ εἶναι καὶ κενόδαίμονα.

590 Diog. Laërt. VII 125. καὶ τῶν σοφῶν δὲ πάντα εἶναι· δεδασκέναι γὰρ αὐτοῖς παντελεῖ ἔξουσίαν τὸν νόμον. τῶν δὲ φαύλων εἶναι τινα λέγεται, ὃν τρόπον καὶ τῶν ἀδίκων ἄλλως μὲν τῆς πόλεως, ἄλλως δὲ τῶν
25 χρωμένων φασί.

591 Cicero de finibus III 75. (de sapiente paradoxa enumerans) recte eius omnia dicentur, qui scit uti solus omnibus, recte etiam pulcher appellabitur (animi enim liniamenta sunt pulchriora quam corporis) recte solus liber nec dominationi cuiusquam parens nec oboediens
30 cupiditati, recte invictus, cuius etiamsi corpus constringatur, animo tamen vincula inici nulla possint etc.

592 Philo quaest. et solut. in Genesin IV 99 (p. 323 Aucher). Noli tamen existimare pulchritudinem corporis nunc in medium referre iuxta illam formositatem nominatam, quae ex symmetria partium decoreque
35 formae constat, qualis inest et meretricibus, quas tamen nunquam pulchras esse dixerim, sed ex adverso turpes; id enim nomen est eis proprium; siquidem — sicut per speculum proprietates corporis apparent, sic etiam animae per vultum ac faciem.

12 οὔτε scripsi, οὐ libri. 13 ἑαυτούς BP. 18 ἀλλὰ τοι Hense, ἀλλὰ τῷ libri. 19 καὶ εὐδαίμονα add. Meineke. 23 τὸν δὲ φαύλον B. 24 latet accusativus nominis, locum aliquem Athenarum significantis, velut τὸν (κερ)αμικόν || τῶν ἀδίκων P τὸν ἄδικον B.

aspectus vero impudens et cervix
alta frequensque motus supercilio-
rum atque gressus lascivus et nullo
modo erubescens de malis ac pudens
indiciū est animae turpissimae, quae
occultas proprii vituperii figuras pin-
git describitque evidenter in visibili
corpore.

ἀναίδες βλέμμα καὶ μετέωρος ἀνὴρ
καὶ συνεχῆς κίνησις ὄφρων καὶ βά-
δισμα σεσοβημένον καὶ τὸ ἐπὶ μηδενὶ
τῶν φαύλων ἐρυθριᾶν σημεῖα ψυχῆς
ἔστιν αἰσχίστης, τοὺς ἀφανεῖς τῶν οἰ-
κείων ὄνειδῶν τύπους ἐγγραφούσης
τῷ φανερῷ σώματι.

In quo vero dei oracula habitaverint sapientiae studio atque virtutis, etsi
Silenus superaverit corporis deformitate, pulcherrimus est
necessario: bonum est enim ei proprio pudore venerabiliter conformari
acceptationi videntium.

593 Stobaeus ecl. II 101, 14 W. τὸν δὲ κατ' ἀλήθειαν πλοῦ-
τον ἀγαθὸν εἶναι λέγουσι καὶ τὴν κατ' ἀλήθειαν πενίαν κακόν. καὶ τὴν
μὲν κατ' ἀλήθειαν ἐλευθερίαν ἀγαθόν, τὴν δὲ κατ' ἀλήθειαν δουλείαν
κακόν. δι' ὃ δὴ καὶ τὸν σπουδαῖον εἶναι μόνον πλούσιον καὶ ἐλεύ-
θερον, τὸν δὲ φαῦλον τοῦναντίον πένητα, τῶν εἰς τὸ πλουτεῖν ἀφορμῶν
ἔστρωμένον, καὶ δοῦλον διὰ τὴν ὑποπτωτικὴν ἐν αὐτῷ διάθεσιν.

594 Alexander Aphrod. comm. in Aristot. Topica II p. 72. Ald.
p. 134, 13 Wal. ὡς οἱ λέγοντες μόνον τὸν σοφὸν πλούσιον ἢ μόνον κα-
λὸν ἢ μόνον εὐγενῆ ἢ μόνον ῥήτορα· οὐ γὰρ ἀγνοῦντες οὗτοι τὰ ὑπάρ-
χοντα τῷ σοφῷ πλουτοῦν ταῦτα λέγουσιν ἢ κάλλος ἢ εὐγένειαν, ἀλλὰ παρα-
βαίοντες τὴν κειμένην λέξιν.

Cf. etiam p. 79.

595 Alexander in Aristot. Top. p. 79 Ald. p. 147, 12 Wal. ἀπὸ τοῦ-
του τοῦ τόπου ἐπιχειροῦν τις ἂν καὶ πρὸς τὰ ὑπὸ τῶν Στωϊκῶν παρα-
δοξα λεγόμενα· εἰ γὰρ τῶν πολλῶν πλούσιον λεγόντων μόνον τὸν
πολυκτῆμονα μὴ κατὰ τούτου τις χρῆτο τῷ ὀνόματι τούτῳ, κατὰ
δὲ τοῦ σοφοῦ καὶ τοῦ τὰς ἀρετὰς ἔχοντος παραβαίνοι ἂν τὸν κειμε-
νον τῆς τῶν ὀνομάτων χρήσεως διορισμόν.

ibid. 22. πάλιν οἱ μὲν πολλοὶ εὐτυχῆ λέγουσι τὸν ἐν τοῖς τυχεροῖς
ἀγαθοῖς εὐθνηοῦντα· οἱ δὲ τὸν τὴν ἀρετὴν ἔχοντά φασιν εὐτυχῆ, ὃ
οὐκ ἔστι τῶν τυχερῶν ἀγαθῶν. παραβαίνουσιν οὖν καὶ οὗτοι τὴν προσή-
κουσαν χρῆσιν τῶν ὀνομάτων.

596 Philo de plantatione Noë § 69 Vol. II p. 147, 15 Wendl. Τοὺς
μὲν οὖν πάντα τοῦ σπουδαίου φάσκοντας εἶναι παραδοξολογεῖν
ῥήθησάν τινες, ἀφορῶντες εἰς τὴν <τῶν> ἐπιτοὴν ἐνδειάν τε καὶ περιουσίαν
καὶ μηδένια τῶν ἀχρημάτων ἢ ἀπτημόνων πλούσιον νομίζοντες.

597 Acro ad Hor. Serm. I 3, 124. Dicunt Stoici sapientem di-
vitem esse, si mendicet, et nobilem esse, si servus sit, et pulcherri-
mum esse, etiamsi sit sordidissimus.

Porphyrio ad Serm. I 3, 124. Porro autem Stoici existimant, per-
fectae sapientiae virum omnia habere; in quo sensu et Lucilius versatus
sic ait: nondum etiam haec omnia habebit formosus, dives, liber, rex solus.

Acron ad Hor. ep. I 19, 19. negant Stoici quemquam liberum
esse praeter sapientem.

598 Sextus adv. math. XI 170. οἱ δὲ Στωϊκοὶ καὶ ἀντικρὺς φασὶ τὴν φρόνησιν, ἐπιστήμην οὖσαν ἀγαθῶν καὶ κακῶν καὶ οὐδετέρων, τέχνην ὑπάρχειν περὶ τὸν βίον, ἣν οἱ προσλαβόντες μόνοι γίνονται καλοί, μόνοι πλούσιοι, σοφοὶ μόνοι. Ὁ γὰρ πολλοῦ ἄξια κερτημένος πλούσιός 5 ἔστιν, ἣ δὲ ἀρετὴ πολλοῦ ἔστιν ἄξια, καὶ μόνος ταύτην ὁ σοφὸς κέρηται· μόνος ἄρα ὁ σοφὸς ἔστι πλούσιος. Καὶ ὁ ἀξιέραστός ἔστι καλός, μόνος δὲ ὁ σοφὸς ἔστιν ἀξιέραστός· μόνος ἄρα ὁ σοφὸς ἔστι καλός.

599 Cicero Acad. Pr. II 136. Illa vero ferre non possum, non quo mihi displiceant (sunt enim Socratica pleraque mirabilia Stoicorum, 10 quae παράδοξα nominantur) sed ubi Xenocrates, ubi Aristoteles ista tetigit? — Illi unquam dicerent sapientes solos reges, solos divites, solos formosos? omnia, quae ubique essent, sapientis esse? neminem consulem, praetorem, imperatorem, nescio an ne quinquevirum quidem quemquam nisi sapientem? postremo solum civem, solum liberum, insipientes omnes 15 peregrinos, exsules, servos, furiosos? denique scripta Lycurgi, Solonis, duodecim tabulas nostras non esse leges? ne urbes quidem aut civitates, nisi quae essent sapientium?

600 Cicero de republ. I 28. Quis vero divitiorem quemquam putet quam eum, cui nihil desit, quod quidem natura desideret, aut potentiorum quam illum, qui omnia, quae expetat, consequatur, aut beatiorum, quam qui sit omni perturbatione animi liberatus, aut firmiore fortuna, quam qui ea possideat, quae secum, ut aiunt, vel e naufragio possit eferre? Quod autem imperium, qui magistratus, quod regnum potest 25 esse praestantius quam despicientem omnia humana et inferiora sapientia ducentem nihil unquam nisi sempiternum et divinum animo volutare?

601 Stobaeus ecl. II p. 114, 4. Εὐτεκενεῖν δὲ μόνον τὸν ἀστέιον, οὐ τι μὴν πάντα, δεῖν γὰρ τὸν εὐτεκενοῦντα ἀστέια τέκνα ἔχοντα χρῆσασθαι αὐτοῖς ὡς τοιούτοις. Εὐγρηεῖν τε μόνον καὶ εὐθανατεῖν τὸν σπουδαῖον· εὐγρηεῖν γὰρ εἶναι τὸ μετὰ ποιοῦ γήρωσ διεξάγειν κατ' ἀρετὴν, εὐθανατεῖν 30 δὲ τὸ μετὰ ποιοῦ θανάτου κατ' ἀρετὴν τελευτᾶν.

602 Stobaeus ecl. II 114, 10 W. Καὶ τὰ τε ὕγιενά καὶ νοσερὰ πρὸς ἀνθρώπων λέγεσθαι καὶ ὡς τροφίμα, καὶ τὰ λυτικά καὶ στατικά καὶ τὰ τοῦτοις παραπλήσια. Ὑγιενὰ μὲν γὰρ εἶναι τὰ εὐφρῶς ἔχοντα πρὸς τὸ περιποιεῖν ὑγίαν ἢ συνέχειν· νοσερὰ δὲ τὰ ἐναντίως ἔχοντα τοῦτοις. Παρα- 35 πλήσιον δ' εἶναι καὶ τὸν ἐπὶ τῶν ἄλλων λόγον.

603 Philo de sobrietate § 56 Vol. II p. 226, 16 Wendl. ὁ δὲ ἔχων τὸν κληρον πέραν ὄραν ἀνθρωπίνης εὐδαιμονίας προελήλυθε· μόνος γὰρ εὐγενής ἅτε θεὸν ἐπιγεγραμμένος πατέρα καὶ γεγονὸς εἰσποιητὸς αὐτῷ μόνος υἱός· οὐ πλούσιος, ἀλλὰ πάμπλουτος, ἐν ἀφθόνοις καὶ γνησίοις, οὐ 40 χρόνῳ παλαιουμένοις, καινουμένοις δὲ καὶ ἡβῶσιν αἰεὶ τρυφῶν ἀγαθοῖς μόνος· οὐκ ἔνδοξος, ἀλλ' εὐκλεής, τὸν μὴ κολακεία νοθοῦμενον, ἀλλὰ βεβαιούμενον ἀληθείᾳ καρπούμενος ἔπαινον· μόνος βασιλεύς, παρὰ τοῦ πανηγεμόνος λαβὼν τῆς ἐφ' ἅπασιν ἀρχῆς τὸ κράτος ἀνανταγώνιστον· μόνος ἐλεύθερος, ἀφειμένος ἀργαλεωτάτης δεσποίνης, κενῆς δόξης.

16 quidem Manutius, denique libri. 30 τὸ Canter, τὸν libri. Sunt haec ἀγαθὰ, quae vocantur μεμιγμένα cf. III n. 101. 40 γρ. μόνος mg. HL¹.
44 ἀφειμένος Mang., ἀφιέμενος codd.

§ 6. Sapiens res divinas callet.

604 Stobaeus ecl. II 67, 20 W. λέγουσι δὲ καὶ ἱερέα μόνον εἶναι τὸν σοφόν, φαῦλον δὲ μηδένα. τὸν γὰρ ἱερέα εἶναι δεῖν ἔμπειρον νόμων 5 τῶν περὶ θυσίας καὶ εὐχάς καὶ καθαρμῶν καὶ ἰδρύσεις καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα, πρὸς δὲ τούτοις καὶ ἀγιστείας τε καὶ εὐσεβείας δεῖσθαι καὶ ἐμπειρίας τῆς τῶν θεῶν θεραπείας, καὶ <τοῦ> ἐντὸς εἶναι τῆς φύσεως τῆς θείας. Μηδ' ἐν <δέ τ>ι τούτων ὑπάρχειν τῷ φαύλῳ, διὸ καὶ πάντας εἶναι τοὺς ἄφρονας ἀσεβεῖς. Τὴν γὰρ ἀσέβειαν κακίαν οὖσαν, ἄγνοιαν εἶναι θεῶν 10 θεραπείας, τὴν δ' εὐσέβειαν, ὡς εἴπομεν (p. 62, 2), ἐπιστήμην θεῶν θεραπείας.

605 Stobaeus ecl. II 114, 16 W. Καὶ μαντικὸν δὲ μόνον εἶναι τὸν σπουδαῖον, ὡς ἂν ἐπιστήμην ἔχοντα διαγνωστικὴν σημεῖων τῶν ἐν θεῶν ἢ δαιμόνων πρὸς ἀνθρώπινον βίον τεινόντων. Δι' ὃ καὶ τὰ εἶδη τῆς 15 μαντικῆς εἶναι περὶ αὐτόν, τό τε ὄνειροκριτικὸν καὶ τὸ οἰωνοσκοπικὸν καὶ θητικὸν καὶ εἴ τινα ἄλλα τούτοις ἐστὶ παραπλήσια.

606 Diog. Laërt. VII 119. Θεῖλος τε εἶναι (scil. τοὺς σπουδαίους). ἔχειν γὰρ ἐν ἑαυτοῖς οἰοεὶ θεῶν τὸν δὲ φαῦλον ἄθεον· διττὸν δὲ εἶναι τὸν ἄθεον, τὸν τε ἐναντίως τῷ θεῷ λεγόμενον καὶ τὸν ἐξουθενητικὸν τοῦ θεοῦ· 20 ὅπερ οὐκ εἶναι περὶ πάντα φαῦλον.

607 Cicero de divin. II 129. Stoici autem tui negant quemquam nisi sapientem divinum esse posse.

608 Diog. Laërt. VII 119. Θεοσεβεῖς τοὺς σπουδαίους· ἐμπείρους γὰρ εἶναι τῶν περὶ θεῶν νομίμων· εἶναι τε τὴν εὐσέβειαν ἐπιστήμην 25 θεῶν θεραπείας. ἀλλὰ μὴν καὶ θύειν αὐτοὺς θεοῖς ἀγνοῦς τε ὑπάρχειν· ἐκνεύειν γὰρ τὰ περὶ τοὺς θεοὺς ἁμαρτήματα. καὶ τοὺς θεοὺς ἄγασθαι αὐτοὺς· ὀσίους τε γὰρ εἶναι καὶ δικαίους πρὸς τὸ θεῖον. μόνους ἱερέας τοὺς σοφοὺς· ἐπεσκέφθαι γὰρ περὶ θυσῶν, ἰδρύσεων, καθαρμῶν, τῶν ἄλλων 30 τῶν πρὸς θεοὺς οικειῶν.

609 Philo de sacrif. Abel et Cain § 111 Vol. I p. 247, 9 Wendl. ἑορτὴ γὰρ ψυχῆς ἢ ἐν ἀρεταῖς εὐφροσύνη τελείας — — μόνος δὲ ἑορτάζει τὴν τοιαύτην ἑορτὴν ὁ σοφός, τῶν δ' ἄλλων οὐδεὶς· ἄγευστον γὰρ παθῶν ἢ κακιῶν ψυχὴν εὐρεῖν σπανιώτατον.

610 Philo de septenario et festis diebus p. 279 Vol. II Mang. (ὅτι 35 οἱ σοφοὶ) ἅπαντα τὸν βίον ἑορτὴν ἄγουσι. p. 280. τῶν φαύλων οὐδεὶς ἄλλ' οὐδὲ τὸν βραχύτατον χρόνον ἑορτάζει.

§ 7. Sapiens res politicas et oeconomicas callet.

611 Stobaeus ecl. II 94, 7 W. Τό τε δίκαιόν φασὶ φύσει εἶναι καὶ μὴ θέσει. Ἐπόμενον δὲ τούτοις ὑπάρχειν καὶ τὸ πολιτεύεσθαι τὸν σο- 40

7 ἀγιστείας Usener, ἄλλον διὰ libri. || καὶ Usener, τὸ libri. 8 τοῦ add. Usener. 9 μηδ' ἐν δέ τι Wachsm., μηδενὶ libri. || τῷ φαύλῳ Meineke, τῶν φαύλων libri. 14 ἐκ Heeren, ἐς libri. 19 εἶναι om. BP. 20 θεῶ B θεῖω P, sed εἰ a P^s. 26 θύσειν BP. 32 τελείας Pap. D. 33 οὐδὲ εἰς Pap. UF.

φὸν καὶ μάλιστ' ἐν ταῖς τοιαύταις πολιτείαις ταῖς ἐμφαινούσαις τινὰ προκοπήν πρὸς τὰς τελείας πολιτείας· καὶ τὸ νομοθετεῖν δὲ καὶ τὸ παιδεύειν ἀνθρώπους, ἔτι δὲ συγγράφειν τὰ δυνάμενα ὠφελεῖν τοὺς ἐντυγχάνοντας τοῖς γράμμασιν οἰκείον εἶναι τοῖς σπουδαίοις καὶ τὸ συγκαταβαλεῖν καὶ εἰς γάμον καὶ εἰς τεκνογονίαν καὶ αὐτοῦ χάριν καὶ τῆς πατρίδος καὶ ὑπομένειν περὶ ταύτης, ἂν ἢ μετρία, καὶ πόνους καὶ θάνατον. Παρακεῖσθαι δὲ τοῦτοις φαῦλα, τὸ τε δημοιοπεῖν καὶ τὸ σοφιστεῦν καὶ τὸ συγγράφειν ἐπιβλαβῆ τοῖς ἐντυγχάνουσιν, ἄπερ εἰς σπουδαίους οὐκ ἂν πέσοι.

612 Diog. Laërt. VII 122. ὁμοίως δὲ καὶ ἀρχικούς δικαστικούς τε καὶ ῥητορικούς μόνους εἶναι, τῶν δὲ φαύλων οὐδένα.

613 Stobaeus eclog. II 7 p. 96 Wachsm. Τὸν τε νόμον σπουδαῖον εἶναι φασί, λόγον ὀρθὸν ὄντα πρακτικὸν μὲν ὦν ποιητέον, ἀπαγορευτικὸν δὲ ὦν οὐ ποιητέον. Τοῦ δὲ νόμου ἀστείου ὄντος καὶ ὁ νόμιμος ἀστεῖος ἂν <εἴη> νόμιμον μὲν γὰρ εἶναι ἄνδρα καὶ ἀκολουθητικὸν τῷ νόμῳ καὶ πρακτικὸν τῶν ὑπ' αὐτοῦ προσταττομένων, νομικὸν δὲ τὸν ἐξηγητικὸν τοῦ νόμου. Μηδένα δὲ τῶν φαύλων μήτε νόμιμον εἶναι μήτε νομικόν.

Iisdem fere verbis iteratur ibid. p. 102, 3—10.

614 Stobaeus ecl. II 102, 4 W. Τοῦ δὲ νόμου ὄντος σπουδαίου, καθάπερ εἶπομεν, ἐπειδὴ λόγος ὀρθὸς ἐστὶ πρακτικὸς μὲν ὦν ποιητέον, ἀπαγορευτικὸς δὲ ὦν οὐ ποιητέον, μόνον τὸν σοφὸν εἶναι λέγουσι νόμιμον, πρακτικὸν ὄντα τῶν ὑπὸ τοῦ νόμου προσταττομένων καὶ μόνον ἐξηγητικὸν τούτου, δι' ὃ καὶ νομικὸν εἶναι· τοὺς δ' ἡλιθίους ἐναντίως ἔχειν.

615 Stobaeus ecl. II 102, 11 W. Ἀστεῖοις δ' ἔτι καὶ τὴν ἀρχικὴν καταπέμουςιν ἐπιστάσιαν καὶ τὰ ταύτης εἶδη, βασιλείαν, στρατηγίαν, ναυαρχίαν καὶ τὰς ταύταις παραπλησίους. Κατὰ τοῦτο δὴ καὶ μόνος ὁ σπουδαῖος ἀρχει καὶ εἰ μὴ πάντως κατ' ἐνέργειαν, κατὰ διάθεσιν δὲ καὶ πάντως. Καὶ πειθαρχικὸς μόνος ὁ σπουδαῖός ἐστιν, ἀκολουθητικὸς ὦν ἄρχοντι. Τῶν δ' ἀφρόνων οὐδεὶς τοιοῦτος· οὔτε γὰρ ἀρχειν οὔτ' ἀρχεσθαι οἶός <τ'> ἐστὶν ὁ ἄφρων, αὐθάδης τις ὦν καὶ ἀνάγωγος.

616 Cicero de finibus III 68. Cum autem ad tuendos conservandosque homines hominem natum esse videamus, consentaneum est huic naturae, ut sapiens velit gerere et administrare rem publicam atque, ut e natura vivat, uxorem adiungere et velle ex ea liberos.

617 Diog. Laërt. VII 122. οὐ μόνον δὲ ἐλευθέρους εἶναι τοὺς σοφούς, ἀλλὰ καὶ βασιλέας, τῆς βασιλείας οὔσης ἀρχῆς ἀνυπευθύνου, ἣτις περὶ μόνους ἂν τοὺς σοφούς <συ>σταίη, καθά φησι Χρῦσιππος ἐν τῷ Περὶ τοῦ κυρίως κεχρησθῆαι Ζήνωνα τοῖς ὀνόμασιν. ἐγνωκέναι γὰρ φησι δεῖν τὸν ἄρχοντα περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν· μηδένα δὲ τῶν φαύλων ἐπίστασθαι ταῦτα.

Cf. Stobaeus eclog. II 7 p. 108, 26. Καὶ μόνον εἶναι τὸν σοφὸν

3 ἔστι libri, corr. Heeren. 6 μέτρια libri, corr. Meineke. 7 ἐπιβλάπην libri, corr. Meineke. 10 ἐπίστασθαι ταῦτα οὐδένα B (ἐπ. ταῦτα in litura).

14 add. ex eiusdem Florileg. XLIV 12. 16 νόμον Flor., eclog. codd. νομίμον.

19 μὲν προστακτικὸς libri, transposuit Meineke. 23 ἀστεῖος δ' εἶναι libri, corr. Heeren. || ἀρχὴν libri, corr. Usener. 24 καταπέμουςαν libri, corr. Usener.

27 πάντες libri, corr. Heeren. || μόνον libri, corr. Heeren. 29 τ' add. Usener.

36 συσταίη restituit Menagius e Suida s. v. δοῦλοι, σταίη BP.

βασιλέα τε καὶ βασιλικόν, τῶν δὲ φαύλων μηδένα· τὴν γὰρ βασιλείαν ἀρχὴν ἀνυπεύθυνον εἶναι καὶ τὴν ἀνωτάτω καὶ τὴν ἐπὶ πάσαις.

618 Olympiodorus in Plat. Alcib. pr. p. 55 ed. Creuzer. Τρίτον ὅτι κατὰ τὴν τῶν Στωϊκῶν μεγαλοφροσύνην ὁ ἀρχικός, τουτέστιν ὁ εἰδὼς ἄρχειν, μόνος ἄρχων ἐστίν, εἰ καὶ μὴ ἔχοι τὰ ὄργανα τῆς ἀρχικῆς ἐπιστήμης· καὶ ὅτι μόνος ὁ σοφὸς πλούσιος, τουτέστιν ὁ εἰδὼς χρῆσασθαι παρόντι τῷ πλούτῳ, εἰ καὶ μὴ πάρεστιν.

Cf. Proclus in Plat. Alcib. pr. p. 164 ed. Creuzer. Ταῦτ' ἄρα καὶ τὴν Στωϊκὴν μεγαληγορίαν ὑπερβέβληκεν ὁ Σωκράτης ἐν τούτοις. Τί γὰρ ἄλλο ἐστὶν ἐκ τῶν εἰρημένων συνάγειν ἢ ὅτι μόνος ἄρχων ὁ σπουδαῖος, μόνος δυναστής, μόνος βασιλεύς, μόνος ἡγεμὼν πάντων, μόνος ἐλευθερός, καὶ ὅτι πάντα τῶν σπουδαίων ἐστίν, ὅσα καὶ τῶν θεῶν· κοινὰ γὰρ τὰ τῶν φίλων· εἴπερ οὖν πάντα τῶν θεῶν, πάντα καὶ τῶν σπουδαίων.

— — Ὡς γὰρ τέκτονα λέγομεν οὐ τὸν ἔχοντα τὰ ὄργανα τοῦ τέκτονος, ἀλλὰ τὸν τὴν τέχνην κεκτημένον· οὕτω καὶ ἄρχοντα καὶ βασιλέα 15 τὸν ἔχοντα τὴν βασιλικὴν ἐπιστήμην, ἀλλ' οὐ τὸν κρατοῦντα πολλῶν. Ὅργανον γὰρ ἐστὶν ἡ φαινόμενη δύναμις, τὸ δὲ χρώμενον ἡ ἕξις· χωρὶς δὲ ταύτης οὐκ ἂν ποτέ τις ἄρχων εἴη (ἢ) βασιλεύς.

619 Clemens Al. Strom. II p. 438 Pott. Σπεύσιππος γὰρ ἐν τῷ πρὸς Κλεοφῶντα πρώτῳ τὰ ὅμοια τῷ Πλάτῳ ἔοικε διὰ τούτου γράφειν. 20 Εἰ γὰρ ἡ βασιλεία σπουδαῖον, ὅ τε σοφὸς μόνος βασιλεύς καὶ ἄρχων· ὁ νόμος, λόγος ὢν ὀρθός, σπουδαῖος· ἅ καὶ ἐστίν. Τούτοις ἀκόλουθα οἱ Στωϊκοὶ φιλόσοφοι δογματίζουσιν, βασιλείαν, ἱερωσύνην, προφητείαν, νομοθετικὴν, πλοῦτον, κάλλος ἀληθινόν, εὐγένειαν, ἐλευθερίαν μόνῳ προσάπτοιτες τῷ σοφῷ· ὁ δὲ δυσεύρετος πᾶν σφόδρα καὶ πρὸς αὐτῶν ὁμολο- 25 γεῖται.

620 Philo de nominum mutat. § 152 Vol. III p. 182, 23 Wendl. μόνον τὸν σοφὸν βασιλέα. Καὶ γὰρ ὄντως ὁ μὲν φρόνιμος ἡγεμὼν ἀφρόνων ἐστίν, εἰδὼς ἅ χρῆ ποιεῖν τε καὶ καὶ ἅ μὴ· ὁ δὲ σώφρων ἀκολάστον, τὰ περὶ τὰς αἰρέσεις καὶ φηγάς ἡκριβωκῶς οὐκ ἀμελῶς, δειλῶν δὲ 20 ὁ ἀνδρείος, ἅ δεῖ ὑπομένειν καὶ ἅ μὴ σαφῶς ἐκμαθῶν, ἀδίκων δὲ ὁ δίκαιος, ἰσότητος ἐν τοῖς ἀπονεμητέοις ἀφῆτοῦς στοχαζόμενος.

621 Philo de migrat. Abrah. § 197 Vol. II p. 307, 8 Wendl. βασιλείαν δὲ σοφίαν εἶναι λέγομεν, ἐπεὶ καὶ τὸν σοφὸν βασιλέα.

622 Lucian. vitarum auctio 20 (Mercurius Chrysippum vendens dicit:) 35 ὅτι μόνος οὗτος σοφός, μόνος καλός, μόνος δίκαιος ἀνδρείος βασιλεύς φήτωρ πλούσιος νομοθέτης.

623 Stobaeus ecl. II 95, 9 W. Οἰκονομικὸν δ' εἶναι μόνον λέγουσι τὸν σπουδαῖον καὶ ἀγαθὸν οἰκονόμον, ἔτι δὲ χρηματιστικόν. Τὴν μὲν γὰρ οἰκονομικὴν εἶναι θεωρητικὴν ἕξιν καὶ πρακτικὴν τῶν οἴκῳ συμφερόντων· τὴν δ' οἰκονομίαν διάταξιν περὶ ἀναλωμάτων καὶ ἔργων καὶ κτήσεως ἐπιμέλειαν καὶ τῶν κατ' ἀγρὸν ἐργαζομένων· τὴν δὲ χρηματιστικὴν ἐμπειρίαν περιποιήσεως χρημάτων ἀφ' ὧν δέον καὶ ἕξιν ὁμολογουμένως ἀναστρέφασθαι ποιοῦσαν ἐν συναγωγῇ χρημάτων καὶ τηρήσει καὶ ἀναλώσει πρὸς εὐπορίαν· τὸ δὲ χρηματίζεσθαι τινες μὲν μέσον εἶπον εἶναι, τινὲς δὲ ἀστεῖον. 45

42 ἀγρὸν Heeren, αὐτὸν libri. 43 δέον Meineke, δέος libri. || ὁμολογοῦμεν ὡς libri, corr. Heeren. 45 ἐμπορίαν F.

Φαῦλον δὲ μηδένα προστάτην ἀγαθὸν οἶκον γίνεσθαι, μηδὲ δύνασθαι οἰκίαν εὖ οἰκονομουμένην παρασχεῖν. Μόνον δὲ τὸν σπουδαῖον ἄνδρα χρηματιστικὸν εἶναι, γινώσκοντα ἀφ' ὧν χρηματιστέον καὶ πότε καὶ πῶς καὶ μέχρι πότε.

624 Philo quaest. et solut. in Genesin IV 165 (p. 372 Aucher).
 5 Sapiens et solidus duo haec itidem possidet, incomptus et domi habitans. Indoles incompta patefacit veritatem simplicitatis carentiamque adulatio-
 nis — —; altera vero, domus custodia una cum domestico more oppo-
 sitio est agresti vitae. Unum enim istorum oeconomicum est et urbanita-
 10 sunt virtutes, quas translatas fere inter se monstrare non frustra erit: urbanitas namque oeconomia urbis est et oeconomia urbanitas est domi.

§ 8. Sapientes et sibi invicem et ceteris prosunt.

625 Stobaeus ecl. II 93, 19 W. τὰ τε ἀγαθὰ πάντα τῶν σπου-
 δαίων εἶναι (κοινὰ) λέγουσι, καθ' ὃ καὶ τὸν ὠφελοῦντά τινα τῶν
 15 πλησίον καὶ ἑαυτὸν ὠφελεῖν. Τὴν τε ὁμόνοιαν ἐπιστήμην εἶναι κοινῶν
 ἀγαθῶν, δι' ὃ καὶ τοὺς σπουδαίους πάντας ὁμονοεῖν ἀλλήλοις διὰ τὸ συμ-
 φανεῖν ἐν τοῖς κατὰ τὸν βίον· τοὺς δὲ φαύλους διαφωνοῦντας πρὸς ἀλλή-
 λους ἐχθροὺς εἶναι καὶ κακοποιητικὸς ἀλλήλων καὶ πολεμίους.

626 Stobaeus eclog. II 7 p. 101, 21 W. Τὰ δ' ἀγαθὰ πάντα κοινὰ
 20 εἶναι τῶν σπουδαίων, τῶν δὲ φαύλων τὰ κακά. Δι' ὃ καὶ τὸν ὠφε-
 λοῦντά τινα καὶ αὐτὸν ὠφελείσθαι, τὸν δὲ βλάπτοντα καὶ ἑαυτὸν βλάπτειν.
 Πάντας δὲ τοὺς σπουδαίους ὠφελεῖν ἀλλήλους, οὔτε φίλους οὔτε
 ἀλλήλων πάντας οὔτε εἵνους (οὔτε) εὐδοκίμους οὔτε ἀποδεχομένους παρὰ
 τὸ μήτε καταλαμβάνεσθαι μήτ' ἐν ταύτῳ κατοικεῖν τόπῳ, εὐνοητικῶς μέντοι
 25 γὰρ πρὸς ἀλλήλους διακεισθαι καὶ φιλικῶς καὶ δοκιμαστικῶς καὶ ἀποδεικτικῶς·
 τοὺς δὲ ἄφρονας ἐν τοῖς ἐναντίοις τούτων ὑπάρχειν.

627 Plutarchus de comm. not. ep. 22 p. 1068f. Ἄν εἷς σοφὸς
 ὀπουδήποτε προτείνει τὸν δάκτυλον φρονίμως, οἱ κατὰ τὴν οἰκονομένην
 σοφοὶ πάντες ὠφελοῦνται. p. 1069a. ἐλήρει δ' Ἀριστοτέλης, ἐλήρει
 30 δὲ Ξενοκράτης — τὴν θαυμαστὴν ἀγνοοῦντες ὠφέλειαν ἦν οἱ
 σοφοὶ κινουμένων κατ' ἀρετὴν ἀλλήλων ὠφελοῦνται, κἂν μὴ
 συνῶσι μηδὲ γινώσκοντες τυχάνωσιν. Cf. Seneca ep. 109.

628 Diog. Laërt. VII 123. ἀλλὰ μὴν οὐδ' ἐν ἐρημίᾳ, φασί, βιώσεται
 ὁ σπουδαῖος· κοινωνικὸς γὰρ φύσει καὶ πρακτικὸς.

35 629 Lactant. div. instit. V 17 fin. Lucro autem nunquam sapiens
 studet, quia bona haec terrena contemnit: nec quemquam falli pati-
 tur, quia boni viri officium est, errores hominum corrigere eosque in viam
 reducere; siquidem socialis est hominis ac benefica natura, quo solo cognationem cum deo habet.

40 630 Stobaeus ecl. II 108, 5 W. Τὸν δὲ σπουδαῖον, ὁμιλητικὸν
 ὄντα καὶ ἐπιδέξιον καὶ προτροπτικὸν καὶ θηρευτικὸν διὰ τῆς ὁμιλίας εἰς

2 οἰκονομένην libri, corr. Heeren. 5 incomptus = ἔπλαστος? 9 urba-
 nitas = πολιτική. 14 κοινὰ add. Wachsm. 23 suppl. Heeren. 33 βιώσε-
 ται, φασίν (hoc. ord.) BP.

εὐνοίαν καὶ φιλίαν, ὡς δυνατὸν εὐάριστον εἶναι πρὸς πλῆθος ἀνθρώπων, παρ' ὃ καὶ ἐπαφρόδιτον εἶναι καὶ ἐπίχαριν καὶ πιθανόν, ἔτι δὲ αἰμύλον καὶ εὖστογον καὶ εὐκαιρον καὶ ἀγγίνου καὶ ἀφελῆ καὶ ἀπερίεργον καὶ ἀπλοῦν καὶ ἄπλαστον τὸν δὲ φαῦλον ἔνοχον πᾶσι τοῖς ἐναντίοις. Τὸ δ' εἰρωνεύεσθαι φαύλων εἶναι φασιν, οὐδένα γὰρ ἐλεύθερον καὶ σπονδαῖον εἰρω- 5 νέεσθαι ὁμοίως δὲ καὶ τὸ σαρκάζειν, ὃ ἐστὶν εἰρωνεύεσθαι μετ' ἐπισυρμούτινος. Ἐν μόνοις τε τοῖς σοφοῖς ἀπολείπουσι φιλίαν, ἐπεὶ ἐν μόνοις τούτοις ὁμόνοια γίνεται περὶ τῶν κατὰ τὸν βίον· τὴν δ' ὁμόνοίαν εἶναι κοινῶν ἀγαθῶν ἐπιστήμην. Φιλίαν γὰρ ἀληθινήν καὶ μὴ ψευδάνυμον ἀδύνατον χωρὶς πίστεως καὶ βεβαιότητος ὑπάρχειν· ἐν δὲ τοῖς φαύλοις, ἀπίστοις καὶ 10 ἀβεβαίοις οὖσι καὶ δόγματα πολεμικὰ κεκτημένοις, οὐκ εἶναι φιλίαν, ἑτέρας δὲ τινὰς ἐπιπλοκάς καὶ συνδέσεις ἔξωθεν ἀνάγκαις καὶ δόξαις κατεχομένης γίνεσθαι. Φασὶ δὲ καὶ τὸ ἀγαπᾶν καὶ τὸ ἀσπάζεσθαι καὶ τὸ φιλεῖν μόνων εἶναι σπονδαίων.

631 Diog. Laërt. VII 124. λέγουσι δὲ καὶ τὴν φιλίαν ἐν μόνοις 15 τοῖς σπονδαίοις εἶναι διὰ τὴν ὁμοιότητα. φασὶ δὲ αὐτὴν κοινωνίαν τινὰ εἶναι τῶν κατὰ τὸν βίον, χρωμένων ἡμῶν τοῖς φίλοις ὡς ἑαυτοῖς. δι' αὐτόν τε αἰρετὸν τὸν φίλον ἀποφραίνονται καὶ τὴν πολυφιλίαν ἀγαθόν. ἐν τε τοῖς φαύλοις μὴ εἶναι φιλίαν μηδένα τε τῶν φαύλων φίλον ἔχειν.

632 Stobaeus ecl. II 115, 10 W. Εἶναι δὲ καὶ πρᾶον, τῆς πρᾶότη- 20 τος οὐσίας ἔξεως καθ' ἣν πρᾶως ἔχουσι πρὸς τὸ ποιεῖν τὰ ἐπιβάλλοντα ἐν πᾶσι καὶ μὴ ἐκφέρεσθαι εἰς ὀργὴν ἐν μηδενί. Καὶ ἡσύχιον δὲ καὶ κόσμιον εἶναι, τῆς κοσμιότητος οὐσίας ἐπιστήμης κινήσεων πρεπουσῶν, ἡσυχιότητος δὲ εὐταξίας περὶ τὰς κατὰ φύσιν κινήσεις καὶ μόνας ψυχῆς καὶ σώματος, τῶν ἐναντιῶν τούτοις ἐπὶ πάντων φαύλων γιγνομένων. 25

633 Seneca ep. 81, 8. non omnes grati sciunt debere beneficium — uni sapienti notum est, quanti res quaeque taxanda sit: nam ille, de quo loquebar modo, stultus, etiamsi bonae voluntatis est, aut minus quam debet aut tempore aut quo non debet loco reddit.

ibid. 10. Sapiens omnia examinabit secum: quantum acceperit, a 30 quo, quando, ubi, quemadmodum. itaque negamus quemquam scire gratiam referre nisi sapientem: non magis quam beneficium dare quisquam scit nisi sapiens.

ibid. 12. solus sapiens scit amare. solus sapiens amicus est. — quod dicimus: fidem nisi in sapiente non esse. 35

634 Philo quaest. et solut. in Genesin IV 74 (p. 303 Aucher). Studiosus sapientiae cum nullo ex vanis ac vacuis [rebus], quamvis ex natura cognatus sit illis, cohabitatur vel conversatur, sed longius ab illis est seiunctus consilio; ita ut non navigationis socius nec comes in via nec concivis nec vitae consors neque coaemulator dicitur pro- 40 prie sapiens cum insipiente, eo quod principalis dux non concordat vel convenit in mente unius alteriusque.

635 Cicero de nat. deor. I 121. Quanto Stoici melius —. Censent autem sapientes sapientibus etiam ignotis esse amicos. Nihil

1 ὡς Meineke, καὶ libri. 16 αὐτοῖς, οἷς in litura P³. 19 μηδενί τε (om. P) τῶν φαύλων φιλονικεῖν BP. 24 μόνας libri, corr. Canter. 25 ἐπὶ πάντων φαύλων Meineke, περὶ πάντων φαύλων F, περὶ πάντα φαῦλον P, περὶ πάντα φαῦλον Heeren.

est enim virtute amabilius; quam qui adeptus erit, ubicumque erit gentium, a nobis diligetur.

- 636 Philo de sacrif. Abel et Cain § 121 Vol. I p. 251,3 Wendl. μήποτε δὲ καὶ δόγμα εἰσηγεῖται σφόδρα ἀναγκαῖον, ὅτι πᾶς σοφὸς λύτρον ἐστὶ τοῦ φαύλου, μηδ' ἂν πρὸς ὀλίγον χρόνον ἐξαρκέσαντος, εἰ μὴ ἔλεω καὶ προμηθεῖα χρώμενος ἐκεῖνος προὔνοιε τῆς διαμονῆς αὐτοῦ, καθάπερ ἰατρὸς τοῦ νοσοῦντος ἀντιτεταγμένος τοῖς ἀρρώσθημασι καὶ πρότερον κατασκευάζων αὐτὰ ἢ συνόλωσ ἀναιρῶν, εἰ μὴ που μετὰ φορᾶς ἀνεπισχέτου βιασάμενα καὶ τὴν τῆς θεραπείας ὑπερβάλλοι φροντίδα.
- 10 p. 251,15 § 123. πειρᾶσθαι μέντοι δεῖ καὶ τοὺς πάντως ὑπὸ τῆς ἐν αὐτοῖς διαφθαρησομένους κακίας ὡς οἶόν τε διασῶζειν, μιμουμένους τοὺς ἀγαθοὺς τῶν ἰατρῶν, οἱ κἄν ὀρῶσιν ἀδύνατον τοῖς κάμνουσι τὸ σῶζεσθαι, προσφέρουσι τὴν θεραπείαν ὅμως ἄσμενοι, τοῦ μὴ τῆ παρ' αὐτοῦς ὀλιγωρίας δοκεῖν συμβῆναί τι τῶν παρὰ γνώμην. Εἰ δέ τι καὶ μικρὸν ὅσον ὑγείας
- 15 σπέρμα ἐμφαίνοντο, τοῦτο ὥσπερ ἐμπύρνευμα πάσαις ἐπιμελείαις ζωπυρητίον ἔλπις γὰρ μὴκνυθέντος καὶ συναυξηθέντος ἀμείνου καὶ ἀπταιστοτέρῳ χρησασθαι τῷ βίῳ. Sequentibus commoda depingit ex sapientis persona in patriam eius redundantia.

§ 9. Sapiens austerus etc.

- 20 637 Diog. Laërt. VII 117. καὶ αὐστηροὺς δὲ φασιν εἶναι πάντας τοὺς σπουδαίους, τῷ μῆτε αὐτοὺς πρὸς ἡδονὴν ἡμιλεῖν μῆτε παρ' ἄλλων τὰ πρὸς ἡδονὴν προσδέχεσθαι. καὶ ἄλλον δὲ εἶναι αὐστηρόν, παραπλησίως λεγόμενον τῷ αὐστηρῷ οἴνω, ᾧ πρὸς μὲν φαρμακοποιεῖται χρῶνται, πρὸς δὲ πρόποσιν οὐ πάνν.
- 25 638 Stobaeus ecl. II 114,22 W. Αὐστηρόν τε λέγεσθαι τὸν σπουδαῖον καθ' ὅσον οὔτε προσφέρει τιλὸν οὔτε προσίεται τὸν πρὸς χάριν λόγον. Κυννεῖν τε τὸν σοφὸν λέγουσιν, ἴσον <ὄν> τῷ ἐπιμένειν τῷ κυνισμῷ, οὐ μὴν σοφὸν ὄντα ἐνάρεξοσθαι τοῦ κυνισμοῦ.
- 639 Clemens Al. Strom. VII 7 p. 858 Pott. αὐστηρὸς οὗτος ἡμῖν, 30 αὐστηρὸς οὐκ εἰς τὸ ἀδιάφθορον μόνον, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ ἀπειραστον. οὐδαμῆ γὰρ ἐνδόσιμον οὐδὲ ἀλώσιμον ἡδονὴν τε καὶ λύπη τὴν ψυχὴν παρίστησιν· δικαστής, ἐὰν ὁ λόγος καλῆ, ἀκλινὴς γενόμενος, μηδ' ὄτιοῦν τοῖς πάθεσι χαριζόμενος, ἀμεταστάτῳ <ποδί> ἢ πέφνυε [τὸ] δίκαιον πορεύεσθαι βαδίζων.
- p. 859. τὸ ἀναπόβλητον τῆς ἀρετῆς.
- 35 640 Stobaeus eclog. II 7 p. 95,24 W. Φασὶ μὴδὲ συγγνώμην ἔχειν <μηδενὶ τὸν νοῦν ἔχοντα> τοῦ γὰρ αὐτοῦ συγγνώμην τε ἔχειν καὶ νομίζειν τὸν ἡμαρτηκότα μὴ παρ' αὐτὸν ἡμαρτηκέναι, πάντων ἡμαρτανόντων παρὰ τὴν ἰδίαν κακίαν· διὸ καὶ δεόντως λέγεσθαι τὸ μὴδὲ συγγνώμην ἔχειν τοῖς ἡμαρτάνουσιν. Οὐκ ἐπιεικῆ δὲ φασιν εἶναι τὸν ἀγαθὸν ἄνδρα,
- 40 τὸν γὰρ ἐπιεικῆ παραιτητικὸν εἶναι τῆς κατ' ἀξίαν κολάσεως καὶ τοῦ αὐτοῦ εἶναι ἐπιεικῆ τε εἶναι καὶ ὑπολαμβάνειν τὰς ἐκ τοῦ νόμου τεταγμένας κο-

16 συναυξηθέντος Pap. UF, ἀύξηθέντος ceteri. 22 τῷ μῆτε—παρ' ἄλλον addidit B². || προσδέχεσθαι (ροσδ in litura) P³, fuit παρῆχεσθαι. 23 φαρμακοποιεῖν P. 27 ὄν add. Valekenaar. 28 ἐνάρεξοσθαι Wachsm., ἐνάρεξοσθαι libri. 33 addidi ex conii. || τὸ deleui. 36 add. ex eiusd. Florileg. XLVI 50.

λάσεις τοῖς ἀδικουσι σκληροτέρας εἶναι καὶ τὸ ἡγεῖσθαι παρὰ τὴν ἀξίαν ἀπο-
νέμειν τὰς κολάσεις τὸν νομοθέτην.

641 Diog. Laërt. VII 123. ἐλεήμονάς τε μὴ εἶναι συγγνώμην τε
ἔχειν μηδενί· μὴ γὰρ παριέναι τὰς ἐπιβαλλούσας ἐκ τοῦ νόμου κολάσεις (ἐπεὶ
τό γε εἴκειν καὶ ὁ ἔλεος αὐτῆ τε ἢ ἐπιείκεια οὐδεμία ἐστὶ ψυχῆς πρὸς κο- 5
λάσεις προσποιουμένη χρηστότητα) μηδὲ οἶεσθαι σκληροτέρας αὐτὰς εἶναι.

642 Diog. Laërt. VII 123. ἔτι γε τὸν σοφὸν οὐδὲν θαυμάζειν
τῶν δοκούντων παραδόξων, οἷον χαρώνεια καὶ ἀμπώτιδας καὶ πηγὰς θερμοῦ
ὕδατος καὶ πυρὸς ἀναφυσήματα.

643 Stobaeus eclog. II 7, p. 109, 5. Οὐχ οἶον δὲ μεθυσθήσεσθαι 10
τὸν νοῦν ἔχοντα· τὴν γὰρ μέθην ἀμαρτητικὸν περιέχειν, λήρησιν εἶναι
(γὰρ) παρὰ τὸν οἶνον, ἐν μηδενὶ δὲ τὸν σπουδαῖον ἀμαρτάνειν, δι' ὃ πάντα
κατ' ἀρετὴν ποιεῖν καὶ τὸν ἀπὸ ταύτης ὄρθον λόγον.

644 Diog. Laërt. VII 118. καὶ οἰνωθήσεσθαι μὲν, οὐ μεθυσθή-
σεσθαι δέ (scil. τὸν σπουδαῖον), ἔτι δὲ οὐδὲ μανήσεσθαι· προσπεσεῖσθαι 15
μέντοι ποτὲ αὐτῷ φαντασίας ἀλλοκότους διὰ μελαγχολίαν ἢ λήρησιν, οὐ κατὰ
τὸν τῶν αἰρετῶν λόγον, ἀλλὰ παρὰ φύσιν.

645 Cicero de finibus III 68. Cynicorum autem rationem at-
que vitam alii cadere in sapientem dicunt, si qui eius modi forte casus
inciderit, ut id faciendum sit, alii nullo modo. 20

646 Diog. Laërt. VII 117. ἄτυφόν τε εἶναι τὸν σοφόν· ἴσως γὰρ
ἔχειν πρὸς τε τὸ ἔνδοξον καὶ τὸ ἄδοξον. εἶναι δὲ καὶ ἄλλον ἄτυφον, κατὰ
τὸν εἰκαῖον τεταγμένον, ὅς ἐστι φάυλος.

647 Diog. Laërt. VII 118. ἀκιβδήλους τοὺς σπουδαίους φυλακτι-
κούς τε εἶναι τοῦ ἐπὶ τὸ βέλτιον αὐτοὺς παριστάνειν, διὰ παρασκευῆς τῆς 25
τῆ φάυλα μὲν ἀποκρυπτούσης, τὰ δὲ ὑπάρχοντα ἀγαθὰ φαίνεσθαι ποιούσης.
(καὶ) ἀπλάστους· περιηρημέναι γὰρ ἐν τῇ φωνῇ τὸ πλάσμα καὶ τῷ
εἶδει.

648 Stobaeus ecl. II 116, 1 W. οὐδ' ἀναβάλλεσθαι δὲ ποτε τὸν
σπουδαῖον οὐδέν, εἶναι γὰρ τὴν ἀναβολὴν ὑπερθεσιν ἐνεργείας δι' ὄκνον· 30
ὑπερτίθεσθαι δὲ τινα μόνον, ἀνεγκλήτου τῆς ὑπερθέσεως οὔσης. ἐπὶ
γὰρ τοῦ ἀναβάλλεσθαι τὸν Ἡσίοδον ταῦτ' εἰρηκέναι·

(Op. et D. 410) μηδ' ἀναβάλλεσθαι ἔς τ' αὔριον ἔς τ' ἔννηφι
καὶ

(ibid. 413) αἰεὶ δ' ἀμβολιοεργὸς ἀνήρ ἄτρησι παλαίει· 35
τῆς [δ'] ἀναβολῆς ἔκπτωσιν τινα τῶν προσηκόντων ἔργων ἐμποιούσης.

649 Diog. Laërt. VII 118. ἀπράγμονάς τε εἶναι (scil. τοὺς σπου-
δαίους)· ἐκκλίνειν γὰρ τὸ πράττειν τι παρὰ τὸ καθήκον.

4 ἐπὶ B. 5 εἴκειν] εἶναι B. || latet substantivum femininum, velut ἀθυ-
ναμία; nam οὐδένεια non aptum videtur. 7 τε B. 8 ἀμπώτις P (is in li-
tura). 10 οἶόν τε libri, corr. Usener. 12 add. Usener. || διὰ τὸ Wachsm.
in adn. quod rectum puto. 14 μεθύσεσθαι P, corr. P². 16 ἀλλοκότους BP.
22 τε om. B. || τὸ post καὶ om. B. || ἄλλας B. 25 τοὺς P, B deest usque
ad τῆς τὰ. || αὐτοῦς] τι περὶ αὐτῶν P. 26 ἀποκρύπτουσι B. 27 καὶ ἀπλά-
στους scripsi, ἀπλάστως BP. 31 ἐπὶ cod. Aug., ἐπεὶ FP. 33 τε ἔννηφι F τ'
ἔννηφι P. 36 δ' del. Meineke.

§ 10. Sapientem amaturum esse.

Cf. n. 716 sq.

650 Stobaeus ecl. II 115,1 W. Τὸν δὲ ἔρωτά φασιν ἐπιβολὴν εἶναι φιλοποιίας διὰ κάλλος ἐμφαινόμενον νέων ὥραιων· δι' ὃ καὶ ἔρωτικὸν εἶναι τὸν σοφὸν καὶ ἐρασθήσεσθαι τῶν ἀξιεράστων, εὐγενῶν ὄντων καὶ εὐφυνῶν.

651 Cicero de finibus III 68. Ne amores quidem sanctos a sapiente alienos esse arbitrantur.

652 Cicero Tusc. disp. IV 72. Stoici vero et sapientem amaturum esse dicunt et amorem ipsum conatum amicitiae faciendae ex pulchritudinis specie.

653 Cicero Tusculan. disput. IV 33, 70. Ad magistros virtutis, philosophos veniamus: qui amorem negant stupri esse, et in eo litigant cum Epicuro, non multum, ut opinio mea fert, mentiente. Quis est enim iste amor amicitiae? etc.

§ 11. Sapiens artes callet.

654 Stobaeus ecl. II 67,13 W. μόνον δὲ φασὶ τὸν σοφὸν καὶ μάντιν ἀγαθὸν εἶναι καὶ ποιητὴν καὶ ῥήτορα καὶ διαλεκτικὸν καὶ κριτικὸν, οὐ πάντα δέ, διὰ τὸ προσδεῖσθαι ἔτι τινὰ τούτων καὶ θεωρημάτων τινῶν ἀναλήψεως. εἶναι δὲ τὴν μαντικὴν φασὶ ἐπιστήμην θεωρητικὴν σημείων τῶν ἀπὸ θεῶν ἢ δαιμόνων πρὸς ἀνθρώπινον βίον συντεινόντων· ὁμοίως δὲ καὶ τὰ εἶδη τῆς μαντικῆς.

655 Plutarchus de tranq. animi cp. 12 p. 472a. ἀλλ' ἔτι τοὺς μὲν Στωϊκοὺς οἴονται παλῆν, ὅταν ἀκούσωσι τὸν σοφὸν παρ' αὐτοῖς μὴ μόνον φρόνιμον καὶ δίκαιον καὶ ἀνδρειον, ἀλλὰ καὶ ῥήτορα καὶ ποιητὴν καὶ στρατηγὸν καὶ πλούσιον καὶ βασιλέα προσαγορευόμενον etc.

656 Stobaeus ecl. II 109,1 W. λέγουσι δὲ καὶ ἄριστον αὐτοῦ λατρὸν εἶναι τὸν σπουδαῖον ἄνδρα· ἐπιμελῆ γὰρ ὄντα τῆς ἰδίας φύσεως παρατηρητὴν ὑπάρχειν καὶ τῶν πρὸς ὑγίειαν ἐπιστήμονα συμφερόντων.

§ 12. Insuper insanos esse et impios.

657 Sextus Emp. adv. math. VII 432. Ἄλλως τε, εἰ πᾶσα φανύλον κατ' αὐτοὺς ὑπόληψις ἄγνοιά ἐστι καὶ μόνος ὁ σοφὸς ἀληθεύει καὶ ἐπιστήμην ἔχει τᾶληθοῦς βεβαίαν, ἀκολουθεῖ μέχρι δεῦρο ἀνευρέτου καθεστῶτος τοῦ σοφοῦ κατ' ἀνάγκην καὶ τᾶληθῆς ἀνευρέτου εἶναι, διὰ δὲ τοῦτο καὶ πάντα ἀκατάληπτα τυγχάνειν, ἐπεὶ περὶ φανύλοι πάντες ὄντες οὐκ ἔχομεν βεβαίαν τῶν ὄντων κατᾶληψιν. τοῦτου δὲ οὕτως ἔχοντος ἀπολείπεται, τὰ ὑπὸ τῶν Στωϊκῶν πρὸς τοὺς ἀπὸ τῆς σκέψεως λεγόμενα παρὰ μέρος καὶ ὑπὸ

3 ἔρωτα Canter, ἐρῶντα libri. 5 ἐρασθήσεται libri, corr. Canter.
19 ἔτι Meineke, εἰ libri. 20 ἀναλήψεως Heeren, ἀναλήψεων libri. || θεωρητικὴν Wachsm., θεωρηματικὴν libri.

τῶν σκεπτικῶν πρὸς ἐκείνους λέγεσθαι. ἐπεὶ γὰρ τοῖς φαύλοις κατ' αὐτοὺς ἐγκρατιζοῦνται Ζήνων τε καὶ Κλεάνθης καὶ Χρῦσιππος καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἀπὸ τῆς αἰρέσεως, πᾶς δὲ φαῦλος ἀγνοία κρατεῖται, πάντως ἡγνοεῖ Ζήνων πότερον ἐν κόσμῳ περιέχεται ἢ αὐτὸς τὸν κόσμον περιέσχηκεν καὶ πότερον ἀνὴρ ἐστὶν ἢ γυνή, καὶ οὐκ ἠπίστατο Κλεάνθης εἴτε ἄνθρωπός ἐστιν εἴτε 5 τὸ θηρίον Τυφῶνος πολυπλοκώτερον. καὶ μὴν ἢ ἐγίνωσκε τὸ δόγμα τοῦτο Χρῦσιππος στωικῶν ὄν, φημί δὴ τὸ „πάντα ἀγνοεῖ ὁ φαῦλος“ ἢ οὐδὲ αὐτὸ τοῦτο ἠπίστατο. καὶ εἰ μὲν ἠπίστατο, ψεῦδος τὸ πάντα ἀγνοεῖν τὸν φαῦλον· αὐτὸ γὰρ τοῦτο φαῦλος ὢν ἐγίνωσκεν ὁ Χρῦσιππος, τὸ πάντα ἀγνοεῖν τὸν φαῦλον. εἰ δ' οὐδ' αὐτὸ τοῦτο ἤδει τὸ ὅτι πάντα ἀγνοεῖ, πῶς 10 περὶ πολλῶν δογματίζει, τιθεὶς τὸ εἶναι κόσμον καὶ προνοία τοῦτον διοικεῖσθαι καὶ διόλου τρεπτὴν εἶναι τὴν οὐσίαν καὶ ἄλλα παμπληθῆ; πάρεστι δὲ εἰ τιμὴν φίλον ἐστὶ, καὶ τὰς ἄλλας ἀπορίας τὸν ἀντερωτῶντα, ὡς ἔθος ἔχουσιν αὐτοὶ τοῖς σκεπτικοῖς, προσάγειν.

658 Alexander Aphrod. de fato cp. 28 p. 199,7 Bruns. οἱ δὲ φάσ- 15 κοντες ἐξ ἀνάγκης ἡμᾶς εἶναι τε καὶ γίνεσθαι τοιοῦτους (scil. ἀγαθοὺς ἢ κακοὺς), καὶ μὴ καταλιπόντες ἡμῖν τὴν ἐξουσίαν τοῦ ταῦτα πράττειν τε καὶ μὴ, δι' ὧν ἂν τοιοῦτοι γενοίμεθα — πῶς οὐχ ὁμολογήσουσιν κάκιστον γερονέναι τῶν ζῶων ἐπάντων ὑπὸ τῆς φύσεως τὸν ἄνθρωπον, δι' ὧν φασὶν πάντα τὰλλα γινέσθαι, ὡς συντελέσονται πρὸς τὴν τούτου σωτηρίαν; εἰ γὰρ 20 ἢ μὲν ἀρετὴ τε καὶ ἢ κακία μόναι κατ' αὐτοὺς ἢ μὲν ἀγαθόν, ἢ δὲ κακόν, καὶ οὐδὲν τῶν ἄλλων ζῶων οὐδετέρου τούτων ἐστὶν ἐπιδεκτικόν, τῶν δὲ ἀνθρώπων οἱ πλείστοι κακοί, μᾶλλον δὲ ἀγαθὸς μὲν εἰς ἢ δευτέρος ὑπ' αὐτῶν γεγονέναι μυθεύεται, ὥσπερ τι παράδοξον ζῶον καὶ παρὰ φύσιν σπανιώτερον τοῦ φοίνικος τοῦ παρ' Αἰθιοπίων, οἱ δὲ πάντες κακοὶ καὶ ἐπίσης ἀλ- 25 λήλοις τοιοῦτοι, ὡς μὴδὲν διαφέρειν ἄλλον ἄλλον, μάλινεσθαι δὲ ὁμοίως πάντας ὅσοι μὴ σοφοί, πῶς οὐκ ἂν ἀθλιώτατον ζῶον ἀπάντων ὁ ἄνθρωπος εἴη, ἔχων τὴν τε κακίαν καὶ τὸ μάλινεσθαι σύμφυτα αὐτῷ καὶ συγκεκληρωμένα;

659 Seneca de beneficiis IV 27. Timidus dicitur aliquis, quia stul- 30 tus est: et hoc malos sequitur, quos indiscreta et universa vitia circumstant; dicitur timidus proprie natura etiam ad inanes sonos pavidus. Stultus omnia vitia habet, sed non in omnia natura pronus est: alius in avaritiam, alius in luxuriam, alius in petulantiam inclinatur. Itaque errant illi, qui interrogant Stoicos: quid ergo? Achilles timidus est? — 35 Non hoc dicimus, sic omnia vitia esse in omnibus, quomodo in quibusdam singula eminent, sed malum ac stultum nullo vitio vacare. ne audacem quidem timoris absolvimus, ne prodigum quidem avaritia liberamus.

660 Stobaeus ecl. II 68,8 W. Ὁμοίως δὲ μὴδ' ὁσίους εἶναι φασὶ 40 τοὺς φαύλους. Τὴν γὰρ ὁσιότητα ὑπογράφεται δικαιοσύνην πρὸς θεοὺς· τοὺς δὲ φαύλους παρεκβαίνειν πολλὰ τῶν πρὸς θεοὺς δικαίων, παρ' ὃ καὶ ἀνοσίους εἶναι καὶ ἀκαθάρτους καὶ ἀνάγνους καὶ μισροὺς καὶ ἀνεορτάστους.

Τὸ γὰρ ἐορτάζειν ἀστέιον φασὶν εἶναι, τῆς ἐορτῆς οὐσης χρόνου τινὸς ἐν ᾧ χρῆν περὶ τὸ θεῖον γίνεσθαι τιμῆς χάριν καὶ καθηκούσης ἐπισημασίας, 45

14 αὐτοὶ scripsi pro αὐτοῖς. 20 συντελέσονται H, συντελέσαντα V.
42 τῶν—δικαίων Meineke, τῷ δικαίῳ libri.

ὄθεν καὶ τὸν ἐορτάζοντα συγκαθεικέναι δεῖ μετ' εὐσεβείας εἰς τὴν τοιαύτην τάξιν.

661 Stobaeus eclog. II 7 p. 105 W. Ἀρέσκει δὲ καὶ πᾶν ἀμάρτημα ἀσέβημα εἶναι. Τὸ γὰρ παρὰ τὴν βούλησίν τι πράττεσθαι τοῦ θεοῦ ἀσεβείας εἶναι τεκμήριον. Τῶν γὰρ θεῶν οἰκειομένων μὲν τῇ ἀρετῇ καὶ τοῖς ταύτης ἔργοις, ἄλλοτριουμένων δὲ τῇ κακίᾳ καὶ τοῖς ἀπὸ ταύτης συντελουμένοις, τοῦ δ' ἁμαρτήματος ὄντος ἐνεργήματος κατὰ κακίαν, καταφαίνεται πᾶν ἀμάρτημα ἀπαρεστὸν θεοῖς ὑπάρχον (τοῦτο δ' ἐστὶν ἀσέβημα)· [καὶ] καθ' ἕναστος γὰρ ἀμάρτημα ὁ φαῦλος ἀπαρεστὸν τι ποιεῖ θεοῖς. —
 10 Ἔτι δὲ ἐπεὶ πᾶς φαῦλος ὅσα ποιεῖ κατὰ κακίαν ποιεῖ, καθάπερ ὁ σπουδαῖος κατ' ἀρετὴν, καὶ ὁ μίαν ἔχων κακίαν πάσας ἔχει, ἐν δὴ ταύταις ὁρᾶσθαι καὶ τὴν ἀσέβειαν, οὐ τὴν τεταγμένην κατὰ τὴν ἐνέργειαν, ἀλλὰ τὴν τῇ εὐσεβείᾳ ἐναντίαν ἔξιν. Τὸ δὲ κατὰ ἀσέβειαν πεπραγμένον ἀσέβημα εἶναι, πᾶν <ἄρ> ἀμάρτημα ἀσέβημα εἶναι.

15 Ἔτι δ' ἀρέσκει αὐτοῖς καὶ πάντ' εἶναι τὸν ἄφρονα θεοῖς ἐχθρόν· τὴν γὰρ ἐχθρὰν ἀσυμφωνίαν εἶναι <περὶ> τῶν κατὰ τὸν βίον καὶ διχόνοιαν, ὅσπερ καὶ τὴν φιλίαν συμφωνίαν καὶ ὁμόνοιαν. Διαφανοῦσι δ' οἱ φαῦλοι πρὸς τοὺς θεοὺς περὶ τῶν κατὰ τὸν βίον, διόπερ πᾶς ἄφρων θεοῖς ἐχθρὸς ἐστίν. Ἔτι εἰ πάντες τοὺς ἐναντίους αὐτοῖς ἐχθροὺς εἶναι νομίζουσι, τῷ δὲ
 20 σπουδαίῳ ὁ φαῦλος ἐστὶν ἐναντίος καὶ σπουδαῖός ἐστιν ὁ θεός, ὁ φαῦλος θεοῖς ἐστὶν ἐχθρός.

662 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 31 p. 1048e. Καὶ μὴν οὐθ' αὐτὸν ὁ Χρύσιππος ἀποφαίνει σπουδαῖον οὔτε τινὰ τῶν αὐτοῦ γνωρίμων ἢ καθηγεμόνων, τί οὖν περὶ τῶν ἄλλων φρονοῦσιν ἢ ταῦτα
 25 ἄπερ λέγουσι; μαίνεσθαι πάντας, ἀφραίνειν, ἀνοσίους εἶναι, παρανόμους, ἐπ' ἄκρον ἤκειν δυστυχίας, κακοδαιμονίας ἀπάσης.

663 Stobaeus ecl. II 68, 18 W. Ἔτι δὲ λέγουσι πάντα φαῦλον μαίνεσθαι, ἄγνοιαν ἔχοντα αὐτοῦ καὶ τῶν καθ' αὐτόν, ὅπερ ἐστὶ μανία. Τὴν δ' ἄγνοιαν εἶναι ἐναντίαν κακίαν τῇ φρονήσει· ταύτην δὲ πρὸς τί πως
 30 ἔχουσαν ἀκαταστάτους καὶ ποιῶδεις παρεχόμενην τὰς ὁρμὰς μανίαν εἶναι· διὸ καὶ ὑπογράφουσι τὴν μανίαν οὕτως· ἄγνοιαν ποιῶδη.

664 Diog. Laërt. VIII 124. πάντας τε τοὺς ἄφρονας μαίνεσθαι· οὐ γὰρ εἶναι φρονίμους, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἴσην τῇ ἀφροσύνῃ μανίαν πάντα πράττειν.

35 665 Cicero Tusc. disp. IV 54. Quid? Stoici, qui omnes insipientes insanos esse dicunt, nonne ista colligunt? Remove perturbationes maximeque iracundiam, iam videbuntur monstra dicere. Nunc autem ita disserunt, sic se dicere omnes stultos insanire, ut male olere omne caenum. At non semper. Commove, senties. Sic iracundus non semper iratus est;
 40 lacesse, iam videbis furentem.

666 Porphyrius ad Hor. Serm. II 3, 32. Quia Stoici omnes homines insanos et stultos esse dicunt, excepto sapiente (cf. ad v. 187:

9 καὶ del. Wachsmuth. || γὰρ suspectum. 11 δὴ scripsi, δὲ libri
 13 ἄρ' W. dubitanter in adn. 16 περὶ add. Meineke. 19 ἔτι εἰ Heine, trad. ἐπεὶ.
 27 ἔτι Canter, ἐπεὶ libri. 28 αὐτὸν Canter, αὐτό libri. 29 φρονήσει Usener, σαφροσύνη libri. 30 ποιῶδεις Canter, ποιῶδεις libri. 31 ποιῶδη Canter, ποιῶδη libri.

Dogma autem Stoicorum quoddam πραγματικὸν vocatur, quo continetur, omnes homines insanos esse).

667 Athenaeus Deipnosoph. XI p. 464d. τὴν δὲ μανίαν τοὺς πολλοὺς φησιν ὁ Χρῦσιππος ἐν τῇ εἰσαγωγῇ τῆς περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν πραγματείας τοῖς πλείστοις προσάπτεσθαι. καλεῖσθαι 5 γοῦν τὴν μὲν γυναικομανίαν, τὴν δὲ ὀρνυγομανίαν. τινὲς δὲ καὶ δοξομανεῖς καλοῦσι τοὺς φιλοδόξους, κατὰπερ τοὺς φιλογύνας γυναικομανεῖς καὶ τοὺς φιλόρνιδας ὀρνυθομανεῖς, τὸ αὐτὸ σημαίνοντων τῶν ὀνομάτων τούτων. ὥστε καὶ τὰ λοιπὰ μὴ ἀλλοτρίως καλεῖσθαι τὸν τρόπον τούτου. καὶ γὰρ ὁ φίλοψος καὶ ὁ ὀψοφάγος οἶον 10 ὀψομανῆς ἐστὶ, καὶ ὁ φίλοινος οἰνομανῆς, καὶ ὡσαύτως ἐπὶ τῶν ὁμοίων, οὐκ ἀλλοτρίως τῆς μανίας κειμένης ἐν αὐτοῖς, ὡς ἀμαρτάνουσι μανικῶς καὶ τῆς ἀληθείας ἐπὶ πλείον ἀπαρτωμένοις.

668 Plutarchus de Stoic. repugn. ep. 31 (cf. de comm. not. ep. 33 p. 1076b). Καὶ μὴν οὐθ' αὐτὸν ὁ Χρῦσιππος ἀποφαίνει σπουδαῖον 15 οὔτε τινὰ τῶν αὐτοῦ γνωρίμων ἢ καθηγεμόνων. Τί οὖν περὶ τῶν ἄλλων φρονοῦσιν, ἢ ταῦτα ἄπερ λέγουσι; μαίνεσθαι πάντας, ἀφραῖνειν, ἀνοσίλους εἶναι, παρανόμους, ἐπ' ἄκρον ἴκειν δυστυχίας, κακοδαιμονίας ἀπάσης [εἶτα προνοία θεῶν διοικεῖσθαι τὰ καθ' ἡμᾶς οὕτως ἀθλίως πράττοντας addit Plutarchus]. paullo infra: si dei no- 20 bis nocere vellent, οὐκ ἂν δύναιτο διαθεῖναι χεῖρον ἢ νῦν ἔχομεν, ὡς Χρῦσιππος ἀποφαίνει, μήτε κακίας ὑπερβολὴν ἀπολείπειν μήτε κακοδαιμονίας τὸν βίον· ὥστ' εἰ λάβοι φωνήν, εἰπεῖν ἂν αὐτὸν τὰ τοῦ Ἡρακλέους' (Eur. Herc. 1245)

Γέμω κακῶν δὴ κούκέτ' ἐσθ' ὅπου τεθῆ· 25

Τίνας οὐκ ἂν τις εὔροι μαχομένας μᾶλλον ἀλλήλαις ἀποφάσεις τῆς περὶ θεῶν Χρῦσιππου καὶ τῆς περὶ ἀνθρώπων, τοὺς μὲν ὡς ἐνὶ βέλ- 30 τίστα προνοεῖν, τοὺς δὲ ὡς ἐνὶ χεῖριστα πράττειν λέγοντος;

Plutarchus de comm. not. ep. 10 p. 1062f. ἔτι δὲ μᾶλλον ἐν τοῖς πράγμασιν, ὅταν πάντας ἐπίσης κακούς καὶ ἀδίκους καὶ ἀπίστους 30 καὶ ἀφρονάς τοὺς μὴ σοφοὺς ἀποφαίνοντες etc.

Diogenianus apud Eusebium praep. evang. VI p. 264b. πῶς οὖν οὐδένα φῆς ἀνθρώπων, ὃς οὐχὶ μαίνεσθαι σοὶ δοκεῖ κατ' ἴσον Ὁρέστη 35 τε καὶ Ἀλκμαίῳ, πλὴν τοῦ σοφοῦ; ἓνα δὲ ἢ δύο μόνους φῆς σοφοὺς γεγονέναι, τοὺς δὲ ἄλλους δι' ἀφροσύνην ἐπίσης τοῖς προειρημένους 35 μεμηγνέναι;

ibidem c. πρῶτον μὲν γὰρ οὐδὲ σὺ φῆς σοφὸν εἶναι σεαντόν etc.

669 Porphyrio ad Hor. ep. I 1, 82. Utraque haec a Stoicis dicuntur in insaniam vulgi: primum quod inter se dissideant, deinde quod a semet 40 ipsis mutant subinde proposita.

670 Philo de posteritate Caini § 75 Vol. II p. 16, 22 Wendl. πᾶν

ὅ,τι ἂν ἐαυτῷ λαμβάνῃ φαῦλος, πάντως ἐστὶν ἐπίληπτον, ἅτε γνώμη δυσκαθάρα μαινώμενον. καὶ γὰρ ἔμπαλιν αἱ τῶν σπουδαίων ἐνούσιοι πράξεις ἐπαινεταὶ πάσαι.

§ 13. Insiptentes esse infelicissimos.

5 671 Philo Leg. Alleg. III § 247 Vol. I p. 168, 5 Wendl. Ἐπωδύ-
νωσ γὰρ ὁ φαῦλος πάντα τὸν βίον χρῆται τῇ ἑαυτοῦ ψυχῇ, μηδὲν
ἔχων χαρᾶς αἴτιον, ὃ πέφυκε γεννᾶν δικαιοσύνη καὶ φρόνησις καὶ αἱ σύν-
θρονοι ταύτης ἀρεταί.

672 Plutarchus de Stoic. repugn. ep. 25 p. 1046b. (ἐν πρώτῳ
10 περὶ τῶν Κατορθωμάτων) Τὴν ἐπιχαιρεκακίαν ὅπου μὲν ἀνύ-
παρκτον εἶναι φησιν· ἐπεὶ τῶν μὲν ἀστείων οὐδεὶς ἐπ' ἄλλοτροίους κα-
κοῖς χεῖρει, (τῶν δὲ φαύλων οὐδεὶς χεῖρει) τὸ παρὰπαν.

p. 1046c. ἦν (sc. τὴν ἐπιχαιρεκακίαν) ἐν ἑτέροις ἀνύπαρκτον
εἶναι φησιν, ὥσπερ τὴν μισοπονηρίαν καὶ τὴν αἰσχροκέρδειαν.

15 Plutarchus de comm. not. ep. 21 p. 1068d. „ἀλλ' οὐκ ὠφελούν-
ται (scil. οἱ φαῦλοι) τούτων τυγχάνοντες, οὐδ' εὖ πάσχουσιν,
οὐδ' εὐεργέτας ἔχουσιν, οὐδ' εὐεργετῶν ἀμελοῦσιν.“ Οὐ τοίνυν
οὐδ' ἀχαριστοῦσιν οἱ φαῦλοι· καὶ μὴν οὐδὲ οἱ νοῦν ἔχοντες. Ἀνύπαρ-
κτον οὖν ἐστὶ τὸ ἀχάριστον· οἱ μὲν γὰρ οὐκ ἀποστεροῦσι χάριν λαμβά-
20 νοντες, οἱ δὲ λαμβάνειν χάριν οὐ πεφύκακιν. Ὅρα δὴ, τί πρὸς ταῦτα
λέγουσιν ὅτι „ἡ χάρις εἰς τὰ μέσα διατείνει, καὶ τὸ μὲν ὠφε-
λεῖν καὶ ὠφελείσθαι σοφῶν ἐστὶ, χάριτος δὲ καὶ οἱ φαῦλοι
τυγχάνουσιν.“ Cf. Seneca de beneficiis V 12, 3.

673 Clemens Al. Strom. VI 17 p. 822 Pott. διόπερ κοινὰ μὲν τῶν
25 ἀγαθῶν [μέν] ἐστὶν καὶ τῶν κακῶν ἀνθρώπων πολλὰ τῶν προτερημάτων,
γίνεται δ' ὅμως ὠφέλιμα μόνοις τοῖς ἀγαθοῖς τε καὶ σπουδαίοις.

674 Plutarchus de Stoic. repugn. ep. 12 p. 1038a. „Τοῖς φαύ-
λοις οὐδὲν εἶναι χρήσιμον“ ὁ Χρῦσιππὸς φησιν „οὐδ' ἔχειν
χρείαν τὸν φαῦλον οὐδενὸς οὐδὲ δεῖσθαι.“ Ταῦτα δ' εἰπὼν ἐν τῷ
30 πρώτῳ τῶν Κατορθωμάτων, αὐθις λέγει „καὶ τὴν εὐχρηστίαν
καὶ τὴν χάριν εἰς τὰ μέσα διατείνειν“ ὧν οὐδὲν ἐστὶ χρήσιμον
κατ' αὐτούς. Καὶ μὴν οὐδ' οἰκεῖον οὐδ' ἀρμότιον οὐδὲν εἶναι τῷ
φαύλῳ φησὶν ἐν τούτοις·

„Κατὰ ταῦτα δὲ τῷ μὲν ἀστείῳ ἀλλότριον οὐδέν, τῷ δὲ
35 φαύλῳ οἰκείον οὐδέν ἐστὶν· ἐπειδὴ τὸ μὲν ἀγαθόν, τὸ δὲ κα-
κόν ἐστὶν αὐτῶν.“

Plutarchus de comm. not. ep. 20 p. 1068a. γράφων ἐν τοῖς περὶ

12 τῶν—χεῖρει suppl. Mez. 25 seclusi μὲν posterius, Hoeschelius prius.
30 εὐχρηστίαν libri εὐχαριστίαν Stephanus. 35 verba corrupta; fortasse: τῷ
μὲν ἀγαθόν, τῷ δὲ κακόν ἐστὶν οὐδέν.

Κατορθωμάτων, ὡς „ὁ φαῦλος οὐδενὸς δεῖται, οὐδενὸς ἔχει χρεῖαν· οὐδέν ἐστιν αὐτῷ χρήσιμον, οὐδέν οἰκείον, οὐδέν ἀρμόττον.“ (ἢ κακία μεθ' ἧς οὐδὲ ὑγεία χρήσιμον, οὐδὲ πλῆθος χρημάτων, οὐδὲ προκοπή).

ibid. c. Nunī dē tīs ὁ ἱλιγγος οὗτος, τὸν μὲν ἀνευδεᾶ δεῖσθαι ὡν ἔχει ἀγαθῶν, τὸν δὲ φαῦλον ἐνδεᾶ μὲν εἶναι πολλῶν, δεῖσθαι δὲ μηδενός· τοῦτι γὰρ λέγει Χρύσιππος, ὡς „οὐ δέονται μὲν, ἐνδέονται δὲ οἱ φαῦλοι.“

Seneca ep. 9, 14. *Volo tibi Chrysippi quoque distinctionem indicare. ait: „sapientem nulla re egere et tamen multis illi rebus 10 opus esse. contra stulto nulla re opus est, nulla enim re uti scit, sed omnibus eget.“*

675 Schol. in Hom. Iliad. Ω 536. ὄλβω· δύναται τῇ φρονήσει, εἶγε καὶ ἀνολβος παρὰ Στωϊκοῖς ὁ ἀπαίδευτος.

676 Philo Leg. Alleg. III § 201 Vol. I p. 157, 25 Wendl. ὥσπερ 15 γὰρ ἐτέρως τύπεται ὁ ἀθλητῆς καὶ ὁ δοῦλος· ὁ μὲν καθ' ὑπόπτωσιν ἐνδιδούς πρὸς τὰς αἰτίας καὶ ὑπέικων, ὁ δ' ἀθλητῆς ἀντέχων καὶ ἀντιστατῶν καὶ τὰς ἐπιφερομένας ἀποσειόμενος· καὶ κείρεις ἐτέρως μὲν ἄνθρωπον, ἐτέρως δὲ τὸ κώδιον· τὸ μὲν γὰρ ἐν τῷ πάσχειν μόνον ἐξετάζεται· ὁ δ' ἄνθρωπος καὶ ἀντιδρᾶ καὶ ὥσπερ ἀντιπέπονθε, σχηματίζων ἑαυτὸν πρὸς τὸ κεί- 20 ρεσθαι· οὕτως ὁ μὲν ἀλόγιστος ἀνδραπόδων δίλην ἐτέρω ὑπέικει καὶ ὑποπίπτει ταῖς ἀλγηδόσιν ὡς ἀφορήτοις δεσποίναις, ἀντιβλέψαι πρὸς αὐτὰς ἀδυνατῶν — Παρὸ δὴ καὶ πλῆθος ἄπειρον διὰ τῶν αἰσθήσεων αὐτῷ τῶν ὀδυνηρῶν ἐπαντλεῖται. Ὁ δ' ἐπιστήμων, ἀθλητοῦ τρόπον μετὰ 25 δυνάμεως καὶ ζώμης καρτερῶς ἀντιβάς, πρὸς τὰ ἀλγεινὰ πάντα ἀντιπνεῖ, ὡς μὴ τιρώσκεσθαι πρὸς αὐτῶν, ἀλλ' ἐξαδιαφορεῖν ἑαυτὸν. Καὶ μοι δοκεῖ νεανειυσάμενος ἂν ἐπιφωνῆσαι τὸ τραγικὸν πρὸς τὴν ἀλγηδόνα οὕτως·

(Eur. fr. 687N) Πῖμπρα κέταιιθε σάρκας, ἐμπλήσθητί μου
Πίνουσα κελαινὸν αἷμα· πρόσθε γὰρ κάτω
Γῆς εἶσιν ἄστρα, γῆ δ' ἄνεισ' <ἐς> αἰθέρα
Πρὶν ἐξ ἐμοῦ σοι θῶπ' ἀπαντῆσαι λόγον.

30

§ 14. Insiipientes agrestes esse et exules.

677 Stobaeus ecl. II 103, 24 W. φασὶ δὲ καὶ ἄγροικον εἶναι πάντα φαῦλον· τὴν γὰρ ἀγροικίαν ἀπειρίαν εἶναι τῶν κατὰ πόλιν ἐθῶν καὶ νόμων· ἢ πάντα φαῦλον ἔνοχον ὑπάρχειν. εἶναι δὲ καὶ ἄγροικον, ἐναντιωτικὸν ὄντα 35 τῇ κατὰ νόμον διεξαγωγῇ καὶ θηριώδη καὶ βλαπτικὸν ἄνθρωπον. Τὸν δ' αὐτὸν τοῦτον καὶ ἀνήμερον ὑπάρχειν καὶ τυραννικόν, οὕτως διακείμενον ὥστε δεσποτικὰ ποιεῖν, ἔτι δὲ ὠμὰ καὶ βίαια καὶ παράνομα καιρῶν ἐπιλαβόμενον. Εἶναι δὲ καὶ ἀχάριστον, οὔτε πρὸς ἀνταπόδοσιν χάριτος οἰκείως ἔχοντα οὔτε

5 ἀνευδεῆ et mox ἐνδεῆ libri. 18 ἐπιφερομένας <πληγὰς> Wendl.
20 κείρασθαι libri, corr. Turn. 25 καρτερῶς BH, καρτερῶς AP. 26 ἐξαδια-
φορεῖν Mang., ἔξω διαφορεῖν codd. 35 ἢ libri, corr. Meineke.

πρὸς μετάδοσιν διὰ τὸ μήτε κοινῶς τι ποιεῖν μήτε φιλικῶς μήτ' ἀμελε-
τήτως.

678 Philo quaest. et solut. in Genesin IV 165 (p. 371 Aucher). Ad haec cum agrestis sit (scil. ὁ φαῦλος), est etiam urbe carens et transfuga a lege et rectae vitae gustus nescius, rebellis et contumax, nullius rei iustorum aut honorum particeps, familiaritatis, humanitatis et communitatis inimicus, vitam agens insociam.

679 Philo Leg. Alleg. III § 1 Vol. I p. 113, 3 Wendl. δόγμα εισηγεῖται διδάσκον, ὅτι ὁ φαῦλος φυγὰς ἐστίν. εἰ γὰρ πόλις οἰκία τῶν σοφῶν ἢ ἀρετή, ταύτης ὁ μὴ θυνάμενος μετέχειν ἀπελήλαται πόλεως, ἣς ἀδυνατεῖ μετέχειν ὁ φαῦλος. ἀπελήλαται ἄρα καὶ πεφυγάδενται μόνος ὁ φαῦλος.

680 Philo de Gigantibus § 67 Vol. II p. 55, 5 Wendl. ὅτι — ὁ μὲν φαῦλος, ὥσπερ ἄοικος καὶ ἀπολις καὶ ἀνίδρωτος καὶ φυγὰς οὕτως καὶ αὐτόμολος, ὁ δὲ σπουδαῖος βεβαιότατος σύμμαχος.

681 Philo quaest. et solut. in Genesin IV 76 (p. 304 Aucher). Secundo vero legem statuit nimis naturalem, quam nonnulli philosophorum sibi conciliarunt. Lex autem est, ut ex insipientibus nullus sit rex, quamvis terrae et maris totam vim subiugarit, sed solus sapiens et dei amans, praeter partes apparatus armorumque, quibus multi proficiunt per vim violentam. Etenim sicut nauticae vel medicinae vel musicae si quis imperitus sit, pro argumento sunt ei clavus et medicaminum commixtura et tibia et lyra (nullum enim istorum usurpare potest ad usum destinatum, at nauarcho et medico ac musico dicatur omnino convenire) ita profecto, siquidem ars est quaedam regium hoc munus et artifex homo virtute praeditus. Nam qui imperitus est et nescius rerum homines iuventium, rudis atque rusticus est censendus, rex autem dicendus solus peritus gnarusque.

§ 15. Insipientes non esse verae rationis studiosos.

682 Stobaeus ecl. II 104, 10 W. Μηδὲ φιλόλογον εἶναι τὸν φαῦλον μηδὲ φιλήκοον, παρὰ τὸ μηδ' ἀρχὴν παρεσκευάσθαι πρὸς τὴν τῶν ὀρθῶν λόγων παραδοχὴν διὰ τὴν ὑπέκονσαν ἐκ τῆς διαστροφῆς ἀφροσύνην, παρὰ τὸ μήτε προτετράφθαι τινὰ τῶν φαύλων μήτε προτρέπειν πρὸς ἀρετήν· τὸν γὰρ προτετραμμένον ἢ προτρέποντα ἑτέρους ἔτοιμον εἶναι δεῖ πρὸς τὸ φιλοσοφεῖν, τὸν δ' ἔτοιμον ἀνεμποδίστως ἔχειν, μηδένα <δὲ> τῶν ἀφρόνων εἶναι τοιοῦτον. Οὐ γὰρ τὸν προθύμως ἀπούοντα καὶ ὑπομνηματιζόμενον τὰ λεγόμενα ὑπὸ τῶν φιλοσόφων ἔτοιμον εἶναι πρὸς τὸ φιλοσοφεῖν, ἀλλὰ τὸν ἑτοιμῶς ἔχοντα πρὸς τὸ τὰ διὰ τῆς φιλοσοφίας παραγελλόμενα μεταφέρειν ἐπὶ τὰ ἔργα καὶ κατ' αὐτὰ βιοῦν. Οὐδένα δὲ τῶν φαύλων τοιοῦτον εἶναι, προκατελιημένον τοῖς τῆς κακίας δόγμασιν. Εἰ γὰρ προτετέραπτό τις τῶν φαύλων, καὶ ἀπὸ τῆς κακίας ἂν ἐτέτραπτο. Οὐδεὶς δ'

1 μήτε—μήτε Meineke, μηδὲ—μηδὲ libri. || μήτ' Meineke, μηδ' libri.
10 conicio: πόλεως· <τῆς δ' ἀρετῆς>. 30 ἀρχὴν Heeren, ἔρχειν libri. 31 ὑπέκονσαν F ἀπήκονσαν P, παρήκονσαν vel ἀκολουθούσαν Usener. Fortasse: ὑπέκονσαν. 33 προτρέποντα Meineke, προτρέπόμενον libri. 35 δὲ add. Heeren.
40 ἀνετέτραπτο libri, corr. Meineke.

ἔχων τὴν κακίαν πρὸς ἀρετὴν τέτραπται, ὡς οὐδὲ νοσῶν πρὸς ὑγίαιαν. μόνον δὲ προτετράφθαι τὸν σοφὸν καὶ μόνον προτρέπειν δύνασθαι, τῶν δ' ἀφρόνων μηδένα. κατὰ γὰρ παραγγέλματα βιοῦν μηδένα τῶν ἀφρόνων· μηδ' εἶναι φιλόλογον, λογόφιλον δὲ μᾶλλον, μέχρι λαλιᾶς ἐπιπολαίου προβαίνοντα, μηκέτι δὲ καὶ τοῖς ἔργοις ἐκβεβαιούμενον τὸν τῆς ἀρετῆς λόγον. 5

683 Stobaeus ecl. II 105, 7. μηδὲ γὰρ φιλόπονόν τινα τῶν φαύλων εἶναι· τὴν γὰρ φιλοπονίαν διάθεσιν ἐξεργαστικὴν εἶναι τῶν ἐπιβαλλόντων ἀνυπόπτως διὰ πόνον· οὐδένα δὲ τῶν φαύλων ἀνυπόπτως ἔχειν πρὸς τὸν πόνον.

684 Stobaeus eclog. II 7 p. 105, 11 Wachsm. Μηδὲ γὰρ τὴν κατ' 10 ἀξίαν ποιεῖσθαι δόσιν τῆς ἀρετῆς τῶν φαύλων τινά, σπουδαῖον μὲν γὰρ εἶναι τὴν δόσιν, ἐπιστήμην οὖσαν, καθ' ἣν ἀξιόλογόν τι ἡγούμεθα περιποιεῖσθαι. Τῶν δὲ σπουδαίων μηδὲν εἰς φαύλους πίπτειν, ὥστε μηδὲ τὴν ἀξίαν τῆς ἀρετῆς δόσιν ποιεῖσθαι τινα τῶν φαύλων. Εἰ γὰρ τὴν κατ' ἀξίαν 15 τις ἐποιεῖτο δόσιν τῶν ἀφρόνων τῆς ἀρετῆς, ἐφ' ὅσον ἐτίμα ταύτην, ἀπονομεῖτο ἂν τὴν κακίαν. Πᾶς δὲ τις ἄφρων σύνεστιν ἠδέως τῇ ἑαυτοῦ κακίᾳ. Σκοπεῖν γὰρ δεῖ μὴ τὸν ἐξάφορον αὐτῶν λόγον, φαῦλον ὄντα, ἀλλὰ τὸν τῶν πράξεων. Ἐκ τούτων γὰρ ἀπελέγχονται [καὶ] μὴ περὶ τὰ καλὰ καὶ σπουδαῖα παρωρμημένοι, ἀλλὰ περὶ τὰς ἀνδραποδώδεις ἀμέτρους ἀπολαύσεις.

1 νόσον libri, corr. Heine. 8 τῶν cod. Aug., καὶ F. 11 φαύλων
Canter, libri σπουδαίων. 16 τις Wachsm., libri τε. 18 καὶ del. Heeren.

Ethica X.

Vitae agenda praecepta

i. e.

De singulis mediis officiis.

§ 1. De quaestu.

5
685 Diog. Laërt. VII 188 ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ περὶ Βίων καὶ πορισμοῦ προνοεῖν, λέγων ὅπως ποριστέον τῷ σοφῷ. Καίτοι τίνας χάριν ποριστέον αὐτῷ; εἰ μὲν γὰρ τοῦ ζῆν ἔνεκεν, ἀδιάφορον τὸ ζῆν· εἰ δὲ ἡδονῆς, καὶ αὕτη ἀδιάφορος· εἰ δὲ τῆς ἀρετῆς, αὐτάρ-
10 κης αὕτη πρὸς εὐδαιμονίαν. καταγέλαστοι δὲ καὶ οἱ τρόποι τοῦ πορισμοῦ, οἷον οἱ ἀπὸ βασιλέως· εἴκειν γὰρ αὐτῷ δεήσει, καὶ οἱ ἀπὸ φιλίας· λήμματος γὰρ ὄνιος ἢ φιλία ἔσται. καὶ οἱ ἀπὸ σοφίας· μισθαρηήσει γὰρ ἡ σοφία.

686 Stobaeus eclog. II 7 p. 109, 10. Τρεῖς δὲ προηγουμένους εἶναι
15 βίους, τὸν τε βασιλικὸν καὶ τὸν πολιτικὸν καὶ τρίτον τὸν ἐπιστημονικόν· ὁμοίως δὲ καὶ χρηματισμοὺς τρεῖς προηγουμένους, τὸν τε ἀπὸ τῆς βασιλείας, καθ' ὃν ἢ αὐτὸς βασιλεύσει ἢ μοναρχικῶν χρημάτων εὐπορήσει· δεύτερον δὲ τὸν ἀπὸ τῆς πολιτείας, πολιτεύσεσθαι γὰρ κατὰ τὸν προη-
20 γούμενον λόγον· καὶ γὰρ γαμήσειν καὶ παιδοποιήσεσθαι, ἀκολουθεῖν <γὰρ> ταῦτα τῇ τοῦ λογικοῦ ζῳῶν καὶ κοινωνικοῦ καὶ φιλαλλήλου <φύσει>. Χρη-
ματιεῖσθαι οὖν καὶ ἀπὸ τῆς πολιτείας καὶ ἀπὸ τῶν φίλων, τῶν ἐν ὑπερο-
25 χαῖς ὄντων. Περί δὲ τοῦ σοφιστεῦσθαι καὶ ἀπὸ σοφιστείας εὐπορήσειν χρημάτων διέστησαν οἱ ἀπὸ τῆς αἰρέσεως κατὰ τὸ σημαίνονμενον. Τὸ μὲν γὰρ χρηματιεῖσθαι ἀπὸ τῶν κατὰ τὴν παιδείαν καὶ μισθούς ποτε λήψεσθαι
25 παρὰ τῶν φιλομαθοῦντων διωμολογήσαντο· περὶ δὲ τὸ σημαίνονμενον ἐγένετό τις ἐν αὐτοῖς ἀμφισβήτησις, τῶν μὲν αὐτὸ τοῦτο λεγόντων σοφιστεῦσθαι, τὸ ἐπὶ μισθῷ μεταδιδόναι τῶν τῆς φιλοσοφίας δογμάτων, τῶν δ' ὑποτιπθέντων ἐν τῷ σοφιστεῦσθαι περιέχεσθαι τι φανῶν, οἷονεὶ λόγους καπηλεύειν, οὐ

6 βίων scripsi, βίον libri; Baguetus librum fingit περὶ βίων καὶ πορισμοῦ.
7 scribe προνοεῖ. 9 αὐτῇ B. 10 αὐτῇ B. 11 οἱ ex corr. B¹; scriben-
dum: ὁ. 12 scribendum: ὁ. || scribendum: ὁ. 14 προηγουμένους libri,
corr. Heeren. 17 καθ' ἣν libri, corr. idem. || καὶ libri, corr. Heine. || libri
μοναρχικοῖς, corr. Heeren. 18 -εὔσεσθαι Meineke, trad. -εὔεσθαι. 19 add.
Heeren. 22 σοφιστεῦσθαι Usener pro praes.

φαμένων δεῖν ἀπὸ παιδείας παρὰ τῶν ἐπιτυγόντων χρηματίζεσθαι, καταδέεστερον γὰρ εἶναι τὸν τρόπον τούτου τοῦ χρηματισμοῦ τοῦ τῆς φιλοσοφίας ἀξιώματος.

687 Diog. Laërt. VII 130. βίων δὲ τριῶν ὄντων, θεωρητικοῦ καὶ πρακτικοῦ καὶ λογικοῦ, τὸν τρίτον φασὶν αἰρετέον· γεγονέναι γὰρ ὑπὸ τῆς φύσεως ἐπίτηδες τὸ λογικὸν ζῶον πρὸς θεωρίαν καὶ πράξιν.

688 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 30 p. 1047f. ἐν δὲ τῷ ἐβδόμῳ τοῦ Καθήκοντος καὶ κυβιστήσεων τρις (sc. τὸν σοφὸν) ἐπὶ τούτῳ λαβόντα τάλαντον.

689 Cicero de officiis III 10,42. Scite Chrysippus ut multa: 10 „Qui stadium, inquit, currit, eniti et contendere debet, quam maxime possit, ut vincat; supplantare eum, quocum certet, aut manu depellere nullo modo debet. Sic in vita sibi quemque petere quod pertineat ad usum, non iniquum est: alteri deripere ius non est.“ 15

§ 2. De vita aulica.

690 Stobaeus ecl. II 111,3 W. Καὶ βασιλεύσειν τέ ποτε τὸν νοῦν <ἔχοντα> καὶ βασιλεῖ συμβιώσεσθαι καὶ εὐφυῖαν ἐμφαίνοντι καὶ φιλομάθειαν. ἔφαμεν δ' ὅτι καὶ πολιτεύεσθαι κατὰ τὸν προηγούμενον λόγον οἷόν ἐστι, μὴ πολιτεύεσθαι δὲ ἕαν τι <κωλύη> καὶ μάλιστ' <ἂν> μηδὲν ὠφελεῖν 20 μέλλῃ τὴν πατρίδα, κινδύνους δὲ παρακολουθεῖν ὑπολαμβάνῃ μεγάλους καὶ χαλεποὺς ἐκ τῆς πολιτείας.

691 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 20 p. 1043bc. ἀλλ' αὐτὸς ὁ Χρυσίππος ἐν τῷ πρώτῳ περὶ Βίων „βασιλείαν τε τὸν σοφὸν ἐκουσίως ἀναδέχεσθαι, λέγει, χρηματιζόμενον ἀπ' αὐτῆς· κἂν 25 αὐτὸς βασιλεύειν μὴ δύνηται, συμβιώσεται βασιλεῖ καὶ στρατεύσεται μετὰ βασιλέως, οἷος ἦν Ἰδάνθουρος ὁ Σκύθης ἢ Λεύκων ὁ Ποντικός.“ Παραθήσομαι δὲ καὶ ταύτην αὐτοῦ τὴν διάλεκτον etc. — —

„Ὅτι γάρ, φησί, καὶ στρατεύεται μετὰ δυναστῶν καὶ βιώ- 30 ρεται, πάλιν ἐπισκεψώμεθα τούτων ἐχόμενοι, τινῶν μὲν οὐδὲ ταῦτα ὑπονοούντων διὰ τοὺς ὁμοίους ὑπολογισμούς, ἡμῶν δὲ καὶ ταῦτα ἀπολειπόντων, διὰ τοὺς παραπλησίους λόγους.“ καὶ μετὰ μικρόν· „Οὐ μόνον δὲ μετὰ τῶν προκεκοφῶτων ἐπὶ ποδὸν καὶ ἐν ἀγῶγαίς καὶ ἐν ἔθεσι ποιοῖς γεγονότων, οἷον 35 παρὰ Λεύκωνι καὶ Ἰδανθούρω.“

5 καὶ om. BP. || καὶ om. BP. 18 ἔχοντα add. Heeren. 20 οἷόν ἐστι Heeren, οἷον μὴ τι libri. || κωλύη add. Heine. || ἂν add. Usener. 27 ἰδάν- 30 θουρος aut ἑάνθουρος libri. 33 ἀπολειπόντων Bernard., ἀπολιπόντων libri.

p. 1043e. ὁ δὲ Χρύσιππος ἔνεκα χρηματισμοῦ τὸν σοφὸν ἐπὶ κεφαλὴν ἐς Παντικάπαιον ᾤθει καὶ τὴν Σκυθῶν ἐρημίαν.

Plutarchus de comm. not. ep. 7 p. 1061d. Ἄρ' οὖν ὁμοίως ὑγείας ἐπιλειπούσης, αἰσθητηρίου καμόντος, οὐσίας ἀπολλυμένης ἀφρόντιστός ἐστι καὶ πρὸς αὐτὸν οὐδὲν ἡγούμενος τούτων ὁ σοφός; ἢ „ροσῶν μὲν ἰατροῖς τελεῖ μισθούς, χρημάτων δ' ἔνεκα πρὸς Λεύκωνα πλεῖ τὸν ἐν Βοσπόρῳ δυνάστην, καὶ πρὸς Ἰδάνθυρον ἀποδημεῖ τὸν Σκύθην“; ὡς φησι Χρύσιππος, „τῶν δ' αἰσθήσεων ἔστιν ἄς ἀποβαλῶν οὐδὲ ξῆν ὑπομένει“;

10 692 Strabo VII 8 p. 301 (de Scytharum veterum probitate). Οἱ μέντοι πρὸ ἡμῶν — — ὑπελαμβάνοντο παρὰ τοῖς Ἑλλήσιν ὁποίους Ὀμηρός φησιν. ὄρα δὲ ἃ λέγει Ἡρόδοτος — — ὄρα δὲ καὶ ἃ λέγει Χρύσιππος περὶ τῶν τοῦ Βοσπόρου βασιλέων τῶν περὶ Λεύκωνα.

15 693 Plutarchus de Stoic. repugn. ep. 20 p. 1043e. Ὅτι γὰρ ἐργασίας ἔνεκα καὶ χρηματισμοῦ ταῦτα ποιεῖ (reges et principes comitatur), καὶ προδεδήλωκε (antecedunt duo primi libri fragmenta) „τρεις ὑποθέμενος ἀρμόζοντας μάλιστα τῷ σοφῷ χρηματισμούς, τὸν ἀπὸ βασιλείας καὶ τὸν ἀπὸ φίλων καὶ τρίτον ἐπὶ τούτοις τὸν ἀπὸ σοφιστείας.“

ep. 30 p. 1047f. Καὶ τὸν μὲν σοφὸν ἐν τοῖς περὶ Βίων καὶ βασιλεῦσι συνέσεσθαι φησιν ἔνεκα χρηματισμοῦ, καὶ σοφιστεύσειν ἐπ' ἀργυρίῳ, παρ' ὧν μὲν προλαμβάνοντα, πρὸς οὓς δὲ συντιθέμενον τῶν μαθητῶν.

25

§ 3. De vita civili.

694 Stobaeus Florileg. 45,29. Χρυσίππου· Χρύσιππος ἐρωτηθεὶς διὰ τί οὐ πολιτεύεται, εἶπε· Διότι εἰ μὲν πονηρά[τις] πολιτεύεται, τοῖς θεοῖς ἀπαρέσει· εἰ δὲ χρηστὰ τοῖς πόλιταις.

30 695 Seneca ad Serenum de otio 8,1. *Adice nunc, quod e lege Chrysippi vivere otioso licet: non dico, ut otium patiat, sed ut eligat. Negant nostri sapientem ad quamlibet rempublicam accessurum.* idem ad Serenum de tranq. animi 1,10. *promptus, compositus sequor Zenona, Cleanthen, Chrysippum, quorum tamen nemo ad rem-*
35 *publicam accessit, nemo non misit.*

696 Seneca ep. 68,2. *Nec ad omnem rem publicam mittimus nec semper nec sine ullo fine: praeterea, cum sapienti rempublicam ipso dig-*

4 κάμωντος Bernardakis.

15 γὰρ ἐργασίας Re. παρεργασίας libri.

nam dedimus, id est mundum, non est extra rem publicam, etiamsi recesserit.

697 Diog. Laërt. VII 121. πολιτεύσεσθαι φασὶ τὸν σοφὸν ἂν μὴ τι κωλύῃ, ὡς φησὶ Χρύσιππος ἐν πρώτῳ περὶ Βίων· καὶ γὰρ κακίαν ἐφέξειν καὶ ἐπ' ἀρετὴν παρορμήσειν. ⁵

698 Plutarchus de Stoic. repugn. c. 5 p. 1034b. Χρύσιππος δὲ πάλιν ἐν τῷ περὶ Ῥητορικῆς γράφων „οὕτω ζητορεύσειν καὶ πολιτεύσεσθαι τὸν σοφόν, ὡς καὶ τοῦ πλούτου ὄντος ἀγαθοῦ, καὶ τῆς δόξης καὶ τῆς ὑγείας“, ὁμολογεῖ τοὺς λόγους αὐτῶν ἀνεξόδους εἶναι καὶ ἀπολιτέντους, καὶ τὰ δόγματα ταῖς χρεῖαις ¹⁰ ἀνάρμοστα καὶ ταῖς πράξεσιν.

699 Plutarchus de Stoic. repugn. ep. 23 p. 1045d. Ἄ δὲ τούτοις πάλιν αὐτὸς ἐξ ἐναντίας εἰρηκεν, οὐχ ὁμοίως οὕτως ἐν μέσῳ κείμενα, δι' αὐτῶν παραθήσομαι τῶν ἐκείνου λέξεων. Ἐν μὲν γὰρ τῷ περὶ τοῦ Δικάζειν ὑποθέμενος δύο δρομεῖς ὁμοῦ συννεκίπ- ¹⁵ τειν ἀλλήλοις, διαπορεῖ τί τῷ βραβευτῇ καθήκει ποιῆσαι·

„Πότερον, φησὶν, ἕξεστι τὸν βραβευτὴν τὸν φοίνικα ὀπότερῳ βούλεται ἀποδοῦναι, κ(αθ' ὃ) ἂν τύχῃσιν αὐτῷ συνηθέστεροι ὄντες, ὡς ἂν ἐνταῦθα τῶν αὐτοῦ τι χαρισάμενον τρόπον τινά, <ῆ> μᾶλλον ὡς κοινοῦ τοῦ φοίνικος γεγονότος ²⁰ ἀμφοτέρων, οἰονεῖ τινος κλήρου γινομένου ἐνάλλως κατὰ τὴν ἐπίκλισιν ὡς ἔτυχε δοῦναι αὐτόν· λέγω δὲ ἦν ἔτυχεν ἐπίκλισιν, οἷα γίνεται ὅταν δυεῖν προκειμένων δραχμῶν ὁμοίων κατὰ τὰ λοιπὰ ἐπὶ τὴν ἑτέραν ἐπικλίναντες λαμβάνωμεν αὐτήν.“ ²⁵

700 Diog. Laërt. VII 131. πολιτείαν δὲ ἀρίστην τὴν μικτὴν *of Exerzmann, Salt-Piscus, 62*
ἔκ τε δημοκρατίας καὶ βασιλείας καὶ ἀριστοκρατίας.

§ 4. De vita scholastica.

701 Plutarchus de Stoic. repugn. ep. 20 p. 1043e. Οὕτω δὲ αὐτὸν (sc. sapientem) ἄρας ἐκεῖ (in libro περὶ Φύσεως) καὶ ὀγκώσας ³⁰ ἐνταῦθα πάλιν εἰς μισθαυρίαν καταβάλλει καὶ σοφιστείαν· καὶ γὰρ αἰτήσειν καὶ προλήψεσθαι, τὸ μὲν εὐθὺς ἀρχομένου, τὸ δὲ χρόνου τῷ μαθητῇ διελθόντος, ὅπερ εὐγνωμονέστερον εἶναι

3 cf. Stobaeus eclog. II 7 p. 111, 5, p. 94, 8 W. et Zenonem apud Senecam dial. VIII 3, 2. — πολιτεύσεσθαι BP. 5 καὶ om. BP. 18 καθ' ὃ ἂν scripsi, καὶ libri. 20 ἢ addidi, quod sufficit, si ex verbo antecedente ἕξεστιν potest suppleri δεῖ, quo hic opus est. 22 verba ὡς ἔτυχε melius ante ἐπίκλισιν collocarentur.

φρῆσιν, ἀσφαλέστερον δὲ τὸ προλαμβάνειν, ὡς ἀδικήματα τοῦ τόπου ἐπιδεχομένου. Λέγει δὲ οὕτως·

„Εἰσπράττονται δὲ τὸν μισθὸν οὐ πάντας οἱ νοῦν ἔχοντες ὡσαύτως· ἀλλ' ἄλλως (ἄλλους), ὡς ἂν ὁ καιρὸς φέρῃ, οὐκ ἐπαγγελλόμενοι ποιήσῃν ἀγαθοῦς, καὶ ταῦτ' ἐν ἐνιαυτῷ· ὅσα δὲ πρὸς ἑαυτούς, ταῦτα ποιήσῃν πρὸς τὸν συμφωνηθέντα χρόνον.“ Καὶ πάλιν προελθὼν· „Τὸν τε καιρὸν εἴσεται, πότερον εὐθὺς δεῖ τὸν μισθὸν λαμβάνειν ἅμα τῇ προσόδῳ, καθάπερ πλείους πεποιήκασιν, ἢ καὶ χρόνον αὐτοῖς δίδοναι, τοῦ τόπου τούτου μᾶλλον καὶ ἀδικήματα ἐπιδεχομένου, δόξαντος δ' ἂν εἶναι εὐγνωμονεστέρου.“

702 Plutarchus de Stoic. repugn. ep. 2 p. 1033d. *Αὐτὸς γοῦν Χρῦσιππος ἐν τῷ τετάρτῳ περὶ Βίων οὐδὲν οἶεται τὸν σχολαστικὸν βίον τοῦ ἡδονικοῦ διαφέρειν· αὐτὰς δὲ παραθήσομαι τὰς λέξεις·*

15 „Ὅσοι δὲ ὑπολαμβάνουσι φιλοσόφοις ἐπιβάλλειν μάλιστα τὸν σχολαστικὸν βίον ἀπ' ἀρχῆς, οὗτοί μοι δοκοῦσι διαμαρτάνειν, ὑπονοοῦντες διαγωγῆς τινος ἕνεκεν δεῖν τοῦτο ποιεῖν ἢ ἄλλου τινὸς τούτῳ παραπλησίου, καὶ τὸν ὄλον βίον οὕτω πως διελκύσαι· τοῦτο δ' ἐστίν, ἂν σαφῶς θεωρηθῇ, ἡδέως. Οὐ
20 γὰρ δεῖ λανθάνειν τὴν ὑπόνοιαν αὐτῶν, πολλῶν μὲν σαφῶς τοῦτο λεγόντων, οὐκ ὀλίγων δ' ἀδηλότερον.“

Τοῦτο οὖν ὁ Χρῦσιππος, ὁ γέρων, ὁ φιλόσοφος, ὁ τὸν βασιλικὸν καὶ πολιτικὸν ἐπαινῶν βίον. ibidem.

703 Plutarchus de Stoic. repugn. ep. 20 p. 1043a. *Μία σύνταξις ἢ περὶ Βίων, τέτταρα βιβλία· τούτων ἐν τῷ τετάρτῳ λέγει, τὸν σοφὸν ἀπράγμονά τε εἶναι καὶ ὀλιγοπράγμονα καὶ τὰ αὐτοῦ πράττειν· ἔστι δὲ ἡ λέξις αὕτη·*

30 „Οἶμαι γὰρ ἔγωγε τὸν φρόνιμον καὶ ἀπράγμονα εἶναι καὶ ὀλιγοπράγμονα, καὶ τὰ αὐτοῦ πράττειν, ὁμοίως τῆς τε αὐτοπραγίας καὶ τῆς ὀλιγοπραγμοσύνης ἀστείων ὄντων.“

704 Plutarchus de Stoic. repugn. ep. 20 p. 1043b. *Τὰ δὲ ὅμοια σχεδὸν ἐν τῷ περὶ τῶν Δι' αὐτὰ Αἰρετῶν εἴρηκε ταύταις ταῖς λέξεσι·*

35 „Τῷ γὰρ ὄντι φαίνεται ὁ κατὰ τὴν ἡσυχίαν βίος ἀκίνδυνόν τι καὶ ἀσφαλὲς ἔχειν, οὐ πάνυ τῶν πολλῶν δυναμένων τοῦτο συνιδεῖν.“

3 πάντας Emperius, πάντες libri. 4 ἄλλους Emperius, πλήθος libri.

5 ἐπαγγελλόμενοι cod. E. Reiske, ἐπαγγελλόμενον ceteri codd. || ὅσα cod. E. ὅσον vulgo. 20 scil. Epicurus. 21 scil. Peripatetici. 26 ὀλιγοπράγμονα Reiske, ἰδιοπράγμονα libri. 29 servitus definitur: στέρησις αὐτοπραγίας Diog. Laërt. VII 121 extr.

§ 5. De victu simplici.

705 Plutarchus de Stoic. repugn. ep. 32 p. 1049a. Ἐγκαλοῦσιν αὐτῶ τινές τῶν Πυθαγορικῶν ἐν τοῖς περὶ Δικαιοσύνης γράφοντι περὶ τῶν ἀλεκτρούων, ὅτι „χρησίμως γετόνασι· ἐπεγείρουσι γὰρ ἡμᾶς καὶ τοὺς σκορπίους ἐκλέγουσι καὶ κατὰ τὰς μάχας ἐπιστρέφουσι, Ζῆλόν τινα πρὸς ἀλκὴν ἐμποιοῦντες· ὅμως δὲ δεῖ κατεσθίειν καὶ τούτους, ἵνα μὴ τὴν χρεῖαν ὑπερβάλλῃ τὸ πλῆθος τῶν νεοττῶν.“

706 Plutarchus de Stoic. repugn. ep. 21 p. 1044b. Ἐν δὲ τῷ περὶ Πολιτείας „οὐδὲν ἡδονῆς ἕνεκα πράξειν οὐδὲ παρασενάσσεσθαι φησι τοὺς πολίτας“ καὶ τὸν Εὐριπίδην ἐπαινεῖ, ταῦτα προφερόμενος (fab. inc. 884N)

Ἐπεὶ τί δεῖ βροτοῖσι, πλὴν δυοῖν μόνων,
Δήμητρος ἀκτῆς πάματος θ' ὕδρηχόου;

εἶτα μικρὸν ἀπὸ τούτων προελθὼν ἐπαινεῖ τὸν Διογένη, τὸ αἰδοῖον ἀποτριβόμενον ἐν φανερωῷ καὶ λέγοντα πρὸς τοὺς παρόντας· Εἶθε καὶ τὸν λιμὸν οὕτως ἀποτρέψασθαι τῆς γαστρὸς ἡδυνάμην.

Cf. Gellius N. A. VI 16,6. *si versus Euripidi recordemur, quibus saepissime Chrysippus philosophus usus, tanquam edendi ** repertas esse non per usum vitae necessarium, sed per luxum animi, parata atque facilia fastidientis per improbam satietatis lasciviam. Versus Euripidi adscribendos putavi:*

Ἐπεὶ τί δεῖ βροτοῖσι, πλὴν δυεῖν μόνων,
Δήμητρος ἀκτῆς, πάματος θ' ὕδρηχόου,
Ἄπερ πάρεστι καὶ πέφυχ' ἡμᾶς τρέφειν;
Ὡν οὐκ ἀπαρκεῖ πλησμονή, τροφῆ δέ τοι
Ἄλλων ἐδεστίων μηχανὰς θηρώμεθα.

707 Philo de fortitudine p. 376 Vol. II Mang. Ἐνδεῆς δὲ — — τὸ παράπαν οὐδὲ εἰς ἐστὶ χορηγὸν ἔχων τὸν τῆς φύσεως ἀκαθαίρετον πλοῦτον· ἄερα μὲν τὴν πρώτην καὶ ἀναγκαιοτάτην καὶ συνεχεῖ τροφήν, ἀδιαστάτως μεθ' ἡμέραν τε καὶ νύκτωρ ἀναπνεόμενον· ἔπειτα δὲ πηγὰς ἀφθόνους — — πρὸς πότον χρῆσιν· ἔπειτα εἰς ἐδωδὴν φορὰς παντοίων καρπῶν καὶ δένδρων ἰδέας, αἱ τὰς ἐτησίους ὁπώρας αἰεὶ φέρουσι.

708 Athenaeus I 18b. ἐς τὸ πρόπον δὲ Ὀμηρος ἀφορῶν τοὺς ἥρωας οὐ παρήγαγεν ἄλλο τι δαιτυμένους ἢ κρέα καὶ ταῦτα ἑαυτοῖς σκευάζοντας. οὐ γὰρ ἔχει γέλωτα οὐδ' αἰσχύνην ὄψαρτύοντας αὐτοὺς καὶ ἔψοντας ὄραν. ἐπετήδευον γὰρ τὴν αὐτοδιακουσίαν καὶ

37 σκευάζονται CE, corr. Mus.
Stoicorum veterum fragm. III.

ἐκαλλωπίζοντο, φησὶ Χρύσιππος, τῇ ἐν τούτοις εὐστροφίᾳ. Ὀδυσσεὺς γοῦν δαιτρεῦσαι τε καὶ „πῦρ νηῆσαι“ οἷος οὐκ ἄλλος δεξιὸς εἶναι φησὶ (ο 322). καὶ ἐν Λιταῖς δὲ Πάτροκλος καὶ Ἀχιλλεὺς πάντα εὐτρεπίζει (I 202. 209). καὶ Μενελάου δὲ τελοῦντος γάμους ὁ νυμφὸς Μεγαπένθης οἰνοχοεῖ (ο 141). νῦν δὲ ἐπὶ τοσοῦτον ἐκπεπτώκαμεν, ὥς κατακεῖσθαι δαινύμενοι.

709 Athenaeus III 104b. εἰς ταῦτ' οὖν τις ἀποβλέπων, ἄνδρες φίλοι, εἰκότως ἂν ἐπαινέσειεν τὸν καλὸν Χρύσιππον κατιδόντα ἀκριβῶς τὴν Ἐπικούρου φύσιν καὶ εἰπόντα μητροπόλιν εἶναι τῆς φιλοσοφίας αὐτοῦ τὴν Ἀρχεστράτου Γαστρολογίαν, ἣν πάντες οἱ τῶν φιλοσόφων γαστρομάχοι Θεογνῖν τινα αὐτῶν εἶναι λέγουσι τὴν καλὴν ταύτην ἐποποιῖαν.

idem VII 278e. Χρύσιππος δ' αὐτὸν (scil. Archestratum), ὁ ὄντως φιλόσοφος καὶ περὶ πάντα ἀνῆρ ἀρχηγὸν Ἐπικούρου φησὶ γενέσθαι καὶ τοῖς τὰ τούτου ἐπισταμένοις τῆς πάντα διαλυμνηναμένης ἡδονῆς· καὶ γὰρ οὐκ ἐγκαλυπτόμενος ὁ Ἐπίκουρος λέγει, ἀλλὰ μεγάλη τῇ φωνῇ· „οὐ γὰρ ἔγωγε δύναμαι νοῆσαι τὰ γαθὸν ἀφελῶν μὲν τὴν διὰ χυλῶν, ἀφελῶν δὲ τὴν δι' ἀφροδισίων ἡδονήν.“ οἴεται γὰρ οὗτος ὁ σοφὸς καὶ τὸν τῶν ἀσώτων βίον ἀνεπίληπτον εἶναι, εἴπερ αὐτῷ προσγένεοιτο τὸ ἀδεὲς καὶ ἕλειον.

709a Athenaeus Deipnosoph. IV p. 158a. Στωϊκὸν δὲ δόγμα ἐστὶν ὅτι τε πάντα εὖ ποιήσει ὁ σοφὸς καὶ φακῆν φρονίμως ἀρτύσει. διὸ καὶ Τιμων ὁ Φλιάσιος ἔφη „καὶ Ζηνώνειόν γε φακῆν ἔψειν ὅς μὴ φρονίμως μεμάθηκεν“ ὡς οὐκ ἄλλως δυναμένης ἐψηθῆναι φακῆς, εἰ μὴ κατὰ τὴν Ζηνώνειον ὑφήγησιν, ὅς ἔφη

εἰς δὲ φακῆν ἔμβαλλε δυωδέκατον κοριάννου

Καὶ Κράτης δ' ὁ Θηβαῖος ἔλεγε

μὴ πρὸ φακῆς λοπάδ' αὐξῶν

εἰς στάσιν ἄμμε βάλλης.

30 Χρύσιππος δὲ ἐν τῷ περὶ τοῦ καλοῦ γνώμας τινὰς ἡμῖν εἰσφέρων φησὶ

μὴ <μοί>ποτ' ἐλαίαν ἔσθι' ἀκαλήφην ἔχων.

χειμῶνος ὥρα βολβοφακῆν βαβαὶ βαβαί.

βολβοφακῆ δ' ἴσον ἀμβροσίῃ ψύχους κρυόεντος.

35 710 Georgius Nazianzenus carmin. lib. I sect. II 10 (περὶ ἀρετῆς) v. 604

Κακῆνο δ' οἷον Στωϊκῶν τῶν φιλιτάτων

Ὅς ἄλλος ἄλλω σαρκίῳ τις προσλαλῶν

„Τί σοι χρεωστῶ, φησὶν, ἄθλιον δέρος;

10 ἦν] ὄθεν con. Wilam. 11 Θεογονίαν A, corr. Welcker. 19 οὗτος scripsi, οὕτως libri. || τῶν om. A. 32 μήποτ' A μὴ μοί ποτ' Meineke, μηδέποτε Bgk., Kaibel. 34 trad. δ' οἷον; corr. Meineke.

Φαγεῖν; μέγιστον ἄρτος ἐνδεῶς δοθεῖς.
 Πιεῖν; ὕδωρ σοι δώσομεν καὶ ὄξινην.
 Οὐ ταῦτά μ' αἰτεῖς, τὰ τροφῆς δὲ καὶ κόρου
 Κρυσταλλίνων τε ἀβρότητ' ἐκπωμάτων.
 Λίαν ἐτοίμως δώσομεν γ', ἀλλ' ἀργόνην.“

5

711 Alexander in Aristot. Top. p. 46 Ald. p. 84, 14 Wal. τὰ μὲν γὰρ ὧν σύνεργος ἢ ἀπόδειξις ὁράδια καὶ εὐγνωστα καὶ διὰ βραχείας ἐπιστάσεως γνωρίζόμενα. — — τοιαῦτά ἐστι καὶ τὰ ἐν τοῖς περὶ καθηκόντων ὑπὸ τῶν ἀπὸ τῆς Στοᾶς ζητούμενα, οἷον πότερον χρῆ συναριστῶντά τις ἢ τῶ πατρὶ ἐκτείνει ἐπὶ τὰ πορθέωτέω μέρη τὴν χεῖρα, ἢ ἢ μὲζω, ἢ μὴ ἢ ἀλλ' ἀρκεῖσθαι τοῖς παρακειμένοις, ἢ εἰ χρῆ ἀκούοντας φιλοσόφου ἐπηλλαγέναι τοὺς πόδας.

712 Philo de plantatione Noë § 142 Vol. II p. 161, 18 Wendl. Ἐσπουδάσθη δὲ παρὰ πολλοῖς τῶν φιλοσόφων ἢ σκέψις οὐ μετρώς· προτείνεται δὲ οὕτως· εἰ μεθυσθήσεται ὁ σοφός; Ἔστι τοίνυν τὸ μεθύειν 15 διπλόν, ἐν μὲν ἴσον τι τῷ οἰνοῦσθαι· ἕτερον δὲ ἴσον τῷ ληρεῖν ἐν οἴνῳ. Τῶν δὲ ἐπιχειρησάντων τῇ προτάσει οἱ μὲν ἔφασαν μῆτε ἀκράτῳ πλείονι χρῆσθαι τὸν σοφὸν μῆτε ληρήσειν· τὸ μὲν γὰρ ἀμαρτήμα, τὸ δὲ ἀμαρτήματος εἶναι ποιητικόν, ἐκάτερον δὲ ἀλλότριον κατορθοῦντος. Οἱ δὲ τὸ μὲν οἰνοῦσθαι καὶ σπουδαῖον προσῆκον ἀπεφήναντο, τὸ δὲ ληρεῖν ἀνοίμιον. Τὴν 20 γὰρ ἐν αὐτῷ φρόνησιν ἱκανὴν εἶναι τοῖς βλάπτειν ἐπιχειροῦσιν ἀντιστατῆσαι καὶ τὸν ἐπὶ τῇ ψυχῇ νεωτερισμὸν αὐτῶν καθελεῖν· δύναμιν δὲ περιβεβλησθαι φρόνησιν παθῶν σβεστήριον, εἴτε ὑπὸ φλεγμαίνοντος ἔρωτος οἴστῳ ἀνεθροπισμένον, εἴτε ὑπὸ πολλοῦ καὶ ζέοντος ἐξημμένον οἴνου, δι' ἣν ὑπεράνω στήσεται. Ἐπεὶ καὶ τῶν κατὰ ποταμοῦ βαθέος ἢ θαλάττης δυομένων οἱ 25 μὲν ἄπειροι τοῦ ναυτῆσθαι διαφθείρονται, οἱ δὲ τοῦ πράγματος ἐπιστήμονες τάχιστα διασφύζονται. — —

§ 149. Τὰ μὲν οὖν ὡσαύτῃ προοίμια τῆς σκέψεως τοιαῦτά ἐστι. τὸν δὲ περὶ αὐτῆς λόγον ἤδη περαίνωμεν, διπλοῦν ὡς εἰκὸς ὄντα· τὸν μὲν ὅτι ὁ σοφός μεθυσθήσεται κατασκευάζοντα, τὸν δὲ τούναντιον ὅτι οὐ μεθυσθήσεται βεβαιούμενον.

Τοῦ δὲ προτέρου τὰς πίστει ἀρόττον λέγειν πρότερον, ποιησάμενους ἐνθένδε τὴν ἀρχὴν· τῶν πραγμάτων τὰ μὲν ὁμώνυμα, τὰ δὲ συνώνυμα εἶναι συμβέβηκεν (Sequitur longior de homonymia et synonymia disputatio).

§ 154. τὸν ἀκράτον ὡσπερ οἶνον, οὕτως καὶ μέθυ οἱ παλαιοὶ ἐκάλον· 35 πολλαχοῦ γοῦν τῆς ποιήσεως ἐστὶ τοῦτ' οἴνομα ἐμφερόμενον, ὥστ' εἰ τὰ συνωνυμῶντα καθ' ἑνὸς ὑποκειμένου λέγεται, οἶνος καὶ μέθυ, καὶ τὰ ἀπὸ τούτων οὐδὲν ὅτι μὴ φωναῖς διοίσει μόνον, τό τε οἰνοῦσθαι καὶ τὸ μεθύειν [ἐν]. ἐκάτερον δὲ πλείονος οἴνου χρῆσιν ἐμφαίνει, ἣν πολλῶν ἕνεκα αἰτιῶν οὐκ ἂν ἀποστρέφοιτο ὁ σπουδαῖος. Εἰ δὲ οἰνωθήσεται, καὶ μεθυσθήσεται, 40 χεῖρον οὐδὲν ἐκ τῆς μέθης διατεθεῖς, ἀλλὰ ταῦτόν ὅπερ καὶ [ὁ] ἐκ ψιλῆς τῆς οἰνώσεως παθῶν. Μία μὲν ἀπόδειξις περὶ τοῦ τὸν σοφὸν μεθυσθῆναι λέλεκται, δευτέρα δὲ ἐστὶ τοιαύτη. (Cetera a Chrysippo aliena.)

17 χρῆσεσθαι Mang., χρῆσθαι codd. 18 ληρήσειν G² (coni. Mang.), ληρήσει ceteri. 22 τὴν ψυχὴν Wendl. || προβεβλησθαι Wendl. 23 οἴστῳ con. Wendl. 24 ἐξημμένῳ MGUF. 39 ἐν GH ἐν UF ἐὰν M, seclisit Wendl. 41 ὁ seclusi. 42 οἰνώσεως Mang., γνώσεως codd.

713 Stobaeus Florileg. 18, 24. Χρυσίππον· Μικρὰν φασὶ
μανίαν εἶναι τὴν μέθην.

714 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 21 p. 1044d. Ἐν δὲ τῷ
περὶ Πολιτείας εἰπὼν ὅτι „ἐγγύς ἐσμεν τοῦ καὶ τοὺς κοπρῶ-
5 νας ζωγραφεῖν“ μετ' ὄλλγον „τὰ γεωργικά φησι καλλωπίζειν
τινὰς ἀναδενδράσι καὶ μυθόλοις, καὶ ταῶς καὶ περισσευὰς
τρέφουσι καὶ πέριδικας, ἵνα κακκαβίζωσιν αὐτοῖς, καὶ ἀηδό-
νας.“ Ἡδέως δ' ἂν αὐτοῦ πνθοίμην, τί φρονεῖ περὶ μελιτῶν καὶ
μέλιτος etc. — — εἰ δὲ ταύταις τόπον ἐν πόλει δίδωσι, διὰ τί τῶν
10 πρὸς ἀκοήν καὶ ὄψιν ἐπιτερωπῶν ἀπείργει τοὺς πολίτας;

715 Diog. Laërt. VII 123. τὴν μέντοι ἄσκησιν ἀποδέξεται (scil.
ὁ σοφὸς) ὑπὲρ τῆς τοῦ σώματος ὑπομονῆς.

§ 6. De amore.

716 Diog. Laërt. VII 129. καὶ ἐρασθήσεσθαι δὲ τὸν σοφὸν
15 τῶν νέων, τῶν ἐμφαινόντων διὰ τοῦ εἴδους τὴν πρὸς ἀρετὴν
εὐφυΐαν, ὡς φησι Ζήνων ἐν τῇ πολιτεία καὶ Χρυσίππος ἐν τῷ
πρώτῳ περὶ Βίων καὶ Ἀπολλόδωρος ἐν τῇ ἡθικῇ. εἶναι δὲ τὸν
ἔρωτα ἐπιβολὴν φιλοποιίας, διὰ κάλλος ἐμφαινόμενον· καὶ μὴ εἶναι
συνουσίας, ἀλλὰ φιλίας. τὸν γοῦν Θρασωίδην καίπερ ἐν ἐξουσία
20 ἔχοντα τὴν ἐρωμένην διὰ τὸ μισεῖσθαι ἀπέχεσθαι αὐτῆς (cf. n. 650sq.).

717 Stobaeus ecl. II 65, 15 W. δογματίζουσι καὶ ὅτι καὶ νουνεχόν-
τως καὶ διαλεκτικῶς ποιεῖ (scil. ὁ σοφὸς) καὶ συμποτικῶς καὶ ἐρωτικῶς.
τὸν δὲ ἐρωτικὸν καὶ διχῆ λέγεσθαι, τὸν μὲν κατὰ τὴν ἀρετὴν ποῖον σπου-
δαῖον ὄντα, τὸν δὲ κατὰ τὴν κακίαν ἐν ψόγῳ, ὡς ἂν ἐρωτομανῆ τινα.
25 εἶναι δ' ἔρωτα (τὸν σπουδαῖον φιλίας). τὸν τ' ἀξίεραστον ὁμοίως λέγεσθαι
τῷ ἀξιοφιλήτῳ, καὶ οὐ τῷ ἀξιοπολαύστῳ· τὸν γὰρ ἄξιον σπουδαίου ἔρωτος,
τοῦτον εἶναι ἀξίεραστον. Ὅμοίως δὲ τῇ ἐρωτικῇ τὴν συμποτικὴν παρα-
λαμβάνουσιν εἰς τὰς ἀρετάς, τὴν μὲν περὶ τὸ ἐν συμποσίῳ καθῆκον ἀνα-
στρεφόμενῃ ἐπιστήμῃ οὐσαν τοῦ πῶς δεῖ ἐξάγεσθαι τὰ συμπόσια καὶ τοῦ
30 πῶς δεῖ συμπίνειν· τὴν δ' ἐπιστήμῃ νέων θήρας εὐφυνῶν, προτρεπτικὴν
οὐσαν ἐπὶ τὴν κατ' ἀρετὴν, καὶ καθόλου ἐπιστήμῃ τοῦ καλῶς ἐρᾶν· διὸ
καὶ φασιν ἐρασθήσεσθαι τὸν νοῦν ἔχοντα. Τὸ δὲ ἐρᾶν αὐτὸ μόνον ἀδιάφο-
ρον εἶναι, ἐπειδὴ γίνεται ποτε καὶ περὶ φαύλους. Τὸν δὲ ἔρωτα οὔτε ἐπι-
θυμίαν εἶναι οὔτε τινὸς φαύλου πράγματος, ἀλλ' ἐπιβολὴν φιλοποιίας διὰ
35 κάλλους ἔμφρασιν.

718 Diog. Laërt. VII 129. εἶναι οὖν τὸν ἔρωτα φιλίας, ὡς καὶ

18 φιλενοποιίας P. 21 καὶ νουνεχόντως Usener, κατὰ νοῦν ἔχον libri.
25 εἶναι δ' Wachsm., εἰ δ' libri. || τὸν—φιλίας suppl. Wachsm. 26 οὐ τῷ
Usener, οὕτως libri. 29. 30 τοῦ πῶς bis Heeren, τὸ πῶς libri. 30 προ-
τρεπτικὴν Wachsm., πρὸς τρέψιν (vel τέρψιν) libri. 31 ἐπὶ τ(ὸ ζ)ῆν Meineke.
32 ἀδιάφορον Heeren, διάφορον libri.

Χρυσίππος ἐν τῷ περὶ Ἔρωτος φησί, καὶ μὴ εἶναι ἐπίμεμπτον αὐτόν. εἶναι δὲ καὶ τὴν ὥραν ἀνθος ἀρετῆς.

719 Plutarchus de comm. not. cp. 28 p. 1072f. Τῶν δὲ περὶ Ἔρωτος φιλοσοφουμένων ἐν τῇ Στοᾷ παρὰ τὰς κοινὰς ἐννοίας, τῆς ἀτοπίας πᾶσιν αὐτοῖς μέτεστιν. „Αἰσχροὺς μὲν γὰρ εἶναι τοὺς νέους, φαύλους γ' ὄντας καὶ ἀνοήτους, καλοὺς δὲ τοὺς σοφοὺς· ἐκείνων δὲ τῶν καλῶν μηδένα μὴτ' ἐρασθῆναι μὴτ' ἀξιέραστον εἶναι.“ Καὶ οὐ τοῦτό πω δεινόν· ἀλλὰ καὶ „τοὺς ἐρασθέντας αἰσχροῶν παύεσθαι λέγουσι καλῶν γενομένων.“ p. 1072b. Ἦν δὲ λέγοντες καὶ ὀνομάζοντες ἔμφρασιν κάλλους ἐπαγωγὸν εἶναι τοῦ ἔρωτος λέγουσι, πρῶτον μὲν οὐκ ἔχει τὸ πιθανόν· ἐν γὰρ αἰσχρίστοις καὶ κακίστοις οὐκ ἂν ἔμφρασις γένοιτο κάλλους· εἶπερ, ὡς λέγουσιν, ἢ μοχθηρία τοῦ ἡθους ἀναπίμπλησι τὸ εἶδος.

ibidem. θήρα γάρ τις, φασίν, ἐστὶν ὁ ἔρωσ, ἀτελοῦς μὲν, εὐφροῦς δὲ μειρακίον πρὸς ἀρετὴν. 15

720 Stobaeus Florileg. 63, 31 Mein. Χρυσίππου· Εἰπόντος τινός, οὐκ ἐρασθήσεται ὁ σοφός· μαρτυρεῖ γοῦν Μενέδημος, Ἐπίκουρος, Ἀλεξίνος· Ταύτη, ἔφη, χρήσομαι ἀποδείξει· εἰ γὰρ Ἀλεξίνος ὁ ἀνάγωγος καὶ Ἐπίκουρος ὁ ἀναίσθητος καὶ Μενέδημος (ὁ — —) οὐ φησιν, ἐρασθήσεται ἄρα. 20

721 Scholia Dionys. Thrac. Bekker Anecd. Gr. p. 667. καὶ πάλιν τὸν ἔρωτα οἱ μὲν Ἐπικούρειοί φασιν εἶναι σύντονον ἀφροδισίων ὄρεξιν, οἱ δὲ ἀπὸ τῆς Στοᾶς ἐπιβολὴν φιλοποιίας νέων [κορῶν] διὰ κάλλος ἐμφαινόμενον· διπλοῦς δὲ ὁ ἔρωσ ἐστίν, ὁ μὲν ψυχῆς, ὁ δὲ σώματος.

722 Alexander Aphrod. comm. in Aristot. Topica II p. 75 Ald. p. 139, 21 Wal. ἀλλὰ καὶ τὸ ὅτι οὐδεὶς ἔρωσ ἀστεῖος πρόβλημα καθόλου ὄν ἀποφατικὸν ἀνασκευάσομεν ὅτι μὴ πᾶς ἔρωσ φαύλος, διελόντες τὸν ἔρωτα εἰς τε σύντονον ὄρεξιν ἀφροδισίων ὡς Ἐπίκουρος λέγει, ὃν οὐχ οἶόν τε ἀστεῖον εἶναι, καὶ εἰς ἐπιβολὴν φιλοποιίας διὰ κάλλος ἐμφαινόμενον, ὡς οἱ ἀπὸ τῆς Στοᾶς.

Cf. etiam p. 77 Ald. p. 144, 5 Wal. 30

§ 7. De amicitia et gratia.

723 Clemens Al. Strom. II p. 483 Pott. Τριττὰ δὲ εἶδη φιλίας διδασκόμεθα καὶ τούτων τὸ μὲν πρῶτον καὶ ἄριστον τὸ κατ' ἀρετὴν· στερεῶν γὰρ ἢ ἐκ λόγου ἀγάπη· τὸ δὲ δεύτερον καὶ μέσον κατ' ἀμοιβὴν· κοινωνικὸν δὲ τοῦτο καὶ μεταδοτικὸν καὶ βιωφελές· κοινὴ γὰρ ἢ ἐκ χάριτος φιλία· τὸ δὲ ὅσιστον καὶ τρίτον ἡμεῖς μὲν τὸ ἐκ συνηθείας φαιμέν· οἱ δὲ τὸ κατ' ἡδονὴν τρεπτὸν καὶ μεταβλητόν.

1 θεόπεμπτον B ἐπίμεμπτον, ἐπιμ in litura P³. 23 ed. ἐπιβολὴν.
24 ed. ἐμφαινόμενήν. 33 dubitari potest, num haec ad veteres Stoicos pertineant, sed illud κατ' ἀμοιβὴν optime quadrat in ea, quae de pilae lusu dixit Chrysippus cf. n. 725.

724 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 13 p. 1039 b. Ἐτι τοίνυν ἐν τῷ δευτέρῳ περὶ Φιλίας, διδάσκων ὡς οὐκ ἐπὶ πᾶσι δεῖ τοῖς ἁμαρτήμασι τὰς φιλίας διαλύεσθαι, ταύταις κέχρηται ταῖς λέξεσι (sc. Chrysippus)

5 „Προσῆκει γὰρ τὰ μὲν ὅλως παραπέμπεσθαι, τὰ δὲ μικρᾶς ἐπιστροφῆς τυγχάνειν, τὰ δὲ καὶ ἐπὶ μείζον, τὰ δὲ ὅλως διαλύεως ἄξιουσθαι“ — — ἐν τῷ αὐτῷ φησιν ὅτι „τοῖς μὲν ἐπὶ πλεῖον, τοῖς δ' ἐπ' ἔλαττον συμβαλοῦμεν ὥστε τοὺς μὲν μάλλον, τοὺς δὲ ἥττον φίλους εἶναι· ἐπὶ πολὺ δὲ τῆς τοιαύτης
10 παραλλαγῆς γενομένης, οἱ μὲν τοσαύτης οἱ δὲ τοσαύτης γίνονται φιλίας ἄξιοι· καὶ οἱ μὲν ἐπὶ τοσοῦτον <οἱ δὲ ἐπὶ τοσοῦτον> πίστεως καὶ τῶν ὁμοίων καταξιωθῆσονται.“

725 Seneca de beneficiis II 17,3. *Volo Chrysippi nostri uti similitudine de pilae lusu: quam cadere non est dubium aut mittentis
15 vitio aut excipientis. tunc cursum suum servat, ubi inter manus utriusque apte ab utroque et iactata et excepta versatur. necesse est autem lusor bonus aliter illam conlusori longo, aliter brevi mittat. Eadem beneficii ratio est: nisi utrique personae dantis et accipientis aptatur, nec ab hoc exhibit nec ad illum perveniet, ut debet. Si cum exercitato et
20 docto negotium est, audacius pilam mittemus. Utcumque enim venerit, manus illam expedita et agilis repercutiet. Si cum tirone et indocto, non tam rigide nec tam excusse, sed languidius et in ipsam eius dirigentes manum remisse occurremus. Idem faciendum est in beneficiis: quosdam doceamus et satis iudicemus, si conantur, si audent, si volunt.
25 Facimus autem plerumque ingratos et ut sint favemus, tamquam ita demum magna sint beneficia nostra, si gratia illis referri non potuit: ut malignis lusoribus propositum est conlusorem traducere, cum damno scilicet ipsius lusus, qui non potest nisi consentitur extendi (fortasse ex libro περὶ Χαρίτων).*

30 (cp. 31—35. agitur de paradoxo Stoicorum: cum qui libenter accepit, gratiam reddidisse. cp. 32. pilae similitudo recurrit. Unde efficere possis hic quoque Hecatonem Chrysippo uti).

726 Seneca de beneficiis II 25,3. *Qui gratus futurus est, statim dum accipit de reddendo cogitet. Chrysippus quidem dicit illum velut
35 in certamen cursus compositum et carceribus inclusum opperiri debere tempus suum, ad quod velut dato signo prosiliat. Et quidem magna illi celeritate opus est, magna contentione, ut consequatur antecedentem.*
(ex libro περὶ Χαρίτων.)

10 τοιαύτης libri, corr. Mez. 11 οἱ δὲ ἐπὶ τοσοῦτον inseruit Mez.

§ 8. De matrimonio et familia.

727 Hieronymus adv. Iovinianum II 48. *Ridicule Chrysippus ducendam uxorem sapienti praecipit, ne Iovem Gamelium et Genethlium violet. Isto enim modo apud Latinos ducenda uxor non erit, quia Iovem non habent nuptialem.* 5

Dio Chrys. VII § 134 (de lenonibus) οὐκ αἰσχρνομένους οὐδένα ἀνθρώπων ἢ θεῶν, οὔτε Αἶα γενέθλιον οὔτε Ἥραν γαμήλιον.

728 Diog. Laërt. VII 131. ἀρέσκει δὲ αὐτοῖς καὶ κοινὰς εἶναι τὰς γυναικας δεῖν παρὰ τοῖς σοφοῖς ὥστε τὸν ἐντυχόντα τῇ ἐντυχούσῃ χρῆσθαι, καθά φησι Ζήνων ἐν τῇ πολιτείᾳ καὶ Χρύσιππος 10 ἐν τῷ περὶ Πολιτείας — — πάντας τε παῖδας ἐπίσης στέργουεν πατέρων τρόπον καὶ ἡ ἐπὶ μοιχείᾳ ζηλοτυπία περιαιρεθῆσεται.

729 Origenes contra Celsum VII 63 Vol. II p. 213, 6 Kō. (p. 739 Del.). ἐκκλίνουσι τὸ μοιχεύειν οἱ τὰ τοῦ Κιτιέως Ζήνωνος φιλοσοφοῦντες — — διὰ τὸ <μη> κοινωνικὸν καὶ παρὰ φύσιν εἶναι τῷ λογικῷ ζῳῳ νοθεύειν 15 τὴν ὑπὸ τῶν νόμων ἐτέρῳ προκαταληφθεῖσαν γυναικα καὶ φθείρειν τὸν ἄλλον ἀνθρώπου οἶκον.

730 Clemens Al. Paedag. II p. 224 Pott. εἰ γὰρ οὐδὲ τὸν δάκτυλον ὡς ἔτυχε σαλεύειν τῷ σοφῷ ὁ λόγος ἐπιτρέπει, ὡς ὁμολογοῦσιν οἱ Στωϊκοί, πῶς οὐκ πολὺ πλέον τοῦ συνουσιαστικοῦ ἐπικρατητέον μορίου τοῖς σοφίαν 20 διώκουσιν;

731 Diog. Laërt. VII 120. δοκεῖ δὲ αὐτοῖς καὶ γονέας σεβῆσσεσθαι (scil. τοὺς σπουδαίους) καὶ ἀδελφοὺς ἐν δευτέρῃ μοίρᾳ μετὰ τοὺς θεοὺς. φασὶ δὲ καὶ τὴν πρὸς τὰ τέκνα φιλοστοργίαν φυσικὴν εἶναι αὐτοῖς 25 καὶ ἐν φάυλοις μὴ εἶναι.

§ 9. De educatione puerorum et eruditione.

732 Origenes contra Celsum IV 16 Vol. I p. 285, 23 Kō. (p. 511 Delarue). Εἰδὶ γὰρ διάφοροι οἰοῦναι τοῦ λόγου μορφαί, καθὼς ἐκάστῳ τῶν εἰς ἐπιστήμην ἀγομένων φαίνεται ὁ λόγος, ἀνάλογον τῇ ἕξει τοῦ εἰσαγομένου, ἢ ἐπ' ὀλίγον προκόπτοντος ἢ ἐπὶ πλείον ἢ καὶ ἐγγὺς ἤδη γινόμενου τῆς 30 ἀρετῆς ἢ καὶ ἐν ἀρετῇ γεγεννημένου.

733 Quintilianus instit. orat. I 1, 15—16. *Quidam litteris instituendos qui minores septem annis essent non putaverunt, quod illa primum aetas et intellectum disciplinarum capere et laborem pati posset. — — melius autem qui nullum tempus vacare cura volunt, ut Chry-* 35 *sippus. nam is, quamvis nutricibus triennium dederit, tamen ab illis quoque iam formandam quam optimis institutis mentem infantium iudicat.*

6 credible est Dionem e loco Chrysippi pendere. 9 ὡς P. — Cf. I n. 269 (Zeno). 15 μη addidi. 16 προκαταληφθεῖσαν A.

734 Quintilianus instit. orat. I 1, 4. *Ante omnia ne sit vitiosus sermo nutricibus, quas, si fieri posset, sapientes Chrysippus optavit, certe quantum res pateretur optimas eligi voluit. et morum quidem in his haud dubie prior ratio est: recte tamen etiam loquantur. has primum audiet puer, harum verba effingere imitando conabitur etc.*

735 Quintilianus instit. orat. I 10, 32. *nam et Pythagoran accipimus concitatos ad vim pudicae domui adferendam iuvenes iussa mutare in spondium modos tibicina composuisse, et Chrysippus etiam nutricum illi quae adhibetur infantibus allectationi suum quoddam*
10 *carmen adsignat.*

736 Quintilianus instit. orat. I 3, 14. *Caedi vero discentis, quamlibet receptum sit et Chrysippus non improbet, minime velim.*

737 Quintilianus instit. orat. I 11, 17. *cum praesertim haec chironomia, quae est, ut nomine ipso declaratur, lex gestus, et ab illis temporibus heroicis orta sit et a summis Graeciae viris atque ipso etiam*
15 *Socrate probata, a Platone quoque in parte civilium posita virtutum, et a Chrysippo in praeceptis de liberorum educatione compositis non omissa.*

738 Diog. Laërt. VII 129. *εὐχρηστὲν δὲ καὶ τὰ ἐγκύκλια μαθήματα φησὶν ὁ Χρύσιππος.*

739 Philo de sacrif. Abel et Cain § 78 Vol. I p. 234, 7 Wendl. *ὠφέλιμον μὲν οὖν, εἰ καὶ μὴ πρὸς ἀρετῆς κτήσιν τελείας, ἀλλὰ τοὶ πρὸς πολιτείαν, καὶ τὸ παλαιαῖς καὶ ὠγγύλοις ἐντρέφεσθαι δόξαις, καὶ ἀρχαίαν ἀκοὴν ἔργων καλῶν μεταδιώκειν, ἅπερ ἱστορικοὶ καὶ πᾶν τὸ ποιητικὸν γένος τοῖς τε*
25 *καθ' ἑαυτοὺς καὶ τοῖς ἔπειτα μνήμη παραδεδώκασι.*

740 Quintilianus instit. orat. I 10, 15. *et eius sectae quae aliis severissima, aliis asperrima videtur, principes in hac fuere sententia, ut existimarent sapientium aliquos nonnullam operam his studiis accommodaturos.*

741 Origenes contra Celsum III 25 Vol. I p. 221, 3 Kō. (p. 461 Delarue). *εἴπερ μέσον ἐστὶν ἡ τῶν σωμάτων ἰατρικὴ καὶ πρᾶγμα πίπτον οὐκ εἰς ἀστείους μόνον ἀλλὰ καὶ φαύλους, μέσον δὲ καὶ ἡ περὶ τῶν μελλόντων πρόγνωσις· οὐ γὰρ πάντως ἐμφαίνει τὸ ἀστεῖον ὁ προγιγνώσκων.*

742 Origenes contra Celsum IV 96 Vol. I p. 368, 23 Kō. (p. 574 Del.). *Χρὴ δ' εἰδέναι ὅτι τὸ τὰ μέλλοντα προγιγνώσκειν οὐ πάντως θεῖόν ἐστι· καθ' αὐτὸ γὰρ μέσον ἐστὶ καὶ πίπτον εἰς φαύλους καὶ ἀστείους· καὶ ἰατροὶ γοῦν ἀπὸ ἰατρικῆς προγιγνώσκουσί τινα, κἂν φαῦλοι τὸ ἦθος τυγχάνωσιν, οὕτω δὲ καὶ κυβερνήται, κἂν μοχθηροὶ τυγχάνωσιν ὄντες, προγιγνώσκουσιν ἐπισημασίας καὶ ἀνέμων σφοδρότητας καὶ τροπὰς περὶ τὸ περιέχον ἕκ τινος πείρας καὶ τηρήσεως καὶ οὐ δήπου παρὰ τοῦτο θεῖους τις ἂν αὐτοὺς εἶναι φήσειε, ἂν τύχωσι μοχθηροὶ εἶναι τὸ ἦθος.*

28 scilic. musicae. 40 παρατηρήσεως Φ. 41 ἂν— φήσειε EH Del., φήσει vel φησὶν, om. ἂν, ceteri.

§ 10. Cynica.

743 Origenes contra Celsum IV 45 p. 538 Delarue. Τὴν τῶν ἀγαθῶν καὶ κακῶν καὶ ἀδιαφόρων ἐξήτησαν καὶ Ἕλληνες φύσιν· καὶ οἱ ἐπιτυγχάνοντές γε αὐτῶν τὰ μὲν ἀγαθὰ καὶ κακὰ τίθενται ἐν προαιρέσει μόνῃ, πάντα δὲ ἀδιάφορα τῷ ἰδίῳ λόγῳ φασὶν εἶναι τὰ χωρὶς προαιρέσεως ἐξετάζομενα· τὴν δὲ προαίρεσιν τούτοις χρωσμένην δεόντως μὲν ἐπαινετὴν εἶναι, οὐ δεόντως δὲ ψευτήν. εἶπον οὖν ἐν τῷ περὶ ἀδιαφόρων τόπῳ, ὅτι τῷ ἰδίῳ λόγῳ θυγατρᾶσι μίγνυσθαι ἀδιάφορόν ἐστιν, εἰ καὶ μὴ χρὴ ἐν ταῖς καθεστῶσαις πολιτείαις τὸ τοιοῦτον ποιεῖν. Καὶ ὑποθέσεως χάριν, πρὸς παράστασιν τοῦ ἀδιάφορον εἶναι τὸ τοιοῦτον, 10 παρειλήφασιν τὸν σοφὸν μετὰ τῆς θυγατρὸς μόνῃς καταλειμμένον, παντὸς τοῦ τῶν ἀνθρώπων γένους διεφθαρμένου· καὶ ζητοῦσιν, εἰ καθηκόντως ὁ πατήρ συνελεύσεται τῇ θυγατρὶ ὑπὲρ τοῦ μὴ ἀπολέσθαι κατ' αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν τὸ πᾶν τῶν ἀνθρώπων γένος. Ἄρ' οὖν παρὰ μὲν Ἕλλησιν ὑγιῶς ταῦτα λέγεται καὶ οὐκ εὐκατα- 15 φρόνητος αὐτοῖς αἴρεσις ἢ τῶν Στωϊκῶν συναγορεύει etc.

744 Diog. Laërt. VII 188. ἐν δὲ τῷ περὶ πολιτείας καὶ μητρᾶσι λέγει συνέρχεσθαι καὶ θυγατρᾶσι καὶ υἱοῖς· τὰ δ' αὐτὰ φησὶ καὶ ἐν τῷ περὶ τῶν μὴ δι' αὐτὰ αἰρετῶν εὐθύς ἐν ἀρχῇ.

745 Sextus Emp. adv. math. XI 192. ὁ δὲ Χρύσιππος ἐν τῇ 20 πολιτείᾳ κατὰ λέξιν φησὶν οὕτως „δοκεῖ μοι καὶ ταῦτα οὕτως ἐξαγαγεῖν καθάπερ καὶ νῦν οὐ κακῶς παρὰ πολλοῖς εἴθισται, ὥστε * καὶ τὸν πατέρα ἐκ τῆς θυγατρὸς καὶ τὸν ὁμομήτριον ἐκ τῆς ὁμομητρίας.“

Pyrrh. Hyp. III 246. τούτοις δὲ (Zenonis similibus placitis) ὁμο- 25 γνημονεῖ καὶ ὁ Χρύσιππος· ἐν γοῦν τῇ πολιτείᾳ φησὶ „δοκεῖ δέ μοι ταῦτα οὕτω διεξάγειν καθάπερ καὶ νῦν οὐ κακῶς παρὰ πολλοῖς εἴθισται, ὥστε καὶ τὴν μητέρα ἐκ τοῦ υἱοῦ τεκνοποιεῖσθαι καὶ τὸν πατέρα ἐκ τῆς θυγατρὸς καὶ τὸν ὁμομήτριον ἐκ τῆς ὁμομητρίας.“ cf. ibid. 205 et I 160. 30

Eundem librum fortasse Sextus respicit P. H. III 200. καὶ τί θαυμαστόν, ὅπου γε καὶ οἱ ἀπὸ τῆς κυνικῆς φιλοσοφίας καὶ οἱ περὶ τὸν Κιτιέα Ζήνωνα καὶ Κλεάνθην καὶ Χρύσιππον ἀδιάφορον τοῦτο εἶναι φασίν.

746 Eriphan. adv. haeres. III 39 (DDG 593, 1). Χρύσιππος ὁ 35 Σολεὺς νόμους ἔγραψεν οὐ θεμιτούς. ἔλεγε γὰρ δεῖν μίγνυσθαι ταῖς μητρᾶσι τοὺς παῖδας, τοῖς δὲ πατρᾶσι τὰς θυγατέρας. εἰς δὲ τὰ ἄλλα συνεφώνησε Ζήνωνι τῷ Κιτιεῖ· πρὸς τούτοις δὲ ἔλεγε

4 κακὰ τίθενται Kō., κατατίθενται A <κακὰ> κατατίθενται ceteri editores.
23 lacunam significavi; exciderunt verba καὶ τὴν μητέρα ἐκ τοῦ υἱοῦ τεκνοποιεῖσθαι. cf 28

καὶ ἀνθρωποβορεῖν· ἔλεγε δὲ τὸ τέλος τῶν πάντων τὸ ἡδοναθὲς εἶναι.

747 Diog. Laërt. VII 188. ἐν δὲ τῷ τρίτῳ περὶ Δικαίου κατὰ τοὺς χιλίους στίχους καὶ τοὺς ἀποθανόντας κατεσθίειν κελεύων.
5 Cf. VII 121. γεύσεσθαι τε καὶ ἀνθρωπίνων σαρκῶν κατὰ περιστασίαν (scil. τὸν σπουδαίον).

748 Sextus Emp. adv. math. XI 192. δείγμα δὲ τῆς πρὸς τοὺς κατοικομένους αὐτῶν ὀσιότητος γένοιτ' ἂν καὶ τὰ περὶ τῆς ἀνθρωποφαγίας παραγγελλόμενα· οὐ γὰρ μόνον ἀξιοῦσι τοὺς τετελευτη-
10 κότας ἐσθίειν, ἀλλὰ καὶ τὰς αὐτῶν σάρκας, εἴ ποτε τύχοι τι μέρος τοῦ σώματος ἀποκοπέν. Λέγεται δ' ἐν τῷ περὶ Δικαιοσύνης ὑπὸ Χρυσίππου ταυτί

„καὶ ἂν τῶν μελῶν ἀποκοπῆ τι μέρος πρὸς τὴν τροφήν χρήσιμον, μήτε κατορύττειν αὐτὸ μήτε ἄλλως ρίπτειν, ἀνα-
15 λίσκειν δὲ αὐτό, ὅπως τῶν ἡμετέρων ἕτερον μέρος γένηται.“

749 Plutarchus de esu carniū II 3 p. 997e. σκόπει δ' ἡμᾶς πότεροι βέλτιον ἐξημεροῦσι τῶν φιλοσόφων, οἱ καὶ τέκνα καὶ φίλους καὶ πατέρας καὶ γυναῖκας ἐσθίειν κελεύοντες [ὡς] ἀποθανόντας, ἢ Πυθαγόρας καὶ Ἐμπεδοκλῆς.

750 Theophilus ad Autolyicum III ep. 5. Ἐπειδὴ οὖν πολλὰ ἀνέγνωσ
τί σοι ἔδοξεν τὰ Ζήνωνος ἢ τὰ Διογένης καὶ Κλεάνθους, ὅποσα περιέχουσιν αἱ βίβλοι αὐτῶν, διδάσκουσαι ἀνθρωποβορίας, πατέρας μὲν ὑπὸ ἰδίων τέκνων ἔψεσθαι καὶ βιβρώσκεσθαι, καὶ εἴ τις οὐ βούλοιο ἢ μέ-
25 λος τι τῆς μυσερᾶς τροφῆς ἀπορῆθίσειεν, αὐτὸν κατεσθίεσθαι τὸν μὴ φαγόντα; Πρὸς τοῦτοις ἀθραιότερα τις φωνὴ εὐρίσκειται, ἢ τοῦ Διογένης, διδάσκοντος τὰ τέκνα τοὺς ἑαυτῶν γονεῖς εἰς θυσίαν ἄγειν καὶ τοὺς κατεσθίειν.

ep. 6 fin. Πρὸς τί οὖν Ἐπίκουρος καὶ οἱ Στωϊκοὶ δογματίζουσιν ἀδελφοποιτίας καὶ ἀφρονοβασίας ἐπιτελεῖσθαι, ἐξ ὧν διδασκαλιῶν μεστὰς (τάς)
30 βιβλιοθήκας πεποιήκασιν.

751 Lactant. div. instit. VI 12. Quin etiam non defuerunt, qui supervacaneam facerent sepulturam, nihilque esse dicerent mali, iacere inhumatum atque abiectum. Quorum impiam sapientiam cum omne humanum genus respuit, tum divinae voces, quae id fieri iubent. Verum
35 illi non audent dicere, id non esse faciendum; sed si forte non fiat, nihil esse incommodi. Itaque in ea re non tam praecipientium quam consolantium funguntur officio, ut si forte id sapienti eveniat, ne se ob hoc miserum putet.

752 Sextus Emp. adv. math. XI 194. ἐν δὲ τῷ περὶ τοῦ Καθή-
40 κούτος (Chrysippus) περὶ τῆς τῶν γονέων ταφῆς διεξερχόμενος ῥητῶς φησὶν

„Ἀπογενομένων δὲ τῶν γονέων ταφαῖς χρηστέον ταῖς

2 ἔλεγε δὲ—ἡδοναθὲς εἶναι inepta. 13 idem P. H. III 247. eundem locum affert: μελῶν] ζώντων || om. τὴν 15 falso add. ἐκ post ὅπως. 18 ὡς del. Dü.

ἀπλουστάταις, ὡς ἂν τοῦ σώματος καθάπερ ὄνυχος ἢ τριχῶν οὐδὲν ὄντος πρὸς ἡμᾶς, οὐδ' ἐπιστροφῆς καὶ πολυωρίας προσδεομένων ἡμῶν τοιαύτης τινός. διὸ καὶ χρησίμων μὲν ὄντων τῶν κρεῶν τροφῇ χρῆσονται αὐτοῖς, καθάπερ καὶ τῶν ἰδίων μερῶν οἷον ποδὸς ἀποκοπέντος ἐπέβαλλε χρῆσθαι αὐτῷ, καὶ τοῖς παραπλησίοις. ἀχρείων δὲ ὄντων αὐτῶν ἢ κατορῦξαντες τὸ μνήμα ἐποίουσιν, ἢ κατακαύσαντες τὴν τέφραν ἀφήσουσιν, ἢ μακρότερον ῥίψαντες οὐδεμίαν ἐπιστροφὴν αὐτῶν ποιήσονται καθάπερ ὄνυχος ἢ τριχῶν.“

753 Plutarchus de Stoic. repugn. ep. 22 p. 1044f. *Καὶ μὴν ἐν τῷ(?) τῶν Προτρεπτικῶν εἰπὼν ὅτι καὶ τὸ μητρᾷσιν ἢ ἀδελφαῖς ἢ θυγατρᾷσιν συγγενέσθαι καὶ τὸ φαγεῖν τι καὶ προελθεῖν ἀπὸ λεχοῦς ἢ θανάτου πρὸς ἱερὸν ἀλόγως διαβέβληται. καὶ πρὸς τὰ θηρία φησὶ δεῖν ἀποβλέπειν, καὶ τοῖς ὑπ' ἐκείνων γινομένοις τεκμαίρεσθαι τὸ μηδὲν ἄτοπον μηδὲ παρὰ φύσιν εἶναι τῶν τοιούτων· εὐκαίρως γὰρ πρὸς ταῦτα γίνεσθαι τὰς τῶν ἄλλων ζώων παραθέσεις, εἰς τὸ μῆτε συγγινόμενα μῆτε γεννῶντα μῆτ' ἐναποθνήσκοντα ἐν τοῖς ἱεροῖς μιλνεῖν τὸ θεῖον.“*

754 Plutarchus de Stoic. repugn. ep. 22 p. 1045a. *Ἐν δὲ τῷ πέμπτῳ πάλιν περὶ Φύσεως λέγει „καλῶς μὲν ἀπαγορεύειν τὸν Ἡσίωδον, εἰς ποταμοὺς καὶ κρήνας οὐρεῖν· ἔτι δὲ μᾶλλον ἀφεκτέον εἶναι τοῦ πρὸς βωμὸν οὐρεῖν ἢ ἀφίδρῳμα θεοῦ· μὴ γὰρ εἶναι πρὸς λόγον, εἰ κύνες καὶ ὄνοι τοῦτο ποιοῦσι καὶ παιδάρια νήπια, μηδεμίαν ἐπιστροφὴν μηδ' ἐπιλογισμὸν ἔχοντα περὶ τῶν τοιούτων.“*

755 Sextus Pyrrh. Hypot. III 201. *καὶ τοὺς Στωϊκοὺς δὲ ὁρῶμεν οὐκ ἄτοπον εἶναι λέγοντας τὸ ἐταίρα συνοικεῖν ἢ τὸ ἐξ ἐταίρας ἐργασίας διαζῆν.*

756 Origenes contra Celsum IV 26 Vol. I p. 295, 29 Kō. (p. 520 Delarue). *καὶ οἱ ταῖς χαμαιτύπαις ἀδιαφόρως προσιόντες, διδάσκοντες δὲ καὶ μὴ πάντως παρὰ τὸ καθήκον τοῦτο γίνεσθαι.*

§ 11. De rationali e vita excessu (εὐλογος ἐξαγωγή).

757 Diog. Laërt. VII 130. *εὐλόγως τέ φασιν ἐξάξειν ἑαυτὸν τοῦ βίου τὸν σοφόν, καὶ ὑπὲρ πατρίδος καὶ ὑπὲρ φίλων, κἂν ἐν σκληροτέρῳ γένηται ἀλγηδόνι ἢ πηρώσειν ἢ νόσοις ἀνιάτοις.*

758 Stobaeus ecl. II 110, 9 W. *Φασὶ δὲ ποτε καὶ τὴν ἐξαγωγὴν*

1 idem P. H. III 248. v. l.: 1 ὀνύχων ἢ ὀδόντων 2 καὶ οὐδὲν ἐπιστρ. ἢ πολ. 6 αὐτῶν om. 7 ἐάσουσιν pro τὸ μν. ἐπ. 8 αὐτῶν ante ἐπιστροφῆν.
11 numerum libri excidisse vidit Xyl. 12 φαγεῖν τι(τῶν ἀπειρημένων) Xyl.
22 γὰρ εἶναι Reiske, παρῆναι libri.

τὴν ἐκ τοῦ βίου τοῖς σπουδαίοις καθηκόντως <γίνεσθαι> κατὰ πολλοὺς τρόπους, τοῖς <δὲ> φαύλοις μονὴν <τὴν> ἐν τῷ ζῆν καὶ εἰ μὴ μέλλοιεν ἔσεσθαι σοφοί· οὔτε γὰρ τὴν ἀρετὴν κατέχειν ἐν τῷ ζῆν οὔτε τὴν κακίαν ἐκβάλλειν· τοῖς δὲ καθήκουσι καὶ τοῖς παρὰ τὸ καθήκον <παρα>μετρεῖσθαι
5 τὴν τε ζωὴν καὶ τὸν θάνατον.

759 Plutarchus de Stoic. repugn. ep. 18 p. 1042d. Ἄλλ' οὐδ' ὄλως, φασίν, οἴεται δεῖν Χρύσιππος οὔτε μονὴν ἐν τῷ βίῳ τοῖς ἀγαθοῖς, οὔτ' ἐξαγωγὴν τοῖς κακοῖς παραμετρεῖν, ἀλλὰ τοῖς μέσοις κατὰ φύσιν. Αἰὸ καὶ τοῖς εὐδαιμονοῦσι γίνεται ποτε καθήκον ἐξάγειν
10 ἑαυτούς, καὶ μένειν ἀνθις ἐν τῷ ζῆν τοῖς κακοδαιμονοῦσιν.

Plutarchus de comm. not. ep. 11 p. 1063d. Ταῦτα τοίνυν ἐν τῇ Στοᾷ νομοθετεῖται, καὶ πολλοὺς μὲν ἐξάγουσι τῶν σοφῶν, ὡς ἄμεινον εὐδαιμονοῦντας πεπαῦσθαι· πολλοὺς δὲ κατέχουσι τῶν φαύλων, ὡς καθήκοντος αὐτοῖς ζῆν κακοδαιμονοῦντας. Καίτοι ὁ μὲν σοφὸς ὄλβιος,
15 μακάριος, πανευδαίμων, ἀσφαλής, ἀκίνδυνος, ὁ δὲ φαῦλος καὶ ἀνόητος οἷος εἰπεῖν·

Γέμω κακῶν δὴ κούκέτ' ἔσθ' ὅπου τεθῆ. (Eur. Herc. 1245)
ἀλλὰ καὶ τούτοις μονὴν οἰοῦνται καθήκουσαν εἶναι, κἀκείνοις ἐξαγωγὴν. Εἰκότως δέ, φησὶ Χρύσιππος· οὐ γὰρ ἀγαθοῖς καὶ κακοῖς δεῖ παρα-
20 μετρεῖσθαι τὸν βίον, ἀλλὰ τοῖς κατὰ φύσιν καὶ παρὰ φύσιν.

760 Plutarchus de Stoic. repugn. ep. 18 p. 1042a. ἐν δὲ τῷ τρίτῳ περὶ Φύσεως ὑπειπὼν ὅτι „λυσιτελεῖ ζῆν ἄφρονα μᾶλλον ἢ <μὴ> βιοῦν, κἂν μηδέποτε μέλλῃ φρονήσειν“ ἐπιλέγει
„Τοιαῦτα γὰρ τὰγαθὰ ἐστὶ τοῖς ἀνθρώποις, ὥστε τρόπον
25 τινὰ τὰ κακὰ τῶν ἀνὰ μέσον προτερεῖν.“

p. 1042b. τῶν δ' ἀνὰ μέσον λεγομένων παρ' αὐτοῖς μήτε κακῶν ὄντων μήτ' ἀγαθῶν.

p. 1042c. Βουλόμενος οὖν ταύτην ἐπιλαίειν τὴν ἀτοπίαν, ἐπιλέγει περὶ τῶν κακῶν·

30 „Ἐστὶ δ' οὐ ταῦτα προτεροῦντα, ἀλλ' ὁ λόγος, μεθ' οὗ βιοῦν ἐπιβάλλει μᾶλλον, καὶ εἰ ἄφρονες ἐκόμεθα.“

Πρῶτον μὲν οὖν τὰ κακὰ κακίαν λέγει καὶ τὰ μετέχοντα κακίας, ἄλλο δ' οὐδέν· ἡ δὲ κακία λογικόν ἐστὶ, μᾶλλον δὲ λόγος ἡμαρτημένος etc.

761 Plutarchus de Stoic. repugn. ep. 14 p. 1039d. Ἐν γοῦν
35 τοῖς περὶ τοῦ Προτρέπεσθαι, τοῦ Πλάτωνος ἐπιλαμβανόμενος λέγοντος, ὅτι τῷ μηδὲ μαθόντι μηδ' ἐπισταμένῳ ζῆν, λυσιτελεῖ μὴ ζῆν, ταῦτ' εἶρηκε κατὰ λέξιν·

1 γίνεσθαι add. Heeren.

2 δὲ add. Heeren. || τὴν add. Usener.

4 παραμετρεῖσθαι Wachsm., μετρεῖσθαι libri. 22 Eadem verba de comm. not. ep. 12 afferuntur cum hac lectionis varietate: 22 μᾶλλον om. CNot. 23 μὴ om. St. Rep. et in CNot. codd. BE. 25 τινὰ καὶ CNot. || τῶν ἄλλων ἀνὰ μέσον CNot. 31 εἰ καὶ CNot. 36 Gorg. p. 512b.

„Ὁ γὰρ τοιοῦτος λόγος καὶ ἑαυτῷ μάχεται καὶ ἡκιστα ἐστὶ προτρεπτικός. Πρῶτον γὰρ παραδεικνύων, ὅτι κράτιστον ἡμῖν ἐστὶ τὸ μὴ ζῆν καὶ τρόπον τινὰ ἀποθνήσκειν ἀξιώων, πρὸς ἕτερά τινα μᾶλλον ἡμᾶς προὔτρεψεν ἢ τὸ φιλοσοφεῖν· οὐ γὰρ ἐστὶ μὴ ζῶντα φιλοσοφεῖν· οὐδὲ μὴ πολὺν χρόνον ἐπιζήσαντα 5 κακῶς καὶ ἀπείρως φρόνιμον γενέσθαι.“ καὶ προελθὼν δὲ φησιν ὅτι „καὶ τοῖς φαύλοις καθήκει μένειν ἐν τῷ ζῆν.“ εἶτα κατὰ λέξιν· „Πρῶτον γὰρ ἡ ἀρετὴ ψιλῶς οὐδέν ἐστι πρὸς τὸ ζῆν ἡμᾶς, οὕτω δ' οὐδ' ἡ κακία οὐδέν ἐστι πρὸς τὸ δεῖν ἡμᾶς ἀπιέναι.“

762 Plutarchus de comm. not. ep. 11 p. 1064a. Καὶ γὰρ Ἡρακλείτῳ, φασί, καὶ Φερεκύδῃ καθήκειν ἄν, εἶπερ ἠδύναντο, τὴν ἀρετὴν ἀφεῖναι καὶ τὴν φρόνησιν, ὥστε παύσασθαι φθειριῶντας καὶ ὑδρωπιῶντας· καὶ τῆς Κίρκης ἐγγχεούσης δύο φάρμακα, τὸ μὲν ποιοῦν ἄφρονας ἐκ φρονίμων, τὸ δὲ [φρο- 15 νίμους] ὄνους ἐξ [ἀφρόνων] ἀνθρώπων, τότε δὴ τὸν Ὀδυσσεῖα πιεῖν τὸ τῆς ἀφροσύνης μᾶλλον, ἢ μεταβαλεῖν εἰς θηρίου μορφὴν τὸ εἶδος, ἔχοντα τὴν φρόνησιν (καὶ μετὰ τῆς φρονήσεως δηλονότι τὴν εὐδαιμονίαν). Καὶ ταῦτά φασιν αὐτὴν ὑφηγεῖσθαι καὶ παρακελεύεσθαι τὴν φρόνησιν· „Ἄφες με καὶ καταφρό- 20 νησον ἀπολλυμένης ἐμοῦ καὶ διαφθειρομένης εἰς ὄνου πρόσωπον.“

Cf. Cicero apud Lactantium Instit. V 11. Praeclare M. Tullius: Etenim si nemo est, inquit, quin emori malit, quam converti in aliquam figuram bestiae, quamvis hominis mentem sit habiturus; quanto est mi- 25 serius, in hominis figura animo esse efferato? Mihi quidem tanto videtur, quanto praestabilior est animus corpore.

763 Cicero de finibus III 18,60. Sed cum ab his (scil. a principiis naturalibus) omnia proficiscantur officia, non sine causa dicitur, ad ea referri omnes nostras cogitationes, in his et excessum e vita et in 30 vita mansionem. In quo enim plura sunt, quae secundum naturam sunt, huius officium est, in vita manere; in quo autem sunt plura contraria aut fore videntur, huius officium est, e vita excedere. E quo apparet, et sapientis esse aliquando officium, excedere e vita, cum beatus sit, et stulti manere in vita, cum sit miser. 61. Nam bonum illud et 35 malum — postea consequitur; prima autem illa naturae, sive secunda sive contraria, sub iudicium sapientis et dilectum cadunt, estque illa subiecta quasi materia sapientiae. Itaque et manendi in vita et migrandi ratio omnis iis rebus, quas supra dixi, metienda. Nam neque <virtutem qui habet> virtute retinetur in vita, nec iis qui sine virtute sunt, mors 40

16 φρονίμους ἐξ ἀφρόνων, τὸ δὲ ὁ libri, corr. Wyttēb. 18 uncis inclusa addit Plut. 39 virtutem qui habet supplevit Baiter.

est oppetenda. Et saepe officium est sapientis desciscere a vita, cum sit beatissimus, si id opportune facere possit. Sic enim censent, opportunitatis esse beate vivere, quod est convenienter naturae vivere. Itaque a sapientia praecipitur, se ipsam, si usus sit, sapiens ut relinquat. Quam
 5 ob rem cum vitiorum ista vis non sit, ut causam afferant mortis voluntariae, perspicuum est etiam stultorum, qui iidem miseri sint, officium esse manere in vita, si sint in maiore parte rerum earum, quas secundum naturam esse dicimus. Et quoniam excedens e vita et manens aequae miser est, nec diuturnitas magis ei vitam fugiendam facit, non sine causa dicitur
 10 iis, qui pluribus naturalibus frui possint, esse in vita manendum.

764 Alexander Aphrod. de anima libri mant. p. 168, 1 Bruns. κα-
 θόλου δέ, εἰ ἡ ἀρετὴ αὐτάρκης πρὸς τὸ παρασχέσθαι τὸν βίον ἡμῶν ἄκρως
 εὐδαιμονικὰ καὶ μακάριον, πῶς εὐλογος ἐξαγωγή τῷ τὴν ἀρετὴν ἔχοντι,
 ἐν μακαρίῳ βίῳ ὄντι; ὡς γὰρ ἄτοπον τὸ λέγειν τὸν Δία ἐθέλειν ἀπο-
 15 θανεῖν, οὕτως ἄτοπον καὶ τὸν ἐπίσης τούτῳ μακαρίως ζῶντα ἑαυτὸν ἐξάγειν
 εὐλόγως τοῦδε τοῦ βίου, τῶν μὲν σωματικῶν καὶ ἐκτὸς ἀδιαφόρων ὄντων
 καὶ μήτε ποιούντων τὴν εὐδαιμονίαν μήτε ἀναιρούντων, τῆς δὲ ἀρετῆς, ἣ
 μόνη καὶ κατασκευάζει τὸν μακάριον βίον καὶ φυλάττει βέβαιον παρούσα,
 μηδέποτε ἂν ἀπολειπούσης τὸν σοφόν. — — πῶς γὰρ εὐλογον τὴν ἀρε-
 20 τὴν τοῦθ' ὑποβάλλειν τῷ σοφῷ;

765 Clemens Al. Strom. IV 6 p. 576 Pott. ἀντίκα εὐλογον ἐξα-
 γωγὴν τῷ σπουδαίῳ συγχωροῦσι καὶ οἱ φιλόσοφοι, εἴ τι τοῦ πράσσειν
 [αὐτὸν] οὕτω στερήσειεν αὐτόν, ὡς μηκέτι ἀπολελεῖσθαι αὐτῷ μηδὲ ἐλπίδα
 τῆς πράξεως.

766 Alexander Aphrod. de anima libri mant. p. 160, 24 Bruns. εἰ
 περὶ τὴν τῶν κατὰ φύσιν καὶ οἰκείων ἐκλογὴν ἢ ἐνέργειαν τῆς ἀρετῆς καὶ
 περὶ τὴν ἀποικονομίαν καὶ ἔκκλισιν τῶν τούτοις ἐναντίων, δεῖ δηλονότι παρ-
 εῖναι ἢ ἐκλέξεσθαι. οὐ γὰρ δὴ αἰεὶ τῷ ἀνθρώπῳ ταῦτα πάρεστι· διὰ γοῦν
 τὴν τούτων ἔνδειαν ὁ τὴν ἀρετὴν ἔχων ἑαυτὸν ἐξάγει ποτέ. οὐδὲ
 30 γὰρ διὰ τὸ ἀδυνατεῖν ἐκλέγεσθαι ταῦτα ἢ ἐξαγωγή, ὅπερ ἔργον τῆς ἀρετῆς,
 ἀλλὰ τῷ μὴ παρεῖναι ἢ οὐκ ἐπ' αὐτῇ.

767 Alexander Aphrod. de anima libri mant. p. 159, 19 Bruns. ὁ δὲ
 τὴν ἀρετὴν ἔχων καταλείπει ἂν ποτε τὸν βίον τὸν μετὰ ἀρετῆς ἐκὼν διὰ
 τὴν ἐξαγωγήν τὴν εὐλογον.

768 Excerpta philos. Cod. Coislin. 387 Cramer Anecd. Paris. Vol. IV
 403. ἀλλὰ καὶ οἱ Στωϊκοὶ φιλόσοφοι — τὴν φιλοσοφίαν ὑπέλαβον με-
 λέτην εἶναι τοῦ φυσικοῦ θανάτου· διὸ καὶ πέντε τρόπους εὐλόγον ἐξα-
 γωγῆς ἔγραψαν· ἔοικε γὰρ, φησιν, ὁ βίος μακρῷ συμπίσιον, ἐν ᾧ δοκεῖ
 εὐωχεῖσθαι ἢ ψυχῇ· καὶ παρ' ὅσους τρόπους λύεται τὸ συμπίσιον, παρὰ
 40 τοσοῦτους τρόπους γίνονται καὶ εὐλογοὶ ἐξαγωγαί. Λύεται δὲ τὸ συμπίσιον
 κατὰ πέντε τρόπους· ἢ διὰ χρεῖαν μεγάλην ἄφνω καταλαβοῦσαν, οἷον
 παρουσίαν φίλου διὰ χρόνον· ὑπὸ χαρᾶς γὰρ ἀνίστανται οἱ φίλοι καὶ λύεται
 τὸ συμπίσιον. ἢ διὰ τοὺς ἐπεισκωμάζοντας καὶ αἰσχρορῆμονοῦντας
 λύεται ὁμοίως τὸ συμπίσιον· ἢ διὰ τὸ νεκρὰ καὶ νοσώδη εἶναι τὰ

1 Et Ursinus, ut libri. 3 verba: quod est — vivere ante sic enim —
 beate vivere praebent libri, transposuit Madvig. 22 τι Wil., τις cod. 23 αὐ-
 τὸν seclusit Wil. || αὐτὸν Wil., αὐτῶν cod.

παρατιθέμενα· ἢ διὰ σπάνιν ἐδεσμάτων· ἢ διὰ μέθην λύεται τὸ συμπόσιον.

Κατὰ τοὺς αὐτοὺς οὖν πέντε τρόπους γίνονται καὶ εὐλογοὶ ἐξαγωγαί· ἢ διὰ χρεῖαν μεγάλην καταλαβοῦσαν ὡς προσέταξεν ἡ Πυθία τινὶ ἀποσφάξαι ἑαυτὸν ὑπὲρ τῆς ἰδίας πόλεως, φθορᾶς τῇ πόλει ἐπικειμένης — 5
— ἢ διὰ τοὺς ἐπεισχωμάζοντας τυράννους καὶ ἀναγκάζοντας ἡμᾶς ἢ πράττειν αἰσχρὰ ἢ λέγειν τὰ ἀπόβητα (sequitur narratiuncula de muliere Pythagorea) ἢ διὰ μακρὰν νόσον καλύουσαν ἐπὶ πολὺ ὄργανον χρῆσθαι τὴν ψυχὴν τῷ σώματι, εὐλόγως δεῖ ἐξάγειν αὐτήν· διὸ καὶ Πλάτων οὐκ ἀποδέχεται τὸ διαιτητικὸν τῆς ἰατρικῆς ὡς παιδαγωγοῦν τὰ νοσήματα καὶ 10 ποιοῦν ἐγγρονίζειν, ἀλλ' ἀποδέχεται τὸ χειρουργικὸν καὶ φαρμακευτικόν, ᾧ ἐρχοῦτο Ἀρχιγένης, ὁ στρατόπεδον θεραπεύων· φησὶ δὲ καὶ Σοφοκλῆς

οὐ πρὸς ἰατροῦ σοφοῦ

θηρνεῖν ἐπιδᾶς πρὸς στομῶντι τραύματι (Ai. 582)

ἢ διὰ πενίαν· καὶ καλῶς φησιν ὁ Θέογνις·

15

χρὴ πενίην φεύγοντα etc.

ἢ διὰ λῆρον· ὥσπερ γὰρ ἐκεῖ ἡ μέθη ἔλυε τὸ συμπόσιον, οὕτως κἀνταῦθα ἔστι τινα ἐξαγαγεῖν ἑαυτὸν διὰ λῆρον· οὐδὲν γὰρ ἔστι λῆρος, εἰ μὴ φυσικὴ μέθη· καὶ οὐδὲν ἔστι μέθη, εἰ μὴ προαιρετικὸς λῆρος· καὶ ταῦτα μὲν περὶ 20 τούτου.

Cf. Olympiodorum ad Plat. Phaed. p. 5 ed. Finckh.

Appendix I.

Fragmenta Chrysippi, quae ad explicationem carminum Homerorum pertinent.

769 Scholia in Homeri Iliadem A 129. Ζώϊλος δὲ ὁ Ἀμφικολί-
5 τῆς καὶ Χρῦσιππος ὁ Στωϊκὸς σολοικίζειν οἴονται τὸν ποιητὴν ἀντὶ
ἐνικοῦ πληθυντικῶ χρησάμενον ῥήματι· τὸ γὰρ δῶσι φασὶ πληθυντι-
κόν· ἀγνοοῦσι δὲ etc.

770 Scholia in Homeri Iliad. A 405. ὅς ῥα παρὰ Κρονίωνι· ὅτι ἐν-
τεῦθεν ἐπὶ τοῦ Ἄρεως λέγεται οὐκ ὀρθῶς (I. II. E 906) Ὅμηρος δέ, ὡς
10 Στωϊκός, Ποσειδῶνος αὐτὸν εἶναί φησι.

771 Scholia in Hom. Iliad. © 441. ἀβωμοῖσι· Χρῦσιππος ὑφ'
ἐν προφέρεται, ὁ μέντοι Ἀρίσταρχος δύο μέρη λόγου etc.

Etymol. Magn. s. v. ἀβωμοῖσιν· ἀντὶ τοῦ περὶ τοῖς βωμοῖς. Χρῦ-
σιππος ὑφ' ἐν προφέρει, ὁ μέντοι Ἀρίσταρχος δύο μέρη λόγου.

772 Scholia ad Hom. Iliad. K 252. Χρῦσιππος δὲ ὥσπερ εἶ τις,
15 φησί, περὶ τριῶν ἡμερῶν διαλεγόμενος ἐν τῇ τρίτῃ λέγει μίαν ἀπο-
λείπεσθαι εἰ ἡμέραν, κἂν μὴ περὶ ὄρθρον ποιῆται τοὺς λόγους, οὐ-
τως καὶ τὸν Ὀδυσσεῖα εἰ καὶ πλέον ἦν παρωχηκὸς τῶν δύο μοιρῶν
τὴν τρίτην φάναι καταλείπεσθαι, ἐπειδὴ τριμεροῦς οὔσης τῆς νυκτὸς
20 ἕκαστον μέρος ἐν τι λαμβάνεται, ὥστε κἂν ἑλλιπὲς ἦ τοῦτο καὶ μὴ
ὀλόκληρον, ἀλλ' ἀριθμεῖσθαι γε τρίτην, τῷ τάξιν τῶν ἡμερῶν ἔχειν
τὴν τρίτην. οὕτω γὰρ καὶ ἄνθρωπον παρὰ πόδα γενόμενον εἰ
τυγχάνειν τῆς ὅλης προσηγορίας.

773 Scholia in Hom. Iliad. N. v. 41. Χρῦσιππος δὲ ὁ Στωϊκὸς
25 καὶ Διονύσιος ὁ Θράξ δασύνουσι τὸ „αὐταχοί“ ἵν' ἢ ξηρόφωνοι.

774 Scholia in Hom. Iliad. O. v. 241. ἀμφὶ ἔ γιννώσκων· — —
Χρῦσιππος δὲ ψιλοῦν τὸ εἰ ὡς περισσεῦον, καὶ φησὶν „ἀμφιγνοῶν
ἀντὶ τοῦ ἀντιβέλλων.“

775 Scholia in Hom. Iliad. X 212. μέσσα· Χρῦσιππος ῥῆμα
30 γράφει· τὴν γὰρ ῥοπήν τοῦ ζυγοῦ ῥύμην καλεῖσθαι.

Chrysippum, cuius in scholiis Pindari aliquot afferuntur explicationes, non
esse philosophum Solensem, sed eiusdem nominis grammaticum demonstravit
Alfred Körte. Mus. Rhen. LV 131.

776 Scholia in Hom. Odys. E. 240. *περίκηλα Ἀρίσταρχος ὡσπερ ξηρὰ ἐκδεχόμενος, τὰ περικεκαυμένα ὑπὸ ἡλλου. Χρῦσιππος δὲ διήρει, περὶ κῆλα, περισσῶς ξηρά.*

777 Etymol. Magn. s. v. *ἐπικνεῖν* (p. 361, 13 Gaisf.). καὶ Χρῦσιππος γράφει *Κυλλήνιος Ἐρμῆς*, ἐπειδὴ ἡ δάβδος αὐτοῦ ἀνδρῶν ὄμματα θέλγει — — *Φαίακες δὲ θύουσιν αὐτῷ ἐσπέρας ὡς Ὅμηρος „ὄτε μνησαίατο κοίτου“ οὐχ ὅτι ὄνειρόπομος ἦν ἀλλ' ὅτι ὕπνου ἠδέος αἴτιος.* Cf. Etymol. Gud. s. v. *ἐπικνεῖν* et *ἐπισκύνειν*.

5 γράφεται Gud. s. v. *ἐπικνεῖν*. || Od. ω 1. 7 Od. η 138

Appendix II.

Fragmenta Chrysippi ad singulos libros relata.

(Hic ea inserui, quae ad rationem doctrinae nihil facere viderentur.)

- I. *Περὶ Ἀγαθῶν* (περὶ Ἀγαθοῦ fr. 3)
- 5 fr. 1: III p. 33, 19 n. 137 (ἐν τῷ πρώτῳ)
fr. 2: III p. 35, 38 n. 148 (ἐν τῷ πρώτῳ)
fr. 3: III p. 102, 11 n. 418 (ἐν τῷ δευτέρῳ)
fr. 4: III p. 9, 2 n. 25 (ἐν τῷ τρίτῳ).
- II. *Περὶ Ἀνομολογίας*
- 10 fr. 1: III p. 94, 43 n. 390.
- III. *Περὶ Ἀρετῶν πρὸς Πόλλιν β'* (Titulus II p. 9, 42)
- fr. 1: III p. 13, 18 n. 49 (ἐν τῷ πρώτῳ)
fr. 2: III p. 72, 30 n. 295 (ἐν τῷ πρώτῳ)
fr. 3: III p. 85, 27 n. 350 (ἐν τῷ περὶ ἀρ.).
- 15 IV. *Περὶ τῆς τῶν Ἀρετῶν διαφορᾶς πρὸς Διόδωρον δ'* (Titulus II p. 9, 40)
- fr. 1: III p. 61, 20 n. 256
fr. 2: III p. 62, 20 n. 259.
- V. *Περὶ τοῦ ποιᾶς εἶναι τὰς Ἀρετάς α'* (Titulus II p. 9, 41)
- 20 fr. 1: III p. 60, 13 n. 256
fr. 2: III p. 62, 22 n. 259.
- VI. *Περὶ Ἀῶξανομένου*
II p. 131, 6 n. 397.
- VII. *Περὶ Βίων Δ*
- 25 fr. 1: III p. 173, 23 n. 691 (ἐν τῷ πρώτῳ)
fr. 2: III p. 174, 15. 21 n. 693 (ἐν τοῖς π. β.)
fr. 3: III p. 175, 3 n. 697 (ἐν πρώτῳ)
fr. 4: III p. 175, 31 n. 701 (ἐν πρώτῳ?)
fr. 5: III p. 180, 14 n. 716 (ἐν τῷ πρώτῳ)
30 fr. 6: III p. 172, 6 n. 685 (ἐν τῷ δευτέρῳ)
fr. 7: III p. 176, 12 n. 702 (ἐν τῷ τετάρτῳ)
fr. 8: III p. 176, 24 n. 703 (ἐν τῷ τετάρτῳ)
fr. 9: II p. 16, 29 n. 42 (ἐν τῷ τετάρτῳ)
fr. 10: II p. 89, 41 n. 270 (ἐν τῷ τετάρτῳ).
- 35 VIII. *Περὶ τῆς Διαλεκτικῆς πρὸς Ἀριστοκρόντα Δ* (Titulus II p. 9, 34 in catalogo librorum moralium)
- fr. 1: II p. 38, 21 n. 126.
- IX. *Περὶ τῶν Δι' αὐτὰ Ἀίρετῶν Δ*
- fr. 1: III p. 176, 31 n. 704

fr. 2: Athenaeus Deipnos. VII 285d. Χρύσιππος δ' ὁ φιλόσοφος ἐν τῷ περὶ τῶν δι' αὐτὰ αἰρετῶν „τὴν ἀφύην, φησίν, [τὴν] ἐν Ἀθήναις μὲν διὰ τὴν δαψίλειαν ὑπερορῶσι καὶ πτωχικὸν εἶναι φασιν ὄψον, ἐν ἑτέροις δὲ πόλεσιν ὑπερθανμάζουσι πολὺν χεῖρα γενομένην. εἶδ' οἱ μὲν, φησίν, ἐνταῦθα τοὺς ἀδριατικούς ὄρνιθας τρέφειν σπεύδουσιν ἀρχαιοτέρους ὄντας, ὅτι τῶν 5 παρ' ἡμῖν πολὺ ἐλάττους εἰσίν· ἐκεῖνοι δὲ τὰναντία μεταπέμπονται τοὺς ἐνθάδε.“

fr. 3: III p. 36, 2 n. 148 (ἐν τῷ περὶ τῶν καθ' αὐτὰ αἰρετῶν).

X. *Περὶ τῶν μὴ δι' αὐτὰ Αἰρετῶν*

fr. 1: III p. 185, 17 n. 744 10

fr. 2: Athenaeus Deipnosoph. IV p. 159a. οἷον ὁ καλὸς Χρύσιππος διαγράφει ἐν τῷ περὶ τῶν μὴ δι' αὐτὰ αἰρετῶν λέγων ὧδε „ἐπὶ τοσοῦτον τινὲς ἐκπίπτουσι πρὸς τὸ ἀργύριον ὥστε ἱστορησθαι πρὸς τῇ τελευτῇ τινὰ μὲν καταπιόντα οὐκ ὀλίγους χρυσοὺς ἀποθανεῖν τὸν δὲ ἕτερον βαψάμενον εἰς τινα χιτῶνα καὶ ἐνδύντ' αὐτὸν ἐπισκῆσαι τοῖς οἰκείοις θάψαι οὕτως, 15 μῆτε κούσαντας μῆτε θεραπεύσαντας.“

XI. *Περὶ τοῦ Δικάζειν Α*

fr. 1: II p. 326, 32 n. 1125

fr. 2: III p. 175, 12 n. 699.

XII. *Περὶ Δικαιοσύνης* (cf. II p. 3, 10) 20

fr. 1: Cicero de republ. III 8, 12 et requireret et tueretur, alter (scil. Aristoteles) autem de ipsa iustitia quattuor implevit sane grandis libros. Nam ab Chrysippo nihil magnum nec magnificentum desideravi, qui suo quodam more loquitur, ut omnia verborum momentis, non rerum ponderibus examinet. 25

fr. 2: II p. 11, 44 n. 30

fr. 3: II p. 337, 35 n. 1175 (ἐν τῷ πρώτῳ)

fr. 4: III p. 89, 27 n. 367 (ἐν τῷ πρώτῳ)

fr. 5: III p. 8, 10, 20 n. 23 (ἐν τῷ τρίτῳ)

fr. 6: III p. 146, 10 n. 545 (ἐν τῷ τρίτῳ) 30

fr. 7: III p. 186, 3 n. 747 (ἐν τῷ τρίτῳ περὶ δικαίου)

fr. 8: III p. 186, 7 n. 748 (ἐν τῷ περὶ δικαιοσύνης)

fr. 9: III p. 177, 2 n. 705 (ἐν τοῖς περὶ δικαιοσύνης).

XIIa. *Περὶ Δικαιοσύνης πρὸς Πλάτωνα* (fortasse pars eiusdem operis)

fr. 1: III p. 110, 29 n. 455 (ἐν τῷ πρώτῳ) 35

fr. 2: III p. 37, 16 n. 157

fr. 3: III p. 70, 30 n. 288

fr. 4: III p. 77, 20 n. 313.

XIIb. *Περὶ Δικαιοσύνης πρὸς Ἀριστοτέλην* (fortasse pars eiusdem operis)

fr. 1: III p. 8, 22 n. 24 (Ἀριστοτέλει περὶ δικαιοσύνης ἀντιγράφων). 40

XIII. *Περὶ Δικαιοσύνης Ἀποδείξεις*

fr. 1: III p. 71, 5, 10 n. 289

fr. 2: III p. 73, 13 n. 297. 45

2 τὴν del. Wilam. || μὲν διὰ Wilam., διὰ μὲν A. 13 πρὸς τὸ φιλάργυρον coni. Wilam. 15 τινα] τὸν Meineke.

XIV. *Περὶ τοῦ Διός Α*

- fr. 1: III p. 50, 31 n. 211
fr. 2: III p. 52, 41 n. 226.

XV. *Περὶ Δυνατῶν πρὸς Κλεῖτον Δ* (Titulus in catalogo II p. 5, 22)

- 5 fr. 1: II p. 92, 33. 93, 10. 15 n. 283 (ἐν τῷ πρώτῳ)
fr. 2: II p. 174, 5. 24 n. 551 (ἐν τῷ τετάρτῳ).

XVI. *Περὶ Εἰμαρμένης Β* (hoc opus restituere conatus est A. Gercke Chrysippea Fleck. ann. suppl. XIV)

- fr. 1: II p. 264, 17 n. 913
10 fr. 2: II p. 265, 24 n. 915
fr. 3: II p. 267, 26 n. 927
fr. 4: II p. 270, 8 n. 939
fr. 5: II p. 309, 33 n. 1049
fr. 6: II p. 266, 33 n. 925 (ἐν τῷ πρώτῳ)
15 fr. 7: II p. 292, 23 n. 998 (ἐν τῷ δευτέρῳ)
fr. 8: II p. 293, 12 n. 999 (ἐν τῷ δευτέρῳ).

XVII. *Εἰσαγωγή τῆς περὶ Ἀγαθῶν καὶ Κακῶν πραγματείας*
(respici videtur: II p. 11, 45)

- fr. 1: III p. 167, 3 n. 667.
20 fr. 2: Athenaeus Deipnos. IV p. 159d. *Χρύσιππος δ' ἐν τῇ εἰσαγωγῇ τῇ εἰς τὴν περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν πραγματείαν νεανίσκον φησὶ τινα ἐκ τῆς Ἰωνίας σφόδρα πλούσιον ἐπιδημῆσαι ταῖς Ἀθήναις πορφυρίδα ἡμφιεσμένον ἔχουσαν χρυσᾶ κρᾶσπεδα. πυνθανομένου δὲ τινος αὐτοῦ ποδᾶ- πὸς ἔστιν ἀποκρίνασθαι ὅτι πλούσιος.*
25 fr. 3: Origenes contra Celsum IV 63 Vol. I p. 334, 15 Kö. (p. 552 Delarue). (Dum refutare studet Celsi opinionem τὰ κακὰ οὔτε πλείονα οὔτε ἐλάττονα γίνεσθαι) καὶ ἄλλως δ' ἐλέγχεται ὁ τοῦ Κέλσου περὶ τῶν κακῶν λόγος ἀπὸ τῶν ἐξετασάντων φιλοσόφων τὰ περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν καὶ παραστησάντων καὶ ἀπὸ τῆς ἱστορίας ὅτι πρῶτον μὲν ἔξω πόλεως καὶ προ-
30 σωπεία περικείμεναι αἱ ἐταῖραι ἐξεμίσθουν ἑαυτὰς τοῖς βουλομένοις· εἰθ' ὕστερον καταφρονήσασαι ἀπέθεντο τὰ προσωπεία καὶ ὑπὸ τῶν νόμων μὴ ἐπιτρεπόμεναι εἰσιέναι εἰς τὰς πόλεις, ἔξω ἦσαν αὐτῶν· πλείονος δὲ τῆς δια-
στροφῆς γινομένης ὁσημέραι, ἐτόλμησαν καὶ εἰς τὰς πόλεις εἰσελθεῖν. Ταῦτα δὲ Χρύσιππος φησιν ἐν τῇ περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν εἰσαγωγῇ·
35 „Ὅθεν ὡς τῶν κακῶν πλείονων καὶ ἡττόνων γινομένων, ἔστι λαβεῖν ὅτι οἱ καλούμενοι ἀμφίβολοι ἦσαν ποτε προεσθηότες, πάσχοντες καὶ διατιθέντες καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις τῶν εἰσιόντων δουλεύοντες, ὕστερον δὲ οἱ ἀγορανόμοι τούτους ἐξῶσαν.“ Καὶ περὶ μυρίων δ' ἂν τῶν ἀπὸ κερυμένης τῆς κακίας ἐπεισελθόντων τῷ βίῳ τῶν ἀνθρώπων ἔστιν εἰπεῖν, ὅτι πρότερον οὐκ ἦν.
40 Αἱ γοῦν ἀρχαιόταται ἱστορίαι, καίτοι γε μυρία ὅσα κατηγοροῦσαι τῶν ἀμαρτανόντων ἀβόητοιοῦς οὐκ ἴσασι.

XVIII. *Περὶ τῶν Ἐναντίων πρὸς Διονύσιον Β* (Titulus in catalogo librorum moralium II p. 9, 9)

- fr. 1: II p. 49, 13sq. n. 172sq.?

45 XIX. *Περὶ Ἐνυπνίων Α* (cf. Cic. de div. I 6)

- fr. 1: II p. 342, 4 n. 1187
fr. 2: II p. 344, 39. 345, 11 n. 1204. 1205
fr. 3: II p. 345, 21 n. 1206.

- XX. *Περὶ Ἐξεων* (libri *περὶ ἔξεως πρὸς Κλέωνα α'β'γ'* in catalogo librorum moralium II p. 9, 38 fortasse diversi)
fr. II p. 147, 38 n. 449.
- XXI. *Ἐρωτικά καὶ Ἐπιστολαί*
fr. II p. 314, 15 n. 1072. 5
- XXII. *Περὶ Ἐρωτος*
fr. 1: III p. 180, 14 n. 716
fr. 2: III p. 180, 36 p. 718.
- XXIII. *Περὶ Θεῶν Γ* (vel plures)
fr. 1: II p. 201, 4 n. 687 10
fr. 2: II p. 305, 26 n. 1022 (ἐν τῷ πρώτῳ)
fr. 3: II p. 315, 1 n. 1076 (ἐν τῷ πρώτῳ)
fr. 4: II p. 316, 20 n. 1078 (ἐν τῷ πρώτῳ)
fr. 5: II p. 315, 25 n. 1077 (in primo)
fr. 6: II p. 316, 12 n. 1077 (in secundo) 15
fr. 7: II p. 316, 16 n. 1078 (ἐν τῷ δευτέρῳ)
fr. 8: II p. 326, 32 n. 1125 (ἐν τῷ δευτέρῳ)
fr. 9: II p. 309, 12 n. 1049 (ἐν τοῦ τρίτου)
fr. 10: II p. 313, 21 n. 1068 (ἐν τῷ τρίτῳ)
fr. 11: III p. 50, 40 n. 212 (ἐν τῷ τρίτῳ) 20
fr. 12: III p. 80, 33 n. 326 (ἐν τῷ τρίτῳ).
- XXIV. *Περὶ Ἡδονῆς* (num idem liber qui inscribitur *περὶ τοῦ καλοῦ καὶ τῆς ἡδονῆς?* Cf. catalogum librorum moralium II p. 10, 3—6)
fr. III p. 37, 13 n. 156.
- XXV. *Ἡθικῶν Ζητημάτων I* 25
fr. 1: III p. 141, 23 n. 23
fr. 2: III p. 50, 18 n. 210 (ἐν τῷ ἔκτῳ)
fr. 3: III p. 57, 39 n. 243 (ἐν τῷ ἔκτῳ)
fr. 4: Scholia in Eur. *Androm.* v. 276 Vol. IV p. 152 Dind. Vol. II p. 274 Schw. *Χρῦσιππος δὲ ἐν Ἡθικῶν δεκάτῳ λογισάμενον τὸν Πάριν πο τίνων δεῖ μᾶλλον ἀντέχεσθαι, πολεμικῆς ἀσκήσεως ἢ ἐρωτικῆς ἢ βασιλείας, νεῦσαι [αὐτὸν] μᾶλλον εἰς τὰ ἐρωτικὰ καὶ οὕτως τὸν περὶ τῆς κρίσεως μῦθον συντεθῆναι.*
- XXVI. *Περὶ τοῦ Καθήκοντος Ζ* (vel plures)
fr. 1: III p. 186, 39 n. 752 (ἐν τῷ περὶ τοῦ κ.) 35
fr. 2: III p. 41, 34 n. 174 (ἐν τῷ ἔκτῳ)
fr. 3: III p. 173, 7 n. 688 (ἐν τῷ ἑβδόμῳ).
- XXVII. *Περὶ τοῦ Καλοῦ Α* (sine dubio diversus a libro XXVIII)
fr. 1: III p. 9, 29 n. 30 (ἐν τοῖς περὶ τοῦ κ.)
fr. 2: III p. 9, 24 n. 29 (ἐν τῷ περὶ τοῦ κ.) 40
fr. 3: III p. 76, 4 n. 308 (ἐν τῷ περὶ τοῦ κ.)
fr. 4: III p. 178, 30 n. 709a (ἐν τῷ περὶ τοῦ κ.).
- XXVIII. *Περὶ τοῦ Καλοῦ καὶ τῆς Ἡδονῆς πρὸς Ἀριστοκρέοντα I*
(Titulus in catalogo II p. 10, 3)
fr. 1: Gellius N. A. XIV 4. *Condigne mehercule et condecere Chrysippus in librorum, qui inscribuntur περὶ καλοῦ καὶ ἡδονῆς, primo, os et oculos Iustitiae vultumque eius severis atque venerandis verborum*

coloribus depinxit. Facit quippe imaginem Iustitiae fierique solitam esse dicit a pictoribus rhetoribusque antiquioribus ad hunc ferme modum: „forma atque filo virginali, aspectu vehementi et formidabili, luminibus oculorum acribus, neque humilis neque atrocis, sed reverendae cuiusdam
5 tristitiae dignitate.“ Ex imaginis autem istius significatione intellegi vult, iudicem, qui Iustitiae antistes est, oportere esse gravem, sanctum, severum, incorruptum, inadulabilem contraque improbos nocentesque immisericordem atque inexorabilem erectumque et arduum ac potentem, vi et maiestate aequitatis veritatisque terrificum. Verba ipsa Chrysippi de Iustitia scripta haec sunt:

„Παρθένος δὲ εἶναι λέγεται κατὰ σύμβολον τοῦ ἀδιάφθορος εἶναι καὶ μηδαμῶς ἐνδιδόναι τοῖς κακούργοις, μηδὲ προσέεισθαι μήτε τοὺς ἐπιεικῆς λόγους μήτε παραίτησιν καὶ δέησιν μήτε κολακείαν μήτε ἄλλο μηδὲν τῶν τοιούτων· οἷς ἀκολούθως καὶ σκυθρωπὴ γράφεται καὶ συνεστηκὸς ἔχουσα τὸ
15 προσώπου καὶ ἔντονον καὶ δεδορκὸς βλέπουσα, ὥστε τοῖς μὲν ἀδίκους φόβον ἐμποιεῖν, τοῖς δὲ δίκαιοις θάρσος· τοῖς μὲν προσφιλοῦς ὄντος τοῦ τοιούτου προσώπου, τοῖς δὲ ἑτέροις προσάντους.“

Haec Verba Chrysippi eo etiam magis ponenda existimavi, ut prompta ad considerandum iudicandumque sint, quoniam legentibus ea nobis delicatioribus quidam disciplinarum philosophi, Saevitiae imaginem istam esse,
20 non Iustitiae, dixerunt.

fr. 2: Athenaeus Deipnosoph. XIII p. 565a. τοῦ ζύρεσθαι τὸν πάγονα κατ' Ἀλέξανδρον εὐρημένον, ὡς φησιν ὑμῶν ὁ Χρῦσιππος ἐν τῷ τετάρτῳ περὶ τοῦ καλοῦ καὶ τῆς ἡδονῆς. οὐκ ἀκαίρως δέ, ὡς ἐμαυτὸν
25 πείθω, μεμνήσομαι τῆς λέξεως· χαίρω γὰρ πάντῳ ἀνδρὶ διὰ τε τὴν πολυμαθίαν καὶ τὴν τοῦ ἡθους ἐπιεικίαν. λέγει δὲ οὕτως ὁ φιλόσοφος „τὸ ζύρεσθαι τὸν πάγονα κατ' Ἀλέξανδρον προῆται, τῶν προτέρων οὐ χρωμένων αὐτῷ. καὶ γὰρ Τιμόθεος ὁ ἀγλήτης πάγονα μέγαν ἔχων ἠΐλει, καὶ ἐν Ἀθήναις διατηροῦσιν οὐ σφόδρα ἀρχαίων τὸν πρῶτον προσκειρόμενον παρωνύμιον
30 ἔχειν Κόρσην. διὸ καὶ Ἀλεξίς ἔφη που·

ἂν πιττοκοπούμενόν τιν' ἢ ζυρούμενον
δράς, δυοῖν τούτων ἔχειν δεῖ θάτερον·
ἢ γὰρ στρατεύειν ἐπινοεῖν μοι φαίνεται
καὶ πάντα τῷ πάγωνι δρᾶν ἐναντία
35 ἢ πλουσιακὸν τούτῳ τι προσπίπτει κακόν.
τί γὰρ αἱ τρίγες λυποῦσιν ἡμᾶς, πρὸς θεῶν,
δι' ἃς ἀνὴρ ἕκαστος ἡμῶν φαίνεται,
εἰ μὴ τι ταύταις ἀντιπράττεσθ' ὕπονοεῖς.

Διογένης δὲ ἰδὼν τινα οὕτως ἔχοντα τὸ γένειον ἔφησε, „μὴ τι ἔχεις ἐγκαλεῖν
40 τῇ φύσει ὅτι ἀνδρα σ' ἐποίησε καὶ οὐ γυναῖκα; ἕτερον δὲ τινα ἐπὶ ἵππου ἰδὼν παραπλησίως ἔχοντα καὶ μεμνρισμένον καὶ τούτοις ἀκολούθως ἡμφισμένον, πρότερον μὲν ἔφησε ζητεῖν τί ἐστὶν ὁ ἱππόπορος, νῦν δὲ εὐρηκέναι. ἐν Ῥόδῳ δὲ νόμον ὄντος μὴ ζύρεσθαι οὐδὲ ὁ ἐπιληψόμενος οὐδέ τις ἐστὶ διὰ τὸ πάντας ζύρεσθαι. ἐν Βυζαντίῳ δὲ ζημίας ἐπιχειμένης τῷ ἔχοντι κουργεῖ
45 ζυρὸν οὐδὲν ἦτιον πάντες χρῶνται αὐτῷ.“ καὶ ταῦτα μὲν ὁ Θαναμάσιος εἴρηκε Χρῦσιππος.

fr. 3: Athenaeus Deipnosoph. IV p. 137f. Χρῦσιππὸς τ' ἐν τετάρτῳ περὶ τοῦ καλοῦ καὶ τῆς ἡδονῆς φησὶν „ἐν Ἀθήναις δὲ ἰστοροῦσιν οὐ πάντῳ ἀρχαίων δυοῖν γενομένων δειπνῶν, ἐν Ἀνκίῳ τε καὶ Ἀναδημείῳ,

τοῦ μὲν εἰς τὴν Ἀκαδήμειαν εἰσενέγκαντος ὀψοποιῦ λοπάδα πρὸς ἑτέραν τινὰ χρεῖαν τὸν κέραμον κατὰξαι πάντα τοὺς ἱεροποιούς, ὡς μακρόθεν οὐκ ἀστείας παρεισδύσεως γινομένης, δέοντος ἀπέχεσθαι τούτων (τῶν) μακρόθεν τὸν δ' ἐν τῷ Ἀνκείῳ κρέας ταριχηρὸν εἰς τάριχος διασκευάσαντα μαστιγωθῆναι ὡς παρασοφίζόμενον πονηρῶς.“

fr. 4: Athenaeus Deipnosoph. IX p. 373a. καὶ Χρῦσιππος δ' ὁ φιλόσοφος ἐν τῷ πέμπτῳ περὶ τοῦ καλοῦ καὶ τῆς ἡδονῆς γράφει οὕτως „καθάπερ τινὲς τὰς λευκὰς ὄρνιθας τῶν μελαινῶν ἡδύλους εἶναι μᾶλλον.“

fr. 5: Athenaeus Deipnosoph. VIII 335b. Χρῦσιππον δ' ἄνδρες φίλοι, τὸν τῆς Στοᾶς ἡγεμόνα κατὰ πολλὰ θαυμάζων ἔτι μᾶλλον ἐπαινῶ, τὸν 10 πολυθρόλυτον ἐπὶ τῇ ὀψολογίᾳ Ἀρχέστρατον αἰεὶ ποτε μετὰ Φιλαινίδος κατατάττοντα, εἰς ἣν ἀναφέρεται τὸ περὶ ἀφροδισίων ἀκόλαστον σύγγραμμα.

id. 335a. ἀλλ' οὖν ὃ γε θαυμασιώτατος Χρῦσιππος ἐν τῷ πέμπτῳ περὶ τοῦ καλοῦ καὶ τῆς ἡδονῆς φησὶ „καὶ βιβλία τὰ τε Φιλαινίδος καὶ τὴν τοῦ Ἀρχεστράτου Γαστρονομίαν καὶ δυνάμεις ἐρωτικὰς καὶ συνουσιαστικὰς, ὁμοίως δὲ καὶ τὰς θεραπεῖνας ἐμπείρους τοιῶνδε κινήσεων τε καὶ σχημάτων καὶ περὶ τὴν τούτων μελέτην γινομένης.“ καὶ πάλιν „ἐκμανθάνειν τ' αὐτοὺς τὰ τοιαῦτα καὶ κτᾶσθαι τὰ περὶ τούτων γεγραμμένα Φιλαινίδι καὶ Ἀρχεστράτῳ καὶ τοῖς τὰ ὅμοια γράψασι.“ κἂν τῷ ἔβδόμῳ δὲ φησὶ „καθάπερ γὰρ οὐκ ἐκμανθάνειν τὰ Φιλαινίδος καὶ τὴν Ἀρχεστράτου Γαστρονομίαν 20 ἔστιν ὡς φέροντά τι πρὸς τὸ ζῆν ἄμεινον.“

fr. 6: Athenaeus Deipnos. I p. 4e. Ἀρχέστρατος ὁ Συρακόσιος ἢ Γελῶς ἐν τῇ ὡς Χρῦσιππος ἐπιγράφει Γαστρονομίᾳ, ὡς δὲ Ἀνγκυῆς καὶ Καλλιμαχοῦ Ἡδουπαθεία.

Cf. III p. 104a. Εἰς ταῦτ' οὖν τις ἀποβλέπων, ἄνδρες φίλοι, εἰκότως 25 ἂν ἐπαινέσειε τὸν καλὸν Χρῦσιππον, κατιδόντα ἀκριβῶς τὴν Ἐπικούρου φύσιν καὶ εἰπόντα „μητρόπολιν εἶναι τῆς φιλοσοφίας αὐτοῦ τὴν Ἀρχεστράτου γαστρολογίαν, ἣν πάντες οἱ τῶν φιλοσόφων γαστρομαργοὶ Θεογνίην τινα αὐτῶν εἶναι λέγουσι, τὴν καλὴν ταύτην ἐποποιῶν.“

Cf. VII p. 278e. Χρῦσιππος δ' αὐτὸν (scil. Archestratum) ὁ ὄντως 30 φιλόσοφος καὶ περὶ πάντ' ἀνήρ ἀρχηγὸν Ἐπικούρου φησὶ γενέσθαι καὶ τοῖς τὰ τούτου ἐπισταμένοις τῆς πάντα διαλυμνημένης ἡδονῆς.

fr. 7: Athenaeus Deipnosoph. XIV p. 616a. καὶ Χρῦσιππος δ' ὁ φιλόσοφος ἐν πέμπτῳ περὶ τοῦ καλοῦ καὶ τῆς ἡδονῆς περὶ τοῦ Πανταλέοντος τάδε γράφει „ὁ δὲ πλάνος Πανταλέων τελευτῶν μέλλων ἐκάτερον 35 τῶν υἱῶν κατ' ἰδίαν ἐξηπάτησε, φήσας μόνῳ αὐτῷ λέγειν, ὅπου κατορθώσῃ τὸ χρυσίον ὥστε μᾶτην ὑστερον κοινῇ σκάπτοντας αἰσθέσθαι ἐξηπατημένους.“

fr. 8: Athenaeus Deipnosoph. XIV p. 616b. οὐκ ἠπόρει δ' ἡμῶν τὸ συμπόσιον οὐδὲ τῶν φιλοσκοπιούντων. περὶ δὲ τοιούτου τινὸς πάλιν ὁ 40 Χρῦσιππος ἐν τῷ αὐτῷ (scil. ἐν τῷ πέμπτῳ περὶ τοῦ καλοῦ καὶ τῆς ἡδονῆς) γράφει „φιλοσκοπῆς μέλλων ὑπὸ τοῦ δημίου σφάττεσθαι εἶπε θέλειν ὥσπερ τὸ κύνκειον ζῆσας ἀποθανεῖν. ἐπιτρέψαντος δ' ἐκείνου ἔσκαψεν.“

fr. 9: Athenaeus Deipnosoph. epit. lib. I p. 9c. τὸ παρὰ πολλοῖς λασταν- 45

2 trad. πάντας; corr. Meineke. 3 δέον malit Kaibelius. || <τῶν> add. Schweigh. 13 trad. γε ὁ, transposuit Schweigh. 15 trad. βρωτικὰς, corr. Coraes. 28 ἦν] ὄθεν coni. Wilam. || θεογονίαν libri; Θεογνίην Welcker.

ροκάκκαβον καλούμενον βρωμα, ὡς φησι Χρῦσιππος (ἐν τῷ περὶ καλοῦ καὶ ἡδονῆς) οὗ ἡ κατασκευὴ περιεργότερα.

fr. 10: Athenaeus Deipnosoph. I p. 5e. Ἀπὸ τούτου τοῦ Φιλοξένου καὶ φιλοξένιοι τινες πλακοῦντες ὠνομάσθησαν. περὶ τούτου Χρῦσιππός φησιν „ἐγὼ κατέγω τινὰ ὀσφοράγον ἐπὶ τοσοῦτον ἐκπεπτωκότα τοῦ μὴ ἐν-
5 τρέπεσθαι τοὺς πλησίον ἐπὶ τοῖς γινομένοις, ὥστε φανερώς ἐν τοῖς βαλα-
νείοις τὴν τε χεῖρα συνεθίζειν πρὸς τὰ θερμὰ, καθιέντα εἰς ὕδωρ θερμόν,
καὶ τὸ στόμα ἀναγαγαριζόμενον θερμοῦ, ὅπως δηλονότι ἐν τοῖς θερμοῖς
δυσκίνητος ἦ. ἔφασαν γὰρ αὐτὸν καὶ τοὺς ὀσποιοῦντας ὑποποιεῖσθαι, ἵνα
10 θερμοτάτα παρατιθῶσι, καὶ μόνος καταναλίσκῃ αὐτός, τῶν λοιπῶν συνεκο-
λουθεῖν μὴ δυναμένων.

fr. 11: Athenaeus VIII p. 336a. (ὁ Σαρδανάπαλλος) ἐφ' οὗ τοῦ τάφου ἐπιγεγράφθαι φησὶ Χρῦσιππος τάδε

(sequitur epigramma aliunde notum). *Das Epigr. ant. Dio. 2, 23*

15 Cf. p. 336f. κρεῖττον δ' ἂν εἶχε, φησὶν ὁ Χρῦσιππος, εἰ μετελήφθη τὰ ἐπὶ τοῦ Σαρδαναπάλλου οὕτως

εὖ εἰδὼς ὅτι θνητὸς ἔφης σὺν θυμὸν ἄεξε,

τερπόμενος μύθοισι· φαρόντι σοι οὔτις ὄνησις.

καὶ γὰρ ἐγὼ ἴακος εἰμί, φαρόν ὡς πλείστα καὶ ἡσθεῖς.

20 ταῦτ' ἔγω ὅσ' ἔμαθον καὶ ἐφρόντισα καὶ μετὰ τούτων
ἔσθλ' ἔπαθον· τὰ δὲ λοιπὰ καὶ ἡδέα πάντα λέλειπται.

fr. 12: Athenaeus Deipnosoph. XV p. 686f. καὶ ὁ θανμασιώτατος δὲ Χρῦσιππος τὴν ὀνομασίαν φησὶ λαβεῖν τὰ μύρα ἀπὸ τοῦ μετὰ πολλοῦ μό-
ρου καὶ πόνον ματαῖον γίνεσθαι. Λακεδαιμόνιοιτε ἐξελαύνουσι τῆς Σπάρ-
25 τῆς τοὺς τὰ μύρα κατασκευάζοντας ὡς διαφθείροντας τοῦλαιον, καὶ τοὺς τὰ
ἔρια δὲ βάπτοντας ὡς ἀφανίζοντας τὴν λευκότητα τῶν ἐρίων. Σόλων τε ὁ
σοφὸς διὰ τῶν νόμων κεφάλυνε τοὺς ἄνδρας μυροπωλεῖν.

fr. 13: Athenaeus Deipnosoph. XIV p. 659a. ἐκάλουν δ' οἱ παλαιοὶ τὸν μὲν πολιτικὸν μάγειρον Μαίσιωνα τὸν δ' ἐκόπιον Τέττιγα. Χρῦσιππος
30 δ' ὁ φιλόσοφος τὸν Μαίσιωνα ἀπὸ τοῦ μαῖσᾶσθαι οἶεται κεκληθῆσθαι, οἷον τὸν
ἀμαθῆ καὶ πρὸς γαστέρα νενευκότα, ἀγνοῶν ὅτι Μαίσιων γέγονε κωμῳδίας
ὑποκριτῆς Μεγαρέως τὸ γένος, ὃς καὶ τὸ προσωπεῖον εἶχε τὸ ἀπ' αὐτοῦ κα-
λούμενον μαίσιωνα, ὡς Ἀριστοφάνης φησὶν ὁ Βυζάντιος ἐν τῷ περὶ προσώπων.

fr. 14: Athenaeus Deipnosoph. II p. 67c. κάλλιστον δ' ὅξος εἶναι φησι
35 Χρῦσιππος ὁ φιλόσοφος τὸ τε Αἰγύπτιον καὶ τὸ Κυδίον.

fr. 15: Athenaeus Deipnosoph. I p. 8c. Χρῦσιππος δὲ φησιν· ἀσύμ-
βολον κώθωνα μὴ παραλίμπανε.

XXIX. Περὶ Κατορθωμάτων

fr. III p. 168, 27. 9

n. 674 (ἐν τῷ πρώτῳ) 672.

40 XXX. Περὶ τοῦ Κενοῦ

fr. 1: II p. 165, 32

n. 518

fr. 2: II p. 172, 15

n. 543.

XXXI. Περὶ Κινήσεως Β (vel plures)

fr. 1: II p. 143, 29

n. 434 (ἐν τῷ δευτέρῳ)

45 fr. 2: II p. 173, 15

n. 550 (ἐκ τοῦ δευτέρου).

1 suppletum ex Suida s. v. λαστανροκάκκαβον.

probabiliter. 10 ὡς post ἵνα inseri vult Wilam.

Roehl.

36 an Solensis?

9 δυσκίνητος Kaibelius

19 trad. κακός, corr.

- XXXII. *Περὶ Κόσμον B* (vel plures)
 fr. 1: II p. 189, 34 n. 624 (ἐν τοῖς περὶ κ.)
 fr. 2: II p. 264, 14 n. 913 (ἐν τῷ δευτέρῳ).
- XXXIII. *Περὶ τοῦ κυρίως κερῆσθαι Ζήνωνα τοῖς ὀνόμασιν A*
 fr. III p. 158, 34 n. 617. 5
- XXXIV. *Περὶ Λόγου B* (Titulus in catalogo librorum moralium II p. 9, 29)
 fr. 1: II p. 15, 16 n. 37 (ἐν τῷ πρώτῳ)
 fr. 2: II p. 33, 7 n. 105 (ἐν τῷ πρώτῳ)
 fr. 3: II p. 228, 27 n. 841 (ἐν τῇ π. λ. πραγματείᾳ). 10
- XXXV. *Περὶ Λόγου Χρήσεως πρὸς Λεπτίναν A'* (περὶ τῆς χρήσεως τοῦ λόγου πρὸς Λεπτίναν in catalogo librorum moralium II p. 9, 30)
 fr. 1: II p. 20, 10 n. 50 (53 errore tythetatae)
 fr. 2: II p. 38, 32 n. 127 (omissa libri inscriptione)
 fr. 3: II p. 39, 15 n. 129. 15
- XXXVI. *Περὶ Μαντικῆς B*
 fr. 1: II p. 340, 13 n. 1183
 fr. 2: II p. 342, 4 n. 1187 (duobus libris)
 fr. 3: II p. 342, 23 n. 1191 (ἐν τῷ δευτέρῳ)
 fr. 4: II p. 348, 17 n. 1216. 20
- XXXVII. *Περὶ τῶν Μερῶν E* (vel plures)
 fr. 1: II p. 165, 29 n. 517 (ἐν τῷ τρίτῳ καὶ τετάρτῳ καὶ πέμπτῳ π. τ. μ.).
- XXXVIII. *Περὶ Νόμου A*
 fr. 1: III p. 42, 4 n. 175 25
 fr. 2: III p. 77, 33 n. 314 (exordium libri).
- XXXIX. *Περὶ Ὁμοιοῦς B* (vel plures)
 fr. 1: III p. 86, 22 n. 353.
- XL. *Περὶ Ὁρμῆς*
 Arrianus Epict. dissert. I 4, 14 (nominato paulo ante Chrysippo): λάβε 30
 τὴν περὶ ὁρμῆς σύνταξιν καὶ γινῶθι πῶς αὐτὴν ἀνέγνωκα.
- XLI. *Ὁρων Διαλεκτικῶν πρὸς Μητροδώρον ε'* (In catalogo logicorum titulus II p. 4, 40)
 fr. 1: II p. 62, 41 n. 193 (ἐν τοῖς διαλ. ὄροις)
 fr. 2: II p. 75, 18 n. 226 (ἐν τῷ περὶ ὄρων dubitans huc 35
 rettuli propter rem tractatam).
- XLII. *Περὶ τῶν Ὁρων πρὸς Μητροδώρον Z* (Fuit de definitionibus moralibus; nam titulus exstat in moralium librorum catalogo II p. 9, 2. Ceteros libros, qui simili fuerunt inscriptione vide II p. 8, 33—37) 40
 fr. 1: II p. 264, 16 n. 913 (ἐν τῷ δευτέρῳ περὶ ὄρων. Dubitari potest, num fragmentum ad hunc librum referendum sit. Nam etiam physicarum definitionum librum fuisse probabile est). 45
- XLIII. *Περὶ Οὐσίας Γ* (vel plures)
 fr. 1: II p. 136, 4 n. 412 (ἐν τοῖς π. οὐσίας λόγοις)
 fr. 2: II p. 338, 24 n. 1178 (ἐν τῷ τρίτῳ).

XLIV. *Περὶ Παθῶν Δ* (Tres libri priores fuerunt λογικοί, quartus θεραπευτικός vel ἡθικός)

Fragmenta composui III p. 110, 38—133, 26. n. 456—490.

XLV. *Περὶ Παροιμιῶν* (libri complures)

fr. 1: Diog. Laërt. VII 1. (de Zenone locutus) ὅτι ἰσχνὸς ἦν, ὑπομήκης, μελάγχρωτος, ὅθεν τις αὐτὸν εἶπεν Αἰγυπτίαν κληματίδα, καθά φησι Χρῦσιππος ἐν πρώτῳ Παροιμιῶν.

fr. 2: Schol. Pind. Isthm. II 17. Χρήματα χρήματ' ἀνήρ] τοῦτο ἐναγράφεται μὲν εἰς τὰς παροιμίας ὑπ' ἐνίων, ἀπόφθεγμα δὲ ἐστὶν Ἀριστοδήμου, καθάπερ φησὶ Χρῦσιππος ἐν τῷ περὶ παροιμιῶν. τοῦτον δὲ τὸν Ἀριστοδήμον Πίνδαρος μὲν οὐ τίθησιν ἐξ ὀνόματος, ὡς δῆλου ὄντος ὅς ἐστιν ὁ τοῦτο εἰπὼν, μόνον δὲ ἐσημειώσατο τὴν πατρίδα ὅτι Ἀργεῖος etc.

fr. 3: Diogenianus Paroemiographus I 62 p. 10. Αἰξ Σαυρία: Χρῦσιππος φησὶν ἐπὶ τῶν τὰς χάριτας ἀνατρεπόντων τετάχθαι τὴν παροιμίαν, ἐπειδὴ πολλάκις τὰ ἀγγεῖα ἀνατρέπει ἢ αἰξ.

Zenobius II 18.

fr. 4: Zenobius V 32. Οὐ νυκτιπλοεῖς: ἐπὶ τῶν μὴ ἀκριβῶς τι ποιούντων. Ἡ γὰρ νύξ ἀκριβεστέρα τῆς ἡμέρας τοῖς πελαγοδρομοῦσι, διὰ τὰς τῶν ἄστρον σημειώσεις. Ὁ δὲ Χρῦσιππος ἀφελὼν τὴν „οὐ“ ἀπόφασιν „νυκτιπλοεῖς“ εἶπεν.

fr. 5: [Plut.] Prov. Alex. I 3 (Cod. VB.-Corp. Par. II p. 321). Ὀπισάμβω[v]: ταύτην Χρῦσιππος τάττει κατὰ τῶν χεῖρον ἐν τοῖς πράγμασι προβαίνοντων παρὰ τὸ αἰεὶ ὀπίσω βαίνειν. Μέννηται τοῦ ὀνόματος Σοφοκλῆς.

fr. 6: Zenobius Paroemiogr. III 40. Δοῖδνξ αὔξει: ἐπὶ τῶν μὴ αὔξανουμένων φησὶν ὁ Χρῦσιππος, ἀλλὰ καὶ <ἐπὶ τῶν> μικρῶν μενόντων εἰρηται ἢ παροιμία. Ὁ γὰρ δοῖδνξ μικρὸς ἐστὶ καὶ στρογγύλος.

fr. 7: Plutarchus vita Arati 1, 1. Παροιμίαν τινὰ παλαιάν, ἧ Πολύκρατες, δεισῶς μοι δοκεῖ τὸ δύσφημον αὐτῆς, ὁ φιλόσοφος Χρῦσιππος οὐκ ὄν ἔχει τρόπον, ἀλλ' ὡς αὐτὸς ᾔετο βέλτιον εἶναι διατίθεται,

τίς πατέρ' αἰνήσει, εἰ μὴ εὐδαίμονες υἱοί;

Διονυσόδωρος δὲ ὁ Τροιζήνιος ἐλέγχων αὐτὸν ἀντεκτίθησι τὴν ἀληθινὴν οὕτως ἔχουσαν

τίς πατέρ' αἰνήσει, εἰ μὴ κακοδαίμονες υἱοί;

etc.

fr. 8: Suidas s. v. Κέρκωπες (pr.) — ἡ δὲ παροιμία „κερκωπίζειν“ ἦν ὁ Χρῦσιππος ἀπὸ τῶν σαίνοντων τῇ κέρκω ζώων φησὶ μετεννήχθαι.

XLVI. *Περὶ τοῦ πῶς δεῖ τῶν Ποιημάτων ἀκούειν Β* (Titulus in catalogo librorum moralium II p. 9, 18. Liber nusquam laudatur, sed probabiliter huc referuntur fragmenta II p. 31, 37 n. 100. 101.

Plura etiam Plutarchus in libro πῶς δεῖ τὸν νέον ποιημάτων ἀκούειν ex hoc Chrysippi libro hausisse videtur; quae tamen vix possunt accurate definiri).

XLVII. *Περὶ Πολιτείας*

fr. 1: II p. 11, 46 n. 30

fr. 2: III p. 177, 9 n. 706

fr. 3: III p. 180, 3 n. 714

fr. 4: III p. 183, 8 n. 728

- fr. 4: III p. 185, 17 n. 744
 fr. 5: III p. 185, 20 n. 745
 fr. 6: Diogenes Laërt. VII 34. ὅτι δ' αὐτοῦ ἐστὶν ἡ Πολιτεία (scil. Zenonis) καὶ Χρύσιππος ἐν (ὡσπερ ἐν Β) τῷ περὶ Πολιτείας φησί.
- XLVIII. *Περὶ Προνοίας Δ* (De hoc opere conf. A. Gercke Chrysippea 5 in Fleckeiseni ann. suppl. XIV)
 fr. 1: II p. 189, 28 n. 623 (in libris quos de providentia scripsit)
 fr. 2: II p. 192, 1 n. 634 (ἐν τοῖς π. πρ.)
 fr. 3: II p. 201, 4 n. 687 (ἐν τῷ περὶ πρ.) 10
 fr. 4: II p. 305, 29 n. 1023 (ἐν τοῖς π. πρ.)
 fr. 5: II p. 309, 26 n. 1049 (ἐν τοῖς π. πρ.)
 fr. 6: II p. 185, 43 n. 604 (ἐν τῷ πρώτῳ π. πρ.)
 fr. 7: II p. 186, 8 n. 605 (ἐν τῷ πρώτῳ π. πρ.)
 fr. 8: II p. 191, 34 n. 633 (ἐν πρώτῳ π. πρ.) 15
 fr. 9: II p. 194, 12 n. 644 (ἐν τῷ πρώτῳ π. πρ.)
 fr. 10: II p. 293, 22 n. 1000 (in libro π. πρ. quarto)
 fr. 11: II p. 335, 27 n. 1169 (in libro π. πρ. quarto)
 fr. 12: II p. 336, 7 n. 1170 (in eodem libro).
- XLIX. *Περὶ τοῦ Προτρέπεσθαι Γ* (vel *Προτρεπτικά* cf. ad fr. 1) 20
 fr. 1: III p. 33, 36 n. 139 (idem locus affertur ἐν τῷ πρώτῳ τῶν προτρεπτικῶν et ἐν τῷ πρώτῳ περὶ τοῦ προτρέπεσθαι; itaque idem opus intelligitur)
 fr. 2: III p. 17, 12 n. 69 (ἐν τῷ τρίτῳ τῶν προτρεπτικῶν) 25
 fr. 3: III p. 187, 10 n. 753 (ἐν τῷ (?) τῶν προτρεπτικῶν)
 fr. 4: III p. 188, 34 n. 761 (ἐν τοῖς περὶ τοῦ προτρέπεσθαι)
 fr. 5: III p. 39, 18 n. 167 (ἐν αὐτοῖς τούτοις).
- L. *Περὶ τῆς Ῥητορικῆς πρὸς Διοσκουρίδην Δ* (Titulus in catalogo librorum moralium II p. 9, 36) 30
 fr. 1: II p. 96, 12 n. 297 (ἐν τῷ πρώτῳ)
 fr. 2: II p. 96, 19 n. 298 (ἐν τῷ αὐτῷ βιβλίῳ)
 fr. 3: III p. 35, 38 n. 148 (ἐν τῷ περὶ ῥητ.)
 fr. 4: III p. 175, 6 n. 698 (ἐν τῷ περὶ ῥητ.).
 Cicero cum Chrysippum artem rhetoricam scripsisse dicit II p. 95, 5 35 n. 288 vix hoc opus intelligit. Nam libri περὶ ῥητορικῆς non sunt „ars rhetorica.“
- LI. *Περὶ τῶν κατὰ Στέρησιν λεγομένων πρὸς Θέαρον Α* (Titulus in catalogo II p. 5, 11. Eundem librum Simplicius appellat τὰ περὶ στερητικῶν) 40
 fr. 1: II p. 51, 15 n. 177 (ἐν τοῖς περὶ τῶν στερητικῶν)
 fr. 2: II p. 52, 17 n. 178
 fr. 3: II p. 52, 26 n. 179.
- LII. *Περὶ Συλλογισμῶν εἰσαγωγὴ πρώτη* (Deest in catalogo II p. 6, 33sq., nisi idem est liber περὶ συλλογισμῶν εἰσαγωγικῶν p. 7, 15 45 aut τῶν πρὸς εἰσαγωγὴν τρόπων ibid. 16)
 fr. 1: II p. 80, 24 n. 242.

- LIII. Κατὰ τῆς Συνηθείας πρὸς Μητροδώρον ζ' (Titulus in catalogo II p. 8, 22)
fr. 1: II p. 33, 31 n. 109.
- LIV. Ὑπὲρ τῆς Συνηθείας πρὸς Γοργιππίδην Ζ (Titulus in catalogo II p. 8, 23; ὑπὲρ Cobetus, περὶ libri)
5 fr. 1: II p. 33, 31 n. 109.
- LV. Περὶ τῆς Συντάξεως τῶν τοῦ λόγου μορίων (In catalogo II p. 6, 18 περὶ τῆς συντάξεως τῶν λεγομένων δ', fortasse idem liber. Cf. p. 41, 29)
10 fr. 1: II p. 11, 28 n. 28 (ὑπὲρ τῆς συντάξεως τῶν τοῦ λόγου μορίων)
fr. 2: II p. 67, 35 n. 206 a (περὶ τῆς συντάξεως τῶν τοῦ λόγου μερῶν).
- LVI. Περὶ Τέλους Β (aut περὶ τελῶν, ut Laërt. VII 85. 87)
15 fr. 1: II p. 11, 44 n. 30 (περὶ τελῶν)
fr. 2: III p. 21, 29 n. 85 (ἐν τῷ προτέρῳ περὶ τέλους et ἐν τοῖς περὶ τέλους)
fr. 3: III p. 52, 17 n. 223 (ἐν τῷ πρώτῳ περὶ τέλους)
fr. 4: III p. 3, 27 n. 4 (ἐν τῷ πρώτῳ περὶ τελῶν)
20 fr. 5: III p. 43, 2 n. 178 (ἐν τῷ πρώτῳ περὶ τελῶν).
- LVII. Ὑπογραφή τοῦ λόγου τοῦ ἠθικοῦ πρὸς Θεόπορον Α (Titulus in catalogo librorum moralium II p. 8, 30. ἠθικοῦ addidi)
fr. 1: Stob. Eclog. II 116, 11 W. Περὶ γὰρ πάντων τῶν παραδόξων
δογμάτων ἐν πολλοῖς μὲν καὶ ἄλλοις ὁ Χρυσίππος διελέχθη· καὶ γὰρ ἐν τῷ
25 περὶ δογμάτων καὶ ἐν τῇ ὑπογραφῇ τοῦ λόγου καὶ ἐν ἄλλοις πολλοῖς τῶν
κατὰ μέρος συγγραμμάτων.
- LVIII. Περὶ Φιλίας Β (vel plures)
fr. 1: III p. 182, 1 n. 724.
- LIX. Περὶ Φύσεως Ε (vel plures)
30 A. fr. 1: II p. 179, 28 n. 579 (ἐν τῷ πρώτῳ περὶ φύσεως)
fr. 2: II p. 269, 1 n. 937 (ἐν τῷ πρώτῳ περὶ φύσεως)
fr. 3: II p. 339, 14 n. 1181 (ἐν τῷ δευτέρῳ περὶ φύσεως)
fr. 4: III p. 36, 30 n. 153 (ἐν τῷ τρίτῳ περὶ φύσεως)
fr. 5: III p. 141, 15 n. 526 (ἐν τῷ τρίτῳ περὶ φύσεως)
35 fr. 6: III p. 188, 21 n. 760 (ἐν τῷ τρίτῳ περὶ φύσεως)
fr. 7: II p. 334, 24 n. 1163 (ἐν τῷ πέμπτῳ περὶ φύσεως)
fr. 8: III p. 187, 19 n. 754 (ἐν τῷ πέμπτῳ περὶ φύσεως)
fr. 9: II p. 192, 20 n. 636 (ἐν τῷ πρώτῳ, ἐν τῷ τρίτῳ, ἐν τῷ πέμπτῳ)
- 40 fr. 10: II p. 309, 34 n. 1049 (ἐν τοῖς περὶ φύσεως)
fr. 11: II p. 334, 19 n. 1163 (ἐν τοῖς περὶ φύσεως)
- B. Dubium est, num ad hos libros referenda sint fragmenta: ἐν
τῇ α', β', γ' τῶν φυσικῶν (scil. βιβλων?)
fr. 12: II p. 110, 8 n. 300 (ἐν τῇ πρώτῃ τῶν φυσικῶν πρὸς
45 τῷ τέλει)
fr. 13: II p. 179, 35. 180, 15 n. 580 (ἐν τῇ πρώτῃ τῶν φυσικῶν)
fr. 14: II p. 180, 17 n. 581 (ἐν τῇ πρώτῃ τῶν φυσικῶν)

- fr. 15: II p. 33, 3 n. 105 (ἐν τῇ β' [ιβ' BP] τῶν φυσικῶν)
 fr. 16: II p. 43, 38 n. 140 (ἐν τῇ δευτέρῃ τῶν φυσικῶν)
 fr. 17: II p. 211, 21 n. 741 (ἐν τῇ δευτέρῃ τῶν φυσικῶν)
 fr. 18: II p. 233, 35 n. 867 (ἐν β' τῶν φυσικῶν)
 fr. 19: II p. 157, 36 n. 479 (ἐν τῇ τρίτῃ τῶν φυσικῶν). 5
- LX. *Φυσικὰ Ζητήματα* (complures libri) (Fragmenta ad tria ζητήματα diversa libri primi pertinent)
 fr. 1: II p. 140, 35 n. 429 (ἐν τῷ πρώτῳ τῶν φυσικῶν ζητημάτων)
 fr. 2: II p. 157, 40 n. 480 (ἐν τῷ πρώτῳ τῶν φυσικῶν ζητημάτων) 10
 fr. 3: II p. 197, 39 n. 665 (ἐν τῷ πρώτῳ τῶν φυσικῶν ζητημάτων).
- LXI. *Φυσικαὶ Θέσεις*
 fr. 1: II p. 39, 10 n. 128 (ἐν ταῖς φυσικαῖς θέσεσιν) 15
 fr. 2: II p. 214, 37 n. 763 (ἐν ταῖς φυσικαῖς θέσεσιν)
 fr. 3: III p. 17, 3 n. 68 (ἐν ταῖς φυσικαῖς θέσεσιν).
- LXI. *Φυσικαὶ Τέχναι*
 fr. 1: II p. 143, 34 n. 435 (ἐν ταῖς φυσικαῖς τέχναις)
 fr. 2: II p. 200, 21 n. 683 (ἐν ταῖς φυσικαῖς τέχναις) 20
 fr. 3: II p. 172, 15 n. 543 (ἐν τῇ πρώτῃ τῶν φυσικῶν τεχνῶν).
- LXIII. *Περὶ τῶν ἀρχαίων Φυσιολόγων* (Idem liber vocatur περὶ τῆς ἀρχαίας φυσικῆς fr. 2)
 fr. 1: II p. 314, 1 n. 1071 (ἐν τῷ περὶ τῶν ἀρχαίων φυσιολόγων) 25
 fr. 2: II p. 212, 38 n. 748 (ἐν τῷ περὶ ἀρχαίας φυσικῆς).
- LXIV. *Περὶ Χαρίτων* (Cf. III n. 725. 726)
 fr. 1: II p. 316, 34 n. 1081 (ἐν τῷ περὶ Χαρίτων)
 fr. 2: II p. 316, 38 n. 1082 (totum librum his ineptiis replet). 30
- LXV. *Περὶ Χρησμῶν*
 fr. 1: II p. 342, 6 n. 1187 (uno de oraculis)
 fr. 2: II p. 344, 30 n. 1202 (ἐν τῷ περὶ χρησμῶν)
 fr. 3: = fr. 2: II p. 344, 37 n. 1203 (ἐν τῷ περὶ χρησμῶν)
 fr. 4: II p. 345, 11 n. 1205
 fr. 5: II p. 345, 21 n. 1206. 35
- LXVI. *Περὶ Ψυχῆς B*
 fr. 1: II p. 22, 21 n. 55 (ἐν τῇ β' περὶ ψυχῆς)
 fr. 2: II p. 211, 37 n. 743 (ἐν τοῖς περὶ ψυχῆς).
 Cetera fragmenta composui II p. 235sq. n. 879—911.

GENERAL INDEX TO THE PAPERS OF THE

1. 1811-1812 (one of several)
 2. 1813-1814 (one of several)
 3. 1815-1816 (one of several)
 4. 1817-1818 (one of several)
 5. 1819-1820 (one of several)
 6. 1821-1822 (one of several)
 7. 1823-1824 (one of several)
 8. 1825-1826 (one of several)
 9. 1827-1828 (one of several)
 10. 1829-1830 (one of several)
 11. 1831-1832 (one of several)
 12. 1833-1834 (one of several)
 13. 1835-1836 (one of several)
 14. 1837-1838 (one of several)
 15. 1839-1840 (one of several)
 16. 1841-1842 (one of several)
 17. 1843-1844 (one of several)
 18. 1845-1846 (one of several)
 19. 1847-1848 (one of several)
 20. 1849-1850 (one of several)
 21. 1851-1852 (one of several)
 22. 1853-1854 (one of several)
 23. 1855-1856 (one of several)
 24. 1857-1858 (one of several)
 25. 1859-1860 (one of several)
 26. 1861-1862 (one of several)
 27. 1863-1864 (one of several)
 28. 1865-1866 (one of several)
 29. 1867-1868 (one of several)
 30. 1869-1870 (one of several)
 31. 1871-1872 (one of several)
 32. 1873-1874 (one of several)
 33. 1875-1876 (one of several)
 34. 1877-1878 (one of several)
 35. 1879-1880 (one of several)
 36. 1881-1882 (one of several)
 37. 1883-1884 (one of several)
 38. 1885-1886 (one of several)
 39. 1887-1888 (one of several)
 40. 1889-1890 (one of several)
 41. 1891-1892 (one of several)
 42. 1893-1894 (one of several)
 43. 1895-1896 (one of several)
 44. 1897-1898 (one of several)
 45. 1899-1900 (one of several)

CHRYSIPPI
DISCIPULI ET SUCCESSORES.

I. ZENO TARSENSIS.	V. ARCHEDEMUS TARSENSIS.
II. DIOGENES BABYLONIUS.	VI. BOËTHUS SIDONIUS.
III. ANTIPATER TARSENSIS.
SOSIGENES, ANTIPATRI
DISCIPULUS.	VII. APPENDIX STOICORUM IN-
CERTAE AETATIS FRAG-
MENTA CONTINENS: BASI-
LIDES, EUDROMUS, CRINIS.
IV. APOLLODORUS.	

I. Zeno Tarsensis.

1 Eusebius praep. evang. XV 13,8 (p. 816c). Κράττητος δὲ ἐγένετο Ζήνων ὁ Κιτιεύς, ὁ τῆς τῶν Στωϊκῶν φιλοσόφων ἀφρέσεως καταστάς ἀρχηγός. Ζήνωνα δὲ Κλεάνθης διεδέξατο, Κλεάνθην δὲ Χρυσίππος, τοῦτον δὲ Ζήνων ὁ ἕτερος καὶ οἱ καθ' ἑξῆς. λέγονται δ' οὗτοι πάντες διαφερόντως καὶ βίου στερόφου καὶ διαλεκτικῆς ἐπιμεληθῆναι. (Sequitur de placitis ex Arii Didymi epitoma excerptum).

Diogenes Laërt. VII 35 (in homonymorum indice) πέμπτος (scil. γέγονε Ζήνων) Χρυσίππου μαθητής, βιβλία μὲν ὀλίγα γεγραφώς, μαθητὰς δὲ πλείστον καταλελοιπώς.

Suidas s. v. Ζήνων Διοσκορίδου Ταρσεύς, ὡς δὲ τινες Σιδώνιος, φιλόσοφος, μαθητὴς Χρυσίππου τοῦ Ταρσεύος, φιλοσόφου Στωϊκοῦ, καὶ διάδοχος.

In Epitoma Diog. Laërt. statim post Chrysippum appellatur.

2 Ind Stoic. Herc. col. XLVIII. καὶ πέντε πρὸς Ἰερῶ(νυ)|μ(ον) καὶ Φ..... (πε|ρὶ ὑπ)οθέσε(ω)ν· (γ)νώρι(μοι) | δ' α(ὐ)τοῦ γεγόνασιν Διο|γέν(η)ς Ἀρτεμιδώρου | Σε(λευκε)ύς (ἀ)πὸ Τίγριος, | ὁ (παραλαβὼν Ζή)νωνος τὴν | (σχολήν· Ἀρχέ)δημος Δι|..... Ταρσεύς· Δ(ι)ο.... etc.

Zenonis Tarsensis enumerari discipulos apparet ex verbis γνώριμοι δ' αὐτοῦ γεγόνασιν, cum antea iam de Chrysippi discipulis actum sit (col. 46. 47) et ex Diogenis Seleucensis (vulgo Babylonii) nomine.

3 Diog. Laërt. VII 41. ἄλλοι δὲ οὐ τοῦ λόγου (scil. τοῦ κατὰ φιλοσοφίαν) ταῦτα μέρη φασίν (scil. logicam, physicam, ethicam), ἀλλ' αὐτῆς τῆς φιλοσοφίας, ὡς Ζήνων ὁ Ταρσεύς.

4 Diog. Laërt. VII 84. τὸ δὲ ἡθικὸν μέρος τῆς φιλοσοφίας διαροῦσιν (ipsam partitionem vide III p. 3,1). καὶ οὕτω δὲ ὑποδιαροῦσιν οἱ περὶ Χρυσίππου — καὶ Ζήνωνα τὸν Ταρσεέα etc.

5 Arius Didymus epit. phys. fr. 36 Diels (Eusebius praep. evang. XV 18,2). τὸν μὲν γὰρ τούτου (scil. Chrysippi) μαθητὴν καὶ διάδοχον τῆς σχολῆς Ζήνωνά φασιν ἐπισχεῖν περὶ τῆς ἐκφυρώσεως τῶν ὄλων.

11 Scil. permutabant Tarsensem cum Sidonio Citiensis discipulo Diog. Laërt. VII 38. 16 titulum libri Zenonis ex coniectura restitui, . . . ΘΩCCAN pap. 18 fortasse ὁ (διαδεξά)μενος τὴν σχολήν. 25 τῆς om. BP.

II. Diogenes Babylonius.

1 Galenus hist. philos. 3 (p. 600, 10 Diels). τοῦ δὲ (scil. Chryssippi) Διογένους ὁ Βαβυλώνιος ἀκροατῆς γεγονώς Ἀντιπάτρου καθηγητῆς γέρονε.

5 2 Strabo XVI p. 743. πάλαι μὲν οὖν ἡ Βαβυλὼν ἦν μητρόπολις τῆς Ἀσσυρίας, νῦν δὲ Σελεύκεια ἢ ἐπὶ τῷ Τίγρει λεγομένη. — ὥσπερ δὲ Βαβυλωνίαν τὴν χώραν καλοῦμεν, οὕτω καὶ τοὺς ἄνδρας τοὺς ἐκεῖθεν Βαβυλωνίους καλοῦμεν, οὐκ ἀπὸ τῆς πόλεως, ἀλλ' ἀπὸ τῆς χώρας, ἀπὸ δὲ Σελευκείας ἦττον, κἂν ἐκεῖθεν ᾧσι, καθάπερ Διο-
10 γένη τὸν Στωϊκὸν φιλόσοφον.

Diogenes Laërtius VI 81 (in homonymorum indice). τέταρτος (scil. γέρονε Διογένους) Στωϊκός, γένος Σελευκούς, καλούμενος δὲ Βαβυλώνιος διὰ τὴν γειτονίαν. Cf. Plut. de exilio 14 p. 605 b.

3 Index Stoic. Herc. col. XLVIII. (γ)νώρι(μοι) | δ' α(ὐτο)ῦ γε-
15 γόνασιν Διο|γέν(ης) Ἀρτεμιδώρου | Σε(λευκε)ῦς (ἀπ)ὸ Τίγριος ὁ (παρα)λαβῶν Ζή(νωνος) τὴν | (σχολή)ν.

4 Lucian. Macrob. 20. Διογένους δὲ ὁ Σελευκὸς ἀπὸ Τίγριος, Στωϊκὸς φιλόσοφος, ὁκτὼ καὶ ὀγδοήκοντα (scil. ἔτη ἔζησεν).

5 Plutarchus de Stoic. repugn. ep. 2. τίς οὖν μᾶλλον ἐν τῷ
20 σχολαστικῷ βίῳ τούτῳ κατεγήρασεν ἢ Χρύσιππος καὶ Κλεάνθης καὶ Διογένους καὶ Ζήνων καὶ Ἀντίπατρος; οἱ γε καὶ τὰς αὐτῶν κατέλιπον πατρίδας οὐδὲν ἐγκαλοῦντες, ἀλλ' ὅπως καθ' ἡσυχίαν καὶ ἐπὶ ζωστήριος σχολάζοντες καὶ φιλολογοῦντες διάγωσιν.

6 Cicero Cato maior 23. num postea Zenonem, Cleanthem aut
25 eum, quem vos etiam vidistis Romae, Diogenem Stoicum, coëgit in suis studiis obmutescere senectus? an in omnibus his studiorum agitatio vitae aequalis fuit?

7 Plutarchus de vita Catonis 22. ἤδη δὲ αὐτοῦ γέροντος γε-
νότος πρόεβεις Ἀθήνηθεν ἦλθον εἰς Ῥώμην οἱ περὶ Καρνεάδην τὸν
30 Ἀκαδημαϊκὸν καὶ Διογένη τὸν Στωϊκὸν φιλόσοφον, καταδίκην τινα

14 αὐτοῦ] scil. Zenonis Tarsensis, quem etiam in Epitoma Diogenis Laërtii sequitur. Cf. Plut. de fort. Alexandri I 5 p. 328 d Ζήνωνος, εἰ Διογένη τὸν Βαβυλώνιον ἐπεισε φιλοσοφεῖν.

παραιτησόμενοι τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων, ἣν ἐρήμην ὄφλον Ὀρωπίων μὲν διωξάντων, Σικωνίων δὲ καταψηφισαμένων, τμήμα ταλάντων πεντακοσίων ἔχουσαν. εὐθὺς οὖν οἱ φιλολογώτατοι τῶν νεανίσκων ἐπὶ τοὺς ἄνδρας ἴεντο καὶ συνῆσαν ἀκροώμενοι καὶ θαυμάζοντες αὐτούς.

8 Gellius Noct. Att. VI 14, 8. *Animadversa eadem tripartita varietas est in tribus philosophis, quos Athenienses Romam ad senatum legaverant impetratum, uti multam remitteret, quam fecerat is propter Oropi vastationem. Ea multa fuerat talentum fere quingentum. Erant isti philosophi Carneades ex Academia, Diogenes Stoicus, Critolaus Peripateticus. Et in senatum quidem introducti interprete usi sunt C. Acilio senatore; sed ante ipsi seorsum quisque ostentandi gratia magno conventu hominum dissertaverunt. Tum admirationi fuisse aiunt Rutilius et Polybius philosophorum trium sui cuiusque generis facundiam. „Violenta, inquit, et rapida Carneades dicebat, scita et teretia Critolaus, modesta Diogenes et sobria.“*

9 Cicero Acad. Pr. II 137. *Legi apud Clitomachum, cum Carneades et Stoicus Diogenes ad senatum in Capitolio starent, A. Albinum, qui tum P. Scipione [et] M. Marcello coss. praetor esset, — doctum sane hominem — iocantem dixisse Carneadi: „Ego tibi, Carneades, praetor esse non videor, quia sapiens non sum, nec haec urbs nec in ea civitas.“ Tum ille: „Huic Stoico non videris.“*

10 Cicero Tusc. disp. IV 5. *Quibus (scil. Laelio et Scipione) adolescentibus Stoicum Diogenem et Academicum Carneadem video ad senatum ab Atheniensibus missos esse legatos, qui cum rei publicae nullam unquam partem attigissent essetque eorum alter Cyrenaeus, alter Babylonius, numquam profecto scholis essent excitati neque ad illud munus electi, nisi in quibusdam principibus, temporibus illis, fuissent studia doctrinae.*

11 Ind. Stoic. Herc. col. LI. -χου τῆς Τρωάδος Ἀλεξανδρείας· Παναίτιος Νικαγόρου Ῥόδιος· Μνήσαρχος Ὀνησίμου Ἀθηναῖος· Δάσδα(νος) Ἀνδρομάχου Ἀθηναῖος· Ἀπολλόδω(ρος Σελευ)κεν(ς) ἀπὸ Τίγριος· Βόηθος Σιδώ(νιος)

Diogenes Laërt. VII 29. *Ζηνόδοτος ὁ Στωϊκός, Διογένους μαθητῆς (epigramma fecit in Zenonem Citiensem).*

Ps. Scymnus v. 10

τῶν Ἀττικῶν τις γνησίῳ τε φιλολόγῳ,
μεγυνὸς ἀκουστῆς Διογένους τοῦ Στωϊκοῦ,

19 et seclusit Baiter. 22 Stoico secludit Halmius. 30 Enumeratio discipulorum Diogenis Babylonii. 37 Apollodorum Atheniensem grammaticum intellegi certum est.

συνεσχολεκῶς δὲ πολλὸν Ἀριστάρχῳ χρόνον
συνετάξαι ἀπὸ τῆς Τρωϊκῆς ἀλώσεως
χρονογραφίαν στοιχοῦσαν ἄχρι τοῦ νῦν χρόνου.

12 Ind. Stoic. Herc. col. LII. θυ|γατρός υἱός· ἐγένετο | δὲ (κ)αὶ
5 Ἀρεοπαγίτης | οὗτος· Ἀπολλωνίδης | Σμυρναῖος· Χρῦσερμ(ος) | Ἀλε-
ξανδρεὺς τῆς πρὸς | Αἴγυπ(τον)· Διονύσιος | Κυρηναῖος. οὗτ(ος δὲ) |
καὶ γεω(μέ)τρης (ἦν ἄ)|ριστος, ὁ καὶ ἀντ(ι)γ(ράφ)ας | Δημητρίῳ τῷ
(ῥή)|τορι τῷ π(ρὸς τοὺς γεωμέτρως γράψαντι?)

13 Cicero Acad. Pr. II 98. *Cum aliquid huius modi inciderat,*
10 *sic ludere Carneades solebat: „si recte conclusi, teneo; sin vitiose, mi-*
nam Diogenes reddet.“ Ab eo enim Stoico dialecticam didicerat; haec
autem merces erat dialecticorum.

14 Cicero de fin. II 24. *Nec ille qui Diogenem Stoicum adu-*
lescens, post autem Panaetium audierat Laelius.

15 15 Cicero de fin. I 6. *Quid enim est a Chrysippo praetermissum*
in Stoicis? Legimus tamen Diogenem, Antipatrum.

Fragmenta.

16 Diog. Laërt. VII 39. Τριμερῆ φασι εἶναι τὸν κατὰ φιλο-
σοφίαν λόγον· εἶναι γὰρ αὐτοῦ τὸ μὲν τι φυσικόν, τὸ δὲ ἠθικόν, τὸ
20 δὲ λογικόν. οὕτω δὲ πρῶτος διείλε Ζήνων ὁ Κιτιεύς· — — καὶ
Διογένης ὁ Βαβυλώνιος.

I. Logica.

17 Diocles Magnes apud Diog. Laërt. VII 55. ἔστι δὲ φωνὴ ἀήρ
πεπληγμένος ἢ τὸ ἴδιον αἰσθητὸν ἀκοῆς, ὡς φησι Διογένης ὁ Βα-
25 βυλώνιος ἐν τῇ περὶ τῆς φωνῆς τέχνῃ. <καὶ> ζῶον μὲν ἔστι
φωνὴ ἀήρ ὑπὸ ὀσμῆς πεπληγμένος, ἀνθρώπου δὲ ἔστιν ἔναρθρος καὶ
ἀπὸ διανοίας ἐκπεπομένη, ὡς ὁ Διογένης φησίν, ἦτις ἀπὸ δεκα-
τεσσάρων ἐτῶν τελειοῦται.

18 Diocles Magnes apud Diog. Laërt. VII 55. καὶ σῶμα δ' ἔστιν
30 ἢ φωνὴ κατὰ τοὺς Στωϊκοὺς, ὡς φησιν Ἀρχέδημος — — καὶ Διο-
γένης καὶ Ἀντίπατρος· πᾶν γὰρ τὸ ποιοῦν σῶμά ἐστι· ποιεῖ δὲ ἢ
φωνὴ προσιοῦσα τοῖς ἀκούουσιν ἀπὸ τῶν φωνούντων.

19 Simplicius in Aristot. Phys. p. 426, 1 Diels. καὶ οἱ ἀέρα δὲ

5 Cuius discipuli hic enumerantur, dubium est; locus facit, ut de Diogene
Babylonio etiam hic cogitandum videatur, sed obstare videntur ipsa nomina
Apollonidis (Plut. Cat. 65) et Dionysii, qui primo a. Chr. saeculo fuerunt.

19 μέντοι B. || τὸ δὲ ἠθικόν τὸ δὲ λογικόν add. B² in mg. 25 καὶ addidi.

32 προσοῦσα BP.

πεπληγμένον τὴν φωνὴν ἀποδιδόντες, ὥσπερ Διογένης ὁ Βαβυλώνιος, ἀμαρτάνουσι. σῶμα γὰρ οὕτως ἔσται ἡ φωνή, εἴπερ ἐν γένει τῷ ἀέρι ἐστί, καὶ τὸ πεπονθός, τουτέστι τὸν πεπληγμένον ἀέρα, ἀντὶ τοῦ πάθους, ὅπερ ἐστὶν ἡ πληγή, ἀποδιδόασιν.

20 Diocles Magnes apud Diog. Laërt. VII 56. Λέξις δὲ ἐστὶ κατὰ τοὺς Στωϊκούς, ὡς φησὶν ὁ Διογένης, φωνὴ ἐγγράμματος, οἷον „ἡμέρα“.

λόγος δὲ ἐστὶ φωνὴ σημαντικὴ ἀπὸ διανοίας ἐκπεμπομένη, <οἷον „ἡμέρα ἐστὶ“>.

διάλεκτος δὲ ἐστὶ λέξις κεκαραγμένη ἐθνικῶς τε καὶ Ἑλληνι-¹⁰ κῶς· ἢ λέξις ποταπὴ, τουτέστι ποιὰ κατὰ διάλεκτον, οἷον κατὰ μὲν τὴν Ἀττιδα „θάλαττα“, κατὰ δὲ τὴν Ἰάδα „ἡμέρη“.

τῆς δὲ λέξεως στοιχεῖά ἐστὶ τὰ εἰκοσιτέσσαρα γράμματα. τρι-¹⁵ κῶς δὲ λέγεται τὸ γράμμα, <τό τε στοιχεῖον> ὃ τε χαρακτὴρ τοῦ στοιχείου καὶ τὸ ὄνομα, οἷον „ἄλφα“.

φωνήεντα δὲ ἐστὶ τῶν στοιχείων ἑπτὰ· α, ε, η, ι, ο, υ, ω.

ἄφωνα δὲ ἔξ· β, γ, δ, π, ρ, τ.

διαφέρει δὲ φωνὴ καὶ λέξις, ὅτι φωνὴ μὲν καὶ ὁ ἦχος ἐστὶ, λέξις δὲ τὸ ἐναρθρον μόνον.

λέξις δὲ λόγον διαφέρει, ὅτι λόγος ἀεὶ σημαντικὸς ἐστὶ, λέξις δὲ ²⁰ καὶ ἀσημαντος, ὡς ἡ „βλίττρι“, λόγος δὲ οὐδαμῶς.

διαφέρει δὲ καὶ τὸ λέγειν τοῦ προφέρεσθαι· προφέρονται μὲν γὰρ αἱ φωναί, λέγεται δὲ τὰ πράγματα, ἃ δὴ καὶ λεκτὰ τυγχάνει.

21 Diocles Magnes apud Diog. Laërt. VII 57. τοῦ δὲ λόγου ἐστὶ μέρη πέντε, ὡς φησὶ Διογένης τε ἐν τῷ περὶ φωνῆς καὶ ²⁵ Χρυσίππος· ὄνομα, προσηγορία, ῥῆμα, σύνδεσμος, ἄρθρον.

22 Diocles Magnes apud Diog. Laërt. VII 58. ἐστὶ δὲ προσ-
ηγορία μὲν, κατὰ τὸν Διογένην, μέρος λόγου σημαῖνον κοινὴν ποιότητα, οἷον „ἄνθρωπος“ „ἵππος“.

ὄνομα δὲ ἐστὶ μέρος λόγου δηλοῦν ἰδίαν ποιότητα, οἷον Διο-³⁰ γένης, Σωκράτης.

ῥῆμα δὲ ἐστὶ μέρος λόγου σημαῖνον ἀσύνθετον κατηγορημα, ὡς ὁ Διογένης, ἢ, ὡς τινες, στοιχεῖον λόγου ἄπρωτον σημαῖνόν τι συντακτὸν περὶ τινος ἢ τινῶν, οἷον „γράψω“ „λέγω“.

7 ἡμέρα Casaubonus, ἡμέρα ἐστὶ P, ἐστὶ comp. add. B¹. 9 οἷον ἡμέρα ἐστὶ add. Casaubonus. 12 //μέρη B¹. 14 τό τε στοιχεῖον om. BP, inseruit Meibomius. 15 οἷον α BP. 18 λέξις μὲν γὰρ ἄσημος γίνεται ὡς ἡ „βλίττρι“ (cet. om.) BP. 29 Cf. Bekker Anecd. p. 842 οἱ Στωϊκοὶ ὀνόματα μὲν τὰ κύρια ἔλεγον, τὰ δὲ προσηγορικὰ οὐκ ὀνόματα· καὶ φασὶν ὡς διάφορος ἡ κλίσις κνρίων καὶ προσηγοριῶν etc. 33 τινες] scil. Apollodorus cf. § 64 κατηγορημα—πράγμα συντακτὸν περὶ τινος ἢ τινῶν, ὡς οἱ περὶ Ἀπολλόδορον φασὶν.

σύνδεσμος δέ ἐστι μέρος λόγου ἄπρωτον, συνδοῦν τὰ μέρη τοῦ λόγου.

ἄρθρον δέ ἐστι στοιχείον λόγου πτωτικόν, διορίζον τὰ γένη τῶν ὀνομάτων καὶ τοὺς ἀριθμούς· οἷον „ὀ, ἦ, τό, οί, αί, τά“.

5 23 Diocles Magnes apud Diog. Laërt. VII 62. ἀμφιβολία δέ ἐστι λέξις δύο ἢ καὶ πλείονα πράγματα σημαίνουσα λεκτικῶς καὶ κυρίως καὶ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔθος, ὡσθ' ἅμα τινὰ πλείονα ἐκδέξασθαι κατὰ τὴν αὐτὴν λέξιν, οἷον „ἀύλητρις πέπτωκε“· δηλοῦται γὰρ δι' αὐτῆς τὸ μὲν τοιοῦτον „οἰκία τρις πέπτωκε“, τὸ δὲ τοιοῦτον „ἀύλητρια

10 πέπτωκε“.

24 Diocles Magnes apud Diog. Laërt. VII 59. ἀρεταὶ δὲ λόγου εἰσὶ πέντε. ἑλληνισμός, σαφήνεια, συντομία, πρόπον, κατασκευή. ἑλληνισμὸς μὲν οὖν ἐστι φράσις ἀδιάπτωτος ἐν τῇ τεχνικῇ καὶ μὴ εἰκαία συνηθεία.

15 σαφήνεια δέ ἐστι λέξις γνωρίμως παριστάσα τὸ νοούμενον.

συντομία δέ ἐστι λέξις αὐτὰ τὰ ἀναγκαῖα περιέχουσα πρὸς δι-
λωσιν τοῦ πράγματος.

πρόπον δέ ἐστι λέξις οἰκεία τῷ πράγματι.

κατασκευή δέ ἐστι λέξις ἐκπεφευγνία τὸν ιδιωτισμόν.

20 ὁ δὲ βαρβαρισμὸς, ἐκ τῶν κακίων, λέξις ἐστὶ παρὰ τὸ ἔθος τῶν εὐδοκιμούντων Ἑλλήνων.

σολοικισμὸς δέ ἐστι λόγος ἀκαταλλήλως συντεταγμένος.

25 25 Diocles Magnes apud Diog. Laërt. VII 60. γένος δέ ἐστι πλείονων καὶ ἀναφαιρέτων ἐννοημάτων σύλληψις, οἷον „ζῶον“· τοῦτο γὰρ περιείληφε τὰ κατὰ μέρος ζῶα.

ἐννόημα δέ ἐστι φάντασμα διανοίας, οὔτε τι ὄν οὔτε ποιόν, ὡσανεὶ δὲ τι ὄν καὶ ὡσανεὶ ποιόν· οἷον γίνεται ἀνατόπωμα ἵππου καὶ μὴ παρόντος.

30 εἶδος δέ ἐστι τὸ ὑπὸ γένους περιεχόμενον, ὡς ὑπὸ τοῦ ζῶου ὁ ἄνθρωπος περιέχεται.

γενικώτατον δέ ἐστὶν ὃ γένος ὄν γένος οὐκ ἔχει, οἷον τὸ ὄν.

εἰδικώτατον δέ ἐστὶν ὃ εἶδος ὄν εἶδος οὐκ ἔχει, ὡσπερ ὁ Σωκράτης.

3 διορίζων B. 4 ὁ τοῦ τῶ οἰ αἰ ἄ P. 6 δύο om. B¹ (suppl. B²). ||
ἐκτικῶς B. 7 ἔθος Menag. || τινὰ scripsi, τὰ libri. || ἐκδέξασθαι P. 8 τὴν
αὐτὴν scripsi, ταύτην τὴν BP. || δηλοῦ//ται B. 15 γνωρίμος B. || παριστάσα
BP. 19 ἐστὶ om. BP. 20 κακίων BP. 21 εὐδοκιμούντων Vossius, εὐδαι-
μονούντων libri. Haec quoque ex Diogenis Babylonii περὶ φωνῆς libro Dioclem
sumpsisse probabile est. 24 ἀναφαιρέτων vix sanum; ἀναφερέτων B; fortasse:
ἀναφερόντων. || ἐστὶν ἐννόημα οἷον BP (ἐστὶν ἐννόημα del. P²). 29 γένος BP
(-ους P¹). 31 ὄν γένος om. P, suppl. P¹. || οἷον τον P (del. P²) οἷον τὸ ὄν
τοῦ B. 32 ἰδικώτατον P, εἰδικώτατον (εἶδι in ras.) B.

διαίρεσις δέ ἐστι γένους ἢ εἰς τὰ προσεχῆ εἶδη τομῆ, οἷον „τῶν ζῴων τὰ μὲν ἐστὶ λογικά, τὰ δὲ ἄλογα.“

ἀντιδιαίρεσις δέ ἐστι γένους εἰς εἶδος τομῆ κατὰ τοῦναντίον, ὡς ἂν κατὰ ἀπόφασιν, οἷον „τῶν ὄντων τὰ μὲν ἐστὶν ἀγαθὰ, τὰ δ' οὐκ ἀγαθὰ.“

ὑποδιαίρεσις δέ ἐστι διαίρεσις ἐπὶ διαιρέσει, οἷον „τῶν ὄντων τὰ μὲν ἐστὶν ἀγαθὰ, τὰ δ' οὐκ ἀγαθὰ· καὶ τῶν οὐκ ἀγαθῶν τὰ μὲν ἐστὶ κακά, τὰ δὲ ἀδιάφορα.“

μερισμὸς δέ ἐστι γένους εἰς τόπους κατάταξις, ὡς ὁ Κρίνις· οἷον „τῶν ἀγαθῶν τὰ μὲν ἐστὶ περὶ ψυχῆν, τὰ δὲ περὶ σῶμα.“

26 Diocles Magnes apud Diog. Laërt. VII 71. τῶν δ' οὐκ ἀπλῶν ἀξιωματίων συνημμένον μὲν ἐστὶν, ὡς ὁ Χρῦσιππος ἐν ταῖς διαλεκτικαῖς φησὶ καὶ Διογένους ἐν τῇ διαλεκτικῇ τέχνῃ, τὸ συνεστὸς διὰ τοῦ „εἰ“ συναπτικοῦ συνδέσμου· ἐπαγγέλλεται δὲ ὁ σύνδεσμος οὗτος ἀκολουθεῖν τὸ δεύτερον τῷ πρώτῳ, οἷον „εἰ ἡμέρα ἐστὶ, 15 φῶς ἐστὶ.“

II. Physica.

27 Philo de incorrupt. mundi 15 p. 248 Bern. p. 25, 3 Cumont. (postquam de Boëtho et Panaetio Stoicis locutus est) λέγεται δὲ καὶ Διογένους ἠνίκα νέος ἦν συνεπιγραφάμενος τῷ δόγματι τῆς ἐκ- 20 πρῶσεως ὅψὲ τῆς ἡλικίας ἐνδοιάσας ἐπισχεῖν.

28 Aëtius II 32, 4 (DG p. 364^a 1) (τὸν μέγαν ἐνιαυτόν:) Ἡράκλειτος ἐκ μυθίων ὀκτακισχιλίων ἐνιαυτῶν ἡλικῶν. Διογένους ὁ 25 Στωϊκὸς ἐκ πέντε καὶ ἐξήκοντα καὶ τριακοσίων ἐνιαυτῶν τοσοῦτων, ὅσος ἦν ὁ καθ' Ἡράκλειτον ἐνιαυτός.

29 Galenus de Hipp. et Plat. dogm. II 5 p. 201 Mü. καὶ μὴν ὁ θαυμαζόμενος ὑπὸ τῶν Στωϊκῶν λόγος ὁ Ζήνωνος, ὃν καὶ πρῶτον ἀπάντων ἔγραψεν ἐν τῷ περὶ τοῦ τῆς ψυχῆς ἡγεμονικοῦ Διο- 30 γένους ὁ Βαβυλώνιος, — — εἴση δ' ἐναργέστερον, εἰ παραγράφαιμεν αὐτόν, ἔχει γὰρ ὧδε. „Φωνὴ διὰ φάρυγγος χωρεῖ. εἰ δὲ ἦν ἀπὸ τοῦ ἐγκεφάλου χωροῦσα, οὐκ ἂν διὰ φάρυγγος ἐχώρει. ὅθεν δὲ λόγος, καὶ φωνὴ ἐκεῖθεν χωρεῖ. λόγος δὲ ἀπὸ διανοίας χωρεῖ, ὡστ' οὐκ ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ ἐστὶν ἡ διάνοια.“ τὸν αὐτὸν δὲ τοῦτον λόγον Διογένους οὐ κατὰ τὴν αὐτὴν ἐρωτᾷ λέξιν, ἀλλ' ὧδε· „Ὅθεν ἐκπέμπεται ἡ φωνή, καὶ ἡ ἐναρθρος, οὐκοῦν καὶ ἡ σημαίνουσα ἐναρθρος 35 φωνὴ ἐκεῖθεν. τοῦτο δὲ ὁ λόγος. καὶ λόγος ἄρα ἐκεῖθεν ἐκπέμπεται, ὅθεν καὶ ἡ φωνή. ἡ δὲ φωνὴ οὐκ ἐκ τῶν κατὰ τὴν κεφαλὴν

6 ἐπιδιαίρεσις B ὑποδιαίρεσις, ὁ et o in litura P³. || ἐν παντί (pro ἐπὶ) B.
9 κρίνεις B. 12 Cf. Vol. II p. 68, 14. 13 συνεστὸς (vel -ὄς) BP. 14 εἰ
διὰ B. 36 ὁ λόγος C, ὁ om. MAB.

ἀπαντῶν δὲ πρὸς τὴν παραβολὴν Διογένους ὁ Βαβυλώνιος τὸ δευτέρῳ φησι λῆμμα τοῦ Ζήνωνος λόγου τοιοῦτον εἶναι τῇ δυνάμει „τοὺς δὲ μὴ πεφυκότας εἶναι οὐκ ἂν τις εὐλόγως τιμῶη.“ τοιοῦτου γὰρ λαμβανομένου δῆλον ὡς πεφύκασιν εἶναι θεοί. εἰ δὲ τοῦτο, καὶ εἰσὶν ἤδη. εἰ γὰρ ἄπαξ ποτὲ ἦσαν, καὶ νῦν εἰσὶν, ὥσπερ εἰ ἄτομοι ἦσαν, καὶ νῦν εἰσὶν. ἀφθαρτα γὰρ καὶ ἀγέννητα τὰ τοιαῦτά ἐστι κατὰ τὴν ἔννοιαν τῶν σωματίων· διὸ καὶ κατὰ ἀκόλουθον ἐπιφορὰν συνάξει ὁ λόγος· οἱ δὲ γε σοφοὶ οὐκ ἐπεὶ πεφύκασιν εἶναι, ἤδη καὶ εἰσὶν.

33 Philodemus de pietate 15 (DG p. 548^b 14). Δ(ι)ογένους δ' ὁ Βαβυλώνιος ἐν τῷ περὶ τῆς Ἀθηνᾶς τ(ὸ)ν κ(όσ)μον γράφει 10 τῷ Δ(ι) τ(ὸ)ν αὐτὸν ὑπάρ(χει)ν ἢ περιέχε(ι)ν τὸν Δία κ(αθ)άπε(ρ) ἄνθρωπ(ον) ψ(υ)χ(ή)ν· καὶ τὸν ἥλιον μ(έν) Ἀπόλλ(ω), τ(ὴ)ν δ(ε) σελήνην Ἄρ(τ)εμ(ι)ν· καὶ π(αι)δ(αριῶ)δες εἰν(αι) θε(ο)ὺς ἀ(ν)θρωποε(ι)δεις λέγειν καὶ ἀδύνατον. (εἰ)ν(αι) τε τοῦ Διὸς τὸ μὲν εἰς τὴν θάλατταν διατετα(κ)ὸς Ποσειδῶνα, τὸ δ' εἰς (τ)ὸν ἄερα Ἥραν, καθάπερ 15 κ(αὶ) τὸν Πλά(τω)να λέγειν, ὡς(τ' ἐ)άν πολλὰκις „ἀήρ“ (λ)έγη τις εἶρῃ „Ἡ(ρα)“, τὸ δ' εἰς τὸν ἀ(ἰθ)έρα Ἀθηνᾶν· τοῦτο γὰρ λέ(γε)σθαι τὸ „ἐκ τῆς (κεφα)λῆς“ καὶ „Ζεὺς ἄρρη Ζεὺς θῆλυς“. τινὰς δὲ τῶν Στωϊκῶν φάσκειν, ὅτι τὸ ἡγεμονικὸν ἐν τῇ κ(ε)φαλῇ· φρόνησιν γὰρ(ρ) εἶναι, διὸ καὶ Μῆτιν καλεῖσθαι· Χρυσίππον δ' ἐν τῷ στή(θ)ει τὸ 20 ἡγεμονικὸν (εἶ)ναι κάκει τῇ(ν) Ἀθ(η)νᾶν γεγυμένα(ι) φρόνησιν οὔσαν, τῷ (θ)ὲ τ(ῆ)ν φωνὴν ἐκ τῆς (κ)εφαλῆς ἐκκρίνεσθαι (λέ)γειν ἐκ τῆς (κ)εφα(λ)ῆς, ὑπὸ δὲ Ἡ(φ)αῖσ(του) δι(ό)τι τ(έ)χνη(ι) γ(ι)νεθ' ἢ φρόνησις, καὶ Ἀθηνᾶν μὲν ο(ἰ)ον Ἀθ(ρη)νᾶν εἰρησθαι, (Τριτω)νίδα δὲ καὶ Τρ(ι)τογένειαν διὰ τὸ τὴν φρόνησιν ἐκ τριῶν συνεστηκέναι λόγων, τῶ(ν) 25 φ(υ)σικῶ(ν) καὶ τῶ(ν) ἠ(θ)ικῶ(ν) καὶ τῶν λογικῶν. καὶ τὰς ἄλλας δ' αὐτῆς προσηγρο(ί)ας καὶ τὰ φορήματα μάλα καταχρύσως τῇ φρο- νήσει συννοικεοί.

34 Cicero de nat. deor. I 41. quem (scil. Chrysippum) Diogenes Babylonius consequens in eo libro qui inscribitur „de Minerva“, 30 partum Iovis ortumque virginis ad physiologiam traducens diiungit a fabula.

35 Cicero de divin. I 6. Quem (scil. Chrysippum) subsequens unum librum Babylonius Diogenes edidit, eius auditor (scil. περὶ 35 μαντικῆς).

36 Cicero de divin. II 90. Quibus (scil. Chaldaeis) etiam Diogenes Stoicus concedit aliquid, ut praedicere possint dumtaxat, qualis quisque natura et ad quam quisque maxime rem aptus futurus sit; cetera quae profiteantur, negat ullo modo posse sciri; etenim geminorum

formas esse similis, vitam atque fortunam plerumque disparem. Procles et Eurysthenes, Lacedaemoniorum reges, gemini fratres fuerunt. At ii nec totidem annos vixerunt; anno enim Procli vita brevior fuit; multumque is fratri rerum gestarum gloria praestitit. 91. *At ego id ipsum, quod vir optumus Diogenes Chaldaeis quasi quadam praevaricatione concedit, nego posse intellegi.*

37 Cicero de divin. I 84. *Hac ratione et Chrysippus et Diogenes et Antipater utitur* (Chrys. fr. phys. n. 1192 Vol. II p. 342, 27).

III. Ethica.

10 38 Diog. Laërt. VII 84. τὸ δὲ ἠθικὸν μέρος τῆς φιλοσοφίας διαιροῦσιν (ipsam partitionem vide III p. 3, 1). καὶ οὕτω δ' ὑποδιαιροῦσιν οἱ περὶ Χρυσίππου — — καὶ Διογένην etc.

39 Arrianus Epict. dissert. II 19, 13. „τῶν ὄντων τὰ μὲν ἐστὶν ἀγαθὰ, τὰ δὲ κακὰ, τὰ δ' ἀδιάφορα. ἀγαθὰ μὲν οὖν αἱ ἀρεταὶ καὶ 15 τὰ μετέχοντα αὐτῶν, κακὰ δὲ κακίαι καὶ τὰ μετέχοντα κακίας, ἀδιάφορα δὲ τὰ μεταξὺ τούτων, πλοῦτος, ὑγίεια, ζωὴ, θάνατος, ἡδονή, πόνος.“ πόθεν οἶδας; „Ἑλλάνικος λέγει ἐν τοῖς Αἰγυπτιακοῖς.“ τί γὰρ διαφέρει τοῦτο εἰπεῖν ἢ ὅτι Διογένης ἐν τῇ ἠθικῇ ἢ Χρυσίππος ἢ Κλεάνθης. Cf. II 9, 15.

20 40 Cicero de finibus III 33. *Bonum autem — etiam definitione explicatur. Sed eorum definitiones paulum oppido inter se differunt et tamen eodem spectant. Ego assentior Diogeni, qui bonum definierit id, quod esset natura absolutum. Id autem sequens illud etiam quod prodesset (ὠφέλημα enim sic appellemus) motum aut statum esse dixit* 25 *e natura absoluto.*

41 Cicero de finibus III 49. *Divitias autem Diogenes censet non eam modo vim habere, ut quasi duces sint ad voluptatem et ad valetudinem bonam, sed etiam uti ea contineant; non idem facere eas in virtute neque in ceteris artibus, ad quas esse dux pecunia potest, continere autem non potest; itaque si voluptas aut si bona valetudo sit in bonis, divitias quoque in bonis esse ponendas, at si sapientia bonum sit, non sequi ut etiam divitias bonum esse dicamus. Neque ab ulla re, quae non sit in bonis, id quod sit in bonis contineri potest, ob eamque causam, quia cognitiones comprehensionesque rerum, e quibus efficiuntur 35 artes, appetitionem movent, cum divitiae non sint in bonis, nulla ars divitiis contineri potest.* 50. *Quod si de artibus concedamus, virtutis tamen non sit eadem ratio, propterea quod haec plurimae commentationis et exercitationis indigeat, quod idem in artibus non sit, et quod vir-*

tus stabilitatem, firmitatem, constantiam totius vitae complectatur, nec haec eadem in artibus esse videamus.

42 Cicero de finibus III 57. *De bona autem fama (quam enim appellant εὐδοξίαν, aptius est bonam famam hoc loco appellare quam gloriam) Chrysippus quidem et Diogenes detracta utilitate ne digitum 5 quidem eius causa porrigendum esse dicebant.*

43 Eriphanus adv. haeres. III 40 (DG p. 593, 5). *Διογένης ὁ Βαβυλώνιος ἔλεγε τὰ σύμπαντα συνίστασθαι ἐξ ἡδονῆς.*

44 Stobaeus ecl. II 75, 11 W. τὸ δὲ τέλος ὁ μὲν Ζήνων οὕτως ἀπέδωκε „τὸ ὁμολογουμένως ζῆν“ — — οἱ δὲ μετὰ τοῦτον προσ- 10 διαρθροῦντες οὕτως ἐξέφερον — — Διογένης δὲ „εὐλογιστεῖν ἐν τῇ τῶν κατὰ φύσιν ἐκλογῇ καὶ ἀπεκλογῇ.“

45 Diog. Laërt. VII 88 (antecessit Zenonis, Cleanthis, Chrysippi de fine bonorum explicatio). ὁ μὲν οὖν Διογένης τέλος φησὶ φη- 15 τῶς τὸ εὐλογιστεῖν ἐν τῇ τῶν κατὰ φύσιν ἐκλογῇ.

46 Clemens Alex. Stromat. II 21 p. 179 Sylb., I p. 497 Pott. <Διογένης δὲ ὁ Βαβυλώνιος τὸ τέλος> ἐν τῷ εὐλογιστεῖν [δ] ἐν τῇ τῶν κατὰ φύσιν ἐκλογῇ κείσθαι ὑπελάμβανεν.

47 Stobaeus ecl. II 84, 4 W. Τὴν δὲ δόξιν φησὶν ὁ Διογένης κρείσιν εἶναι, ἐφ' ὅσον κατὰ φύσιν ἐστὶν ἢ ἐφ' ὅσον χρεῖαν τῇ φύσει 20 παρέχεται. Τὸ δὲ „δοκιμαστοῦ“, οὐχ ὡς λέγεται τὰ πράγματα δοκιμαστὰ παραλαμβάνεσθαι, ἀλλ' ὡς δοκιμαστήν φαμεν εἶναι τὸν τὰ πράγματα δοκιμάζοντα· τῆς οὖν ἀμοιβῆς τὸν τοιοῦτόν φησι δοκιμαστήν εἶναι. Καὶ ταύτας μὲν τὰς δύο ἀξίας καθ' ἃς λέγομέν τινα τῇ ἀξίᾳ προῆχθαι, τρίτην δὲ φησὶν εἶναι, καθ' ἣν φαμεν ἀξιώμα τινα ἔχειν 25 καὶ ἀξίαν, ἣπερ περὶ ἀδιάφορα οὐ γίνεται, ἀλλὰ περὶ μόναι τὰ σπουδαῖα. Χρησθαι δ' ἡμᾶς φησὶν ἐνίοτε τῷ ὀνόματι τῆς ἀξίας ἀντὶ τοῦ ἐπιβάλλοντος· ὡς ἐν τῷ τῆς δικαιοσύνης ὄρω παρελήπται, ὅταν λέγεται εἶναι „ἕξις ἀπονεμητικῆ τοῦ κατ' ἀξίαν ἐκάστω“. ἔστι γὰρ οἶον 30 τοῦ ἐπιβάλλοντος ἐκάστω.

48 Stobaeus ecl. II 64, 13 W. Διττῶς δὲ φησὶν ὁ Διογένης λέγεσθαι τὰ δι' αὐτὰ αἰρετά, <τὰ> καὶ τελικῶς αἰρετά, ὡς ἔχει τὰ ἐν τῇ προειρημένῃ διαιρέσει κατατεταγμένα, τὰ δὲ ὅσα ἐν αὐτοῖς ἔχει τὴν αἰτίαν τοῦ αἰρετά εἶναι, ὅπερ παντὶ ἀγαθῷ ὑπάρχει.

49 Cicero de officiis III 50. *Sed incidunt, ut supra dixi, saepe 35*

7 Inepta referre Epiphanium apparet. 11 εὐλογιστίαν libri, corr. Davi-
sius. 15 εὐλογεῖν B¹ (εὐλογιστεῖν B²). 17 Diogenis nomen supplendum esse
docet loci Stobaeani comparatio. 21 δοκιμαστοῦ Meineke, δοκιμαστοῦν P,
δοκιμαστικόν F. 22 δοκιμαστήν Heeren, δοκιμαστοῦν libri. 23 φησὶ Wachsm.,
φασὶ libri. 24 τινα Heeren, τινες libri. 25 φησὶν F φασὶν P. || τινα
Heeren, τινες libri. 32 τὰ add. Wachsm. 33 ad ea quae antecedunt apud
Stobaeum hoc non pertinet.

causae, cum repugnare utilitas honestati videatur, ut animadvertendum sit, repugnetne plane an possit cum honestate coniungi. — 51. In huius modi causis aliud Diogeni Babylonio videri solet, magno et gravi Stoico, aliud Antipatro — Antipatro omnia patefacienda, ut ne quid
 5 omnino, quod venditor norit, emptor ignoret, Diogeni venditorem, quatenus iure civili constitutum sit, dicere vitia oportere, cetera sine insidiis agere et, quoniam vendat, velle quam optime vendere. „Adveni, exposui, vendo meum non plaris quam ceteri, fortasse etiam minoris, cum maior est copia. Cui fit iniuria?“ — 52. Exoritur Antipatri ratio ex altera
 10 parte (cf. Antip. fr.). Respondebit Diogenes fortasse sic: „Aliud est celare, aliud tacere; neque ego nunc te celo, si tibi non dico, quae natura deorum sit, qui sit finis bonorum, quae tibi plus prodessent cognita quam tritici vilitas; sed non, quicquid tibi audire utile est, idem mihi dicere necesse est.“ „Immo vero, inquiet ille, necesse est, siquidem me-
 15 ministi esse inter homines natura coniunctam societatem.“ „Memini, inquiet ille, sed num illa societas talis est, ut nihil suum cuiusque sit? Quod si ita est, ne vendendum quidem quicquam est, sed donandum.“
 — — 55. Diogenes contra: „Num te emere coëgit, qui ne hortatus quidem est? Ille, quod non placebat, proscripsit, tu, quod placebat, emisti.
 20 Quodsi, qui proscribunt villam bonam beneque aedificatam, non existimantur fefellisse, etiamsi illa nec bona est nec aedificata ratione, multo minus, qui domum non laudarunt. Ubi enim iudicium emptoris est, ibi fraus venditoris quae potest esse? Sin autem dictum non omne praestandum est, quod dictum non est, id praestandum putas? Quid vero
 25 est stultius, quam venditorem eius rei, quam vendat, vitia narrare? quid autem tam absurdum, quam si domini iussu ita praeco praedicet: „Domum pestilentem vendo.“

50 Seneca de ira III 38, 1. Contumeliam tibi fecit aliquis: numquid maiorem quam Diogeni philosopho Stoico, cui de ira cum maxime disserenti adulescens protervus inspuit? Tulit hoc ille leniter et sapienter: „non quidem, inquit, irascor, sed dubito tamen, an oporteat irasci.“

51 Quintilianus Instit. orat. I 1, 8. de paedagogis hoc amplius, ut aut sint eruditi plene — — aut se non esse eruditos sciant. — —
 35 nec minus error eorum nocet moribus; si quidem Leonides, Alexandri paedagogus, ut a Babylonio Diogene traditur, quibusdam eum vitiis imbuat, quae robustum quoque et iam maximum regem ab illa institutione puerili sunt persecuta.

52 Athenaeus IV 168e. Διογένης δ' ὁ Βαβυλώνιος ἐν τοῖς
 40 περὶ Εὐγενείας „τὸν Φωκίωνος νόον, φησί, Φῶκον οὐκ ἦν ὃς οὐκ ἐμίσει Ἀθηναίων. καὶ ὁπότε ἀπαντήσῃε τις αὐτῷ ἔλεγεν ὃ κατα-

σχύνας τὸ γένος? πάντα γὰρ ἀνάλωσε τὰ πατρῶα εἰς ἀσωτίαν καὶ μετὰ ταῦτα ἐκολάκευε τὸν ἐπὶ τῆς Μουνιχίας· ἐφ' ᾧ πάλιν ὑπὸ πάντων ἐπεφθάπιζετο. ἐπιδόσεων δέ ποτε γινομένων παρελθῶν καὶ αὐτὸς εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἔφη 'ἐπιδίδωμι κἀγώ', καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ὁμοθυμαδὸν ἀνεβόησαν 'εἰς ἀκολασίαν'. ἦν δ' ὁ Φῶκος καὶ φιλοπότης. νι-⁵ κήσαντος γοῦν αὐτοῦ ἵπποις Παναθηναῖα ὡς ὁ πατήρ εἰστία τοὺς ἐταίρους, συνελθόντων εἰς τὸ δεῖπνον λαμπρὰ μὲν ἦν ἡ παρασκευὴ καὶ τοῖς εἰσιούσι προσεφέροντο ποδονιπτῆρες οἴνου δι' ἀρωμάτων. οὗς ἰδὼν ὁ πατήρ καλέσας τὸν Φῶκον 'οὐ παύσεις, ἔφη, τὸν ἐταῖρον διαφθεῖροντά σου τὴν νίκην';

53 Athenaeus XII 526c. Θεόπομπος δ' ἐν πεντεκαιδεκάτῃ Ἱστοριῶν χιλίους φησὶν ἄνδρας αὐτῶν (scil. τῶν Κολοφωνίων) ἀλουργεῖς φοροῦντας στολὰς ἀστυπολεῖν· ὃ δὴ καὶ βασιλεῦσιν σπάνιον τότε ἦν καὶ περισπούδαστον. ἰσοστάσιος γὰρ ἦν ἡ πορφύρα πρὸς ἄργυρον ἐξεταζομένη. τοιγαροῦν διὰ τὴν τοιαύτην ἀγωγὴν ἐν τυραννίδι καὶ¹⁵ στάσεσι γενόμενοι αὐτῇ πατρίδι διεφθάρησαν. ταῦτα εἰρηκεν περὶ αὐτῶν καὶ Διογένης ὁ Βαβυλώνιος ἐν τῷ πρώτῳ τῶν Νόμων.

Libri περὶ μουσικῆς reliquiae.

54 Philodemus de musica p. 5 Kemke. καὶ ἐν ὀλίγοις (μ)ὲν κνρίων γίνεσθαι τὰς μελέτας τῶν (κα)τὰ τὰς ἀρετάς. ἀναγκαῖ(ον γ)ὰρ²⁰ ἐν τοῖς ἐλάττοσιν καὶ τοῖς ὁμοίοις ὡς(πε)ρ στοιχει(οῦσθαι· καὶ τοῦτο συ)μβαίνειν (διὰ τῆς μουσικῆς).

55 Philodemus de musica p. 6 Kemke. (πάντων τὰ μέλη αὐτῆς τὰ μὲν καλὰ καὶ σώφρονα καὶ ἀ)ν(δ)ρεῖα, τ(ἀ) δ(ὲ) δειλὰ κα(λ) ἀκόλαστα καὶ ὄλ(ως) α(λ)ίσχρὰ προσαγορευόντων, ὡς συνεπιφερούσης τὰς²⁵ τοιαύτας διαθέσεις. οὐ γὰρ ἂν ἴσως οὐδ' ἐφαίνοντο μὴ οὔσαι γε κα(τ') ἀλήθειαν. οὐδ' ἰατρικώτερον γοῦν φαίνεσθαι μὴ (ῶ)ντων ἰατρικῶν, οὐδ' ἰππικώτερον μὴ (ῶ)ντων ἰππικῶν.

56 Philodemus de musica p. 7 ed. Kemke. αὐτὴν δὲ καθ' ἑαντὴν (τὴν σύ)νεσιν τοῦ τε (ἀ)ρ(μονικοῦ) καὶ τοῦ ῥυθμ(ικοῦ) ὁμολογῶν³⁰ εἶναι (πρὸς τὴν παι)δείαν χρήσιμον.

ibidem paulo post: καὶ τὴν ἔξ(ι)ν ποι(ή)σειν ἀρμ)ονικωτάτην καὶ (ῥυθμικω)τάτην· ἐπιζητή(σαντος) δέ τινος, πότερον οἷσ(εταί τιν)ας

6 Παναθηναῖοις A. corr. Nauck. Cf. Plut. Phoc. 20. 13 δ δὴ Coraēs, ὅθεν AE. 19 fragmentum et originis dubiae neque sententiae clarae, quod tamen probabile sit ad Diogenem referendum esse, omittere nolui, inde a στοιχειοῦσθαι ipse supplevi. 20 an κνρίως? 23 Sententia ut intellegatur haec fere antecessisse sumendum est: φαίνεσθαι δὲ τῶν τῆς μουσικῆς ἀρμονικῶν τὰς μὲν σωφρονικὰς καὶ ἀνδρείας μᾶλλον, τὰς δὲ φορτικωτέρας etc. 27 ὄντων bis scripsi, τι τῶν Kemke. 30 τὴν scripsi, διὰ Kemke. 32 καὶ τὴν—ῥυθμικωτάτην suppl. Gomp.

ἀρετὰς ἢ τίνας ἢ (μουσική), προάγει Δάμωνα τὸν μουσικὸν (τὰ ὅμοια) σχεδὸν οἰεσθαι. λέγοντα γὰρ αὐτόν, προσήκειν (ἔδοντ)α καὶ καθαρίζον(τα τὸν) παιδα μὴ μόνον etc.

57 Philodemus de musica p. 8 ed. Kemke. (τὸ) δὲ κα(λῶς καὶ) 5
χρησίμως κινεῖσθαι τε καὶ ἠρεμεῖν τῷ σώματι τῆς (γυ)μναστικῆς, καὶ
τὰς ἐπὶ τούτων τεταγμένας αἰσθήσεις κριτικὰς ποιεῖν· ὑπὸ δὲ τῆς
γραφικῆς τὴν ὄψιν διδάσκεσθαι καλῶς κρίνειν πολλὰ τῶν ὄρατῶν·
τῆς δὲ μουσικῆς τὸ μὲν ἀναγκαῖον ἦ(ττον) τούτων ἔχειν (δοκού-
σης) etc.

10 58 Philodemus de musica p. 8 Kemke (refert Diogenis Baby-
lonii de musica opiniones). τὰ κατὰ τὰς ὁ(ρὰς) καὶ τὰ μ(ε)θ' (ἡ)δο-
νῆς καὶ (λύ)πης ἐντυγ(χάνοντα) κοινῶς, ἐπειδὴ τῶν οἰκείων δ(ιαθέσ)εων
οὐκ ἔξωθεν ἀλλ' ἐ(ν) ἡμῖν ἔχομεν τὰς αἰτίας· (τῶν) δὲ κοινῶν εἶναι
τι καὶ (τὴν) μουσικὴν· πάντας γὰρ Ἑλληνὰς τε καὶ βαρβάρου(ς) αὐ(τῆ)
15 ᾠ(σ)θῆσαι καὶ κατὰ (πᾶ)σαν, ὡς εἰπεῖν, ἡλικίαν· (ἤδη) γὰρ πρὸ τοῦ
λογισμὸν ἔ(χειν) καὶ σύνεσιν ἄπτεσθαι(τὴν) μουσικὴν δύναμιν (παι-
δικῆς) ἡστίως (οὖν) ψυχῆς) etc.

59 Philodemus de musica p. 9 Kemke. νόμον θε(ῖ)σιν, πά(ν-
τας) αὐτῆ(ν) χρῆσ(θαι) καὶ μη(δέ)ν(α) (και)νοτομεῖν, τὴν δὲ ν(ῶν) ἐπι(ο)-
20 λ(ά)ξουσιν διάθεσιν ἀπ' αὐτῆς ἀφροσυνέειναι. καὶ τοὺς) δειθυραμ-
βικοὺς δὲ τρόπ(ο)υς εἴ τις συγκρίναι, τὸν τε κατὰ Πίνδαρον καὶ τὸν
κατὰ Φιλόξενον, μεγάλην εὐρεθῆσεσθαι τὴν διαφορὰν τῶν ἐπιφαινο-
μένων ἡθῶν, τὸν δ' αὐτόν εἶναι λόγον καὶ περὶ τῶν ἄλλων τρόπων
(ὁπο)ίων δή τινων. v. 20 χρῶμα.

25 60 Philodemus de musica p. 10 Kemke. -χρόνον, καταρξαμέ(νων)
τῶν Μαντινέων τε καὶ Λα(κε)δαμονίων (καὶ) Πε(λ)λα(ν)έων· παρὰ
τούτοις γὰρ κα(ὶ) πρ(ώ)τοις καὶ μάλιστα τὴν ἀκριβεστάτην ἐπιμέ(λειαν)
γενέσθαι τῶν τοι(ούτων) ἐπιτηδευμάτων (καὶ) τῆς) ἄλλης μουσικῆς.

ibidem. τοιαύτης δ' οὖν (γενομ)ένης ἀγωγῆς καὶ (συνα)θροίζο-
30 μένης πολ(λῆς) καὶ γενναίας σπου(δῆς) οὕτως ὥστε καὶ οἰκει(ωθῆ)ν(α)ί
τε καὶ ἔψασθαι . . . εως τὴν τοιαύτην (ἀ)γωγί)ν, οὐκέτι καταλείπει
χώραν τοῖς ἐναντιωθε(ῖ)σιν, οὐχ ὑπάρξειν τὸ παραδεχόμενον (ἐνε)κα
τῶν ἔθῶν τε (καὶ) θε(μ)άτων etc.

61 Philodemus de musica p. 11 Kemke. συ(νωμο)λογ(η)κέναι δ'
35 αὐτῷ, τὰ με(ν) αὐ(το)φροῦς αἰσθήσεως δε(ῖ)σθαι, τὰ δ' ἐπιστημονικῆς,
τὰ (θ)εσμὰ μὲν καὶ τὰ (ψ)υχρὰ τ(ῆς) αὐ(το)φροῦς, τὸ δ' ἠρμοσμέν(ον)
καὶ ἀνάρμοστον τῆς ἐπ(ιστ)ημονικῆς· (ἐ)τέραν δὲ τῆ(ν) τοι(αύτη) συ(ν-

2 λέγοντα Brinckmann. 4 initium suppl. Gomp. 8 ἦττον supplevi.

11 Irae et voluptatis et aegritudinis sensus omnium hominum communis item-
que musica ad omnes pertinet. 23 λόγον scripsi, τ. οπον pag. 24 ὁποίων
δή τινων scripsi. 31 fortasse: φύσεως. 32 an ταῖς ἐναντιώσεσιν?

εξευγμένη(ν κα)ὶ παρακολουθοῦσαν ὡς (ἐπὶ τὸ) πολὺ, δι' ἧς δεχόμεθα (τὴν) παρεπομένην [ἡδον(ήν)] ἐκ(ά)στῳ τῶν αἰσθητῶν (ἡδον)ήν τε (καὶ λύ)πην, οὐσαν (οὐ πᾶσι) τὴν αὐτήν. οὐ γὰρ ἂν (ἀνα)μειχθῶσιν δύο αἰσθήσεις, (περὶ) μὲν τὸ ὑπο(κ)εῖ(μ)ενον συμ(φ)ωνεῖ(ν), οἷον ὅτι . . ηγον ἢ α(ὐστ)ηρόν, περὶ δὲ τὴν (π)αραπ(ο)μένην ἡδονήν (τ)ε καὶ λ(ύ)πην) 5 διαφωνεῖν (ἐν)α(ρ)γῶς).

Contra haec disputat Philodemus lib. IV p. 62 sq. Kemke: κᾱτα ποι(ον) τὸ ὑ(πὸ ἄλ)λ(η)ς δυνάμεως περὶ τὴν αἰσθησιν καταλαμβάνεσθ(α)ι τὰς ποιότητας ὧν ἀντιλαμβάνονται, καὶ τὰς ἡδ(ον)ὰς καὶ ὀχλήσεις τὰς (ἀ)π' αὐτῶν, τῆς μὲν αὐτοφουῶς, τῆς δ' ἐπιστημονι(κῆ)ς· 10 ὑ(πὸ γ)ὰρ αὐτοφουῶς καὶ (ἀλ)όγου κρείνετα(ι δυνάμεως ἢ ποι)ότης αὐτῆ κα(θ' αὐτήν· ὑπὸ δ' ἐπ)ιστημονι(κῆς τὸ πρὸς ἡμᾶς ἀπ' ἐκεί)νου μάλλον; ο(ὐ μα)χόμενον τ(οῖς ἐναρ)γέσιν (καὶ διεψευσμέν)ον προ(χ)ειρότα(τα; κα)τὰ λόγον δ(ε) καὶ τὸ (ἐπὶ τούτῳ ὅμοι)ον, ὃ φησιν ἐναρ(γ)ῆς εἶνα(ι, εἰλη)πται· <αῖ> παραπ(λή)σιοι γὰρ(ο) αἰσθ(ή)σεις κατὰ τ(ή)ν 15 διάθ(ε)σιν οὐ(χ) ὅτι μὲν (αὐστ)ηρόν τὸ ὑ(ποκ)εῖ(μ)ενον ὁμολογοῦσ(ιν, εἰ δ' ὀχλη)ρῶς ἢ ἐπιτερωῶς (ἐχ)ει διαφωνοῦσιν, ἀλλὰ τὴν αὐτὴν ποιοῦνται κρίσιν. καὶ ἐπὶ μὲν γε τούτῳ(ν) παρὰ τινος προδιαθέσεις ἐνδέχεται παραλλαττούσας συμβαίνειν ἐπαισθήσεις, ἐπὶ δὲ τῶν ἀκοῶν οὐδ' ἔστιν ὅλως διαφορὰ τις, ἀλλὰ πᾶσαι τὰς ὁμοίας τῶν ὁμ(οί)ων 20 μελῶν ἀντι(λήψ)εις ποιοῦνται καὶ τὰς ἡδονὰς παραπλησίους ἀπολαμβάνουσιν, ὥστε καὶ τῆς ἐναρ(ο)μονίου καὶ τῆς χρωματικῆς διαφέρονται (ο)ὐ κατὰ τὴν ἄλογον ἐπα(ίσ)θησιν ἀλλὰ κατὰ τὰς δό(ξ)ας), οἱ μὲν, ὥσπερ οἱ τούτῳ (π)αραπλήσ(ιοι), τὴν μ(έν) φά(σ)κοντες εἶναι σεμνήν κα(ι γεν)ναίαν καὶ (ἀπ)λήν καὶ (καθ)αρὰν, τὴν (δ' ἄ)νευδρον (καὶ 25 φορ)τικὴν κα(ὶ) ἀνελεύθερον. οἱ δὲ — οἱ δὲ — τὰ δ' ἀνά(λ)ο(γ)α καὶ ἐπὶ τῶν θνητῶν (κ)α(ὶ) μελοποιῶν· καὶ (π)ρό(δηλόν) ἔστιν ὡς ἡ μουσική, κἂν (ἢ) πολνε(ι)δεστιάτη κα(θ' ἅπαν) διαφορὰ ἄλ(ω)ι προσοῦσα (αὐ)τῆ, τῶν (ἢ)θῶν ἐ(μ)φ(ά)σεις οὐδέποτε (πο)ιήσε(ι οὐδ' ἄλλων | ἄλ)ως κατὰ τὴν διάθ(ε)σιν τὰς | ἀκοὰς κινήσει) ἕτε ἀπαρα(λ)λάκτου(ς 30 κ)αθεστῶσας. καὶ διὰ τοῦ(το) ζητῶν μουσικὸς τὴν τοιαύτην σύνεσιν, ἢ δυνήσεται διαγινώσκειν, αἱ ποῖαι τῶν αἰσθήσεων πῶς διατεθήσονται, τῶν ἀνυπάρκτων ἐπιστήμην ζητεῖ καὶ τ(ὰ) πρὸς τοῦτο κενῶς παραδίδωσιν.

62 Philodemus de musica p. 12 Kemke. (δύνασθαι γὰρ τὴν μου- 35 σικὴν ἀκίνητον ψυχὴν καὶ ἡσυχάζουσαν ἐγείρειν καὶ ἄρ)εῖν εἰς τοιαύτην διάθ(ε)σιν οἶ)αν αὐτῆ κινήθῆναι (κατὰ φύ)σιν ἔστιν ὑπὸ τῆς

1 δεχόμεθα scripsi, LOKOMEN pap. 2 ἡδονήν seclusi, errore bis scriptum. 3 οὐ πᾶσι supplevi. || ΟΥΠΠΑΡΑΝ . . . ΜΕΙΧΘΕΙΣΙΝ pap. 4 fortasse: πικρόν. 6 ἐναργῶς addidi. 8 Λ. Ο pap. 11 ΕΤΗC pap. 12 ΑΥΤΗC pap. 16 ΝΗΡΟΝ pap. 36 ΤΙΝ pap. 37 διάθ(ε)σιν contra sententiam

προ(σηκού)σης μελωδίας· ἐπεὶ ο(ὐ πάν)τες ὁμοίως κινηθήσ(ονται) πρὸς τῆς αὐτῆς· ἢ τοῦ(ναντί)ον ἐξ ἀττούσης τε καὶ (φερο)μένης πρὸς (ὄ, τ)ι δὴ (πρα)ῦνειν τε καὶ εἰς ἠρεμ(ίαν) κα)θ(ισ)τάνειν ἢ μετακε(ινεῖν) καὶ ἀποστρέφειν πρὸς ἄλλ(η)ν ὁρμὴν ἀπ' ἄλλ(η)ς ἢ τὴν) ὑπάρχουσαν
5 ἄγειν δ(ιά)θεσιν εἰς αὔξησιν ἢ ἐλάττωσιν).

idem lib. IV p. 65 Kemke. ἐπειδήπερ οὐδὲν μέλος καθὼς μέλος, ἄλογον ὑπάρχον, ψυχὴν οὐτ' ἐξ ἀκείνητος καὶ ἡσυχαζούσης) ἐ(γ)είρει καὶ ἄγει πρὸς τὴν κατ(ὰ φ)ύσιν ἐν ἡ(θ)ει διάθεσιν, οὐτ' ἐξ ἀ(τ)τούσης καὶ φερομένης πρὸς ὄ(τ)ι δῆποτε πρα(ῦ)νει καὶ εἰς ἠρεμίαν καθίστησιν,
10 οὐδ' ἀπ' ἄλλης ὁρμῆς ἐπ' ἄλλην ἀποστρέφ(ειν) οἷόν (τ' ἐστὶ)ν οὐδὲ τὴν ὑπάρχου(σα)ν διάθεσιν εἰς αὔξησιν ἄγειν καὶ ἐλάττωσιν.

63 Philodemus de musica p. 12 Kemke. καθόλου μὲν
πᾶσαν μουσικὴν (post duos versus) δε εἰ μιμητικὸν . . . etc.

idem lib. IV p. 65. οὐδὲ γὰρ μιμητικὸν ἢ μουσικὴ, καθάπερ
15 τινὲς ὄνειρο(ώ)ττουσιν, οὐδ', (ὡς ο)ὔτος, ὁμο(ι)ό(τ)η(τα)ς ἡθῶν οὐ μιμητικὰς μὲ(ν ἔ)χει, πάντως δὲ πάσα(ς τῶν ἡ)θῶν ποιότητος ἐπ(ι-φρα)ίνε(ι) τοιαύτας ἐναρ(γῶ)ς, τ(ὸ) μεγα(λ)οπρεπὲς καὶ ταπεινὸν καὶ ἀνδρῶδες καὶ ἀνανδρὸν καὶ κ(ό)σμιον καὶ θρασύ, μ(ᾶ)λλον ἢ περ ἢ μαγειρικὴ. (δι)όπερ οὐδὲ καθ' αὐτὰς ἔ(χου)σι διαφόρως οὐδὲ κατὰ
20 τὴν (ἄ)λλήλαις μεῖξιν· οὐδὲ τὰς ἐναντίας ἀλλήλαις διαθέσεις, ὅσον ἐπὶ τοῖ(ς) πρὸς ἀκοήν ἐπαισθήμασιν (δι' ἄρ)μ(ο)ν(ι)ῶν ἔστιν δημι-ο(υ)ργ(εῖν). ἃ δὲ λέγει πρὸς | ασθαὶ κίνησιν || (ἐν) ἄλλῳ τόπῳ κατοψ(όμε)θα.

64 Philodemus de musica p. 12 Kemke. ἐν δὲ τῷ τρίτῳ μα-
25 κρότερα μὲν εἶρηκε καὶ μάλιστα περ(ὶ τ)ῆς πρὸς τὸ δαιμόνιον μουσικῆς, οὐκ ἀποδεικτικῶς ἀλλ' ἱστορικῶς καὶ ἐξηγητικῶς, ἀρκέσει δὲ τὴν συγκεκριαλαίωσιν ἐπιτεμεῖν. καὶ τ(ῆ)ν ἔννομόν τε καὶ σ(π)ου(δαζο-μ)ένην μουσικὴν πρῶ(τα) μὲν φησιν ἔνεκα τῆς πρὸς τὸ θεῖον συνταχθῆναι τειμῆς, ἔπειτα τῆς τῶν ἐλευθέρων παιδείας· ὅτι δὲ πρὸς
30 τ(ὸ) θε(ῖ)ον, καὶ αὐτὰ σημαίνειν τὰ ὀνόματα, τό τε θεωρεῖν (καὶ τὸ)ν θεατὴν (καὶ τὸ) θεάτρον.

Idem lib. IV p. 66. περὶ τοίνυν τῆς διὰ τ(ῶν μου)σικῶν (τ)οῦ θεῖου τει(μῆς εἶρη)ται μὲν αὐτάρκως καὶ πρότερον — — — διόπερ οὐδ(ὲ) συνάγετα(ι) τὸ τοῖς κατὰ μέρος αὐτὴν χρησιμεύειν, ἀλλ' εἶπερ
35 ἄρα τ(ῶ)ι δημοσίῳ· καὶ τούτῳ δ' οὔτε πᾶν εἶδος αὐτῆς οὔτε ὅσον ποτὲ παρ(αλαμ)βάνεται διαπεποι(κιμ)έν(ο)ν, ἀ(λ)λὰ (ὀ)πό(σον) λι(ό)τερον· καὶ οὐχ ὑπὸ πάντῳ(ν ἀλλ') ὑπὸ τινῶν Ἑλλήνων κα)ὶ κατὰ ἐνόους καιροῦς καὶ (τό γε) νῦν διὰ μισθωτῶ(ν ἀνθρ)ώπῳ(ν). — — —

pugnat. || κατὰ φύσιν suppl. Gomp. 17 ἐναργῶς scripsi, ENAICE. pap.
19 scil. αἱ ἀρμονίαι. 36 ἀλλὰ—λιότερον suppl. Gomp.

ἀλλὰ δὴ καὶ πάλαι τῶν γ' Ὀλυμπίων ἢ πλείστη δ(ό)σις οὐ(χι) τῶ(ν) μελῶν κα(ι) τ(ῶ)ν κ(ρ)ούσεων (ἦν, οὐδὲ) τοῦ θεωρε(ί)ν (καὶ τ)οῦ θε(α)τοῦ) κα(ι) τοῦ θε(ά)τρο(ν)· καί(τοι) ὀνομάσθαι (φ)ήσει(εν) ἄν τις καὶ ἀπὸ τοῦ θεῖν τὸ θεωρεῖν καὶ τὸν θεατῆν (κ)αὶ τὸ θεάτρο(ν)· οὐ γὰρ ἐπικοινωνεῖ τὸ θεῖον αὐτοῖς μᾶλλον ἢ τὸ θεῖν· καὶ τὰ θεά-
ματα συνάγεσθαι τῆς τιμῆς ἕνεκα πα(ρ)ειλη(φ)θαι τῶν θεῶν, ἀλλ' οὐ τὴν μουσικὴν, ἀκουστῆν γ' ὑπάρχουσαν· μᾶλλον δ' ἀπὸ τοῦ ταῖς ὕψεσ(ιν) ὄραν καὶ τῆ διανοίᾳ προσηγορεῦσθαι ταῦτα.

65 Philodemus de musica p. 67 Kemke. ἐπεὶ δὲ ἀποχρόντως καὶ περὶ τοῦ διὰ μουσικῆς παιδεύεσθαι λέλεκται, περὶ τῶν ἐ(γ)κωμίων¹⁰ αὐτὰ ταῦτ' εἶπωμεν, ὅτι καὶ ὑπὸ τῶν ποιημάτων ἐρίνετο, ἀλλ' οὐχ ὑπὸ τῶν κατὰ μουσικὴν τὴν νῦν ἐξεταζομένην. — — — εἰς δὲ τοὺς γάμους καὶ μάγειροι καὶ δημο(υρ)γοὶ παραλαμβάνονται, καὶ τὰ ποιήματ' ἐστίν, οὐχ ἡ μουσικὴ, τὰ τὴν εἰρημένην ὑπ' αὐτοῦ παρεχόμενα χρεῖαν ἐν τοῖς ὕμεναί(οι)ς· καὶ βραχεῖά τις ἀπαρχὴ τοῦ¹⁵ γένους ἐρίνετο καὶ παρὰ τισίν, ἀλλ' οὐχ ἅπασιν, καὶ τοῖς γαμοῦσιν, οὐ(χι) καὶ τοῖς ἄλλ(λ)οις, εἰ δὴ καὶ γάμος ἀπλῶς ἀγαθὸν ἄν λέγοιτο. — — καὶ μὴν (τό) γε ἐρωτικὸν πάθ(ο)ς οὐθ' ὅσιον ἀλλ(ἀ) — — εἰ(ρη)ται δὲ καὶ ὑπὸ τούτου ταρα(χ)ῶδες ὑπάρ(χ)ειν· οὐθ' ἂ γίνε(σ)θαί φησι, διὰ μουσικῆς συν(τ)ελεῖτ' ἀλλ' ὑπὸ τῶν ποιημά-²⁰(τ)ων, οὔτε βοηθεῖται διὰ (μ)ουσικῆς καὶ ποιητικῆς ἔρωσ (ἀ)λλ' ὑπὸ τῶν πλείστων κα(ι) (τ)οῖς πλείστοις ἐκκάεται. κα(ι) τ(ῶ)ν γίνεσθαι δ' ἐν τοῖς ἐρωτι(κ)οῖς ὑπὸ τούτου λεγόμενα παρίστησιν ἐκάτερον, ἐπιστα(μ)ένου δὲ λό(γ)ο(ν) καὶ παντάπασιν. καὶ τοὺς θε(ρ)ήνους μέντοι ποι(ή)ματ' εἶναι συμβέ(β)ηκε καὶ τοῖς ὄλοις οὐ(δ)ὲν ἰατρεύειν²⁵ τῆς λύπης, ἀλλ' ἐνίοτε καὶ ἐπίσχει(ν), τὰ πολλὰ δὲ ἐπιτείνειν, καὶ δὴ (π)ρὸς τοῦτο τῶν (γ)ραφόν(τ)ων ἀμ(ι)λλωμένων, εὐ(πά)θειαν δὲ καὶ εὐσχημοσύνην ἐκ (τ)οῦ(τ)ων μὴ πα(ρ)α(κ)ολουθ(ε)ῖν, ἀ(λλ)ὰ τ(οῦ)ναντίον, εἰς ὑπερ(βολή)ν ἐκκαλουμένων, (μ)ουσικῆς (ἦ)θο)ς οὐδ' ἐπιδεχομένης.³⁰

66 Philodemus de musica p. 14 Kemke. νόμο)ς, τόν τε περὶ τὰς πο(λεμικὰς) ἐνεργείας καὶ τὸν (περὶ τὰς) γυμναστικὰς καὶ ἀ(θλη)τικὰς τὸ μὲν παλαιὸ(ν) ἐπὶ πλεῖον, νῦν δ' ἐπ' ἔλαττο(ν). κοι)νή μὲν γὰρ πρὸς τὰς πο(λεμικὰς) τοῖς ἐν τῇ σάλπιγγι καὶ νῦν τὸ πολὺ πληθός (τῶν) Ἑ(λ)λήνων χρῆσθαι, τι(νὰς) δὲ καὶ τ(ῶ)ι διὰ τῶν αὐ(λ)ῶν³⁵ πρὸς δὲ τὰς ἀθλήσεις (καὶ) τῇ σάλπιγγι σημαί(ν)ειν τὸν πολεμικὸν νόμ(ον), ὄντι)ν' (ἄν) ἔχωσιν, ἐπὶ τὸ (πολύ) ἐν τοῖς δὲ πεντάθλοις (ἐς) τὴν ἄλσιν καὶ τὸν δί(αυλο)ν αὐλῶ πεποιῆσθαι || (καὶ) πρὸς τῆ(ν) χει-

26 pro καὶ priore exspecto μὲν. 29 ὑπερβολὴν Brinckmann, ὑπερπάθειαν Acad. || ἦθος scripsi, . . s pap. 35 αὐτῶν pap.

ρονομίαν (δὲ ἀυλείσθαι) τὸ ὁμώνυμον (μέλος. Ἀργείο)υς δὲ καὶ πρὸς
(τὴν) πᾶλιν (προσ)άγειν τὸν ἀυλόν).

Idem lib. IV p. 69. ἀλλ(λ)ὰ μὴν ἱκανὰ (καὶ) περὶ τῆ(ς) πρὸς
το(ύς) πολέ(μους) σ(υ)νεργ(γ)ίας π(ρ)ο(γέ)γραπτα(ι) — — τὸ (δ)ὲ
5 τῶν ἀθλημά(τ)ων γέ(ν)ος οὐθ' ὑπὸ πά(ν)των ἐπα(σκει)ται, κοιν(ή)ν
(δ') ἡμεῖς (ἐπι)ζητοῦμεν εὐχρηστίαν (κα)ὶ καθ' ἕκαστον (ex sequenti-
bus nihil de Diogenis sententiis colligi potest).

67 Philodemus de musica p. 14 Kemke. προσήχθ(αι) δὲ τὴν
μουσικὴν καὶ πρὸς τ)ὰς χορικὰς (ὀρχή)σεις τῶν τε γυμνοπαι(δικ)ῶν
10 καὶ τῶν ἐνόπλων τούτων δραματικῶν, τραγικῆς καὶ σατυρικῆς καὶ
κωμικῆς. τὴν μὲν οὖν καλλί(στην) τούτων τὴν τραγικὴν
ἐκατέρωθεν | τὴ)ν δὲ σατυρικὴν.

Idem lib. IV p. 70. καὶ διότι περιηρημέ(ν)ης (τ)ῆς ὀρχήσεως ἐκ
τῶν δραμάτων οὐδὲν ἔχομεν ἔλαττον, ἐπειδήπερ ο(ύ)δὲν ἦν ἐν οὐδε-
15 μιᾷ πρὸς τὸ καλὸν καὶ γενναῖον συνέργημα. ταῖς δὲ θηλείαις εἰ καὶ
τὰ π(ο)ήματα κα(τ)ὰ τὸ συνέχον ἐποίηθη, τοσοῦτον ἀ(π)έχω τοῦ χρή-
σιμόν τι ν(ο)μίζειν περ(ι)γίνεσθαι διὰ μουσικῆς πρὸς γενναϊότητα κ(α)ὶ
σωφροσύνην καὶ εὐταξίαν, ὥστε κα(ι) λείαν ἐπισφαλὲς πελθομα(ι) καὶ
ὑποπτον τὸ δ(ι)δαγ(μ)α, (μ)ή ποτε πολλὴν ἀφορμὴν διδῶ πρὸς ἀκο-
20 λασία(ν) καὶ (ἀ)ταξίαν (β)ακχεύουσα(ν), ὧν ὑπομνήσω που προβαίνων.

68 Philodemus de musica p. 15 Kemke. τὰ μαντευόμενα τῶν
οἰκείων ἄνωθεν (ἔχειν) φύσει τὸ μέλος κ(ινη)τικόν τι καὶ παραστα-
(τικόν) πρὸς τὰς πράξεις, (καὶ) μεμυθεῦσθαι γ' Ὀρ(φ)έα θέλξ(αι) τὰς
πέτρας, κ(ινεῖν) δὲ οὐκ ἐκέ(ν)υς ἀλλὰ (τοὺς) πο(νο)ύοντας παρίστα(σθαι)
25 δ)ιὸ καὶ Πτολεμαῖον (κελ)εῦσαι τοῖς ἀδυνατοῦ(σιν) καθελκύσα(ι) κέ-
λευ(σμα) προσανλεῖν Ἰσημη(ν)ίαν).

Idem lib. IV p. 70. νῦν) δὲ (μ)εταβὰς λέγω διό(τι) τῶν σ(υ)ν-
ηγμένων ὑπὸ Διο(γέ)νο(υ)ς τὸ ἄνωθεν (ἀ)εἰ (τὸ) μέλος ἔχειν τι κινη-
τι(κὸν) καὶ π(α)ραστατικὸν πρὸς (τὰς) πράξεις, (ε)ἰ μὲν ὑπὸ τῆ(ς)
30 προ(ν)οίας εἰσηχθ(α)ί φη(σι) τού(του) χά(ρι)ν, οὐκ ε(ὔ)κα(ι)ρόν ἐστιν)
ἐξετάζειν, εἰ δ', ὡς τὸ πῦρ φύ(σ)ει κανστικὸν τῷ φύσιν ἔχειν κανστι-
κὴν προ(σ)αγο(ρεύ)ομεν, οὕτω κα(ι) τὸ μέλος ἀξιοῖ, (ν)α(ι) μ(ἀ) Δία
μ(έ)γα ψεύδετα(ι). — — — πρὸς δ' οὖν τὴν ὑπό(νο)ιαν τὴν οὕτω
κωφὴν (ἔ)οικεν ἐπεσπάσθαι τὸ τοῖς ἐλα(ύ)νουσιν ἐν ταῖς ναυσὶν καὶ
35 τοῖς θερζουσιν πάλαι καὶ τὸν οἶνον ἐργαζομένοις καὶ πολλοῖς ἄλλοις
τῶν ἐπίπο(ν)α συντ(ε)λούν(τ)ων ἔργα τῶν ὀργάνων τινὰ παρα(ξε)ν(γ)-
νύειν· ὁ καὶ Πτολεμαῖο(ν) οὗ(τ)ος γράφει πεποιημέναι το(ῖς) καθέλ-
κουσιν. — — — (κ)ἄ(ν) τὸν Ὀρ(φ)έα (μ)ὴ δ)ιὰ (τ)ῆ(ν) ἐξο(χ)ὴν τῆς

10 desideratur καὶ τῶν pro τούτων.
νοίας Kemke.

23 γ' scripsi, τ' pap.

30 δια-

ἐμ(μ)ελ(είας ὑπ)ακ(ού)ωμεν μεμυθ(ε)ῦσθ(αι) κα(λ) τοῦ(ς) λ(ίθ)ο(υ)ς καὶ
(τὰ δένδ)ρα θ(έλ)γειν, ὡς καὶ ν(ῦν) ἡμεῖς εἰώθαμεν ὑπε(ρ)βο(λικῶς)
λέγειν, ἀλλὰ τοῖς τριηρα(ύ)λαις, ὥσπερ ὁ Στωϊκός, ἀνα(λόγ)ως
(ἐ)φ(ε)στῶτα ποιῶμεν (οἰ)κοδόμοις, διὰ ταῦτα φήσομεν, (οὐ δι)ὰ τὰ
τούτου ληρή(μα)τα. 5

69 Philodemus de musica p. 15 ed. Kemke. (οὐ) μόνον δὲ τὰς
ψυχὰς (διατιθ)έναι πως, ἀλλὰ καὶ (τὰ σώμ)ατα. παιδὸς γοῦν α(ύλ)-
οῦντος (κ)αί τι μέλος μουσικὸν (διαπεραίνοντος) τὸ πρόσω(πον etc.

Idem lib. IV p. 72. χάριεν δ(ε) τ(ὸ) μὴ μόν(ον) φάναι (τ)ὰς ψυχὰς
διατιθέ(ν)αι πως τὸ μέλος <ἀλλὰ> καὶ τὰ σώματα, καθάπερ προ(σ)-¹⁰
επιτε(ί)νοντα — — διὸ καὶ (πρότερον μὲν) ἐχ(ρῆν) τὸ σῶ(μα) δι(α-
τεθει)μένον ἐπιδειξαντα τὸ πα(ρα)δοξ(ό)τερον ἐπιφέρειν „οὐ μόνον
δὲ τὸ σῶμα“ λέγουτ' „(ἀλ)λὰ καὶ τὴν ψυχὴν πως δι(α)τίθησιν.“ οὐ
μὴν ἀλλὰ θαύματος ἄξιον, πῶς ἐξ οὗ λέ(γ)ει δεικνύται τὸ καὶ τὰ
σώματα. τὸ γὰρ (π)ρόσωπον τῶ(ι) ἐσχηματισ(μ)ένωι τὸ τῶν ἀδ(όν)-¹⁵
των ἐ(κ)είνησε καὶ παρέστησε πρὸς τὴν ἐνέργειαν τῆς ᾠδῆς, οὐ τὸ
μέλος ἐκίνη(σ)εν τὸ σῶμα καὶ διέθηκέ πως, εἰ μὴ μέλος ἐ(σ)τὶν ὁ
σχηματισμός.

70 Philodemus de musica lib. IV p. 73 Kemke. τὸ δὲ τὸν ζω-
(γ)ράφον ἐπιτυχεῖν τῆς ὁ(μο)ιότητος, ὅτ' ἦσεν ὁ κ(ι)θαρω(δ)ός, ὑπὸ ²⁰
μὲν τοῦ μέλους τὴν ἐπιτυχίαν. ελ. ι ποι|εῖν, ἀλλὰ τῆ(ς) ψυχ(ῆ)ς αὐτῆ
ἐ(σ)τὶ μᾶλλον ἤπ(ε)ρ ἢ (τ)ῶ(ν) κ(α)θεικόντων· ἰσχὺν γὰρ ἐμφα(ί)νει
προσειληφτότας, ὅπερ ἐστὶν σω(μ)ατικόν· ὥστ' ἐχρῆν ἐνηλλ(α)χέναι καὶ
διὰ μ(ε)ν τοῦ ζ(ω)γράφου τὸ τὴν ψυχὴν (κ)ιν(εῖ)σθαι(ι) προσβιβάξεν,
διὰ δὲ τῶ(ν) καθεικόντων τὸ καὶ (τὰ) σώματα. ἄλλως δ' ἐπεξήτησεν ²⁵
ἂν τις ὑ(π)ερηδέως, τί τῆς ᾠδῆς σ(υ)μβαλλομένης ὁμο(ο)ν ἔγραψεν,
ἀ(δ)υνατῶν πρότερον· οὐ γὰρ δὴ καὶ τεχνικωτέρους (γε π)οιεῖν τὸ
(μέ)λος ἐ(ν)όμι(σε)ν, ἢ μακάριο(ς) ἦν (τ)ῆς σ(υ)νέσεως.

71 Philodemus de musica lib. IV p. 74 Kemke. ὁ δ' ἐπά(γ)ει
τοῖς (θ)αύ(μ)ασιν τούτοις ἄλλα τέρατα, κινητικὸν λέγ(ων) μᾶ(λλ)ον ³⁰
εἶναι τῆς (λ)ογι(στι)κῆς (διαν)οίας (τὸ ἀδόμενον ἢ τὸ ψιλὸν πόη)μα·
καὶ τὸ μόνον τὸ τοῦ Κρέξου πόημα καίπερ οὐκ ἔν ἀνάρμοστον
πολὺ σεμνότερον φαίνε(σθαι) τοῦ μέλο(υ)ς προστεθέντος, καὶ τοὺς
ῥυθμοὺς τοὺς ἐν Ἐφέσω(ι) καὶ τοῦ(ς) ὑπ(ὸ) τ(ῶ)ν ἐν Λακεδαίμον(ι) χο-
ρῶν ἀδ(ο)μένους μηδ(εν) π(ο)ήσειν παραπλήσιον ἀφαιρεθέντ(ο)ς, ἀπο-³⁵
(χο)ῆν ἐ(νό)μισεν πρὸς ἀπόδειξιν τ(οῦ) μᾶλλον κεινεῖν, οὐδ' ἐν (ὑ)ο-
λογισάμενος ὅτι (ῥ)αδίως πρὸς αὐτὸν ὁ μὲν ἐρεῖ μηδὲ ἐν πρὸς

4 διὰ ταῦτα: scil. τῶ ἀνεμμένου ἐπὶ τὸν πόνον γίνεσθαι καὶ κορυφότερον
πονεῖν τῆ παραμείξει τῆς ἡδονῆς. 7 πως scripsi, πρὸς pap. 15 τῶ ἐσχημα-
τισμένῳ scripsi, το. | σχηματισ . ενως pap. 21 fortasse: δοκεῖ.

σεμνότητα καὶ λογιστικὴν ἔ(μφ)ασιν ποι(εῖ)ν τὸ μέλος δ(ι)αφορώτε(ρ)ον, ἀλλὰ τέρψιν ἀκοῆς προστι(θ)έναι μόνου, ὁ δὲ διὰ (τὴ)ν (π)ρ(ο)συπολαμβα(νομένη)ν τιμὴν τῶν θεῶν καὶ τῶν ἀνδρῶν, ο(ὗ) δι(ὰ) τὸ μέλο(ς) ἐμ)φαίνεσθαι τὴ(ν) κα(τ)αλλ(α)γὴν, ὁ (δὲ) τ(ά)χ(α) καὶ τοῦτο (μ)ὲν
5 γίνεσθαι, (τὴ)ν δ(ὲ) δι(α)νοίαν τοῦ ποι(μα)τος ἄδο(μ)ένου καὶ προσ(κι)οῦνᾶσθαι . .

72 Philodemus de musica lib. IV p. 75 Kemke. τὸ δ' ὑπὸ τῶν . . . αἰῶν (τετι)μῆσθαι τὴν (μου)σικὴν ἰδ(ι)ώτῃ μὲν καὶ ἀπαιδευτῶ τεκμηρίο(ν) ἡγ)εῖσθαι (τῆς) εὐχρηστίας συ(γγ)νωσ(τόν), πε(παι)δευμέ(ν)ω
10 δὲ (καὶ) μ(α)λλον ἔτι φι(λ)οσόφ(ω) μέγ' ἂν ὄνειδος (εἶ)η· ἐπ(εἰ) καὶ μαντι(κ)ή, ὑπὸ τῶν Στωι(κ)ῶν ἀξιουμ(έν)η) τιμ(ῆ)ς, καὶ μ(υ)ρία ἄλ(λα) τ(ῶν) μῆδεν ἀ(γα)θὸν πα(ρα)σκ(ενα)ζόντων, (ἔ)νια δὲ (κα)ὶ παμπόν(η)ρα (προ)ελη(λε)γμένα κα(ὶ) φιλο(σο)φία (μ)ὴ τιμώμ(ενα)?? omitto tres versus. τοῦ)νεντί(ον) δ(ὲ) ὡς πλεῖστη(ς) ἢ (μο)υσική, μέγρι
15 τῶν συμπο(σί)ων προβαίνουσα. τῶ δ(ὲ) καὶ μαινομένους ἀεὶ το(ὺ)ς πολλοὺς νομίζοντ(ι) καὶ παντελῶς οὐκ ἔξεστι ἐπὶ τὰ(ς) κρισεις καταφεύγειν αὐτῶν, τοῖς δὲ καταφεύ(γ)ουσι)ν οὐδὲν ἤττον αὐτὴν ἀποδοκιμαστέον, τὴν μουσικὴν, (δ)ιὰ τὴν (τῶν) ὕστ(ε)ρον (ἀ)μέλ(ει)αν.

p. 76, 25. τὸ γὰρ λε(λέ)χθαι ἀπ(ὸ) Μουσ(ῶν) μουσι(κ)ήν, αἶς) 20 πᾶσα(ν) παιδεί(αν) καὶ τέχνα)ς ὅσας ἀ(να)φέρουσιν (post duos versus:) καὶ (π)ᾶσιν ἀναγκ(αί)αν εἶναι (λ)αβεῖν etc.

73 Philodemus de musica lib. IV p. 76 Kemke. ποιη(τ)ῶν τι βαρβ . . . αἰ θυμὸν ἀμ(β)λ(ύ)νοντα καὶ „φωνὰν ἐν οἴνῳ“ καὶ „(γ)λυκὴ τρωγέλιον“ αὐτὴν εἶναι λεγόντων παρὰ τὰ δειπνα, τοῦτο μὲν φωνεῖ(ν)
25 ὡς ἐ(π)εγειρο(ό)ν(τ)ων τινῶν μελῶν καὶ τὴν διάνοιαν ἐντε(ι)νότων πρὸς τὴν ὀμειλίαν καὶ τὴν ἀρμόττουσαν ἀναστροφῇ.

74 Philodemus de musica lib. IV p. 77 Kemke. τὸ το(ί)νον ὑπ(ὸ) τῶν ἀρχαίων κα(ὶ) πρὸς ἀγωγὴν παραλ(α)μ(β)άνεσθαι π(αι)δων εἰς ὑποτύπ(ω)σιν ἀρετ(ῶν) τέτευχε λόγ(ο)ν (ἦ)δη πλὴν ἴσω(ς) τῆ(ς) εὐσε-
30 βείας, πρὸς ἣν (ἦ)δέω(ς) ἂν ἠκούσαμεν (αὐτοῦ) τί(ν)ας (ὕ)πολήψεις συμβαλλομένη) κατὰ γε τὸ μουσικὸν (εἶ)δος ὑποτ(ν)ποι. τῶ δ(ὲ) καὶ πρὸς τὴν (τῶν) ἀνδρῶν, (ῶ)στε καὶ τότε ἐνεργεῖν, πῶς οἱ κ(ω)μι(κοὶ) μαρτ(υ)ροῦσι(ν) ἐ(πι)ξητῶ[ι]. τὸ γὰρ μεμυσῶσθ(αι) μόνου, (ἀ)πα(ν)δρωθῆ)ν(αι) δὲ μὴ λοιδο(ροῦ)σιν καὶ τῶν (χ)ειροτον(ι)ῶν ἀπείρ(γ)ου-
35 σιν ὧν τὸ μὲν (ἐ)γγεν(έ)σθ(αι), τὸ δὲ μηδαμῶς πα(ιδ)ων ὑπαρχόντων καὶ ν(έ)ω(ν) δ(ύ)ναται λέ(γ)εσθαι κ(υ)ρίως) οὕτως· ε(ί)ς γὰρ δὴ τ(ὴ)ν ἀνδρ(ά)σιν ἐ(σ)ομ(έν)ην ἀ(ρετ)ὴν προετυποῦντ(ο). τί γ(ὰρ) δεῖ λέγειν ὑπὲρ τοῦ τὸν φιλόσοφον ὦ(ς) ἀξιοπιστ(ο)τέρ(ω)ν ἑαυτοῦ (τ)ὰς φάσεις τ(ῶ)ν (β)ωμολοχωτάτων ἀ(πο)δείξεις νομίζειν; (post quinque

versus: κατακεκρίσθαι καὶ πονηροῦς γενομέν(αι) τοὺς τότε φιλο(ο)-
σό(φ)ου(ς καὶ τ)οὺς ἄλλους ὅσους ἐκόλασαν.

75 Philodemus de musica lib. IV p. 78 Kemke. ὑπερβάντες δὴ
(τοιγα)ροῦν τὰ πε(ρ)ὶ τῆ(ς σ)ωφρο(σύν)νης (ε)ἰρημένα κα(ὶ) τῆς (ἀν-
δρ)είας, ἐπειδὴ λόγον (τέτε)υχευ, ἐπὶ τὰ π(ε)ρὶ τῶν ἐ(ρ)ώτων βαδί- 5
ξ(ω)μεν. πρ(ῶτον) μὲν δὴ τὸ κακοῦ καὶ (με)γάλου τῆς ἐρωτικῆ(ς)
ὀρεξ(εω)ς οὐσης, ἦν γε (δ)ὴ νοοῦσι(ν οἱ Π)ανέλληνες, ἀρετὴν (ἐρ)ω-
τικὴν εἶναι νομίζ(ει)ν (καταγ)έλαστον οὐ μετ(ρί)ως· ἐπ(ε)ὶτ' αὖ τὸ
δοκεῖν μέλ(η) συννεργεῖν πρὸς (ὀ)ρθή(ν) ἀν(ασ)τρ(ο)φὴν ἔρωτ(ος), τῶν
μὲν (ἐ)μ φωνῆς (κ)ειμένων ποιότη(τ)ι μόνον, τοῦ δὲ λό(γ)ο(τ)ι ᾧδιδά- 10
(σκ)οντι τὸ μ(ά)ταιον (καὶ) β(λα)βερόν κ(αὶ) ἀπ(λ)ήρ(ω)τ(ον τοῦ ἐκ)δι-
πι(ξ)ομ(έν)ον καὶ π(αροξ)υνομένο(ν) μέ(χρ)ο ἀνοί(ας πά)θους συνεργεί-
σθαι πεφνόςτος deest unus versus: καὶ (μ)ὴ (β)λέπειν ὅ(σον ἔδω)κεν
ἀφορμῆς εἰς (ἀταξία)ν καὶ ἀκολασίαν· (quae secuntur, nondum recte
suppleta sunt).

15

76 Philodemus de musica lib. IV col. XIII p. 79 Kemke. πρὸς
δὲ τούτοις ὡς | δης μὲ(ν) εἰ)κότως εἰ|πεος αν . . .
ἐλευθερ(ο)νομ | περιάπτει(ν) ἔρωτα | βούλεται κα(ὶ) Τιμόθε(ον) |
ἔ(νε)κα τῶν

col. XIV. εὐγενῶν προπώδη, τὰ δ' ἑταιρῶν, οὐκ ἔστιν φύσει καὶ 20
μὴ κατὰ διατάξεις κενάς· οὐδ' οὔτος ὑποδείγμα(τ)α παρέθηκε τοιού-
των, ἀλλὰ διανοημάτων· μόν(ο)ν (δὲ) φατικῶς συμπαρ(ε)σχε καὶ τὸ
μ(ε)λος. οὐδὲ τοὺς νέους τοῖς μέλεσι διαφ(θε)ίροντας παρέδειξεν τὸν
Ἴβνικον καὶ τὸν Ἀνακρέοντα καὶ τοὺς ὁμοίους, ἀλλὰ τοῖς διανοήμασι·
καὶ γὰρ ἄπερ Σαρ(φῶ) ὀνομάτ' ἔλεγε, τούτοις ἔθρουπτεν, εἶπερ (ἄ)ρα· 25
μέλ(ος) δ' ἀκόλουθον ὄν ποιότητι φωνῆς . . τ . . οὐ δύνατ' εἶναι
. δ(ι)ὰ (με)λῶ(ν) ὁμοίω(ς) ἀ(λ)λ' ὀνομάτω(ν) καὶ διανοημ(ά)-
των ἀρέσκεσθαι καὶ τοὺς ἐρω(μ)ένου(ς), εἰ θέλονσιν, ὁμολο(γ)ήσομεν,
τὸν δ' Ἀριστοφ(ά)ν(ην) τοὺς ἀρχαίους ἀποφ(αίνε)ιν ἐνκεκλ(ασ)μένη
καθά(περ) οἱ παλαιοὶ τῆ φωνῆ χ(ρ)ῆ(σθ)αι καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖ(ς) προ- 30
αγωγέειν ἑαυτούς, (οὐ τοῖς) μέλεσιν· εἰ δὲ τούτοις (ἔλε)γεν, (κ)λαίειν
αὐτῶ προσ(λέγ)ομεν· ταῦτα γὰρ οὔτ' εἰς ἔ φησιν ᾧ(σ)περ ἀδίστακτα
(ἔ)χων, ἐκκαλεῖθ' ὅσον ἐφ' αὐ(τοῖ)ς, οὔτε πρὸς συνουσίας (ἀίσχρ)ᾶς
καὶ ἀνδρας καὶ γυναι(κας) καὶ νέους ὠραίους (εἰς γ)υναικισμὸν· οὔτε
γὰρ οὔτος οὔθ' οἱ κωμικοὶ (π)αρέδ(ε)ιξάν (τ)ι τῶν Ἀγάθωνο(ς) καὶ 35
Ἀημοκρίτου τοιο(ῦτ)ον, ἀλλὰ μόνον λέγουσ(ιν)· οὐ (δὲ) Νίκανδρος οὐδὲ
κ . . . τ)οῦτ(ο) παρέστησε δ(ι)ὰ τῶ(ν ἀλλ') ἐπλ(ά)νησεν εἶπερ ἄρα.

1 fortasse: ἢ λεγέτω πάντας δικαίως κατακεκρίσθαι etc. 2 scil. comici.
12 Γ1. OM . . OY pap. 24 fortasse agitur de Aristoph. Thesm. 161 sq.
25 à Περραιῶς Kemke, απερσαι . | . c pap. 29 Aristoph. Nub. 279 c. schol. 269
(Kemke).

Idem p. 16 Kemke. καὶ πρὸς (συνουσίας αἰσχρὰς) ἐκκαλεῖσθαι καὶ ἄνδρας καὶ γυναικας κα(ὶ νέους ὠραίους) εἰς γυναικισμὸν Ἀγάθωνος ἢ κατ(ηγοροῦσιν οἱ) κωμικοὶ κα(ὶ | καὶ Δημοκρίτου. Νίκαν)δρον δὲ τὸν ἐπιδει(κ)νύμε(νον |
 5 ἔργοις διδάξ(αντα) ἀλλὰ καὶ

77 Philodemus de musica lib. IV p. 80 Kemke. καὶ μὴν οὐδὲ παραμυθεῖσθαι δύναται μουσικὴ τὰς ἐν ἔρωτι δυσπραξίας· λόγον γὰρ μόνον τὸ τοιοῦτον, ἀλλ' ἀνεπιβλήτους ποιεῖ περισπῶσα καθάπερ ἀφροδείσ(ι)α καὶ μέθη· ποήματα δ' εἰ προαιρεῖται, διδόντων καὶ Φιλόξενον,
 10 εἰ τοῦτ' ἠνίττετο, μὴ τελέως ψεύδεσθαι, καθάπερ οὐδὲ Μένανδρον πο(ν)ηρ(όν) ὑπέκκαυμα πολλο(ῖ)ς αὐτὴν λέγοντα τῷ διδόναι τινὰς ἀφορμὰς.

Idem p. 16. ἀλλ' ἢ μ(ουσικὴ) δυ(νατὴ) (ἔστιν) παραμυθεῖσθαι τὰς ἐν ἔρωτι δυσπραξίας. paulo post Menandri versus videtur afferri.

15 78 Philodemus de musica p. 16 Kemke. (τῷ) δὲ τὸ μ(έλος) συμ-βάλλε(σθ)αι πρὸς τὴν ἐρωτικὴν ἀρετὴν (λέγει) προσηκόντως καὶ μία(ν) τῶν Μου(σῶν) Ἐρωτῶ (ὠνομάσθαι).

Idem lib. IV p. 81. ἢ μέντοι γ' Ἐρωτῶ ζητῶ πῶς τὸ συ(μ)βαλέσθαι(ι) τὴν ἰδίως (κ)αλουμένην μ(ουσ)ικὴν πρὸς τὴν ἐρω(ι)κὴν ἀρε-
 20 τὴν ἐ(ρ)ογήθη δηλο(ῦ)σα μ(ἄ)λλον ἢ τὴν ποητικὴν ἢ βέλτιον ἔ(τι) τὴν φι(λο)σοφίαν· (ἄ)παντα γὰρ δὴ ταῖς (Μ)ούσαις ἀνατέθηται· καὶ τ(ὸ
)αν ὑποβάλλειν, ἀλλ' οὐ(τ)ὸ διαμάχεσθαι (πρὸς) τὸ πάθος.

79 Philodemus de musica p. 16 Kemke. ἔτι δὲ τοῦτ' ἀξι(οῖ) [scil. τὸ μέλος] συνεργεῖν καὶ πρὸς τὴν συμπο(τικὴν) ἀρε(τ)ήν· τοῦ γὰρ ἔρω-
 25 (τος) καὶ κα(θ)όλου τῶν ἐρω(ι)κῶν 29. οὐδ' εὐρεθῆ(ναι) προεω-δεστέραν) ἐλευθέρ(οις) ἄλλ(η)ν ἀνεσ(ιν) καὶ παιδεία(ν) τοῦ τὸν μὲν ἄσαι, τὸν δὲ καθαρίσαι, τὸν δὲ χορεῦσαι. καὶ γὰρ εἰ μὴ τις ἐπιτη-
 δεύοι, τὸν οἶνον ἐ(κ)καλεῖ(σθ)αι „πολύφρονά (περὶ) μάλ' ἀεῖσαι) καὶ θ' ἀπαλὸν (γελάσαι) καί(τ)' ὀρχήσασθαι“ (Od. ξ 464sq.). ταῦ(τα) μὲν ποι-
 30 εἶν etc.

Idem lib. IV p. 81. ἀλλὰ γὰρ ἐπεὶ πρὸς ἐρωτικὴν ἀρε(τ)ήν οὐ φαίνεθ' ἢ μουσικὴ συνεργουσα, δῆλον ὡς οὐδὲ πρὸς ἣν φησιν ο(ἰ)-
 κείαν αὐτῆς εἶναι τὴν συμποτικὴν καὶ τὰ συμπόσια κοινῶς· ἐγὼ δ' οὐτ' εἶναι τὴν καλουμένην συμποτικὴν ἀρετὴν — ἀλλ' οὐχὶ τὴν ὑπὸ
 35 τοῦ(ω)ν πλασθησομένην — ἀπὸ φρονήσεως ἠγοῦμαι, τάχα δ' (ο)ὐδὲ πίπτουσαν εἰς φρονίμ(ους), οὐ(τ)ε συμποσίους ἔρωτας ἐναρμότ(ε)ιν ὡς ἂν ταραχώδεις καὶ ἀτεροπεῖς καὶ διαστατικὸς τῶν συνόντων ὑπ(ά)ρ-
 χοντας. τὴν μέν(τοι) μ(ουσ)ικὴν οἰκείαν μὲν εἶ(να)ι συμποσίων κα(ὶ) τὰ παρ' (Ὀμ)ήρω δεόντως ἐπ(ι)σεσημάνθαι δι[ο]δοῦς, ἔτι δ(ὲ) καὶ τὸ

34 fort. ἀλλ' οὐδὲ.

39 σεσημανται διοδοῦς pap.

δεῖν ἀνλεσθαι καὶ (π)αίξειν ἐν αὐτοῖς, οὐ δώσω τὸ μ(η)δεμίαν εἶνα(ι) προπεωδ(ε)στέραν ἐλευθέρ(οι)ς ἄνεσι(ν καὶ παιδιὰν τοῦ τὸν (μὲν) ἄσαι, τὸ(ν) δὲ καθαρί(σ)αι, τ(ὸ)ν (δ)ὲ χορευσα(ι, τῶν δ') ἐρ(ώ)των πολλῶ ἀμείνους εἰ(ῖ)ναι (τοὺς κ)ατὰ μουσικὴν τὴν ἐ(π') ἀκουσμάτων, οὐ τὴν αὐ(λ)ῶν. οὐχ ὁμο(λ)ογήσω δ' οὐδ' ἐκκαλεῖσθαι τὸ(ν) οἶνο(ν) ἐξ ἀ(ν)- 5 ἀγκης καὶ τοὺς φρ(ο)ν(ι)μοὺς ἅπαντα ποιεῖν, ὅσα φη(σίν) — — —

col. XVII. μὴ σκ(αι)ῶς ἀλλ' ἐμμελῶς ἀνασ(τ)ρ(έ)φεςθαι.

80 Philodemus de musica lib. IV p. 83 Kemke. κἀκεῖνο δὲ χρη-
στ(ο)μαθῶς εἰρηται τὸ σαλνε(σθαι) μὲν καὶ τοὺς ἰδ(ι)ώτας ὑπὸ τῆς οἰκειότητος (scil. τῆς μουσικῆς πρὸς τὰ συμπόσια), παραλαμβάνειν (γ)έ¹⁰ τοι καὶ ἀκροάματ' εἰς τὰ συμπόσι(α), διαπλάπτειν δὲ τῷ μὴ τὸν Ὅμηρον καὶ τὸν Ἡρόδοτον καὶ τοὺς ἄλλους π(ο)ητὰς τῶν μέτρων καὶ μελῶν· βελτίω γὰρ ἔστω τὰ χρώμενα συμπόσια τοῖς τούτων· μουσικῆ δὲ πῶς ἄμεινον χρῆ(τ)αι, ποιητὰς ἀλλ' οὐ μουσικ(ο)ὺς τοὺς γε τῶν μέτρων εἰσ(ά)γοντα; κἀν τῷ λοιπῷ βίῳ τοιγαροῦν ἐκ τινῶν χρόνων, εἰ καὶ¹⁵ μὴ παρ' ὄλον σχεδόν, ὡς οὗτος ἔγραψε, ποι(κί)λη(ν) διαγωγὴν ὑπὸ (τῶν μ)ουσικῶν παρασκευ(άζ)εσθαι προσδεχόμενοι, τὸ π(ο)ικίλον καὶ πλείον ὑπ(ὸ) τῶν συμπλεκόμενων γ(ί)νεσθαι φήσομεν, οὐχ ὑ(πὸ) τῆς μουσικῆς α(ὐ)τῆς etc.

81 Philodemus de musica p. 17 Kemke. (ψυχα)γωγίαν ἰδίᾳ...²⁰ κα . φαθαι παρὰ τοῖς μελοποιοῖς, ὅσοι (χρ)ησίμως πεφιλομονοσῆ(κ)ασιν· μὴ γὰρ κακῶς ἐπιση(μ)αλνεσθαι Χαμαιλέοντα τοιοῦτόν τι τοὺς κωμικ(ο)ὺς (αἰ)νίτεσθαι περὶ τῶν ΓΙC|ων, προσηγορίας μὲν χρω(μ)ένους ταῖς τῶν (π)ρώτων καὶ ποτε . . . || εἰς πάντας δὲ τὴν ιδιότητα (τ)ούτων.

Idem lib. IV p. 83. . . . να δὲ δὴ γράφοι τ(ὴν ψυχα)γωγίαν ἰδίᾳ²⁵ π(.)θαι παρὰ τοῖς μελ(ο)π(ο)ι(οῖ)ς καὶ τυγχάνειν ἐπιστάσε(ω)ς ὑπὸ Χαμαιλέοντος, ἅπ(α)ντα σχ(ε)δὸν διανοημά(τ)ω εἶναι καὶ ποιη(κ)ῆς χρω(μ)ατα (scil. φήσομεν).

82 Philodemus de musica p. 17 Kemke. ἔχειν δέ τι καὶ πρὸς φ(ιλ)ίαν (ο)ἰκείον. ἐπειδὴ γὰρ πρὸς ἔρω(τα) ἐδείχθη, κα(ι) πρὸς τὸ³⁰ τέλος αὐτοῦ (λ)όγον αἰρεῖν. ἔτι δ' ἐπεὶ πρὸς (συμπό)σια, καὶ (π)ρ(ὸς) τὸ τέλος (αὐ)τῶν, ὃ φαίνεσθαι(ι) πάλι φιλο(φροσύ)νην. εἰ δὲ (πρ)ὸς ταύ(την, καὶ) πρὸς φιλίαν. ἄλλως (δὲ καὶ) τὴν (ψυχήν) ἀνίησιν (καὶ ἀφιλαροῖ).

Idem lib. IV p. 84. πάλι δ(ὲ λέγομε)ν, ἐπεὶ πρὸς τὸν ἔρω(τα) τῆ(ν)³⁵ μουσικὴν οὐθὲν ἂν ε(ὔρο)μ(εν) χ(ρη)σιμεύουσα(ν, οὐ)δὲ πρὸς φιλ(ι)αν οἰκε(ί)ως προσφέρεσθαι

col. XVIII. (πρὸς) συμ(π)όσια διδόντες ἐναρμό(τ)τειν (α)ὐτήν,

20. 25 ψυχαγωγίαν Kemke, quod minime certum; fortasse εὐαγωγίαν.
23 fortasse πόσεων. 24 πρώτων scripsi, ἐρώτων dubit. Kemke. 25 ἄτινα
Kemke. 26 πεπορίσθαι Kemke.

τὸ δὲ μόνον τέλος(ς) αὐτῶν εἶναι φιλοφροσύν(ν)ην οὐ τιθέντες, ἀλλὰ καὶ τιν' ἕτερα, πρὸς τὴν ἡδονήν, οὐ πρὸς(ς) ἐκείνην χρησιμεύειν ὁμολογήσομεν· ὥστ' οὐδὲ πρὸς (φ)ιλίαν. — — οὐδ' ἀνέλθῃ δὲ τα(ῦτ)α καὶ ἀφιλ(α)ροῖ, τὰ δὲ συμπεπλεγ(μ)ένα αὐτοῖς διανοήματα. — —
 5 p. 85. οὐ μὴ(ν) ἀλ(λ)ὰ (κἄν) ἀνιῆ καὶ (ἰ)λαφροὺς π(οι)ῆ, καθάπ(ε)ρ ἀπόλαυσ(ις) π(ο)τῶν τε (καὶ) βρωτῶν κα(ὶ) πᾶσα ἡδον(ή) φιλίας καὶ ὁμο(νοίας) οὐκ ἄν αἷτια (διδ)ο(ῖ)μεν εἶναι) ο(ὔ)δ' ἐ ταύτῃ μόν(ον), μ(ή) ὑπ' ἄλλων κατὰ (τ)ὰς ἰ(λ)αρο(ό)τη(τας) ἡμᾶς μά(λ)ιστα γίνεσθ(α)ι δ(ι)αλυτικούς.

10 83 Philodemus de musica lib. IV p. 85 Kemke. Λακ(εθ)αιμονίους δὲ τοῖς ἀδιανοήτοις οὐ προσιέμ(εθ)α μαρτυροῦντας, ὅτι καὶ πν(θ)όχρηστον ἔσχον μεταπ(ε)μψ(α)σθαι Θαλήταν καὶ π(α)ρ(α)γνομένου τῆς διχο(νοίας) (ἔ)λ(η)ξαν· εἰ δὴ μαρ(τυρο)ῦσ(ιν), ἄλλο(ις) μόνον εἶπ(οντο) τοῖς πεπλακῶσι (τ)ὰρ(χαῖα) καὶ μουσικοῖς· ἄλλο(ι γὰρ) ἀντιλέγου(σ)ιν,
 15 (αὐτὸν) δελξαντες) ἀλ(α)ξονεούμενον δι' ἀναθέματος, εἶπερ ἀνέθηκεν οὕτως ἐπιγράψας, ὡς (ο)ὔτοι λέγουσιν.

Idem p. 18 vs. 23 Λακεδαιμο vs. 25 καὶ λοιμ, unde pestilentiae quoque a Thaletae sanatae mentionem fecisse Diogenem Babylonium, coll. Plut. de mus. 42 p. 1046 c, colligit Kemke.

20 84 Philodemus de musica p. 18 Kemke. καὶ Τέρπανδ(ρος) κατὰ μαν(τεῖον) . . . (ἐν τοῖς) φιλιτείοις ἄ(δ)ω(ν) τῆς ταρ(α)χῆς ἔπανσε τοὺς (Λακεδαιμονί)ους.

Idem lib. IV p. 85. οὐ πειθόμεθα (δ') οὐδὲ τῷ Τέρπανδρον κ(α)τὰ μαντείαν κεκλήσθαι πρ(ὸ)ς κατάπανσιν ἐμφυλίου στά(σ)εως, ἄν καὶ
 25 πάνν πολλοὶ συμφωνῶσι περὶ τούτου τῶν μουσολήπτω(ν), οὗτος δὲ σχεδὸν μόνος (ἐ)ν τοῖς φιλιτείοις αὐτὸν ἄδοντα ποιῆ. καὶ δὴ γὰρ προ(σ)ῆκε τοὺς φιλοσόφους ὑπογράψαντας, τίνα τρόπον δύναται πα(ύ)ειν ἄλογα μέλ(η) λογικὴν διαφορὰν, οὕτω πείθειν καὶ τὰ Θαλ(ήτου) καὶ Τερπάνδρου πεπανκέναι (τὰς) τῶν Λακίωνων. (quae secuntur de
 30 Sybaritis ipsius Philodemi sunt cavillantibus).

85 Philodemus de musica p. 18 Kemke. καὶ περὶ Στησιχόρον δ' ἱστορεῖται, διότι τῶν (πολιτῶ)ν ἀν(τι)παρταταγμένων (ἤδη) καταστάς ἐν μέσοις (ἤ)σέ τι παρα(κ)λητικὸν καὶ δια(α)λλάξ(α)ς διὰ τοῦ μέλου(ς) εἰς ἡσυχ(ι)αν αὐτοὺς μετέσ(τ)ησεν. ἄλλ(ον) δέ τινος ἔνεκα οὐδὲ Πιν(ν)
 35 δάρφω γεγράφθ(αι) „τὸ κοινόν) τις ἀστῶν ἐν εὐδία τιθείς“ καὶ τὸ Σοφο(κλέους) ἐν τοῖς Ἐπιγόνους.

Idem lib. IV p. 87. ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ μὲν κα(τ)ὰ Στησιχόρον οὐκ ἀκρι(β)ῶ(ς) ἱστο(ρεῖ)ται· τ(ὸ) δ' ἐ Π(ι)νδάρειον εἰ τῆς διχ(ον)οίας ἔπανσεν οὐκ οἶδαμεν. — — τὸ δ' ἐκ τῶν Ἐπιγόνων μέλος ὑπο(γ)ράφομεν οὐκ

(ἀ)πιθαν(ω)τέραν ἄλλην (δ)ιάνο(ιαν· κ)ἂν δ(ὲ νο)ῶμεν ὡς οὗτος, (ἀλλ)ὰ μετὰ τῆς ἐπι(σ)ημ(ασίας τ)οῦ κωμωδογράφ(ου ἐατέ)ον ἐστίν.

86 Philodemus de musica p. 19 ed. Kemke. (διατ)άττει(ν) μέλη τι(νά, ὦ)στε μὴ μόνον κοινῶς (ταῦτα) πρὸς θεῶν τιμὴν (οἴκε)ῖόν (τι) ἔχειν, ἀλλὰ καὶ (κατ)ὰ τὰς διαφορὰς τῶν δ(αιμόν)ων ἄλλα πρὸς ἄλ(λ)ους. 5

Idem lib. IV p. 88. ὥστ' ἐφ' ἃ γράφει πε(ρὶ) τ(ῆ)ς εὐσεβε(ί)ας μεταβάν(τε)ς λέγωμεν, ὡς εἰ χάριν τ(οῦ τιμ)ᾶσθαι τὸ θεῖον διὰ (μ)ουσικῆς ὑπὸ τῶν πολλῶ(ν οἴ)κε(ί)αν εἶναι τὴν μουσ(ικὴν) τῆς εὐσεβείας οἰησόμεθα, κ(α)ὶ (μ)αγειρι(κ)ὴν οἰησόμεθα — — — (ἔτι δ' ἂν ἔ)ποιτο (τοῖς δόγμασι τοῦ φι)λοσό(φου τὸ μὴ οἰκτεῖν εἶναι), ἐπεὶ δι' 10 αὐτῆς οὐδ(ὲ) εἷς τιμᾶ(τ)αι, διότι κατὰ τοὺς Στωϊκοὺς ο(ί) πολλοὶ θεοὶς ὄντες ἐχθροὶ κα(ὶ) ἀνόητοι τὰς ἀληθε(ι)νὰς τιμᾶ(ς) τ(ῶ)ν (κρ)α(τί)στων οὐδ' ὠνε(ι)ροπολήκασιν. — — — καὶ (τ)ὸν Π(ί)νδαρον οὕτω νομ(ί)ζειν, ὅτ' ἔφη θύσων πο(ιεῖσ)θαι διθύραμβον, ἀλλὰ δὴ καὶ τὸ(ν) τὰ μέλη διατάττο(ν)τα τῶν θεῶν ἐκάστῳ κωμικόν. — — — εἰ μὴ 15 Δ(ι)ογένης ἄρα συνεπέθετο καὶ τῶ τῶν θεῶν ἑτέρους ἕτερα μέλη προσέσθαι καὶ πρόπειν ἐκάστοις ἴδια.

87 Philodemus de musica p. 19 Kemke. (εὐ)χορη(στε)ῖν δὲ (λέγει) τὸ (μέλος καὶ) πρὸς (σύνε)σιν. καὶ γὰρ ὄ(ρους) καὶ διαιρέσεις καὶ ἀ(ποδειξ)εις ἐ(ν ἀρμονικῇ) (π)λεισ(τας εἶναι) καὶ κατ' ἄλλον 20 τινὰ θεωρία(ν)

Idem lib. IV p. 89. καὶ τί δεῖ τᾶλλα θαναμάζειν αὐτοῦ; καὶ πρὸς σ(ύ)νε(σιν) γὰρ εὐ(χ)ορη(στε)ῖν (οἶε)ται τῶ καὶ ὄρους (καὶ διαιρ)έσεις καὶ ἀποδειξ(εις πολ)λὰς ὑπάρχειν ἐν ἀ(ρμ)ο(ν)ι(κῇ), κα(θ)άπερ ὅτι μόνον διεῖλον ἢ ὦρι)σάν τι τούτων, ἡ(μαρτη)μένον ἄλλως, κατ' αὐ(τ)ὸ 25 (δ)ὴ <τὸ> διαλεκτικῶς ἐπι(ν)χ(α)νε(σ)θαί (τ)ι, τῶν παρὰ τ(οῖ)ς (μ)ουσι(κ)οῖς οὐκ ἀσυνέτω(ς) καὶ κ(α)ταγελᾶσ(τ)ως ἐκκειμένων etc. — — εἰ δὲ τὴν ἀπὸ φρονήσεως (scil. σύνε)σιν λέγει οὐδὲν ἐπιδειξ(ει) τὰ τῶν μουσικῶν πρὸς ταύτην συνεργοῦντα μᾶλλον ἢ τὰ τῶν ἄλλων ἀκριβώματα. 30

88 Philodemus de musica lib. IV p. 90. τ(ῆ)ι δὲ κριτικῇ λέγων (π)αραπλήσιαν τινὰ θεωρίαν ἔχειν τοὺς φιλομουσοῦντας, οὐ μόνον ἀγνοεῖ καθόσον ὡς ἐμὲ μέλεσι καὶ ὄνθμοις πρόποντος καὶ ἀπρεποῦς ὄντο(ς) καὶ καλοῦ καὶ αἰσχροῦ κριτικὴν αὐτῶν ἀπέλειπε θεωρίαν, (ἀ)λλὰ καὶ καθόσον, εἰ τι τοιοῦτον ἦν, οὐχὶ τοῖς φιλοσοφοῦσιν ἀπε- 35 δίδου τὴν κρίσιν, καὶ νῆ τὸν Δία καθόσον τὴν κριτικὴν, ἥ τι παραπλήσιον ἔχ(ε)ιν τὴν μουσικὴν ἐφασκε(ν, ο)ὐχὶ τούτο(ις) ἀλλὰ (το)ῖς ὀνομαζομένοις κριτικοῖ(ς) συνε)χώρει. καὶ τῇ ποιη(τ)ικῇ δὲ γράφων ἀνάλογο(ν εἶναι) κατὰ τε τὴν μίμησ(ιν) καὶ κατὰ τὴν ἄλλην εὐρ(ε)σιν,

1 fortasse: οὐκ ἀπιθανότερον ἄλλη διανοία. || κἂν δὲ] ΑΛΛ pap.

κατὰ μὲν τὴν μίμη(σ)ιν οὐκ ἂν ἐπέδειξεν, κ(ατ)ὰ (δὲ) τὴν εὐρεσίην οὐ
ταύτ(η μ)ἄλλον ἢ ταῖς ἄλλαι(ς τέχ)ναις. κατὰ μὲν(τ)οι τὸ πλ(άττεσ)θαι
καὶ ἀνταποδιδόναι τ(ὸ μ)έλος ἔστω τι παραπλήσι(ον) αὐ(τῆ)ς καὶ τῆ
γραμματι(κῆ). τί γὰρ δεῖ φ(ρ)ονε

5 Ibidem p. 92. ἃ μὲντοι Διογένης φ(η)σὶν κα(τα)νοήσαντας ἡμᾶς
ἀναγεγραμμένα παρ' Ἡρακλείδῃ περὶ πρόποντος μέλους καὶ ἀπρεποῦς
καὶ ἀ(ρῆ)ένων κα(λ) μαλακῶν ἡθῶν καὶ κρο(ούσ)εων ἀρροττουσῶν κα(ι
ἀ)ναρμόστων το(ῖς) ὑπ(ο)κειμένοις προσώπ(οι)ς οὐ μακρὰν ἀπηρη(η-
μέ)ν(ην τῆ)ς φιλοσοφ(ίας ἡγή)σ(ε)σ(θα)ι τῷ πρὸς π(λείστα) ἐπὶ τοῦ
10 βίου χρησι(μεύειν) τὴν μουσ(ικῆ)ν (καὶ τὴν) περὶ αὐτὴν φιλ(οτεχ)νίαν
οἰκείως διατι(θέν)αι πρὸς πλείους ἀρετάς, μἄλλον δὲ πρὸς πάσας, ἐκ-
θέντες ἡμεῖς ἐν τῷ τρίτῳ τῶν ὑπομνημάτων — καὶ τὰ παρ' (ἄ)λλοις
δὲ συγγενῶς εἰρημένα — παρεδείξαμεν ὅσης ἐστὶν γέμοντα ληρείας.

Philodemus de musica p.19 Kemke. κατανοήσαντά τι(να τῶ)ν
15 εἰρημένων, ἐν οἷς (περὶ προ)έ(π)οντος μέλους καὶ (ἀπρεπο)ῦς καὶ περὶ
ἡθῶν ἀ(ρῆ)ένων κα(λ) μαλακῶν καὶ περὶ (κρο)ύσε(ων) ἀρροττουσῶν
κα(ι ἀναρμ)όστων τοῖς ὑποκειμέ(νοις) προσώποις, ἅπερ ὁμολο(γουμε)-
νως οὐ μακρὰν ἀπέιρ(χθαι τοῦ) φιλοσοφεῖν καὶ παρα — (post duos
versus)

20 (εἶ)ναι φανερόν πρὸς (πάντ)α μέρη τοῦ βίου (χρησιμ)εύειν τὴν
μουσικὴν (καὶ δύ)νασθαι τὴν περὶ αὐτὴ(ν φι)λοτεχνίαν οἰκείως ἡ(μᾶς)
δι)ατιθέναι πρὸς πλείους (ἀρε)τάς, δοκεῖν <δὲ> αὐτῷ καὶ π(ρὸς πά)σας.

89 Philodemus de musica p.20 Kemke. ἐξ ὧν δὲ παρατίθεται(αι
Δικ)αιόρχου λάβοι τις ἂν ὄσα βούλεται πρὸς τὴν ἐνεστηκν(ίαν) ὑπό-
25 θεσιν, (ὡς) τὸ τοῦς πα(λαμ)οῦς καὶ σοφὸν τὸν ᾠδ(ὸν νο)μίξειν, ὡς
εἶναι δῆλον (ἐκ) τοῦ παρὰ τῆ Κλυταιμ(ήστρα) καταλειφθέντος· καὶ
. γ)νωθαί φασιν ο . . . | . . τ)ούτων ἀκούσῃ· δι' οὗ γε | . . φωνεῖ-
ται καὶ πλειο(σι)τα(τ)αι τὸ πρὸ(ς) ταῖς ἄλ(λαις) δυνάμ)εσιν τὸ
μέλος καὶ (στάσεων) κα(ι) ταραχῶν εἶ(ναι) κατα(πα)υστικόν, ὡς ἐπὶ
30 (τῶν ἀνθρώπω)ν καὶ τῶν ζῴ(ων φαίν)εσθαι καταπραῦνο(μένω)ν· διὸ
καὶ τὸν Ἀρχίλο(χον) λέγειν „κῆλ(εῖ)ται δ' ὅτις (ἐστὶ)ν ἀοιδαῖς.“ πα(ρὰ)
δὲ Κ(αρσί)ν ἐπειδὴν ἐν ταῖς ἐκ(κλησίαις) θ)όρυβος γένηται, τῶν (γλυ-
κ)υτάτων τινὰς ᾠδ(ῶν) ἐξά)ρχειν, εἴτ' εἰς τοὺς (ἄλλοις) γί)νεσθαι καὶ
πέρας (εἰ)ς ἄ(παντ)ας· οὕτω δὲ κατα(λύειν) τὸ προκείμενον· εἶτα —

35 90 Philodemus de musica lib. IV p. 105 Kemke. ἀ(λ)λά μὴν
(θε)ὸς μὲν (ο)υ̅θεις εὐρετ(ῆς) ἐγέν(ε)το τῆς μουσικῆ(ς) οὐδὲ π(αρ)-
έδωκε τοῖς ἀνθρώπο(ις), ἀλ)λ' οὕτω παρ(εξέ)μαθον ὡς πρότερον ἀπε-
δώκα(μ)εν. λόγον δὲ καὶ φρόνη(σιν) καὶ παιδευτ(ι)κὰς ἐπ(ιστῆ)μας

7 πρ . . εων pap. 27 ὅς ἂν τι τούτων Kemke. 28 συμφωνεῖται καὶ
πλείοσι παρίσταται Kemke. 32 παρὰ δὲ—θόρυβος suppl. Gomperz et Brinck-
mann.

οὐδείς εὐσεβῆς νο(μίζει) τὸν Ἑρμῆν καὶ τὴν Ἀ(θ)ηναῖν καὶ τὰς Μού-
σα(ς). ε(ί) δ' ὁ λόγος ἢ λογισμός ἐπήγα(γ)εν τὴν μουσικὴν, οὐκ ἦδ(η)
καὶ χ(ρή)σιμ(ος) διὰ τὸ καὶ τὰ χ(ε)ρίστα. τὸν δὲ λόγον ἂν ἀ(ξι)ῶ(σ)ι
καὶ φρονησ(ιν) καὶ τὰ(ς) παιδ(εν)τικὰς ἐπιστήμας ἐν(α)πο(λ)αβεῖν,
(λεγέτωσαν) τὰς α(ί)τίας.

5

Libri perì ῥητορικῆς reliquiae.

91 Philodemus de rhetorica Vol. I p. 329 Sudh. (δύ)νασ(θ)αι
πιθανῶς ἐπαινεῖν, ἢν ἂν βουλώμεθα δίκαιαν, κα(ί) πάλιν τὴν αὐτ(ή)ν
ταύτην, ἂν ἡ(μῖ)ν δοκῆ ψέγειν ὥστε πείθ(ει)ν τὸν λό(γ)ον, ὅτι εἰσὶν
ὕγιαια αἱ ὑφ' ἡμῶν λεγόμενα ἢ ἐκείνων μᾶλλον, τὸν ὕγιαίνειν βου- 10
λόμενον. ἢ δὲ τοιαύτη ἐργολαβεῖν μὲν τὰ ἱατρ(ο)ικὰ ζητοῦντι, (φη)σίιν,
(οὐ)κ ἂν ἀ(χ)ρηστος (εἶη), πρὸς (δὲ) τὸ ὕγιαίνειν (οὐ)θ(έ)ν (ἂν συμ-
βάλλ(ο)ι)το.

92 Philodemus de rhetorica Vol. I p. 329 Sudh. (εἰ δὲ τῷ ῥή-
τορι ἡμισ)τα τῶν κατὰ (δό)ξαν ἀληθῆ φαίνεται εἶναι προσήκον, ἀντι- 15
(θ)εῖναι τὰ κατὰ ματα(λ)αν δό(ξ)αν ὑπόκωφον ἦν ον . η|τά τε μὴ τὴν
ἀναφ(ο)ρὰν ἐπὶ (τ)ὰς ἐν(α)φ(γ)ελ(ας) λαμβάνοντα καὶ (τὸ μῆ)δὲ τούτων
τελέως ἐ(λ)λ(εί)πειν τοὺς ῥήτορας. ἀλλὰ μὴν ἐν τῷ κατασκευάζειν τὸ
προκε(λ)μενον πρὸς οὐθ(έ)ν ἔο(ικ)εν ἀπὸ τῆς μουσικῆς ἐπάγειν. οὐ
γὰρ ἦν φαν(λ)ότερα τὰ κατ' αὐτ(ή)ν (τ)ῶν ὑπὲρ ὧν ἐποίει τ(οὺς) λο- 20
γισμο(ύ)ς, ἀλλὰ ταῦτα (μὲν) εὐπαρακολ(ο)ύθη(τα) πᾶ)σιν ὄντα etc.

93 Philodemus de rhetorica Vol. I p. 332 Sudh. ἐαντοὺς καὶ
ἐ μ εὐμαθ(ε)ῖς (ο)ὐ πείθ(ου)σιν), ἀλλὰ πᾶσα ἢ μελέ(τ)η ἐσ(τ)ι(ν)
αὐτῶν πρὸς τοὺς (ὄ)χλους) καὶ τὰ δικαστήρια· (ᾄθ)εν δὲ πρὸς ἐαντόν
τι ἐφ(εῖ), οὐ)θ(εῖς) ἐπιμέλεται οὐδὲ πρὸς συνήθη, πρὸς νόον, πρὸς γν- 25
ναῖκα· κἂν μὲν δίκη γένηται πέντε μῶν, μ(ε)λετῶσιν καὶ ἐντεί(νο)ν-
(ται), ὅπως πείσουσιν· (τὸν) δ(ε) πον διὰ κενοδοξί(α)ν εἰς μοχθηρὰς
ἐπιθ(υ)μ(ας) (τ)άλλαντον μέ(λλ)οντ(α) ἀναλίσκειν καὶ (μετὰ τ)οῦτου
ἐαντόν προσα(π)οβάλλειν, (ἢ τ)ῆς (γ)υναι(κ)ὸς ἢ τοῦ νί)οῦ etc.

94 Philodemus de rhetorica Vol. I p. 333 Sudh. ὡς ὁ (πέ)θων 30
ἀναμέ(ν)ειν ἐν (Μ)αραθῶν(ι Λακεδαι)μονίους· „τί οὖν ἐπι(χ)ειρεῖς“;
ἐρωτήσαντος, ἔφη ὅτι „τὰ στενὰ καὶ τὰς παρόδους καταλή(ψ)ονται
(καὶ) τὰ ὀχυρώματα ἐκπολ(ιο)ρκήσουσιν.“ „Ελήλυθας οὖν“ εἰπόντος
„εἰς Μαραθῶνα“; „Οὐκ“ ἔφη. „Ἀλλ' ἀ(κ)ήκοα(ς) ἐπιμελῶς περὶ τοῦ-
(του) τ(οῦ) τ(ό)που“; τοῦ δ' ἀνανε(ύ)σ(α)ντ(ος) „Τί οὖν, εἶπεν, ἐπι- 35
χε(ι)ρεῖς οὐ(δ') εἰδώς, εἰ εἰσίν“; (τ)οιοῦτοί εἰσιν οἱ σύμβου(λοι) οἱ

4 ἐναπολαβεῖν scripsi, ΔΥΟ . ΑΚΕΙΝ pap. 10 ἐκείνην pap. haec videntur
Diogenis pravam rhetoricam pravae medicinae exemplo illustrantis. 15 ἡμισ)τα]
γα pap. 16 fortasse: εἶδη. 20 αὐτ . ΛΕ pap.

δοκοῦν(τες) εἶνα(ι) δεινοὶ ἐν ταῖς (πόλ)εσιν καὶ λέγουσιν (ὁμοί)ως
τούτῳ etc.

95 Philodemus de rhetorica Vol. I p. 333 Sudh. ἅμα μὲν γὰρ
ἐ(π)αγγέ(λ)λονται πολιτικούς π(οιή)σειν καὶ χρησίμους (τ)ῆι πόλει καὶ
5 τοῖς φίλοις, (ἔ)μα δ' ἀπολογοῦνται περὶ τῆς τέχνης, ὡς οὐκ οὔσης
φάουλῆς, ἀλλὰ τῶν (χρ)ωμένων αὐτ(ῆ)ι φάουλῶς· ὥσπερ δυνατὸν τοὺς
γενομένους οἴους δεῖ (καὶ) τῆι πόλει χρησίμους καὶ τοῖς φίλοις, ἐν
ταύτῃ τῆι δυνάμει ἀγνω(μό)νως (φέρ)εσθ(αι) etc.

p. 334. (εἰ)κῆ δ(έ) τις τῶν π(οιη)ρῶν ἐνίο(τ' ἐν) πόλε(σιν) τῆι
10 τέχνῃ χρῆ(τ)αι. γενομένους μὲν γὰρ οἴο(υς) δεῖ καὶ τῆι πόλει (χρ)η-
σίμου(ς) καὶ τοῖς φίλοις, (οὐ)κ ἐνδ(ε)χόμε(ον) ἀγνω(μό)νως χρῆσθ(αι)
τούτ(οις), οὓς ἐπηνόρθωσαν, οὐδ' ἀγνώμονας κα(ι) π(οιη)ροὺς κα(ι)
δωροδόκο(υ)ς τιν(ὰς) ὄντ(α)ς καὶ πό(λ)ει κα(ι) φίλοις εἶναι χρησί-
μ(ου)ς).

15 96 Philodemus de rhetorica Vol. I p. 337 Sudh. καὶ δικολόγο(ν).
πρῶ(τον) μὲ(ν) τοῖνυν προσ(ε)κτέον (ῆ)ν, μήποτ' ο(ὐ)κ (ἀ)φαιρῆι (τῶν)
νεωτέρων τὸν πόθ(ον) τῆς ῥητορικῆς ἀλλ' ἐ(π)ιτεινῆι διὰ τῶν (κ)ατη-
γοριῶν. κἄν γὰρ ἐμφ(α)νῶ(ς) ἄλλο τι λέγω(σιν), θανατά(ξου)σι τὴν
οὔτω γε π(ρακ)τικὴν δύ(ναμ)ιν οἷον (τῆν) μεμυθενμένην (περὶ) τὸν
20 Αὐτό(λ)υκ(ον) καὶ τοῦ)ς ὁμοίους.

97 Philodemus de rhetorica Vol. I p. 344 Sudh. — — τοῦ)ς
δὲ φιλοσόφους δυνα(τ)οὺς, γ(ε)λοῖον ἦν κελ(εῦ)ειν αὐτὰ παριέναι
γεγρα(μ)ματενκόσι καὶ κεχορευ(κό)σι καὶ τετελωνηκόσι καὶ τὴν ὥραν
πεπωληκόσι· εἰ δὲ ἐκέλευσε μὴ παραχωρεῖν λέ(γ)ειν, ἀλλ' ἀντ(ι)ποιεῖ-
25 σθ(αι) (τῶ)ν ἀποτελεσμάτ(ω)ν, ἀπ(ορ)ώτερον ποιεῖ τὸ (συ)μβαῖνον, οὐ)
φάσκων ὑπὸ τῶν ἰδι(ω)τῶν παρα... | ...σθ(αι).

98 Philodemus de rhetorica Vol. I p. 344 Sudh. — εἶ)ναι τὸ
κατ' ἀλλήλω(ν) εἰ)ρηκέναι (τ)οὺς ῥήτο(ρα)ς, ἃ παρατίθησι, καὶ τοῦ
παμπονήρους γεγενῆσθαι τοὺς φιλοσόφους ση(με)ῖον ἡγήσεται τὰ κα(τ')

30 ἀλλήλων παρ' αὐτοῖς γεγραμμένα· καὶ πολὺ μᾶλλον ὄσφ τοῖς μὲν οὐκ
ἀπαρέσκ(ε)ι τὸ καὶ ψευδές πον (λέγειν) etc.

99 Philodemus de rhetorica Vol. I p. 345 Sudh. οὐδὲ γὰρ τὴν
τῶν ἰατρῶν τέχνην | δει)χθήσ(ε)σθ(αι) τῆς ὑγ(ιεί)ας οὐκ ἀπεργαστι-
(κῆ)ν (ο)ὔσαν, ἐπειδὴ νικῶν(ται) ὑπὸ τῶν ἰδιωτῶν, φάρμακον ἱστορη-
35 κόντων τι νοσήματος ἀπαλλακτικόν, ἀγνω(ο)οῦντες αὐτοί. τῶν τε ῥη-
(τ)όρων οἱ διαφέροντες οὐ πολλάκις ὑπ' ἰδι(ω)τῶν ἡττ(ῶ)ν(ται) τοῖς
πράγμασιν (ῆ) οὐ πολ(λ)άκις ἄγαν, κατα(λαλ)εῖσθ(αι) δὲ πολ(λ)άκις

18 θαναμ... ναι pap. κατηγορία sunt Diogenis in rhetoricam crimina.
20 Od. τ 395 sq. 22 TACIONHN pap. 24 ΙΠΕΔΕΖΕ pap. 27 Initium
enuntiati sic fere supplendum: κἄν τις πεισθῆ τοῦ πονηροῦς αὐτοῦς γεγενῆσθαι
σημεῖον εἶναι. 37 ἄγαν] ἄγαν pap.

(πολ|λο)ῦ δέουσιν, εἰ μὴ πο(ν ἄ)|φωνοὶ διὰ σωματι(κ)ήν νόσον ἢ ἀχαν(ε)ῖ(ς ὑπ)ό τινος πά(θ)ου(ς) (γεγεν)η(μ)ένοι.

Hac Philodemi refutatione probatur Diogenis verba esse, quae leguntur p. 343. ἄλλοι δὲ (μι)κρῶ(ι εὐ)λαβέστερον τὴν πρῶ(την ἐ)παγγέλλονται καὶ ὅμως τοιαῦτα συν(γ)ραφόμενοι οὐ μόνον κατὰ τὰ πράγ-⁵μαθ' ἢ(τ)ῶνται ἀλλὰ καὶ κα(τ)αλαληθέντες πολλ(ά)κις ὑπ' ἰδιωτῶν, οὐ(δ)ἐ(ν οὐ)τως ἐστὶν πει(σ)τικ(ὸν ὦ)ς ἀλή(θ)εια καὶ ἡ (περὶ τῶ)ν πραγμάτων (ἀ)μετάπτωτος ἐμπειρ(ί)α.

Ad ultima verba referri videntur, quae Philodemus disputat p. 346: ἐμπειρία ἀμετάπτωτος ἐστὶ· (τοῦ)ν(αν)τι(ον) δὲ οὐ τῶν δῆτόρων, ἀλλὰ¹⁵ τῆς Διογένους καὶ τῶν ὁμοίων ἐπαγγελίας ὑπὲρ τοῦ δῆτο(ρ)α κα(ι) μόνον εἶναι τὸν σοφὸν (ἀ)πο(φ)ατικόν. οἱ μὲν γὰρ | ... ἀκασὶ τὴν ἀλή(θ)ε(ιαν) ἐκάστου (τῶν πό)λε(ι) συμ)φερόντων κατὰ (τὴν ἴστο)ρίαν τῆς ... etc.

100 Philodemus de rhetorica Vol. I p. 346 Sudh. — — εἶναι¹⁵ Φίλωνος, ὃ (Δημη)τριος ὃ Φαληρεὺς ἐν (τ)ῶ περὶ τῆς δῆτορικῆς ἐτα(ξ)εν, ἴσως τὰ πράγματ' ἄλλα. κατ' αὐτοῦ δὲ καὶ τὰ περὶ θατέ(ρο)υ Φίλωνος. ε(ί)τε γὰρ ὃ μᾶλλον εἰδῶ(ς τῶν) εἰδόντων μὲν αθ', ἢ(τ)τον δ' εἰδόντων ἀφείλ(ε)το τὴν ἐργολαβ(ίαν) τῶ) ἀνασκε(ν)άσαι, | σὺν τὸν (δ)ῶ(ς) ἀπει(ρ)ον σοφὸν τῶν πολιτικῶν ὃ τὴν ἄκραν²⁰ ἐσχηκῶ(ς) δῆτορ ἐμπειρ(ί)αν ἀ(πὸ) τῶν (καὶ) δυν(ά)μενος etc.

101 Philodemus de rhetorica Vol. I p. 347 Sudh. — — λειν μᾶλλον(ν) πλανω(μ)ένων ἢ μὴ πλ(ανω)μένων, ὑπ(ὸ) Διογένους (δὲ) καὶ τ(ῶν) πα)ραπλησίων σχεδὸ(ν) δι(ὰ) τ(ῶν) λεγομένων (ἐ)ξαπατᾶσθαι,²⁵ καὶ κατ(α)σ)κενασ(τ)ικὸν φέρει το(ῦ) μ)ή πλανᾶν τοῦ(ς) δῆτο(ρ)ας, ἀλλὰ τὰ λ το . . . | πείθειν κα(τὰ) τὸ πλ)εῖσ(τ)ον· πείθειν etc.

102 Philodemus de rhetorica Vol. I p. 348 Sudh. τοὺς με(γά)λους (τῶν) πρ(ό)τερον δῆ(τ)ό(ρων) κατὰ) σύνεσιν ἐξηκέναι πολιτικὴν καὶ με(γ)άλ(η)ν εὐα(γ)ωρίαν ταῖς (π)ό(λε)σιν (ἐν)ἀπερ(γά)σ(α)σθ(α)ι³⁰ β(ιω)τικὴν· τοῦ(ς) ν(ῦ)ν (γ)ὰρ (post duos versus:) οἱ δὲ καὶ etc.

Col. LIII, 9. καὶ πρὸ(ς) ὄχ)λον τυρ(χάν)ο(ν)σι, (μ)ηθὲν μαθόντων (π)οτ(ε) | δην, μὴ(τ' ἀπὸ) τῆ)ς ἐμπ(ει)ρίας ἐν(δὸ)ξ)ων γερονότων μὴ(τ' ἀ(π)ὸ) τοῦ) καλῶς (ἔ)χοντος (π)ρο)σερχομέ(νων) ταῖς) ἀρχαῖς, ἀλλ' ἀ(πὸ) | περὶ) λαλήσεως³⁵

Col. LIV. (καὶ) τοῦ)τ(ω)ι π(αρα)πλήσιοι) τινες οὐ(θ)έν) μαθόν(ν)τες.

1 μηπο|γεινοι pap. 12 ἐωράκασι Sudham. 18 πράγμαθ' Sudh.
19 ἀφειδ . . | το pap. 20 fortasse (ἀ)ποστέρη)σει. || ὄλω(ς) ρα . . . σ pap. 25 σχε-
δο . N | ΑΙΕ . ΛΕ pap. 27 fortasse: τὰ) λυσιτελέστερα. loquitur Philod. de scrip-
tore qui contra Diogenem pro rhetoribus pugnaverat. 29 εστηκέναι pap.
30 ο . . . σιγ . . . ιαγασ . . . σθ . . . ι pap. 33 Ε . AN | ΤΙΑC pap., unde ἐ(ν)αντίας Sudh.

ἐμπίρω(ς γὰρ ἔ)χειν (καὶ ἀπὸ τοῦ καλλι)στου προ(σέ)χεσ(θαι ταῖς) ἀρχαῖς, ἀπείρω(εσθαι δὲ μὴ) τοὺς τελείους κα(τ' ἀρετήν) καὶ (τ)ὰς πόλ(ει)ς θυ(νατοῦς) βρ(αβ)ε(ύ)ειν. ἀλλὰ (τὴν) μὲν ἰσ(τορί)αν.

103 Philodemus de rhetorica Vol. I p. 350 Sudh. τὸ δὲ τοὺς) 5 ἀρξ(α)μ(έ)νο(υ)ς ἀπὸ τοῦ) δύνασ(θαι) σιωπᾶν, ὡ(ς) παρὰ Ξενοκράτει, μονωτάτους καὶ λέγειν εἰδέναι — ταῦτο γὰρ ἐκάτερον εἶναι — τί(νι) προ(σ)έχο(ν)τες, ὧ πρὸς θεῶν, πιστεύσομεν, εἰ μὴ τῷ Ξενοκράτην οὐ(τ)ως (ἐ)π' Ἀντιπά(τ)ρου καὶ τῶν συνέδρων διαλεχθῆνα(ι, καθά)π(ε)ρ ὁ) Φαληρεὺς (ἰστόρηκεν ἐν τῷ) (περὶ τῆς) φηγορικῆς);

104 Philodemus de rhetorica Vol. I p. 350 extr. Sudh. καὶ τοὺς) 10 ἐ(πι)σημ(ο)τάτου(ς τῶ)ν (ἐμ)πρά(κ)τ(ων) ῥητό(ρ)ων, δι(ὰ) τὴν) ἐ(μ)φαι(νομένην) ἐκ τῶν φ(ι)λοσόφων συνερ(γ)ίαν, ἤχθ(αι) παρ' αὐτ(ῶν), ὧ(σπερ) Π(ε)ρι(κ)λέα καὶ τινας ἄλλους ἄρχον(τας) καὶ Δι(μο)σθένην, καὶ (οὐ)δὲν φ(λημελῆ)σαι τοι(οῦ)τον, οἶον (Σω)κράτε(ι) παραβαλόν(τας) Ἀλκι(β)ιάδ(ην) τε καὶ (Κρ)ατία(ν). τῆς (δ') αὐτῆς ὕ(λης) τ(ὴν) τῶν φη)τό(ρ)ων ἔχ(εσθαι) etc.

105 Philodemus de rhetorica Vol. I p. 351 Sudh. -λαις τῆ(ν) | 15 ἀ. . ντ. . ι ιν (παρ)εισ(ῆ)γεν' τοῖς δ' ὄπλοις οὐ(κ ἔο)ικεν. τὰ μὲ(ν) γὰρ οὐθὲν εὐφνὲς προσφέρεται πρὸς ἀπάτην μεμηχανημένον, ἢ δ(ὲ) τῶν φη)τό(ρ)ων εἰσαγωγή πάντα (τ)ὰ θεωρήματα πρ(ὸ)ς τοῦτ' ἔχει τεί(ν)ον(τα) καὶ κατὰ τὸν Ἡράκλειτον κοπίδων ἐστὶν ἀρχηγός.

p. 354 col. LXII. τὰ (μὲν) γὰρ οὐθὲν εὐφνὲς ἔχε(ι) πρὸς ἀπάτην) 20 μεμηχα(νη)μέν(ον), ἢ δὲ τῶν φη)τό(ρ)ων (εἰ)σ(α)γωγή πάντα τὰ θεωρήματα πρὸς τοῦτ' ἔχει τεί(ν)ον(τα) καὶ κατὰ τὸν Ἡράκλειτον κοπίδων ἀρχηγός· πῶ(ς) γοῦν ἔστ(ι)ν, χωρὶς τοῦ πάντ' ἐπιδειξαι τὰ θεωρήματα, πρὸς ὃ 25 λέγει τεί(ν)ον(τα) (μᾶλλον ἢ) μηθὲν ἀπλῶς εἰπεῖν; ἢ τίς ἀ(ν) τ(ὸ) π(ρ)ό(τερον) τοῦτ' ἀν(έ)χοιτ'), ἀπὸ τοῦ φη)θ(η)σομένου κα(ὶ) λεγο(μέ)νου πρὸ(ς) αὐ)τῶ(ν) etc.

p. 355 col. LXIII. τάχα δ' ἴ(σω)ς ἀ(φορμῆ)ν) 30 τιν' (οὐ)τῶ(ς) δι(ὸ)σιν ἐν(ί)οις πρὸς ἀπάτην τῶν ἀκο(ν)ό)ντων. „ἀλλὰ νῆ Δία τοῦ(τ)ο τοῖς ὄπλοις, ἐρεῖ τις, οὐ συμβέβηκεν, (τ)ὸ δ(ιδ)όναι πρὸς ἀπάτην ἀφορ(μ)άς.“ οὐκοῦν τοῦτ' ἐχρήν, ἐγὼ φ)ήσω, λέγειν συμβεβηκέναι τοῖς τῆς φηγορικῆς θεωρήμασιν, μᾶλλον δὲ τισίν, ἀλλ' οὐ τὸ πάντα καὶ τὴν εἰσαγωγὴν εἰς τοῦτο τείνειν.

106 Philodemus de rhetorica Vol. I p. 352 Sudh. δι(ὸ) κιν)άδοις) 35 Ἀριστοφάνης αὐ)τοῦς εἰ(κ)νά(ξ)ει etc.

col. LIX. (τῶν) μάλιστα) π(ε)πι)στευμένω(ν) εὐ) ἰστορία(ν) γρά(φ)ειν, (οὐκ) ἀγ)ενοῦς τινος καὶ ἀ(ν)ε(πι)γράφου παρ(α)τιθεῖς. (οὐ) μ(ό)δ(ο)

3 Al pap. θυ(νατοῦς) scripsi.
Diels.

5 ἀρξ(α). θ. ν.

21 Heracl. frg. 81

νον δ' Ἀλ(έξ)αν(δο)ον ἠρέθιζ(ο)ν, ἀλλὰ καὶ τὸν πατέρ(α). κον . . .
 . . . ων κωμωδοποιὸν (τῆ)ς εἰς τοὺς ῥήτορας . . . μνησθεῖς (βλα)σφημίας,
 ὄθεν, φη(σίν, ο)ὐ κακῶς μο . οκ . υ . νην ε . . ων πε ρε . . ατο . .
 δοπ . η . νε.

col. LX. ἐπιφερ | προσδο(κ)ῶν τ | νῦ(ν) 5
 γε διαμ(αχ | φιλοσόφωι χαρακτηῖρι | πιε . ει πρὸς ορον τὸν
 φιλόσοφον. οὐ μὴν ἀλλ' ἔτι (τ)αὐτα πάντ' ἐπ(ιμε)λῶς ἐπικόψομεν, εἰ
 κα(ι) δι' αὐτοὺς ἀναγκα(ξ)όμεθα καὶ αὐτοῖ π(ω)ς τὰ παραπλήσια
 π(άντ)α λέγειν. τίς γὰρ οὐκ ἂν διειτράπ(η τὸ)ν Διογένους (ἐ)πη-
 (ρεασ)μόν, μὴ πιθανώ(τερο)ν προσφέροντα κα(τ' αὐτῶ)ν ἢ ὁ Π(ῶ)λ(ος)? 10
 εἰσῆκ(ται) παρὰ Πλάτων(ι) ἄ — —

col. LXI. τὸ δ' αὖ φῆσαι τὸ ῥηθὲν ὁμοιον εἶναι τῶι λέγειν
 (ῶς | οὐδὲν) κωλύει τὴν μέθοδον εἰδέναι, καθ' ἣν . περγα ποιούσι καινὰ
 (φ)αίνεσθαι καὶ καθ' ἣν (ἀ)ποτέμνουσι βαλλάντι(α), μὴ μέντοι χρῆσθαι
 κα(τ') ἀνθρώπων, ἀλλ' ὅταν χρεῖα γένηται, ταύτων (ἐ)στιν τῶι μηδὲν 15
 ἔ(χ)ειν ἀντειπεῖν. εἶνα(ι γὰρ) αὐ(τ)ῆι χρῆσθαι (π)ρὸ(ς) | . . υ
 καὶ π(ρ)ὸ(ς) σο — —

col. LXIX p. 359. τὰ δὲ λεγόμενα (α | κατὰ) Δημοσ(θέ)ν(ο)υς καὶ
 Ανκούργον περὶ τῶν Ἀ(ρ)πα(λ)είων ψευδῆ πειράσσονται δεικνύειν, (δν)
 δὲ τῶν μάλιστα πεπιστευμένων ιστορι(ο)γράφων γράφειν ἄ φησιν λέ- 20
 γει[ν], καὶ π(ά)ντως ἀσημότατον εἶναι δια(τε)νοῦνται καὶ δυσμενῆ καὶ
 τὸ πέρας ἀ(ν)αι(δ)ε(ί)ας). ἀπαρν(ή)σονται δ' εἰκότως καὶ Ἀλέξανδρον
 αὐτοὺς ἠρεθ(ικέ)να(ι) καὶ τὸν πατέρα (πολ)ὸν πρότερον ἐπ — —

107 Philodemus de rhetorica Vol. I p. 355 Sudh. (καὶ μὴν)
 περ(ι)ο(υ)σίαν καὶ σώ(μα)τος (ισ)χὴν κα(ι) κ(ά)λλο(ς) καὶ (μυ)ρῆ' ἄλλα 25
 προφέρειν (εἰ)χεν ἄ(ν) τις, ἀφορμὴν μ(έν) τιςιν εἰς ἀδικίαν ἀ(ν)θρώ-
 πων διδόντα, τετιμημένα δὲ χάριν ὠφελίας καὶ παρεχόμενα πολλοῖς,
 χρηστὰ δὲ λεγόμενα καὶ ὑπὸ Διογένους. εἰ δ' ὄντως ἀμιλλ(ᾶ)σθαι
 δυνατός ἐστιν ὁ ῥήτωρ καὶ τὴν σιωπ(ή)ν — —

col. LXV. (ταύτῃ) μὲν δυ(νή)σεται τις καὶ το)ὺς Στωϊκούς, (εἰ 30
 μὴ) κα(ι) τοὺς φιλοσόφους ἅπαντας λέγειν ὁρᾶσθαι τοιούτους καὶ ἐπι-
 δεικνύειν τινὰς ῥήτορας οὐ τοιούτους, εἰ καὶ παιδα(ρ)ιωδῶς οὐτ(ος,
 προσδο)κῆ(σ)ας ὑποπτευθ(ή)σεσθαι ἢ ἀπαντηθῆσεσθαι, τοῦτο προσέ-
 θηκ(εν· „εἰ)ν μὴ τις οἰκείας ἤτ(των) ἦι φύσε(ως).“ το)ὺς
 ἀπολα(ύ)οντας ἑαυτ(ῶν) ἀν(θρώ)πους καὶ λόγους· | ξ α . εν . ι 35
 καὶ δι- etc.

108 Philodemus de rhetorica Vol. I p. 357 Sudh. — καθ(ά)περ
 ἐν Λα(κεδαί)μονι, φα(νῆ)ναι τοὺς ῥήτορας ἡ(τι)ᾶτο· ἄλλ(λ)αι δὲ πολλαί

1 ATAP pap. 9 MEN pap. 10 KA ΑΠΟΙΙ . . AC pap.; fortasse:
 ἢ ἄ Γοργίας ut voluit Gomperz (cf. Sudh. Vol. II p. XXII).

συντυχίαι καὶ (π)ονηρίαί πάντη διὰ τῶν ἀνθρώπων. (ἐ)ῶ γὰρ ὅτι κα(ι) ἀπὸ φιλοσοφίας ὤρμ(η)μένου(ς) ἔχ(οι) (ἄ)ν ἐπιδεικνύειν τινὰς αἰτίους κα(ι) συ(ν)αιτίους τῶν εἰρημένων. εὐπορήσουσι δὲ καὶ δημοκρατίας ἐκ τυραννίδων παραφέρειν (καὶ) φυλακὰς ἐκ πολ(εμίων) καὶ σωτηρία(ς) ἐκ τῶν μεγίστων συμφ(ορῶν) τοὺς) ῥήτορα(ς) ἐξευρηκότας.

col. LXVII. (ὁμο)ίως Ἀ(θῆ)νη(σι) τὸ γένος ἐ(φ)ύετ(ο) τῶν τυράννων, ὅπου πλείονες ἐγένοντο ῥ(ή)τορες ἢ συλλήβδην κατὰ τὴν ἄπασαν οἰκουμένην, ἀληθὲς εἶναι δύναται τὸ μηδεμίαν π(ό)λιν νῆ) Δία ῥήτορας ἐκ δημοκρατίας εἰς τυραννίδα περιστῆσαι. σιωπῶ γὰρ
15 ὅτι καὶ τὰς (αἰ)τίας ἄς φα. | .ας ὑπέγραψε, κοινὰς (μὲν) εἶναι καὶ παντὸς ὄχλου συμβ(ή)σε)τα(ι)

109 Philodemus de rhetorica Vol. I p. 358 Sudh. ὁ δ' Α(ἰσχί)νης οὐκ ἂν ἐπε(εἰ)μα τοῖς Ἀθηναίοις ὅ(τι) Δημοσθένην οὐχ ὡς τοὺς περιτρέψαντας τῶν πορθμῶν ἐκώ(λ)υ(ον) ἐ(π)ευθύνειν ἀνατε(τρ)αφότα
15 τὴν Ἑλλάδα· κ(α)κῶς Διογένην ἐροῦσιν λέ(γει)ν „οὐ χρῆσθαι τοῖς αὐτοῖς ῥήτορσι τοὺς Ἀθηναίους.“

110 Philodemus de rhetorica Vol. I p. 359 Sudh. ῥή(τ)ο(ρας) δὲ ἐκβεβληκῆναι καὶ τεθανατωκῆναι τὰς Ἀθήνας. εἰ δ' ἔναι καὶ ῥήτορας ἐκώλυσαν προσίεναι, μὴ μόνον συμβουλεύειν, ἀλλὰ πολλὰς καὶ τὰς
20 μεγίστας διατελεῖν αὐτοῖς χρωμένας. καὶ πάλιν τοὺς ῥήτορας μὴ πάντας ἀνχοῦντας, ὡς ἔφη οὗτος, ἐπιτηδ(εύ)οντας δια)τελεῖν τόλμαν. καὶ (γὰρ) τῶν ἄλλων (τ)οὺς (μὲ)ν κακουρ(εῖ)ν, τοὺς (δὲ) καὶ τὰγαθὰ πως πελ(θε)ν.

111 Philodemus de rhetorica Vol. II p. 202 Sudh. τῶν μὲν (γ)ὰρ
25 παναρέτων, οἷον φατὲ (τ)οὺς πολιτικούς ὑπάρ(χει)ν| εἰν (ο)ὐδεις οὐδὲ Φωκίων, ἂν ἄρα δόξῃ καλεῖσθ(αι), ὃν) ἔφη δῆμο(ν) γ)ενέσθαι (σω)τῆρα) | διὰ τῶν ἑαυτοῦ λόγων, (κατὰ) Διογένην (π)ανάρε(τός) τις) ἦν.

112 Philodemus de rhetorica Vol. II p. 203 Sudh. ὅ(ταν) μὴ τ(οῦ) κα(λοῦ) χάριν προ)σέρχονται τ(ῶ)ι) πολι(τεῦ)εσθ(αι), τ(ε)ωρ | . . ον . ηγο
30 . . . ενοι, καθάπερ ἐν τῆ(ι) Σκνθ)ῶν ἐρημῖα δι(α)λεγόμενος οὕτως γράφει. (τ)ὰ μὲν (γ)ὰρ ἄλλα π(α)ρεῖσθ(ω), (ἐ)πει τόν γε σ(υναρ)μόττοντα λόγον ἐ(ξη)γη)σάμεθα πρότερον δι(ό)τι οὐ) τοῦ καλοῦ χάριν προ(σέρ)χε(σ)θ(αι) δεῖ τ . . . ων τ . . | ACCTO . . νει (post duos versus: ὁ νο)οῦμενος δ' ὑπὸ τῆς (Στο)ᾶς οὔτε γέγονεν (οὔτε) ἔστι)ν οὔτ' (ἐ)στ(αι)
35 ποτέ etc.

113 Philodemus de rhetorica Vol. II p. 204 Sudh. μετὰ δὲ ταῦτα λίαν ἐπε(ν)ήνεκται ἄ)πιστ(ον)· „δῆλοι δ' οὐ μετέχον)τες (τῶν) τοιούτων ἐπιστη)μῶν, (ο)ὔ(τε) ἀναλίσκοντες) χρόνο(ν) οὔτε δ)απ(άνην) οὔ)τ' ἀσχ(ο-

15 Aesch. contra Ctesiph. § 158.

21 ΕΦΗΝΤΩC pap. || ΕΠΙΤΑΔΙ . Ε

. . . | . . . Γ pap. 25 οἷον(ς) Sudh., fort. εἰ οὐ φατε. || δεῖν Sudh.; fort. ὄν.

26 δημο . γενησση pap. locus nondum satis expeditus.

λίαν ὑπομέ(νον)τες ἕνεκα (τῶν) τοιούτων οὐδ' ὑποτάττοντες ἑαυτοὺς οὐ(δε)νὶ πώποτε τῶν τὰ το(ιαῦ)τα ἐπανγγελλομένων.“

114 Philodemus de rhetorica Vol. II p. 207 Sudh. τό τε (φά-) σκειν δ(ια)τετελεκένα(ι) τοὺς ῥήτορας φαίνοντάς τε καὶ ε(ὐ)θύνοντας (καὶ εὐθν)νομ(έν)ους, πικρία (καὶ ἐπ)ηρεία ἐστὶ χωριζομέν(ων) ἀνθρώ- 5 πων. τοὺς (γ)ὰρ ἐπισήμους αὐτῶν εὐθννκότας μὲν ποτε κα(ὶ) α)ὐτοὺς ὑπεσχηκότ(ας) ε(ὐθ)ύνα(ς) καὶ παρε(ιλ)ήφ(α)μ(ε)ν καὶ (ὁ) πολ(ι)τικὸς φιλεῖ βίος τὰ τ(οια)ῦτα π(ά)σχε(ιν) τε καὶ πράττειν κα. . ογ. | νη- μενο etc.

115 Philodemus de rhetorica Vol. II p. 208 Sudh. εἰ δὲ μόνος 10 Διογ(ένη)ς δῆμον ἰστόρηκε (πραγ)ματ(ικὸν) μὲν αὐτῶν ο(ὐδ)έν(α) λαβόντα, διὰ παντὸς δὲ πρ(ὸς) χ(ά)ρ(ιν) ὁμιλ(ο)ύντας καὶ τό(γε) θεω- ρικὸν δ(ιδόν)τας (ἢ) κατ' ἄλλον τρό(π)ον (τ)ὰ (κοινὰ) δια(νέ)μοντα(ς), ἴσ(ως) βέλ(τι)στον ἔχ(ο)μεν οἱ μηδ(έ)ν ἰστο(ρηκ)ότες τ(ῶν) περὶ τοὺς (ῥή)τ(ορας)· τὸ μ(έ)ν γὰρ ἐ(ν)ί(ον)ς τοιούτου(ς) γε(γονέν)αι, (πο)λλοὺς 15 δὲ καὶ πραγματικὰ (συ)μβεβου(λε)υκέναι καὶ δι(άνο)μι(αν) ἐνβρι(θ)ε- στέραν ἔχοντ(α) καὶ μ(ε)τὰ παρῳήσιας πολλῆ(ς) πεπολιτ)εῦσθαι καὶ πε- π(ολεμηκέν)αι τοῖς τὰς νεμῆ(σεις) τῶν κοινῶν εἰσηγου(μένοι)ς, καὶ τὰς ἰστορίας ἐδο(ξά)ζομεν ἡμῖν μαρτυρήσειν.

116 Philodemus de rhetorica Vol. II p. 209 Sudh. ἀκ(ο)λούθως 20 δὲ τούτοι(ς)· „ἰκανόν, (φ)ησί(ν), εἶναι δεῖ τὸν πολιτικὸν ἄρχειν τὰς κατὰ πόλι(ν) ἀρχάς, ῥήτω(ρ) δ' οὐ δύναται“ etc.

col. VII, 7. οὐ μ(ή)ν ὁ γε τῆς ἰδιωτέρας τυνη(χά)νων προσηγορίας πολιτικὸς ἐπὶ τὸν (στρα)τηρεῖν δυν(ά)μενον καὶ ναυαρχεῖν (ἐπι)δια- τείνει etc. 25

117 Philodemus de rhetorica Vol. II p. 210 Sudh. ἔτι καταγε- λά(στω)ς φησί(ν) „τῆς μὲν ῥητορ(ικῆ)ς ἀν(τι)ποιουμένη(ς) οὐ (π)αν(τὸ)ς τοῦ (π)ολιτικοῦ καὶ οὐ . . νου, τοῦ δ' ἰδί(ως) καὶ) κατὰ πρό(λει)ς συμ- βουλεύ(ειν) deest unus versus τὸν σοφ(όν) ἀρχειν (ἀπά)σας τὰς κατὰ πόλι(ν) ἀρχάς post tres versus:) οὐ μόνον (τῆν) | . . αν φρό- 30 νησι(ν) ἐξ | εν, οὐδὲ μόνον(ν) ἀγα(θ)ός ἐσ(τιν) διαλεκτικὸς καὶ γραμματικὸ(ς) καὶ πο)ητῆς καὶ ῥήτωρ καὶ τε(λεί)ως μεθο)δικὸς ὁ καλὸς ἐπὶ πάσα(ις) γέγον(εν) ταῖς τέχν(αι)ς, (ἀλλ)ὰ καὶ πρὸς τῷ συμφέ- ροντι τῶν π(ό)λεων· (οὐδὲ) τοῖς οἰκοῦσι τὰς Ἀθῆνας (μόνο)ν ἢ Λακε- δαίμονα συμ(πο)λ(ι)τε(ύ)ει· ἀ(φρ)όνων γὰρ πολιτ(εῖ)α οὐκ ἔσ(τι)ν οὐδὲ 35 νόμος· ἀλλὰ τῷ | ἐκ (θ)εῶν καὶ σο(φ)ῶν συστήμα(τι, ἢ) καὶ βα(σι-

8 fortasse: κα(ὶ) γ)εγ(ε)νημένο(ς). 11 δομον O, AN. . N, δι λ. on legit Sudh. 14 τισ pap. 24 hinc intellegitur quid post δύναται exciderit. 28 fortasse: συμφ(ό)ρον. || κ. τα. το pap. 31 τῆν (ἰδίως λεγομένην) φρόνησιν ἐξ(η)ρ(ί)βωκ)εν vel tale quid. 35 συμ. . AN, συμ. . . ΔΥΕΝ O. || πολιτι N, πο- λισ O. 36 ᾗ] τω legisse sibi videtur Sudh.

λε(ὐ)ς εἶν(αι) λέ|γεται) καὶ στρατηγὸς καὶ κατὰ (γῆ)ν καὶ κατὰ θάλα(τταν κα)ὶ ταμίης καὶ πρά(κτωρ καὶ τ)ὰς ἄλλας κατὰ τρόπον (οἰκο)νομεῖν ἀρχάς, ἐπειδὴ (τὸν) πολιτικὸν ἐξ ἀνάγκης δεῖ καὶ τὴν ἀπάντων τ(οῦ)των ἔχειν ἐπιστήμην.“

5 118 Philodemus de rhetorica Vol. II p. 214 Sudh. τ(οῦς) μὲν ἀπο(τέμ)νεσθαι τὸ συμβουλευτικὸν αὐτ(ῆς) μέρος(ς), τοῦ(ς) δὲ τὸ δικα(νικόν), το(ὺς) δὲ τὸ κατὰ τὰς ἀρχά(ς) ἐμπειρον, ὡς ἐπὶ ἱατρο(ικῆς) ἔχει (κα)ὶ ζωογραφί(ας) καὶ τινω(ν ἄλλω)ν (τε)χνῶν· καὶ τοὺς περὶ Δη(μο)σθ(ένη)ν καὶ Δημάδην τὸ συμβουλευτικὸν(ν) καὶ δικαν(ικόν)ν
15 εἶδος ἐκπεπονηκ(ότα)ς εἰκό(τω)ς ὑπ(ὸ) τ(ῶν) (Ἀθ)ην(αῖ)ων οὐκ ἐνπι(στεύεσθ)αι (τὸ) μέρος, οὗ τ(ῆ)ν (ἐμπειρία)ν οὐκ ἔσχον.

119 Philodemus de rhetorica Vol. II p. 216 Sudh. πρὸς τὸ καλῶς πρεσβ(εύειν) συ(ν)νεργε(ῖ)ν τὴν ῥητορικὴν. „Λακεδαιμόνιοι, φησὶν, καί(περ) ἐκπαίζοντες αὐτήν, δ(ιὰ) τῆς τυχούση(ς) ἐντε(ύξεω)ς οἰκονομ(οῦ)νται π(ᾶν) ὃ θ(έ)λουσιν.“ (προ)ῶτον μ(ὲν) οὖν οὐ δῶσει τις οἰκονομεῖ(σθ)αι πᾶ(ν) ὃ θ(έ)λουσιν Λακε(δ)αι(μ)ονίους ἀπὸ τ(ῆ)ς τυχούσης (ἐ)ντεύξεως, οὐδ' ε(ἰ)δ(έν)αι (φ)ήσει καλῶς πρεσβ(εύειν), καὶ παρὰ ταύτην τὴν (αἰ)τίαν οὐκ εἰδέναι, διότι (τ)ῆς (ῥ)ητο(ρ)ικῆς οὐκ (ἐπ)εμελή(θ)ησα(ν), ἀλλ' ὑπὸ Διογένους εἰκῆ (τα)ῦτα περιφ(έρεσθ)αι· κἂν)
20 συγχωρηθῆ δὲ ἐπι(τε)τεν)χέναι κ(α)τὰ πρε(σβείας) αὐ(τ)οῦς, ἀλλὰ π(ῶς) δέδεικται γ(έ)νεσθ(αι) αὐτοῦς οὕτως ἀ(π)είρους τῆς (ῥ)ητορικῆς ὡ(σ)τ' ἐ(κπ)α(ί)ξειν (αὐτήν) etc.

120 Philodemus de rhetorica Vol. II p. 218 Sudh. ἐ(άν) τε διὰ τοῦ(το μὴ) φῆ) τὴν πολιτικὴν ῥη(τορικ)ήν εἶν(αι) πάντως, ἐπειδὴ (τι)νες
25 οὐκ ὄντες ῥήτορες καλῶς προ(ε)σβ(εύ)ουσιν, τό(γε) τὴν ῥητορικὴν οὐκ εἶναι καὶ πολιτικὴν (πῶ)ς προσῆται;

121 Philodemus de rhetorica Vol. II p. 218. „ν(ῆ) Δ' ἀλλὰ καὶ Ἀθηνα(ῖο)ι κα(ί)περ) ὄντε(ς) φιλορήτορες(ς) ἤδη προσκόπτουσι ταῖς περιόδους καὶ τοῖς (τ)έχνης (καὶ) διδασ(καλεί)ου ῥητορικοῦ π(ρο)σβάλλο(υσι)ν.“ γελοῖον μὲν τὸ ν(ῦ)ν λέγειν προσκόπ(τ)ειν Ἀθηναίους τοῦτοις. etc.

122 Philodemus de rhetorica Vol. II p. 220 Sudh. λέγειν, ἀ(λλ') εἰσὶν (καὶ) φιλόσοφοι, (οἷ)στ)ισιν ἔθος ἐστὶν φλυαρεῖν ὥσπερ σοὶ καὶ Κριτολάωι, σαφῶς λέγοντος ἄκουσον· „ἢ γ' ἐνπειρία τῶν πολιτικῶν
35 ῥητόρω(ν), τὸ συνέχον ἔχου(σα) κεί(με)νον ἐν εὐκαιρίας στο(χασμ)ῶι καὶ διδάσκει πολ(λά)κις μὲν ἐ(κ)τείνειν μα(κρ)οὺς λόγους, πολλάκις δὲ βα(ι)ά τινα διαλεχθῆναι, πο(λλ)άκις δὲ μηδὲ διαῶρα(ι) τὰ (χελ)η.“ παρα(ι)ρούμενος οὖ(ν) ἐκ) τῆς ἐπιστήμ(ης) καὶ τ(ῆ)ς ἐνπειρίας (τὰ)

1 τα... es pap. 5 dubium Philodemi haec sint an Diogenis. antecedit tribus versibus nominis vestigium: Διογ... 19 ὑπὸ scripsi, ἀπὸ pap. 36 οσ... πωι καὶ Ν στο... σωι ΛΜ Ο στ... ο. ΙΘΗΑΙ legit Sudh.

μάλιστα παρα(διδό)μενα, (ἐ)πει καὶ τινὲς ἀστοχοῦσ(ιν), αὐτὸ(ς) γε-
λοι(ός) ἐστίν.

123 Philodemus de rhetorica Vol. II p. 220, 25. „ἀλλ' εἰ δύναν-
ται συλλῦσα(ι πό)λεις καὶ συμμάχ(ους ποι)ῆσαι, γνωρίμους δια(φερο)-
μένους καὶ (γ)υναί(κα) πρὸς ἄνδρα (σ)τασιά(ζουσαν ἢ ἐρ)αστ(ήν) πῶς 5
οὐχ οἷοί τε διαλλ(άτ)τειν πρὸς τ(ὸν ἐρ)ώμεν(ο)ν καὶ πως ἄ... | ...
ε(σθαι) φιλίαν; τ(ῆς γὰρ αὐτ)ῆς ἐ(στίν) ἐνπειρί(ας εἴ)να πρὸς ἕνα οἰ-
κειῶσαι κα(ὶ πληθ)ῆ, καθάπερ τῆς αὐτῆ(ς ἐνπειρί)ας μίαν λύραν πρὸς
ε)τέ(ρ)αν σύμφωνον ποιῆ(σαι) καὶ πολλὰς πρὸς πολλὰς.“

124 Philodemus de rhetorica Vol. II p. 224 Sudh. „καὶ μὴν νῆ 10
Δία, φησί, εἴ(ς ἢ) οὐδ(εῖς) μνημονεύεται τούτω(ν) πεπεσβευκῶς ἐπὶ
(τῷ) συμφέροντι τῆς πατριδος.“

p. 225. „ἀλλ' οὐ(δὲ) εἴς, φησί, ἰστόρη(τ)αι τούτων πολίτης ἀγα-
(θὸς) γενόμενος.“

col. XX. πολίτου πολιτικός . . α | . . νητα . δαιος, εἰ δὲ π(ολιτικ)όν, 15
οὐ μόνον, φήσ(ω), τῶν ῥητόρων ἀλλὰ καὶ τῶν τ(ὰς πό)λεις κατοικούν-
των οὐκ ὀλ(ίγοι) χωρὶς φιλοσο(φί)ας ἄνδρ(ες) (γεγ)όνασιν πολι(τι-
κοί) οἱ μὲ(ν γ)ὰρ ἄφ(ρ)ονε(ς) πάν(τες) (εἰ)σὶν ἄθλιοι, χρηστ(ὸς) δ'
οὐδὲ εἴς οὐδ(ὲ ἢ)μερος (οὐ)δὲ φιλόπα(τρ)ις οὐδὲ τὰ(ς) ἄλλα(ς) δημῶ-
δ(εις) ἀρετὰς ἐχ(ω, μὴ) τι δ)ῆ (τ)ὰς τελε(ί)ους. καὶ | προσε(νη)νεγμέ- 20
ν(ων) τῶν) τοιού(των) ἐκ φύσεως (τινα) καὶ ἀγωγ(ῆς), ἐσ(τ)αι σ(υν)-
δεδομέ(νον) τὸ χωρὶς φιλοσο(φίας) (πολιτικ)οὺς δύν(α)σθ(αι) γενέσθ(αι)
τινάς· ὥσ(τε) πῶς πολι(τικ)ὸς ο(ὐ)κ ἐσ(τ)αι ῥήτωρ χω(ρὶς) φιλοσο(φίας);

125 Philodemus de rhetorica Vol. II p. 226 Sudh. „ᾧθε(ν) μὲν
μ(ῆ) κ)αλῶς προστ(ῆ)σεσθ(αι) τὸν ῥήτορα τῆς πατριδος), κἂν ἐχη τῆν 25
ἐνπειρία(ν), ἄνευ φιλοσοφίας λέγο(μεν).“ — Πε(ρι)κλήης τοίνυν, ὃν
(ἐφ)η ἀνεκ(τότατον) γε(γ)ο(ν)έναι τῶν ἄλλων ῥητό(ρων), ὅτι Ἀναξ)α-
γόρου καὶ (ἄλλων) τινῶν) ἤκουσεν, φιλοσο(φί)οις μὲν ἴσως παρέβαλε,
Στωϊ(κ)οῖς δ' ο(ὐ)δα(μ)ῶς, ἀλλὰ κα(ὶ) τ(ὰς) ἐναντίας ἐσ(χ)ηκ(όσιν) δόξ(ας)
ὑπὲρ τῶν ὄλ(ων)· μόνον δὲ (κα)τὰ Διο(γέ)νην ἢ Στωϊκῆ(ν) (π)οιεῖ 30
πολί(τ)ας ἀγα(θ)ούς etc.

126 Philodemus de rhetorica Vol. II p. 228 Sudh. (Ζήνω)νος
καὶ Κλε(άνθ)ους καὶ Χρ(υ)σίππου καὶ τῶν τ(οιού)τ(ων) ἀπάντων. ἀλλὰ
γὰρ οὐχ(ὶ) προσεδρεύειν (χρη) ἐπὶ πλέον) τοῖς Διογέ(νου)ς (λόγ)οις·
καὶ) γὰρ οὐ(τ') ἀκριβὲς ο(ὐ)τε . . | τ τι (γρ)άφ(ων) φαίνε(τ)αι etc.

1 ΓΕΙ pap. || ΤΙΝΟC pap. verba allata non sunt Diogenis, sed alius philo-
sophi. quae affert Philodemus ut Diogenem refutet, qui ἐγκαιρίας στοχασμῶν
in rhetorica desideraverat. 5 ἐραστήρ] ΛΟΥ pap. 18 ΛΛΟ . . ΑΡΑΕ . ΟΙΤΕ
(vel CE) pap. supplementa haud pauca incerta sunt neque sententia satis in-
telligitur. 24 ᾧθε(ν) μὲν vix sanum, quamquam aliter suppleri non potest.

III. Antipater Tarsensis.

1 Strabo XIV p. 674. ἄνδρες δ' ἐξ αὐτῆς (scil. τῆς Ταρσοῦ) γερόνασι τῶν μὲν Στωϊκῶν Ἀντίπατρος τε καὶ Ἀρχέδημος καὶ Νέστωρ, ἔτι δ' Ἀθηνόδωροι δύο etc.

5 2 Galenus hist. philos. 3 (p. 600, 10 Diels). τοῦ δὲ (scil. Chryssippi) Διογένης ὁ Βαβυλώνιος ἀκροατῆς γεγονὼς Ἀντιπάτρου καθηγητῆς γέγονε. τούτου δὲ Ποσειδώνιος ἠκροᾷτο.

3 Cicero Tusc. disp. V 107 *Iam vero exilium — quantum tandem a perpetua peregrinatione differt? in qua aetates suas philosophi*
10 *nobilissimi consumpserunt, — — Zeno, Cleanthes, Chrysippus, Antipater — — qui semel egressi numquam domum reverterunt.*

4 Cicero Acad. Post. lib. I apud Nonium p. 65, 11. *quid Antipater digladiatur cum Carneade tot voluminibus.*

5 Plutarchus de garrulitate ep. 23. ὁ μὲν γὰρ Στωϊκὸς Ἀντίπατρος, ὡς ἔοικε, μὴ δυνάμενος μηδὲ βουλόμενος ἑμῶσε χωρεῖν τῷ Καρνεάδῃ μετὰ πολλοῦ ζήματος εἰς τὴν στοᾶν φερομένῳ, γράφων δὲ καὶ πληρῶν τὰ βιβλία τῶν πρὸς αὐτὸν ἀντιλογιῶν καλαμοβόας ἐπεκλήθη.

6 Strabo XIV p. 674. *commemoratur Antipatrum philosophum*
20 *Tarso oriundum.* Cf. Plut. de exilio ep. 14.

Cicero Acad. II 143. *quid? duo vel principes dialecticorum, Antipater et Archedemus, opiniosissimi homines, nonne multis in rebus dissentiunt.*

Numenius apud Euseb. XIV 8, 10. πᾶσα γοῦν Καρνεάδου διάνοια ἐνία καὶ οὐδεμία ἠτισοῦν ἄλλως, ἐπεὶ καὶ οἷς ἐπολέμει ἦσαν εἰπεῖν ἀδυνατώτεροι. Ἀντίπατρος γοῦν ὁ κατ' αὐτὸν γενόμενος ἐμελλε μὲν ἀγωνιᾶν τι γράφειν, πρὸς δ' οὖν τοὺς ἀπὸ Καρνεάδου καθ' ἡμέραν ἀποφερομένους λόγους οὐποτε ἐδημοσίευσεν, οὐκ ἐν ταῖς διατριβαῖς, οὐκ ἐν τοῖς περιπάτοις, οὐδὲ εἶπεν οὐδὲ ἐφθέγγετο, οὐδ' ἠκουσέ τις αὐτοῦ, φασίν, οὐδὲ γοῦν ἀντιγραφὰς δὲ ἐπαντείνετο καὶ γωνίαν λαβὼν βιβλία κατέλιπε γράφας τοῖς ὕστερον, οὔτε νῦν δυνάμενα καὶ τότε ἦν ἀδυνατώτερα πρὸς οὕτως ἄνδρα ὑπέμεγαν φανέντα

καὶ καταδόξαντα εἶναι τοῖς τότε ἀνθρώποις, τὸν Καρνεάδην ὅμως δὲ καίτοι καὶ τὸς ὑπὸ τῆς Στωϊκῆς φιλοτιμίας εἰς τὸ φανερόν κυκῶν, πρὸς γε τοὺς ἑαυτοῦ ἐταίρους δι' ἀποφθήτων ὁμολόγει τε καὶ ἠλήθευε καὶ ἀπεφαίνετο ἢ καὶ ἄλλος τῶν ἐπιτυχόντων.

7 Diog. Laërt. IV 64. μαθὼν τε (scil. ὁ Καρνεάδης) Ἀντίπατρον φάρμακον πιόντα ἀποθανεῖν, παρωρηθήτη πρὸς τὸ εὐδαρσές τῆς ἀπαλαργῆς καὶ φησι· ὅτε οὖν κάμοι. τῶν δὲ εἰπόντων· τί; οἰνόμελι, εἰπεῖν.

Stob. Floril. 119, 19. Καρνεάδης Ἀντιπάτρον αὐτὸν ἐξαγαρόντος γέρον ὦν δύο κύλικας ἐκέρασε, τὴν μὲν κωνείου, τὴν δὲ οἰνομέλιτος. Καὶ τὴν τοῦ κωνείου τοῖς λοιποῖς Στωϊκοῖς εἰπὼν προπίνειν, τὴν τοῦ οἰνομέλιτος ἐξέπιε, διαπαίζων τὴν σπουδὴν τῶν ἐκουσίως ἐκλειπόντων τὸν βίον.

8 Cicero de fin. I 6. *Quid enim est a Chrysippo praetermissum in Stoicis? Legimus tamen Diogenem, Antipatrum.*

9 Arrianus Epicteti dissert. III 2, 13. εἰ Χρυσίππον ἀνέγνως ἢ Ἀντίπατρον; εἰ μὲν γὰρ καὶ Ἀρχεδήμον, ἀπέχεις ἅπαντα.

III 21, 7. καὶ μὴν ἐγὼ ὑμῖν ἐξηγήσομαι τὰ Χρυσίππεια, ὡς οὐδεὶς τὴν λέξιν διαλύσω καθαρώτατα· προσθήσω ἂν πον καὶ Ἀντιπάτρον καὶ Ἀρχεδήμου φορὰν.

10 Arrianus Epict. dissert. II 17, 40. οὐδ' ἐγγὺς ἐσόμεθα τοῦ προκόψαι, καὶ πάσας τὰς εἰσαγωγὰς καὶ τὰς συντάξεις τὰς Χρυσίππου μετὰ τῶν Ἀντιπάτρον καὶ Ἀρχεδήμου διέλθωμεν.

11 Ind. Stoic. Herc. col. LIII. διακηκόει καὶ διάδοχος ἐγ(ε)-νετο (τῆ)ς Ἀντιπάτρον σχολῆς· Δάο|δανος Ἀνδρομάχο(υ)Ἀ|θη(υ)αῖος, καὶ οὐτ(ος) | .. ναί σχολ(ῆ)ν . . . | . . . ἔμενος Ἀπολλ(όδο)ρος Ἀθηναῖος Δ . . .

Discipulos hic enumerari Antipatri inde probavit Comparetius, quod et Panaetius, qui initio Antipatri successor dicitur, et Dardanius iam col. LI commemorati sunt, ut discipuli scilicet Diogenis Babylonii.

12 Ind. Stoic. Herc. col. LX. καὶ διὰ (μ)εγάλην ἔξιν | ἰδιοπραγεῖν δυνάμε|νος, οὐκ ἔκρινεν, ἀλλ' ἀ|(εἰ) (π)ροεξάγειν Ἀντιπά|(τρ)φ· καὶ τοῦτο ποιῶν | (μ)ε|χει τέλο(υ)ς ἀμελ(ε) |(τ)ητος ἐγένετο· χρόν(ω) | δὲ) ὁ μὲν δ(ιὰ τ)ὸ γῆρας οὐ σχολάζ(ων) . ατο . κ . .

13 Plutarchus vita Tib. Graecchi ep. 8. Διοφάνους τοῦ ῥήτορος καὶ Βλοσσίου τοῦ φιλοσόφου παρωρησάντων αὐτόν, ὦν ὁ μὲν — — ὁ δὲ αὐτόθεν ἐξ Ἰταλίας Κυμαῖος, Ἀντιπάτρον τοῦ Ταρσέως

26 fortasse: καὶ οὐτ(ος) ἐν Ἀ|θη|ναῖς τὴν σχολ(ῆ)ν δια|τιθ|έμενος.

32 Narrat quomodo Panaetius erga Antipatrum Tarsensem magistrum se gesserit.

γεγονὸς ἐν ἄστει συνήθησιν καὶ τιμημένους ὑπ' αὐτοῦ προσφωνήσασιν γραμμάτων φιλοσόφων.

14 Athen. V p. 186c. Ἀντίπατρος δ' ὁ φιλόσοφος συμπόσιόν ποτε συνάγων συνέταξε τοῖς ἐρχομένοις ὡς περὶ σοφισμάτων ἐροῦσιν.

5 ibid. 186a. πολλῶν γοῦν εἰσι φιλοσόφων ἐν ἄστει σύνοδοι τῶν μὲν Διογενιστῶν, τῶν δὲ Ἀντιπατριστῶν λεγομένων, τῶν δὲ Παιπαιαστῶν.

15 Plutarchus de tranq. ep. 9. Ἀντίπατρος δὲ ὁ Ταρσεὺς πρὸς τῷ τελευτῶν ὦν ἔτυχεν ἀγαθῶν ἀναλογιζόμενος οὐδὲ τὴν εὐ-
πλοίαν παρέλιπε τὴν ἐκ Κιλικίας αὐτῷ γενομένην εἰς Ἀθήνας.

vita Marii ep. 46. καὶ νῆ Δία τὸν Ταρσεῖα λέγουσιν Ἀντί-
πατρον ὡσαύτως ὑπὸ τὴν τελευτὴν ἀναλογιζόμενον ὦν τύχοι μακα-
ρίων μηδὲ τῆς εἰς Ἀθήνας οἰκοθῆν εὐπλοίας ἐπιλαθέσθαι, καθάπερ
φιλοχρήστου τῆς τύχης ἔπασαν δόσιν εἰς μεγάλην χάριν τιθέμενον
15 και σώζοντα τῇ μνήμῃ διὰ τέλους, ἧς οὐδὲν ἔστιν ἀνθρώπῳ ταμειῖον
ἀγαθῶν βεβαιότερον.

Fragmenta logica.

16 Diocles Magnes apud Diog. Laërt. VII 55. καὶ σῶμα δ' ἔστιν ἡ φωνὴ κατὰ τοὺς Στωϊκούς, ὡς φησὶν Ἀρχέδημος — — καὶ Διο-
20 γένης καὶ Ἀντίπατρος — πᾶν γὰρ τὸ ποιοῦν σῶμά ἐστι· ποιεῖ
δὲ ἡ φωνὴ προσιοῦσα τοῖς ἀκούουσιν ἀπὸ τῶν φωνούντων.

17 Varro de lingua latina VI 1. *In hoc (scil. libro) dicam de vocabulis temporum et earum rerum quae in agendo fiunt aut dicuntur cum tempore aliquo ut Sedetur, Ambulatur, Loquuntur; atque si qua*
25 *erunt ex diverso genere adiuncta, potius cognationi verborum quam auditori calumnianti geremus morem. Huius rei auctor satis mihi Chrysippus et Antipater et illi in quibus, si non tantum acuminis, at plus litterarum, in quo est Aristophanes et Apollodorus, qui omnes verba ex verbis ita declinari scribunt, ut verba litteras alia assumant, alia mit-*
30 *tant, alia commutent.*

18 Diocles Magnes apud Diog. Laërt. VII 54. κριτήριον δὲ τῆς ἀληθείας φασὶ τυγχάνειν τὴν καταληπτικὴν φαντασίαν, τουτέστι τὴν ἀπὸ ὑπάρχοντος, καθά φησι Χρῦσιππος — — καὶ Ἀντίπατρος καὶ Ἀπολλόδωρος.

35 19 Plutarchus Stoic. rep. 47, 12. καὶ μὴν ἐν γε τοῖς πρὸς τοὺς Ἀκαδημαϊκοὺς ἀγῶσιν ὁ πλείστος αὐτῷ τε Χρῦσιππῳ καὶ Ἀντιπάτρῳ πόνος γέρονε περὶ τοῦ μήτε πράττειν μήτε ὁρμᾶν ἀσυγκαταδέτως, ἀλλὰ πλάσματα λέγειν καὶ κενὰς ὑποθέσεις τοὺς ἀξιούοντας οικείας

21 προσοῦσα BP (corr. P¹).

φαντασίας γενομένης εὐθὺς ὁρμᾶν μὴ εἴξαντας μηδὲ συγκρατιθε-
μένους.

20 Cicero Acad. Pr. II 17. *Sed quod nos facere nunc ingredimur, ut contra Academicos disseramus, id quidam e philosophis, et ii quidem non mediocres, faciundum omnino non putabant; nec vero esse ullam rationem disputare cum iis, qui nihil probarent; Antipatrumque Stoicum, qui multus in eo fuisset, reprehendebant nec definiri aiebant necesse esse, quid esset cognitio aut perceptio aut, si verbum e verbo volumus, comprehensio, quam κατάληψιν illi vocant; eosque qui persuadere vellent esse aliquid, quod comprehendi et percipi posset, inscienter facere dicebant etc.*

21 Cicero Acad. Pr. II 9, 28. *Ex hoc illud est natum quod postulabat Hortensius, ut id ipsum saltem perceptum a sapiente diceretis, nihil posse percipi. Sed Antipatro hoc idem postulanti, cum diceret, ei qui affirmaret nihil posse percipi, unum tamen illud dicere percipi posse consentaneum esse, ut alia non possent, Carneades acutius resistebat.*

ibid. 34, 109. *Et tamen illud usitatum et saepe repudiatum refers, non ut Antipater, sed ut ais pressius. Nam Antipatrum reprehensum, quod diceret, consentaneum esse ei, qui affirmaret, nihil posse comprehendere, id ipsum saltem dicere posse comprehendere, quod ipsi Antiocho pingue videbatur et sibi ipsum contrarium.*

22 Diocles Magnes apud Diog. Laërt. VII 57. τοῦ δὲ λόγου ἐστὶ μέρη πέντε — — ὄνομα, προσήγορία, ῥήμα, σύνδεσμος, ἄρθρον· ὁ δὲ Ἀντίπατρος καὶ τὴν μεσότητά τιθήσιν ἐν τοῖς περὶ λέξεως καὶ τῶν λεγομένων.

23 Diocles Magnes apud Diog. Laërt. VII 60. ὄρος δὲ ἐστίν, ὡς φησὶν Ἀντίπατρος ἐν τῷ πρώτῳ περὶ ὄρων λόγῳ κατὰ ἀνάλυσιν ἀπαρτιζόντως ἐκφερόμενος — —

ὑπογραφή δὲ ἐστὶ λόγος τυπωδῶς εἰσάγων εἰς τὰ πράγματα ἢ λόγος ἀπλούστερον τὴν τοῦ ὄρου δύναμιν προσηνεγμένος.

24 Alexander in Aristot. Top. p. 42, 27. οἱ δὲ λέγοντες ὄρον εἶναι λόγον κατὰ ἀνάλυσιν ἀπαρτιζόντως ἐκφερόμενον, ἀνάλυσιν μὲν λέγοντες τὴν ἐξάπλωσιν τοῦ ὀριστοῦ [καὶ] κεφαλαιώδη, ἀπαρτιζόντως δὲ τὸ μῆτε ὑπερβάλλειν μῆτε ἐνδεῖν, οὐδὲν ἂν λέγοιεν τὸν ὄρον διαφέρειν τῆς τοῦ ἰδίου ἀποδόσεως.

25 Cicero Acad. Pr. II 143. *In hoc ipso, quod in elementis dia-*

15 ei qui A¹, eique A²BV. 29 ἀπαρτιζόντος B.
libri. || προσηνεγμένος scripsi, προσηνεγμένος libri.
καὶ κεφαλαιωδῶς libri.

31 λόγος scripsi, ὄρος
34 κεφαλαιώδη Diels,

lectici docent, quo modo iudicare oporteat, verum falsumne sit, si quid ita conexum est, ut hoc „si dies est, lucet“, quanta contentio est! Aliter Diodoro, aliter Philoni, Chrysippo aliter placet. Quid? cum Cleanthe, doctore suo, quam multis rebus Chrysippus dissidet? quid? duo vel principes dialecticorum, Antipater et Archidemus, opiniosissimi homines, nonne multis in rebus dissentiunt?

26 Alexander in Aristot. Topica p. 8, 16 Wal. οὗς γὰρ οἱ περὶ Ἀντίπατρον μονολημμάτων συλλογισμοὺς λέγουσιν, οὐκ εἰσὶ συλλογισμοί, ἀλλ' ἐνδεῶς ἐρωτῶνται, ὡς οἱ τοιοῦτοι „ἡμέρα ἐστὶ, φῶς ἄρα ἐστίν.“ „ἀναπνεῖς, ζῆς ἄρα.“ Deinde exponit in eiusmodi conclusionibus propositionem maiorem omissam esse.

[Apuleius] περὶ ἐρμηνείας 272 (p. 9, 6 Goldb.). ex una accceptione non fit collectio, licet Antipatro Stoico contra omnium sententiam videatur plena conclusio esse: „Vides: vivis igitur.“

27 Alexander in Aristot. Anal. pr. p. 17, 11 Wal. οὐ γὰρ εἰσὶ συλλογισμοὶ οἱ λεγόμενοι ὑπὸ τῶν νεωτέρων μονολήματα. 18. οἱ δὲ λεγόμενοι μονολήματα δοκοῦσιν εἶναι ποτε συλλογισμοὶ τῷ τὴν ἐτέραν πρότασιν διὰ τὸ εἶναι γνώριμον τοὺς ἀκούοντας προστιθέναι. τὸ γὰρ „ἀναπνεῖς, ζῆς ἄρα“ δοκεῖ συλλογισμὸς εἶναι, ὅτι παρ' αὐτοῦ προστίθησιν ὁ ἀκούσας τὴν ἐτέραν πρότασιν οὕσαν γνώριμον, τὴν „πᾶς ὁ ἀναπνεύων ζῆ.“

28 Sextus hypotyp. II 167. εἰ δὲ οὐκ ἀρέσκει τισὶ λόγους μονολημάτων εἶναι, οὐκ εἰσὶν ἀξιοπιστότεροι Ἀντιπάτρον, ὅς οὐδὲ τοὺς τοιούτους λόγους ἀποδοκιμάζει.

25 idem adv. math. VIII 443. Ἀντίπατρος γὰρ, τῶν ἐν τῇ Στωικῇ αἰρέσει ἐπιφανεστάτων ἀνδρῶν, ἔφη δύνασθαι καὶ μονολημάτων λόγους συνίστασθαι.

Cf. Varro Marcopolis fr. I (Sat. Men. ed. Riese p. 165). Cui Celer Διενοςληματοσλόγος, Antipatri Stoici filius rutro caput displanat!

29 Arrianus Epict. dissert. II 19, 9. (aliis qui περὶ δυνατῶν et περὶ τοῦ κυριεύοντος scripserunt, enumeratis) γέγραφεν δὲ καὶ Ἀντίπατρος, οὐ μόνον δ' ἐν τοῖς περὶ δυνατῶν, ἀλλὰ καὶ κατ' ἰδίαν ἐν τοῖς περὶ τοῦ κυριεύοντος.

30 Arrianus Epictet. dissert. II 19, 2. λοιπὸν ὁ μὲν τις ταῦτα τηρήσει τῶν δυνεῖν, ὅτι ἔστι τέ τι δυνατὸν, ὃ οὐτ' ἔστιν ἀληθὲς οὐτ' ἔσται, καὶ δυνατῷ ἀδύνατον οὐκ ἀκολουθεῖ· οὐ πᾶν δὲ παρεληλυθὸς ἀληθὲς ἀναγκαῖόν ἐστι, καθάπερ οἱ περὶ Κλεάνθην φέρεσθαι δοκοῦσιν, οἷς ἐπὶ πολὺν συνηγόρησεν Ἀντίπατρος.

31 Galenus de Hippocr. et Plat. decr. II 3. p. 182 Mü. νυνὶ δὲ

5 opiniosissimi AB, spinosissimi C. F. Hermann.

πῶς μὲν οἱ διὰ δύο τροπικῶν ἢ τριῶν ἀναλύονται συλλογισμοὶ καὶ πῶς οἱ ἀδιαφύρως περαινόντες ἢ τινες ἄλλοι τοιοῦτοι, τῷ πρώτῳ καὶ δευτέρῳ θέματι προσχρόμενοι, πολλοῖς ἔστι συντυχεῖν ἀκριβῶς ἡσκημένοις, ὥσπερ ἀμέλει καὶ ἐπ' ἄλλοις, ὅσοις διὰ τοῦ τρίτου θέματος ἢ τετάρτου συλλογισμοὺς ἀναλύουσι· καίτοι τούτων τοὺς πλείστους ἔνεστιν ἐτέρως ἀναλύειν συντομώτερον, ὡς Ἀντίπατρος ἔγραψεν.

Fragmenta physica.

32 Diog. Laërt. VII 150. σῶμα δὲ ἔστι καὶ αὐτοὺς ἢ οὐσία καὶ πεπερασμένη, καθά φησιν Ἀντίπατρος ἐν δευτέρῳ περὶ οὐσίας.

33 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 38. Ἀντίπατρος ὁ Ταρ-¹⁰σεὺς ἐν τῷ περὶ θεῶν γράφει ταῦτα κατὰ λέξιν „Πρὸ δὲ τοῦ συμπαντος λόγου τὴν ἐνάργειαν, ἣν ἔχομεν περὶ θεοῦ, διὰ βραχέων ἐπιλογιοῦμεθα· θεὸν τοίνυν νοοῦμεν ζῶον μακάριον καὶ ἄφθαρτον καὶ εὐποητικὸν ἀνθρώπων.“ εἶτα τούτων ἕκαστον ἀφηγούμενος, φησὶν οὕτω „καὶ μὴν ἀφθάρτους αὐτοὺς ἡγοῦνται πάντες.“¹⁵

34 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 38 p. 1052b. τούτοις ἔτι βούλομαι παραβαλεῖν μικρὰ τῶν ὑπὸ τοῦ Ἀντιπάτρου λεγομένων· „ὅσοι δὲ περιαιροῦνται τὸ εὐποητικὸν ἐν τῶν θεῶν, ἀπὸ μέρους προσβάλλουσι τῇ τούτων προλήψει· κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον καὶ οἱ νομίζοντες αὐτοὺς γενέσεώς τε καὶ φθορᾶς κοινωνεῖν.“²⁰

35 Aëtii plac. philos. I 27,6 (p. 322b Diels). Ἀντίπατρος ὁ Στωϊκὸς θεὸν ἀπεφαίνετο τὴν εἰμαρμένην.

36 Macrobius I 17,36. Apollinis Lycii plures accipimus cognominis causas. Antipater Stoicus Lycium Apollinem nuncupatum scribit ἀπὸ τοῦ λευκαίνεσθαι πάντα φωτίζοντος ἡλίου.²⁵

37 Cicero de divin. I 6. Quem (scil. Chrysippum) subsequens unum librum (scil. περὶ μαντικῆς) Babylonius Diogenes edidit, eius auditor, duo Antipater.

38 Cicero de divin. I 123. Permulta collecta sunt ab Antipatro, quae mirabiliter a Socrate divinata sunt; quae praetermittam. —³⁰

124. Illud tamen eius philosophi magnificum ac paene divinum, quod, cum impiis sententiis damnatus esset, aequissimo animo se dixit mori; neque enim domo egredienti neque illud suggestum, in quo causam dixerat, ascendenti signum sibi ullum, quod consuisset, a deo quasi mali alicuius impendentis datum.³⁵

39 Cicero de divin. II 35. Pudet me non tui quidem, cuius etiam memoriam admiror, sed Chrysippi, Antipatri, Posidonii, qui idem

12 ἐνάργειαν libri, ἐνάργειαν Mez, ἔννοιαν Wy. 18 προσβάλλουσι Wy.,
προβάλλουσι libri. 29 collecta Victorius, coniecta libri.

istuc quidem dicunt, quod est dictum a te, ad hostiam deligendam ducem esse vim quandam sentientem atque divinam, quae toto confusa mundo sit. Illud vero multo etiam melius, quod et a te usurpatum est et dicitur ab illis: quum immolare quispiam velit, tum fieri extorum mutationem, ut aut absit aliquid aut supersit: deorum enim numini parere omnia.

40 Cicero de divin. I 84. *Hac ratione et Chrysippus et Diogenes et Antipater utitur* (Chrys. Vol. II n. 1192).

41 Cicero de divin. I 39. *veniamus ad somnia: de quibus disputans Chrysippus multis et minutis somniis colligendis facit idem quod Antipater, ea conquirens quae Antiphontis interpretatione explicata declarant illa quidem acumen interpretis: sed exemplis grandioribus de-
10 cuit uti.*

42 Cicero de divin. II 144. *Quid? ipsorum interpretum coniec-
15 turae nonne magis ingenia declarant eorum, quam vim consensumque naturae? Cursor ad Olympia proficisci cogitans visus est in somnis curru quadrigarum vehi. Mane ad coniectorem. At ille: vinces, inquit. Id enim celeritas significat et vis equorum. Post idem ad Anti-
20 phontem. Is autem: vincare, inquit, necesse est. An non intelligis, quattuor ante te cucurrisse? Ecce alius cursor (atque horum somniorum et talium plenus est Chrysippi liber, plenus Antipatri) sed ad cursorem redeo etc.*

43 Diog. Laërt. VII 140. *ἓνα τὸν κόσμον εἶναι καὶ τοῦτον πεπε-
ρασμένον, σχῆμα ἔχοντα σφαιροειδές: πρὸς γὰρ τὴν κίνησιν ἀρμοδιώ-
25 τατον τὸ τοιοῦτον, καθά φησι Ποσειδώνιος — — καὶ οἱ περὶ Ἀντίπατρον ἐν τοῖς περὶ κόσμου.*

44 Diog. Laërt. VII 148. *οὐσίαν δὲ θεοῦ Ζήνων μὲν φησι τὸν ὅλον κόσμον καὶ τὸν οὐρανόν, ὁμοίως δὲ καὶ Χρύσιππος — — καὶ Ἀντίπατρος ἐν ἑβδόμῳ περὶ κόσμου ἀεροειδῆ φησιν αὐτοῦ τὴν
30 οὐσίαν.*

45 Diog. Laërt. VII 142. *περὶ δὴ οὖν τῆς γενέσεως καὶ τῆς φθορᾶς τοῦ κόσμου φησὶ Ζήνων — — — καὶ Ἀντίπατρος ἐν τῷ δεκάτῳ περὶ κόσμου (placitum vide Chrys. fr. phys. 581).*

46 Macrob. I 17, 57. *haec est autem de nece draconis ratio natu-
35 ralis, ut scribit Antipater Stoicus. nam terrae adhuc umidae exhalatio meando in supera volubili impetu atque inde sese, postquam cale-*

21 ipsa somnia vide Chrys. Vol. II n. 1206.

24 ἀρμονιώτατον BP.

25 τοιοῦτο BP.

27 οὐσίαν P (corr. P¹).

29 ἀέρος δὴ (δὴ B²) B.

31 γε-

νέσεως τε καὶ φθορᾶς BP (om. τῆς).

33 ἐν τῷ I BP.

numerus suspectus; nam

fortasse fuit: ἐν τῷ περὶ κόσμου.

facta est, instar serpentis mortiferi in infera revolvendo corruppebat omnia vi putredinis, quae non nisi ex calore et umore generatur, ipsumque solem densitate caliginis obtegendo videbatur quodam modo lumen eius eximere: sed divino fervore radiorum tandem velut sagittis incidentibus extenuata exsiccata enecta interempti draconis ab Apolline 5 fabulam fecit.

47 Plutarchus de sollert. anim. ep. 4. ὄνοις δὲ καὶ προβάτοις Ἀντίπατρος ἐγκαλῶν ὀλιγωρίαν καθαριότητος, οὐκ οἶδα πῶς παρήλαθε τὰς λύγγρας καὶ τὰς χελιδόνας etc.

48 Plutarchus Aetia physica 38 (ex versione Gyberti Longolii). 10
Cur lupae certo anni tempore omnes intra duodecim dies pariunt?

Antipater in libro de Animalibus partum lupas proicere adserit, quum glandiferae arbores florem abiciunt, quo gustato uteri illarum reserantur; quum eius copia non est, partum in ipso corpore emori nec in lucem venire posse. propterea regiones illas a lupis non vastari, quae 15 glandium quercuumque feraces non sunt.

Cf. Cic. de divin. II 33. (possunt haec Stoico Antipatro vindicari de συμπαθεία disserenti, sed certi nihil affirmare licet.)

49 Diog. Laërt. VII 157. Ζήνων δὲ ὁ Κιτιεὺς καὶ Ἀντίπατρος ἐν τοῖς περὶ ψυχῆς — — πνεῦμα ἐνθερμον εἶναι τὴν ψυχὴν· 20 τούτῳ γὰρ ἡμᾶς εἶναι ἐμπρόους καὶ ὑπὸ τούτου κινεῖσθαι.

50 Scholia in Hom. Iliad. A 115. ἀπαλόν τέ σφ' ἦτορ ἀπηύρα: οὕτως Ἀριστοτέλης καὶ Ἀντίπατρος ὁ λατρός συναύξεσθαι φασὶ τῷ σώματι τὴν ψυχὴν καὶ συμμειοῦσθαι πάλιν.

τούτο ἐάλυσε τοὺς Στωϊκοὺς καὶ Ἀντίπατρον ἐν τῷ περὶ 25 ψυχῆς δευτέρῳ λέγειν ὅτι συναύζεται τῷ σώματι ἡ ψυχὴ καὶ πάλιν συμμειοῦται.

Fragmenta moralia.

51 Diog. Laërt. VII 84. τὸ δὲ ἠθικὸν μέρος τῆς φιλοσοφίας διαιροῦσιν (ipsam partitionem vide Chrys. fr. eth. 1) καὶ οὕτω δ' ὑπο- 30 διαιροῦσιν οἱ περὶ Χρύσιππον — — καὶ Ἀντίπατρον etc.

52 Stobaeus ecl. II 83, 10. πάντα δὲ τὰ κατὰ φύσιν ἀξίαν ἔχειν καὶ πάντα τὰ παρὰ φύσιν ἀπαξίαν. τὴν δὲ ἀξίαν λέγεσθαι τριχῶς, τὴν τε δόσιν καὶ τιμὴν καθ' αὐτὸ καὶ τὴν ἀμοιβὴν τοῦ δοκιμαστοῦ· καὶ τὴν τρίτην, ἣν ὁ Ἀντίπατρος ἐκλεκτικὴν προσαγορεύει, καθ' ἣν 35 διδόντων τῶν πραγμάτων τάδε τινὰ μᾶλλον ἀντὶ τῶνδε αἰρούμεθα, οἷον ὑγίειαν ἀντὶ νόσον καὶ ζωὴν ἀντὶ θανάτον καὶ πλοῦτον ἀντὶ πενίας. κατὰ τὸ ἀνάλογον δὲ καὶ τὴν ἀπαξίαν τριχῶς φασὶ λέγεσθαι,

34 τε F, δὲ P. || τιμὴν Meineke, τὴν libri. 35 ἦν F, καὶ P.

ἀντιτιθεμένων τῶν σημαينوμένων τοῖς ἐπὶ τῆς πρώτης ἀξίας εἰρη-
μένοις.

53 Seneca epist. ad Lucil. 92, 5. *Quidam tamen augeri summum bonum iudicant, quia parum plenum sit fortuitis repugnantibus. Antipater quoque inter magnos sectae huius auctores aliquid se tribuere dicit externis, sed exiguum admodum. vides autem quale sit, sole te non esse contentum, nisi aliquis igniculus adluserit?*

54 Seneca epist. ad Lucil. 87, 38. „*Ex malis bonum non fit. ex multis paupertatibus divitiae fiunt: ergo divitiae bonum non sunt.*“ Hanc
10 *interrogationem nostri non agnoscunt: Peripatetici et fingunt illam et solvunt. ait autem Posidonius hoc sophisma, per omnes dialecticorum scholas iactatum, sic ab Antipatro refelli: „Paupertas non per positionem dicitur, sed per detractionem (vel ut antiqui dixerunt per orationem. Graeci κατὰ στέρησιν dicunt). non quod habeat dicitur, sed*
15 *quod non habeat. itaque ex multis inanibus nihil impleri potest: divitias multae res faciunt, non multae inopiae. Aliter, inquit, quam debes, paupertatem intellegis. paupertas enim est non quae pauca possidet, sed quae multa non possidet: ita non ab eo dicitur, quod habet, sed ab eo, quodo ei deest.*“ *Facilius quod volo exprimerem, si latinum verbum*
20 *esset, quo ἀνυπαρξία significa[re]tur. hanc paupertati Antipater adsignat.*

55 Cicero de finibus III 57. *Qui autem post eos fuerunt (scil. post Chrysippum et Diogenem) cum Carneadem sustinere non possent, hanc quam dixi bonam famam ipsam propter se praepositam et sumendam esse dixerunt, esseque hominis ingenui et liberaliter educati velle bene audire a parentibus, a propinquis, a bonis etiam viris, idque propter rem ipsam, non propter usum, dicuntque ut liberis consultum velimus, etiam si postumi futuri sint, propter ipsos, sic futurae post mortem famae tamen esse propter rem, etiam detracto usu, consulendum.*

30 56 Clemens Alex. Stromat. V 14 p. 254 Sylb., V. II p. 705 Pott. Ἀντίπατρος μὲν οὖν ὁ Στωϊκὸς τρία συγγραφάμενος βιβλία περὶ τοῦ „ὅτι κατὰ Πλάτωνα μόνον τὸ καλὸν ἀγαθόν“, ἀποδείκνυσιν ὅτι καὶ κατ' αὐτὸν ἀντάρκης ἢ ἀρετῆ πρὸς εὐδαιμονίαν· καὶ ἄλλα πλείω παρατίθεται δόγματα σύμφωνα τοῖς Στωϊκοῖς.

35 57 Stobaeus ecl. II 75, 11 W. τὸ δὲ τέλος ὃ μὲν Ζήνων οὕτως ἀπέδωκε „τὸ ὁμολογουμένως ζῆν“ — — οἱ δὲ μετὰ τοῦτον προσδιαρθροῦντες οὕτως ἐξέφερον — — Ἀντίπατρος δὲ „ζῆν ἐκλεγόμενους μὲν τὰ κατὰ φύσιν, ἀπεκλεγόμενους δὲ τὰ παρὰ φύσιν“. πολλὰκις δὲ καὶ οὕτως ἀπεδίδον „πᾶν τὸ καθ' αὐτὸν ποιεῖν διηνεκῶς

καὶ ἀπαραβάτως πρὸς τὸ τυγχάνειν τῶν προηγουμένων κατὰ φύσιν.“

58 Clemens Alex. Stromat. II 21 p. 179 Sylb., V. II p. 497 Pott. ὁ τε Ἀντίπατρος, ὁ τούτου (scil. Diogenis, cuius antecessit definitio) γνώριμος, τὸ τέλος κείσθαι ἐν τῷ διηλεκτῶς καὶ ἀπαραβάτως ἐκλέγεσθαι μὲν τὰ κατὰ φύσιν, ἀπεκλέγεσθαι δὲ τὰ παρὰ φύσιν ὑπολαμβάνει.

59 Plutarchus de comm. not. cp. 27. οὐσίαν ἀγαθοῦ τίθενται τὴν εὐλόγιστον ἐκλογὴν τῶν κατὰ φύσιν· ἐκλογὴ δὲ οὐκ ἔστιν εὐλόγιστος ἢ μὴ πρὸς τι γενομένη τέλος. — τί οὖν τοῦτό ἐστιν; οὐδὲν ἄλλο, φασίν, ἢ τὸ εὐλογιστεῖν ἐν ταῖς τῶν κατὰ φύσιν ἐκλογαῖς. — τὴν εὐλόγιστον ἐκλογὴν ἀγαθῶν ἔδει καὶ ὠφελίμων καὶ συννεργῶν πρὸς τὸ τέλος ἐκλογὴν εἶναι· τὸ γὰρ ἐκλέγεσθαι τὰ μῆτε συμφέροντα μῆτε τίμια μῆτε ὄλως αἰρετά, πῶς εὐλόγιστόν ἐστιν; ἔστω γάρ, ὡς αὐτοὶ λέγουσιν, εὐλόγιστος ἐκλογὴ τῶν ἀξίαν ἔχόντων πρὸς τὸ εὐδαιμονεῖν. ὄρα τοίνυν ὡς εἰς πάγκαλόν τι καὶ σεμνὸν αὐτοῖς ὁ λόγος ἐξήκει κεφάλαιον. ἔστι γάρ, ὡς ἔοικε, τέλος κατ' αὐτοὺς τὸ εὐλογιστεῖν ἐν τῇ ἐκλογῇ τῶν ἀξίαν ἔχόντων πρὸς τὸ εὐλογιστεῖν. — ἄλλην γὰρ οὐσίαν τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τῆς εὐδαιμονίας οὔτε ἔχειν φασίν οὔτε νοεῖν οἱ ἄνδρες ἢ τὴν πολυτίμητον εὐλογιστίαν ταύτην περὶ τὰς ἐκλογὰς τῶν ἀξίαν ἔχόντων. ἀλλὰ τοῦτο μὲν εἰσιν οἱ πρὸς Ἀντίπατρον οἰόμενοι λέγεσθαι, μὴ πρὸς τὴν αἴρεσιν· ἐκεῖνον γὰρ ὑπὸ Καρνεάδου πιεζόμενον εἰς ταύτας καταλύεσθαι τὰς εὐρεσιλογίας.

60 Diog. Laërt. VII 92. Παναίτιος μὲν οὖν δύο φησὶν ἀρετὰς — τέτταρας δὲ οἱ περὶ Ποσειδώνιον καὶ πλείονας οἱ περὶ Κλεάνθη καὶ Χρῦσιππον καὶ Ἀντίπατρον.

61 Cicero de off. III 50. *sed incidunt — saepe causae, quum repugnare utilitas honestati videatur, ut animadvertendum sit repugnetne plane an possit cum honestate coniungi.*

51. *In huiusmodi causis aliud Diogeni Babylonio videri solet, magno et gravi Stoico, aliud Antipatro, discipulo eius, homini acutissimo. Antipatro omnia patefacienda, ut nequid omnino, quod venditor norit, emptor ignoret. — —*

52. *Exoritur Antipatri ratio ex altera parte: „Quid ais? Tu quum hominibus consulere debeas et servire humanae societati eaque lege natus sis et ea habeas principia naturae, quibus parere et quae sequi debeas, ut utilitas tua communis sit utilitas vicissimque communis utilitas tua sit, celabis homines, quid iis adsit commoditatis et copiae?“ — —*

54. *„Quid est enim aliud, erranti viam non monstrare — quod Athenis execrationibus publicis sanctum est — si hoc non est, emptorem pati ruere et per errorem in maximam fraudem incurrere? Plus etiam*

est, quam viam non monstrare: nam est scientem in errorem alterum inducere."

62 Stobaeus Florileg. LXX, 13. Ἀντιπάτρου ἐκ τοῦ περὶ γυναικὸς συμβιώσεως.

5 Πρῶτον μὲν χρὴ τὴν μνηστειάν μὴ εἰκῆ ποιήσασθαι ἀλλὰ πάνυ πεφροντισμένως, μὴδ' εἰς πλοῦτον μὴδ' εἰς ὄγκουσαν εὐγένειαν μὴδὲ εἰς ἄλλην χάσμην μηδεμίαν ἀποβλέπειν, μὴδὲ μὰ Δία εἰς κάλλος· καὶ γὰρ τοῦτο ὡς ἐπὶ πᾶν ὄγκον καὶ δεσποτικὸν ἦθος περιποιεῖ· ἀλλὰ πρῶτα μὲν τὸ τοῦ γονέως ἐξετάζειν ἦθος καὶ τρόπον, εἰ πολιτικὸς
10 καὶ ἄφοτος <καὶ> εὐγνώμων, ἔτι δὲ σώφρων καὶ δίκαιος, ἐπὶ δὲ τούτοις ἀκηνόσπουδος καὶ <κατ'> ἴχνος καὶ τὰ ἄλλα <ἄ> περὶ τοῦ ποίους τινὰς φίλους κτᾶσθαι δεῖ παραγγέλλεται. ἔπειτα καὶ τὴν μητέρα, ἢ <ἢ> γαμείσθαι μέλλουσα συντρέφεται καὶ τὸν ταύτης τρόπον κατὰ τὸ πλεῖστον ἀποπλάττεται. μετὰ ταῦτα εἰ ἀκολούθως τῷ ἑαυ-
15 τῶν τρόπῳ ἤχασι τὴν θυγατέρα καὶ μὴ ἠτητημένοι εἰσὶν καὶ ἀποκεκλι- κότες ἀπὸ τοῦ συμφέροντος διὰ τὴν ἄγαν φιλοστοργίαν· καὶ τοῦτο ποικίλως ἐξητακέναι καὶ διὰ δούλων καὶ <δι'> ἐλευθέρων τῶν τε ἔν- δοθεν καὶ τῶν ἔξωθεν καὶ διὰ γειτόνων καὶ τῶν ἄλλων εἰσιόντων εἶσω διὰ φίλων ἐπιπλοκὰς ἐστιατικὰς ἢ ἄλλως, μαγεύρων ἢ δημιουργῶν
20 ἢ ἀκεστριῶν ἢ τῶν ἄλλων τεχνιτῶν καὶ τεχνιτῶν. καὶ λίαν γὰρ προχειρότερον τοὺς τοιούτους εἰσάγουσιν καὶ ὑπὲρ τὴν ἀξίαν μεγάλα πράγματα καὶ πίστιν ἐγχειρίζουσιν.

63 Stobaeus Florileg. LXVII 25. Ἀντιπάτρου ἐκ τοῦ περὶ Γάμου.

25 Ὁ εὐγενὴς καὶ εὐψυχος νέος, ἔτι δ' ἡμερος καὶ πολιτικὸς, θεω- ρῶν διότι τέλειος οἶκος καὶ βίος οὐκ ἄλλως δύναται γενέσθαι ἢ μετὰ γυναικὸς καὶ τέκνων· ἀτελής γὰρ <οικία>, ὥσπερ πόλις, οὐκ ἢ ἐκ γυναικῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἢ ἐκ φίλων ἀνδρῶν· ὃν τρόπον τε ποίμνη ἐπιγονὴν μὴ ἔχουσα οὐ καλὴ οὐδὲ βουκόλιον εὐθνηοῦν, πολὺ μᾶλλον
30 οὐδὲ πόλις οὐδ' οἰκία· ταῦτά τε δὴ κατανενοηκῶς ὁ εὐγενὴς καὶ ὡς φύσει πολιτικὸν γενόμενον συναύξει τὴν πατρίδα δεῖ· (καὶ γὰρ οὐκ ἂν ἄλλως δύναντο αἱ πόλεις σφῆζεσθαι, εἰ μὴ οἱ βέλτιστοι ταῖς φύ- σεσι τῶν πολιτῶν [ἢ] τῶν γενναίων παῖδες, τῶν πατέρων καθάπερ εἰ φύλλων καλοῦ δένδρου ἀπομαραινομένων καὶ ἀποθρόντων, οὗτοι καθ'

9 τοῦ γονέως scripsi, τῶν γονέων vulgo. || εἰ Jacobs, ἐπεὶ libri. 10 for- tasse: ἄφοτος. || καὶ add. Meineke. 11 κατ' addidi. || ἄ add. Halm. 12 παραγγέλλεται Halm, παραγγέλλεσθαι libri. 13 ἢ add. Meineke. 14 εἰ ἀκολούθως Meineke, ἐπακολούθως libri. || τῷ Jacobs, πῶς libri. 15 ἀποκεκλι- κότες scripsi, ἀποβεβλεφότες libri. 17 δι' addidi. 18 εἰσιόντων scripsi, εἰσοδίων vulgo. 27 οἰκία addidi. 30 τε scripsi, δὲ libri. 33 ἢ seclusi. || πατέρων scripsi, προτέρων libri.

ᾧραν γαμοῖεν, καθάπερ εἰ τινας γενναίους βλαστοὺς διαδόχους τῇ πα-
 τριδί καταλιπόντες, καὶ θάλλειν αὐτὴν αἰεὶ ποιοῖεν καὶ τὴν ἀκμὴν
 αἰδίδιον φυλάττειεν καὶ ὅσον ἐφ' ἑαυτοῖς μηδέποτε εὐεπίθετον τοῖς ἐχ-
 θροῖς, στοχαζόμενοι τοῦ καὶ ζῶντες καὶ μεταλλάξαντες ἀμύνειν τῇ
 πατριδί καὶ βοηθεῖν) τῶν ἀνεγκαιοτάτων καὶ πρώτων καθηρόντων 5
 νομίζουσι τὸ συγκραθῆναι εἰς γάμον, πᾶν μὲν το τῇ φύσει ἐπιβάλλον
 σπεύδοντες ἐπιτελεῖν, πολὺ δὲ μάλιστα τὸ εἰς τὴν τῆς πατριδος σω-
 τηρίαν καὶ αὔξησιν ἀνήκον καὶ ἔτι μᾶλλον εἰς τὴν τῶν θεῶν τιμὴν.
 εἰ γὰρ ἐκλείποι τὸ γένος, τίς τοῖς θεοῖς θύσει; λύκοι τινὲς ἢ „ταυ-
 ροκτόνων γένος λεόντων.“ 10

Συμβέβηκε δὲ καὶ τὸν μὴ πείραν ἐσχηκότα γαμετῆς γυναικὸς καὶ
 τέκνων ἄγευστον εἶναι τῆς ἀληθινωτάτης καὶ γνησίου εὐνοίας. αἱ
 μὲν γὰρ ἄλλαι φιλίαι ἢ φιλοστοργίαι εἰκόασι ταῖς τῶν ὀσπρίων ἢ
 τινῶν ἄλλων παραπλησίων κατὰ τὰς παραθέσεις μίξεσιν, αἱ δ' ἀνδρὸς
 καὶ γυναικὸς ταῖς δι' ὄλων κρᾶσεσιν, ὡς οἶνος ὕδατι καὶ τοῦτο ἐπι- 15
 μέν(ων) μίσγεται δι' ὄλων. οὐ γὰρ μόνον τῆς οὐσίας καὶ τῶν φιλ-
 τάτων πᾶσιν ἀνθρώποις τέκνων καὶ τῆς ψυχῆς, ἀλλὰ καὶ τῶν σωμα-
 τῶν οὗτοι μόνον κοινωνοῦσι. καὶ κατ' ἄλλον δὲ τρόπον εἰκότως με-
 γίστη ἐστίν. αἱ μὲν γὰρ ἄλλαι κοινωνίαι καὶ ἐτέρας τινὰς ἀποστροφὰς
 ἔχουσι „ταύτας δ' ἀνάγκη πρὸς μίαν ψυχὴν βλέπειν“ (Eur. Med. 247) 20
 τὴν τοῦ ἀνδρὸς (προστίθεται γὰρ <οὔ>τω ἢ οὐσα πατρὸς καὶ μητρὸς
 μὴ ἀγνώμονος) ἕνα <τε> τοῦτον σκοπὸν τοῦ βίου ποιεῖσθαι καὶ τέλος,
 τούτῳ ἀρέσκειν, αὐτῶν τῶν γονέων ἐκατέρων παραχωρούντων ἐκουσίως
 τὰ πρῶτα τῆς εὐνοίας ἀπονέμειν τὴν μὲν τῷ ἀνδρί, τὸν δὲ τῇ γυ-
 ναικί. οὐκ ἀπέλωσεν δὲ τῆς πρὸς γυναῖκα συμβιώσεως καὶ ὁ Εὐρι- 25
 πίδης εἰς ταῦτα ἀποβλέψας καὶ ἀποθέμενος τὴν ἐν τῷ γράφειν μισο-
 γυνίαν ταῦτ' εἴρηκεν· (Phruxi frg. 819 N.)

γυνὴ γὰρ ἐν νόσοισι καὶ κακοῖς πόσει

ἠδιστόν ἐστι, δώματ' ἦν οἰκῆ καλῶς,

ὄργην τε πρᾶννουσα καὶ δυσθυμίας

ψυχὴν μεθιστᾶσ' ἠδὲν κἀπάται φίλων. 30

τυγχάνει δὲ καὶ ἠρωϊκὸν τὸ πρᾶγμα· νῦν δ' ἐν ἐνίαις πόλεσιν ἅμα
 τῇ ἄλλῃ τῇ καθεστῶσῃ ἐκλύσει καὶ ἀναρχία καὶ τῇ ἐπὶ τὸ καταφερὲς
 <καὶ> θάθνημον ἐπικλίσει καὶ τὸ γαμεῖν τῶν χαλεπωτάτων εἶναι δοκεῖ
 τὸν δ' ἠθεον <βίον>, ἔξουσίαν διδόντα πρὸς ἀκολασίαν καὶ ποικίλων 35
 ἠδονῶν ἀπόλαυσιν ἀγεννῶν καὶ μικροχαρῶν, ἰσόθεον νομίζουσι, τὴν

2 καὶ θάλλειν scripsi, οἱ θ. libri.

5 πρώτων Gesner, πρὸ τῶν libri.

15 ἐπιμένων scripsi, ἔτι μὲν libri.

21 γὰρ οὕτω ἢ οὐσα scripsi, γὰρ σώζουσα

libri; γὰρ ἢ γε (vel ὡς) οὐσα Gaisf.

23 τούτῳ Gaisf., τούτων AB.

32 ἐνίαις

Gesner, ἰδίαις libri.

34 καὶ add. Wytttenbach.

35 δ' ἠθεον βίον Meineke,

δι' θεῶν libri.

δὲ [πρὸς] τῆς γυναικὸς εἴσοδον οἶονεῖ τινος φρουρᾶς εἰς πόλιν εἰσα-
 γωγῆν. ἔοικε μέντοι δύσκολος ἐνίοις ὁ μετὰ γυναικὸς φαίνεσθαι βίος
 διὰ τὸ μὴ δύνασθαι ἄρχειν ἀλλ' ἠδονῆς δούλους εἶναι· καὶ τοὺς μὲν
 ὑπὸ τοῦ κάλλους τεθηρευμένους, τοὺς δ' ὑπὸ τῆς προικὸς, τὰ μὲν ἐπ'
 5 αὐτῇ ἐκουσίως καταχαρῆζεσθαι τῇ γυναικὶ καὶ μὴ διδάσκειν περὶ οἰ-
 κονομίας μηθὲν μηδὲ περὶ αὐξήσεως οἴκου μηδὲ τίνος ἕνεκα συνελη-
 λύθασιν, μηδὲ περὶ θεῶν <καὶ> εὐσεβείας καὶ δεισιδαιμονίας καλὰς
 δόξας ἐμποιεῖν, μηδὲ τὸ τῆς τροφῆς ὀλέθριον παριστάνειν μηδὲ τὸ
 ἀχάριστον τῶν ἠδονῶν, μηδὲ ἐθίζειν ἀτενίζειν εἰς τὸ ἔμπροσθεν τοῦ
 10 βίου καὶ πᾶν τὸ μέλλον ὀρθῇ τῇ γνώμῃ ἐκλογίζεσθαι, μηδὲ αὖ τυφλῶς
 καὶ ἀσκέπτως εὐελπιν εἶναι, [μηδ'] ὅτι ἐὰν ὁ ἀνὴρ βουληθῆ, δύναται
 πάντως γενέσθαι ὧν ἐπιθυμεῖ, καὶ μὴ πρὸς τῷ παρόντι μόνον γίνε-
 σθαι, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν συνεπιβλέπειν τὸ πόθεν καὶ πῶς καὶ εἰ σωτη-
 ρίως καὶ εἰ συμφερόντως εἰς τὰ ὅλα. ἐπεὶ καὶ εἰ τις ταῦτα καὶ τὰ
 15 ἄλλα τὰ καλῶς τεθεωρημένα καὶ παραγγελλόμενα παρὰ τοῖς φιλοσό-
 φοις δύναται πράττειν, ἐν ἂν τῶν ἠδίστων καὶ κουφώτατον εἶναι βί-
 ος γαμετῆ γυνῆ δόξειε. ὁμοιώτατον γὰρ ἐστὶν ὡς εἰ τις μίαν ἔχων
 χεῖρα ἐτέραν ποθὲν προσλάβοι ἢ ἕνα πόδα ἔχων ἕτερον ἀλλαχόθεν
 κτήσασατο. ὡς γὰρ οὗτος πολὺ ἂν ῥᾶον καὶ βαδίσει οὐ θέλοι κάπε-
 20 λάσαι καὶ προσαγάγοιτο, οὕτως ὁ γυναικῆ εἰσαγαγόμενος ῥᾶον ἀπο-
 λήψεται τὰς κατὰ τὸν βίον σωτηρίους καὶ συμφερούσας χρείας.
 ἀντὶ γοῦν δύο ὀφθαλμῶν χροῦνται τέσσαρα καὶ ἀντὶ δύο χειρῶν ἐτέ-
 ραις τοσαύταις, αἷς καὶ ἀθρόως πράττει ἂν <καὶ> ῥᾶον τὸ τῶν χειρῶν
 ἔργον. διὸ καὶ εἰ αἱ ἕτεραι κάμνοιν, ταῖς ἐτέραις αὖ θεραπεύοιτο
 25 καὶ τὸ σύνολον δύο γεγονῶς ἀνθ' ἑνὸς μᾶλλον ἂν ἐν τῷ βίῳ κατορ-
 θοίη. διόπερ τὸν νομίζοντα τὴν εἴσοδον τῆς γυναικὸς καταβαρύνειν
 τὸν βίον καὶ δυσκλήντην ποιεῖν ὅμοιον <οἶμαι> πάσχειν, ὡς εἰ τις
 πλείονας πόδας κωλύοι προσλαβεῖν, ἢ ἐὰν πολὺ δέη βαδίσει μὴ
 ἐφελκώμεθα πολλούς, ἢ τῷ πλείονας χεῖρας κτωμένῳ μέμφοιτο· ὅταν
 30 γὰρ τι δέη πράττειν ἐμποδίσσεσθαι ὑπὸ τοῦ πλήθους αὐτῶν. κατὰ
 ταῦτα γὰρ καὶ εἰ τις προσλάβοι οἶον ἑαυτὸν ἕτερον (οὐθὲν γὰρ δι-
 οίσει εἴτε θῆλυ τοῦτό ἐστιν εἴτε ἄρρεν), πολὺ ἐλαφρότερον καὶ εὐκο-
 πώτερον πάντ' ἂν πράξειεν τὰ ἔργα. φιλαγάθῳ <δ'> ἀνδρὶ καὶ θέ-
 λοντι σχολὴν ἄγειν ἢ περὶ τοὺς λόγους ἢ τὰ πολιτικὰ ἔργα ἢ ἄμφο

1 πρὸς del. Gaisf.; fortasse: γαμετῆς. 5 ἐπ' αὐτῇ scripsi, ὅπ' αὐτῆς libri.
 7. 8 καὶ addidi et mox δεισιδαιμονίας καλὰς δόξας scripsi, δόξης καὶ δεισιδαι-
 μονίας libri. 10 αὖ Meineke, ἂν libri. 11 μηδ' seclusi. 16 ἐν ἂν τῶν
 ἠδίστων scripsi, ὃ ἂν τῶν πλείστων libri. 17 δόξειε scripsi, δόξει libri.
 19 κάπελάσαι scripsi, καὶ γελάσαι libri. 23 καὶ addidi. 24 καὶ εἰ Meineke,
 καὶ ἐὰν libri. 27 οἶμαι add. Meineke. 30 ἐμποδισθήσεται B unde ἐμποδι-
 σθήσεσθαι Meineke dubit. 33 δ' addidi.

ταῦτα, καὶ τελείως τοῦτο ἀμετάθετόν ἐστιν. ὅσα γὰρ μᾶλλον αὐτὸς ἀπὸ τῆς οἰκονομίας ἀπέστραπται, τοσοῦτον μᾶλλον τὴν διαδεχομένην τὴν <δι>οίκησιν παραληπτέον καὶ περὶ τὰ ἀναγκαῖα ἑαυτὸν ἀπερίσπαστον <ποιητέον>. οὐ κακῶς καὶ ὁ κωμικὸς ἐπιτέμνει <τὸ>

σχολαστῆς ἐστι· δεῖ δ' οἶμαι γαμεῖν
τὸν ἐπιμελῆ καὶ δυνατὸν οἰκονομεῖν ὄχλον
πλείω,
ἐπιφωνήσας·

τὸν ἀμελῆ μᾶλλον, ἐπιθυμοῦντα δὲ
σχολῆς, ἢν' ἔχων οἰκονόμον ἀδεῶς περιπατῆ.
10

64 Athen. VIII p. 346c. καίτοι γε Ἀντίπατρος ὁ Ταρσεύς, ὁ ἀπὸ τῆς στοᾶς, ἐν τετάρτῳ περὶ δεισιδαιμονίας λέγεσθαι φησὶ πρὸς τινων ὅτι Γάτις ἢ τῶν Σύρων βασίλισσα οὕτως ἦν ὀψοφάγος ὥστε κηρῦξαι ἄτερ Γάτιδος μηδὲνα ἰχθὺν ἐσθλῆιν· ὑπ' ἀγνοίας δὲ τοὺς πολλοὺς αὐτὴν μὲν Ἀταργάτιν ὀνομάζειν, ἰχθύων δὲ ἀπέ- 15
χεσθαι.

65 Athenaeus XIV p. 643f. ἡμεῖς δὲ ἂ μετεγράψαμεν ὀνόματα πλακούντων, τούτων σοὶ καὶ μεταδώσομεν, οὐχ ὡς τοῦ <ὕπ'> Ἀλκιβιάδου πεμφθέντος Σωκράτει [ὄν] Ξανθίππης καταγελασάσης ὁ Σωκράτης „οὐκοῦν, ἔφη, οὐδὲ σὺ μεθέξεις τούτου.“ (τοῦτο δὲ ἰστόρησεν 20
Ἀντίπατρος ἐν τῷ πρώτῳ περὶ Ὀργῆς) ἐγὼ δέ, φιλοπλάκουντος ὄν, οὐκ ἂν περιείδον τὸν θεῖον ἐκείνον ἐξυβριζόμενον πλακοῦντα.

66 Plutarchus de Stoic. rep. ep. 4. Καὶ μὴν Ἀντίπατρος ἐν τῷ περὶ τῆς Κλεάνθους καὶ Χρυσίππου διαφορᾶς ἰστόρηκεν, ὅτι Ζήνων καὶ Κλεάνθης οὐκ ἠθέλησαν Ἀθηναῖοι γενέσθαι, μὴ δὲ- 25
ξῶσιν τὰς αὐτῶν πατρίδας ἀδικεῖν.

67 Philodemus περὶ τῶν φιλοσόφων col. VII (VH¹ VIII)

διὰ τῶν κατὰ (τὴν
π)ολιτείαν ἀπ(ό)ρων καὶ ἀν. .
.ων ὡς ἀρέσκοντα καταχω- 30
ρ(ι)ζει· καὶ Ἀντίπατ(ρ)ος ἐν τῷ(ι
κατὰ τῶν αἰρέσεων τῆς τε τοῦ
Ζήωνο(ς) μιμνήσκειται πολι-
τείας κα(ὶ) τῆς τοῦ Διογένους δ(ό-
ξης ἢν κα(τ)εχώρισεν ἐν τῇ πο- 35
λιτείᾳ, τ(ῆ)ς ἀπαθείας καταπλη(θ)υ-

1 ταῦτα scripsi, ταῦτ' si libri. || ἀμετάθετον scripsi, εὐμετάθετον libri.
3 διοίησιν Gesner, οἰκησιν libri. 4 ποιητέον addidi, τηρητέον add. Gesner. ||
τὸ addidi. 15 Ἀταργάτις dea in titulis Deliis (bull. de corr. hell. 6, 495)
Kaibel. 18 τούτων Coraes, ὄν A. || ὑπ' add. Cas. 19 ὄν delevi.

νόμενος αὐτ(οῦ) αἰ . . .
 τινες· ἀλλ' οὐκ ἔστ(ιν) ἢ πολιτεί-
 α) τοῦ Σι(ν)ωπέως . . ἀλλ' ἐτέ(ρου)
 τι)νός

Sosigenes.

5 Alexander de mixtione p. 216 Bruns. τῶν γὰρ μετ' αὐτὸν (scil.
 Χρῦσιππον) οἱ μὲν Χρῦσιππῶ συμφέρονται, οἱ δὲ τινες αὐτῶν, τῆς
 Αριστοτέλους δόξης ὕστερον ἀκούσαι δυνηθέντες, πολλὰ τῶν εἰρημέ-
 νων ὑπ' ἐκείνου περὶ κράσεως καὶ αὐτοὶ λέγουσιν, ὧν εἷς ἐστὶ καὶ
 10 Σωσιγένης, ἐταῖρος Ἀντιπάτρου, οἷς οὐ δυνάμενοι πάντη συμ-
 φέρεσθαι διὰ τὴν ἐν τοῖς ἄλλοις διαφωνίαν ἐν πολλοῖς αὐτοῖς λέγον-
 τες εὐρίσκονται μαχόμενα.

Heraclides Tarsensis.

Diogenes Laërt. VII 121. Ἡρακλείδης μέντοι ὁ Ταρσεύς, Ἀντι-
 15 πάτρου τοῦ Ταρσεῶς γνώριμος, καὶ Ἀθηνόδωρος ἄμισά φασὶ τὰ ἁμαρ-
 τήματα.

IV. Apollodorus Seleuciensis

f. V. M., M. Helv. 63, 1

(ὁ Ἐφίλλος).

Patriam huius Apollodori cognoscimus ex catalogo discipulorum Diogenis
Babylonii in Ind. Stoic. Herc. col. 51.

1 Diog. Laërt. VII 39. *τριμερῆ φασιν εἶναι τὸν κατὰ φιλοσο-
φίαν λόγον· εἶναι γὰρ αὐτοῦ τὸ μὲν τι φυσικόν, τὸ δὲ ἠθικόν, τὸ δὲ
λογικόν. οὕτω δὲ πρῶτος διείλε Ζήνων ὁ Κιτιεύς — — καὶ Ἀπολ-
λόδωρος ὁ Ἐφίλλος ἐν τῷ πρώτῳ τῶν εἰς τὰ δόγματα εἰσαγω-
γῶν — — ταῦτα δὲ τὰ μέρη ὁ μὲν Ἀπολλόδωρος τόπους καλεῖ etc.*

2 Diog. Laërt. VII 41 (de ordine partium philosophiae locutus). 10
ὁ δ' Ἀπολλόδωρος δευτέρα τὰ ἠθικά (scil. τάττει).

3 Diocles Magnes apud Diog. Laërt. VII 54. *κριτήριον δὲ τῆς
ἀληθείας φασὶ τυγχάνειν τὴν καταληπτικὴν φαντασίαν, τουτέστι τὴν
ἀπὸ ὑπάρχοντος, καθά φησι Χρῦσιππος — — καὶ Ἀντίπατρος καὶ
Ἀπολλόδωρος.* 15

4 Diog. Laërt. VII 150. *σῶμα δὲ ἐστὶ κατ' αὐτοὺς ἡ οὐσία καὶ
πεπερασμένη, καθά φησιν — — καὶ Ἀπολλόδωρος ἐν τῇ φυσικῇ.
καὶ παθητὴ δὲ ἐστὶν, ὡς ὁ αὐτὸς φησιν· εἰ γὰρ ἦν ἄτρεπτος, οὐκ ἂν
τὰ γινόμενα ἐξ αὐτῆς ἐγίνετο. ἐνθεν κἀκείνους φησιν ὅτι τομὴ εἰς
ἄπειρόν ἐστιν.* 20

5 Diog. Laërt. VII 140. *φησὶ δὲ περὶ τοῦ κενοῦ Χρῦσιππος μὲν
ἐν τῷ περὶ κενοῦ καὶ ἐν τῇ πρώτῃ τῶν φυσικῶν τεχνῶν — — καὶ
Ἀπολλόδωρος.*

6 Diog. Laërt. VII 135. *σῶμα δ' ἐστὶ, φησὶν Ἀπολλόδωρος
ἐν τῇ φυσικῇ, τὸ τριχῆ διαστατόν, εἰς μῆκος, εἰς πλάτος, εἰς βάθος. 25
τοῦτο δὲ καὶ στερεὸν σῶμα καλεῖται. ἐπιφάνεια δ' ἐστὶ σώματος
πέρας ἢ τὸ μῆκος καὶ πλάτος μόνον ἔχον, βάθος δὲ οὐ. — — γραμμὴ
δ' ἐστὶν ἐπιφανείας πέρας ἢ μῆκος ἀπλατὲς ἢ τὸ μῆκος μόνον ἔχον.
στιγμὴ δ' ἐστὶ γραμμῆς πέρας, ἣτις ἐστὶ σημεῖον ἐλάχιστον.*

5 φησιν B. 6 μέντοι B. || τὸ δὲ ἠθικόν τὸ δὲ λογικόν add. B² in
mg. 8 ὁ Ἐφίλλος P, ὁ ἔφίλλος B (ἡ pro ι B²), καὶ Σύλλος Aldobrand. ex Cic.
de nat. deor. I 93 Zeno quidem non eos solum, qui tum erant, Apollodorum,
Silum, ceteros figebat maledictis. 19 κἀκείνους ἢ τε BP (om. φησιν).
21 φασὶ B.

7 Arius Didymus epit. phys. fr. 24 Diels (DG p. 460, 6. Stob. ecl. I p. 166, 24 W.). Ἀπολλόδωρος ἐν τῇ Φυσικῇ τέχνῃ κινήσιν εἶναι μεταβολὴν κατὰ τόπον ἢ σχῆμα ἢ ὄλῳ ἢ [τοῖς] μέρεσι· σχέσιν δὲ συνοχὴν κατὰ τόπον ἢ σχῆμα καὶ τὸ ἴσχεσθαι τοιοῦτο· γένη δὲ κινήσεως εἶναι πρῶτα δύο, τὴν τε κατ' εὐθείαν καὶ τὴν ἐγκύκλιον. τούτων δὲ εἶδη γίνεσθαι πλείονα. περὶ τὸ αὐτὸ δὲ κινήσεις γίνεσθαι πολλὰς καὶ ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ, οἷον περιπατεῖν καὶ τρέχειν μὴ ἐκβαίνοντα τὸν αὐτὸν τόπον, καὶ ἅμα κινεῖσθαι τὴν τε ἐπ' εὐθείαν καὶ τὴν εἰς τὰ πλάγια καὶ τὴν ἔμπροσθεν καὶ τὴν ὀπίσθεν καὶ τὴν εἰς δεξιὰν καὶ ἀριστερὰν καὶ ἐγκύκλιον, καὶ ταχέως ἅμα καὶ βραδέως, καθάπερ ἐπὶ τῶν πλεόντων καὶ τῶν ὁμοίως τούτοις διακειμένων συντηγχάνειν. ὥσπερ δὲ παντὸς σώματος ἐλέγομεν μέρος εἶναι σῶμα καὶ πάσης ἐπιφανείας ἐπιφάνειαν καὶ πάσης γραμμῆς γραμμὴν καὶ παντὸς τόπου τόπον καὶ παντὸς χρόνου χρόνον, οὕτως καὶ πάσης κινήσεως κινήσιν εἶναι ῥητέον καὶ πάσης σχέσεως σχέσιν κατὰ τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν.

8 Arius Didymus epit. phys. fr. 26 Diels (DG p. 461, 7. Stobaeus ecl. I p. 105, 8 W.). Ἀπολλόδωρος δ' ἐν τῇ Φυσικῇ τέχνῃ οὕτως ὀρίζεται τὸν χρόνον· „χρόνος δ' ἐστὶ τῆς τοῦ κόσμου κινήσεως διάστημα· οὕτως δ' ἐστὶν ἄπειρος, ὡς ὁ πᾶς ἀριθμὸς ἄπειρος λέγεται εἶναι· τὸ μὲν γὰρ ἐστὶν αὐτοῦ παρεληλυθός, τὸ δὲ ἐνεστηγός, τὸ δὲ μέλλον. ἐνεστάναι δὲ τὸν πάντα χρόνον ὡς τὸν ἐνιαυτὸν ἐνεστηγέην λέγομεν κατὰ μείζονα περιγραφὴν. καὶ ὑπάρχειν ὁ πᾶς χρόνος λέγεται, οὐδενὸς αὐτοῦ τῶν μερῶν ὑπάρχοντος ἀπαρτιζόντως.“

9 Diog. Laërt. VII 143. τὸ δὲ πᾶν λέγεται, ὡς φησὶν Ἀπολλόδωρος, ὅ τε κόσμος καὶ καθ' ἕτερον τρόπον τὸ ἐκ τοῦ κόσμου καὶ τοῦ ἔξωθεν κενοῦ σύστημα· ὁ μὲν οὖν κόσμος πεπερασμένος ἐστὶ, τὸ δὲ κενὸν ἄπειρον.

10 Diog. Laërt. VII 142. ὅτι δὲ καὶ ζῶον ὁ κόσμος καὶ λογικὸν καὶ ἔμψυχον καὶ νοερὸν — — καὶ Ἀπολλόδωρός φησὶν ἐν τῇ φυσικῇ — — ζῶον μὲν οὕτως ὄντα, οὐσίαν ἔμψυχον αἰσθητικὴν (argumentum vide Chrys. fr. phys. 633).

11 Diog. Laërt. VII 143. ὅτι τε εἷς ἐστὶ (scil. ὁ κόσμος) Ζήνων τέ φησὶν ἐν τῷ περὶ τοῦ ὄλου καὶ Χρῦσιππος καὶ Ἀπολλόδωρος ἐν τῇ φυσικῇ.

12 Diog. Laërt. VII 157. ὁρᾶν δὲ (ἡμᾶς) τοῦ μεταξὺ τῆς ὁράσεως καὶ τοῦ ὑποκειμένου φωτὸς ἐντεινομένου κωνοειδῶς, καθά φησι Χρῦ-

3 τοῖς del. Diels. 4 τοιοῦτο] <κατὰ> τὸ αὐτὸ conl. Diels. 5 ἐγκύκλιον FP, corr. Heeren. 8 αὐτὸν Diels, ἐσώματον FP. 11 συντηγχάνειν Meineke, οὖν τηγχάνειν FP. 12 λέγομεν Diels. 23 ἀπαρτιζόντος FP, corr. Heeren. 26 συστήματος BP. || fortasse: τὸ δὲ πᾶν. 35 ἡμᾶς τοῦ scripsi, τοῦς B τοῦ P.

σιππος — — καὶ Ἀπολλόδωρος. γίνεσθαι μέντοι τὸ κωνοειδὲς τοῦ
ἀέρος πρὸς τῇ ὄψει, τὴν δὲ βάσιν πρὸς τῷ ὄρωμένῳ· ὡς διὰ βακτη-
ρίας οὖν τοῦ ταθέντος ἀέρος τὸ βλεπόμενον ἀναγγέλλεσθαι.

13 Diog. Laërt. VII 84. τὸ δὲ ἠθικὸν μέρος τῆς φιλοσοφίας
διαιροῦσιν (ipsam partitionem vide Chrys. fr. eth. 1). καὶ οὕτω δ' 5
ὑποδιαιροῦσιν οἱ περὶ Χρῦσιππον — — καὶ Ἀπολλόδωρον etc.

14 Diog. Laërt. VII 102. οὐδέτερα δὲ ὅσα μῆτε ὠφελεῖ μῆτε
βλάπτει, οἶον ζωὴ, ὑγίεια, ἡδονή, κάλλος, ἰσχύς, πλοῦτος, εὐδοξία, εὐ-
γένεια· καὶ τὰ τούτοις ἐναντία, θάνατος, νόσος, πόνος, αἰσχος, ἀσθέ-
νεια, πενία, ἀδοξία, δυσγένεια καὶ τὰ τούτοις παραπλήσια, καθά φησιν 10
Ἐκάτων — — καὶ Ἀπολλόδωρος ἐν τῇ ἠθικῇ καὶ Χρῦσιππος (ac-
curatiora vide Chrys. fr. mor. 117 (p. 28)).

15 Diog. Laërt. VII 125. τὰς δὲ ἀρετὰς λέγουσιν ἀντακολουθεῖν
ἀλλήλαις καὶ τὸν μίαν ἔχοντα πάσας ἔχειν· εἶναι γὰρ αὐτῶν τὰ θεω-
ρήματα κοινά, καθάπερ Χρῦσιππος — Ἀπολλόδωρος δὲ ἐν τῇ φυ- 15
σικῇ κατὰ τὴν ἀρχήν.

16 Diog. Laërt. VII 118. οὐδὲ μὴν λυπηθῆσεσθαι τὸν σοφόν,
διὰ τὸ τὴν λύπην ἄλογον εἶναι συστολήν ψυχῆς, ὡς Ἀπολλόδωρός
φησιν ἐν τῇ ἠθικῇ.

17 Diog. Laërt. VII 121. κυνιεῖν τε αὐτόν (scil. τὸν σπου- 20
δαῖον)· εἶναι γὰρ τὸν κυνισμόν σύντομον ἐπ' ἀρετὴν ὁδόν, ὡς Ἀπολ-
λόδωρος ἐν τῇ ἠθικῇ.

18 Diog. Laërt. VII 129. καὶ ἐρασθήσεσθαι δὲ τὸν σοφὸν τῶν
νέων τῶν ἐμφαινόντων διὰ τοῦ εἶδους τὴν πρὸς ἀρετὴν εὐφροσύνην, ὡς
φησι Ζήνων — καὶ Χρῦσιππος — — καὶ Ἀπολλόδωρος ἐν τῇ 25
ἠθικῇ.

1 μὲν BP. || κωνοειδὲς B. 8 δόξα BP. 10 τούτοις om. BP. 16 ἀρ-
χήν scripsi, ἀρχαίαν libri. Cf. Chrys. II n. 300 πρὸς τῷ τέλει. 17 λυπηθῆσεσθαι
BP. 21 εὔτονον BP.

V. Archedemus Tarsensis.

1 Strabo XIV p. 674. ἄνδρες δ' ἐξ αὐτῆς (scil. τῆς Ταρσοῦ) γερόνασι τῶν μὲν Στωϊκῶν Ἀντίπατρος τε καὶ Ἀρχέδημος καὶ Νέστωρ etc.

5 2 Plutarchus de exilio 14 p. 605 b. ὁ δ' Ἀθηναῖος Ἀρχέδημος εἰς τὴν Πάρθων μεταστάς ἐν Βαβυλῶνι Στωϊκὴν διαδοχὴν ἀπέλιπε.

3 Arrianus Epict. dissert. II 17, 40. οὐδ' ἐγγὺς ἐσόμεθα τοῦ προκόψαι, κἂν πάσας τὰς εἰσαγωγὰς καὶ τὰς συντάξεις τὰς Χρυσίππου μετὰ τῶν Ἀντιπάρου καὶ Ἀρχεδήμου διέλθωμεν.

10 II 4, 11. „ἀλλὰ φιλόλογός εἰμι καὶ Ἀρχέδημον νοῶ.“ Ἀρχέδημον τοίνυν νοῶν μοιχὸς ἴσθι καὶ ἄπιστος καὶ ἀντὶ ἀνθρώπου λύκος ἢ πλῆθμος. τί γὰρ κωλύει;

4 Arrianus Epict. dissert. III 2, 13. εἰ Χρυσίππον ἀνέγνως ἢ Ἀντίπατρον. εἰ μὲν γὰρ καὶ Ἀρχέδημον, ἀπέχεις ἅπαντα.

15 III 21, 7. καὶ μὴν ἐγὼ ὑμῖν ἐξηγήσομαι τὰ Χρυσίππεια, ὡς οὐδεὶς . . τὴν λέξιν διαλύσω καθαρώτατα· προσθήσω ἔν που καὶ Ἀντιπάρου καὶ Ἀρχεδήμου φορὰν.

5 Diog. Laërt. VII 40. ἄλλοι δὲ πρῶτον μὲν τὸ λογικὸν τάττουσι, δεῦτερον δὲ τὸ φυσικὸν καὶ τρίτον τὸ ἠθικόν· ὧν ἔστι — καὶ
20 Ἀρχέδημος.

6 Diocles Magnes apud Diog. Laërt. VII 55. καὶ σῶμα δ' ἐστὶν ἢ φωνὴ κατὰ τοὺς Στωϊκοὺς, ὡς φησὶν Ἀρχέδημός τε ἐν τῇ περὶ φωνῆς καὶ etc. — — πᾶν γὰρ τὸ ποιῶν σῶμά ἐστι· ποιῶν δὲ ἢ φωνὴν προσιοῦσα τοῖς ἀκούουσιν ἀπὸ τῶν φωνούντων.

25 7 Demetrius de elocutione 34 (Vol. III p. 269, 19 Spengel). τὸ δὲ κῶλον Ἀριστοτέλης οὕτως ὀρίζεται „κῶλον ἐστὶ τὸ ἕτερον μέρος περιόδου“. εἶτα ἐπιφέρει· „γίνεται δὲ καὶ ἀπλῆ περίοδος“. — — ὁ δὲ Ἀρχέδημος συλλαβῶν τὸν ὄρον τοῦ Ἀριστοτέλους καὶ τὸ ἐπιφερόμενον τῷ ὄρω σαφέστερον καὶ τελεώτερον οὕτως ὠρίσατο „κῶλον
30 ἐστὶν ἤτοι ἀπλῆ περίοδος ἢ συνθέτου περιόδου μέρος.“

8 Clemens Alex. Stromat. VIII p. 332 Sylb., V. II p. 930 Pott. τὸ γίνεσθαι οὖν καὶ τὸ τέμνεσθαι, τὰ οὗ ἐστὶν αἴτια, ἐνέργειαι οὐσαί

ἀσώματοι εἰσιν. εἰς ὃν λόγον κατηγορημάτων ἢ, ὡς τινες, λεπτῶν (λεπτὰ γὰρ τὰ κατηγορήματα καλοῦσιν Κλεάνθης καὶ Ἀρχέδημος) τὰ αἰτία ἢ, ὅπερ καὶ μᾶλλον, τὰ μὲν κατηγορημάτων αἰτία λεχθήσεται, οἷον τοῦ τέμνεται, οὐ πτώσις τὸ τέμνεσθαι· τὰ δ' ἀξιώματων, ὡς τοῦ „ναῦς γίνεται“, οὐ πάλιν [ἢ] πτώσις ἐστὶ τὸ ναῦν γίνεσθαι. 5

9 Diocles Magnes apud Diog. Laërt. VII 68. τῶν ἀξιώματων τὰ μὲν ἐστὶν ἀπλᾶ, τὰ δ' οὐχ ἀπλᾶ, ὡς φασιν οἱ περὶ Χρῦσιππον καὶ Ἀρχέδημον — — ἀπλᾶ μὲν οὖν ἐστὶ τὰ συνεστῶτα ἐξ ἀξιώματος μὴ διαφορομένου [ἢ ἐξ ἀξιώματων], οἷον τὸ „ἡμέρα ἐστὶ“. οὐχ ἀπλᾶ δὲ ἐστὶ τὰ συνεστῶτα ἐξ ἀξιώματος διαφορομένου ἢ ἐξ ἀξιώματων. 10 ἐξ ἀξιώματος μὲν διαφορομένου, οἷον „εἰ ἡμέρα ἐστίν, <ἡμέρα ἐστίν>“. ἐξ ἀξιώματων δέ, οἷον „εἰ ἡμέρα ἐστὶ, φῶς ἐστὶ“.

10 Arrianus Epict. dissert. II 19, 9. (eos qui περὶ δυνατῶν et περὶ κυριεύοντος scripserunt, enumerans) καὶ Κλεάνθης δ' ἰδίᾳ γέγραπεν περὶ τούτου καὶ Ἀρχέδημος. 15

11 Quintilianus institut. orat. III 6, 31. *Fuerunt qui duos status facerent: Archedemus coniecturalem et finitivum exclusa qualitate, quia sic de ea quaeri existimabat „quid esset inicium? quid iniustum? quid dicto audientem non esse?“ quod vocat de eodem et alio.*

ibid. 33. *quemadmodum ab Archedemo qualitas exclusa est.* 20

12 Diog. Laërt. VII 134. δοκεῖ δ' αὐτοῖς ἀρχὰς εἶναι τῶν ὄλων δύο, τὸ ποιοῦν καὶ τὸ πάσχον. τὸ μὲν οὖν πάσχον εἶναι τὴν ἄποιον οὐσίαν, τὴν ὕλην, τὸ δὲ ποιοῦν τὸν ἐν αὐτῇ λόγον, τὸν θεόν· τοῦτον γὰρ αἰτίδιον ὄντα διὰ πάσης αὐτῆς δημιουργεῖν ἕκαστα. τίθησι δὲ τὸ δόγμα τοῦτο Ζήνων μὲν — — Ἀρχέδημος δ' ἐν τῷ περὶ 25 στοιχείων.

13 Syrianus in Aristot. Metaph. (Aristot. Acad. Ber. Vol. V) p. 892^b 14. ὡς ἄρα τὰ εἶδη παρὰ τοῖς θεοῖς τούτοις ἀνδράσιν οὔτε πρὸς τὴν χρῆσιν τῆς τῶν ὀνομάτων συνηθείας παρήγετο, ὡς Χρῦσιππος καὶ Ἀρχέδημος καὶ οἱ πλείους τῶν Στωικῶν ὕστερον φήθησαν etc. 30

14 Plutarchus de communibus notitiis 41 p. 1081. Ἀρχέδημος μὲν ἀρχὴν τινα καὶ συμβολὴν εἶναι λέγων τοῦ παρωχημένου καὶ τοῦ ἐπιφερομένου τὸ „νῦν“ λέληθεν αὐτόν, ὡς ἔοικε, τὸν πάντα χρόνον ἀναιρῶν. εἰ γὰρ τὸ „νῦν“ οὐ χρόνος ἐστὶν ἀλλὰ πέρας χρόνου, πᾶν δὲ μῶριον χρόνου τοιοῦτον οἷον τὸ νῦν ἐστίν, οὐδὲν φαίνεται μέρος 35 ἔχων ὁ σύμπας χρόνος, ἀλλ' εἰς πέρατα διόλου καὶ συμβολὰς καὶ ὀρμὰς ἀναλνόμενος.

1 fortasse: καθ' ὃν. 4 τοῦ scripsi, τὸ ed. 5 γίνεται scripsi, γίνεσθαι ed. || ἢ seclusi. 7 καὶ conl. Menag., ἢ libri. 9 μὴ om. BP. || ἢ ἐξ ἀξιώματων del. Rossius. 11 ἡμέρα ἐστίν addidi. 32 fortasse ἀρμὴν vel ἀρμόν. 36 scrib. ἀρμὰς vel ἀρμούς.

15 Aëtius II 4, 17 (DG p. 332, 26). Ἀρχέδημος τὸ ἡγεμονικὸν τοῦ κόσμου ἐν γῆ ὑπάρχειν ἀπεφώνητο.

16 Simplicius in Aristot. de caelo p. 512, 28 Heibg. καὶ γὰρ δυνατὸν πιθανῶς κατασκευάζειν, ὅτι τὸ πῦρ ἐν τῷ μέσῳ (scil. τοῦ κόσμου) 5 ἐστίν, ἀλλ' οὐχ ἡ γῆ. — — 513, 7. ταύτης τῆς δόξης νεώτερος μὲν τοῦ Ἀριστοτέλους Ἀρχέδημος γέγονε.

17 Seneca epist. 121, 1. *Litigabis, ego video, cum tibi hodiernam quaestiunculam, in qua satis diu haesimus, exposuero. iterum enim exclamabis —: „hoc quid ad mores?“ sed — tibi primum alios opponam,* 10 *cum quibus litiges, Posidonium et Archedemum: hi iudicium accipient.*

5. *quaerebamus an esset omnibus animalibus constitutionis suae sensus.*

18 Diog. Laërt. VII 84. τὸ δὲ ἠθικὸν μέρος τῆς φιλοσοφίας διαιροῦσιν (ipsam partitionem vide Chrys. fr. eth. 1) καὶ οὕτω δ' ὑπο- 15 διαιροῦσιν οἱ περὶ Χρῦσιππον καὶ Ἀρχέδημον etc.

19 Diog. Laërt. VII 88 (antecedunt variae τέλους definitiones). Ἀρχέδημος δὲ τὸ πάντα τὰ καθήκοντα ἐπιτελοῦντα ζῆν.

20 Stobaeus eclog. II 75, 11 W. τὸ δὲ τέλος ὁ μὲν Ζήνων οὕτως ἀπέδωκε „τὸ ὁμολογουμένως ζῆν“ — — οἱ δὲ μετὰ τοῦτον προσ- 20 διαφθοροῦντες οὕτως ἐξέφερον — — Ἀρχέδημος δὲ „πάντα τὰ καθήκοντα ἐπιτελοῦντας ζῆν.“

21 Clemens Alex. Stromat. II 21 p. 179 Sylb., V. I p. 497 Pott. Ἀρχέδημός τε αὖ οὕτως ἐξηγεῖτο „εἶναι τὸ τέλος <ζῆν> ἐκλεγόμενον τὰ κατὰ φύσιν μέγιστα καὶ κυριώτατα, οὐχ οἷόν τε ὄντα ὑπερβαίνειν.“

25 22 Sextus adv. math. XI 73. ὁ δὲ Ἀρχέδημος κατὰ φύσιν μὲν εἶναι (scil. τὴν ἡδονήν) ὡς τὰς ἐν μασχάλλῃ τρίχας, οὐχὶ δὲ καὶ ἀξίαν ἔχειν.

12 hanc igitur quaestionem etiam ab Archedemo tractatam esse Seneca significat. argumenta vide apud ipsum Senecam.

VI. Boëthus Sidonius.

1 Diocles Magnes apud Diog. Laërt. VII 54. ὁ μὲν γὰρ Βόηθος κριτήρια πλείονα ἀπολείπει, νοῦν καὶ αἰσθήσιν καὶ ὄρεξιν καὶ ἐπιστήμην.

2 Aëtius I 7,25 (DG p. 303, 15). Βόηθος τὸν αἰθέρα θεὸν ἵ ἀπεφήνατο.

3 Diog. Laërt. VII 148. Βόηθος δὲ ἐν τῇ περὶ φύσεως οὐσίαν θεοῦ τὴν τῶν ἀπλανῶν σφαῖραν.

4 Cicero de divin. I 13. *Quis igitur elicere causas praesensionum potest? etsi video Boëthum Stoicum esse conatum, qui hactenus ali- quid egit ut earum rationem rerum explicaret, quae in mari caelove fierent.*

II 47. *prognosticorum causas persecuti sunt et Boëthus Stoicus, qui est a te nominatus, et noster etiam Posidonius.*

5 Diog. Laërt. VII 149. καθ' εἰμαρμένην δέ φασι τὰ πάντα γίνεσθαι Χρῦσιππος — καὶ Ποσειδώνιος — καὶ Ζήνων, Βόηθος δὲ ἐν α' περὶ εἰμαρμένης.

6 Diog. Laërt. VII 143. Βόηθος δὲ φησιν οὐκ εἶναι ζῶον τὸν κόσμον.

7 Philo de incorrupt. mundi 15 p. 248 Bern. p. 24,20 Cum. 20 Βόηθος γοῦν ὁ Σιδώνιος καὶ Παναίτιος, ἄνδρες ἐν τοῖς Στωϊκοῖς δόγμασιν ἰσχυρότεροι, ἅτε θεόληπτοι, τὰς ἐκπυρώσεις καὶ παλιγγενεσίας καταλιπόντες πρὸς ὀσιώτερον δόγμα τὸ τῆς ἀφθαρσίας τοῦ κόσμου πάντως ἠτομόλησαν.

16. ἀποδείξει δ' οἱ περὶ τὸν Βόηθον κέχρηται πιθανωτάταις, ἅς ἀντίκα λέξομεν· εἰ, φασί, γενητὸς καὶ φθαρτὸς ὁ κόσμος, ἐκ τοῦ μὴ ὄντος τί γενήσεται, ὅπερ καὶ τοῖς Στωϊκοῖς ἀτοπώτατον εἶναι δοκεῖ. διὰ τί; ὅτι οὐδεμίαν φθοροποιὸν αἰτίαν εὑρεῖν ἔστιν, οὔτ' ἐντὸς οὔτ' ἐκτός, ἢ τὸν κόσμον ἀνελεῖ· ἐκτός μὲν γὰρ οὐδὲν ἔστιν ὅτι μὴ τάχα πον κενόν, τῶν στοιχείων ἀποκριθέντων εἰς αὐτὸν ὀλοκλήρων, 30 εἴσω δὲ οὐδὲν νόσημα τοιοῦτον ὃ γένοιτ' ἂν αἰτίον θεῶ τοσούτῳ δια-

3 ἀπολείπειν οὖν B. 15 φησι BP. 17 ἐν πρώτῳ P (γρ. ιᾶ P¹) ἐν ιᾶ B. 34 θεῶ Cumont, τῶ libri.

λύσεως· εἰ δ' ἀναιτίως φθείρεται, δῆλον ὅτι ἐκ τοῦ μὴ ὄντος ἔσται ἡ γένεσις τῆς φθορᾶς ὅπερ οὐδ' ἡ διάνοια παραδέξεται.

Καὶ μὴν φασιν, ὅτι γενικὸι τρόποι φθορᾶς εἰσι τρεῖς· ὃ τε κατὰ διαίρεσιν καὶ ὃ κατὰ ἀναίρεσιν τῆς ἐπεχούσης ποιότητος καὶ ὃ κατὰ
 5 σύγγχυσιν. τὰ μὲν οὖν ἐκ διεστηκόντων, αἰπόλια, βουκόλια, χοροί, στρατεύματα, ἢ πάλιν ἐκ συναπτομένων σώματα παγένητα διαστάσει καὶ διαιρέσει λύονται. κατὰ δὲ ἀναίρεσιν τῆς ἐπεχούσης ποιότητος ὁ μετασχηματιζόμενος κηρὸς ἢ καταλεινόμενος ἵνα μηδὲ ἑτεροειδῆ τινα
 10 παράσχη τύπον μορφῆς· κατὰ δὲ σύγγχυσιν, ὡς ἡ παρὰ λατροῖς τετραφάρμακος· αἱ γὰρ δυνάμεις τῶν συνενεχθέντων ἠφανίσθησαν εἰς ἕξαιρέτου μιᾶς γένεσιν ἀποτελεσθείσης. ποῖον δὲ τούτων ἄξιον τὸν κόσμον φθείρεσθαι φάναι; τῷ κατὰ διαίρεσιν; ἀλλ' οὔτε ἐκ διεστηκόντων ἐστίν, ὡς τὰ μέρη σκεδασθῆναι, οὔτ' ἐκ συναπτομένων, ὡς διαλυθῆναι, οὔτε τὸν αὐτὸν τρόπον τοῖς ἡμετέροις ἦνται σώμασι· τὰ μὲν γὰρ ἐπική-
 15 ρως τε ἐξ ἑαυτῶν ἔχει καὶ δυναστεύεται πρὸς μυρίων ὕψ' ὧν βλέπεται, τοῦ δ' ἀήττητος ἢ ῥώμη πολλῇ τινι περιουσίᾳ πάντων κατακρατοῦσα. ἀλλ' ἀναιρέσει παντελεῖ τῆς ποιότητος; ἀλλ' ἀμήχανον τοῦτό γε· μένει γὰρ κατὰ τοὺς τάναντία αἰρουμένους ἢ τῆς διακοσμῆσεως ποιότητος ἐπ' ἐλάττονος οὐσίας τῆς τοῦ Διὸς σταλεῖσα κατὰ τὴν ἐκπύ-
 20 ρωσιν. ἀλλὰ τῷ κατὰ σύγγχυσιν; ἄπαγε, δεήσει γὰρ πάλιν εἰς τὸ μὴ ὄν γίνεσθαι τὴν φθορὰν παραδέχεσθαι. τοῦ χάριν; ὅτι εἰ μὲν ἕκαστον ἐν μέρει τῶν στοιχείων ἐφθείρετο, μεταβολὴν ἐδύνατο τὴν εἰς ἕτερον δέχεσθαι, πάντων δὲ συλλήβδην ἀθρόων κατὰ σύγγχυσιν ἀναιρουμένων, ἀνάγκη ὑπονοεῖν τὸ ἀδύνατον.

25 Ἔτι πρὸς τούτοις, ἐὰν ἐκπυρωθῆ, φασί, τὰ πάντα, τί κατ' ἐκεῖνο ὃ θεὸς πρᾶξει τὸν χρόνον; ἢ τὸ παράπαν οὐδέν; καὶ μήποτ' εἰκότως· νυνὶ μὲν γὰρ ἕκαστα ἐφορᾷ καὶ πάντων οἷα γνήσιος πατὴρ ἐπιτροπεύει καὶ, εἰ δεῖ τάληθές εἰπεῖν, ἡμιόχου καὶ κυβερνήτου τρόπον ἡμιοχεῖ καὶ πηδαλιουχεῖ τὰ σύμπαντα, ἡλίω τε καὶ σελήνῃ καὶ τοῖς
 30 ἄλλοις πλάνησι καὶ ἀπλανέσιν, ἔτι δ' ἀέρι καὶ τοῖς ἄλλοις μέρεσι τοῦ κόσμου παριστάμενος καὶ συνδροῶν ὅσα πρὸς τὴν τοῦ ὄλου διαμονὴν καὶ τὴν κατ' ὀρθὸν λόγον ἀνυπαίτιον διοίκησιν. πάντων δ' ἀναιρεθέντων, ὑπ' ἀργίας καὶ ἀπραξίας δεινῆς ἀβιώτῳ βίῳ χρήσεται· οὐ τί γένοιτ' ἂν ἀτοπώτερον; ὀκνῶ λέγειν, ὃ μηδὲ θέμις εἰπεῖν, ὅτι
 35 ἀκολουθήσει θεῷ θάνατος, εἴ γε καὶ ἡρεμία· τὸ γὰρ ἀεικίνητον ἐὰν ἀνέλης ψυχῆς, καὶ αὐτὴν πάντως συνανελεῖς. ψυχῆ δὲ τοῦ κόσμου

6 συναπτομένων Turneb., συναπτομένον libri. 8 ἢ καταλεινόμενος Diels, ἢ καὶ λεινόμενος libri. 19 οὐσίας τῆς τοῦ Διὸς σταλεῖσα Bern., οὐσίας τῆ τοῦ ἰδιοσταλεῖσα E οὐσίας τῆ τοῦ . . . σταλεῖσα L. 24 τοῦτο ὑπονοεῖν ἀδύνατον Cumont. 30 ἄλλοις suppl. Cumont.

κατὰ τοὺς ἀντιδοξοῦντας ὁ θεός. *Quae secuntur non iam ad Boëthum pertinere mihi videntur.*

8 Aëtius II 31,5 (DG p. 363,12). Βόηθος δὲ πρὸς τὴν φαντασίαν δέχεται τὸ ἀναπεπταμένον (scil. τοῦ οὐρανοῦ), οὐ κατὰ τὴν ὑπόστασιν. 5

9 Aëtius III 2,7 (DG p. 367,5). Βόηθος ἀέρος ἀνημμένου φαντασίαν (scil. τοὺς κομήτας).

10 Macrobius in Somn. Scip. I 14,19. *Plato dixit animam essentiam se moventem — Critolaus Peripateticus constare eam de quinta essentia — Boëthos ex aëre et igne etc.* 10

11 Simplicius in Aristot. de anima p. 247,24 Hayd. ἵνα μὴ ὡς ὁ Βοηθὸς οὐληθῶμεν τὴν ψυχὴν ὥσπερ τὴν ἐμψυχίαν ἀθάνατον μὲν εἶναι ὡς αὐτὴν μὴ ὑπομένουσαν τὸν θάνατον ἐπιόντα, ἐξισταμένην δὲ ἐπιόντος ἐκείνου τῷ ζῶντι ἀπόλλυσθαι.

5 antecedit Empedoclis placitum: τοῦ ὕψους τοῦ ἀπὸ τῆς γῆς <εἰς> τὸν οὐρανόν — πλείονα εἶναι τὴν κατὰ τὸ πλάτος διάστασιν, κατὰ τοῦτο τοῦ οὐρανοῦ μᾶλλον ἀναπεπταμένον.

VII. Appendix.

Stoicorum incertae aetatis, Basilidis, Eudromi, Crinidis fragmenta.

Basilides.

5 Sextus adv. math. VIII 258. ὁρῶμεν δὲ ὡς εἰσὶ τινες οἱ ἀνη-
ροηκότες τὴν ὑπαρξίν τῶν λεκτῶν, καὶ οὐχ οἱ ἑτερόδοξοι μόνον, οἷον
οἱ Ἐπικούρειοι, ἀλλὰ καὶ οἱ Στωϊκοί, ὡς οἱ περὶ τὸν Βασιλείδην,
οἷς ἔδοξε μηδὲν εἶναι ἀσώματον.

In Epitoma Diogenis enumeratur inter Nestorem et Dardanum.

Eudromus.

10 1 Diog. Laërt. VII 39. τριμερῆ φασιν εἶναι τὸν κατὰ φιλοσο-
φίαν λόγον· εἶναι γὰρ αὐτοῦ τὸ μὲν τι φυσικόν, τὸ δὲ ἠθικόν, τὸ δὲ
λογικόν. οὕτω δὲ πρῶτος διεῖλε Ζήνων ὁ Κιτιεύς — — καὶ Εὐ-
δρομος ἐν τῇ ἠθικῇ στοιχειώσει — — ταῦτα δὲ τὰ μέρη ὁ μὲν
15 Ἀπολλόδωρος τόπους καλεῖ, ὁ δὲ Χρῦσιππος καὶ Εὐδρομος εἶδη.

2 Diog. Laërt. VII 40. ἄλλοι δὲ πρῶτον μὲν τὸ λογικὸν τάτ-
τουσι, δεύτερον δὲ τὸ φυσικὸν καὶ τρίτον τὸ ἠθικόν· ὧν ἔστι — καὶ
Εὐδρομος.

Crinis.

20 1 Arrianus Epictet. dissert. III 2, 15. ἔπελθε νῦν καὶ ἀναγι-
γνωσκε Ἀρχέδημον· εἶτα μῦς ἂν καταπέση καὶ ψοφήση, ἀπέθανες·
τοιούτος γὰρ σε μένει θάνατος, οἷος καὶ τὸν — — τίνα ποτ' ἐκείνου;
— τὸν Κρίνιν· καὶ ἐκείνος μέγα ἐφρόνει ὅτι ἐνόει Ἀρχέδημον.

2 Diog. Laërt. VII 62. μερισμὸς δὲ ἔστι γένους εἰς τόπους
25 κατὰτάξις, ὡς ὁ Κρίνις, οἷον „τῶν ἀγαθῶν τὰ μὲν ἔστι περὶ ψυχὴν,
τὰ δὲ περὶ σῶμα.“

3 Diog. Laërt. VII 68. Τῶν ἀξιωματῶν τὰ μὲν ἔστιν ἀπλά, τὰ
δ' οὐχ ἀπλά, ὡς φασιν οἱ περὶ Χρῦσιππον — — καὶ Κρίνιν.

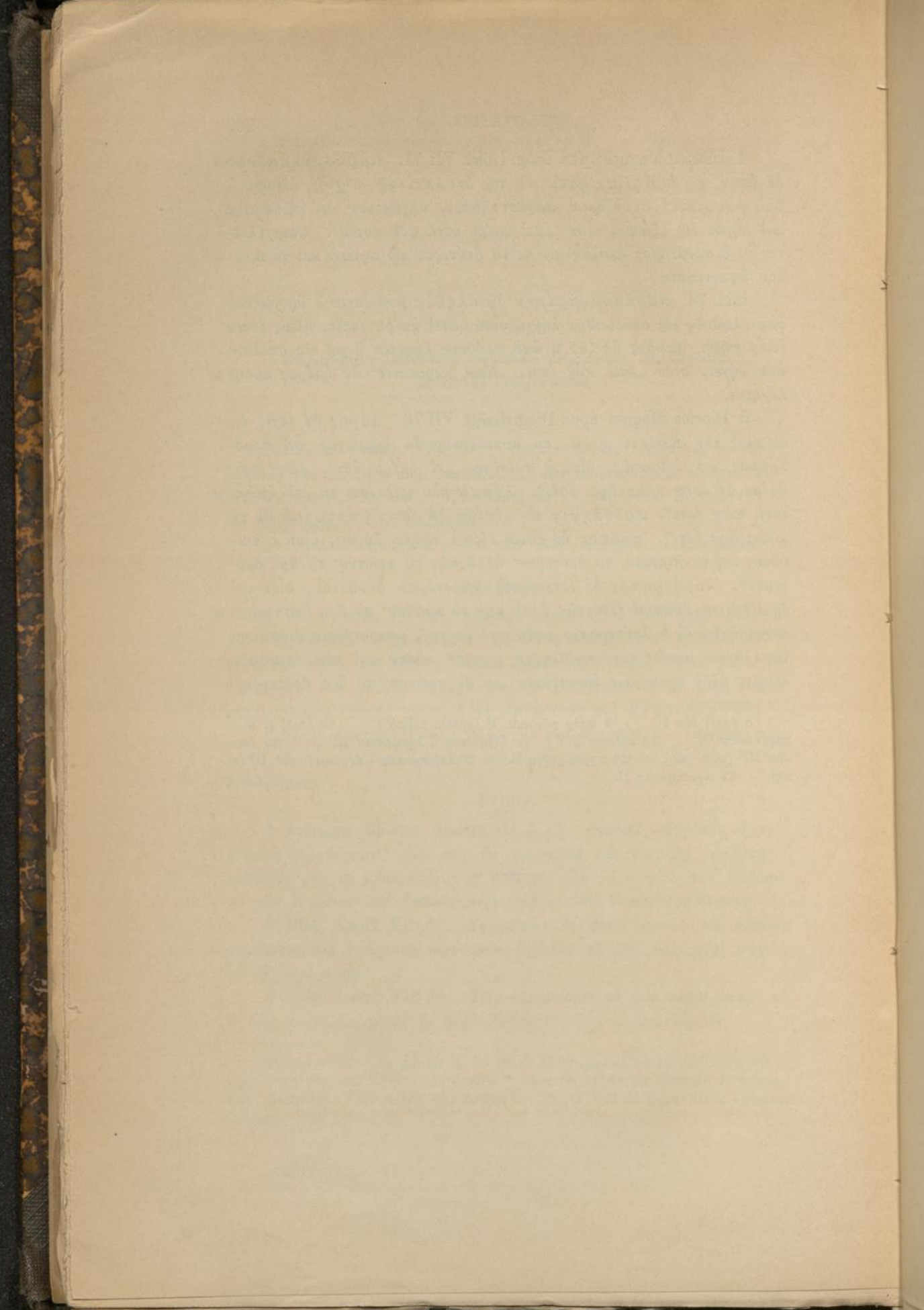
11 φησιν B. 12 μέντοι B. 13 τὸ δὲ ἠθικὸν τὸ δὲ λογικόν add. B² in
mg. 18 εὐδρομος BP. 23 κρίνον S, corr. Sc. || Crinis fortasse Archedemi
fuit discipulus. Non video cur Zeller Gr. Ph. IV 690 n. duos fuisse Crinides
iudicet. 25 κρίνεις B.

4 Diocles Magnes apud Diog. Laërt. VII 71. παρασυννημμένον δέ ἐστιν, ὡς ὁ Κρίνις φησὶν ἐν τῇ διαλεκτικῇ τέχνῃ, ἀξίωμα ὃ ὑπὸ τοῦ „ἐπεὶ“ συνδέσμον παρασυνῆπται, ἀρχόμενον ἀπ' ἀξιώματος καὶ λῆγον εἰς ἀξίωμα, οἷον „ἐπεὶ ἡμέρα ἐστὶ, φῶς ἐστίν“. ἐπαγγέλλεται δὲ ὁ σύνδεσμος ἀκολουθεῖν τε τὸ δεύτερον τῷ πρώτῳ καὶ τὸ πρῶτον ὑφεστάναι.

ibid. 74. παρασυννημμένον δὲ ἀληθὲς μὲν ἐστὶν ὃ ἀρχόμενον ἀπὸ ἀληθοῦς εἰς ἀκόλουθον λήγει, οἷον „ἐπεὶ ἡμέρα ἐστίν, ἥλιός ἐστιν ὑπὲρ γῆς“. ψευδὸς δὲ (<ὀ> ἢ ἀπὸ ψεύδους ἄρχεται ἢ μὴ εἰς ἀκόλουθον λήγει, οἷον „ἐπεὶ νύξ ἐστὶ, Δίῳ περιπατεῖ“ ἂν ἡμέρας οὔσης 10 λέγεται.

5 Diocles Magnes apud Diog. Laërt. VII 76. λόγος δέ ἐστι, ὡς οἱ περὶ τὸν Κρίνιν φασί, τὸ συνεστηκὸς ἐκ λήμματος καὶ προσλήψεως καὶ ἐπιφορᾶς, οἷον ὁ τοιοῦτος „εἰ ἡμέρα ἐστὶ, φῶς ἐστὶ ἡμέρα δέ ἐστὶ φῶς ἄρα ἐστὶ“. λῆμμα μὲν γάρ ἐστι τὸ „εἰ ἡμέρα 15 ἐστὶ, φῶς ἐστὶ“, πρόσληψις τὸ „ἡμέρα δέ ἐστὶ“, ἐπιφορὰ δὲ τὸ „φῶς ἄρα ἐστὶ“. τρόπος δέ ἐστὶν οἰονεὶ σχῆμα λόγον, οἷον ὁ τοιοῦτος „εἰ τὸ πρῶτον, τὸ δεύτερον· ἀλλὰ μὴν τὸ πρῶτον· τὸ ἄρα δεύτερον“. λογότροπος δέ ἐστὶ τὸ ἐξ ἀμφοτέρων σύνθετον, οἷον „εἰ ξῆ Πλάτων, ἀναπνεῖ Πλάτων· ἀλλὰ μὴν τὸ πρῶτον· τὸ ἄρα δεύτερον“ 20 παρεισῆχθη δὲ ὁ λογότροπος ὑπὲρ τοῦ ἐν ταῖς μακροτέραις συντάξεσι τῶν λόγων μηκέτι τὴν πρόσληψιν μακρὰν οὔσαν καὶ τὴν ἐπιφορὰν λέγειν, ἀλλὰ συντόμως ἐπενεγκεῖν „τὸ δὲ πρῶτον· τὸ ἄρα δεύτερον.“

8 ἐπεὶ] ἐὰν B. 9 ὑπὲρ γῆς om. B (spatio relicto). 10 ἐπεὶ] εἰ B. ||
 περιπατῶν B. 13 κρίνειν B. || ἐκ λήμματος ἢ λημάτων BP. 15 ἐστὶ
 om. BP (post γάρ). 16 πρόσληψις B. 20 λογότροπος—δευτερον add. B² in
 mg. 22 πρόσληψιν B.

NEUE JAHRBÜCHER F. D. KLASSISCHE ALTERTUM
GESCHICHTE UND DEUTSCHE LITERATUR
U. FÜR PÄDAGOGIK. HERAUSGEG. VON J. ILBERG U. B. GERTH.
Verlag von B. G. TEUBNER in Leipzig. ☛ Jährlich 10 Hefte zu 8 Bog. für 30 Mk.

Die erste Abteilung der „Neuen Jahrbücher“ will für die drei im Titel genannten Wissenschaftsgebiete, die durch zahllose Fäden miteinander verbunden die Grundlage unserer historischen Bildung im weiteren und tieferen Sinne ausmachen, einem bei der zunehmenden Ausdehnung aller Forschungszweige immer dringender werdenden Bedürfnis dienen. Dem einzelnen, der überhaupt nicht oder nur auf kleinem Gebiete selbstforschend tätig sein kann, wird die Möglichkeit geboten, den hauptsächlichsten Fortschritten der Wissenschaft auf den ihm durch den Beruf und eigene Studien naheliegenden Gebieten zu folgen.

Insbesondere dient sie der Aufrechterhaltung des vielfach gefährdeten Zusammenhanges zwischen Wissenschaft und Schule nach Kräften und an ihrem Teile. Wenn sie auch nur in großen Zügen die Erweiterung und Vertiefung der Erkenntnis wiedergeben kann, so berücksichtigt sie doch nicht etwa nur das für den höheren Unterricht direkt Brauchbare; der Lehrer soll eine freie wissenschaftliche Persönlichkeit sein und bleiben.

Die zweite Abteilung will Fragen der theoretischen und praktischen Pädagogik an höheren Schulen erörtern und der Erforschung ihrer Geschichte dienen.

Aus dem Inhalt der letzten Hefte:

I. Abteilung:

B. Wolff-Beckh, Kaiser Titus und der Jüdische Krieg. Mit einem Nachwort von P. J. Möbius in Leipzig.	H. Lattmann, die Bedeutung der Modi im Griechischen und Lateinischen.
E. Ziebarth, die Nachfolger des Cyriacus von Ancona.	A. Meyer, Franz Grillparzer und die Ursachen seiner langen Verkennung.
H. Ulmann, eine Denkschrift von Gentz aus dem Juni 1813.	C. Ritter, die Sprachstatistik in Anwendung auf Platon und Goethe.
J. Volkelt, Fausts Entwicklung vom Genießen zum Handeln in Goethes Dichtung.	J. Tolkiehn, Ovids Liebeskunst.
K. Tittel, der Palast zu Knosos.	L. Schmidt, die Ursachen der Völkerwanderung.
	O. Ladendorf, Wielands Sonnenhymne.
	H. v. Petersdorff, Max Lehmanns Stein.

II. Abteilung:

F. Hornemann, der griechische Unterricht im neuen Gymnasium.	E. Wasserzieher, zur Methodik des neu-sprachlichen Unterrichts.
E. Schwabe, das deutsche Gelehrtenschulwesen in ausländischer Beleuchtung.	A. Rausch, die Stoa. Ein Beitrag zur philosophischen Propädeutik.
B. Huebner, Bericht über die 40. Versammlung des Vereins rheinischer Schulmänner.	M. Siebourg, die Philosophie im Gymnasialunterricht.
J. Müller, welche Vorteile ergeben sich für d. Geschichtsunterricht aus der genetischen Betrachtungsweise der Kriegsgeschichte?	P. Cauer, die Kasseler Versammlung der Reformschulmänner und was aus ihr zu lernen ist.
K. Goebel, über die Lektüre des Platon in der Schule und einiges andere.	O. Richter, Elementarmathematik.

**Ausführliche Prospekte u. Probehefte unberechnet durch jede Buchhandlung
wie postfrei von der Verlagsbuchhandlung.**

VERLAG VON B. G. TEUBNER IN LEIPZIG.

THESAURVS LINGVAE LATINAE

EDITVS AVCTORITATE ET CONSILIO
ACADEMIARVM QVINQVE GERMANICARVM
BEROLINENSIS GOTTINGENSIS LIPSIENSIS
MONACENSIS VINDOBONENSIS

Vol. I. Lieferung 1—6. Vol. II. Lieferung 1—5.

Das Werk wird vollständig in 12 Bänden zu 125 Bogen in 15 Jahren vorliegen. — Erscheinungsweise: Es erscheinen im allgemeinen je 2 Bände nebeneinander in Lieferungen zu 15 Bogen, im Jahre insgesamt 100 Bogen. — Preis: Der Preis beträgt für den Bogen zunächst 48 Pf., für die Lieferung also Mk. 7.20. Die jährlichen Aufwendungen belaufen sich somit nur auf Mk. 48.—. Für jeden fertigen Band wird der Preis um etwa 20 % gegen den Subskriptionspreis erhöht.

Ausführliche Prospekte und Probebogen versendet unentgeltlich und postfrei die Verlagsbuchhandlung B. G. Teubner in Leipzig, Poststr. 3.

Der Thesaurus will auf Grund eines Materials, das das in den bisherigen Wörterbüchern verarbeitete immer an kritischer Sicherheit, fast immer auch an Vollständigkeit weit übertrifft, in einem jeden Artikel die Geschichte eines jeden Wortes geben, indem er für seltenere Wörter das Material möglichst vollständig gibt, bei häufigeren Wörtern die Bedeutungs differenzen und -entwickelungen klarlegt, alles ohne viel eigene Worte, möglichst nur durch klare, übersichtliche Anordnung der Zitate.

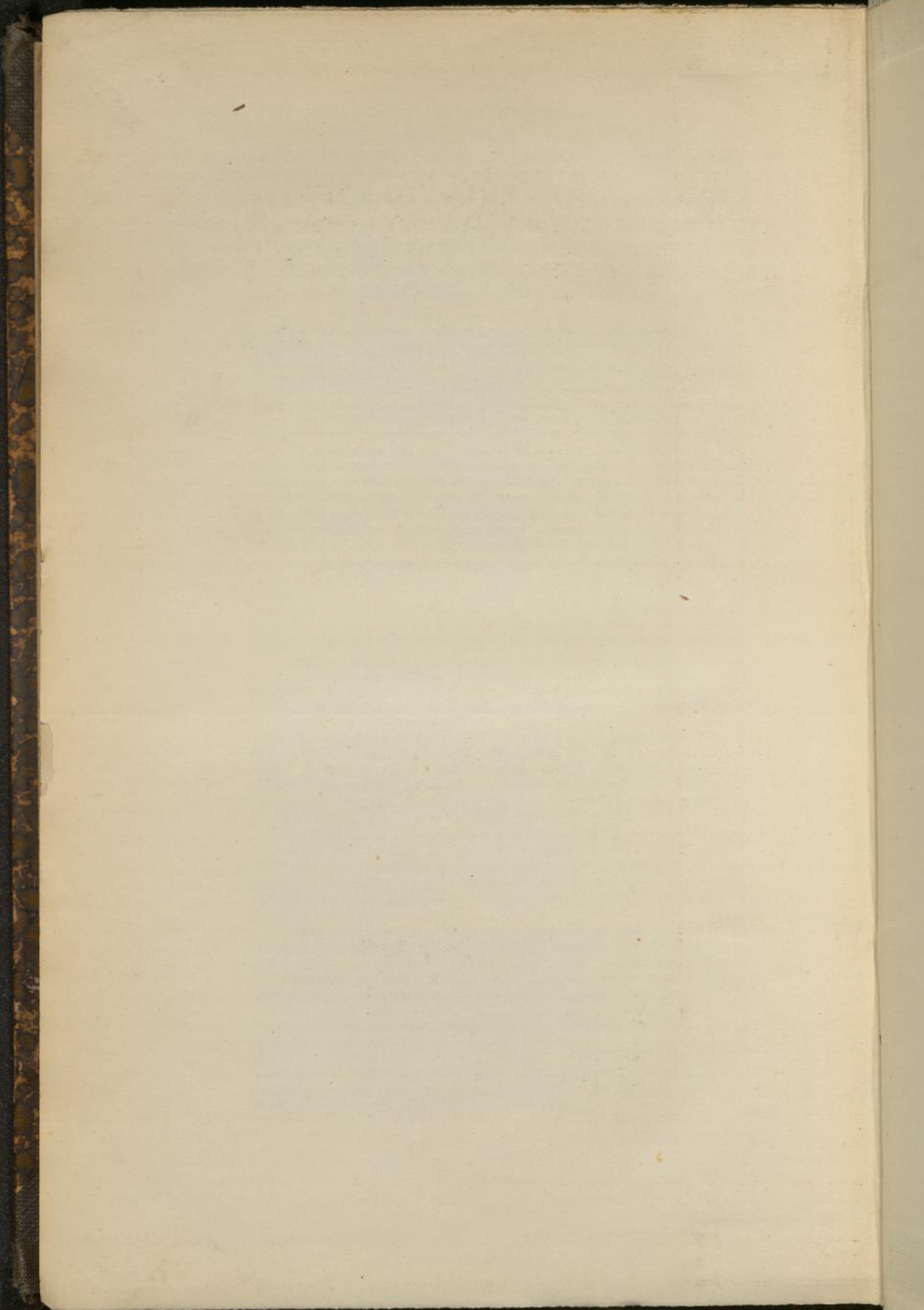
Für die Bearbeitung steht für die Schriftsteller bis zur Mitte des 2. Jahrhunderts n. Chr. das Material vollständig verarbeitet, „verzettelt“, zur Verfügung. Die späteren bis zum 6. Jahrhundert sind zum kleineren Teil ebenfalls „verzettelt“, zum größeren exzerpiert, d. h. auf das lexikalisch Wichtige durchgearbeitet worden. Hervorzuheben ist, daß auch die Inschriften berücksichtigt worden sind und daß der Thesaurus auch die Eigennamen umschließt.

Die lateinische Lexikographie wird hier den Stoff finden, mit dem ihr sicherer wissenschaftlicher Aus- und Aufbau allein möglich ist. Ganz ähnlich bietet sich der lateinischen Grammatik in dem Thesaurus für Formenlehre wie Syntax reichstes Material. Durchgreifende Wirkung wird der Thesaurus ferner auf dem Gebiete der Textkritik üben können, indem an Stelle von subjektivem Geschmacke und schweifender Phantasie wird festes Wissen treten können und müssen. Zur Lösung literarischer Probleme wird er Hilfe leisten können, insofern er die sprachgeschichtliche Methode mit größerer Sicherheit zur Anwendung zu bringen ermöglichen wird. Daß direkt und indirekt die großen Sammlungen des Thesaurus auch der Sachforschung zu gute kommen, ist für den Kundigen ohne weiteres klar.

Darüber hinaus besitzt der Thesaurus Wichtigkeit für alle die Wissenschaften, für die die lateinische Sprache oder die lateinische Literatur von Bedeutung ist, für die Sprachwissenschaft in weiterem Sinne, für den Indogermanisten und Romanisten insbesondere, wie für den mittelalterlichen Historiker, den Juristen, für den Theologen, wie den Philosophen.

Der Ladenpreis des Werkes ist so niedrig festgesetzt, als die bei dem Inhalt — jeder Bogen enthält über 83000 Buchstaben — hohen Herstellungskosten es irgend ermöglichen, um eine tunlichst weite Verbreitung zu gestatten.

Mit den ersten Lieferungen sind besonders angefertigte Sammel-einbanddecken zu billigem Preise den Subskribenten zur Verfügung gestellt worden, die die Möglichkeit der sofortigen Benutzung der jeweils laufenden Bände mit der Gewähr für eine tadellose Aufbewahrung vereinigen. Für die abgeschlossenen Bände werden Einbanddecken von bester Ausführung ebenfalls zu mäßigem Preise jeweils zur Ausgabe gelangen. — Der Bezug kann durch jede leistungsfähige Sortimentsbuchhandlung erfolgen. Nur wo eine solche nicht vorhanden ist, liefert die Verlagsbuchhandlung unmittelbar an das Publikum.

Inches 1 2 3 4 5 6 7 8
Centimetres 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

Farbkarte #13

B.I.G.

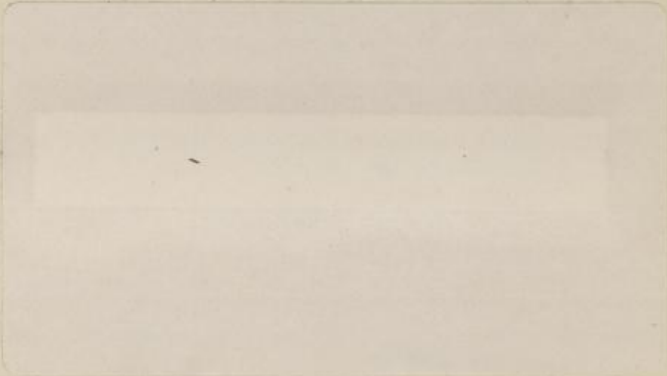
Grauskala #13

B.I.G.

A 1 2 3 4 5 6 **M** 8 9 10 11 12 13 14 15 **B** 17 18 19

21

HJD1254-3

W00020528

